

İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Doktora Tezi

KÜLTÜR VE SANAT HAYATIMIZA
KATKISI BAKIMINDAN VARLIK DERGİSİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME
(1933-1981)

Çiğdem ÖZAY

2502090012

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK

İstanbul, 2018

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ÇİĞDEM ÖZAY Numarası : 2502090012
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI / YENİ TÜRK EDEBİYATI Danışmanı : PROF. DR. ALİ ŞÜKRÜ ÇORUK
Tez Savunma Tarihi : 12.06.2018 Saati : 14:00
Tez Başlığı : " KÜLTÜR VE SANAT HAYATIMIZA KATKISI BAKIMINDAN VARLIK DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME(1933-1981)."

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 50. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ALİ ŞÜKRÜ ÇORUK		Kabul
2- PROF. DR. KAZIM YETİŞ		Kabul
3- PROF. DR. YAŞAR ŞENLER		Kabul
4- DOÇ. DR. MEHMET SAMSAKÇI		Kabul
5- DR. ÖĞR. ÜYESİ FIRAT KARAGÜLLE		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖĞR. ÜYESİ ÇİLEM TERCÜMAN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KOÇAK		

ÖZ

KÜLTÜR VE SANAT HAYATIMIZA KATKISI BAKIMINDAN VARLIK DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME (1933-1981)

ÇİĞDEM ÖZAY

Anahtar Kelimeler: Varlık, 1933, Yaşar Nabi Nayır, Mustafa Kemal Atatürk, Varlık'ın Nayır Devresi, 1981.

Varlık, 1933 yılında Yaşar Nabi Nayır yönetiminde yayın hayatına başlamış, bugün de halen çıkmakta olan bir edebiyat ve sanat dergisidir. Cumhuriyetin onuncu yıldönümünde yayın hayatına başlamış olan Varlık **Mustafa Kemal Atatürk**'ün önderliğindeki Türkiye'nin edebiyat ve sanat alanındaki bir uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Varlık'ın bu kimliği taşımasında **Yaşar Nabi Nayır**'ın şahsiyeti etkili olur. Bu sebeple Yaşar Nabi'nin öldüğü 1981 yılına kadar olan yayın dönemine “Varlık'ın Nayır Devresi” adını vermeyi uygun gördük.

Yedi Meşale Topluluğunun sanatçılarından biri olan Yaşar Nabi'nin edebiyat ve sanat görüşüne uygun olarak çıkan Varlık, rejime yakın çizgide, uzlaşmacı bir yayın anlayışı takip etmiş, milli tarih, dil, kültür, edebiyat ve eğitime titizlikle önem vermiştir. Çıktığı tarihlerde bu alanlardaki boşluğu doldurarak okuyucuların beklentilerini karşılayan Varlık sanatın ve edebiyatın her dalında fikir yürüten eserler yayınlamıştır. Bu doğrultuda önceki nesilden sanatçılarla gençleri Varlık çatısı altında bir araya getirmiş, sivri çıkışlara izin vermeyen bir edebiyat anlayışını sürdürmüştür.

Yaşar Nabi'nin kendisi genç devletin ilerleme ve gelişme yolundaki çabalarını sanat ve edebiyat alanında bir öğretmen gibi Varlık'ta ele almıştır. Anadolu'nun her yerinden genç yazarlara yazma fırsatı vermiş, dünya edebiyatından yayınladığı çevirilerle çeviri alanındaki eksikliği gidermeye çalışmıştır.

Dil ve edebiyat, tiyatro, güzel sanatlar, eğitim, tarih ve arkeoloji gibi her konudaki gelişmeleri sayfalarına taşıyan Varlık 1981 yılında Yaşar Nabi'nin vefatından sonra daha edebî bir kimlikle yoluna devam etmiştir.

ABSTRACT

KÜLTÜR VE SANAT HAYATIMIZA KATKISI BAKIMINDAN VARLIK DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME (1933-1981)

ÇİĞDEM ÖZAY

Key Words: Varlık, 1933, Yaşar Nabi Nayır, Mustafa Kemal Atatürk, "Nayır Time of Varlık", 1981.

Varlık, is a literary and artistic magazine which has been published in 1933 under the direction of **Yaşar Nabi Nayır** and is still going on today. Which began broadcasting on the tenth anniversary of the Republic Being led by **Mustafa Kemal Atatürk** in Turkey as an extension of the literature and art emerges. The personality of Yaşar Nabi Nayır becomes influential in carrying this identity of Varlık. For this reason, it is appropriate to give the name "Nayır Time of Varlık" to the publication period until 1981 when Yaşar Nabi died.

Varlık in accordance with the literary and artistic views of Yasar Nabi, one of the artists of the **Yedi Meşale**, he pursued a publishing understanding on the line of the regime and the government, attaching great importance to national history, language, culture, literature and education. Varlık, meeting the readers' expectations by filling the spaces in these fields on the date of publication, publishes works that give ideas in every branch of art and literature. In this direction, the artists of the previous generation brought together young people under the framework of the Varlık, and maintained a concept of literature that did not allow for sharp exits.

Yasar Nabi himself took on the efforts of the young state on progress and development as a teacher in art and literature in Varlık. He gave written writings to young writers from all over Anadolu and tried to make up for the lack of translation in the field of translation translated from world literature.

Having carried the developments in all aspects such as language and literature, theater, fine arts, education, history and archeology, Varlik continued to lead with a more literary identity after the death of Yaşar Nabi in 1981.

ÖNSÖZ

Varlık ülkemizde en uzun süreli çıkan ve yayın hayatına devam eden kültür, sanat ve edebiyat dergisidir.

Çalışmamızda kültür tarihimizde önemli bir yeri olan Varlık Dergisini edebiyat hayatımıza katkısı bakımından ele almayı amaçladık. Bununla birlikte halen çıkmakta olan bir dergi olduğu için çalışmamızı belli bir tarih aralığında sınırlandırmamız gerekiyordu. Biz de bu çerçevede **1933-1981** arasını tercih ettik. Bu dönemi tercihimizde derginin kurucusu ve idarecisi olan **Yaşar Nabi Nayır**'ın hayatı belirleyici olmuştur. Çünkü başlangıçtan 1981'e, vefatına kadar derginin yayın politikasında belirleyici kişidir.

Varlık'la birlikte anılan, aynı zamanda şair ve yazar olan Yaşar Nabi Nayır'ın dergiye olan katkısı tartışılmaz. Nayır'ın ölümünden sonra doğal olarak yayın politikasında değişiklikler gözlenen Varlık Dergisinin 1933-1981 devresi bir bütün olarak incelemeyi hak etmektedir. Biz bu çalışmamızda derginin "**Nayır devresi**" dediğimiz devreyi ele almaya çalışacağız.

Varlık dergisi bilhassa başlangıçtan 1946 yılına kadar olan sayılarında sanatın her dalına aynı önemde yer vermiştir. Biz çalışmamızda öncelikli olarak edebî eserlere (şiir, hikâye, tiyatro eserleri) ve bu konulardaki düz yazılara yer verdik.

Varlık'ın bize göre edebiyatımıza en büyük katkılarından biri çeviriye verdiği önem ile dünya edebiyatına sayfalarında açtığı yerdir. Bu sebeple yerli edebiyat ile dünya edebiyatını ayrı ayrı ele aldık.

Çalışma yöntemi olarak **edebiyat tarihi kronolojisi** ile edebî eserlerin genel bir indeksini yapmayı, öncelikli olan konuları ve yazarları ise ayrıntılı olarak ele almayı denedik. Bilhassa edebiyat tarihimiz bakımından önemli şair ve yazarlarla dergide en çok yer verilen isimlere dikkatimizi verdik.

İncelediğimiz dönemde Yaşar Nabi Nayır'ın yönetiminde yayın hayatını sürdüren Varlık onun sosyal kişiliğinin de bir yansıması olmaktadır. O bir

“Cumhuriyet aydını” olarak zamanının gençlerine bu bakımdan “öğretmenlik” yapmak istemiştir. Dolayısıyla dergide yayınlanan eserler ve en çok yer verilen isimlerle konular bu doğrultuda değerlendirilmelidir.

İnceleme aralığımız olan 1933-1981 yılları arasında dergi 1000’e yakın (884) sayı çıkmıştır. Edebî eserlerin yoğunluğu bakımından bu sayı göz önüne alındığında ayrıntılı bir inceleme yapmamız olası değildi. Bu konuda göz ardı edilmemesi gereken isimlere öncelik vererek çalışmamızda özellikle çıktığı günden Yaşar Nabi’nin ölümüne kadar olan dönemde Varlık’ın hem muhteva hem de şekil itibarıyla edebî bir portresini çıkarmak istedik.

Araştırmamızı yaparken bu tarihler arasındaki sayıların tümünü taradık. İlk önce derginin şekil bakımından yaşadığı değişikliği tespit ettik. Sonrasında yerli şair ve yazarların eserlerini gözden geçirip öne çıkanları konu bakımından tasnif ettik. Son olarak ise dünya edebiyatına dair yazıları ve eserleri ele alıp derginin öncelik verdiği isimleri inceledik.

Çalışmamızda tespit ettiğimiz konuları edebiyat tarihi bakımından ele aldık. Yani Varlık dergisi çerçevesinde kronolojik bir sıra takip ettik. Bütün bunları yaparken hem genel edebiyat tarihi, hem de Varlık dergisi açısından önemli isimler ve eserler üzerinde durduk. Bununla beraber incelemediğimiz, ancak tezimizde bulunmasını gerekli bulduğumuz bazı isimleri ve eserleri ilgili bölümlerin sonunda küçük bir indeks şeklinde ekledik.

Bizim tespit ettiğimiz kadarı ile Varlık dergisi üzerinde şimdiye kadar Türk Dili ve Edebiyatı alanında **bir doktora tezi ile on üç yüksek lisans tezi** yapılmıştır. Bunlardan ilki 1992 yılına aittir. Selçuk Üniversitesi’nde İbrahim Şeref Kaya tarafından yapılan yüksek lisans çalışması Mehmet Tekin tarafından yaptırılmıştır. Bu çalışma 1933-1953 yıllarına ait dergide bulunan şiir ve şiir tenkidine dair yazıları içermektedir. 2000 yılında İstanbul Üniversitesinde Kâzım Yetiş tarafından yaptırılan çalışma Terue İnaba tarafından yapılan sistematik indekstir. Bu çalışma 1933-1973 yıllarını kapsayan geniş çaplı bir indekstir. 2000 yılında bir başka çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde Muharrem Dayanç tarafından yaptırılmıştır. Yazarı

Ahmet Teke olan bu tez derginin 151-300. sayılarının edebî bakımdan incelenmesidir. Yine aynı yıl Muharrem Dayanç bu çalışmanın devamı olarak 301-400. sayıların incelemesi olarak Olcay Saltık'a da bir tez yaptırmıştır. 2001 yılında ise derginin ilk 150 sayısındaki edebiyat yazılarının sınıflandırılmasını içeren bir yüksek lisans tezi yine Muharrem Dayanç tarafından Serap Cavkaytar'a yaptırılmıştır. Bir başka çalışma Songül Öksüz tarafından 2002 yılında yapılan 1950-1960 yıllarında derginin kültürel konulara yaklaşımıyla ilgilidir. Tez Ankara Üniversitesinde Kurtuluş Kayalı tarafından yaptırılmıştır. Yapılan diğer tezlere de baktığımızda hepsinin belli bir tarih aralığında ve belli bir konuda yapılmış çalışmalar olduğunu görmekteyiz. Yapılmış olan tezler içinde doktora olan tek çalışma da 1933-1941 yıllarını kapsayan, Garip Hareketini temel alan bir çalışmadır. Sibel Yılmaz tarafından yapılan çalışmayı Gazi Üniversitesinde Nezahat Özcan yaptırmıştır. Bizim tezimiz kadar kapsamlı bir konu ve geniş tarih aralığında olan bir çalışma şimdiye kadar yapılmamıştır. Ayrıca bu çalışmalara baktığımızda tek bir alanda yapıldığını görmekteyiz. Ya bir indeks niteliğindedirler, ya sadece dil ya da edebiyat yazılarını içermektedirler ya da belli bir alanla ilgilidirler.

Bizim çalışmamız hem tarih aralığı hem de konu olarak daha kapsamlıdır. Biz dil ve edebiyat yazılarının tümünü ele aldık. Hem genel bir tasnif ve inceleme yapmayı tercih ettik hem de her konunun altında kısa bir indeks verdik. Varlık'taki yazıların ve edebî eserlerin konuları bakımından böyle geniş tasnifi ilk defa yapılmaktadır.

Tezimizde hem görsel açıdan Varlık'ı ayrıntılı olarak tanıtmayı hem de aynı zamanda sanat ve edebiyat hayatımıza katkılarını göstermeyi amaçladık. Varlık üzerine böylesine kapsamlı bir inceleme bildiğimiz kadarı ile daha önce yapılmamıştır. Ayrıca Varlık Dergisi şimdiye kadar çeviri bakımından böylesine ayrıntılı olarak ilk defa çalışılmıştır. Varlık'ın çeviriye verdiği önem ve emekle kültür ve edebiyat tarihimizde kıymetli bir rolü vardır.

Bizim çalışmamızın diğer çalışmalardan bir diğer farkı da edebiyat tarihi yöntemi çerçevesinde olmasıdır.

Tezimiz üç ana bölümden oluşmaktadır. **İlk bölümde** derginin ayrıntılı bir tanıtımını yaparak devrin edebî özelliklerini açıkladık. Varlık dergisinin edebiyatımızdaki önemi üzerinde durarak ayrıntılı olarak bilgi verdik. Yayın hayatının bir tarihini çıkararak bu konuda rol alan önemli isimleri belirttik.

Çalışmamızın **ikinci bölümünde** Varlık dergisinin şekil özelliklerini ele aldık. Cumhuriyet tarihinin en uzun süreli edebiyat dergisi olan ve hâlen yayın hayatına devam eden Varlık, haliyle zaman içinde şekil açısından bir takım değişikliklere uğramıştır. Bu başlıkta sayfa sayısı, kapak düzeni, görsel kullanımı, konu dağılımı ile sanat ve edebiyatın öne çıktığı yahut arka planda kaldığı dönemler vs. bakımlarından derginin 1933-1981 dönemini ele aldık. Bunu yaparken hem bazı dönemlerde yaşadığı değişiklikleri hem de sayfa sayfa nasıl bir düzenleme içerdiğini ayrıntılarıyla gösterdik.

Üçüncü ve son bölüm tezimizin ana bölümü niteliğindedir. Burada önce yerli son olarak da dünya edebiyatını yani çeviri eserleri ele aldık. Yerli eserleri türler bakımından inceleyip konularına göre tasnif ettik. Öncelikli olarak şiirleri inceledik. Sonra sırasıyla hikâye, tiyatro ve diğer yazıları ele aldık. Son olarak dergideki tenkit ve tartışmalara yer verdik. Çeviri kısmında ise önce bizim yazarlarımızın dünya edebiyatları üzerine yazdıkları kendi imzalarını taşıyan tanıtıcı nitelikteki yazıları inceledik. Sonra her bir edebî esere ait olduğu dile ve ülkeye göre yer verdik. Bunu yaparken öncelikli tür olarak sırasıyla şiir, hikâye, tiyatro ve diğer yazıları gösterdik. Ayrıca en çok eserlerin görüldüğü ülkeyi ve dili öncelik sıralaması ile değerlendirdik.

Sonuç kısmında tezimizin bir özetini vererek Varlık'ın edebiyat tarihimizdeki önemini ve katkılarını özet olarak belirttik.

Varlık Dergisi izlediği yayın politikası ve yayınladığı eserlerle 1933 yılından günümüze kadar kültür ve edebiyat tarihimizde tartışılmaz bir yere sahiptir. Bilhassa çıktığı ilk yıllarda edebiyat ve sanat alanındaki boşluğu doldurmuş, yurdun dört bir yanındaki yazarları Cumhuriyet'in sunduğu değerler etrafında bir araya getirmiş ve genç sanatçıların elinden tutmuştur. Çeviriye verdiği yer ve Varlık Yayınlarının

faaliyetleri ile ucuz ve ulařılması kolay bir edebiyat birikimini g n n gen çlerine sunmuřtur. Sahip olduėu anlayıřtan  d n vermeden yayıncılık hayatını s rd rm ř ayrıca pek  ok deėerli řair ve yazarı edebiyat hayatımıza kazandırmıřtır.

Varlık sadece edebiyata deėil sanatın ve bilimin her dalına  nem vermiřtir. **G zel sanatlardan tiyatroya, matematikten m ziėe, felsefeden arkeolojiye** her t rl  sanat ve bilim dalı Varlık sayfalarında onurlandırılmıřtır. Nitekim sayfalarında kullandığı g rseller dahi sanat eseri niteliėindedir. D nemin **Bedri Rahmi Ey boėlu ve Bedri Baykam** gibi T rk ressamlarının yanı sıra  nl  yabancı sanat ıların resimleri de Varlık'ta sık a karřımıza  ıkar. Varlık bug ne kadar bu bakımdan  ok az deėerlendirilmiřtir. Biz bu  alıřmada edeb  yazıları  n plana almakla beraber Varlık'ın bu vasfına az da olsa deėindik. D nemine tarihsel ve fikir bakımından kaynaklık eden Varlık aynı zamanda sanat tarihimiz i in de incelenmeye deėerdir.

Bu tezi hazırlarken benden desteklerini esirgemeyen başta tez danışmanım Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK, eski bölüm başkanım Prof. Dr. Kâzım YETİŞ ile Namık Kemal Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölüm başkanım Prof. Dr. Yaşar ŞENLER hocalarıma yardımlarından ve teşviklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Aradan bunca zaman geçmesine rağmen bendeki tesirlerini unutmadığım Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı lisans öğrenimimde (2002-2007) bende emeği olan ve bugünlere gelmemi sağlayan değerli hocalarıma çok teşekkür ederim.

Araştırmam boyunca çalıştığım Beyazıt Devlet, Atatürk Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi ile İSAM'daki ismini bilmediğim çalışanlara emekleri için müteşekkirim. Aileme ve dostlarıma bana olan sabırları ve inançları için teşekkür ederim.

Değerli hocalarıma ve bana bu yolda emeği geçenlere çok teşekkür ederim. Eğitim ve kariyer hayatım boyunca bana ışık tutan, bana güvenen ve bana bilginin, sabrın ve insanlığın kıymetini öğreten hocalarım gibi alanında başarılı, yetkin ve insana değer veren bir bilim insanı olmayı temenni ederim.

Çiğdem Özay

2018

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	xiii
TABLolar.....	xxii
RESİMLER.....	xxv
KISALTMALAR.....	xxvii
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
VARLIK DERGİSİNİN OLUŞUMU VE KİMLİĞİNİ OLUŞTURAN ÖZELLİKLERİ.....	7
1.2. Ortaya Çıktığı Dönemde Toplumsal Durum, Edebiyat Ortamı ve Edebiyat Dergileri.....	7
1.2.1. Toplumsal ve Kültürel Durum.....	7
1.2.3. Edebî Ortam ve Diğer Dergiler.....	10
1.3. Yayın Hayatına Başlaması ve Özel Sayılar.....	17
1.3.1. Yayın Hayatı ve Öyküsü.....	19
1.3.2. İlk Sayı ve Özel Sayılar.....	25
1.4. Amacı ve İlkeleri.....	27
1.5. Yazar Kadrosu.....	32
1.6. Varlık Dergisi'nin Kültür ve Sanat Hayatımızdaki Önemi.....	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	47
VARLIK DERGİSİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	47
2.1. KAPAK.....	47
2.1.1. DIŞ KAPAK.....	47

2.1.1.1.	Birinci Sayı.....	47
2.1.1.2.	Diğer Sayılar.....	48
2.1.1.2.1.	1936'dan Sonra.....	50
2.1.1.2.2.	1939'dan 1946'ya.....	53
2.1.1.2.3.	1946'dan Sonra.....	56
2.1.1.2.4.	1962-1969 Yıllarında.....	63
2.1.1.2.5.	1969'dan 1981'e Kadar.....	66
2.1.2.	İÇ KAPAK.....	69
2.1.2.1.	Birinci Sayı.....	69
2.1.2.2.	Diğer Sayılar	70
2.1.2.2.1.	1946'ya Kadar.....	70
2.1.2.2.2.	1946'dan Sonra.....	80
2.1.3.	ARKA İÇ KAPAK.....	91
2.1.4.	ARKA DIŞ KAPAK.....	93
2.2.	İÇ SAYFALAR.....	94
2.2.1.	Birinci Sayfa.....	94
2.2.1.1.	1939'a Kadar.....	94
2.2.1.2.	1939'dan Sonra.....	97
2.2.1.3.	1946'dan Sonra.....	99
2.2.2.	ÖZEL SAYFALAR.....	101
2.2.2.1.	“On Beş Günde” Sayfası.....	104
2.2.2.2.	Diğer İç Sayfalar.....	107
2.2.3.	SON SAYFA.....	116
2.2.3.1.	1939'a Kadar.....	116
2.2.3.2.	1939'dan Sonra.....	119

2.2.3.3.	1946'dan 1981'e.....	121
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....		127
EDEBİYAT AÇISINDAN VARLIK DERGİSİ.....		127
3.1. ŞİİRLER.....		129
3.1.1. İŞLENEN KONULAR.....		141
3.1.1.1.	Aşk ve Kadın.....	141
3.1.1.2.	Tabiat.....	155
3.1.1.3.	Milli Duygular.....	169
3.1.1.3.1.	Memleketçilik.....	171
3.1.1.3.2.	Memleket Sevgisi.....	182
3.1.1.4.	Üzüntü ve Keder.....	184
3.1.1.5.	Sevinç, Memnuniyet ve Umut.....	210
3.1.1.6.	Özlem.....	220
3.1.1.7.	Gurbet.....	224
3.1.1.8.	Hümanizm.....	225
3.1.1.9.	Mistik Duygular.....	232
3.1.1.10.	Arkadaşlık.....	236
3.1.1.11.	Gündelik Hayat.....	237
3.1.1.12.	Yol ve Yolculuk.....	241
3.1.1.13.	Sanat.....	243
3.1.1.13.1.	Sanat Eseri Karşısında.....	243
3.1.1.13.2.	Poetik.....	244
3.2. HİKÂYELER.....		246
3.2.1. İŞLENEN KONULAR.....		251
3.2.1.1.	Çocuk.....	252

3.2.1.2. Tabiat.....	254
3.2.1.3. Savaş.....	254
3.2.1.4. Memurlar.....	256
3.2.1.5. Köy ve Köylüler.....	257
3.2.1.6. Toplumsal Meseleler.....	261
3.2.1.7. Ölüm.....	272
3.2.1.8. Kadın ve Kadın Meseleleri.....	273
3.2.1.9. Aile.....	276
3.2.1.10. Yalnızlık	278
3.2.1.11. Sevgi.....	281
3.2.1.12. Deniz Yaşantısı.....	286
3.2.1.13. Keder.....	286
3.2.1.14. Ayrılık.....	294
3.2.1.15. Hovardalık.....	294
3.2.1.16. Mahalle Yaşantısı.....	294
3.2.1.17. Tarih.....	297
3.2.1.18. Hayvanlar.....	298
3.2.1.29. Gençlik.....	298
3.2.1.20. Kadın ve Erkek.....	298
3.2.1.21. Hiciv.....	299
3.3. ROMAN ALINTILARI.....	299
3.4. PİYESLER.....	300
3.5. HATIRALAR.....	306
3.6. MAKALE, İNCELEME VE TARTIŞMALAR.....	310
3.6.1. Makale ve İncelemeler.....	310

3.6.1.1.	Dil.....	310
3.6.1.2.	Şahsiyetler.....	312
3.6.1.3.	Eser Eleştirileri.....	318
3.6.1.4.	Genel Tarih.....	320
3.6.1.5.	Edebiyat Tarihi.....	320
3.6.1.6.	Güncel Konular.....	322
3.6.1.7.	Tenkit.....	322
3.6.1.8.	Tiyatro.....	330
3.6.2.	Edebî Tartışmalar.....	333
3.6.2.1.	Hece-Aruz.....	333
3.6.2.2.	Teorik Eleştiri.....	335
3.6.2.3.	Şiir.....	336
3.6.2.4.	Roman.....	337
3.6.2.5.	Edebiyat Tarihi.....	338
3.6.2.6.	Dil.....	338
3.6.2.7.	Çeviri ve Batı Edebiyatı.....	339
3.6.2.8.	Diğer Tartışmalar ve Soruşturmalar.....	340
3.7.	ANKET.....	345
3.7.1.	EDEBÎ MESELELER.....	345
3.7.2.	TİYATRO.....	348
3.8.	MÜLÂKAT.....	350
3.9.	DÜNYA EDEBİYATI VE ÇEVİRİ.....	360
3.9.1.	DEĞERLENDİRME YAZILARI.....	361
3.9.1.1.	Fransız Edebiyatı.....	361
3.9.1.2.	Amerikan Edebiyatı.....	362

3.9.1.3.	Alman Edebiyatı.....	364
3.9.1.4.	Rus Edebiyatı.....	365
3.9.1.5.	İngiliz Edebiyatı.....	365
3.9.1.6.	Bulgar Edebiyatı.....	366
3.9.1.7.	İsveç Edebiyatı.....	367
3.9.1.8.	Norveç Edebiyatı.....	367
3.9.1.9.	İspanya Edebiyatı.....	368
3.9.1.10.	İrlanda Edebiyatı.....	368
3.9.1.11.	Hint Edebiyatı.....	368
3.9.1.12.	İsrail Edebiyatı.....	369
3.9.1.13.	Arap Edebiyatı.....	369
3.9.2.	ÇEVİRİ ESERLER.....	372
3.9.2.1.	ŞİİR.....	372
3.9.2.1.1.	Fransız Edebiyatı.....	373
3.9.2.1.2.	Amerikan Edebiyatı.....	378
3.9.2.1.3.	İngiliz Edebiyatı.....	384
3.9.2.1.4.	Alman Edebiyatı.....	388
3.9.2.1.5.	İspanya Edebiyatı.....	390
3.9.2.1.6.	İsveç Edebiyatı.....	392
3.9.2.1.7.	Rus Edebiyatı.....	393
3.9.2.1.8.	İtalyan Edebiyatı.....	394
3.9.2.1.9.	İsviçre Edebiyatı.....	395
3.9.2.1.10.	Kore Edebiyatı.....	395
3.9.2.1.11.	Hollanda Edebiyatı.....	395
3.9.2.1.12.	Bosna Hersek Edebiyatı.....	396

3.9.2.1.13.	Macar Edebiyatı.....	396
3.9.2.1.14.	Brezilya Edebiyatı.....	396
3.9.2.1.15.	Norveç Edebiyatı.....	396
3.9.2.1.16.	Arap Edebiyatı.....	396
3.9.2.1.17.	Makedon Edebiyatı.....	397
3.9.2.1.18.	Moldova Edebiyatı.....	398
3.9.2.1.19.	Belçika Edebiyatı.....	398
3.9.2.1.20.	Bulgar Edebiyatı.....	398
3.9.2.1.21.	Çek Edebiyatı.....	399
3.9.2.1.22.	Slovakya Edebiyatı.....	399
3.9.2.1.23.	Yeni Zelanda Edebiyatı.....	399
3.9.2.1.24.	Hint Edebiyatı.....	399
3.9.2.1.25.	Çin Edebiyatı.....	400
3.9.2.1.26.	Küba Edebiyatı.....	400
3.9.2.1.27.	Meksika Edebiyatı.....	400
3.9.2.1.28.	Guatemala Edebiyatı.....	400
3.9.2.1.29.	Şili Edebiyatı.....	401
3.9.2.1.30.	Sırp Edebiyatı.....	402
3.9.2.1.31.	Japon Edebiyatı.....	402
3.9.2.1.32.	Yunan Edebiyatı.....	402
3.9.2.1.33.	Rumen Edebiyatı.....	403
3.9.2.2.	HİKÂYE.....	404
3.9.2.2.1.	Fransız Edebiyatı.....	405
3.9.2.2.2.	Amerikan Edebiyatı.....	408
3.9.2.2.3.	İngiliz Edebiyatı.....	413

3.9.2.2.4.	Rus Edebiyatı.....	414
3.9.2.2.5.	Alman Edebiyatı.....	417
3.9.2.2.6.	Yunan Edebiyatı.....	420
3.9.2.2.7.	İtalyan Edebiyatı.....	422
3.9.2.2.8.	Bulgar Edebiyatı.....	424
3.9.2.2.9.	Sırp Edebiyatı.....	426
3.9.2.2.10.	İspanyol Edebiyatı.....	427
3.9.2.2.11.	Yeni Zelanda Edebiyatı.....	428
3.9.2.2.12.	Macar Edebiyatı.....	428
3.9.2.2.13.	İsveç Edebiyatı.....	429
3.9.2.2.14.	İsviçre Edebiyatı.....	430
3.9.2.2.15.	Hint Edebiyatı.....	431
3.9.2.2.16.	Roman Edebiyatı.....	432
3.9.2.2.17.	Japon Edebiyatı.....	432
3.9.2.2.18.	Polonya Edebiyatı.....	433
3.9.2.2.19.	Brezilya Edebiyatı.....	434
3.9.2.2.20.	Avusturya Edebiyatı.....	434
3.9.2.2.21.	Çek Edebiyatı.....	435
3.9.2.2.22.	Arjantin Edebiyatı.....	435
3.9.2.2.23.	Portekiz Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.24.	Karadağ Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.25.	Hollanda Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.26.	Slovak Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.27.	Hırvat Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.28.	Afrika Edebiyatı.....	436

3.9.2.2.29.	Endonezya Edebiyatı.....	436
3.9.2.2.30.	Mısır Edebiyatı.....	437
3.9.2.2.31.	Avusturalya Edebiyatı.....	437
3.9.2.2.32.	Bosna Hersek Edebiyatı.....	437
3.9.2.2.33.	İzlanda Edebiyatı.....	437
3.9.2.3.	PİYESLER.....	437
3.9.2.3.1.	Rus Edebiyatı.....	437
3.9.2.3.2.	Fransız Edebiyatı.....	438
3.9.2.3.3.	Danimarka Edebiyatı.....	440
3.9.2.3.4.	Belçika Edebiyatı.....	440
3.9.2.3.5.	İngiliz Edebiyatı.....	441
3.9.2.3.6.	Yunan Edebiyatı.....	442
3.9.2.3.7.	İsviçre Edebiyatı.....	443
3.9.2.4.	DİĞER YAZILAR.....	444
3.9.2.4.1.	Mülâkat.....	445
3.9.2.4.2.	Makale ve Deneme.....	446
3.9.2.4.3.	Günce.....	459
3.9.2.4.4.	Söylev	459
3.9.2.4.5.	Hatıra.....	460
3.9.2.4.6.	Mektup.....	460
SONUÇ.....		462
BİBLİYOGRAFYA.....		468
ÖZGEÇMİŞ.....		484

TABLÖLAR

KONULARINA GÖRE ŞİİRLER

Tablo 3. 1. Aşk ve Kadın.....	150
Tablo 3. 2. Tabiat.....	165
Tablo 3. 3. Memleketçilik.....	176
Tablo 3. 4. Memleket Sevgisi.....	183
Tablo 3. 5. Üzüntü ve Keder.....	193
Tablo 3. 6. Sevinç, Memnuniyet ve Umut.....	217
Tablo 3. 7. Özlem.....	222
Tablo 3. 8. Gurbet.....	225
Tablo 3. 9. Hümanizm.....	230
Tablo 3. 10. Mistik Duygular.....	235
Tablo 3. 11. Arkadaşlık.....	236
Tablo 3. 12. Gündelik Hayat.....	239
Tablo 3. 13. Yol ve Yolculuk.....	243
Tablo 3. 14. Sanat Eseri Karşısında.....	244
Tablo 3. 15. Poetik.....	245

KONULARINA GÖRE HİKÂYESLER

Tablo 3. 16. Çocuk.....	253
Tablo 3. 17. Tabiat.....	254
Tablo 3. 18. Memurlar.....	257
Tablo 3. 19. Köy ve Köylülerin Sorunları.....	259
Tablo 3. 20. Toplumsal Sorunlar.....	265
Tablo 3. 21. Kadın ve Kadın Sorunları.....	274
Tablo 3. 22. Aile.....	277
Tablo 3. 23. Yalnızlık.....	279
Tablo 3. 24. Sevgi.....	284
Tablo 3. 25. Keder.....	287
Tablo 3. 26. Ayrılık.....	293
Tablo 3. 27. Hovardalık.....	294
Tablo 3. 28. Mahalle Yaşantısı.....	294
Tablo 3. 29. Tarih.....	297
Tablo 3. 30. Hayvanlar.....	298
Tablo 3. 31. Gençlik.....	298
Tablo 3. 32. Kadın Erkek İlişkileri.....	298
Tablo 3. 33. ROMAN ALINTILARI.....	300
Tablo 3. 34. PİYESLER.....	305
Tablo 3. 35. HATIRALAR.....	309

MAKALE, İNCELEME VE MÜNKAŞALAR

Tablo 3. 36. Dil.....	311
Tablo 3. 37. Şahsiyetler.....	314
Tablo 3. 38. Eser Eleştirileri.....	318
Tablo 3. 39. Genel Tarih.....	320
Tablo 3. 40. Edebiyat Tarihi.....	321
Tablo 3. 41. Tenkit.....	328
Tablo 3. 42. Tiyatro.....	332
Tablo 3. 43. Hece-Aruz.....	335
Tablo 3. 44. Dil.....	339
Tablo 3. 45. Diğer Tartışma ve Soruşturmalar.....	344

ANKET

Tablo 3. 46. Edebi Eserler.....	347
Tablo 3. 47. Tiyatro Anketleri.....	349
Tablo 3. 48. MÜLÂKAT.....	353

DÜNYA EDEBİYATI VE ÇEVİRİ, DEĞERLENDİRME

YAZILARI

Tablo 3. 49. Fransız Edebiyatı.....	362
Tablo 3. 50. Amerikan Edebiyatı.....	364
Tablo 3. 51. Alman Edebiyatı.....	365
Tablo 3. 52. Rus Edebiyatı.....	365
Tablo 3. 53. İngiliz Edebiyatı.....	366
Tablo 3. 54. Bulgar Edebiyatı.....	367

ÇEVİRİ ESERLER

ŞİİR

Tablo 3. 55. Fransız Edebiyatı.....	376
Tablo 3. 56. Amerikan Edebiyatı.....	382
Tablo 3. 57. İngiliz Edebiyatı.....	386
Tablo 3. 58. Alman Edebiyatı.....	390
Tablo 3. 59. İspanyol Edebiyatı.....	392
Tablo 3. 60. İsveç Edebiyatı.....	393
Tablo 3. 61. Rus Edebiyatı.....	394
Tablo 3. 62. İtalyan Edebiyatı.....	395
Tablo 3. 63. İsviçre Edebiyatı.....	395
Tablo 3. 64. Japon Edebiyatı.....	402
Tablo 3. 65. Yunan Edebiyatı.....	403

HİKÂYE

Tablo 3. 66. Fransız Edebiyatı.....	406
Tablo 3. 67. Amerikan Edebiyatı.....	409
Tablo 3. 68. İngiliz Edebiyatı.....	413
Tablo 3. 69. Rus Edebiyatı.....	415
Tablo 3. 70. Alman Edebiyatı.....	418
Tablo 3. 71. Yunan Edebiyatı.....	421
Tablo 3. 72. İtalyan Edebiyatı.....	423
Tablo 3. 73. Bulgar Edebiyatı.....	424
Tablo 3. 74. Sırp Edebiyatı.....	426
Tablo 3. 75. İspanyol Edebiyatı.....	427
Tablo 3. 76. Macar Edebiyatı.....	428
Tablo 3. 77. İsveç Edebiyatı.....	429
Tablo 3. 78. İsviçre Edebiyatı.....	431
Tablo 3. 79. Hint Edebiyatı.....	431
Tablo 3. 80. Roman Edebiyatı.....	432
Tablo 3. 81. Japon Edebiyatı.....	432
Tablo 3. 82. Polonya Edebiyatı.....	433
Tablo 3. 83. Brezilya Edebiyatı.....	434
Tablo 3. 84. Avusturya Edebiyatı.....	435
Tablo 3. 85. Çek Edebiyatı.....	435

PİYESLER

Tablo 3. 86. Rus Edebiyatı.....	438
Tablo 3. 87. MÜLÂKAT.....	445
Tablo 3. 88. MAKALE VE DENEME.....	450
Tablo3. 89. MEKTUP.....	461

RESİMLER

Resim 2. 1. Birinci Sayı Dış Kapak.....	48
Resim 2. 2. Kırk Beşinci Sayı Dış Kapak	49
Resim 2. 3. Kırk Sekizinci Sayı Dış Kapak	50
Resim 2. 4. Yetmiş Sekizinci Sayı Dış Kapak.....	51
Resim 2. 5. Seksen Üçüncü Sayı Dış Kapak	52
Resim 2. 6. Yüz Otuz Üçüncü Sayı Dış Kapak	55
Resim 2.7. Üç Yüz On İkinci Sayı Dış Kapak	57
Resim 2. 8.Üç Yüz On Üçüncü Sayı Dış Kapak	58
Resim 2. 9. Üç Yüz Yirmi Sekizinci Sayı Dış Kapak	59
Resim 2. 10. Üç Yüz Kırkinci Sayı Dış Kapak	60
Resim 2. 11. Üç Yüz Elli Üçüncü Sayı Dış Kapak	56
Resim 2. 12. Dört Yüz Kırkinci Sayı Dış Kapak	63
Resim 2. 13. Beş Yüz Altmış Yedinci Sayı Dış Kapak	65
Resim 2. 14. Beş Yüz Yetmiş Üçüncü Sayı Dış Kapak	66
Resim 2. 15. Yedi Yüz Kırkinci Sayı Dış Kapak	68
Resim 2. 16. Birinci Sayı İç Kapak.....	70
Resim 2. 17. Altıncı Sayı İç Kapak	71
Resim 2. 18. On İkinci Sayı İç Kapak	72
Resim 2. 19. Otuz Üçüncü Sayı İç Kapak	75
Resim 2. 20. Otuz Dokuzuncu Sayı İç Kapak	76
Resim 2. 21. Altmış Dokuz Sayı İç Kapak	77
Resim 2. 22. Yüz Altmış Beşinci Sayı İç Kapak	78
Resim 2. 23. Yüz Sekseninci Sayı İç Kapak	79
Resim 2. 24. Üç Yüz On İkinci Sayı İç Kapak	80
Resim 2. 25. Üç Yüz On Dokuzuncu Sayı İç Kapak	82
Resim 2. 26. Üç Yüz Kırk Birinci Sayı İç Kapak	83
Resim 2. 27. Üç Yüz Doksan Dördüncü Sayı İç Kapak	84
Resim 2. 28. Beş Yüz Altmış Beşinci Sayı İç Kapak	85
Resim 2. 29. Beş Yüz Seksen Yedinci Sayı İç Kapak	86
Resim 2. 30. Yedi Yüz Kırkinci Sayı İç Kapak	87
Resim 2. 31. Sekiz Yüz Yirmi Üçüncü Sayı İç Kapak	89
Resim 2. 32. Sekiz Yüz Elli Sekizinci Sayı İç Kapak	89
Resim 2. 33. On Dokuzuncu sayı Arka İç Kapak.....	91
Resim 2. 34. Yüz Yirmi Birinci Sayı Arka Kapak.....	92
Resim 2. 35. Birinci Sayı Birinci Sayfa.....	94
Resim 2. 36. Seksen Dokuzuncu Sayı Birinci Sayfa	96
Resim 2. 37. Yüz Otuz Üçüncü Sayı Birinci Sayfa	97
Resim 2. 38. Yedi Yüz Elli Dokuzuncu Sayı Birinci Sayfa	99
Resim 2. 39. Birinci Sayı İkinci Sayfa.....	101
Resim 2. 40. Birinci Sayı Yedinci Sayfa.....	102
Resim 2. 41. Birinci Sayı “On Beş Günde” Sayfası.....	104
Resim 2. 42. Yüz Altmış Beşinci Sayı “On Beş Günde” Sayfası.....	107
Resim 2. 43. Yüz Otuz Üçüncü Sayı “Telkinler ve Düşünceler”.....	107
Resim 2. 44. Yüz Otuz Dördüncü Sayı “Yeni Maksimler”.....	109
Resim 2. 45. Yüz Otuz Dördüncü Sayı “Vecizeler”.....	110

Resim 2. 46. Üç Yüz On Birinci Sayı İlan.....	111
Resim 2. 47. Üç Yüz Altmış Yedinci Sayı “Güzel Sanatlar”.....	113
Resim 2. 48. Üç Yüz Altmış Yedinci Sayı “Aydın Olayları”.....	114
Resim 2. 49. Üçüncü Sayı Son Sayfa.....	116
Resim 2. 50. Yüz Otuzuncu sayı İlanlar.....	117
Resim 2. 51. Yüz Otuz Üçüncü Sayı Son Sayfa.....	119
Resim 2. 52. 1946 Yılı Son Sayfa.....	121
Resim 2. 53. Dört Yüz Yirmi Dördüncü Sayı Son Sayfa.....	122
Resim 2. 54. Dört Yüz Altmış Dokuzuncu Sayı Son Sayfa.....	123
Resim 2. 55. Beş Yüz Altmış Altıncı Sayı Son Sayfa.....	124
Resim 3. 1. Birinci Sayı İç Kapak.....	132
Resim 3. 2. Yüz Otuz Birinci Sayı İç Kapak.....	138
Resim 3. 3. Birinci sayı İlk Hikâye.....	249
Resim 3. 4. Yedinci Sayı İlk Piyas.....	301
Resim 3. 5. On Üçüncü Sayı “Mağara” Piyesi.....	303
Resim 3. 6. Birinci Sayı Hatıralar.....	306

KISALTMALAR

A. e.: Aynı eser

a. g. e.: Adı geçen eser

a. y.: Aynı yer

Bkz.: Bakınız

bs.: Baskı / basım

C.: Cilt

Çev.: Çeviren

S.: Sayı

s.: Sayfa

t. y.: Basım tarihi yok

y. y.: Basım yeri yok

v.d.: Ve diğerleri

y.i.y.: Yazar ismi yok

ç.i.y.: Çeviren ismi yok

GİRİŞ

Varlık, Cumhuriyet'in 10. Yıl dönümüne denk gelen 1933 yılında yayın hayatına başlamıştır. Çıktığı ilk yıllarda devletin ekonomik desteğini alan dergi neredeyse kesintisiz çıkarılarak günümüze kadar gelmiştir.

Varlık'ı kurucusu ve ölümüne kadar (1981) idarecisi olan Yaşar Nabi Nayır'dan ayrı düşünemeyiz. Nitekim Yaşar Nabi Nayır **Mustafa Kemal Atatürk**'ün fikirlerinin sadık bir takipçisidir. Yeni devletin sahip olduğu coşku ve ilerleme heyecanı Yaşar Nabi'nin kişiliğinde yerini bulur. O kendini gençlere karşı sorumlu hisseder. Modern Türkiye'nin ilerlemesinde kendince bir rol edinir. Çünkü o Atatürk'ün güvendiği Türk Milletinin bir ferdidir. Kurtuluş Savaşı'nda olağanüstü azim gösteren bir millet, "barış" zamanında da gerekeni yapacaktır.¹ Nitekim Yaşar Nabi henüz ilk sayıda şu vaatte bulunmuştur:

"Memlekette bir tek hakiki san'at mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada, yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki VARLIK çıkıyor.

VARLIK, Cumhuriyeti en büyüğümüzden emanet alan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir İnkılâp neslinin sanat sahasında da var olduğunu göstermek ve onun için çalışmak istiyor."²

1933 yılı ülke koşulları düşünüldüğünde siyasi ve kültürel kurumlaşmanın hızla devam ettiği bir yıldır. Medeni kanun kabul edilmiş, kültür ve eğitim kurumları yeniden düzenlenmiştir. Her alanda millileşme ve yeni bir yapılanma söz konusudur. Sosyal planda da önemli yenilikler vardır. Soyadı kanunu getirilmiş, kadınlara siyasi

¹ "Atatürk'e bütün hareketlerinde kendisine cesaret veren bir kaynak vardır: Türk Milletine güven! ... Kullanılması biliniirse ondaki bu hasletler ile barış içinde de büyük işler yapılabilirdi. Bunun için de bir hazırlığa, stratejiye, ikna kabiliyetine ihtiyaç vardı. Bu bakımdan şu satırlar derin bir mânâ taşır: Ben, milletin vicdanında ve istikbâlinde ihtisas ettiğim büyük tekâmül istidadını, bir millî sır gibi vicdanımda taşıyarak, peyderpey, büyük hey'et-i içtimaiyemize tatbik ettirmek mecburiyetinde idim." Mehmet Kaplan, "Atatürk'ün Başarısını Sağlayan Sebepler", **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar** 2, 4. bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999, s. 241.

² "Varlık Ne İçin Çıkıyor", 15 Temmuz 1933, 1. sayı.

ve sosyal haklar verilmiştir. Atatürk'ün bizzat teşviki ile tarih ve arkeoloji alanlarında çalışmalar başlatılmış, çeşitli bilim alanlarında araştırmalar teşvik edilmiştir.

Bunların yanı sıra ekonomik kalkınma devlet tarafından desteklenmektedir. Millî bir ekonomi oluşturulmaya çalışılmakta ve yurdun her yerinde kalkınma sağlanmaktadır.

Bu kořullar altında okuryazarlarımız da kendilerini topluma karřı sorumlu hissetmiřlerdir. Anadolu'nun her kōřesinde gōrev bařında olan aydınlarımız Varlık gibi edebî bir “mahfil”de yeniden buluřmuřlar ve birbirlerinden feyz almıřlardır.

Mehmet Kaplan hocanın da söylemiř olduđu üzere “kōltūr” edebiyattan ayrı dōřünülemez. Edebiyat dıřında kalan bōtōn diđer sanat dalları ve insanların gōnlōk hayatta kullandıkları pratikler kōltūr sahasına girerler: “Bōyle olmakla beraber, ben řahsen edebiyatı hemen hemen kōltōre denk buluyorum. Denklik ayniyet demek deđildir. Aynadaki hayal, kendisine akseden eřyaya benzer. Edebiyat, bu mânâda kōltōrōn aynadaki aksine benzetilebilir. Bu demektir ki, kōltūr sahasında ne varsa, onların hepsinin akislerini edebiyatta bulmak mōmkōndōr.”³

25 Aralık 1908 yılında Ŭskōp'te dōnyaya gelen **Yařar Nabi Nayır** 1924 yılında ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleřmiřtir. Galatasaray Lisesi'nden mezun olan Yařar Nabi 1929-1933 yıllarında Ziraat ve Merkez bankalarında çalıřmıř, 1934-1940 yıllarında Ulus (Hâkimiyet-i Milliye) gazetesinde çevirmenlik ve yazarlık yapmıřtır. 1940-1943 yıllarında Tōrk Dil Kurumu'nda, 1943-1946 yıllarında ise Tercōme Bōrosu'nda çalıřmıřtır. Bu tarihten sonra ise kendini sadece yayıncılıđa vermiř ve Varlık Yayınevi'ni kurmuřtur.

Kendisi edebiyat hayatına dergilerde yayınlanan řiirleriyle bařlamıř, 1928 yılında Cevdet Kudret, Ziya Osman, Vasfı Mahir, Sabri Esad, Mazhar Lōtfō ve Kenan Hulusi ile birlikte “**Yedi Meřale**” adlı kitabı çıkarmıřtır.

řiirleri 1946 yılına kadar Varlık'ta gōrōlen Yařar Nabi bu tarihten sonra sadece çeviri ve denemeleriyle yazı hayatına devam eder. Cumhuriyete ve Atatōrk'e olan bađlılıđını hayatı boyunca Varlık'ın řahsında gōstermiřtir. Dile, űz Tōrkçeye, eđitime verdiđi űnemle sorumlu bir vatandař olarak Varlık'ı çıkarmıř, zamanın usta yazarları ve řairleriyle gençleri bir araya getirmiřtir.

³ Mehmet Kaplan, “Tōrk Edebiyatı ve Tōrk Milletinin Kōltōrel Deđerleri”, **Kōltōr ve Dil**, 20. bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 11.

1933 yılında Ankara’da kurulan Varlık’ı Yedi Meşale’den edebiyat dostları ile beraber çıkarmaya başlar. Bu esnada memuriyetleri ve askerî görevleri olan Yaşar Nabi 1946 yılına kadar Varlık’ı dostlarının bire bir destekleriyle yayınlar.

1946 yılında dergiyi İstanbul’a aktarır ve yayın hayatına burada devam eder. **Varlık Yayınları** ile binden fazla kitap ve zaman zaman da yıllıklar çıkarır. Ucuz ve ulaşılması kolay kitaplar olan bu yayınların önemli bir kısmı çeviri eserlerdir.

Yaşar Nabi’nin şahsiyetiyle şekillenen Varlık Dergisi Cumhuriyet ideolojisinin kesintisiz bir takipçisi olarak 1981 yılına kadar onun yayın politikası doğrultusunda çıkmaya devam eder. Bu bakımdan sivri fikirlere yer vermeyen, devletin politik yaklaşımlarına ters düşmeyen fakat aynı zamanda öğretici, bilgilendirici, zamanına göre edebî bakımdan yoğun ve kaliteli bir dergi olarak kendini gösterir. Hem yerli edebiyata hem de dünya edebiyatına aynı oranda yer vermiş, Türk Dili’nin doğru kullanılmasında titizlik gösteren, edebiyatın yanı sıra görsel ve plastik sanatlar, bilim ve eğitim alanlarında da sorumluluk taşıyan bir dergi olmuştur. Nitekim ilk çıktığında mottosu “**On Beş Günlük Sanat ve Fikir Mecmuası**”dır.

Varlık bu misyonunu Yaşar Nabi’nin vefatına kadar sürdürmüştür. Hatta 1946 yılına kadar sadece bir edebiyat ve sanat dergisi olmamış, eğitim, kültür ve sanatın yanında millî ekonomi ve kalkınma konularında da kendini sorumlu hissetmiştir. Bu sebeple Türkiye’nin her konudaki gelişimine ve Cumhuriyetin sahip olduğu fikirleri yaymada kendine bir rol edinmiştir.

Varlık’ın yayın kimliğinin oluşmasında Yaşar Nabi’nin şahsiyeti belirleyicidir. Kendisi bir öğretmen vasfıyla Varlık’ı zamanın sanatçılarına bir mahfil haline getirmiştir. Halen yaşamakta olan usta kalemlere sayfalarında yer vermiş, onlara olan sorumluluğunu da yerine getirmiştir. Henüz yeni yeni yazmaya başlamış gençleri keşfetmiş, onları bünyesine almış ve aynı zamanda keşfedilmeyi bekleyen şair ve yazarları ortaya çıkarmıştır. Anadolu’da görev yapmakta olan öğretmenlere sahip çıkmış, onları yazmaya teşvik etmiştir. Çeviri faaliyetleri ile gençlerin batı

edebiyatını tanımasını sağlamıştır. O bir öğretmen gibi gençlere yol göstermiş, onların elinden tutmuştur.

“Köy edebiyatı” akımının yayılmasında öncülük etmiş, Anadolu’nun ücra köşelerine bile dergi ve kitaplar göndermiş, gençlerin gönlüne girmiştir. Öte taraftan Türkiye dışında yaşamakta olan Türk ve Müslüman yazarları teşvik etmiş, onların eserlerini yayınlamıştır.

Yaşar Nabi Atatürk’e duyduğu saygı ve hayranlığı sağlığında hemen her sayıda ona dair bir yazı ya da şiir yayınlayarak gösterir. Özel ve resmi günlerde sayfalarının çoğunu Atatürk’e atfeder.

Bütün bunları göz önüne alarak Türk kültür ve edebiyatında önemli bir yeri olduğunu düşündüğümüz Varlık Dergisi’ni Yaşar Nabi’nin ölümüne kadar olan 1981 yılı Nisan ayına kadar inceledik. Toplam 884 sayıyı değerlendirdik. Önce kütüphane arşivlerine girerek derginin tüm sayılarını taradık. Atatürk Kitaplığı ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi başta olarak İstanbul’da araştırmamızı tamamladık. Aynı zamanda Varlık Yayınlarının internet üzerinden arşivine ulaştık ve sağlıklı bir doküman elde ettik.

Sanatın her dalına önem veren Varlık’ı incelerken edebî yazıları araştırmamızın temel konusu olarak belirledik. Bununla beraber diğer yazılara da kısaca değindik. Aynı zamanda Varlık’ı görsel bakımdan ayrıntılı olarak inceleyip dokümanını çıkardık.

Tezimizin ana kısmı olan üçüncü bölümünde yerli ve çeviri eserlere ayrı ayrı yer verdik. Yerli eserleri önce türleri bakımından ele aldık. Şiir, hikâye ve diğer yazıları geniş başlıklara ayırdık. Her türü kendi içinde konularına göre tasnif ettik. Edebiyat tarihimiz için önemli bulduğumuz yazarlarla Varlık’ta en çok önem verilenleri tanıtıcı mahiyette açıkladık. Diğerlerini de altına küçük bir indeks şeklinde sunduk. Birbirine çok benzer mahiyette olanları belirtmedik. Toplamda yaklaşık olarak yedi bin yerli şiir ile beş bin yerli hikâyeyi değerlendirdik.

Çeviri eserleri önce türlerine göre tasnif ettik. Alt başlıklarda ise çevrildikleri dile göre en çok çevirinin yapıldığı ülke doğrultusunda bir sıralama ile verdik.

Dünya edebiyatına yerli eserlerle aynı önemi veren Varlık otuzdan fazla dilden çeviri eser yayınlamıştır. Bunların arasında Avrupa dilleri başta olmak üzere Amerikan Edebiyatı, Asya Dilleri, Afrika ve Arap Edebiyatlarından çeviriler söz konusudur. Dikkatimizi çeken şey çeviri faaliyetinin Varlık'ta önemli bir mesele olduğudur. Dönemin önde gelen yerli yazar ve şairlerinin çevirilerini Varlık sayfalarında görmekteyiz. Bunda yine Yaşar Nabi Nayır'ın kişiliği etkili olmuştur.⁴ Yaşar Nabi kendisi başta olmak üzere **Necati Cumalı, Tahsin Yücel, Sabahattin Ali, Adalet Cimcoz, Ülkü Tamer, Muzaffer Uyguner, Hilmi Yavuz, Tâlat Sait Halman** gibi yazarlarımız en çok çeviri yapanlardır. Yurdun her yerine ulaşan Varlık zamanın gençleri için dünyaya açılan bir kapı olmuştur. Bugün bile eserleri tam anlamıyla dilimize çevrilmemiş pek çok yabancı şair ve yazar bu sayfalarda yerini almıştır.

Varlık aynı zamanda zamanın genç şair ve yazarlarını edebiyatımıza kazandırmasıyla da önemli bir yere sahiptir. Yetmişten fazla isme ilk defa sayfalarında yer vererek onları edebiyat dünyasına tanıtmıştır. Bu isimler şairlerimizden hikâyecilerimize ve eleştirmenlerimize kadar geniş bir yelpazededir. Başta gelenler arasında **Behçet Necatigil, Orhan Veli ve arkadaşları, Sabahattin Kudret Aksal gibi şairlerle Mahmut Özay, Rasim Özdenören, Nazlı Eray** sayılabilir.⁵ Bunlarla ilgili birinci bölümde ayrıntılı olarak bilgi verdik.

Varlık dergisi her alanda olduğu gibi **tiyatro** bahsine de oldukça önem vermiştir. Henüz çıkmaya başladığında Türkiye'de yeterli bir tiyatro salonu bulunmamaktadır. Halk Odaları, Halk evleri gibi yerlerde sunulan gösteriler Varlık'ta tanıtılmış ve tiyatromuzun eksiklikleri üzerinde önemle durulmuştur.

⁴ Yaşar Nabi çeşitli dillerden çeviriler yapılacağını fakat bunun eskiden olduğu gibi sadece Fransızcadan olmayacağını birinci sayıdaki (15 Temmuz 1933) "Varlık Ne İçin Çıkıyor" adlı yazısında belirtmiştir. Aşağıda bununla ilgili bilgi verdik.

⁵ **Varlık'ta İlk İmzalar**, Hz. Enver Ercan, İstanbul, Varlık Yayınları, 2003.

Varlık yayın hayatına başladığında Türkiye’de eğitim kurumları ve üniversite yeterli düzeyde değildir. Otuzlu yıllarda bu alanlarda yapılan çalışmalar yine Varlık’ta söz konusu edilmiş, Avrupa’dan getirilen yabancı hocaların yazılarına ve çalışmalarına yer verilmiştir.⁶

1940-1946 yılları arasında dünyada savaş sürmektedir. Elbette Türkiye de bundan etkilenmiş, sosyal ve ekonomik hayat kısıtlanmıştır. Varlık bu yıllarda yayın hayatını zor koşullarda sürdürür. Yaşar Nabi ikinci kez askere alınır. Ekonomik olarak da yetememektedir. Bu yıllarda dergi her şeye rağmen edebî faaliyetini devam ettirmiş, kısıtlı imkânlarla da olsa çıkarılmıştır. Seferberlik zamanında bile karargâh masasında hazırlanarak aksamadan okuyucu karşısında yerini almıştır. O zamanlar zorluklar içinde, posta yolu ile yazılar iletilip dergi yayına sunulmuştur. Yaşar nabi şu tabiri kullanır o yıllarda çıkardığı Varlık için: “Her yoklamada “varım” diye ayağa kalkmanın zevkini hiç kaçırmadı.”⁷

İkinci Dünya Savaşı sona erdikten ve Cumhuriyetin taze coşkusu ve heyecanı azaldıktan sonra Varlık edebiyata ağırlık vererek yayın hayatına devam etmiştir. Fakat Yaşar Nabi’nin ölümüne kadar yayın politikasını değiştirmemiştir. Her edebiyatseverin takip ettiği bir dergi olmuştur. Bugün için de Cumhuriyet Dönemi edebiyatımız söz konusu olduğunda önemli bir arşiv niteliğindedir ve daha ayrıntılı olarak çalışmayı hak etmektedir.

⁶ Alman Nazizm’inden kaçan bilim adamları Türkiye’de saygıyla karşılanmış ve çalışmaları teşvik edilmiştir. O yıllarda İstanbul Üniversitesi’nde haftalık konferanslar veren hocaların konuşmaları çeşitli yayın organlarınca yayımlanmaktadır. Varlık’ta da bunlardan bazılarını görmekteyiz.

⁷ “Yirminci Yıldönümümüz”, 1 Temmuz 1953, 396. sayı, 1. s.

BİRİNCİ BÖLÜM

VARLIK DERGİSİNİN OLUŞUMU VE KİMLİĞİNİ OLUŞTURAN ÖZELLİKLERİ

1.2. Ortaya Çıktığı Dönemde Toplumsal Durum, Edebiyat

Ortamı ve Edebiyat Dergileri

1.2.1. Toplumsal ve Kültürel Durum

Varlık'ın yayın hayatına başladığı dönemi anlayabilmek için on dokuzuncu yüzyıldan itibaren dünyada ve Türkiye'de yaşanan siyasî ve kültürel seyri göz önüne almak gerekir. On dokuzuncu yüzyıl büyük siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmelere meydan veren olayların yaşandığı bir asır olmuştur. İhtilâller, imparatorlukların dağılması ve ulusal devletlerin oluşmaya başlaması, devrim yaratan sanayi alanındaki ve askeri gelişmelerle bunlara paralel olarak değişen toplum yapısı, göçler, kentleşme, işsizlik edebiyat ve sanat eserlerinde yansımaları bulmuştur. Varlık 1933 yılında yayına başladığında Türkiye'de genç ve var olma gayreti içinde olan, kendi ideallerini ve ülküsünü yaratan, dünyada baş gösteren sosyal, ekonomik ve kültürel buhranları kendi içinde yaşayan bir Cumhuriyet vardır.⁸

Her yeni dönem kendi neslini ve değerlerini yaratmış, eğitim ve kültürel ihtiyaçların değişimiyle kendini ifade etmek için yeni yollar bulmuştur. **Mehmet Kaplan**'ın bu konudaki tespitleri yerindedir. Ona göre “fertlerin birbirinden ayrı düşünme ve duyma tarzları” olduğu gibi “nesillerin de kendilerine has, bir önceki ve

⁸ “On Dokuzuncu yüzyıl başlarında, Türklük, uzun tarihi boyunca, bir kere daha, kültür ve medeniyet şeklini değiştirmesini veya ona yeni bir düzen vermesini gerektiren zaruretlerle karşılaşmış, bu zaruretin icabına uyarak aldığı veya almak zorunda kaldığı tedbirlerle, sosyal, politik, ekonomik bünyesinde öyle değişiklikler yapmıştır ki bunların neticesinde o, ister istemez Osmanlı Devleti'nden tamamiyle farklı, ayrı esaslara dayanan yeni bir Türk Devleti kurmak ve kendine has yeni bir kültür yaratmak mecburiyetini hissetmiştir.”, M. Kaplan, “Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Türk Kültüründe Gelişmeler”, **Kültür ve Dil**, 20. bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 87.

sonraki nesillerinkine benzemeyen” bir “duyma, düşünme ve hareket etme tarzları vardır.”⁹

Çünkü “aynı içtimai, siyasi ve iktisadi şartlar altında yaşayan, aynı çeşit terbiye müesseselerinde yetişen, aynı endişe ve meselelerle meşgul olan ve aşağı yukarı aynı yaşta bulunan insan toplulukları arasında müşterek bir ruhun teşekkül etmesi” doğal bir sonuçtur.¹⁰

On dokuzuncu yüzyılda başlayan büyük değişim yirminci yüzyılda devam etmiştir. Varlık yayın hayatına başlamadan hemen önce savaştan yeni çıkmış bir Yeni Türkiye Cumhuriyeti vardı. Ülke içinde siyasi ve toplumsal düzen oturtulmaya çalışılıyor, bir taraftan da uluslararası düzeyde Türkiye’nin yeri ve hakları korunuyordu. Dünyada ekonomik kriz yaşanmaktaydı. Farklı bir siyasi ve toplumsal yapıya giren yeni devletin okuryazarları yaklaşık bir asırdır devam eden kültürel meseleleri devralmışlardı, fakat aynı zamanda kendilerine yeni bir kimlik belirleme çabasında idiler.

“Sevr, boyun eğen eskinin; Lozan, ulus olma aşamasındaki yeninin simgesiydi. Ortaçağ artıklarına, iskolastiğe, derebey kalıntılarına, liman burjuvazisine dayanan eski, tüm kurumları ile çökerken; yeni özellikle kendi niteliğini algılayarak” ortaya çıkmıştır.¹¹

Kriz ve karmaşa zamanları “milletlerin kendi varlıklarını derinden hissettikleri, temel değerlerinin farkına vardıkları, kuvvet ve zaaflarının tam bir açıklıkla ortaya çıktığı zamanlardır.” Ancak işte böyle zamanlarda “cemiyette” bir “şuur” kazandırılır. “Denilebilir ki, buhran, zehri ve şifasıyla beraber gelir.” Kimliğini sorgulayan aydın kim olduğu sorusunun cevabını “dil ve tarih bilincinde” bulur.¹²

⁹ A.e., s. 87.

¹⁰ Mehmet Kaplan, **Nesillerin Ruhu**, 13. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016, s. 15.

¹¹ Şükran Kurdakul, **Çağdaş Türk Edebiyatı III**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1992, s. 15.

¹² Birol Emil, “Bitmeyen Buhranlar”, **Türk Kültür ve Edebiyatından Meseleler I**, 1. Baskı, Ankara, Akçağ yayınları, 1997, s. 46.

“Türkiye’nin son çağda” en büyük sorunu “modern bir devlet ve cemiyet” olabilmek olmuştur. “Bu zaruret daha XIX. Yüzyılın ilk yarısından itibaren münakaşa edilmeğe başlanmış, Türk devlet, fikir ve edebiyat adamları Türkiye’nin çağdaşlaşmasını daima birinci derecede bir mesele olarak görmüşlerdir.”¹³

“İnkılâp Türkiye’si” **Mustafa Kemal Atatürk’ün** ışığı altında gelişmekteydi. Yeni devletin dayanacağı yeni temeller atılıyordu. Bunlar eğitim ve kültür hayatında bir asırdır devam etmekte olan yenileşmenin birden ve hızlıca gelişmesi şeklinde görüldü. Her şeyden önemlisi millî bir devlet anlayışı çerçevesinde, pozitif bilimler ışığında, laik, çağdaş bir devlet yaratma gayretiydi.

“1923’ten sonra iktidar olan asker ve sivil orta tabakanın siyasal güçleri, Mustafa Kemal Paşanın öncülüğünde, rejimi “İnkılâp Türkiye’si”, “milli ve laik devlet” anlayışının vazgeçilmezliği koşuluna bağlamak istediler. Son dönem Türk tarihinin “bütün” “fikir, edebiyat ve siyaset hareketleri” “millileşme, Türkiye’nin imparatorluktan millî devlete geçmesi, demokratikleşme, saltanat ve hilafet rejiminin yerine demokratik parlamenter cumhuriyet sisteminin benimsenmesi, sanayileşme, yarı feodal Orta Çağ cemiyet nizamının, toprağa bağlı bir ekonomik yapının yerini fabrikalaşmanın ve makinalaşmanın almasıdır.”¹⁴

Asıl ve bizi en çok ilgilendiren değişimler eğitim ve kültür sahasında yapıldı. Uzun zamandır gündemde olan alfabe değişikliği ile tarih araştırmaları ve dil üzerine atılan adımlar aydınları en çok meşgul eden meselelerdi.

“Arap abecesi değiştirildi.

Türk Dili ve Türk Tarihi Tetkik Cemiyetleri kuruldu.

Mustafa Kemal Paşa, önce, toplumsal yaşayışa aykırı ve çağın koşulları ile uyumsuzluk içinde olan ilkelerden kurtulmak gerektiğine işaret etmişti. Sonra, Türk devriminin, din bağına dayanan yüzyıllık bir siyasal birim yerine, ulusallık bağına dayanan yeni bir birim koyma amacına yöneldiğini vurguladı.”¹⁵

¹³ A. e., “Türkiye’de Çağdaşlaşma Meselesi ve Edebiyattaki Akisleri”, s. 130.

¹⁴ A.g.e., s. 131.

¹⁵ Şükran Kurdakul, a.g.e., s. 18.

Atatürk döneminde eğitim ve kültür sahalarında yapılan değişimler zamanın okuryazarlarını oldukça etkilemiş, bu aynı zamanda basın ve yayın dünyasının hem şekil hem de içerik bakımından kendilerini yenilemelerini sağlamıştır. Bilhassa alfabe değişikliği başta bir sorun olurken kısa zamanda bir avantaj haline gelmiştir. Çünkü eski yazı ile okur yazar oranı oldukça düşüktür. Oysa bundan sonra okuma yazma faaliyeti canlanacak, aydınlar kendilerini halkın bilgilenmesinden sorumlu tutacaklardır. Nitekim devletin teşviki de bu yöndedir. Yeni basılan kitaplar Anadolu'ya ve okullara gönderilmekte, yurdun dört bir yanında okuma yazma faaliyetleri hızlanmaktadır.¹⁶

1.2.2. Edebî Ortam ve Diğer Dergiler

Türkiye'de basın ve aydın göz önüne alındığında belli başlı öğeler dikkati çeker. Bunlardan en önemlileri basın organlarının devletin sürekliliğine uygun bir yol izlemeleri, aydınların ise birer “kurtarıcı” gibi hareket etmeleridir.

Konumuz her ne kadar dergi olsa da basın tarihimizle ilgili tespitler yapıldığından bizi de ilgilendiren bir husus okuryazar kesimin tutumudur. Nitekim *Varlık* bunun dışında tutulamaz. *Varlık* da devletin yarı resmi bir organı olarak yayın yapmış ve hatta kendini devletin kültür ayağında bir destek olarak görmüştür. *Varlık* bunu yayın politikası ve çeşitli kültürel haberler ve denemelerle yaptığı gibi edebiyat alanında da yeniliklere kucak açarak gerçekleştirmiştir. Öyle ki onun bu vasfından dolayı **Nurullah Ataç** *Varlık*'ı “devrim edebiyatı” olarak nitelendirmiştir. Onun *Varlık*'ın Yirminci Yılı dolayısıyla yazdığı yazı bugün hala *Varlık* deyince ilk akla gelenlerdendir. Nurullah Ataç yazısına yıllar önce bir şairden aldığı mektuptan bahsederek başlar. O yıllarda *Varlık*'ta yazmıyordur fakat eleştirilerinde hep *Varlık*'ta çıkan şairlerden bahsettiği üzerine bir sitem vardır aldığı mektupta. Nurullah Ataç yıllar sonra baktığında bu sitemi haklı bulur. O *Varlık*'taki şiirleri her

¹⁶ Arslan Kaynardağ, “**Yayın Dünyası**”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 10. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995, s. 2824.

zaman beğenmemektedir fakat onları eleştirmeye değer bulur. Ona göre “Varlık’la ilgilenmemek devrim sorunlarıyla ilgilenmemek”tir.¹⁷

1923 yılına gelene kadar yenileşme dönemi Türk edebiyatı birkaç nesil görmüştür. İlki Tanzimat edebiyatını oluşturan **Namık Kemal-Ziya Paşa** nesline ait olanlar, ikincisi “iradesiz, bedbin ve melânkolik **Servet-i Fünun**”¹⁸ nesli, üçüncü nesil 1908’de ortaya çıkan “hürriyet” nesli ve son olarak Kurtuluş mücadelesine katılan bir nesil.

Mehmet Kaplan’a göre “1923’ten sonra Türk tarihinin mukadderatını yeni bir nesil eline alır.” Cumhuriyet neslinde “reaksiyon kuvveti, geçmiş nesillerle kıyas kabul etmeyecek kadar şiddetlidir.” Tanzimat’tan Cumhuriyet’e kadar “nesillerin her biri yeni bir fikir ortaya atmakla beraber, hepsinde, az çok, şöyle veya böyle, maziye ait kıymetlerle bir anlaşma cehdi vardır. Türklükle pek az alakası olan Servet-i Fünun edebiyatı bile, bazı bakımlardan geçmişe bağlanır.” Oysa yeni neslin motivasyonu öncekilere kıyasla daha yenilikçidir.

Bu dönemde İstiklâl mücadelesi sonrası devletin kalbi **Ankara**’da atmaya başlamıştır. Ankara bundan sonra edebiyatçılarımızın yönünü de çizer. Millet olma fikri, “Anadolu coğrafyası, insanı ve kültürü”, toplumun eğitimi ve kalkınması gibi meseleler sanatçıların gündeminde olacaktır. Tanzimat’tan itibaren giderek artan “millileşme” hareketlerine paralel olarak Cumhuriyet’e geçtiğimizde de bu taze ve heyecan verici ideal kendini korumaktadır. Buradaki “milliyetçilik” Yahya Kemal ve arkadaşlarının ileri sürdüğü “tarih ve coğrafya”ya bağlı bir millî anlayıştır. Bu sebeple okuryazarlarımız memleketin her bucağını, toprağını bu gözle değerlendirir, kendilerini milli değerleri ortaya çıkarmak ve tanıtmak konusunda sorumlu hissederler.

¹⁷ “**Yirminci Yıl**”, 1 Temmuz 1953, 396. sayı, 4. s.

¹⁸ Mehmet Kaplan, **Nesillerin Ruhu**, s. 18.

Bu bağlamda hemen önceki neslin de yayın organlarında belli bir yayın anlayışını gütmüş olduklarını görürüz. Bu sebeple edebî dergiler bir milletin kültür ve edebiyat sahalarındaki yenileşmenin geçirdiği evrelere bir ayna tutarlar. On dokuzuncu yüzyıldan itibaren, dergiler, belli anlayış ve görüşleri benimseyen şairleri, yazarları ve eleştirmenleri himayesinde toplayarak toplumun ilgisini çekmeye çalışmış ve yeni nesilleri sayfalarında bir araya getirmiştir.¹⁹ Nitekim *Servet-i Fünun* (1981-1944) dergisi Edebiyat-ı Cedide akımının, Selânik'te çıkan *Bahçe* (1909-1910) ve *Genç Kalemler* (1910-1912) dergileri Milli edebiyat akımının, *Türk Yurdu* (1911-1918, 1923-1931) ve *Dergâh* (1921-1923) milli mücadele yıllarında yeşeren edebî anlayışın, *Aydınlık* (1921-1925) ise ekonomi, toplumbilim gibi alanlarda bilincin yayılmasına öncülük etmişlerdir.²⁰ Fakat **yirminci yüzyıla gelindiğinde** edebiyat dergilerinin belli edebî görüş ve akımların sözcüsü olmaktan çok yerli ve yabancı yazarların eserlerini tanıtmaya sorumluluğunu üstlenerek kültürün yükselmesine yardımcı olduklarını söylemek yanlış olmaz.

Sürelî yayınlar bu şekilde her dönemin ihtiyacına karşılık vererek kendi okuyucu kitlesini oluşturmuş ve aynı zamanda toplumun beklentilerine karşılık vermiştir. “Dergilerin en önemli işlevi bir kamuoyu yaratmaktır. Bu ise moderniteyle birlikte gelişen burjuvaziye ihtiyaç duyar. Bir yandan kamuoyu, ortak eğilimleri, tavır ve tepkileri içerir. Öte yandansa teker teker bireylerin oluşmasıyla ortaya çıkan bir olgudur.”²¹

Sürelî basın organlarının kamuoyu yaratma çabası matbaanın yaygınlaşması ve Fransız Devrimini takiben tüm dünyada gelişme göstermiş, bizde ise ancak Tanzimat'tan sonra yerini bulmaya başlamıştır. Varlık'ın yayın sahnesine atıldığı dönemde Türkiye'nin, Türk toplumunun ihtiyacı olan olgu millî birlik ve beraberliğe olan güven ile Cumhuriyetin gücüne ve güvenilirliğine olan inançtır. Bu doğrultuda

¹⁹ (Servetifünun dergisi) “Söz gelimi (1981-1944, 2454 sayı), yayın hayatına girdiği zaman Tevfik Fikretlere, Halit Ziyalara, Hüseyin Cahitlere sayfalarını açmış, Edebiyat-ı Cedide akımının yaygınlık kazanmasında büyük ölçüde etken olmuştur.” Şükran Kurdakul, **Çağdaş Türk Edebiyatı III**, 1. basım, Ankara, Bilgi yayınevi, 1987, s. 34.

²⁰ A.e., s. 34.

²¹ Hasan Bülent Kahraman, “Bir Nehir Serüveni: Dergicilik, Varlık, Dün-Bugün”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, editörler: Filiz Nayır Deniztekin, Enver Ercan, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010, s. 14.

aynı idealler altında birleşme umududur. İşte Varlık böyle bir ihtiyacın sonucu olarak yayın hayatında yerini bulmuştur. Çünkü o Cumhuriyetin ve toplumun evrensel ve aynı zamanda millî olanı çağdaş bir anlayışla örtüştürme fikriyle hareket eder. Bunu da kültür ve edebiyat sahasında ve bu sahaların her alanında yapar. Dergiyi nasıl çıkarmaya başladıklarını otuzuncu yıl dönümü dolayısıyla yazdığı yazıda şöyle ifade eder Yaşar Nabi:

“Otuz yıl önce, Ankara’da gene sızakların ortalığı kavurduğu bir yaz gününde karar vermiştik Varlık’ı çıkarmaya. Hiçbir edebiyat dergisi yoktu o sıralarda. İlk gençliğimizin, yazılarını kendimiz yazıp gene kendimizin okuduğu Servetifünun ortadan silinmiş, Hayat’tan sonra çıkan Muhit kapanmış, halkevi dergisinin ilki olan Ülkü henüz edebiyatla ilgilenmeye başlamamıştı. Rahmetli Nahit Sırrı ile baş başa verdik. Kolları sıvadık. İlk iki sayının sermayesini, sonradan hesaplaşmak üzere o koyacak, yazı işlerini ben üzerime alacaktım. O sıralarda Fransa’dan yeni dönüp Ankara Gazi Terbiye Enstitüsünde stajyer öğretmen olan Sabri Esat da resmî sahibi olacaktı.”²²

O yılların koşulları içinde yayıncılık Atatürkçü devrimler doğrultusunda halkı eğitmek, halka ulaşmak ve çağdaş medeniyetler seviyesinde uluslararası bir kültür yayını yapmak üzerinedir.

“O eşikte gazetecilik başlı başına bir iş üstlenmiştir... Tefrikanın doğması, toplumsallaşması bu yenedünyanın çocuğu olarak gösterir kendisini. Fakat ondan çok daha önemli bir şey vardır: Dergiciliğin doğuşu.

Dergicilik, kolektivitinin en somutlaşmış biçimi olarak tezahür eder. Bizatihi kendisi bir kolektivitedir ve ortak bir kimlik oluşturma amacını gütmektedir.”²³

Tanzimat edebiyatı bu kolektivitinin keşfedilip bireyin öne çıkarılmaya başlandığı bir edebiyattır. Pozitivizm ve milliyetçilik öne çıkarken “yeni adam” doğmaya başlamıştır. Siyaset de dergicilik aracılığıyla yeniden ele alınır. II. Meşrutiyet ve erken Cumhuriyette ise çeviri hareketlerine önem verilmiş, aynı zamanda kadın ve moda dergileri yaygınlaşmıştır. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde dergicilik bu bağlamlar etrafında açılır.”²⁴

²² “Otuzuncu Yıl”, 15 Temmuz 1963, 602.

²³ H. Bülent Kahraman, A.g.e., s. 17.

²⁴ A.y., s. 18.

Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan edebiyat dergileri yeni Türkiye'nin getirdiği arayışlar doğrultusunda çıkarılmışlar ancak çok azı uzun süre devam edebilmiştir. **Meslek, Güneş, Yedi Meşale, Millî Mecmua, Hayat, Fikirler, Resimli Ay** 1923-1930 yıllarında yayın faaliyeti gösteren, farklı anlayışlardaki düşün ve edebiyat hareketlerinin merkezleri olan dergilerdi. Bunlardan yalnızca *Fikirler* (1927-1950) dergisi 1950 yılına kadar çıkarılmaya devam etmiştir. *Varlık*'tan birkaç yıl önce yayına giren **Hayat Dergisi** (1926-1929) cumhuriyetin ve devrimlerin ışığında eski ve yeni kuşağı bir araya getiren dergilerdendir. Nitekim Mehmet Emin'in (Erişirgil) yönetmenliğini yaptığı 2 Aralık 1926'da çıkan ilk sayısında amacını şöyle açıklar: "Sanat, hakikî insanî hayatı tespit eder. Sanat eserleri bir millet için kudret menbaıdır. Hayat ve tabiat sanat ile güzelleşir. O sayede sevilir. Millî hayatı sanatkâr mefkûreleştirebilir. Önünde yeni bir ufuk açılan Türk milleti ruhî kudretini büyük ediplerin, ressamın eserlerinde, yüksek mimarisinde bulacaktır. Hayat, sanat muhabbet ve zevkinin artmasına ufak bir hizmet yapmağa muvaffak olursa bahtiyardır."²⁵

1930'lu yıllara gelindiğinde ise edebiyat dergileri hem teknik hem de şekil ve içerik bakımından daha gelişmiş olarak karşımıza çıkar. **Servet-i Fünun, Varlık (1933), Çığır (1933), Ülkü (1933), Yeni Adam (1934), Yücel (1935), Ağaç (1936), Kültür Haftası (1936), Kalem (1938-1939), İnsan (1938), Oluş (1939), Ses (1939), Yeni Edebiyat (1940)** bu yıllarda çıkarılan başlıca edebiyat dergileridir.

Cumhuriyet dönemi Türk Edebiyatı yerlilik ve yabancılık arasında bir sentez kurmak ister. Her iki unsur da içselleştirilmeye çalışılır. Bu yüzden 1930 sonrası dergiler neyi savunursa savunsun bu sentez arayışının etrafında döner. Bu aşamada kültür de siyasallaşmaya başlamıştır. Bu çerçevede içinde dergiler ikiye ayrılır ve belli bir anlayışın sözcüsü olurlar. Kimi geleneği yeni bir yorumla işler, kimi eskinin devamında hem fikirdir, kimi ise yerli olanı "medenî" olma çabası içinde eritir.

Varlık ise bunların dışındadır. O hem yerliliği hem de yabancı olanı aynı potada sunmaya çalışacaktır. Fakat asıl ve en önemli hedefi "yeni kültürün kurucu

²⁵ Şükran Kurdakul, **Çağdaş Türk Edebiyatı III**, s. 35.

unsurlarından birisi olmak”tır. Bunu yaparken de “sentez” anlayışıyla hem yerli hem yabancı kültür unsurlarını bir arada sunar.²⁶ Çünkü o Yaşar Nabi’nin kimliği altında yeni nesle azim ve güç vermeye, Cumhuriyet ideali etrafında bir arada tutmaya çalışmaktadır. Millî birlik ve beraberliği sürdürebilmek asıl yapmak istediğidir. Bu sebeple hem batıdan gelenler hem de millî kültür çağdaş anlayışlar çerçevesinde yüceltilir.

Bu yüzden “telif ve tercümeyi *Varlık* âdeti birer cumhuriyet ideolojisi olarak benimsemektedir. Bu o kadar böyledir ki 1940’larda yeni bir edebiyatın başlaması ve onun Varlık’tan doğması son derece ilginç bir olgudur. Çünkü bu edebiyat birçok kişi tarafından yerli ama yerli olamayan bir edebiyat olarak sunulacaktır.”²⁷ Bu yüzden “telif ve tercümeyi *Varlık* âdeti birer cumhuriyet ideolojisi olarak benimsemektedir. “Yerliliğin ve yabancılığın eşit biçimde bir potada eritme” anlayışı çerçevesinde “görülür ki Varlık, bazen ufak tefek sapmalarla beraber esas çerçeveden ayrılmadan kendisini çok partili dönem öncesi resmî anlayışla öylesine bütünleştirmiştir ki” Hasan Ali Yücel’in Tercüme Bürosu’ndan ayrılmasıyla “yarım kalan bu politikaları bizzat kendi üzerine” almıştır. “1946 yılında kurulan Varlık Yayınları’nın Batı klâsiklerinden yaptığı çeviriler bu politikanın bir devamıdır.”²⁸

Öte taraftan Varlık basın sahasında bir boşluğu doldurmuştur. Yayın hayatına atıldığı yıllarda dergicilik faaliyetlerinde bir durgunluk söz konusudur. Bunda birkaç etken sıralanabilir. Bunlardan birisi Latin harflerinin kabulüyle yeni alfabeye geçişin getirdiği sıkıntılardır. Bir başkası ve en önemlisi ekonomik koşullardır. O yıllarda tüm dünyada yaşanan bunalım ve yeni Türkiye’nin kalkınma çabaları yayıncılık faaliyetlerini de etkilemiştir. Başka bir etkense yeni kurulan devletin oluşturmaya çalıştığı değerlerle mevcut olan anlayışların bir özümseme sürecinde olmasıdır.

Varlık çıkarıldığında böyle bir kültür ve sanat dergisine ihtiyaç vardı. 1926 yılında **Faruk Nafiz Çamlıbel’in** sorumluluğunda çıkarılan Hayat Dergisi yayın hayatına uzun süre devam edememiş ve 1930 yılında kapanmıştır. Hayat dergisinde

²⁶ Hasan Bülent Kahraman, “Bir Nehir Serüveni: Dergicilik, Varlık, Dün-Bugün”, a.g.e., s. 19.

²⁷ A.g. e., s. 19.

²⁸ Fırat Karagülle, “Varlık Dergisi”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Yeni Türk edebiyatı Tarihi II, c. 4, sayı 8, İstanbul, 2006, s. 614.

yazan isimlerin bir kısmı Varlık'ta yazı hayatlarına devam ederler. Bunların arasında **Yaşar Nabi Nayır, Halit Fahri Ozansoy, Sabri Esat Siyavuşgil, Ahmet Muhip Dıranas, Vasfi Mahir Kocatürk, Behçet Kemal Çağlar, Ziya Osman Saba** gibi isimler vardır.

Şunu da belirtmek gerekir ki Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkarılan dergiler devlete ve onun kazanımlarına bağlı bir anlayışı devam ettirirler. Bu bakımdan Hayat dergisiyle Varlık dergisinin yayın anlayışları örtüşür.

Orhan Okay'a göre Cumhuriyet devri Türk edebiyatının ne dereceye kadar “güdümlü” ya da “politik” olduğu kesin değildir. Bu bakımdan Varlık ve diğer dergileri tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmek doğru olabilir: “Bununla beraber edebiyat tarihlerinde ve küçük monografi ve makalelerde bu dönemin edebiyatında yazarları ikna ve teşvik suretiyle devrimlerin halka ulaştırılması; köhnemiş Osmanlı zihniyeti, sanatı, dünya görüşü yerine zinde, akılcı, pozitivist fikirlerin benimsenmesi; hurafe, irtica, batıl inanış gibi olumsuz motiflerin bertaraf edilmesi ve bu vesileyle profan bir sanat ve edebiyat anlayışının yaygınlaştırılması gibi tavsiye, zorlama ve yaptırımların varlığı anlaşılmaktadır.”²⁹

Varlık'ın çıktığı yıl edebiyat ve sanat ortamında böyle bir derginin boşluğu hissedilmekteydi. Hem yeni devletin söylemleriyle tutarlı ve bunları destekleyen hem de eski ile yeni nesil ve onların sahip olduğu değerleri özümsetip kaynaştıracak bir dergi tam zamanında yerini bulmuştu. Bu yıllarda dergi hükümetin de desteğiyle çıkarılmıştır. *Varlık* bu ayrıcalığını uzun bir süre daha korur çünkü ilerleyen yıllarda çıkarılan **Ağaç (1935), İnsan (1938), Büyük Doğu (1943)** gibi dergiler uzun soluklu olamamıştır.

Varlık'ın kültür hayatımızdaki önemini Otuzuncu Yıldönümü dolayısıyla yazılan yazılarda görmekteyiz. Oktay Akbal Servetifünun ile karşılaştırarak ifade eder düşüncelerini. Ona göre Servetifünun'un 50 yıllık serüvenini Varlık aşacaktır. Tahir Alangu ise henüz ortaokuldayken tanıştığı Varlık dergisinin genç nesil

²⁹ M. Orhan Okay, **Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı**, “Cumhuriyet Dönemi edebiyatı Üzerine Bazı Dikkatler”, 6. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016, s. 203.

üzerinde büyük etkisi olduğunu belirtir. Ona göre Varlık'ın bu etkisinde Yaşar Nabi Nayır'ın kişiliği ve birikimi söz konusudur: “Şimdi ben “Varlık” deyince, dergiyi, kitap yayınlarını, ve bütün bu gelişmeleri kişiliği ile taşıyıp getiren yaşar Nabi'yi birlikte düşünüyorum. Tam bir edebiyat adamı ülkücülüğü ve çabası ile birkaç edebiyat tutkunu nesli, devrimlerin aydınlık ilkelerine bağlanarak eğitime yolunda büyük başarılar imza attı.” Öyle ki ona göre Varlık'ın yaptığı eğitim hizmetini üniversiteler bile yapamamaktadır.³⁰

Varlık'ın Türk kültür, sanat ve edebiyatımızdaki önemini birkaç açıdan ele almak gerekir. Çünkü dergi hem içeriğiyle hem de yayın anlayışıyla o yıllarda pek çok alandaki boşluğu doldurmuştur. Nitekim o zamanlarda tek amacının edebiyat ortamına katkı sağlamak değil hatta daha çok kültürel ve toplumsal bir işlevi olduğunu ilk sloganı olan “Sanat ve Fikir Mecmuası” dolayısıyla rahatlıkla söyleyebiliriz. Varlık bu misyonunu Türk kamuoyunun zihnindeki boşluklar dolana kadar da devam ettirecektir. Ancak 1946 yılında İstanbul'a taşınmasıyla tam anlamıyla bir edebiyat dergisi kimliğini benimser. Bu tarihten sonra hem siyasi hem de ekonomik anlamda bir sakinlik vardır. Atatürk döneminin coşku ve heyecanı sona ermiş, yenilikler yerini bulmuş, arkasından gelen II. Dünya Savaşı'nın da sona ermesiyle raylar yerine oturmuştur.

1.3. Yayın Hayatına Başlaması ve Özel Sayılar

İncelediğimiz dönem yakın tarihimiz için uzun sayılabilecek bir zaman dilimidir (1933-1981) ve *Varlık* bu elli yıllık dönemde bazı aşamalar geçirmiştir. Dergi bazı tarih aralıklarında hem şekil hem de içerik bakımından değişime uğramıştır. Bu tarihlerde adeta farklı bir yayın organı gibi kendini yenilemiştir.

Varlık'ın yayın hayatına başladığı ilk yıllar aynı zamanda onun ilk dönemidir (1933-1939). Bu dönemde kültür sahasında yaşananlar Varlık'ın tarih sahnesine nasıl bir motivasyonla çıktığını da bize gösterir. 1933-1938 yıllarını içine alan bu dönem **Mustafa Kemal Atatürk**'ün hayatta olduğu, yeni **Türkiye Cumhuriyeti**'nin ilkelerinin ve devrimlerinin özümsemediği bir dönemdir. **Harf İnkılâbı** derginin

³⁰ 15 Temmuz 1963, 602. sayı, 3. s.

çıktığı 1933 yılından beş yıl önce gerçekleşmiş, aynı yıl güzel sanatlarda gelişmeler olmuştur. 1931 yılında **Türk Tarih Kurumu** ve **Türk Dil Kurumu** kurulmuş, 1932’de **Dil Devrimi** başlamış, 1933’te **Üniversite reformuna** girilmiş, siyasi ve toplumsal bir dizi yenilikle beraber ekonomide önemli adımlar atılmış, 1935 yılında **Ticaret ve Sanayi Odaları** kurulmuş, 1937’de ise **Laiklik** anayasaya getirilmiştir. Siyasi ve sosyal düzlemde yaşanan bu büyük değişimler ister istemez kültür ve edebiyat sahalarını da etkileyecektir. O zamanın okur yazarlarının nasıl bir güdülenme ile hareket ettiklerini bilmekte fayda vardır. “Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Atatürk’ün giriştiği reformların tek bir hedefi vardır: Türk milletini her sahada çağdaş bir cemiyet haline getirmek, teokratik Osmanlı cemiyet düzeninden lâik bir modern Türk cemiyeti vücuda getirmek...” Yapılan devrimlerin ve reformların sebebi, “lâikliğin” temel alınması hep “Türk milletini çağdaş medeniyet seviyesine yükseltmek içindir.”³¹

Bu yıllarda aydınların gözü **Anadolu**’dadır. Ülkenin kalkınması için atılan adımlar bunu gerektirmektedir. Öte taraftan Atatürk’ün geliştirdiği barışa yönelik dış politika ve “milli tarih” anlayışı da üstlenen rolleri belirginleştirir. Bütün bunlar iyimser ve kendi içinde kalkınmayı ve her alanda gelişmeyi isteyen, buna hevesli bir nesil çıkarır karşımıza. “Cumhuriyet Devri’nin başlıca özelliklerinden biri, her sahada olduğu gibi, edebiyat sahasında da dikkatlerin Anadolu’ya yönelmesidir. Yüzyıllar boyu süren yenilgiler sonucu cihangir Osmanlı devletinin yıkılışı, eski Türk tarih ve kültürüne hâkim hayalî veya hakikî akıncılık temayüllerine de son verir. Atatürk’ün “Yurtta sulh, cihanda sulh” prensibi Türk tarihinde benzeri olmayan bir barış devri açar. İstiklâl Savaşı’nda memleketin bitkin bir hale düşmesi de gerçekçi bir dünya görüşünün teşekkülünde rol oynar.”³²

Bu dönem özellikle **eğitime** çok önem verilir. Arkeoloji, sanat tarihi, matematik, müzik, felsefe, hukuk ve spor gibi dallarda teşvik ve özendirme vardır. Buna bağlı olarak edebiyat da önem arz eder. **Klasiklerin tercümesi** için faaliyetlerde bulunulur ve kendi milli edebiyatımıza yönelik araştırmalar çoğalır.

³¹ Birol Emil, a.g.e., s. 134.

³² Mehmet Kaplan, “Cumhuriyet Devrinde Memleket Şiirleri ve Faruk Nafiz Çamlıbel”, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar** 2, 4. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999, s. 302.

1.3.1. Yayın Hayatı ve Öyküsü

Böyle bir ortamda, zamanın koşullarına uygun olarak çıkan Varlık Dergisi 1933 yılında **Ankara**'da yayın hayatına başlamıştır. İlk sayısı 15 Temmuz 1933 tarihli'dir. Abdülhak Şinasi Hisar'ın da "teşvik" etmesiyle ilk sayıyı çıkarırlar. O zaman Ankara'nın en güvenilir matbaası olan Hâkimiyet-i Milliye ile anlaşmışlardır. O günün ünlü sanatçılarının yazılarıyla çıkan Varlık gerekli desteği görememiş, resmî yardımlarla ayakta kalmıştır.

O günlerde dağıtım kolay değildir ve dergiye olan ödemeler gecikmektedir. Bunun üzerine Nahit Sırrı ikinci yıl dergiden çekilir. 1941 yılında Sait Faik'in bir hikâyesi yüzünden dergi askerî mahkemeye verilmiş, Sabri Esat'ın da kesin ayrılığı bu tarihte olmuştur.³³

Varlık bu tarihten sonra da her görüşe açık ancak Atatürk çizgisinden uzaklaşmayan bir dergi olmaya devam etmiştir. O Halid Ziya gibi önceki neslin usta yazarlarına yer verdiği gibi kendi özgür sanat seçimlerini yansıtan gençlere de yer vermiştir. Fakat diğer yayın organları gibi Atatürk'ün ölümünden sonra cumhuriyetin getirdiği yeniliklere sırtını dönmemiştir. Yaşar Nabi Nayır Varlık'ın otuzuncu yıldönümü dolayısıyla yazdığı yazıda o yıllarda neler yaşandığını anlatır. Varlık ilk otuz yıl boyunca çeşitli değişiklikler geçirmiş, kimi zaman yazı bulmakta zorlanmış. Öyle ki 1939 yılında sadece bir "fikir" dergisi olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Ancak ilgi azalınca birkaç yıl içinde yeniden sanata ağırlık vermiştir. Yine de savaş yılları "en çelimsiz ve bakımsız" yılları olmuştur. Bu yıllarda askeri vazifesinde olan Yaşar Nabi edebiyat dostlarının yardımlarıyla "ordugâhın çadırı altında" tek başına dergiyi çıkarmaya devam etmiş, ancak zaman zaman iki ayda bir olarak çıkarabilmiştir.

Yaşar Nabi aynı yazıda 1946 yılındaki gelişmeleri şöyle anlatır: "1946'ya kadar Varlık, bir yönetim yeri bile olmıyan gezegen bir dergiydi. O tarihte bütün

³³ O zaman bir sorun olarak ortaya çıkan bu durum yıllar sonra dergi için bir avantaj haline gelecektir. 1963 yılında Unesco'nun seçimiyle Sait Faik'in Sabri Esat Siyavuşgil tarafından Fransızcaya çevrilen eserleri (41 hikaye) Milli eğitim Bakanlığınca Hollanda'ya gönderilmiştir. Bu haber Temmuz 1963 tarihli 602. sayıda (s. 9) Muzaffer Uyguner tarafından bildirilmiştir.

resmî yardımlar da kesildiği için Varlık'ı yaşatmanın ancak bu işe büsbütün kendimi vermekle mümkün olacağını gördüm ve resmî görevimden ayrılarak Ankara'dan İstanbul'a geldim, Varlık Yayınevini kurdum. 1946'dan bu yana bir başka çağı başlar Varlık'ın.”³⁴

Dergi o günden bugüne aralıksız olarak yayın hayatına devam etmektedir. Cumhuriyet tarihimizin ilk ve en uzun soluklu kültür, sanat ve edebiyat dergisi olması bakımından da edebiyat tarihimiz için önemi büyüktür. Aynı zamanda Varlık'ın bu kadar uzun süre çıkması bakımından dünyada bir istisna olduğunu düşünmekteyiz.

Yaşar Nabi Nayır, 24 Aralık 1908'de Üsküp'te doğmuştur. Eşraftan bir ailenin çocuğudur. Babası Nabi Efendi kendisi üç yaşında iken vefat etmiştir. Balkan Savaşları patlak verdiğinde annesiyle birlikte İstanbul'a gelirler. Sonra yeniden Üsküp'e dönerler (1913). Burada mahalle mektebine başlar ancak 1914'te yeniden İstanbul'a dönmüşlerdir. 1924 yılında ise kesin olarak İstanbul'a yerleşirler.

Atatürk'e ve onun ilkelerine olan bağlılığı bu tarihten önce başlamıştır. İstanbul'da Galatasaray Lisesine devam eder. 1929 yılında mezun olur ve geçim şartları yüzünden yükseköğrenime devam edemez. Ziraat Bankası'nda göreve başlar. 1931'de yedek subay olarak askerî göreve alınır, 1933 yılında teğmen rütbesiyle terhis edilir. 1934 Şubatında Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde yazarlık ve çevirmenlik yapmaya başlar. 1940 ve 1942 yıllarında iki defa silâh altına alınır ve üst teğmen olarak Ankara'da görev yapar. Bir yandan da dil kurumunda çalışmaktadır. 1945 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın klâsikler şubesinde müşavir olarak görevlendirilir, iki yıl sonra ise bu görevden ayrılacaktır. 1946 yılında da Varlık Yayınevi'ni kurar.

Yaşar Nabi dergicilik ve yayıncılıktan önce şiirleri ve tercümeleriyle tanınır. Nitekim henüz Varlık'ı çıkarmaya başlamadan önce “Kahramanlar” (1929) ve Onar Mısra (1932) isimli iki şiir kitabı çıkmıştır. Behçet Necatigil “Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü” adlı çalışmasında Yaşar Nabi'nin sanatçı yönünü şöyle tarif eder: “Sanat hayatının ilk döneminde (1926-1936) şiirler yazmış, Yedi meşale topluluğu (1928)

³⁴ “**Otuzuncu Yıl**”, 15 Temmuz 1963, 602. sayı, 1. s.

şairlerinden biri olarak tanınmıştı. Sonraları hikâye, roman, oyun ve makale türlerinde de eserler verdi. 1946'dan sonra yalnız makale ve deneme yazdı. Özellikle Panait Istrati ve Balzac'tan yaptığı çevirilerin; kendi adıyla, Muzaffer Reşit takma adıyla derlediği, hazırladığı antoloji ve tanıtma kitaplarının sayısı da altmışı geçer.”

Eserleri:

Şiir: Yedi Meşale (ortak kitap, 1928), Kahramanlar (1929), Onar Mısra (1932), Kahramanlar (1970, ilk iki kitaba "Mesafeler" adlı bölümün eklenmesiyle).

Roman: Bir Kadın Söylüyor (1931), Âdem ile Havva (1932).

Hikâye: Bu da Bir Hikâyedir (1935), Sevi Çıkmazı (1935).

Piyes: Mete (1933), İnkılap Çocukları (1933), Beş Devir (1933), Köyün Namusu (1933).

İnceleme-deneme: Balkanlar ve Türklük (1936), Edebiyatımızın Bugünkü Meseleleri (1937), Nereye Gidiyoruz (1948), Yıllar Boyunca (1959), Atatürkçülük Nedir (1963), Atatürk Yolu (1966), Edebiyat Dünyamız (1971), Değişen Dünyamız (1973), Çağımıza Ters Düşenler (1975), Dost Mektupları.

Biyografi: Ahmet Haşim (1952), Ömer Seyfettin (1952), Tevfik Fikret (1952), Homeros (1952), Moliere (1953).

Ödülleri: 1979 Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü, Türk edebiyatına büyük katkıları nedeniyle.

Dergi ilk çıkarıldığında Yaşar Nabi Nayır Merkez Bankası'nda memurdur. Bu sebeple dergiyi dostu **Sabri Esat Siyavuşgil** adına çıkarmıştır. Derginin kurucu kadrosu Yaşar Nabi'yle beraber **Nahit Sırrı Örik** ve Sabri Esat Siyavuşgil'dir. **Yedi Meşale** edebiyat topluluğundan dostları olan bu isimler yanı sıra topluluğun diğer sanatçılarını da ilk edebî kadroda görmekteyiz. Nitekim ilk sayının yazar ve şair kadrosuna baktığımızda bu isimler yine göze çarpar. Onların yanı sıra dönemin genç sanatçıları ve o günün tanınan önemli isimleri de bu yazı kadrosundadır.

Edebiyat tarihimizde **Yedi Meşale** olarak yer alan edebî topluluk 1928 yılında Yedi Meşale adlı bir kitap çıkarmıştır. **Sabri Esat Siyavuşgil, Ziya Osman Saba, Yaşar Nabi Nayır, Muammer Lütfi, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret, Kenan Hulusi Koray**'dan oluşan topluluk varlığını uzun süre devam ettirememiştir. Bu genç edebiyatçıların dönemin sayılı kültür ve sanat dergilerinden olan Hayat Mecmuası'nda zaman zaman yazıları çıkmıştır. Kültür ve sanatın farklı dallarına yönelen bu gençler Yaşar Nabi Nayır'ın 1933 yılında çıkarmaya başladığı

Varlık Dergisi çatısı altında yeniden bir araya gelmiştir. Bu sayede esasında edebî yaklaşımlarını Varlık'ta sürdürmüş ve o dönemin kültür ve sanat hayatına da önemli katkılar sağlamışlardır.

“Sanat için sanat” anlayışını benimsemiş olan topluluğun temsilcileri vezinde heceden yanaydılar, eşyaya gerçekçi ve izlenimci bir bakış açısıyla yaklaşmışlardı ve Anadolu’yu yurtseverlik anlayışıyla anlatmayı istemişlerdi. Yedi Meşale’nin edebiyatta yapmak istedikleri Varlık Dergisi’nde devam ettirildi. Onların benimsemiş olduğu edebî tutum bize Varlık’ın misyonunu da açıklamaktadır.

Nitekim yukarıda belirttiğimiz gibi daha ilk sayıda bu isimlere yer verilir. Şiir alanında ilk zamanlar ağırlıklı olarak Ziya Osman Saba’yla Yaşar Nabi’yi görürüz. Sabri Esat Siyavuşgil, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret, Kenan Hulusi Koray deneme, eleştiri ve hikâye türlerinde öne çıkarlar.

Yaşar Nabi Varlık’ın kırkıncı yıldönümünde kendisi şöyle anlatır *Varlık*’ı çıkarmaya başladığı tarihi:

“Kırk yıl, dile kolay!

Cumhuriyetimiz onuncu yılını doldurmamıştı daha Varlık çıktığında. Çocukluk çağımdan o güne kadar sayısız edebiyat dergisi pişirilmiş, kotarılmış, piyasaya sürülmüş, ama bir iki ay, bilemedin bir iki yıl geçmeden defteri dürülmüştü... On beş milyonluk nüfusumuz içinde okuma yazma bilenlerin sayısı yüzde onu bulur mu, bulmaz mı diye tartışıldığı dönem. 1911’den 1922’ye, on iki yıl sürmüş aralıksız savaşlar sonunda milyonlarca değerli evlâdı ile birlikte varını yoğunu yitirmiş bir ülke... Okuma yazma bilenlerin de kitaba, dergiye verecek parası mı, kitap arayacak hali mi kalmış! ... Üstelik harf devrimi yapılabildi de ancak beş yıl olmuş. Devrimlere ayak uyduramayan, yeni harfleri yeterince sökemedikleri için okumaktan tat alamayan oldukça önemli sayıda yurttaş da hâlâ eski harfli kitaplarla beslenmekte ayak diriyor.

Başkent Ankara, henüz nüfusu yüz, iki yüz bin sularında, binlerce yıl sürmüş uykusundan uyanmaya çabalayan bir kasaba, toz toprak içinde. Ama inanılmaz bir iyimserlik ve inanç havası esiyor bu kentte. Atatürk’ün karamsarlıkları dağıtan umut aşılایıcı sözleri çınlıyor kulaklarda. Bir şevk, bir çaba atılımı içinde herkes. İşte bu yaratıcı soluğun dürtüsü ile doğdu Varlık, 1933 yılının 15 Temmuz’unda, Nahit Sırrı ve Sabri Esat’ın da teşvik ve destekleriyle...”³⁵

³⁵ “Kırkıncı Yılımız”, sayı 790, Temmuz 1973.

Yaşar Nabi Nayır yönetiminde çıkarılan derginin temel misyonu Cumhuriyet Dönemi yeni Türkiye'sinin gençlerine ve aydınlarına bir mahfil olmak, eski nesille yeni nesil aydınları bir arada aynı görüşler etrafında toplamak ve yeni Türkiye'nin savunduğu esaslar doğrultusunda bir rehber olmaktır. Nitekim Mehmet Kaplan'ın sözleriyle *yazı* “düşünceyi tespit etmek suretiyle, sözden daha çok fikrî çalışmaya yardım eder. Düşünme, söz üzerinde durmamakla kabildir. Konuşmada fikir her an uçar. Yazı düşünceyi başka mekân ve zamana taşımak suretiyle, hakikatlerin keşfi için lâzım bir şart olan, ayrı kafaların aynı mevzu üzerinde karşılaşmasını sağlar.”³⁶ Bu bakımdan Varlık ile Yaşar Nabi “zaman ve mekân” içinde, farklı kültürlerle ve dillere uzanarak “geniş bir diyalog” kurmaya imkân sağlamış ve bunu *yazın* aracılığıyla kalıcı hale getirmiştir.

Bu anlayışla yayın hayatına giren *Varlık*'ın 1938 yılı Ekim ayı sayısına kadar imtiyaz sahibi ve umumi neşriyat müdürü **Sabri Esat Siyavuşgil** olarak görülürken 1 Ekim 1938 tarihli 126. sayısında imtiyaz sahibi Sabri Esat, müdürü ise Yaşar Nabi olarak verilmeye başlanır. Yaşar Nabi Nayır'ın çeşitli memurlukları ve askeri görevleri dolayısıyla derginin sahibi ve müdürü birkaç yıl daha değişecektir. 15 Şubat 1941 yılı 183. sayıyla beraber imtiyaz sahibi ve müdürü Yaşar Nabi, umumi neşriyat müdürü ise Nurettin Ş. Kösemihal olarak değişmiştir. 1947 yılından itibaren yalnızca Yaşar Nabi Nayır'ın ismi verilmeye gerek duyurulur. Nitekim **1946** yılından sonra dergi İstanbul'da basılmaya başlanmış ve hem içerik hem de şekil olarak yenilenmiştir. Bu tarih Yaşar Nabi Nayır'ın da hayatında bir dönüm noktasıdır. Memuriyetten ayrılan Yaşar Nabi kendini tümüyle yayın işlerine verir. 1947 yılında çıkan sayılarda Yaşar Nabi'nin adı şöyle verilir: Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Yaşar Nabi.

Bu tarihte yaşananları Yaşar Nabi yirminci yıldönümü dolayısıyla yazdığı “Yirminci Yıldönümümüz” adlı yazıda anlatmıştır. Ona göre yirmi yıl önce sadece bir dergi olan Varlık'ın etki alanı da dardı. 1946 yılında İstanbul'a taşınarak yeni bir hamle yaptı ve böylece Varlık Yayınevi'nin de temeli atıldı. Yine Yaşar Nabi'nin bu yazıda bildirdiğine göre Türk klasiklerinin yanında dünya klasikleri de yayınlanacak

³⁶ M. Kaplan, “İfade Vasıtalarının Değişmesi”, **Kültür ve Dil**, a.e., 11.

ve bunlar MEB'nın klasikleriyle çatışmayacak şekilde hazırlanacaktır. Aynı zamanda çocuk klasikleri de yayımlanmaya başlanacaktır. Dar gelirli okuyucular düşünüldüğünde fiyatlar değişmeyecek ve “birer liralık” ücret devam edecektir. Bir başka yenilik de okuyucular için yapılacak müsabakaya da dergide yer verilmesi olacaktır. Bu sayı bu özel güne mahsus olarak sekiz sayı fazla, 32 sayfa çıkarılmıştır. Sayıları bu sayfada çıkarmak ise idealleridir.³⁷

İlk yıl **Hâkimiyet-i Milliye Matbaasında** basılan dergi 1933 yılının sonunda aynı matbaanın adının değişmesiyle **Ulus Matbaası** adı altında çıkmaya başlar, 1947'den sonra ise İstanbul'da **Ülkü Basımevinde** çıkarılmaya başlanır. Ekin, Rekabet, Serbest Matbaaları ilerleyen yıllarda çıkarıldığı basım evleri olmuştur.

Dergi ilk çıktığında “on beş günde bir” olarak yayınlanır. Dönem dönem aylık dönem dönem on beş günde bir çıkarılmış olan dergi günümüzde aylık olarak çıkar. Hangi dönemlerde ne şekilde çıkarıldığını biçim özelliklerini incelediğimiz ikinci bölümde ayrıntılı olarak açıkladık.

Varlık dergisi her ne kadar üzerinde fazla durulmamış olsa da adıyla ve kurucusuyla müsemmadır. Kurucusu Yaşar Nabi Nayır kendi adıyla çok benzerlik gösteren “varlık” ismini tercih etmiş ve belki de bu ismin verdiği simge ile hafızalarda yerleşerek günümüzde hala yaşamayı başarmıştır. *Varlık*, olmak, yaşamak ve var olmaktır. Her döneme kendini uydurabilen Varlık, bunu yaparken de belli prensipleri korumuştur.

Cumhuriyet'in ve onun sunduğu ilkelerin izinden giden dergi, adıyla da bu değerleri ölümsüzleştirmek ister adeta. **Mahmut Makal** “Yokluk İçinde Varlık”³⁸ adlı yazısında “Yasar Nabi, ülkedeki yazın ve kültür yoksulluğundan yola çıkıp bu alanlarda bir varlık yaratma imanıyla ‘VARLIK’ koymuştur dergisinin adını.” demiştir.

³⁷ 1 Temmuz 1953, 1. s.

³⁸ Mahmut Makal, “Yokluk İçinde Varlık”, **Varlık**, sayı 867, 1 Aralık 1979, s. 6.

Ölümünden sonra sorumluluğu kızı **Filiz Nayır Deniztekin** üstlenmiş, 1983 yılında yayın yönetmenliğini **Kemal Özer** yapmış, 1990 yılında ise Enver Ercan devralmıştır. 2018 yılı ocak ayında Enver Ercan'ın vefatıyla beraber Varlık bugün Filiz Nayır Deniztekin'in sorumluluğunda yayın hayatına devam etmektedir.

1.3.2. İlk Sayı ve Özel Sayılar

Temsili nitelikte olması bakımından ilk sayıda yer alan yazıları ve yazarları genel bir bilgi vermesi bakımından burada ele almayı uygun bulduk. İlk sayının kapağında verilen yazar ve sanatçılar sırasıyla şunlardır: **Kemalettin Kâmi, Yaşar Nabi, Kâzım Nami, Cevdet Kudret, Hâmid Macit, Abdülhak Şinasi, Ziya Osman, Vasfi Mahir, Sabri Esat, Behçet Kemal, Feridun Fazıl, Ahmet Kutsi, Muzaffer Reşit, İbrahim Necmi, Ahmet Muhip, Kontöz Dö Noay, Nahit Sırrı, Ahmet Hamdi, Etienne Tömörkeny, Şevket Hıfzı.**

Yaşar Nabi Nayır daha ilk sayıda bulunan “*Gençlik ve İnkâr*” adlı yazısıyla yayın anlayışını vermiş ve sonraki sayılarda da bunları tekrar etmiştir. Yaşar Nabi Nayır'ın ilk sayıda yer alan “Muhasebe” üst konu başlığı sayfasında yer alan bu yazıdan alıntılar yapmak istedik. Bu yazıda Yaşar Nabi yeni nesil yazarlarla eski nesil arasındaki uyumsuzluktan bahsediyor. Ona göre “Dünün genci, bugünün gencinde kendi dünkü meziyet ve kusurlarını” görüyor, fakat artık “dününü hiç hatırlamak istemediği için” gençliğin bazen “hoyratlık şeklinde tecelli eden heyecan çokluğunu çekemiyor. “Yarının yaşlısı” da “kendi yarınını hatırına bile getirmedeği için bugünün yaşlısında kendi yarınki uyuşukluğunu ve tahakküm severliğini affedemiyor.”

“Nesil kavgası, sanat âleminde en fazla kuvvet ve şiddetle hüküm sürüyor. Çünkü, sanatkârın ihtirasları ve kinleri, normal adama nispetle, çok daha keskindir. Ve kıskançlık, sanatkârın öz vasıflarındandır.”

Nesil kavgası her devirde vardır, fakat özellikle savaştan sonra iyice alevlenmiştir...

“İşte bugünkü neslin çocukluk hatıraları. Onun ilk duyduğu koku barut kokusu, ilk şuuruna geçen ses top gürültüsü oldu. Onun emekleme devri, herkesin kendi başının derdine düştüğü bir zamana rastladı. Elinden tutacak bir kimse

bulamadığı için, kendi kendine yürümeyi öğrendi. Hayatla, materyalist ve realist dünyanın en çirkin ve korkunç taraflarıyla ilk yakından teması daha ilk kelimelerini hecelerken yaptı...”³⁹

Durumu bu şekilde tespit ettiği yazının devamında nasıl bir yol izleyeceklerinin de ipuçlarını verir. Bugünün nesline cesaret verilmesi ve onların “haykırıışlarının” dinlenmesi gerektiğini söyler.

Ona göre yapılması gereken her iki neslin de huzur ve barış içinde kaynaşmasıdır. Gereksiz nesil kavgaları devam ettirilmemelidir. Yeni bir devir vardır ki bu savaşların sona erdiği, sulh ve barış devridir.

Yaşar Nabi henüz ilk sayıda bu sözleriyle nasıl bir yayın anlayışı sürdüreceğini ve bu dergiyle neyi amaçladığını anlatmaktadır. Nitekim derginin bu anlayışı Yaşar Nabi’nin ölümü olan 1981 yılına kadar değişmez. Yaşar Nabi’nin benimsediği Atatürk ilkeleri ve milliyetçiliği doğrultusunda bir yayın programı sürdürülür.

Edebi eserlere baktığımızda da eski ile yeni nesli bir arada görmekteyiz. İlk sayının birinci sayfasında **Kemalettin K. Kamu**’nun “*Zaman İçinde*” adlı şiiri vardır. Dolayısıyla *Varlık* henüz ilk sayıda okuyucuyu bilinen bir şairin şiiriyle karşılar. Ağırlıklı olarak kendi sanatçı arkadaşlarına yer verse de bu sayıda Hamit Macit gibi genç şairlere de yer vermiş, aynı zamanda yabancı yazarları bünyesine almıştır. İlk sayıda yer alan sanatçılar ve yazılarla ilgili ayrıntılı bilgileri aşağıda ilgili bölümlerde ayrıca ele aldık.

Varlık Dergisi bizim incelediğimiz sayılar boyunca **özel sayı** çıkarmamıştır diyebiliriz. Sadece 694. sayısı (Mayıs 1967) **Nurullah Ataç**’a, 729. sayısı (Kasım 1968) ise **Atatürk**’e özel sayı şeklinde çıkarılmıştır. Fakat yazar ve şairlerin ölümlerinde ve ölüm yıldönümlerinde derginin bir ya da iki sayısı bu şahıslara özel olarak hazırlanmıştır. Bunlar özel sayı olmaktan ziyade **özel dosya** olarak adlandırılabilir. Bu sayıların kapaklarında o yazar ya da sanatçının resmi olurdu. Şair ve yazar dostlarının anıları ve sanatçının eski yazılarından seçmeler ilk sayfalara

³⁹ Sayı 1, 15 Temmuz 1933, s. 2.

konulurdu. Bu sayıların başyazıları ise Yaşar Nabi tarafından kaleme alınır, o yazar ya da sanatçı kültür ve sanat hayatımızdaki önemiyle ele alınırdı.

Dikkati çeken başka bir husus ise ölümlerinden sonra da bazı şair ve yazarlara *Varlık*'taki yerlerine eski eserleriyle yer verilmesidir. Mesela **Nurullah Ataç** bu yazarlardandır.⁴⁰ Ölümünden sonra da dergide sayfası ona ait olan yerinde uzun yıllar korunur. Sait Faik'in öykü sayfası da bu özel sayfalardan biridir. Özel sayı denilemese de özel millî kutlamalara ve ölüm yıldönümüne denk gelen aylarda dergi Atatürk'e özel olarak çıkarılmıştır. Bu sayılarda derginin başyazıları ve şiirler ilgili konuda yoğunlaşır.

1.4. Amacı ve İlkeleri

Varlık Dergisi'nin temsil ettiği belli başlı değerler ve görüşler vardır. Bunlar derginin kurucusu Yaşar Nabi'nin inandığı ve ömrünün sonuna kadar savunduğu değerlerdir. O her şeyden önce Cumhuriyetin ilkeleri doğrultusunda bir yayın anlayışı benimsemiştir. Pozitivist bilimlerin ışığında, lâik bir milliyetçilik anlayışını savunmuştur. Gençlere ve eli kalem tutanlara söz hakkı vermiş, eski nesille yeni nesli bir araya getirip ortak bir buluşma noktası oluşturmuştur. Dergide yer alan yazı ve haberlerle, edebî ürünlerle, yer verdiği tartışma ortamıyla bilimin her alanında, sanatın her dalında zihinleri aydınlatmak istemiştir. Bu hem yayınlanan eserlerle ve yazılarla yapılır hem de Yaşar Nabi kendisi hemen her sayıda bu konuda fikirlerini belirten yazılar yazarak yapar. Zaten o günden bugüne Türk edebiyatına hizmet etmiş ve bugün de hâlâ yayın hayatına devam eden edebiyat dergilerimizden olan *Varlık*'ın ilk sayılarındaki sloganı “*Sanat ve Fikir Mecmuası*”dır. Bu slogan da bize *Varlık*'ın edebiyat dergisinden fazla bir ağırlığı olduğunu gösterir.

Hemen hemen her sayının birinci ya da ikinci sayfasında Yaşar Nabi'nin ya da arkadaşlarının fikirlerini savunduğu ve dergiye yön verdiği yazıları yer alır. Henüz ilk sayının ikinci sayfasında bulunan ve yukarıda bahsettiğimiz “*Gençlik ve*

⁴⁰ Özellikle 1953 yılından itibaren “Günce”leriyle *Varlık*'ta gördüğümüz Ataç'ın diğer yayın organlarında da bulunan bütün yazıları ölümünün onuncu yılında Konur Ertop'un editörlüğünde *Varlık* yayınlarınca çıkarılmıştır. 694. sayı 17. sayfada (Mayıs 1967) Muzaffer Uyguner'in bu konuda bir tanıtım yazısı mevcuttur.

İnkâr” adlı yazı bunlardan ilkidir. Yine aynı sayıda hatta aynı sayfada yer alan *“İnkılâp Edebiyatı”* adlı **Kâzım Nami**’ye ait kısa yazı da yine bize bu konuda önemli fikirler veren bir başka yazıdır. **Kâzım Nami** bu yazısıyla hem *Varlık*’ın izleyeceği yolu bizlere gösterir hem de yeni dönemin edebiyatının nasıl olması gerektiğini söyler. O divan edebiyatını “mey ve mahbup” edebiyatı olarak görürken yakın zaman “millî” edebiyatı da “taklitçi” bulur. Türk edebiyatının asıl “canlı aşısı” ise “folklor edebiyatı” olacaktır. Bu edebiyat yerli olanla beslenen, “inkılâp ruhiyle, yaşayan, yürüyen, koşan, uçan bir edebiyat” olacaktır:

“Edebiyatımız ilkin orijinal, sonra inkılâpçı olabilir. Yahut ikisi birlikte yürüyebilir. Her şeyden önce Türkün milli vasıfları edebiyatında görünmelidir. Her çehrenin başka çehrelere benzemeyen hususiyetleri gibi her milleti de başkalarından ayıran hususiyetler vardır. Edebiyatımızda kendi millî vasıflarımızı tebarüz ettirdiğimiz gün orijinal bir edebiyat yaratmış olacağız.

İnkılâbımızda bu millî vasıflarımızdan biri haline geldiği için bu suretle edebiyatımız inkılâplaşmış olacaktır.”⁴¹

Kâzım Nami’nin kısaca belirttiği *Varlık Dergisi*’nin “misyonunu, amacını ve neye hizmet edeceğini” Yaşar Nabi Nayır bu ilk sayının en son sayfasında yer alan *“Varlık Ne İçin Çıkıyor”* adlı yazısında daha açıkça belirtmiştir. Her iki yazıda da dikkati çeken kavram *“inkılâp edebiyatı”*dır. Yaşar Nabi bu yazıda önce derginin ne için çıktığını açıklar:

“Memlekette bir tek hakiki san'at mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada, yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyledir ki VARLIK çıkıyor.”⁴²

“Varlık Ne İçin Çıkıyor” adlı yazının devamında Yaşar Nabi genç kalemlere dergi sayfalarında yer vereceklerini söyler. Bu genç kalemlerse Cumhuriyetin “inkılâp neslidir”. Nitekim Yaşar Nabi bu sözüne sonuna kadar sadık kalmış, dergi sayfalarında daha önce hiçbir yerde eserleri yayınlanmamış genç neslin memurlarına

⁴¹ Sayı 1, 15 Temmuz 1933, s. 2.

⁴² Sayı 1, 15 Temmuz 1933, s. 16.

ve öğretmenlerine yer vermiştir. Öyle ki bu isimler arasında Türk edebiyatına kazandırılan değerli şairler, deneme yazarları ve hikâyecilerimiz vardır:

“VARLIK, Cumhuriyeti en büyüğümüzden emanet alan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir İnkılâp neslinin sanat sahasında da var olduğunu göstermek ve onun için çalışmak istiyor.”⁴³

Yukarıda da belirtildiği üzere eski ile yeni nesli birleştirmek, barıştırmak onun bir başka misyonudur. **Halid Ziya Uşaklıgil, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Cahit Yalçın, Yahya Kemal** gibi ustaların yanında **Sait Faik, Orhan Veli, Turgut Uyar** gibi gençlere yer vermesi bundandır.

Yine aynı yazının devamında derginin içeriğinde nelere yer verileceğini ve bunlar yayınlanırken hangi değerleri dikkate alacaklarını belirtiyor. Buna göre dergi hem telif eserlere yer verecek hem de batıdan çevrilmiş eserleri tanıtacaktır. Bunu yaparken ise sadece Fransız edebiyatına değil başka milletlerin edebiyatlarına da yer vereceklerdir:

“Telif yazılara daima en fazla yer ayırmakla beraber garbin şaheserlerini ve edebî hareketlerini okuyucularımıza tanıtacağız. Ve gözlerimizi, şimdiye kadar yapıldığı gibi yalnız Fransa'ya çevirmeyeceğiz, bütün garp dillerinden ve edebiyatlarından sırası ile eserler neşredeceğiz.”⁴⁴

Varlık'ın kendisine önemli bir görev olarak benimsediği öz Türkçe anlayışı da bu yazıda kendini gösterir. Nitekim yayınlanan yazıların öz Türkçe ile yazılmış olmasına dikkat edileceği açıkça belirtilmiştir:

“VARLIK, yardımlarını temin ettiği yazı arkadaşlarından mümkün olduğu kadar öz Türkçe yazmalarını rica etmiştir. Dil hareketleri için yazılacak yazılara da

⁴³ Sayı 1, 15 Temmuz 1933, s. 16.

⁴⁴ A.g.e.

daima sayfalarını açık tutarak, dil özleşmesi işinde yararlı bir varlık göstermek istiyor.”⁴⁵

Varlık’ın amacı “memleket davası”na hizmet etmektir. Bu yüzden eğlendirici, güldürücü, merak uyandırıcı olan, bilimsel ya da edebî değeri olmayan yazılara yer verilmeyecektir. Bu “memleket davası”nın ne olduğunu ise derginin içeriğine baktığımızda daha iyi anlarız. O zamanlar genç bir modern devlet olma yolunda olan Türkiye’de kültür, eğitim, sanat, tarih, ekonomi, sosyoloji, fen gibi pek çok alanda bilgi eksikliği vardır. Varlık tüm bunları uyandıran, besleyen, bilgilendirici yazılar yayınlamayı kendine görev edinir. Böylece daha ilk sayıdan itibaren bilimin ve sanatın çok farklı alanlarında uzmanlıkları olan, söz sahibi isimleri bir araya getirmiştir:

“VARLIK, okuyucu avlamak için bilmeceler, merakı tahrik edici yazılar usulüne müracaat etmeyecektir. Bir mecmuadan bütün bekledikleri bunlardan ibaret olanlar varsın okuyucularımız arasından eksik olsun, yeter ki biz, inandığımız ve bağlandığımız memleket davasına en küçük bir hizmette bulunmuş olalım.”⁴⁶

Yaşar Nabi Nayır Üsküp’te doğmuş, savaşın ve yokluğun ne olduğunu bilen, göçmenliğin zorluklarını yaşamış, yabancıların idaresi altında olmanın zorluğunu görmüş birisidir. Bu yüzden **Mustafa Kemal Atatürk**’ün ve onun önderliğindeki yeni ve çağdaş değerlerin kıymetini bilir. Derginin hemen her sayısında Atatürk’e ve yeni Cumhuriyetin temellerine dair yönlendirici yazı ve şiirlere yer vermiştir. Her millî bayram ve kutlamaların olduğu haftalarda derginin sayfaları bunlara adanmıştır. Nitekim Cumhuriyetin 10. Yıldönümünde yayın hayatına başlamış olan Varlık 29 Ekim geldiğinde dergiyi 29 Ekim 1933 tarihinde yayımlar ve Yaşar Nabi’nin onuncu yıla dair yazısı ilk sayfada verilir. “Bu On Yıl” başlıklı yazıda Yaşar Nabi saltanat yılları ile Cumhuriyeti kıyaslar ve ikisi arasındaki farkın üzerinde durur. Lâiklik, çağdaşlık, pozitif bilimler öne çıkardığı konulardır. Bu onuncu yılı yalnız Türkiye değil tüm dünya kutlamaktadır. Sözlerinin sonuna doğru coşkulu ve heyecanlı bir üslûpla gençlere mesaj verir:

⁴⁵ A.g.e.

⁴⁶ A.g.e.

“İnkılâp gönüllerimizde heyecan ve aşk halinde yaşıyor, onu memleketin gözle takip edilebilir bir süratle yenileşmesinde ve gençleşmesinde seziyor, onu içimizde duyduğumuz hedefe bir an evvel yaklaşmak hızından anlıyor ve seviyoruz.

Biz inkılâba o kadar karışmışız ve onun ateşiyle iliklerimize kadar o kadar dolmuşuz ki bu temiz ve hayat verici havadan uzak yaşamak ihtimalini bir an için tasavvur bile, beyinlerimizi yakan bir işkence olur.”⁴⁷

Derginin kapaklarına baktığımızda en çok kullanılan resimler Atatürk’ündür. Mustafa Kemal Atatürk’ün 1938 yılında vefatından sonra ona adanan sayılar da çoğalmıştır. Her Kasım ayı sayısı-sayıları Atatürk’e yazılmış şiirler ve onun mirasını devam ettiren yazılarla doldurulmuştur. Aşağıda incelediğimiz şiirlere bakıldığında görülecektir ki şiirlerin yarısından çoğu Mustafa Kemal ve onun yaptığı devrimler üzerinedir.

Yaşar Nabi *Varlık*’ta Atatürk’ün izinden giderken köy kalkınmasına, toprak ve ziraat reformlarına, tarih ve güzel sanatlara, mimari ve bilimin diğer kollarındaki gelişmelere, siyasi ve ekonomik iyileşme gibi meselelere çok önem vermiştir. *Varlık*’ın bu tutumu Yaşar Nabi’nin ölümüne kadar devam etmiş olsa da dönemler içinde ağırlık noktası değişmiş, bazı dönemlerde Türkiye’nin kalkınması için öneriler ağırlık kazanırken bazı dönemlerde ise sanat ve edebiyat ağır basmıştır. Fakat şunu söyleyebiliriz ki bilhassa 1946 yılında, dergi, İstanbul’a taşınmayla daha edebî bir çehreye sahip olmuştur. Bu tarih aynı zamanda II. Dünya Savaşı’nın sona erdiği, dünyada ve Türkiye’de ideolojik çalkantıların ortaya çıktığı, çok sesliliğin arttığı bir dönemdir. Siyasi çatışmalardan uzak durmayı tercih eden, devletin politikalarına ters düşmeye gerek duymayan Yaşar Nabi’nin böyle bir zamanda edebiyata ağırlık vererek yoluna devam etmesi tesadüf değildir. Şimdiye kadar devlet desteğiyle çıkarılan *Varlık* hükümete karşı sadık ve vefalı olacaktır.

Varlık Dergisi kendine edindiği kimliği gerçekleştirirken amaçlarına hep bağlı kalmıştır. O dönemdeki kültür ve sanat alanındaki boşluğu doldurmak için

⁴⁷ 29 Ekim 1933, 8. sayı, 1. s.

elinden geleni yapar. Bu sebeple dergide sadece kültür, edebiyat, sanat yazıları bulunmaz. Ekonomiden siyasete, mimariden müziğe, eğitimden tarıma, psikolojiden matematiğe her alandaki boşluğu doldurmak ve Türkiye'nin kalkınmasına kültürel bir destek olmak ister. Bunda Yaşar Nabi'nin kişiliği de önemli bir etken olacaktır. Çünkü Yaşar Nabi *Varlık*'ı bir **okul** olarak yürütür. Bu yüzdendir ki bugün edebiyat tarihimizde önemli bir yeri olan kalemli ilk eserlerini burada verir ve *Varlık* çatısı altında yetişirler. Yaşar Nabi'nin kendisi de bir öğretmen göreviyle işine adanmıştır kendisini.

Özetlemek gerekirse, *Varlık Dergisi* incelediğimiz yıllarda, **öz Türkçe'ye verdiği özen ve katkıyla, Yeni Türkiye Cumhuriyetinin ilkelerine olan bağlılığıyla, pozitivist bilimler ışığında sürdürdüğü bir eğitim anlayışıyla ve bunları yaparken nesilleri kaynaştırmaya çalışmasıyla** öne çıkmıştır.

Bu bölümü Yaşar Nabi'nin yukarıda bahsettiğimiz "*Varlık Ne İçin Çıkıyor*" adlı yazısının son paragrafıyla bitirelim. Yaşar Nabi burada *Varlık*'ın iddiasını açıkça söylemiş ve derginin geneline baktığımızda da bu iddiasına sonuna kadar sadık kalmıştır:

"VARLIĞIN bir de iddiası vardır: Mecmuamız Türk edebiyatının bugün en olgun ve erişkin devresinde olduğunu neşredeceği eserlerle ispat edecektir."⁴⁸

1.5. Yazar Kadrosu

Bu başlık altında 1933-1980 arası türlere göre öne çıkan önemli isimleri göstermek istiyoruz. Bu şahıslar hem edebiyat tarihimizdeki önemlerine göre hem de *Varlık*'ta kendilerine verilen öncelik doğrultusunda ele alınmışlardır.

Deneme ve makale türünde en çok yazan isimleri şöyle sıralayabiliriz: **Yaşar Nabi Nayır, Ahmet Muhip Dıranas, Necip Fazıl Kısakürek, Burhan Ümit, Leo Spitzer, Hüseyin Namık Orkun, Orhan Şaik Gökyay, Abdülkadir İnan,**

⁴⁸ Sayı 1, 15 Temmuz 1933, s. 16.

Mahmut Ragıp Kösemihal, Saadettin Nüzhet Ergun, Süreyya Baydargil, Reşit Rahmeti Arat, Ahmet Cevat Emre, Orhan Veli, İbrahim Necmi Dilmen, Agop Dilaçar, Samet Ağaoğlu, Cemil Sena Ongun, Nahid Sırrı, Sabahattin Eyüboğlu, Mahmut Makal, Fakir Baykurt, Sabri Esat Siyavuşgil, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cavit Orhan Tütengil, Nurullah Ataç, Cevdet Kudret, Suut Kemal Yetkin, Abdülhak Şinasi Hisar, Muzaffer Uyguner, Memet Fuat, Nurullah Berk, Necati Cumalı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hikmet Dizdaroğlu, Ruşen Eşraf Ünaydın, Suat Taşer, Orhan Hançerlioğlu, Baha Dürder, İhsan Akay, Tahsin Yücel, Metin And, Adalet Cimcoz, Hilmi Yavuz, Emin Özdemir, Oğuz Kâzım Atok, Attila İlhan, Konur Ertop, Behçet Necatigil, Tarık Dursun K., Adnan Binyazar, Hasan Bülent Kahraman.

Şiir türünde eser veren isimler oldukça fazladır. Burada isimlerini en fazla gördüklerimizi veriyoruz: **Kemalettin K. Kamu, Yaşar Nabi Nayır, Ahmet Muhip Dıranas, Rüştü Şardağ, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Hamit Macit Selekler, Ziya Osman Saba, Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar, Feridun Fazıl, Baki Süha Ediboğlu, Yakup Sabri Olcaytu, Sabri Esat Ander, Cahit Sıtkı Tarancı, Halit Fahri Ozansoy, Rıfat Ilgaz, Şükrü Enis Regü, Hasan Şimşek, Cahit Külebi, Orhan Veli, Oktay Rıfat, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Sunullah Arısoy, İlhan Demiraslan, Halim Yağcıoğlu, Necati Cumalı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ceyhun Atuf Kansu, Orhan M. Arıburnu, Talip Apaydın, Melih Cevdet Anday, Attila İlhan, Behçet Necatigil, Nahid Ulvi Akgün, Metin Eloğlu, Tarık Dursun K., Özdemir İnce, Mustafa Şerif Onaran, Cahid Saffet Irgat, Şahap Sıtkı, Sabahattin Kudret Aksal, Turgut Uyar, Muzaffer Tayyip Uslu, Rüştü Onur, Türkân İldeniz, Muzaffer Erdost, Mustafa Canpolat, Mahmut Alptekin, Ümit Yaşar Oğuzcan, Adnan Ardağı, Özker Yaşın, Talât Sait Halman.**

Hikâye türünde eserleri yayınlanan yazarlar şiir kadrosu kadar zengindir. Bunlardan da belli başlı olanları şöyle belirtebiliriz: **Nahit Sırrı Örik, Suat Derviş, Halid Ziya Uşaklıgil, Sait Faik Abasıyanık, Sabahattin Ali, İhsan Naim, Ümrân Nazif Yiğiter, Samet Ağaoğlu, Bekir Sıtkı Kunt, Cevdet Kudret Solok, F. Celalettin, Şinasi Özden, Aziz Behiç Serengil, Şahap Sıtkı, Orhan Kemal, İlhan**

Tarus, Necati Cumalı, Samim Kocagöz, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Mahmut Özay, Muhtar Körükçü, Tahsin Yücel, Ayhan Sarıismailoğlu, Zeyyat Selimoğlu, Mahmut Makal, Ünal Tekinalp, Vüsat O. Bener, Erdal Öz, Muzaffer Buyrukçu, Yusuf Atılgan, Âfet Muhteremoğlu, Meral Çelen, Tarık Dursun K., Şahap Sıtkı, Adnan Ardağı, Cengiz Dağcı, Doğan Naci Aksan, Talip Apaydın, Adnan Özyalçın, Kâmuran Şipal, Selim Sabit, Ruşen Hakkı, Oktay Akbal, Yüksel Pazarkaya, Burhan Arpad, Mübeccel İzmirli, Necati Tosuner, Fakir Baykurt, Nazlı Eray, Aziz Nesin, Behzat Ay, M. Alaeddin Asna, Mehmet Başaran, İnci Aral, Buket Uzuner.

Piyes türünde eserleri yayınlanan yazarlardan bazıları ise şöyledir: **Cevdet Kudret Solok, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Nahit Sırrı Örik, Vedat Nedim Tör, Necip Fazıl Kısakürek, Sabahattin Ali, Baha Dürder, Necati Cumalı, Haldun Taner.**

Burada verdiğimiz isimler Türk edebiyat tarihinde yeri olan veya ilk defa burada eser vermiş olan isimlerdir. Birçoğu incelediğimiz tarih aralığı olan 1933-1980 yılları arasında dergide yazıları ve eserleri çıkmış olanlardır. Çoğu bazı dönemlerde her sayıda görülürken bazıları ise kısa bir süre *Varlık*'ta görülürler.

Varlık'ın edebiyatımıza kazandırdığı isimleri öneminden söz ederken ayrıca belirtceğiz.

1.6. Varlık Dergisi'nin Kültür ve Sanat Hayatımızdaki Önemi

Varlık dergisinin kültür hayatımıza olan katkılarını ve önemini anlatırken en baştan başlamak daha uygundur. *Varlık Dergisi* ortaya çıktığı tarihte yeni kurulmuş, savaşlarla kazanılmış bir Türkiye Devleti vardır. Dolayısıyla bu yıllarda çıkan mecmualar yeni kurulmuş olan devletin kamuoyunda içselleşmesi için bir gayret içindeydiler. Çünkü önceki dönemin nesli ile yeni yetişen nesil arasında derin bir kültür ayrılığı vardı. Bir taraftan eski kültürle yetişmiş eski Osmanlı toplumu, bir taraftan da batılı eğitim almış, savaşları ve göçleri diğer herkesle yaşamış fakat yeni

bir devletin çatısı altında şekillenen bir nesil. Bütün bunlara hızla yapılan devrimleri de eklersek daha iyi anlaşılacaktır. Yeni kanunlar, yeni hukuk sistemi, alfabe değişikliği, eğitimde yenilik, kadın hakları, soyadı kanunu, Türk Tarihi ve Türk Diline verilen önemle yapılan ve teşvik edilen yeni araştırmalar gibi toplumsal ve siyasal alanlardaki yeniliklerin sindirilmeye ihtiyacı vardı. Bu bakımdan yeni bir kamuoyu yaratmak ve toplumu bir sentez etrafında toplamak gerekiyordu. İşte dönemin dergi ve gazetelerinin böyle bir sorumluluğu vardı.

Varlık Dergisi de tam böyle bir hizmet anlayışıyla çıkarılmıştı:

“Dergicilik, kolektivitenin en somutlaşmış biçimi olarak tezahür eder. Bizatihi kendisi bir kolektivitedir ve ortak bir kimlik oluşturma amacını gütmektedir. Ayrıca dönemin yavaş yavaş kımıldattığı kitle kültürü de bu oluşumda etkili olmaktadır.”⁴⁹

Varlık bu sentezi kültür ve sanat dallarının hemen hepsinde yapmıştır. Yalnızca ilk sayıda çıkan yazı ve haberlere bakarsak bunu anlayabiliriz. Başyazı yukarıda sözünü ettiğimiz “*Gençlik ve İnkâr*” Yaşar Nabi’ye aittir. Bu yazıda nasıl bir kamuoyu oluşturmak istediklerini açıklar. İkincisi ise yine yukarıda geçen **Kâzım Nami**’ye ait “*İnkılâp Edebiyatı*” adlı yazıdır. Üçüncü yazı dil konusu üzerinedir ki **İbrahim Necmi**’nin “*Karşılık Ararken İki Yoldan Hangisine Gitmeli*” adlı yazıdır. Diğer yazılara bakarsak **Abdülhak Şinasi’nin** Ahmet Haşim’e dair hatırası, **Sabri Esat**’ın “Antalya Hatırları”, Nahit Sırrı’nın “Kanlıca’nın Bir Yalısında” adlı bir hikâyesi, bir Fransız eserinden çeviri, Macar hikâyesinden bir çeviri, **Ahmet Hamdi Tanpınar**’ın Necip Fazıl’ın bir hikâyesi dolayısıyla yazdığı tenkit yazısı, **Kemalettin Kâmi, Hâmit Macit, Ziya Osman, Vasfi Mahir, Behçet Kemal, Ahmet Kutsi, Muzaffer Reşit**’in şiirlerini görürüz. Bu yazılar ve şiirler yeni Türkiye’nin değerlerini öne çıkarmaktadırlar. Anadolu’nun şehirlerine dair, Türkçe kullanmanın önemini anlatan yazılarla geçiş döneminde okuyucuya kendini yalnız hissettirmeyecek hikâye ve şiirler ve batıdan yapılan ancak sadece Fransız edebiyatından olmayan çeviriler görüyoruz. Şiirlere baktığımızdaysa gurbet duygusu,

⁴⁹ Hasan Bülent Kahraman, “Bir Nehir Serüveni: Dergicilik, Varlık, Dün-Bugün”, s. 17.

Anadolu'ya ait gözlem ve folklorik unsurlar, yeni döneme dair inançlar ve umutlar dikkati çeker.

Bu ilk yıllarda derginin sayfalarında en çok göreceğimiz diğer konu başlıkları ise şunlar olacaktır: **eğitim, politika, ekonomi, tarih, sosyoloji, psikoloji, fen bilimleri, güzel sanatlar, mimari, müzik, tiyatro**. Bunlar ise yeni cumhuriyetin kalkınma ve kültürel gelişme yolunda desteklediği ve ilgiye ihtiyaç duyulan alanlardır.

Varlık ilk döneminde bu üstlendiği görevi yerine getirir. Hatta 1939-1946 yıllarında derginin edebiyat fonksiyonu epeyce azaltılmış, ekonomi ve kalkınma üzerine yazılar çoğaltılmıştır. Nitekim daha önce “*Sanat ve Fikir Mecmuası*” olan slogan bu defa “*Milliyetçi ve Memleketçi Fikir Mecmuası*” olmuştur. Neden böyle bir değişikliğe gidildiğini ise Yaşar Nabi aynı sayıda yer alan açıklamasında edebiyat dergilerinin çoğalması olarak ifade eder⁵⁰.

1946 yılından sonra derginin edebî fonksiyonunun arttığını, düşünce dergisi olmaktan ziyade sanat ve edebiyat dergisi olarak yoluna devam ettiğini söyleyebiliriz. Derginin “*Sanat ve Fikir Mecmuası*” sloganı ise 1946'dan 1970 yılına kadar aynı kalacaktır.

Varlık Dergisi'nin kültür ve sanat hayatımızdaki önemini anlatırken söyleyeceğimiz bir diğer önemli husus ise ilk defa bu sayfalarda yer alan dönemin genç isimleridir. Bunlardan ilk ve en önemli edebiyat gurubu edebiyat tarihimizde Birinci Yeni olarak adlandırılan **Garip** şairleridir. Yaşar Nabi **Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rıfat'a** *Varlık* çatısı altında yer vermiştir. *Garip Kitabı*'nın ünlü önsözü de bu sayfalarda yayınlanır.

⁵⁰ “*Varlık* ilk intişara başladığı zaman memleketin yegâne ciddi, edebî mecmuası sıfatını haiz bulunuyordu. Mecmuanın ilk ciltleri, yazılarındaki isabetli intihap sayesinde o yılların bir nevi edebî antolojisi mahiyetini haiz olmuştur. Ancak son senelerde edebiyat ve san'at sahasında çalışan mecmuaların sayısı pek çoğalınca esasen mahdud olan yazı elemanları tabiatile inkısama uğramış ve mecmua, ilk zamanlarındaki ehemmiyet ve şümülünü kaybetmek tehlikesile karşılaşmıştır.” Sayı 132, 1939, s. 1.

Edebiyatımıza kazandırdığı, ilk defa Varlık sayfalarında yer alan isimler oldukça fazladır. Bunlara bakıldığında bir çeşitlilik dikkati çeker. Dünya görüşü bakımından yan yana koyamadığımız bazı isimlerin dahi Varlık çatısı altında bir araya geldiğini görürüz. İşte Varlık bu görüntüyle de “çağdaş bir millî birlik ve beraberlik” anlayışını gösterir. İlk defa Varlık’la adını duyuran bu isimlerden bazılarını şöyle sırlayabiliriz:

Cahit Saffet Irgat, Behçet Necatigil, Melih Cevdet Anday, Orhan Veli Kanık, Oktay Rıfat, Rüştü Şardağ, Şahap Sıtkı, Sabahattin Kudret Aksal, Muzaffer Tayyip Uslu, Rüştü Onur, H. Berin Taşan, Cemal Yeşil, Mahmut Özay, Kâmuran Şipal, Tahsin Yücel, Emin Özdemir, Dursun Akçam, Adalet Cimcoz, Cevat Çapan, Tektaş Ağaoğlu, Şemsettin Ünlü, Salâhattin Şimşek, H. Turgut Acar, Naci Girginsoy, Mehmet Aydın, Ergun Evren, Tekin Gönenç, Anıl Boduroğlu Meriçelli, Oktay Tuncer, Sıtkı Salih Gör, Güngör Tekçe, Tahsin Saraç, Türkân İldeniz, Muazzez Menemencioglu, Rasim Özdenören, Mahmut Alptekin, Mahir Ünlü, H. Zekâi Yiğitler, Bedrettin Cömert, Alpaz Kabacalı, Behzat Ay, Günel Altıntaş, Adnan Binyazar, Şevket Yücel, Necati Yıldırım, Sulhi Dölek, Ayşe Kilimci, Nazlı Eray, Hasan Bülent Kahraman, Şükrü Erbaş, İbrahim Yusuf Yıldırım, Mustafa Ziyalan, Gülsüm Akyüz, Cezmi Ersöz, Ali Asker Barut, Behçet Çelik, Koray Feyiz, Ali Balkız, Attila Şenkon, Halil Gökhan, Esra Zeynep, Süreyya Evren, Neşe Cehiz, Tuna Kiremitçi, Ali Hikmet, Şebnem İşigüzel, Derya Çolpan, Sema Kaygusuz, Müge İplikçi, Akın Sevinç, Fatma Murat, Can Bahadır Yüce.

Yaşar Nabi Nayır kendisi de Üsküplü olması bakımından **Balkan edebiyatına** ayrı bir önem vermiştir. O, “bölgenin birikimi ile Türk okuyucu arasında ilişki kurma gayreti içinde olmuştur.”⁵¹ Dergide yayımlanan Balkan edebiyatlarına dair yazılar ve eserler dışında Varlık Yayınlarından çıkan kitapların otuz ikisi Balkan yazarlarına aittir. Bunlar arasında **Panait Istrati** gibi ünlü yazarlar da vardır. Bu çeviriler yapılırken önemli olan yazarların Türk olup olmaması

⁵¹ Mustafa İsen, “Balkan Edebiyatlarını Bize Tanıtan Aydın”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, Ankara, 2010, s. 61.

değildir. Özellikle Türk uygarlığını ele alıp değerlendiren bölge yazarlarından çeviriler yapılmıştır.

Yakın zamana kadar Osmanlı Devleti sınırları içinde kalan bu bölgede Türk unsuru uzun süre devam etmiştir. Hem kültürel birikim hem de yaşanmışlıklar dolayısıyla bölgenin edebiyatçıları Türkçenin yasaklanmasından sonra bile buna duyarsız kalmamıştır. Soğuk savaş yıllarında bölge ile temas azalmıştır. Fakat burada doğan Yaşar Nabi Nayır Balkan Edebiyatını çevirileri ve gezi notları ile bizde tanıtan isimlerden olmuştur.

Yaşar Nabi “hem dergisinde hem de kitapları arasında Balkan edebiyatlarına önemli yer ayırdı. Yayımladıkları eserler bizatihi Türk yazarlarından çok Türk uygarlığını ele alıp değerlendiren bölge yazarlarının çevirileridir. Nuşiç ve Andriç’in eserleri bu bağlamda değerlendirilmelidir. Onun bu alanda dikkat çeken öncü rolü altmışlı yıllarda başlamış ve aksamadan devam etmiştir.”⁵²

İlerleyen yıllarda daha açık olarak sözü edilecek olan **Anadolu Gerçekçiliği ve Köy Edebiyatı** da bu sayfalarda yükselmiştir. Özellikle Mahmut Makal’a ait “Bir Köy Öğretmeninin Notları” şeklinde seri olarak çıkan yazılar bu akımı besleyen ana kaynak olmuştur. Varlık’ta çıkan bu yazılar daha sonra “Bizim Köy” adıyla kitaplaştırılmış ve Varlık Yayınları tarafından çıkarılmıştır (1950).⁵³

Köy edebiyatının “toplumcu gerçekçi” bir akım olarak dünyada gelişmekte olan edebiyat anlayışlarına paralel şekilde bizde de vuku bulması aynı zamanda dönemin siyasi ve sosyal bir uzantısıdır da. Atatürk’ün devrimleri ışığında okuma yazmanın artırılmaya çalışılması, köylülerin eğitim ve kültür bakımından beslenmesi gibi gereksinimler doğal olarak böyle bir edebiyat anlayışına yol açmıştır:

“Atatürk, bir toplumda düşünce üretimin kavramsal gelişmeye bağlı olduğuna, bunun da dilin üretici düzeyde işlenmesiyle gerçekleştirilebileceğine; ancak böyle bir gelişim sürecinde düşüncede, bilimde ve sanatta yaratıcı bir düzey sağlanabileceğine inanıyordu. Aynı yıllarda kurulan *Halkevleri* ve *Halk Odaları* (1932) da kent ve köy kültürleri arasında bir akışım sağlayacak, böylece yüzyıllardır

⁵² A.g.e., s. 61.

⁵³ Aynı eser 1966 yılında Unesco tarafından “Dünya Kültürüne Hizmet” ödülüne layık görülmüştür.

süregelen kentli-köylü ayırımına son verilerek kültürel üretimin geniş kaynaklarına inilmiş olunacaktı.

Yaşar Nabi, işte tam bu sırada, insanımızın bilgi ve yaratma kaynaklarının aranıp onu bir bilgi varlığı olarak var etme aşamasında *Varlık*'ı yayım yaşamına sokmuştur.”⁵⁴

1940 yılına gelindiğinde Hasan Âli Yücel'in yönetiminde **Köy Enstitüleri** kurulmuştur. Emre Kongar *Varlık*'ın 1000. sayısı için yazdığı yazıda çeviri hareketleri, Köy Enstitüleri ve *Varlık* Yayınlarını sacayağının bir parçası olarak yorumlar.⁵⁵ Mahmut Makal bir yazısında şöyle anlatır o günleri:

“Klasiklerin önsözünde ne diyordu Hasan Âli Yücel: “Hümanizm ruhunun ilk anlayış ve duyuş aşaması, insan varlığının en somut biçimde ifadesi olan sanat eserlerini benimsemesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki, bir milletin edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi, zekâ ve anlama kudretini o eserler nisbetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır.

O yıllarda, dünya olaylarıyla olduğu kadar dünya yazınıyla da birden bire karşılaşmış olan köy çocukları, hemen de şiir ve yazı denemesine girişmişler, *Varlık*, *Köye Doğru*, *Türke Doğru*, *İlköğretim*, *Ülkü*, *Köy Postası* gibi dergileri, bu arada *Köy Enstitüleri* dergisini doldurmaya başlamışlardı.”⁵⁶

1946 yılı sonunda değişen eğitim politikaları ile Köy Enstitüleri de eleştirilmeye ve içeriği değiştirilmeye başlanır. *Varlık* Dergisi bu polemiklerin dışında kalmış ve köy edebiyatını desteklemeye devam etmiştir.

1948 yılında **Mahmut Makal**'ın yazıları *Varlık*'ta “Bir Köy Öğretmeninin Notları” başlığıyla yayınlanmaya başlamıştır. Daha sonra “*Bizim Köy*” olarak yayınlanacak olan bu yazılar için Emre Kongar şöyle der: “En çarpıcı örnek “*Bizim Köy*” örneğidir. Evrensele gidecek ulusal kültürün hammaddesi köylerde aranırken Türk köylüsünün sefaletinin hem de “gerçekçi edebiyat” akımına, yani Batı'da kabul gören bir edebiyat akımına göre anlatılmaması olanaksızdı.”⁵⁷

⁵⁴ Adnan Binyazar, “Yaşar Nabi ve “Varlık”, *Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi*, a.g.e., s. 42.

⁵⁵ “*Varlık Üzerine Kişisel ve Toplumsal Bir Değerlendirme*”, sayı: 1000, Ocak 1991.

⁵⁶ “Yokluk İçinde Varlık”, *Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi*, s. 373.

⁵⁷ “*Varlık Üzerine Kişisel ve Toplumsal Bir Değerlendirme*”, Ocak 1991.

Varlık sadece yerli edebiyat bakımından değil diğer dillerden yaptığı **çevirilerle** ve *Varlık* Yayınları'nda bunları yayınlamasıyla da kültür hayatımıza önemli bir katkıda bulunmuştur. İlk sayıdan itibaren her sayıda çeviri şiir, hikâye, piyes türünde eserlerle birlikte gezi, deneme gibi yazılara yer verilmiştir.

Birinci sayıda 10. sayfada **Comtesse de Noaille**'ın **Sabahattin Rahmi** tarafından çevrilmiş iki şiiri ile 13. sayfada Macar edebiyatından **Etienne Tömörkeny**'nin **Yaşar Nabi** tarafından çevrilmiş bir hikâyesi vardır. Daha ilk sayıda nasıl bir çeviri anlayışına sahip olduğunu göstermiştir *Varlık*.

1946 yılından itibaren *Varlık Dergisi*nin aynı zamanda bir yayın evi haline gelmesi onun edebiyatımıza önemli bir başka katkısıdır. 1933 yılında Merkez Bankasında çalışan Yaşar Nabi Nayır 1934 yılında aynı zamanda Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinde yazarlık ve çevirmenlik yapmaktadır. 1940 ve 1942 yılında yeniden askeri göreve alınır. Bir taraftan da Türk Dil Kurumunda çalışır. 1945 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Klasikler şubesinde müşavir olarak görevlendirilir. İki yıl çalıştıktan sonra buradan ayrılarak İstanbul'a yerleşir ve **Varlık Yayınevi**ni kurar.⁵⁸

O yıllar maddi manevi zor zamanlardır Yaşar Nabi için. Atatürk'ün ölümü ve arkasından gelen savaş ve askerlik yılları *Varlık*'ı da sarsmıştır. *Varlık* ya kapanacak ya da yeni bir çıkış yapacaktır. Yaşar Nabi kendi ağzından şöyle anlatır o yılları:

“Hiç gözümün önünden gitmez: 1940'ta yeniden askere alınıp sekizinci topçu alayının levazım subayı olarak Kemerburgaz'da açık ordugâhtayım. *Varlık* İstanbul'da Cumhuriyet matbaasında basılıyor. Bana, ordugâha posta ile gönderiyorlar provaları. Düzeltip gene posta ile matbaaya yolluyorum, sayfa düzeni ile birlikte, sayfa provalarını görmeden basılmasına göz yumarak... Arkadaşları birer birer bulmak, yalvarıp yakararak yazı toplamak olanaksız. Elime ne geçerse onunla yetinip, bir an önce gelmesini dilediğim barış günlerine dergiyi sağ salim yetiştirmekten başka bir düşüncem yok. *Varlık* artık eski gücünü yitirmiş, bunu ben de biliyorum. O sırada çıkan yazılarıma yansıtmamışımdır. Titiz okurları bir yana bırakın benim de yüreğimi sızlatıyor bu haliyle dergi. Ancak iyi günlere erişme

⁵⁸ Yaşar Nabi Nayır, “Yaşam Öyküm”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, s. 86-87.

umudum destekliyor beni bu çabada. Bir kere ölenin bir daha dirilmeyeceğini bildiğimden.”⁵⁹

İşte böyle bir zamanda Yaşar Nabi *Varlık*’tan vazgeçmez. 1946 yılında evini satarak *Varlık*’ı yepyeni bir biçimde, daha büyük boyutta ve resimli olarak çıkarmaya başlar. Bu yıl aynı zamanda derginin İstanbul’a taşındığı ve *Varlık* Yayınları’nın çıkarılmaya başlandığı tarihtir:

“Gerçekten geliyor o günler. 1946’da Ankara’daki görevimden ayrılıp İstanbul’da Ankara Caddesi’nin harap bir hanında bir odacığa sığınarak *Varlık*’ı orada çıkarmayı, kitap yayınlarıyla da desteklemeyi deniyorum. İlk kitabım da ne? Cahit Sıtkı’nın “Otuz Beş Yaş”ı! bunu çeşitli türde kitaplarla piyasayı yoklama çalışmalarım izliyor. Yavaş yavaş kök salıyor attığım tohum. *Varlık* dergisinin yanında *Varlık* Yayınevi de adını duyurmaya başlıyor memlekette. Bir lira fiyatlı iyi seçilmiş cep kitaplarıyla... Önce Amerika’da, sonra Avrupa’da kitapçılıkta devrim yaratan Cep Kitapları Serisi bir yenilik bizde, çabucak tutunuyor. Yıl 1950. “Bizim Köy” savaşını veriyor *Varlık*, kendi çapında.”⁶⁰

Varlık Yayınevinden genç kalemlerin ilk eserleri, dünya edebiyatından çeviri eserlerle Türk ve Dünya klasikleri çıkar. Bu sayede edebiyatımızda **Sait Faik Abasıyanık** gibi değerli hikâyeci ve şairler yetişmiş, dünya edebiyatından yapılan çevirilerle ise sadece batının değil şimdiye kadar küçümsenmiş Balkan edebiyatları, kardeş Türk edebiyatları gibi farklı coğrafyaların eserleri okuyucuya sunulmuştur. Yayınevinde günümüze kadar üç binden fazla eser yayımlanmıştır.

Bu çeviri eserler yetişmekte olan Türk gençlerinin edebiyata olan susuzluğuna iyi gelmiştir. **Reşat Nuri Güntekin** şöyle anlatır o günleri:

“*Varlık*’ın bir hizmeti de yayınlamakta olduğu kitaplardır. Ankara Caddesi, baştanbaşa kitapçı dükkânlarıyla donanmıştır. Arı kovanları gibi işlediklerine ve kaplarından durmadan balyalı hamallar girip çıktığına göre elbette ehemmiyetli bir şeyler alınıp satılıyordur. Fakat *Varlık*’ın her yıl ortaya döktüğü elli altmış ince kitap olmasaydı edebiyatın kapısına galiba “Dükkânımız muvakkaten kapalıdır” levhasını asmak lazım gelecekti.”⁶¹

⁵⁹ “**Kırkıncı Yılımız**”, sayı 790, Temmuz 1973.

⁶⁰ A.g.e.

⁶¹ “***Varlık*’ın Yirminci Yılı**”, sayı 396, 1 Temmuz 1953.

Istirati'den Steinback'e Yakup Kadri'den Ataç'a kadar pek çok önemli ismi bünyesinde barındıran *Varlık Yayınevi* Yaşar Nabi Nayır'ın ölüm yılı olan 1981'e gelindiğinde otuz beşinci yılında 2000'i aşan kitap sayısına ulaşmıştır.

Varlık Yayınlarıyla pek çok önemli yapıtı Türk okuru ile tanıştıran Yaşar Nabi Nayır, 1979 yılında **Kültür Bakanlığı Büyük ödülüne** layık görülmüştür.

Varlık Yayınları'nın çıkardığı kitapların kültürümüze büyük katkıları olmuştur. Bu eserlerden bazıları şunlardır:

John Ficher, Sovyet Cennetinin İç Yüzü, 200 Krş.
Yaşar Nabi Nayır, Dünyanın En Güzel Büyük Hikâyeleri, 200 Krş.
Yaşar Nabi Nayır, Türk Edebiyatının En Güzel Hikâyeleri, 150 Krş.
Yaşar Nabi Nayır, Nereye Gidiyoruz?, 150 Krş.
Yakup Kadri, Milli Savaş Hikâyeleri, 150 Krş.
Eflatun Cem Güney, En Güzel Türk Masalları, 150 Krş.
Adem Sakar, En Güzel Dünya Masalları, 100 Krş.
Muzaffer Reşit Kahraman, İzçiler 100 Krş.
J.R. Wyss, İsviçreli Robenson, 100 Krş.
Vasfi Mahir Divan Şiiri Antolojisi (2.Baskı), 100 Krş.
Eflatun Cem Güney, Halk Şiiri Antolojisi (2.Baskı), 100 Krş.
Yaşar Nabi Nayır, Yeni Türk Şiiri Antolojisi (2.Baskı) 100 Krş.
Cahit Sıtkı Tarancı, Otuz Beş Yas (2.Baskı), 100 Krş.
Ziya Osman Saba, Geçen Zaman, 100 Krş.
Cahit Külebi, Rüzgâr, 100 Krş.
Fazıl Hüsnü Dağlarca, Üç Şehitler Destanı (2.Baskı), 100 Krş.
Ceyhun Atuf Kansu, Yanık Hava, 100 Krş.
Orhan Veli, Bütün Şiirleri (2.Baskı), 100 Krş.
Behçet Necatigil, Çevre, 100 Krş.
Oktay Rıfat, Yaşayıp Ölmek, 100 Krş.
Melih Cevdet Anday, Rahatı Kaçan Ağaç, 100 Krş.
Muzaffer Reşit, Atatürk Şiirleri Antolojisi, 100 Krş.
Sait Faik, Lüzumsuz Adam, 100 Krş.
Orhan Kemal, Ekmek Kavgası, 100 Krş.
Orhan Kemal, Sarhoşlar, 100 Krş.
Bekir Sıtkı, Yataklı Vagon Yolcusu, 100 Krş.
Ümran Nazif, Yaşamak İçin, 100 Krş.
Samet Ağaoğlu, Züriyet 100 Krş.
İlhan Tarus, Apartman, 100 Krş.
Oktay Akbal, Aşksız İnsanlar, 100 Krş.
Haldun Taner, Tuş, 100 Krş.
Orhan Azizoğlu, Amerikan Hikâyeleri Antolojisi, 100 Krş.
Orhan Kemal, Avare Yıllar, 100 Krş.
Oktay Akbal, Garipler Sokağı, 100 Krş.
Orhan Hançerlioğlu, Karanlık Dünya, 100 krş.
Panait Istrati, Kodin, 100 Krş.
John Steinback, Yukarı Mahalle, 100 Krş.

Ersine Caldwell, Temmuz Vakası, 100 Krş.
James Hilton, Yalnız Değiliz, 100 Krş.
Dostoyevski, Ev Sahibesi, 100 Krş.
Mahmut Makal, Bizim Köy(4. Baskı), 100 Krş.
Ersine Caldwell, Bir Garip Adam(2.Baskı), 1 Lira.
Mahmut Makal, Hayal ve Gerçek(2.Baskı), 1 Lira.
Orhan Hançerlioğlu, Büyük Balıklar(2.Baskı), 1 Lira.
Sait Faik, Kayıp Aranıyor(2.Baskı), 1 Lira.
Ernest Hemingway, 50.000 Dolar, 1 Lira.
A.de Saint-Exupery, Savaş Pilotu, 1 Lira.
Truman Capote, Gece Ağacı, 1 Lira.
James T. Farrel, Çocukluk Hayalleri, 1 Lira.
Albercht Goes, Tedirgin Gece, 1 Lira.
Sigrid Undset, Yarına Dönüş, 1 Lira.
Julien Green, Yeryüzünde Bir Yolcu, 1 Lira.
Francis Carco, Geçmiş Günler, 1 Lira.
Graham Greene, Kaybeden Kazanıyor, 1 Lira.
Ring Lardner, Bir Dert Ki, 1 Lira.
Joseph Kessel, Kanatlılar, 1 Lira.
Truman Capote, Çimen Türküsü, 1 Lira.
A. de Saint-Exupery, İnsanların Dünyası, 1 Lira.
Roland Dorgeles, Güzel Kadın Meyhanesi, 1 Lira.
Başaran, Çarığımı Yitirdiğim Tarla, 1 Lira.
Jules Romains, Bir Adam Öldü, 1 Lira.
Herman Merville, Bir Horoz Öttü, 1 Lira.
Curzio Malaperte, Kan, 1 Lira.
Şinasi Hisar, Geçmiş Zaman Köşkleri, 1 Lira.
Marcel Ayme, Duvargeçer, 1 Lira.
Tarık Dursun K., Rızabey Aile Evi, 1 Lira.
Yaşar Kemal, Peri Bacaları, 1 Lira.
Suut Kemal Yetkin, Günlerin Götürdüğü, 1 Lira.

Son olarak Emre Kongar'ın 1000. sayıda bulunan yazısındaki Varlık Yayınları'nın kişisel hayatındaki önemini anlatan kısmı aktaralım. Çünkü bu satırlar bize bir dönem nesli için Varlık'ın önemini ve anlamını çok iyi anlatmaktadır. **Emre Kongar** henüz çocukluğundayken çıkmakta olan Varlık Dergisi yazarın hayatına ağbisinin satın aldığı Varlık yayınlarından çıkan kitapları ile olmuştur. Bunlar “1 liralık” kitaplardır. Bu öğrenciler için edinmesi kolay olan kitaplar onun ufkunu genişletmiştir. Emre Kongar yazısında bunu minnettarlıkla anar:

“Şimdiki kuşaklara ciddi bir söylence gibi gelebilir: Artık neredeyse bugün kullanımdan bile kalkacak olan madeni 100 liranın yüzde birinden söz ediyorum.

Dönem birinci mevki (kırmızı renkli suni deri kaplı koltuklu) tramvayın öğrenciye 5 kuruş, ikinci mevki (tahta koltuklu, yeşil renkli) tramvayın ise 3 kuruş olduğu dönem!

Evet işte ben, ağabeyimin o, bir liralık Varlık Yayınları'ndan öğrendim evreni.

Panait Istrati'den Steinbeck'e, Hemingway'den Caldwell'e pek çok ünlü yazarı Varlık Yayınları aracılığı ile tanıdım.

Fakat daha da önemlisi Sait Faik'i ve Haldun Taner'i tanıdım Varlık aracılığı ile.”⁶²

Varlık Dergisi özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siyasi gündeme karışmamıştır. Herhangi bir düşüncenin savunucusu olmamıştır. Devletin güttüğü fikri yapıyla ters düşmemiştir. Ancak ilk yıllarındaki görüşlerinden de taviz vermemiştir. Hükümet yanlısı, Mustafa Kemal Atatürk çizgisinde, mutedil ve çağdaş bir milliyetçilik anlayışıyla, eğitime ve kültüre verdiği önemle, edebiyatta aşırı uçları beslemeyen bir edebî anlayışla yoluna devam etmiştir. Bununla beraber Yaşar Nabi Mustafa Kemal Atatürk'ün ideallerine sonuna kadar bağlı kalmış, gerektiğinde “gerileme” karşıtı yazılar kaleme almış, Demokrat Parti'nin “özgürlüğü kısıtlayan” anlayışını desteklememiş, 1960'lı yılların özgürlükçü havasını savunmuştur. 1966 yılında yazdığı bir yazıda Halk Parti'sinin genel sekreterliğine getirilen Bülent Ecevit için duyduğu sevinci dile getirmesi tesadüf değildir. Nitekim Bülent Ecevit gençliğinde ilk şiirlerini Varlık'ta yayımlamıştır. Yaşar Nabi için o sanata ve aydınlığa yakın biridir. Yaşar Nabi bu yazısında gündemdeki bazı siyasi tartışmalara değinir ve bunun karşısında Bülent Ecevit'i destekler. O günlerde ortaya atılan “ortanın solu” ifadesini eleştirenlerin karşısında durur. Ona göre Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet “tam manasıyla solcu bir rejim”dir. O yüzden ortanın solu ifadesinde ona göre bir sakınca yoktur. Onun asıl rahatsız olduğu bu ikiye bölünmüşlüktür. Ona göre asıl düşman ister sağcı ister solcu olsun “hürriyeti ortadan kaldırma gayesini güden ideoloji” yani irticadır.⁶³

Eğitimi ve halkı bilgilendirmeyi bir cumhuriyet ideolojisi olarak benimseyen Yaşar Nabi her ne kadar sadelik ve anlaşılabilirlik taraftarı olsa da İkinci Yeni şairlerine de tamamen sırtını dönmemiş, zaman zaman sayfalarında yer vermiştir.⁶⁴ Özellikle

⁶² “Varlık Üzerine Kişisel ve Toplumsal Bir Değerlendirme”, Ocak 1991, 1000. sayı, 14. s.

⁶³ “Ortanın Solu”, 15 Kasım 1966, 682. sayı, 3. s.

⁶⁴ Bu tür şiirlere Varlık'ta Yaşar Nabi döneminde rastlayamıyorsak da İkinci Yeni şairlerinin yazıları ile onlarla yapılan çeşitli mülâkatlar Varlık'ta yer almıştır. Üstelik 1960 yılında Varlık yayınlarından

1960'lı yıllardan sonra ise kadın hikâyeci ve şairlerimiz sayfalarında oldukça yer almış hatta **Gülten Akın, Ümran Nazif, İnci Aral** gibi bazı önemli kadın edebiyatçılarımızı Varlık bize kazandırmıştır.

Varlık'ın Türk Edebiyatı'ndaki önemini anlamak için Yaşar Nabi'nin yazar dostlarının yazdıkları bize fikir verir. Varlık eski nesil için yeni bir umut, gençler içinse bir “ev” olmuştur. Varlık'ın yirminci yılı dolayısıyla Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun söyledikleri bu bakımdan önemlidir: “Varlık”ın yirminci kuruluş yıldönümünü derin heyecanla kutlarım. Bu yıldönümü biz edebiyatçılar için yalnız, dinmek, gevşemek bilmeyen gayretlerinizle kazanılmış bir zaferin değil edebiyat tarihimizde eşi geçmemiş bir büyük hadisenin de bayramıdır.” Ona göre Varlık gösteriştense uzak fakat kültür bakımından çok zengin bir dergidir. Onu diğer dergilerden ayıran özelliği budur. Bunun yanında Yakup Kadri derginin bu başarısını Yaşar Nabi Nayır'ın başarısı olarak görür ve onun edebiyatımıza kazandırdığı isimleri övgüyle anar.⁶⁵

Derginin yayın faaliyetinde aktif olarak rol alan Ziya Osman Saba Varlık'ı bir “yuva”, dostlarla karşılaşılan bir “okul” olarak görmektedir: “İnsan pek yakınında iken belki o kadar farkında olmuyor fakat şimdi Varlık'ın yirmi senelik koleksiyonunu her karıştırmışta onun, zamanı Türk edebiyatının bir varlık olduğunu isbata hemen ilk sayısından başlamış ve sözünde durmuş olduğunu anlıyorum.” Ona göre böyle bir yirmi seneyi bir derginin sayfalarında bulabilmek, orada eski bir dostla karşılaşabilmek “büyük bir saadet”tir, insanın doğup büyüdüğü evi, ilk “mektebini” yeniden gezebilmek gibidir.⁶⁶

Varlık yayınevi tarafından Sait Faik'in ölümünün ardından edebiyat ödülü konulmuşsa da sonradan bu kaldırılmıştır. Bunun yerine Varlık Roman Ödülü ile **Varlık Eleştiri ödülleri** konulmuştur. 1965 yılında **Varlık Roman ödülünü** “İnce Memed” romanıyla Yaşar Kemal almış, eleştiri ödülüne ise 1972 yılında Mehmet

çıkartılan bir antolojide İlhan Berk ile Edip Cansever'in de şiirlerine yer verilmiştir. Yaşar Nabi'nin ölümünün hemen ardından ise Kemal Özer'in yönetiminde çıkan Varlık'ın 1981 yılı Ekim 889. sayısı İlhan Berk'le Edip Cansever'e özel dosya ile çıkarılmıştır.

⁶⁵ “Emektar Edebiyat Arkadaşım Yaşar Nabi Nayır'a”, 1 Temmuz 1953, 396. sayı, 3. s.

⁶⁶ “Ne Çabuk!”, a.y., s. 4.

Ergün, Ahmet Telli, Erdoğan Yılmaz layık görölmüşlerdir. Yaşar Nabi'nin ölümünün ardından **Yaşar Nabi Nayır edebiyat ödülü** konulmuş ve bunu ilkin 1983 yılında Pio Baroja'dan çevirdiği “Bilgi Ağacı” kitabıyla Yıldız Canpolat kazanmıştır.⁶⁷

Özetlemek gerekirse *Varlık* dergisi eğitime verdiği önemle, Türk Dili alanında açtığı tartışma ve yaptığı önerilerle, güzel sanatlara verdiği emekle, tiyatromuza yaptığı destekle, ilk defa batı dışında kalan dillerin edebiyatlarına sayfalarında yer vermesiyle, yayınladığı az maliyetli ve düşük ücretli kitaplarla çoğunluğa ulaşmasıyla, edebiyatımıza yeni isimler kazandırması ve burada sayamadığımız diğer özellikleriyle, tüm bunları yaparken mutedil bir anlayış güderek eski ile yeni nesli kaynaştırmaya çalışmasıyla Türk kültür ve sanat hayatımızda önemli bir yere sahiptir.

Varlık Dergisi 1981 yılında Yaşar Nabi'nin ölümünden sonra kızı **Filiz Nayır Deniztekin**'in sorumluluğunda çıkmaya başlamıştır. Bugün hâlâ Filiz Nayır Deniztekin derginin sorumlularından biridir. Editör **Mehmet Erte**'dir. Türkiye'nin günümüzde de yayın hayatına devam eden en uzun soluklu kültür ve edebiyat dergisidir. Bu kadar uzun süre ilkelerinden ödün vermeden çıkması zaman zaman yaşanan toplumsal değişikliklere ayak uydurmasından ve kendini yenilemesindendir.

1980'den sonra en çok karşılaşılan isimlere baktığımızdaysa **Konur Ertop, Kemal Özer, Adnan Özyalçın, Sulhi Dölek, Füsün Akatlı, Tarık Dursun K., Tomris Uyar, Salah Bırsel, Hilmi Yavuz, Metin Altıok, Muzaffer Buyrukçu, Vedat Günyol, Refik Durbaş, Feridun Andaç, Hasan Bülent Kahraman, Özdemir İnce, Salih Bolat, Arif Damar, Orhan Duru, Ataol Behramoğlu, Enis Batur, Mehmet Rifat, Feridun Andaç, Süreyya Evren, Atilla Birkiye, Doğan Hızlan, Haydar Ergülen, Gültekin Emre, Küçük İskender, Nalan Barbarosoğlu, Murathan Mungan, Sina Akyol, Gonca Özmen** söylenebilir.

⁶⁷ Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, “Edebiyat Ödülleri”, Edebiyat maddesi, 3. c., 602. s.

İKİNCİ BÖLÜM

VARLIK DERGİSİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1. KAPAK

2.1.1. DIŞ KAPAK

1933 yılından günümüze kadar halen çıkmakta olan Varlık Dergisi şekil itibariyle tabii olarak pek çok değişiklik göstermiştir. Belli dönemlere has bu değişiklikler bize derginin arka planı, çıkarıldığı koşullar, dönemin matbuat gündemi gibi hususlarla ilgili de ipuçları verir. **Yaşar Nabi Nayır**'ın ölümü olan 1981 yılına kadar belli başlı unsurları sabit kalan dergi bugün ilk çıktığı zamanlardaki düzeninden oldukça uzaktır.

2.1.1.1. Birinci sayı

Birinci sayıda (15 Temmuz 1933) kapaktaki tüm yazı ve rakamlar siyah renklidir. Yalnız kimi sütun ve yazılar renkli çerçeveye alınmıştır. Bu çerçevenin rengi her sayıda değişmekle beraber tek sayıda aynı renktir. Derginin adı en üstte tüm sayfaya sağdan ve soldan kapsayacak şekilde büyük puntolarla verilmiştir. Birinci sayıdan itibaren dergi adının altında sağa dayalı olacak şekilde derginin kendine slogan edindiği, kimliğini ve amacını belirten “*On Beş Günlük Sanat ve Fikir Mecmuası*” sözü yer alır. Bu slogan renkli bir çerçeve içinde yazılmıştır. Sol alt köşede yine büyükçe bir renkli yuvarlak içinde derginin sayısı vardır. Ortada üst sağ ve alt sol sütunda büyük harflerle “*Bu Sayıda*” başlığı altında o sayıda yer alan yazar ve sanatçı kadrosu verilir. Sol alt köşede küçük yazılarla o sayının tarihi, sağ alt köşede ise fiyatı belirtilmiştir. Ebadı 33x23 cm'dir.

Resim 1: Birinci Sayı Dış Kapak

2.1.1.2. Diğer Sayılar

Derginin kapağındaki çerçeve renkleri her sayıda değişir. Bunlar çarpıcı ve göz alıcı renklerden seçilmiştir. İlk sayının kapak renginin kırmızı olması dikkat çekicidir. İkinci sayının kapak rengi canlı yeşil, üçüncünün ise sarıdır.

9 Mayıs 1935 tarihli kırk beşinci sayının kapağı **Cumhuriyet Halk Partisi**'nin dördüncü büyük kurultayı dolayısıyla farklı düzenlenmiştir. Sarı renkli

kapağın tümü partinin amblemi olan kırmızı altı okla bezenmiş ve en altta yine kırmızı yazılarla “CHP 4.üncü Büyük Kurultayı” yazılmıştır.

Resim 2: Kırk Beşinci Sayı Dış Kapak

Kapak düzeni yetmiş sekizinci sayıya (01 Kasım 1936) kadar aynı kalmakla beraber belli özel sayılarda ya da içerikle ilgili önemli bir değişiklik olduğunda bu şekilde sayfanın en altında ilan edilmiştir. Bu sayılardan birinin de kırk sekizinci sayı (1 Temmuz 1935) olduğunu görmekteyiz. Vedat Nedim'in “Kör” adlı piyesi tefrika

edilmeye başladığı bu sayının kapağında ilan edilmiştir. Hatta bu kapakta derginin kaç sayfa olduğu dahi belirtilmiştir.

Resim 3: Kırk Sekizinci Sayı Dış Kapak

2.1.1.2.1. 1936'dan Sonra

Biçim bakımından değişikliğin görüldüğü ilk sayı ise yetmiş sekizinci sayıdır. Dergi adı yine en üstte geniş ve büyük olarak verilmekle beraber italik yazılmıştır. Bu defa kapaktaki tüm yazılar ve şekiller renksiz saman kâğıdı fon üzerinde turuncu renklidir. Başlığın hemen altında el yazısı biçiminde “On beş günde bir çıkar” sözü

küçük harflerle verilmiştir. “Sanat ve Fikir Mecmuası” sloganı ise bu defa sol sütunda yer alır. Soldaki dört çizgiyle desteklenir. Sayı numarası bu defa sağ altta yine bir yuvarlak içindedir. Derginin içinde yer alan yazılar bu defa sağ ortada bulunur. Yazılar sırasıyla “makale”, “hikâye”, “şiir” diye ayrı ayrı verilmiş ve yazar ve şairlerin isimleri yanında eserlerin isimleri de belirtilmiştir. En altta ortada dergi fiyatı, onun da altında tarih görülür.

Resim 4: Yetmiş Sekizinci Sayı Dış Kapak

5 107/4

Barlık

Ön lisans sonunda lisan çıkaran

B/107/4

SANAT VE FİKİR

MECMUASI

MUKKALE

Yâşar Kemal
Sonsuz illüminasyonla yaşayan

Mümtaz Akkurt
İstidat ve sanatın mülkleri

M. Braunshvig
Röportaj ve sanat

(Gözetim Hayatı Rüyaları)

İbrahim Hacı
Seyahat ve sanatın mülkleri

Mehmet Akif
Halkın sesi

Yokluk ve sanat

HİKAYE, HESAP

Kemal Hakan
Çocuklar, hayal ve sanat

Chateaubriand
Kendisi, sanat ve sanat

(Gözetim Hayatı Rüyaları)

V. L. A. Z. O. I
Halkın sesi

(Gözetim Hayatı Rüyaları)

İbrahim Hacı
Seyahat ve sanatın mülkleri

Mehmet Akif
Halkın sesi

Yokluk ve sanat

SİNERJİ

Canlılık, sanat ve sanat

Rasul Kadir
Fuat Köprülü

Orhan Veli
Okul ve sanat

Mehmet Akif
Halkın sesi

Yokluk ve sanat

151. Sayı 1936-15 Rrs.

83

52

Bu düzen diğer sayılarda da devam etmiş, tema rengi değişmekle beraber sayfa düzeni ve yazı ve şekillerin rengi ve biçimi aynı kalmıştır. Yalnız yüz yirmi sekizinci sayıda içinde yer alanlar kısmında “şiir” bölümünün yer almadığı görülür.

2.1.1.2.2. 1939’dan 1946’ya

1939 yılının ocak ayı on beşinci günde çıkan yüz otuz üçüncü sayı hem şekil hem de içerik anlamında oldukça farklıdır. Değişiklik kapakta verilen sloganla kendini belli eder. Daha önce “Sanat ve Fikir Mecmuası” olan slogan bu defa “*Milliyetçi ve Memleketçi Fikir Mecmuası*” olmuştur. Hatta öyle ki dergide yapılan değişiklikler 01.01.1939 tarihli bir önceki sayının ilk sayfasında *Varlık* tarafından bildirilmiştir:

“Şaşmıyan bir intizamla geçmiş olan nesir hayatının altıncı yılında bulunan *Varlık*, müessisleri tarafından, çalışmalarını daha ziyade edebiyat ve san’at sahasında teksif etmek maksadile kurulmuş ve bugüne kadar ilk intişarındaki bu umumi veçhesine sadık kalmıştır.”⁶⁸

Buna göre dergi diğer yayın organları arasında bir farklılık sunmak ister. Nitekim çoğalan edebiyat ve sanat mecmuaları *Varlık*’ı buna yöneltmiştir:

“*Varlık* ilk intişara başladığı zaman memleketin yegâne ciddi, edebî mecmuası sıfatını haiz bulunuyordu. Mecmuanın ilk ciltleri, yazılarındaki isabetli intihap sayesinde o yılların bir nevi edebî antolojisi mahiyetini haiz olmuştur. Ancak son senelerde edebiyat ve san’at sahasında çalışan mecmuaların sayısı pek çoğalınca esasen mahdud olan yazı elemanları tabiatile inkısama uğramış ve mecmua, ilk zamanlarındaki ehemmiyet ve şümulünü kaybetmek tehlikesile karşılaşmıştır.”⁶⁹

İçerikle ilgili değişiklikler açıklandıktan sonra şekildeki değişimler de son paragrafta belirtilir:

“Mecmua, eskiden olduğu gibi on beş günde bir çıkacak. Ancak yeni şekli küçük formada 32 ve 40 sahife olacak ve eski numarasının yanında birden başlıyan yeni bir sayı olacaktır. 15 Sonkânun 1939 tarihli sayısından itibaren *Varlık*’ı bu yeni şeklinde göreceksiniz.

⁶⁸ *Varlık*, sayı 132.

⁶⁹ A.y.

Nitekim yüz otuz üçüncü sayıya baktığımızda şekildeki değişiklik hemen göze çarpar. Tüm sayfa tek sütun şeklinde düzenlenmiştir. Tema renksizdir, yazılar ise siyah renkli ve kalındır. Normal yazıyla en üstte genişçe yer alan başlığın altında daha küçük puntolarla “*Milliyetçi ve Memleketçi Fikir Mecmuası*” mottosu verilir. Sayfanın ortasında “*İçindekiler*” başlığı altında küçük puntolarla yazarlar ve yazı başlıkları vardır. Bunun da hemen altında aynı puntolarla “*Kronikler*”, “*İktibaslar*”, “*Tenkitler*” hakkında bilgi verilmiştir. Bu kısım sonraki sayılarda ise “*Hülâsalar ve İktibaslar*” şeklinde içeriği belirtilmeden sadece yazılmış ya da hiç belirtilmemiş. Sol altta sayı numarası, sağ altta ise fiyatı verilir. Altta ortada ise “*Ankara’da On Beş Günde Bir Çıkar*” yazısı vardır. Sayfa ebadında da önemli bir küçülme olmuş, dergi adeta kitap boyutu ve hacmine gelmiştir.

⁷⁰ A.y.

Resim 6: Yüz Otuz Üçüncü Sayı Dış kapak

Yüz elli ikinci sayıdan (1 Kasım 1939) itibaren bu formattaki kapak zaman zaman yeşil, gri, sarı, kırmızı gibi renkli fonda çıkar. İçerik ve sayfa sayısı değişmekle beraber şekildeki bu yapı 1946 yılı üç yüz on ikinci sayıya kadar

muhafaza edilir. Derginin fiyatı ise 250-251. sayıyla⁷¹ birlikte 15 kuruştan 25 kuruşa çıkar.

2.1.1.2.3. 1946'dan Sonra

Temmuz 1946 tarihli üç yüz on ikinci sayıya⁷² baktığımızda derginin hem aylık çıkarılmaya başlandığını hem de şekil ve ebat bakımından da oldukça değişmiş ve yenilenmiş olduğunu görürüz. Bu formunu az değişikliklerle uzun yıllar boyunca koruyacaktır.

Bu sayının kapak fonu canlı sarıdır. Dergi boyu yeniden süreli yayın formatına gelmiştir. En ayırıcı fark ise dergi dış kapağında ilk kez görsel bir resim kullanılıyor olması. Bu görsel bir tablo eseridir. Sayfanın tam ortasına yerleştirilmiştir. Dergi adı en üstte büyük olarak verilmiş, altında ise daha küçük puntolarla italik olarak “*Aylık sanat ve fikir mecmuası*” yazılmıştır. Ortada yer verilen, sayfanın neredeyse yarısını kaplayan resmin altında ise küçük puntolarla içinde yer alan yazar ve sanatçıların isimleri sıralanmıştır. Eser isimleri ise artık verilmemektedir. Sol alt köşede epeyce küçük formatta tarih, sağ altta ise aynı şekilde fiyat gösterilir.

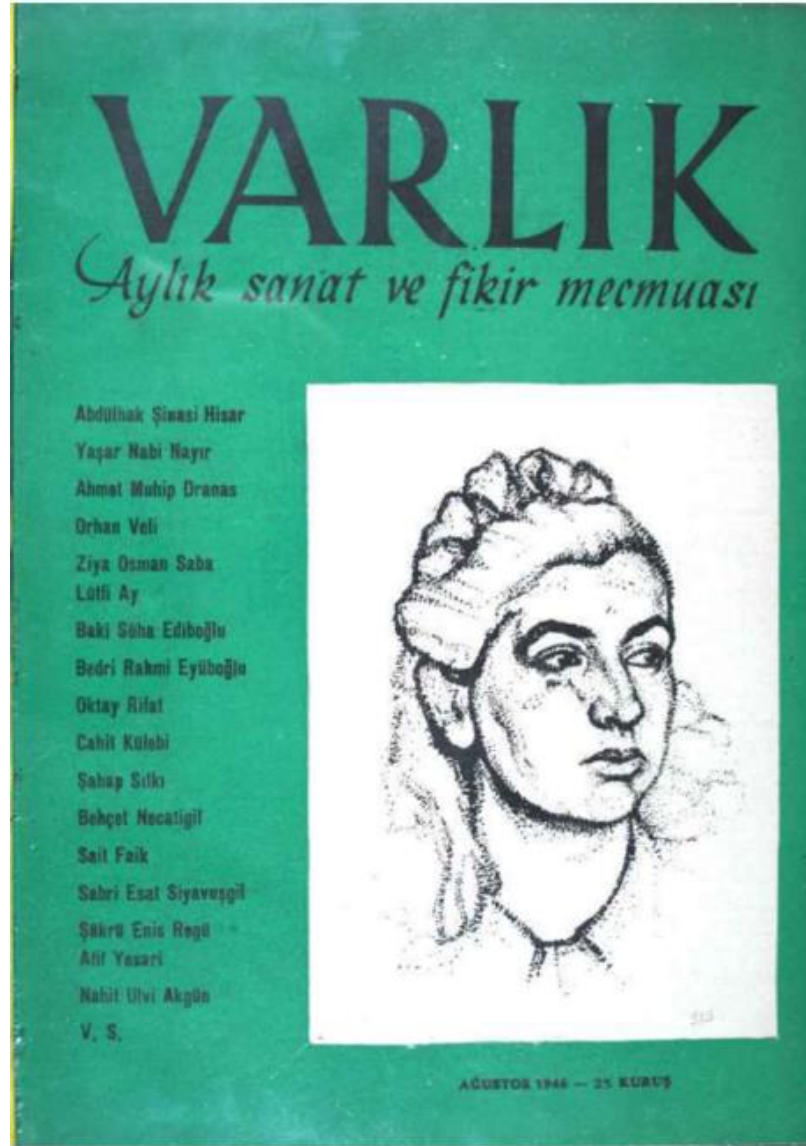
⁷¹ 1-15.12.1943

⁷² 01.07.1946

Resim 7: Üç Yüz On İkinci Sayı Dış Kapak

Görsel bundan sonraki tüm sayıların kapaklarında kullanılmış, ancak bazen ortada, bazen sağa dayalı şekildedir. Mesela hemen arkasından gelen üç yüz on üçüncü sayıda görsel sağa dayalı, içerikse sola dayalı olarak verilmiş ve bu format benimsenmiştir. Tarih ve fiyat ise resmin altında verilmiştir.

Resim 8: Üç Yüz On Üçüncü Sayı Dış Kapak

Kapaklarda kullanılan bu görseller çoğunlukla tablolar, özellikle de ünlü yerli ve yabancı ressamalara ait eserlerdir. Bazen içeriğe uygun olarak bir sanatçının tablosu ya da çizimi ya da ayın konusuna uygun bir çizim olabilmektedir. Ancak ilerleyen sayılarda fotoğraflar da kullanılmaya başlanmıştır. Bunlar genelde sergilerden alınan heykellerin, büyük devlet adamlarının ya da sanatçıların fotoğraflarıdır. İlk fotoğraf kullanımı ise Kasım 1947 tarihli üç yüz yirmi sekizinci sayıya aittir. Eser D Grubu ressamlarından **Zühdi Müridoğlu**'na ait bir büsttür.

Resim 9: Üç Yüz Yirmi Sekizinci Sayı Dış Kapak

En çok resmi kullanılan isimse **Mustafa Kemal Atatürk**'tür. Önceki sayılarda Büyük Önderin resimleri ve fotoğrafları iç sayfalarda kullanılmakla birlikte ilk kez kapakta kullanılması 30 Kasım 1948 tarihli üç yüz kırkıncı sayıda olmuştur. Fotoğraf ölüm yıl dönümü dolayısıyladır, Atatürk'ün bir büstüne aittir.

Resim 10: Üç Yüz Kırkinci Sayı Dış Kapak

Her Kasım ayı sayısı ve belli resmî ve özel günler kapak resmi **Mustafa Kemal Atatürk**'e ayrılmıştır.

Varlık büyük yazar ve şairlere oldukça değer vermiş, bazı sayıları sadece ölümlerinde değil yaşarken bile onlara ayırmıştır. Bunlardan biri üç yüz elli üçüncü

sayıdır. 1949 Aralık tarihli sayının kapak resmi altmış beşinci doğum günü dolayısıyla büyük şair Yahya Kemal’e aittir.

Resim 11: Üç Yüz Elli Üçüncü Sayı Dış Kapak

Dergi aynı resmi kapak olarak şairin ölüm tarihi olan 1958 yılında dört yüz doksanuncu sayıda da kullanacaktır.

Görüldüğü üzere *Varlık* kullandığı değerli sanatçılara ait görsel ve fotoğraflarıyla da zengin bir arşiv niteliğine sahiptir. Nitekim iç sayfalara baktığımızda değerli ressamlarımıza ait sadece *Varlık*'ta çıkmış eskiz ve çizimlere,

değerli yazar ve şairlerimize ait özel fotoğraflara da rastlayacağız. Öte taraftan ünlü ve modern yabancı ressamalara ve sanatçılara ait tablo ve görsel eserlere de yer vermesi ayrıca dikkati çeker.

1962 yılına dek kapak tasarımı ve ebatta değişiklik olmamıştır. Yalnız 1953 Mart tarihli üç yüz doksan ikinci sayıda mottoda yer alan “mecmuası” ifadesi “dergisi” şeklinde değişmiş, 1956 yılı Haziran ayından itibaren de dergi yeniden on beş günde bir çıkmaya başlamış, bu da mottonun “*On beş günde bir çıkar sanat ve fikir dergisi*” olarak değişmesine yol açmıştır. 15 Ekim 1956 yılı dört yüz kırkıncı sayısında motto italik harflerden düz harflere çevrilir.

Resim 12: Dört Yüz Kırkıncı Sayı Dış Kapak

2.1.1.2.4. 1962-1969 Yıllarında

1962 yılında küçük değişiklik yapılmış ve bu 1961 yılının Aralık ayına ait son sayısında (564. sayı) belirtilmiştir. İç kapakta “15 Günün Olayları” sayfasında “*Varlık’ta Yenilik*” başlığı altındaki açıklamada dergide yapılan değişikliğin içerikten çok şekilde olduğu söylenir:

“Gelecek sayımızda *Varlık*’ı oldukça değişmiş bulacaksınız. Bu değişiklik özden çok biçimde olacaktır. Biçim bakımından yıllardan

beri tutumumuz şuydu: memlekette duyulan dergi kıtlığı yüzünden elden geldiği kadar çok yazıya yer vermek, bunun için de bütün yerleri yazı ile doldurmaya çalışmak.”

Burada dikkatimizi çeken *Varlık*’ın bir önceki değişiklikleri yaparken ileri sürdüğü sebeplerin şimdi farklı olmasıdır. Daha önce sayıları artan mecmualar içinde farklı olmak isteğiyle değişikliğe gidilirken şimdi ise dergi sayısının artması onları memnun etmiş ve yükünü azaltmıştır. Hatta öyle ki sırf bu yüzden dergi sayfalarının yazı bakımından hafifleyeceği söylenmektedir:

“Ancak bu yazı çokluğunun ortaya çıkardığı tıkızlığın da insanı rahatsız edici bir yanı olduğunu biliyor, buna istemiyerek katlanıyorduk. Şimdi çok şükür, yurttan sanat dergilerinin sayısı bir hayli çoğaldı. Çıkanlara her gün yenileri katılıyor. Bu durumda yazıdan biraz daha azalma pahasına da olsa dergiyi bir parça havalandırma, dolayısıyla güzelleştirmenin sırası geldiğine hükmettik.”⁷³

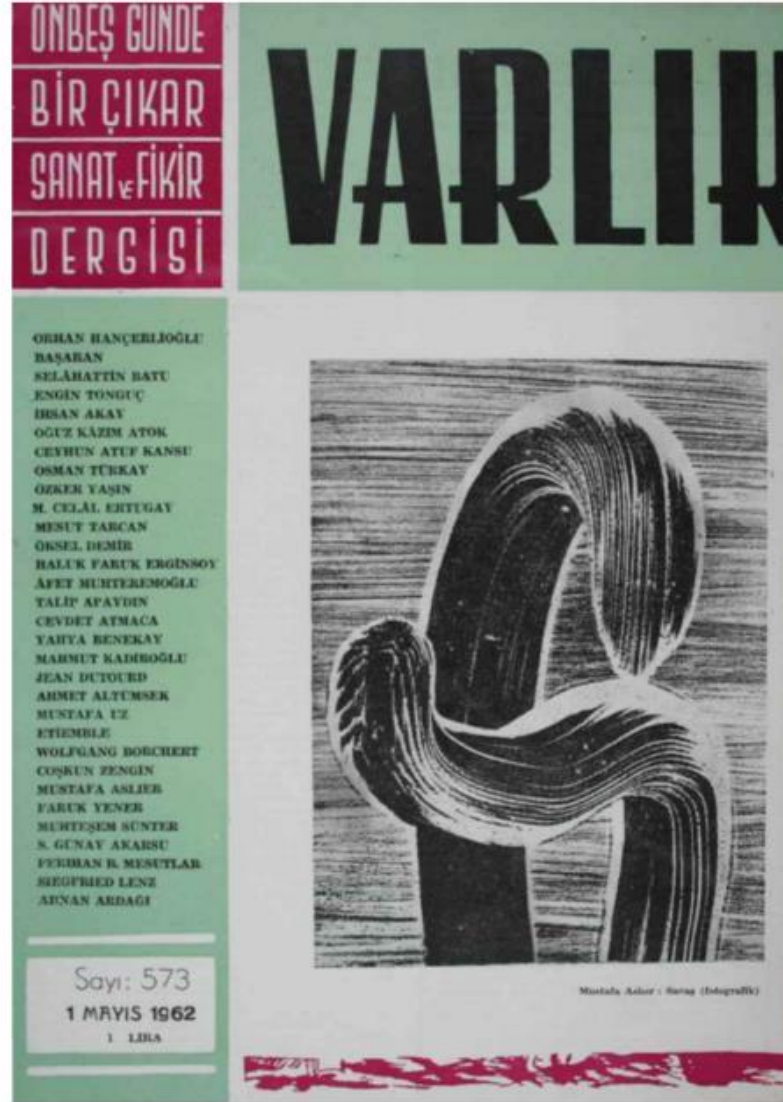
Beş yüz altmış beşinci ve (Ocak 1962) beş yüz altmış altıncı sayıda denenen değişiklik son şeklini beş yüz altmış yedinci sayıda (1 Şubat 1962) bulur. Buna göre en üstte sol köşede renkli bir çerçeve fon içinde “*On Beş Günde Bir Çıkar Sanat ve Fikir Dergisi*” sözüne yer verilir. Hemen yanında büyük puntolarla derginin adı vardır. Bundan sonra hemen altta sol sütunda içerik bilgisi yer alır. Sadece yazar ve sanatçıların isimleri verilmiştir. Sağ dayalı olarak ortada kalan büyük alan görsele ayrılır. Görsel renksiz fon çerçevesine alınmıştır. En altta sol köşede ise sayı, tarih ve ücret bilgisi vardır. Dergi adının çerçeve fonu ile içerik kısmının çerçeve fonu aynı renktir. Kapakta kullanılan bu slogan fon rengi ile diğer renkler her sayıda farklılık gösterir ancak dergi adı ve içerik her zaman siyah, slogan ise beyaz renklerle yazılmıştır.

⁷³ Sayı 132, 01.01.1939.

Resim 13: Beş Yüz Altmış Yedinci Sayı Dış Kapak

Beş yüz yetmiş üçüncü sayıdan (Mayıs 1962) itibaren slogan fonu ile aynı renklerde bir detay görselin altına yerleştirilir.

Resim 14: Beş Yüz Yetmiş Üçüncü Sayı Dış Kapak

1969 yılına kadar kapak formu bu şekilde kalmıştır.

2.1.1.2.5. 1969'dan 1981'e Kadar

Nisan ayı 1969 yılı yedi yüz otuz dokuzuncu sayıyla beraber dergi yeniden aylık çıkmaya başlar. Bu sayıda kapak formunda da küçük değişikliklere gidilmiştir. Her sayıda değişen tek renk fon kullanılmaya başlanır. Dergi adı üstte büyük harflerle bu defa beyaz renkli verilir. Sağ üst köşe renksiz fonda tarih, sayı ve fiyat bilgisine ayrılmıştır. Kapak sayfasının ortasında yalnızca görsel bulunur. Altta sağa

dayalı olarak renksiz bir fon içinde “*Bu sayıda*” başlığıyla yer alan yazar ve sanatçıların isimleri verilir. Aynı zamanda bu 739. Sayıyla beraber derginin mottosu olan “fikir ve sanat dergisi” ifadesi kapaktan kaldırılmıştır.

Bundan sonraki Mayıs ayına ait yedi yüz kırkuncı sayıda ise tarih, sayı ve fiyat bilgisi siyah fonda beyaz yazıyla verilmiş, görselin bulunduğu alanda sağ ve solda kalan boşluklara beyaz yatay çizgilerle biçim verilmiştir.

Varlık Dergisinin iç kapakları yıllar içinde deęişiklik gösterir. İlk yıllarda bu sayfa “*Gelecek Sayılarımızda*” başlığı ile sonraki sayılarda yer alacak olan isimlere ayrılmıştır. Bu isimlerin hemen altında da yeni çıkan kitapların ilanı vardır.

2.1.2.1. Birinci Sayı

Birinci sayıda (15 Temmuz 1933) “*Gelecek Sayılarımızda*” başlığı altında sıralanan isimler iki sütun halinde liste ile verilmiştir. Altında, henüz birinci ayı olduğu için:

“Eser sahipleri ve tabiler kitaplarından bir nüshasını mecmuamıza gönderdikleri takdirde gelen eserler bu sayfada ilan edilecek ve icap edenlerden ayrıca kitâbiyat sayfamızda bahsedilecektir.”

denmektedir.

Gelecek Sayılarımızda

Abdülhak Şinasi
Ahmet Cevat
Ahmet Hamdi
Ahmet Kutsi
Ahmet Muhip
Bedrettin
Behçet Kemal
Behiç Enver
Burhan Ümit
Celâl Sahir
Cevdet Kudret
Emrullah
Enis Behiç
Enver Behnan
E Celâlettin
Feridun Fazıl
Gaffar
Hâmit Macit
Halil Vedat
Hasan Âli
Hayri
Hilmi Ziya
İbrahim Necmi
İhami Bekir
Kâzım Nami
Kemalettin Kâmu
Kenan Hulusi

Mahmut Ragıp
Malik Vicedani
Mehmet Saffet
Meliha Avni
Münür Hayri
Nafi Atuf
Nahit Sırrı
Necip Ali
Necip Fazıl
Necmettin Halil
Nurullah Ata
Nihat Âdil
Nusrat Kemal
Ömer Bedrettin
Reşat N. Nuri
Reşat Şemsettin
Rıdvan Nafiz
Sabri Esat
Sadri Etem
Sehap Nafiz
Selim Nüzhet
Server Ziya
Suat Derviş
Şükûfe Nihal
Vasfi Mahir
Yaşar. Nabi
Ziya Osman

Eser sahipleri ve tabiler kitaplarından bir nüshasını mecmuamıza gönderdikleri takdirde gelen eserler bu sayfada ilân edilecek ve icap edenlerden ayrıca kitabiyat sayıfamızda bahsedilecektir.

Resim 16: Birinci Sayı İç Kapak

2.1.2.2. Diğer Sayılar

2.1.2.2.1. 1946'ya Kadar

İkinci sayının (15 Ağustos 1933) iç kapağında ise altı kitap ilan edilmiş bir de yakında çıkacak olan, Behçet Kemal'e ait şiir kitabı “*Burda Bir Kalp Çarpıyor*” haber verilmiştir.

Altıncı sayıda (1 Ekim 1933) dergi bünyesinde basılan kitaplar “*Varlık Neşriyatı*” adı altında verilmeye başlanır:

Gelecek Sayılarımızda:

Abdülhak Şinasi	Hâmit Macit	Nihat Âdil
Ahmet Cevat	Hâmit Zübeyr	Niyazi Hüsni
Ahmet Hamdi	Halil Vedat	Nurullah Ata
Ahmet Kutsi	Halit Fahri	Nurullah Cemal
Ahmet Muhip	Halit Ziya	Nusrat Kemal
Ali Haydar	Hasan Ali	Osman Halit
Ali Mümtaz	Hilmi Ziya	Ömer Bedrettin
Ali Süha	Hüseyin Namık	Ragıp Nurettin
A. Gaffar	İbrahim Hoya	Ragıp Şevki
A. N. Papazoğlu	İbrahim Necmi	Refik Ahmet
Abtullah Ziya	İlhami Bekir	Reşat Feyzi
B. Avni	Kâzım Nami	Reşat Nuri
Bedrettin	Kemal Turan	Reşat N. Nuri
Behçet Kemal	Kemalettin Kâmi	Reşat Şemsettin
Behiç Enver	Köprülüzade M. Fuat	Rıdvan Nafiz
Bekir Sıtkı	Kenan Hulusi	Ruşen Eşref
Burhan Ümit	Mahmut Ragıp	Sabri Esat
Cahit Sıtkı	Mehmet Cemil	Sadri Eten
Celal Sahir	Mehmet Saffet	Şehap Nafiz
Cemil Sena.	Mehmet Şükrü	Selim Nüzhet
Cevdet Kudret	Meliha Avni	Server Ziya
Eli! Naci'	Mustafa Sekip	Suat Derviş
Emrullah	Münür Hayri	Şevket Hıfzı
Enis Behiç	Münür Mazhar	Şükûfe Nihal
Enver Behnan	Nafi Atuf	Vasfi Mahir
Faruk Nafiz	Nahit Sırrı	Yahya Saim
F. Celâlettin	Necip Ali	Yaşar Nabi
Feridun Fazıl	Necip Fazıl	Ziya Osman
Fikret Âdil	Necmettin Halil	
Hamdullah Suphi		

Mecmualar ve Kitaplar:

Aksu (<i>Giresun Halkevi. Mecmuası</i>)	Sayı: 1
Kaynak (<i>Balıkesir Halkevi Mecmuası</i>)	Sayı: 6 - 7
Birlik (<i>İstanbul Talebe Birliği mecmuası</i>)	Sayı: 3
Çocuk Sesi (<i>İstanbul</i>)	Sayı: 193
Serveti Fünun („)	Sayı: 251
Fikirler (<i>İzmir</i>)	Sayı: 99
Ankara Haftası (<i>Ankara</i>)	Sayı: 48
Server Rifat: Kadınlar duymasın (<i>Fanteziler</i>)	
Ali Rıza : Cenupta Türkmen Oymakları (<i>Kısım' 3</i>)	

Varlık Neşriyatı :

No. 1 — Yaşar Nabi : Beş Devir (*Manzum Destan*)

No. 2 - Nahit Sırrı : Eski Resimler (*Hikâyeler*)

Pek yakında çıkıyor

Resim 17: Altıncı Sayı İç Kapak

Bu sayfada sadece yazılar verilmekle kalmaz, eğer yeni bir tefrikaya başlanacaksa o da ilan edilir. İlk piyes Tefrikası olan Yakup Kadri'nin eseri “*Mağara*” on ikinci sayının (1 Ocak 1934) iç kapağında bu şekilde ilan edilmiştir.

Gelecek Sayılarımızda:

Makale:

A. Gaffar
Ağa oğlu Samet
Ahmet Muhip
Bedrettin
Cahit Sıtkı
Cemil Sena
Cevdet Kudret
Elif Naci
Dr. Muhlis Etem
Dr. Ahmet Caferoğlu
Fikret Muallâ
İbrahim Hoyi
Necip Ali
Osman Halit
Reşat Ekrem
Sabahattin Rahmi
Selim Sırrı
Şaziye Berin
Yaşar Nabi

İvan Bunin
Strazburg Hatıraları:III
Falih Rıfka ve Eski Saat
Tiyatro (M. Kemal'in eseri hakkında)
Ahmet Kutsinin şiirleri
Fikir Kırıntıları
Nötre-Dame de Paris
Sanat Âleminde Dolandırıcılık
Tasarruf ve Yerli Malı Meselesi
Eski Türklerde Cihet Tayini
Yeni sanat cereyanları: II
Blasco İbanez
Musahebe
Seciyeler İlmi
Girit ve Osmanlı İmparatorluğu
Öz Şiir Meselesi
Romalılarda ve Bizanslılarda Beden Terbiyesi
Bin bir Hedefe dair (Nietzsche'den)
Falih Rıfka ile mülakat

Hikâye:

A. N. Papazoğlu
Enver Behnan
Halit Ziya
Reşat Enis
Ragıp Şevki
Sehap Nafiz

Ölüm Karşısında (G. Ksenopulos'tan)
Alas
Bir Başlangıcın Sonu
İskatçı
Yaban Çiçeği
Süngü Yarası

Şiir:

Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı, Feridun Fazıl, Hâmit Macit, Kemalettin Kâmi, Necip Fazıl, Ömer Bedrettin, Sabri Esat, Yaşar Nabi, Ziya Osman.

Yeni Tefrikamız

Yakup Kadri'nin Mağara isimli piyesini gelecek sayıdan itibaren Varlık sayfalarında mutlaka takip ediniz. Müellifin şöhreti bizi eser hakkında fazla söz söylemek müstağni kılar

Resim 18: On İkinci Sayı İç Kapak

On dördüncü sayıda (1 Şubat 1934) ayrıca “*Muallim ve Talebeler İçin Tenzilat*” başlığıyla abonelik ilanı vardır. Abonelik öğretmen ve öğrenciler içindir. Buna göre dergi ücreti altı aylık 130 kuruş, senelik 240 kuruştur. İlanın tamamı şöyledir:

“Memleketin Maarif hayatına hizmet maksadiyle çıkan mecmuamız yalnız muallim ve talebelere mahsus olmak üzere hususî bir abone şeraiti tespit etmiştir. Mecmuamıza abone olmak isteyen

muallim ve talebe için abone ücretleri altı aylık 130 kuruş ve senelik 240 kuruştur. Bu suretle senelik abone olan muallim ve talebeler mecmuamızı yalnız 10 kuruştan almış olacaklar ve herkesten evvel okuyacaklardır.

Varlık’a abone olunuz ve tanıdıklarınıza tavsiye ediniz.”

Bu satırlardan da anlaşılacağı gibi *Varlık Dergisi* öğretmen ve öğrencilere öncelik vermekte ve onların ilgisini çekmek istemektedir. Bu tutum derginin çıkış amacına da uymakta ve yayımlanan yazıların da eğitici ve öğretici olmasına özen gösterilmektedir. Otuz sekizinci sayıya (1 Şubat 1935) baktığımızda aynı sayfada yapılan duyuruda abonelik önerilmekte ve yapılan açıklamada elde geçmiş sayıların var olduğu söylenmektedir. Buradan anlaşılan yalnızca öğretmen ve öğrenciler için değil diğer okurlar için de abonelik ayrıcalığı ve indirimi olduğudur. İlanın tamamı şöyledir:

“Sevkiyat ambarlarında gecikmek ve sair sebepler dolayısıyla Mecmuamızın İstanbul ve taşra bayilerine üzerindeki tarihten çok sonra tevzi edildiğini öğreniyoruz. Hâlbuki mecmuamızın her sayısı intişar tarihinden birkaç gün önce hazırdır ve abonelerimiz daima taneyle satın alan okurlarımızdan çok önce mecmuamızı okumaktadırlar. Mecmuamızı hem daha önce ve hem de daha ucuza okumak için abone olmak okurlarımızın kendi menfaatleri icabıdır.

Okurlarımız abone olurken Varlık’ı yalnız 12 buçuk kuruştan, muallim ve talebe olanlar ise yalnız 10 kuruştan almış olurlar.

Varlık’a abone olunuz ve tenzilâtı kitaplarını sipariş ediniz.

Mecmuamızın birinciden itibaren bütün sayılarının az miktarda elimizde mevcudu vardır. Birinci cilde ait eski sayıları 10 kuruştan ve 25 inciden itibaren olan sayıları 15 kuruştan gönderiyoruz. Ücret posta pulu olarak da gönderilebilir.

Bu fırsattan istifade ederek koleksiyonlarınızı, eksik sayıları almak suretile, tamamlayınız.”

Sadece tefrikalar deęil dięer nemli yazı ve yazı dizileri de bu sayfada nceden duyurulmuřtur. Bunlardan ilkini on altıncı sayıda (1 Mart 1934) gryoruz. İlanın tamamı řyledir:

“Gelecek sayımızda: Neřet mer beyin kltr inkılbımız adlı muhasebesiyle Profesr Malche’m “Lisan Tedrisatı Hakkında Mlhazalar” isimli mhim bir makalesi.”

Otuz birinci sayıyla (15 Ekim 1934) birlikte tavsiye edilen kitapların cretleri de yanlarında belirtilmeye bařlanmıřtır.

İ kapakta ilk reklamı otuz nc sayının (15 Kasım 1934) i kapaęında grrz. Reklam bir alkol ve sigara markasına aittir. Reklam sayfa sonunda sayfanın te birini kapsayacak geniřlikte verilmiřtir.

Gelecek Sayılarımızda:

Makale:

*Abdülhak Şinasi
Ağaoğlu Samet
Burhan Ümit
Hüseyin Namık
Kemal Turan
Leo Spitzer
Muzaffer Reşit
Nahit Sırrı
Necip Ali
Osman Halil
Sabahattin Ali
Şevket Hıfzı
Veli Necdet
Yaşar Nabi
Ziya Osman*

*Atina'ya Dönüş
Heykeller
İslâm sanatlarının Felsefesi (L. Massignon'dan)
Türk Efsaneleri
Musahabe '
Türkçeyi Öğrenirken (devam)
Dünya Neşriyatı arasında
Musahabe
Musahabe
Terbiye ve içtimaiyat Bahisleri
Shakespeare Meselesi II
Aydınlık ve Karanlık
İtibar müesseseleri
Musahabe
Ahmet Kutsinin şiirleri ve yalnızlığımız*

Hikâye:

*A. N. Papazoğlu
ihvan Naim
Ragıp Şevki
Reşat Enis
Ruksan
Sait Faik*

*Rüya (Lukianos'tan)
Marga
Guduz
Put
Kime Türkücüsü (Anatole France'tan)
Bohça*

Şiir:

*Ahmet Hamdi, Ahmet Kutsi, Ahmet Muhip, Behçet Kemal, Cahit Sıtkı,
Feridun Fazıl, Hâmit Macit, Kemalettin Kâmi, Mehmet Nurettin, Necip
Fazıl, Ömer Bedrettin, Sabri Esat, şevket Hıfzı, Ziya Osman.*

Resim 19: Otuz Üçüncü Sayı İç Kapak

Otuz dördüncü sayının (1 Aralık 1934) iç kapağında dergiyi yayınlayanlardan **Nahit Sırrı Örik** ve **Yaşar Nabi Nayır**'ın eserleri fiyatlarıyla birlikte listelenmiştir. Bunların altına bir not düşülmüştür. Notta “Bu kitaplar mecmuamıza posta havalesi gönderilmek suretile sipariş edildiği takdirde yüzde yirmi beş tenzilâtla ve posta ücreti alınmadan gönderilir.” Hemen altında Sabri Esat Siyavuşgil'in ve Yaşar Nabi

Nayır'ın yeni çıkan birer eserleri ilan edilmiş ve bunların da altına bu eserlerin Ankara'da **Akba**, İstanbul'da **Muallim Halit** ve **İkbal** kütüphanelerinde de tedarik edilebileceğinin yazıldığı ikinci bir not yazılmıştır.

İç kapaktaki ilk banka reklamını otuz dokuzuncu sayının (15 Şubat 1935) görürüz. Ziraat Bankasına ait bir reklamdır. Sayfanın sonunda, sağa dayalıdır. Derginin altında birini kapsayacak ebattadır.

Nahit Sırrı'nın eserleri :		Yaşar Nabi'nin eserleri :	
	Kuruş		Kuruş
Kırmızı ve Siyah (Büyük hikâye)	25	Kahramanlar (Şiirler) (Mecmua kalmamıştır)	
San'atkarlar (Hikâyeler)	30	Onar Mısra (Şiirler)	25
Edebiyat ve San'at Bahisleri (Tetkik)	35	Bir Kadın Söylüyor (Roman)	50
Tarihî Çehreler Etrafında (Tetkik)	45	Âdem ve Hava (Roman)	75
Roman ve Hikâye (Tetkik)	30	Odise (Homer'den)	40
Colere de Sultan (Fransızca)	50	Monna Vanna (Meterink'ten)	30
Sönmeyen Ateş (Piyes)	45	İnkılâp Çocukları (Manzum temsil)	15
Eski Resimler (Hikâyeler)	40	Beş Devir (Manzum destan)	30
Eve düşen yıldırım (Büyük hikâye)	50	Köyün Namusu (Piyes)	40
Muharrir (Piyes)	30		

Bu kitaplar Mecmua'ya posta havalesi gönderilmek suretile sipariş edildiği takdirde yüzde yirmi beş tenzilatla ve posta ücreti alınmadan gönderilir.

Sabrî Esad: **Ödeller ve Sofalar** 50 Kr. Yaşar Nabi: **Mele** 50 Kr.

Bu eserlerin hepsi Ankarada Akba ve İstanbulda Muallim Halit ve İkbal kütüphanelerinden de tedarik edilir.

Muallim ve Talebeler için tenzilat

Memleketin Maarif hayata hizmet maksadıyla çıkan mecmuamız yalnız muallim ve talebelere mahsus olmak üzere hususî bir abone şeraiti tesbit etmiştir. Mecmua'ya abone olmak isteyen muallim ve talebe için abone ücretleri altı aylık 130 kuruş ve senelik 240 kuruştur.

Varlık'a abone olunuz

Sevkiyat ambarlarında gecikmek ve sair sebepler dolayısıyla Mecmua'nın İstanbul ve taşra bayilerine üzerindeki tarihten çok sonra tevzi edildiğini öğreniyoruz. Halbuki Mecmua'nın her sayısı intişar tarihinden bir kaç gün önce hazır ve abonelerimiz daima taneyle satın alan okurlarımızdan çok önce mecmuamızı okumaktadırlar. Mecmua'mızı hem daha önce ve hem de daha ucuza okumak için abone olmak okurlarımızın kendi menfaatleri icabıdır.

Okurlarımız abone olurken Varlığı yalnız 12 buçuk kuruştan, muallim ve talebe olanlar ise yalnız 10 kuruştan almış olurlar.

Varlık'a abone olunuz ve tenzilatlı kitaplarını sipariş ediniz.

Mecmua'nın birinciden itibaren bütün sayılarının az miktarda elimizde mevcudu vardır. Birinci cilde ait eski sayıları 10 Kuruştan ve 25 inciden itibaren olan sayıları 15 Kuruştan gönderiyorsunuz. Ücret posta pulu olarak ta gönderilebilir.

Bu fırsattan istifade ederek koleksiyonlarınızı, eksik sayıları almak suretile. tamamlayınız.

Bu da Bir Hikâyedir

Yaşar Nabi'nin son eseri
Pek yakında çıkıyor

Tanzimat Edebiyatı Tarihi

Yazan: Agâh Sırrı Levent

Liselerin edebiyat şubelerine mahsus olan bu eser herkesi alâkadar edecek bir bir mükemmeliyettir.

Fiyatı 130 kuruş Dağtan İkbal Kütüphanesi

Şile Yolları

Değerli şair Şükrü Nihal'in son şiirlerini bir arada toplayan bu güzel eseri tavsiye ederiz.

Tanesi 30 kuruştur

Resim 20: Otuz Dokuzuncu Sayı İç Kapak

Bugün edebiyat tarihimizde önemli yerleri olan eserlerin, çıktığı tarihlerdeki duyurularını da bu sayfada görebiliyoruz. Altmış dokuzuncu sayıda (15 Mayıs 1936) verilen kitap ilanları böyledir. Aynı sayfada **Halid Ziya Uşaklıgil**'in, **Sait Faik Abasıyanık**'ın, **Sabahattin Ali**'nin adını görmekteyiz. **“Kırk Yıl”**ın ikinci baskısı ile **“Semaver”**in birinci baskısı ve yakında çıkacak olan **“Kağrı”**nın duyurusu yapılmaktadır.

Yerli Malın Yabancı malına kahir zaferini Görmek istiyorsanız mutlaka Sümer Bank YERLİ MALLAR PAZARI nı geziniz.

Muallim ve Talebeler için tenzilât

Memleketin Maarif hayatına hizmet maksadile çıkan mecmuamız yalnız muallim ve talebelere mahsus olmak üzere hususî bir abone şeraiti tesbit etmiştir. Mecmuamıza abone olmak isteyen muallim ve talebe için abone ücretleri altı aylık 130 kuruş ve senelik 240 kuruştur.

Sevkiyat ambarlarında gecikmek ve sair sebepler dolayisile Mecmuamızın İstanbul ve taşra bayilerine üzerindeki tarihten çok sonra tevzi edildiğini öğreniyoruz. Halbuki Mecmuamızın her sayısı intişar tarihinden bir kaç gün önce hazır ve abonelerimiz daima taneyle satın alan okurlarımızdan çok önce mecmuamızı okumaktadırlar. Mecmuamızı hem daha önce ve hem de daha ucuza okumak için abone olmak okurlarımızın kendi menfaatleri icabıdır.

Okurlarımız abone olurken Varlığı yalnız 12 buçuk kuruştan, muallim ve talebe olanlar ise yalnız 10 kuruştan almış olurlar. Varlık'a abone olunuz ve tenzilatlı kitaplarını sipariş ediniz.

Mecmuamızın birinciden itibaren bütün sayılarının az miktarda elimizde mevcudu vardır. Birinci cilde ait eski sayıları 10 Kuruştan ve 48 inciden itibaren olan sayıları 15 Kuruştan gönderiyoruz. Mecmuamızın birinci ve ikinci ciidleri cildli olarak 275'er kuruşa satılmaktadır. Ücret posta pulu olarak la gönderilebilir.

VARLIK TAVSİYE EDER:

Halit Ziya UŞAKLIĞIL
KIRK YIL

İkinci cildi çıktı. Bu nefis eseri kitapçılardan aramız. Tanesi 50 kuruştur.

SEMAVER

Sait Faik'in daha önce mecmuamız tarafından neşredilmiş hikâyeleri kitap halinde çıktı. Fî. 50 Kr.

Gelecek sayılarımızda uzun boylu bahsedeceğimiz bu eseri karileimimize hararetle tavsiye ederiz.

SEMAVER, sanat sahasında genç neslin büyük ve şüphe götürmez kudretini ispat eden bir vesikadır.

KAĞRI

Sabahattin Ali

nin hikâyeleri - pek yakında çıkıyor.

Resim 21: Altmış Dokuzuncu Sayı İç Kapak

Yüz altmış beşinci sayıdan (15 Mayıs 1940) itibaren yeniden kitap duyuruları ile aboneliklerle ilgili açıklamalar verilmeye başlanır. Ayrıca bu sayıda Milli Piyango İkramiyesiyle ilgili de ilan görürüz.

G A G A U Z L A R

Mecmuanızda tefrika edilen MONOF'un bu kıymetli eseri kitap halinde çıktı. Fiyatı 75 kuruştur. Ankara Akba ve Tarık Edip, İstanbul'da Ahmet, Halit ve İkbâl Kitapevlerinde satılmaktadır.

MUALLİM VE TALEBELERE TENZİLÂT

Muallim ve talebeler için eskidenberi tatbik etmekte olduğumuz tenzilâtı abone tarifemiz gene meriyettedir. Mecmuanıza abone olmak isteyen talebe ve muallimlerin altı aylık abone için 130 ve bir senelik abone için 240 kuruş göndermeleri kâfidir. Varlık memleketin irfan ailesine yaptığı bu küçük hizmetten gurur duyar.

36 ıncı nüshamız müstesna bütünü eski sayılarımızın elimizde mevcudu vardır. Bunları 15 kuruş üzerinden gönderiyoruz. Bize 36 sayılı mecmuadan bir nüsha gönderenlere arzu ettikleri diğer sayılarımızdan 10 nüsha göndermeğe âmadeyiz.

T. İŞ BANKASI
1940 Küçük Carî Hesaplar
İKRAMIYE PLÂNI

Kesideler: 1 Şubat, 1 Mayıs, 1 Ağustos, 1 ilkindesinin tarihlerinde yapılacaktır. Kumbaralı ve kumbarasız hesaplarında en az elli lirası bulunanlar kuraya dahil edileceklerdir.

1940 İKRAMIYELERİ

1 Adet 2000 Liralık = 2.000 Lira	40 Adet 100 Liralık = 4.000 Lira
3 " 1000 " = 3.000 "	75 " 50 " = 3.750 "
6 " 500 " = 3.000 "	210 " 25 " = 5.250 "
12 " 250 " = 3.000 "	

MİLLÎ PİYANGO
Her ayın 7 sinde çekilir
Büyük İkramiye
80.000, 100.000, 150.000 Lira
Tam Bilet Alan İkramiyeyi de Tam Alır

Resim 22: Yüz Altmış Beşinci Sayı İç Kapak

180. sayıda (1 Ocak 1940) ise farklı olarak sigorta reklamına yer verilir. Sonraki sayılarda bu reklamı yeniden görürüz.

T. İŞ BANKASI

Küçük Tasarruf Hesaplar

1941 İKRAMİYE PLANI

Keşideler 4 Şubat, 2 Mayıs, 1 Ağustos, 2 İl. Teşrin tarihlerinde yapılır.

1 Adet 2000 Liralık = 2.000 Lira	8 Adet 250 Liralık = 2.000 Lira
3 " 1000 " = 3.000 "	35 " 100 " = 3.500 "
2 " 750 " = 1.500 "	80 " 50 " = 4.000 "
4 " 500 " = 2.000 "	300 " 25 " = 6.000 "

Türkiye İş bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda taliinizi de denemiş olursunuz.

Vatandaşlar Sigorta Olunuz

Sigorta felâketleri

karşılar, hayatınıza

saadet verir.

Milli Reasürans Türk Anonim Şirketi

G A G A U Z L A R

Mecmuamızda tefrika edilen MONOF'un bu kıymetli eseri kitap halinde çıktı. Fiyatı 75 kuruştur. Ankara Akba ve Tarık Edip, İstanbul'da Ahmet Halit ve İkbal Kitapevlerinde satılmaktadır.

MUALLİM VE TALEBELERE TENZİLÂT

Muallim ve talebeler için eskidenberi tatbik etmekte olduğumuz tenzilâtlı abone tarifemiz gene meriyettir. Mecmuamıza abone olmak isteyen talebe ve muallimlerin altı aylık abone için 130 ve bir senelik abone için 240 kuruş göndermeleri kâfidir.

Resim 23: Yüz Sekseninci Sayı İç Kapak

2.1.2.2.2. 1946'dan Sonra

Üç yüz on ikinci (Temmuz 1946) sayıya kadar bu şekilde fazla değişiklik olmadan devam etmiştir. Üç yüz on ikinci sayıdan itibaren derginin hem tasarımında hem de içeriğinde önemli değişiklikler vardır. Söz konusu iç kapak sayfası da yenilik arz eder.

BİR FELÂKET DAHA

Ay geçmes ki memleketin bir süresinden gelen yeni bir felâket haberiyle bütün milletin yüreği zıtlansa. Uğrusu pıvango bu sefer de Eskişehir isabet etti. Sel gitti kum kaktı ama, on binden fazla aile de bu kış günü açlık sahil. Yine tedbirler, tedbirler, projeler birbirini koğalyacak. Fakat netice, ne yazık ki netice hiç değişmiyor. Ve memleketin sinderce cana, milyonlarca mala sayan büyük derhleri yüzüştü durup dururken, saraylara taş çıkaracak meclis binaları yapmakla meşgul oluyoruz.

Anırlarda bu milletin ensesinde bossa güreş-âsi tabiatın kudurmuş ağrısına artık bir taama geçirilmeli. Yirminci asrın ortasında, zeltzele neysene ama, her sene taşan bir suya çare bulamamak yüz kızartıcı bir ıstıdallık oluyor.

Çekingen, ürkek devletçiliğimize taş atmak için hiç bir fırsatı sacırmıyanlar, bu memleketi halkın hayırına olan büyük dâvaların ancak devlet eliyle başarılabilirceğini unutuyorlar. Daha doğrusu unutmuyorlar ama işlerine öyle zeldiği için unutmus görünüyorlar.

Yuva yıkıp can yakmak için her bahar harekete geçen âsi su kuvvetlerini, bozkırlarımızın corak ve çalılık topraklarına bir hayat kaynağı gibi aktırmanın çarelerini bulmalıyız. Milletçe bir seferberlik icabediyorsa, ondan da çekinmiyelim, lükse paydos borusunu kaldıktan sonra yapıcı ve kurucu işler için bu milleti yardıma çağırın, sizden canını bile esirgemiyeceğini emin olabilirsiniz.

TÜRKÇEYE NE OLUYOR?

Şevket Rado arkadaşımız Akşam'da yeni çıkan bir hikâye kitabından birkaç cümle aktararak, konuşma dilinde olduğu gibi tersine çevrilmiş bu cümlelerden şikâyet ediyor: «Bilmem bu cümleler, yahut cümletin bu cümle olmiyan sebebi sizin boğunuzda gitti mi? Ben rahatsız olduğumu, hattâ sinirlendiğimi saklamıyacağım. Bu üslûpta sürüp giden bir kitabı sonunda kadar okuyabileceğimi sanıyordum. Ama sinirlenmeye almıyız. Şimdi yirmi ile yirmi beş yaş arasındaki gençler böyle yazıyor...»

Akşamımızın sıkırettiği cümleler gerçekten güzel değil. Ama kabahat o pekli söyleyişte mi? Her şeyin taklidi, yapmacığı kötüdür. Belli ki o cümleler bir özentî mahsulü. İçten öyle geldiği için yazılmış değil. Sait Faik'te, Mahmut Makal'da bazan aynı sentaks kurulumunu sahifeler boyu okuduğumuz halde için yazırmıyorduk! Çünkü onlar samimî, yapmacığa kaçmıyorlar. Bir modaya ummak için değil, içlerinden yükselen ses öyle geldiği için öyle yazıyorlar.

Yarın türkçesi bugünkü yazı diline tipatip uyacağını kimse id-

AYIN OLAYLARI

Böyle bir ıstıdallık memleketin istediği gibi hissiyatı da anırladı, birçok okuyucularına gibi adresini bütün edebiyatı, kendile mektuplaşabiliyor. Şüphesiz bize acıyıp olaydı, saray saraylarının önüne sermekte lüzumdu olmazdı.

Böyle bir köyün Türkiye'de olup olamayacağı meselesine gelince, bundan beterlerinin de çok, hem de pek çok olduğuna Anadolu'ya biraz olsun tanyanlar pekâlâ biliyorlar.

Sonra, Mahmut Makal'ın katmanlar, köyünde kötü göçmenlerle, softalıklı mücadele etmiyormuş. Kitap baştanbaşu bu anılatıcılıktan feryat ettiği, karamsarlığı bundan ileri geldiği halde hay yazar, anlatılan eseri okumak zahmetine de katlanmadığı için, cevabı kitabın içinde yüz kere verilmiş sorular sormaktan çekinmemiş.

Yazar, sekiz sene evvel bir köy enstitüsünü ziyaret etmiş, orada gördüğü hava bu değilmiş. Köy enstitülerindeki coşkun hayale bir kısım köylerimizdeki acı hakikat arasındaki farkın hesabını vermek elbette ki Mahmut Makal'a veya Makallara düşmez.

Bu türlü yazıların bir zararı olursa ancak yazarına olur, onu kültür. Çünkü bu kitap şimdiye kadar hiçbir Türk eserine nasip olmamış bir âlaka ile karşılansın, iki ay gibi kısa bir zaman içinde ikinci baskısı çıkmıştır.

V. A. R. L. I. K

BEN DE

Duman sarmasın dağları,
Ağlamayagörsün gökler,
Sılağık olur yüreğim;
Aklima anam gelir, yâr gelir
Ben de ağlarım.

Gelmesin geceler gelmesin,
Uyku sarmayagörsün benü
Düşümdür;
İyi ülkelerle düşümdür,
Tazelendir umutlarım.

Terkeder omuzlarımız bir an
Garipliği gurbetin...
Mevsim, mesafe biter
Ve sükut eder zaman;
Toplanır cümle tanıdıklarım.

Aşk, hürriyet,
Anam, umut, sıla, yâr...
Ve ötekiler.
İçlerinde ben de varım.

Mevsim yağmur mevsimidir;
Uyanırsam gök gürlütüsünden,
Yarım kalırsa düşüm,
Hayal - gerçek iki kutup
Şimşeklerin güzlerimde;
Bulut bulut olur başım
Ben de yağarım.

Mevlüt KOCA

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir mecmuası — On yedinci yıl — Sayı: 357 — 1 Nisan 1950 — Adres: İstanbul, Ankara caddesi, 80/1 — Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden: Yaşar Nabi Nayır — Abone şartları: Yıllık 360, altı aylık 180 kuruş. Öğretmen ve öğrenciler için yıllık 300, altı aylık 150 kuruş. — Gönderilen yazılar hakkında mektupla cevap verilmez. — İstanbul'da Güven Basımevinde basılmıştır.

Resim 24: Üç Yüz On İkinci Sayı İç Kapak

Sayfanın başlığı “*Ayın Olayları*”dır. Sayfada o sayının içeriğiyle ilgili açıklamalar, yeni çıkan kitaplar ve güncel sanat eğilimleriyle ilgili bilgiler ayrıca dergiye gelen yazılarla ilgili notlarla önemli sosyal haberler ve bunlara dair eleştiriler yer alır.

Sayfa dört sütun halindedir. En altta orta iki sütunu kapsayan genişlikte, on satır halinde dergi basım ve yayımıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Bu kısım “*Varlık*” başlığı ile diğer kısımlardan ayrılır. Burada derginin aylık ya da haftalık çıktığı, nasıl bir dergi olduğu, yılı, sayısı, tarihi, iletişim adresi, sahibi ve yayın müdür, abonelik koşulları, ücreti ve matbaa bilgisi bulunur.

Üç yüz on dokuzuncu (Şubat 1947) sayıda küçük bir değişiklik vardır. Sayfanın adı “*Okuyucularımızla Baş Başa*” şeklinde değişmiştir.

Okuyucularımızla Başbaşa

DEVLET VE SANAT

Gegen gün gündelik bir gazetede bu başlığı taşıyan bu yazı okuduk. Yazar, devletin sanatı kâfi derecede himaye etmediğinden şikâyet ederek, resmin, musikinin, edebiyatın, spor kadar devlet himayesine muhtaç olduğunu ileri sürüyor. Esasta doğru bir görüş. Ancak, istenilen himayenin tatbik şekli üzerinde iyi anlaşılmak lâzım.

Devlet sanatı mı himaye etmeli, sanatkar mı? Bizde devletin sanatı himaye etmesi ne zaman bahis mevzuu olsa daha çok ikinci şikâyet tercih edilmiş olduğuna gördük. Eyvett, sanatın halk tarafının kâfi derecede rağbet görmediği bir memlekette sanatkarın mesleki çalışmalarıyla karımı bile doyuramayacağı muvaffak olamaması, gerçekten acıklı bir manzardır. Ancak umutlanmayız ki, sanatkar ancak sanat yolundaki çalışmalarıyla dikkat ve alikamıza hak kazanmıştır. Onu himaye için, refaha kavuşturmak için kendisine sanat sahası dışında işler, vazifeler temin etmek, bu vazifelerin tam aksi bir netice veriyor, yani sanatın zararına oluyor. Refaha kavuşan sanatkar enerjisini başka sahalara harcadığı, menfaatlarının başka sahalardan beklediği için enreç sanata yüz çeviriyor. Hatta, bol zamanları olsa dahi neticenin gene böyle çıktığını görüyoruz. Mesellî refaha kavuşturulmak için millet vekili seçilmiş olan sanatkarlardan çoğunun, artık sanata ilvayı evlât meselesi etiklerine acı acı şahit olduk. Günün birinde bir aksı talih neticesi meclis dışında kahverdiler mi, aynı sanatkarların eski işlerine yeniden canla başla sandıklarının gördüğü insanın iletida bu aksı talihlerine memnun olacağı geliyor.

Sonra resmî veya yarı resmî malumların sanat dengileri çakarmaları da sanata pek yardım olmamış. Bu resmîlik sıfatı bir türlü o dengelerin gerçek sanat yoluna girmelerine imkân vermedi. Okuyucular, hesafsız, neyeye gücüklerini, ne istediklerini ni bilmez bir halde bocalayıp durdular. Milletin bütçesine pek büyük masrafları mal olan bu dengelerin tahsisatı hususî eller tarafından çıkarılan ve hiç şüphesiz çok daha başarıyla çıkarılan, dengeleri korunmaya surfedile memleket hesabına kat kat daha hayırlı neticeler alınabilir.

Devletin sanat çalışmalarına müdahalesi fikri, bize Sovyet, İtalyan ve Alman tecrübelerinden sızmıştır. Esasında fikir güzeldir. Faydalı bir iş devletin himaye etmesinden doğru

ne olabilir? Ancak tatbikat bize gösterdi ki, devlet müdahalesi sanat ve fikir işlerinde her zaman iyi netice vermiyor, buzan hattâ sanat hareketlerinin gelişmesine bile yol açıyor. Gerçek sanatkarlardan ziyade sahte şöhratların kendilerini devlet sevdirmeye yollarını daha iyi buldukları da bir hakikattir.

Devlet sanat hareketleriyle hiç alakadar olmamalı mı? Elbetle olmamalı. Ancak dediğimiz gibi filen sanat çalışmalarını olme almadan, sanatkarı değil sanatı, yani sanat eserlerini himaye etmek suretinde tecellî ettiği takdirde bu alikamın memleket hesabına faydalı olacağını sanıyoruz.

ACILAYAN KIZ:

İstanbul Şehir Tiyatrosunda ilci aydan beri Reşat Nuri Güntekin'in bir piyesi oynatıyor. «Ağlayan kız» santimental piyesinde komedi arayan hafif ve hop bir eserdir. Reşat Narinin gimdiye kadar yuzşğı eserlerinin en hafifi ve en hoşu. Ancak kaymetçe en iyisi diymiyecğimiz Realist hayattan sahneler var, içtimiz tez yok. Canlı tipler var, cansız tipler var. Hush seçirciyi sıkımadan, hoş vakit geçirterek gündelik hayatımız üzerinde düşündürmek isteyen bir eser. Yer yer farsa kaçan tarafları olmasa, daha başarılı olacaktı. Temsil orta derecededir. Kadın sanatkarların (Cahide Sonku, Necla Sertel, Nevin Seval) erkek arkadaşlarından çok daha iyi oynadıklarını kaydetmek bir hakseverlik olacak. Hüseyin Kemal, Galip ve Talât, bir meslek pigikliğiyle oynadılar, rollerini alıstınadılar, işte o kadar. Fakat kadın sanatkarlar birer tip yaratırlar diyebiliriz.

Böylece Şehir Tiyatrosunun dram kısmında güzel bir komedi seyrederken komedi kısmında da bir facia seyrettik... «Alamın Cezası» eseri de, oynadı; da facia olan bir komedi. Vel-hâli bir Allahın cezası!

OKUYUCULARIMIZA:

Bay H. Yardesev: Muhtelif tarzları denemiş, muhtelif teatirler alanında kalımsınız, bu da henüz yolunuzu aramakta olduğunuzu gösterir. Aramaya

devam edin ve bulduğunuza kanaat getirdiğiniz zaman bize şikâyetlerinizi gönderin.

Bay H. R. D.: Hikâyesinin sağlam ve düzgün bir ifadesi var. Bir başlangıç olarak «Yarın» iyidir. Ancak ayda yalnız bir ve pek seyrek ik yerli hikâye nesredebildiğinizden husula-cak hikâyelerde biraz titiz davranmamıza hâkî görmelisiniz. Yolunuzda yılmadan yürüseniz muvaffak olacağınızı sanıyoruz.

Bay Z. Serman: Bir ay içinde elimize geçen şiirlerin hepsini aynı sayıda cevaplandırmaya süsunlarımız yetmiyor. O yüzden olan gecikmeleri mazur görmelisiniz. «Kara toprak» ve «Sonu ne?» pek muvaffak parçalar değil. Buna muvabil Hakkikatın ilk iki beşliği hayli güzel.

Yalnız son kıta hüdeleliyor. Bu kıtayı değiştirip şiirin üzerinde işlemeyi tecrübe edin, «Saksada aşan çiçek», «Bir arkadaşım vardı», «Beni kimse anılamadı» zayıf yazılar. Bu kadar çok yazacağınız ayda bir fakat güzel ve doyurucu bir şiir yazmak daha iyi olmaz mı? Ama çabuk bitirmek arzusu gençlerin müsterek bir kusuru.

Bay Z. Mola: «Birer birere uzun bir şiir. Uzun şiirde okula devan ettirmek zordur. Şimdilik daha kısa daha derli toplu yazmaya, ilhamınıza zaptı ramı altın, almaya çalışınız. dah iyi edersiniz.

Bay Lâmi Akşit: Hatıradakı ça pek düğmük ve ahenksiz bir şiir.

Bay Tark Hulûti: «Dengine-rengine - engine» gibi klşe ka-fiyeler ve klşe tabirlerle dolu «Değişenem cihanla sağın bir telini süden önce binlerce defa doğru şekli söylenmiş bir mazmunun yanlış şekli. «Cihanla» derilmez, «Cihan» denir. Çok okunulmuş ve iyi yazıları okunulmuş.

Bay Yusef Özen: Çok söylenmiş, hem de pek güzel söylenmiş bir temî, çocukluk hasretini ele almışsınız. «Ya o yayım, ya o tahta oklarım» gibi güzel masallarımız olmakla beraber bütün güzelliği yok. Daha yeni mevzuları deneyin.

Bay Hüsamettin Kılıp: «Madem ki sonunda öüm vur» - ne yapacak sevgim bu yer yüzünde?» diyoruzsunuz. Okunmalı deriz. Tevellillerin en güzeli ve en faydalıdır. Daha iyi şiirler yazmaya da yar.

Bay Z. Başlangıç: «Doluyla koydu olmadı - Dolmadı boşu koydu - Çekmedi altıpatı - Davramadı süğüt yağrına - Gecivendi güzelden» diye başlayıp biten şiiriniz güzel bir nükte ama nihayet nükte, o kadar. Şiir olmak için bu kadarı yetmez.

Bay Bahri Ulas: Gönderdiğiniz parçalar daha ziyade nesir, mısra güzelliğinden mahrum.

Bay Pertev Varlı: Büyük sözler söylemek merakından vaz geçerek daha sade, daha işlevci bir edaya, gerçek şiir edasına eriyeneye baksınız.

Bay Kemalîtin Köç: Güçük koşmanız bu tarz şiirin gerektirdiği vuzuh ve aydınlıktan mahrum. «Bir ömre vakit çok dar» dan meraminiz anlaşılmıyor.

Bay Muhammer Bayram: «Hülya adamlarıyla bir hayal geziniyor» de oldığı gibi şiirleriniz çok hulyalı ve şiirane. Bu şiiranelikten ne kadar uzaklaşsınız gerçek şiire o kadar yaklaşırsınız. Güzel masallarımız var. Yolunuzu bulmaya bakın.

Bay İbrahim Akkoç: «Güneş ışıgının gelmesine mîni oluyor bulutları...» Âdetla bir mahlûk ifadesiyle şiir yapıyorsunuz.

Bay Tark Güncüt: «Aldırma», bir başlangıç olarak, takdire değer bir hikâye. Bilhassa yazış tarzınız güzel. Herilde isminizi tartıacağınızı tahmin ediyoruz. Yalnız bu hikâyenin bitişi iyi değil. Daha doğrusu mevzuu da iyi seçememişsiniz. Mevzuu dolu olan etrafınızda hayatın bize daha canlı tabloları göndermeye çalışın. «İtiraz» ise sadece hatıra defterinden bir yazıdır.

Bayan M. C. Hilerinizi: Olduğu gibi derleyip toplayarak ifade ediyorunuz. Biraz daha galgün, ve alkimiza gelen her mısranın mulaka güzel olmak icabetmediğini düşünerek yazdıklarınıza karşı daha titiz bir mîmekkid olun.

Bay C. Amaca: «Bakışka gülmüşüyor gibi - Her fotoğrafı ben varım - Belki de büyüüm ama - Beni tertekmedi kitapların.» güzel bir kıta. Şiirlerinizi daha işlemeye, bize daha bitmiş yazılar göndermeye çalışın.

M. Halik Tanalı: Arzuu bîrâlemimizi tavsiye ederiz. Çünkü hasrî kâğıtları kiise masrafları dökmekten başka bir şey yapmamışsınız.

V. A. R. L. I. K.

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir mecmuayı. — On dördüncü yıl. — Sayı 319 — 1 Şubat 1947. — Adresi: İstanbul, Ankara caddesi 80/1 — Sahibi ve yarı işlerini filen idare eden: Yağar Nabi — Abone şartları: Yıllık: 3 lira, altı aylık 150 kuruş. Öğretmen ve öğrenciler için yıllık 240,6 aylık 130 kuruş. — Gönderilen yazılar hakkında mektupla cevap verilmez. — İstanbulda Ülkâ Basımveirdinde basılmıştır.

Resim 25: Üç Yüz On Dokuzuncu Sayı İç Kapak

1946 yılında *Varlık* adres değiştirir ve 1947 yılında İstanbul'da basılmaya başlar.

Üç yüz kırk birinci sayıda da (Aralık 1948) iç kapak başlığı “*Ayın Olayları*” olarak değişir.

ATATÜRK YAŞIYOR

Atatürk'ün ölümünden onuncu yıldönümü dolayısıyla basını-
munda çıkan yazılar, yurdun her
yanında yapılan heyecanlı gös-
teriler Atatürk sevgisinin ve
bağlılığının yeni ve parlak bir
belirtisi oldu. Atatürk'e ve in-
kılâplarına sımsımsı, kulaaktan
kulaka sünen milletin bu
mevzadaki kanaatini gösteren
hareketler karşısında biraz ol-
sun atandılar mı acaba?

Bu ay İçerde Sanat ve Fi-
kir hareketleri sayfamızı yal-
nız Atatürk hakkında çıkmış
yazılardan iktibasla hasret-
tik. Atadığımız ancak deniz-
den bir damladır. Türk basını,
millî yns günümüz dolayısıyla
öğütülecek bir manzara göster-
di. Atatürk'ün eserlerine el al-
tından saldıranlar bile onun
büyük adını taziye anmayı lû-
zumlu gördüler. Bu münahebet-
le «Yücel» arkadaşımızın çıkardığı özel sayı, Atatürk'ün hâti-
rasına ve inkılabımıza her za-
man gösterdiği bağlılığa ilâk bir
zengînlîkte idi. Sahiplerini tebrik
ederken okuyucularımıza da bu
sayıyı bulup okumalarını tavsiye ederiz.

Atatürk devrinde yetmiş bü-
yün bir nesil var. Bu nesil Türk
yurdunu Atatürk'ün çizdiği yoldan
da garp dünyasının bir uzvu ha-
line getirmek davasını benim-
semiştir. Hiç kimse onu yohdan
geri çeviremeyecektir. Bu
uğurda harcanan bütün gayret-
ler boğur. Devirlerini yaşayıp
rüketsiz olanlar müslade et-
tensin de gençlik kendi bildiği
yoldan gitsin.

Atatürk, bir kere daha gör-
dük ki yaşıyor ve hayatında ol-
duğu gibi gene, kendisine inan-
ma gençliğin başında ona yolu-
nu gösteriyor.

EDERİ OLAYLAR

Bu ay İstanbulun iki tiyat-
rosunda birî telif, birî de teli-
fe yakın terefime olarak iki ye-
ni eserin sahneye konması şeh-
rimiz. İçin bir alaka merzua
oldu. Sabri Esat Sıyavuşgil'in
V. Hugo'din manzuru olarak
dillimize çevirdiği Ruy-Blas,
dram tiyatrosunda devam edi-
yor. Ceyran'dan sonra Sabri E-
sad'ın aynı kuvvetle dillimize
kazandırdığı Ruy-Blas bago-
lûn oldukça aksamasına rağ-
men zevkle seyrediliyor. Kome-
di Tiyatrosunda da Cevad Feh-
mi Bağcı'nın «Paydos» isimli
komedi seyircilerin büyük
rağbeti ile karşılandı. Komedi-
nin canlı hayatın alan Bağ-
cı'nın bu eseri de ötekiler
kadar tutulmuştur.

SAG - SOL

Aynımızın dikkate değer ikin-
ci büyük hâdisesi Amerikada

AYIN OLAYLARI

seçimleri, bütün tahminler hi-
lâhına, Truman'ın kazanması-
dır. Sağcı Devrey'in solcu Tru-
man'a karşı zaferini alkışlamak
için avuçların yağlamış olan
muhafazakârlarımızın içtihadları
boğazlarında kaldı. Solcu Tru-
man diyoruz. Evet, doğrudur.
Gözümlü iktisat işçi hakları,
sosyal adalet ve zencilerin in-
san haklarına sahip olması dâ-
valarını, benimsemiş olan bir
adamin politikası tabiatıyla-
solcu bir politiktir. Ya Wal-
lene diyecelisiniz. Walloce, sol-
culuğun bütün dünyanın gözü-
önünde kezafe etmiş ve akide-
lerini Hitlerin Nazizmi ile bir

kitapçılar arasında bir mesleki
tesanüt olsa, herkes birbirinin
haklarına riayet etme olmaz mı?
Bu türlü zaman ve emek israf-
larını önlemek için pratik çare
mi yok. Müsterek bir defter aç-
ılır. Her tabi bastıracağı eseri
gidip o deftere tesellî ettirir.
Sonradan bir başkası aynı eseri
basmaya kalktı mı daha önce
tesellî edilmiş olduğunu göre-
rek vazgeçer ve başka bir
kitap çıkarır. Bu suretle de
kütüphanemiz aynı kitabın
iki üç çeyit baskısı yerine
iki üç ayrı kitap kazanmış olur.
İyi ama ya rekabet, ya dost
atlatma zevki! Bu iptidai alış-

BİR BAŞKA TEPEDEN

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sermediğim hiç bir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma, keyfince, kuralı.
Sade bir semtini sormek bile bir ömre değen.

Nice revnaklı şehirler görüldü dünyada,
Lâkin efsunlu güzelliikleri aensin yaratan.
Yaşamıştır, derim, en hoş ve uzun rüyada
Sende çok yıl yatsayan, sende ölen, sende yatan.

Yahya Kemal BEYATLI
(Cumhuriyet)

hıraya getirmiş' bir zulüm ve
istibdat politikasına taraftar-
lık ettiği için gerçek mânasile
solcu olanların yüzüne bile bak-
madıkları bir adamdır. Artık
solculukla komünizm tamamen
ayrı şeyler olmuyor. Hürriyeti
her yerde boğan, her yerde har-
bi kışkırtanların solculukla bir
alâkaları kalmamıştır.

YAYIN HAYATIMIZ

Geçen ay Ankara Caddesinin
mühim hâdisesi oldukça rağbet
gören bir Amerikalı yazarın e-
serinin tam üç tablimiz tarafın-
dan üç defa çeviriler ayrı ayrı
basılması oldu. Bir dâvâneti-
nün de çıkmak üzere olduğunu
öğreniyoruz. Yirminci sayıda
insan utanıyor doğrusu: bu ka-
dar ileri bir mesleğin bu dere-
ce teşkilâtsız ve anarşi içinde
olması cidden yazık. Halbuki

İstiklalden vazgeçmek kolay
mı?

ŞİİR SANATİ

Geçen sayımızda Yaşar Na-
bî'nin «Şiir Sanatı» isminde bir
eser hazırladığını ve bu sayımız
da irahat vereceğimizi ahyetmiş
tik. Bu kitap şu düşünce ile ha-
zırlanmıştır. Bizde şiir hakkın-
da bilgil vermek iddiasında olan
gün vezinsiz ve kağıtsız
bir takım teknik hususların an-
latılmasından ibaret kalır. Öy-
leki, bu kitaplardaki bilgileri
yutmuş olanlar belki vezin ve
kağız bakımından kusursuz va-
zım örnekleri meydana getire-
bilirler ama güzel şiir yazma-
sını öğrenemezler. Halbuki bu
gün vezinsiz, ve kağıtsız
de şiir yazılıyor. Demek ki bû-
tün o öğretilen bilgiler boşa
gitmiştir. Anıl. Öğretilmesi lâ-

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir mecmuası —
On altıncı, yıl — Sayı 341 — 1 Aralık 1948 — Adre-
st: İstanbul, Ankara caddesi 80/1 — Şahit ve yaz-
gılarını filen idare eden: Yaşar Nâbi Nâz — Abone
gizliolar: Yıllık 360, altı aylık 180 kuruş. Öğretmen
öğrenciler için yıllık 390, altı aylık 150 kuruş. —
Gönderilen yazılar hakkında mektupla cevap veril-
mez. — İstanbulda Ülkü Basımveinde basılmıyor.

zım gelen şey güzel güzel olma
yardan ayırdetmektedir. Bu da
kaide işi değildir. Ancak gerçek
şilri anıyanların şiir üzerine
neler düğündüklerini bilmekbi-
ze bu hususta rehberlik edebi-
lir. İşte Yaşar Nâbi, bu hakika-
ti gözönünde tutarak son on beş
yılık neşriyatı taradı ve şiir
üzerine söz söylemeye yetkili en
değerli şair ve yazarların fikir-
lerini toplayıp mevzularına gö-
re birbirine bağlayarak bir bû-
tün, haline getirdi. Bu kitabı o-
kuyanların şiir hakkındaki gö-
rüşlerinin çok genişleyeceği-
den şüphe etmiyoruz. Diliimizde
şilri sanatı üzerine ilk defa
meydana getirilen ve benzeri
olmayan bu eseri okuyuculan-
mızın ilâk olduğu alâka ile
karşılıyacaklarından şüphe et-
miyoruz.*

YENİ ŞİİRLER

Bu ay içinde piyasaya çıkma-
lacak ve bir lira fiyatla satıla-
cak olan «Şiir Sanatı» nda son-
ra «Yeni Şiirler» kitabının da
hazırlıkları ilerlemişti. Bazı o-
kuyucularımız geçen sayıda ver-
diğimiz izahatı yanlış yorumlu-
yarak bir amatör kitabı yayınlı-
yacağımızı sanmışlar. Bizi ya-
kından tanıyanlar şa amatör sö-
zünden hiç hoşlanmadığımızı bi-
lirler. Güzel şiir vardır, yazık
şilr vardır. Amatör profesyonel
şair yoktur. Biz o kitapta Var-
lık kadrosunun kabili olduğu ka-
dar tam bir şekilde temsil edil-
mesine çalıştık. Varlık dışında
kalan kıymetleri de almaya gay-
ret ettik. Ve en gençlerin de
güzel şiirlerini aynı eserde oku-
yucularımıza sunmak istedik.
Şiirleri kitaba alımıyanlar bize
göçmesinler. Çünkü elimize
kitap hacmının on misli şiir gel-
miştir. Tabiatıyla bunlar bir
seçime tabi tarulda, bir heyet
tarafından dikkate elendi. Ge-
ne 1 lira fiyatla satılacak olan
bu eseri de, oalık başına kadar
yetiştirmeye çalışacağız. .

BAŞKA ESERLER

*Gazap Üzümçüleri, «Farelere
ve İnsanlara Dair», «Kenar
Mahalle» gibi dillimize çevrilen
eserleriyle çok sevilmiş olan bü-
yük Amerikalı romancı John
Steinbeck'in son eseri olan «In-
ce» dillimize çevrilmiştir. «Çep
Kitapları» mız üçtuncüül ola-
rak piyasaya çıkmak üzere-
dir. Ayrıca hazırlanan eserlerimiz
arasında 'Amerikan romancısı
Ben Ames Williams'ın «Uğur-
suz Vadisi» isimli romanı, Türk
mizah edebiyatı antolojisi, İn-
gilizce metinleriyle tercümeleri
sayfa sayfa karşılıklı bir-eđel
aşçmeler eseri. Orhan Kemal'in
«Baba Evi» isimli ilk romanı.
Oktay Akba'n hikâyeleri.

F. A. R. L. I. K.

Resim 26: Üç Yüz Kırk Birinci Sayı İç Kapak

Dört yüz kırk birinci sayıda (Kasım 1956) dergi yeniden on beş günde bir çıkmaya başlıyor, dolayısıyla başlık “15 Günün Olayları” şeklinde değişiyor. 1959 yılında dört yüz doksan üçüncü sayıyla (Ocak 1959) birlikte ise sayfanın düzenlenmesinde değişiklik yapılmıştır. Haberler içeriklerine göre küçükbaşlıklarla birbirlerinden ayrılmıştır. Bunlar sırayla “Radyolarımız”, “Sergiler”, “Tiyatro”,

“Sanat Matinesi”, “Sinema”, “Müzik” şeklindedir. Ayrıca güncel olaylara göre de çeşitli başlıklarla haberler verilmiştir. Bu düzenleme ufak değişikliklerle 1980 yılına kadar korunmuştur.

DÜŞÜNCE HÜRRİYETİ

Fransız edebiyat ve fıkır hayatının başlıca organlarından biri olan le Figaro "Litteraire" gazetesini yitip dolayısıyla birçok yazarlardan yeni yıl dileklerini sormuş. Düşüncenin en geniş ölçüde hür olduğu bir memlekette ne gibi dilekleri beklenir yazarlardan? Bolhuk dileği, muthuluk dileği ilan değil mi? Değil işte; başlıca yazarların çoğu düşünce hürriyeti dileğini tekrarlamıştır.

François Mauriac'ın cevabı şu: "Çezayir'de barış, Fransa'da düşünce hürriyeti." Jean Sehhumberger şöyle diyor: "Fransa bütün, gerçek bütün fedakarlıkları izlemekten hiç çekinmesin, yalnız düşüncemizin hürriyetine dokunmasın."

Ta Türk sanatçıları ne düşünürler bu konuda? Başka türlü düşünmezler: er mi? Onlar ki her gün düşüncelerini yayma hürriyetlerine daha dar sınırlar çizildikini, bu yüzden birçok arkadaşlarının hapistelerde çitirdiğini görmekteler. Bir milletin ilerlemesi düşünce hürriyeti ölçüsünde olduğum işi bilen aydınların bu gidişten hoşnut olmaları elbette imkânsızdır. Onun için, bir de, Fransız yazarlarıyla birlikte, yeni yılın daha geniş bir düşünce ve yazma hürriyeti getirmesini dileyelim.

BİR OYLAMA SÜRPRİZİ

Geçen ay içinde Fransa'da roman armağanları, bu arada Goncourt armağanı verildi. On işgüç Goncourt jürii armağanı verebilmek için dört turda oy kullanmış ve sonuç büyük bir sürpriz olmuştur. Çinkiri armağanı olan roman-çı ilk turda tek oy almamıştır.

Romançıları affıbe herfiyle iğvelemek oylama şöyle geçmiştir: 1. tur: A 4, B 4, C 1, D 1. 2. tur: A 4, B 5, B3, 3. tur: A 4, B 5, C 1, 4. tur: A 4, E 6. Bu suretle ilk turda, ve üçüncü turda tek oy almıyan Francis Walder, Robert Sabatier'ye verdikleri oya değıştir-meye yanaşmayan dört akademisi üyelerin inadi karşısında fıkiri alu üyenin birleşmesi ile armağanı kazanmıştır.

İşin diğeri böyle bir oylama birde geçmiş olsa ne büyük kıymetler kopacağını bir düşünün. Ama Fransa'da öyle olmuyor. Herkesin düşüncesine ve beğenisine saygı gösteriliyor ve sonuç, tuhafliğine işaret edilse hile, protestolarla karışmıyor.

RADYOLARIMIZ

Bilmem radyolarımızın son zamanlarda tuttuğu yolu beğeniyor musunuz? Ankara'dan İstanbul, İstanbul'dan Ankara pek iş dinlemediği için daha çok dinlemek zorunda kaldığımız İstanbul radyosunu ele alalım. Radyonun en dinlenecek saati nedir? 19 ilâ 22 arası, değil mi? Bu saatlerde İstanbul, radyosu ya durmadan konuşur, ya da ilan yayıyor. Anda pek pek bir yarım saatlik bulur-sa ona de phassa şarkılarını akı-

15 GÜNÜN OLAYLARI

tırır. Kaliteli pek duyurulmuş konuşma saatlerinden sonra gelen ve-beş on banka ile birkaç firmanın artık bütün dinleyicilere ezberlenmiş reklamlarının bir nakarat gibi tekrarlanması ibaret tutur tutmaz ilan saatleriyle, memleketin en sık miffusu, en aydın bölgeden itibaren bir radyonun vazifesini gördüğü işi sürdürebilir mi? Radyolarımız gerçekten açık-lı bir seviceye dönüşmüştür. Bu-na hatırlatmak, ilgililerin bu du-ruma bir care bulmalarını, halkı-mız yabancı radyolara hayırmak zorunda bırakılmalarını istemek hakkımız değil mi?

CADDEMİZDEKİ FELÂKET

8 Ocak günü saat on yirmi su-larında yayınevimizin da üzerinde bulunduğ, ötedenberi memleket, fıkır hayatının merkezi olan An-kara caddesi büyük bir fıkilete uğradı. Tan matbaasının arkasın-daki bir yeni handa altı altmış bir vurulmuşlukla depo cili-miş dinamitlerin patlaması ile beş on bina ve dükkân havaya uçtu, kırka yakın insan öldü, yüzlerce insan yaralandı. Teknik hususlar-daki ihmal ve kayıtsızlığımızın memleketimizde can ve mal gü-vensizliğini ne derecelere kadar teh-lîfeye soktuğuna canlı bir delil o-lan bu son fıkileten sonra olan bu bakımdan daha tedbirli davran-mak gerektigi bilmeziz anlayıla-cak mıdır? Bu korkunç kaza so-nucunda canlarını kaybeden baın mensuplarıyla teknisyenlerin, bu arada dergimizle kitaplarımızın di-zilmesinde yıllardır emeği geçmiş olan operatör Mazhar Uraz'ın hatıraları önünde ayağı ile eğilir, al-telerine başsağığı diler, bütün za-rarı gören meslektaşlarımıza geç-miş olsun deriz.

SERGLER

Roman Malik Akse'nin çalışma-ları ve Güzel Sanatlar Akademisi'nin yardımı ile Dolmabahçe sarayı yanındaki Resim ve Heykel Mû-zesinde bir "Taşınması Halk Re-simleri", sergisi açılmıştır. Buğün

bulunması pek güçleşmiş eski re-sim ve kırıpların biraraya getiril-mesyle, meydana gelen bu seğı birde halk resminin ve taşınması sanatının tarihi bakımından çok ilgi çekici bir nitelik taşımaktadı-r. 7 Ocak tarihinde açılmış olan sergi devam ediyor.

İstanbul Şehir Galerisi'nde '1-9 Ocak arasında Davut Akdill'in re-sim sergisi açılmıştır. 1 - 10 Ocak arasında da aynı galerinin bir salonunda da, Özden Albayrak resimlerini sergilemiştir. 10 - 20 Ocak arası Şehir Galerisi'nde ba-yan Marta Tözge'nin resim ve ba-yan Ayta Karaman'ın mozaik sergisi vardır. Afiş sok. 15 teki galeride 12 Ocak tarihinde Yünel Aslan'ın sergisi açıldı.

TIYATRO

Haldun Dormen idaresindeki Küçük Sahne Marcel Achard'ın "Benimle Oynar Mısınız?" adlı ko-medisini 6 Ocak gecesi oynamaya başladı. Programda üzerine yapı-şılın kâğıttan bu oyunun önce Ufuk Uraz tarafından sahneye ko-nulması kararlaştırılmışken, son-radan bu işi Haldun Dormen ta-rafından yapıldığı anlaşılmakta-dır. Gelecek sayımızda sözünü ede-ceğiz. Küçük Sahne Ufuk Uraz'ın harikülade oyunu sayesinde büyük bir başarıya ulaşan "Nina" adlı komediyi de bir yandan oynama-yu devam ediyor.

Ankara Devlet Tiyatrosundan bir trup İstanbul'a gelecek Anka-ra Oda Tiyatrosunda oynanan Karl Wittlinger'in "Saman Yolu" adlı phesini beş defa oynamıştır. İki röiden ibaret bu oyunda eserin sahneye koyucusu da olan Saim Alpago büyük bir başarı göster-miştir. Ne yazık ki bu oyuna sey-retmek isteyen İstanbullulardan onda bir bile bilet bulmak talihi-ne erilememiştir.

İstanbul'da Devlet Tiyatrom temsillerine devamlı açık kalacak bir salonda açılması gereğini bir -kere daha tekrarlayalım.

Genç Oyuncular topluluğunun bu mevsim, Türk phası yazarlığı-nın yüzünü yıl dolayısıyla, yalnız

yerli eserlerden bir demeti oyna-maya karar verdiğini evetse bil-dirmiştik. Genç Oyuncuların ilin-ci geluşu yıl oyunları şunlardır: Ali Bey: Ayar Hamza; Genç O-yuncular: Kemal Gölünhal; Genç O-yuncular: Keloğlan Oyunu; A. Kuntl Tecer; Bir Pazar Günü; Genç Oyuncular: Tasvati Kütüpa-ti.

Bu repertuardan da görüldüğü gibi Genç Oyuncular üç yazardan seçtikleri üç oyuna kendi yarıdık-ları üç oyuna da eklenmiştir. Böylece bu topluluğun yalnız sah-ne hayatını değil sahne edebiyatı-mızı da zenginleştirmeye çalıştığını anlaşıyor.

SANAT MATİNESİ

İstanbul Hukuk Fakültesi Fıkır Kulübü 7 Ocak günü Eminönü öğrenci Lokali'nde bir edebiyat matinesi tertibettiği, birçok genç ve tanınmış şairler eserlerini oku-muşlardır.

SİNEMA

Hin-Türk Kültür Derneği Hin-distan'ın tanınmış rejisör Satta-çit Ray'in eseri olan ve millette-ranısı birçok gösterilerde derece alan "Pater Panchali" adlı filmi 24 Aralık günü İstanbul'da Hilton otelinin bir salonunda sanat ve basın hayatının tanınmış kişileri-ne göstermiş ve daha çok başarı-lı bir röpörtaj denenelecek olan e-ser realizminin izdetti ile dikta-ti çekerek alkışlanmıştır.

MÜZİK

Londra'da konserler veren on-yedi yaşındaki genç piyanist İdil Biret sanatının erken olgunluğu ile çok beğenilmiş ve Londra'nın başlıca gazeteslerinde sanat tenkitçileri bu başarı üzerinde durarak genç piyanistimizin çalışmalarını takdirle anmışlardır.

İtalyan piyanisti Massimo Bogliacchino, 29 Aralık akşamı şehri-mizdeki İtalyan Kültür Heyeti merkezinde başanlı bir konser vermiş. Beethoven, Debussy, Schumann ve Chopin'den parçalar çalmıştır.

ANKARADA

Ankara'da Türk - Amerikan der-neği lokalinde 7-19 Aralık arası-n-da Abdin Elderoğlu'nun resimle-ri serilmiştir. 21 Aralıkta 2 Ocak arasında aynı salonda Cemil E-ran'ın resimleri sergilenmiş ve 3 Ocakta da arkadaşımız Tektaş A-ğaoğlu, bir zamandır edebiyatı bir yana bırakarak üzerinde çalıştığı resim alanındaki son eserlerini gene bu salonda seyircilerin gö-zleri önüne koymuştur.

VARLIK

Bu sayımız
7800 basılmıştır.

Resim 27: Üç Yüz Doksan Dördüncü Sayı İç Kapak

Beş yüz altmış beşinci sayıya (Ocak 1962) baktığımızda sayfanın başlığı aynıdır. Yine dört sütun halindedir. Fakat başlık sola dayalıdır ve yayın ve matbaayla

ilgili bilgilerin verildiği kısım “*Varlık*” adı altında sola dayalı olarak on bir satırda verilmiştir. Beş yüz seksen yedinci sayıda ise bu kısım yeniden alt orta kısma getirilmiştir.

15 GÜNÜN OLAYLARI

VARLIK YILLIĞI

İlk sayıyı 1960'da çıkan ve büyük bir ilgi ile karşılanan *Varlık* Yılığının üçüncü sayısı olan 1962 Yılığımız çıkmış bulunuyor. Geçen ayımız 576 sayfa tutmuyor. Temsil 608 sayfa oldu. Geçen yılın 165 galirine karşılık bu Yılığta 215 galirin imzaları, hiçbir yerde çıkmamış şiirleriyle, yer almıştır. Başta ki 1961 yılının sanat ve edebiyat hayatını inceleyen yazılar da yüzde elli oranında artmıştır. Soruşturmalar bölümünde de yurdumuzun ve sanatımızın geleceği bakımından en önemli sorunlar ele alınmıştır. Bu Yılığın her bölümünde daha çok beğenileceğini umuyoruz. Flati gene ayındır, yani 8 ila. Buna karşılık, son aylarda çık-tığımız kıktı dağıtış yitirdinden, buza suya basmadık. Kısır za-manda edimiyenler sona bul-mazlana önceden ötür dileriz.

YARIŞMAMIZIN SONUÇLARI

Geçen ayımızda okurlar arasın-da açığımız yarışmada; 1) şiirler, 2) hikâyeler bölümünde en beğenilene yazıların imzalarını bildirmelerini ve 3) Türk edebiyatını en beğenilen 6 galirini belirtme-lerini okurlarımızdan istenmiştir. Bu yarışmamıza süresi içinde ka-tılan okurlarımızın sayısı 188 ol-muştur. (Geçen yıl 231 kişi katıl-mıştır).

Aldığımız cevapları dikkatle in-celleyerek her yazı ve şiire yerle-nen oyları topladık. Varılan sonuç şu oldu:

Şiirde Selahattin Batu 29 oyla bi-rinci, Fani Hâsân Doğlarcı 28 oy-la ikinci, Ümit Yağır Özkan 16 oyla üçüncü gelmişlerdir.

Hikâyede: Tahsin Yücel 57 oyla birinci, Ayhan Hâsân 28 oyla ikinci, Mehmet Şeyda 16 oyla üçüncü gelmiştir.

Edebiyat tarihimizden en beğeni-len 6 şiiri için kullanılan oyların 149'unu Yahya Kemal, 147'sini Ca-hit Sıtkı Tarancı, 138'ini Orhan Veli, 135'ini Yunus Emre, 123'ünü Pınarlı, 69'unu Karacaoğlan almış-lardır. Onlardan sonra gelen şiir-le-rin şairleridir: Tefik Fikret (53), Nedim (56), Ahmet Haşim (46), Mehmet Akif (39), Ziya Osman So-

ba (22), Baki (18).

Verilen oyları dikkatle sıralayın-ca gördük ki, hiç kuraya gereklilik kalmadan dereceler kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bir birinci ile 6 galiri tam kadro ile tutturana ya-nuz bir okurumuz çıkmıştır: Erzurum vilâyet müyet memuru Turan Tan. Kendisi birinci armağan olan 1000 lirayı kazanmıştır. İki birinci ile 6 galiri tutturana, fakat cezasın-da 6 yerine yedi galir yazmış olan Konya Mevlana Mhzeninden Pınar Önder ikinci armağan olan 300 li-ralık kitaba hak kazanmıştır. Ü-çüncü olduğu Bursa Yığılter köyü ilko-l öğretmeni Mehmet Önalp ka-zanmıştır.

Hikâyeye ve şiir birinciliklerini bi-dikleri halde, üçüncü sırada bir şiir-le yarışıp 4. ilâ 10. sıraya giren okurlarımız şunlardır: 4. Ayhan Can (Namazgah), 972. Sık. No. 15-A İzmir), 5. Sıtkı Şahin (Sarıy Mah. Spor Cad. 35. Kütahya), 6. Mehmet Koçan (Mustafa köyü, Nazilli), 7. Ahidin Kaya (6. Hr. Üs. Bakım K. Bandırma), 8. Gülşen Ay-dınbaş (Kasapalan Mah. 33. Konya), 9. Nizamettin Güner (Samun - Şivas hattı Camiibel - Şivas), 10. Yağır Köksal (İstan-bul).

15 tınsık kitap kazanan 10 oku-rumuz da şunlardır: Kasım Ba-kerici (İrmaklar), Şahri Çayhan (Şadıye - İstanbul), Refik Utığıllı (Ankara), Serdar R. Örsahin (Mal-kara), Turan Toprak (Yenidoğan), Yılmaz Öner (Bandırma), Nevzat Çeylan (Çivril), Orhan Ünal (E-lizığ), Ali Çallı (Ankara), Yücel Vural (Bolu).

YENİ KİTAPLAR

Bu ayın öteki kitapları da şun-lar: Balzac'ın *Güzel Baba'nın*, ge-viren: Nasuhi Baydar, 4 lira. Adli Moran'ın hazırladığı *İhsal Ağve-ler*, inşallah ilk çağlarından beri göçmüş ulusal aralarında doğmuş ya-yınmış olan eskaneleri tanıtan bu kitap çok ilgi çekicidir. Fiyatı 2 lira.

Yeni baskısını yaptığımız kitap-lar da şunlar: Kleber Haedens'ten Yağır Nahi'nin çevirdiği *Roman Sanatı*. Kalemimiz *Yüksek An-dolof*. Büyük Cinek Kitapları se-riyinden: *Jane Eyre*. Her iki kitap 2 lira.

VARLIK

Her ayın birinde ve onbeğinde çıkar, sanat ve fîlir dergisi, -Yirmi doluruncu yıl - Sayı 365 - 1 Ocak 1962 - Bu dergi "Basın Ahlakı Yasası"na uymayı kabul etmiştir. - Adres:İstanbul Ankara Caddesi 49/A - Telefon, yazı işleri: 22 63 27; İdare: 22 69 24 - Sahibi ve yaz. İşlerini fiilen idare eden: Yağır Nahi Nahi - Abone şartları: Yılık 22, altı aylık 11 lira, üç aydan ve ögreniciler için yılık: 20, altı aylık 10 lira yabanc. memleketler 30, Kıbrıs 25 Ura. Adres değı-tirmek için 30 kuruşluk pul gönderilmelidir. Gönderilen yazılar için mektupla cevap verilmez. - İlanlar santim 10

Büyük Milla Han) Ekin Basımev'inde basım Nadir. Sok.

19 6 2

Bir yıl daha istit. Yeni bir yıl geliyor. 1961 oldukça iyi haplamış, büyük amallar dağırmıştı. Bu amalları gözü ne yakış ki bozu çıkmıştı. Yurt ağıtları açın kam-paryasını ağıtlarıyla birleştire kararmış, politikacıların dağırmışında ne kadar köklü çamur varsa ortaya serilmiş-tir. Bu istat havasına seyahat seyahat kalan yarımlar ay-danlara kararmış, okunak düşmüştür.

Mecidler aydınlatın sonra bir kat daha görülençen havanın ancak olağanüstü tedbirlerle dengede tutulmuş - na bilmeyen kalmadı. Şimdi yeni kararmış olan kara kü-külmüş ne yapabileceğini meraklı bekliyoruz.

Yarın gününle bağlanıyor. Day ticaret denetliği yürekler acazlar. Rüfemiz açık vermiştir. Doğu illerinde hayvanlardan sonra insanların da açlık tehlikesi geçireli-gibi gazeteler yazıyor. Güney-Dogu'da ise hapdar serileri, alıyş yitirmişler. 10 yıllık demokrat devletin köklü mü-ra-satır bunlar.

Önce bu parçaları temizeleme bakacak yerde birtu-kun partilerin oy tasası yarın bir şeyen af bakışının çekilmesi içinde kararmıyor. İpe 1962 yılına boylerine u-mut karı yarlar içinde görüyor. Bağdaki acıbellet dev-let adamı husus açın dalgalar arasından devlet gemisini sekinete çıkarabilmek nıl Bütün amadımız ve diledi-miz budur.

1962'nin yarınımız, alıcımız, güldür, ağlıklar, hüzün de seğirdi getirmişti dileyelim.

Son aylarda gazetelerimizin başlıca iki haber kaynağı var: Kaybolan Küçük Ayla ve yeni ku-rulacak Demokrat Parti.

Dört Ayla bulundu, olmadı. Dört Demokrat Parti kuruldu, tut-madı. Gene de avaz avaz sokakla uğruyan gazete satıcısı göçünün sesini tı uzaktan ildiyoruz: Bu-lunan Ayları yazıyor! Kurulan Demokrat Partiyi yazıyor! Ama olmuyor işte. Kaç Ayla bulsak, kaç Demokrat Parti kursak bir tırtılı ayımsı olmuyor. Galiba al af diye mevsimiz sayretlerle af-ın geciktirenlerin derdi de bu: Kay-seriyi boşaltmadıkça Demokrat Partinin geçeline karayamıya-caklarını fark ettiler.

Ak çağışlar üstünde kumula-madın yanan evin, cennet acıklı halini gözlerinde gördükçe yarı-ğı kurcalıyor adının. Bütün kar-hane adının Alp Reil'in durumunu altı aydır değıyor.

Büyük bir sorun kararmışdır şimdi. Yanyer su bu adam, ööl müdür? Durum su: Vücudu yarı-yor, yani cennet; ama ruhu yani ca-nı yok. Cennet ve şirir sinavı ta-mamıyla ölmüş, ildiyen yürek' vü-cu dokularına hoelmeye devam e-diyor. Buna bilim dilinde hiki ya-samamı değıyor. Bütünler nazi ki-midiyamaz, acı değırmaz o da öy-le.

Dünya tamamıyla bir insan ölmüşü zaman Ayrall ruhunu alıp gülmür. Alp Reil'in beyin ööl ölmüşüne gi-re cam da yok demektir. Ama bu halinde, yarıyağı için ön onu ööl seğıp gülmüremiz. Ölmüşü anda insanın ruhunun cennetinden ayrı-lacağına ileri sürmüş olan dilin bu kezde hikişinde de bilim çözüye gi-karverdi. Bir insanın, ruhunu kay-

betikten sonra da bir hiki gibi sayılabileceğini bilim kanatıldı. Bu nun size yarıyıldır süregelen bütün politikaibin yeni bir belir-let oldu.

Sanat hayatımız bir kıyma girmiş görünüyor. Bizce neden-şi: birtakım sanatçılarımız sana, tin durmadan, dinlenmeden yak lenmesi gerektiğine inanma lar, ya da öyle görünüyorlar. Yenile-meyi de olma hiçe saymada, gi-ğırtmada, kındırmada arıyorlar. Bir yenilik toplunda ne denli tep-kiyle karşılanırsa o denli başarı-ya ulaşmış sayılıyor. Bu kanıda o-lanlar bize, Batıda şağırtmacala-riyle ön almış sanatçıları göster-yorlar. Ancak onların gerçek, ye-nilik yolunda olduklarına, bunlar dışında sözli edilmeye değer sa-natçı bulunmadığına bizi inandır-maya çalışıyorlar.

Gerçek bu mudur? Sözümüzü estiremeyeceğiz: değıldir! Batıda böyle yadırganan sanatçılar yo-mu? var. Ama onlar gösteriği için, taklit ederek yazmıyor, gi-z miyorlar; yaradılışlarının gereği ni yerine getiriyorlar. Sonra bu şa sanatçılar bütün içinde onda bir bile değıl. Gerçel sayı ile andıyor. ciddide alınıyorlar ama onlarındı-ğında kalanların hiçe sayıldığını sanmak ağmalığın ta kendisi o-lur. Bizde ise sanatçıların yizde elliden artışı bu çöğit bir yeni peğinde. Oysaki uluşa anlaşıy-hazım seviyemiz Batıdakiñın şa-ğ bir bile değıl. Oranlar böylesine altüst edildi mi o memlekette sa-nat hayatının büyük bir içine değımesine şağır mı? Bizi buğünkü durumumuz bu.

Resim 28: Beş Yüz Altmış Beşinci Sayı İç Kapak

15 GÜNÜN OLAYLARI

ATATÜRK İLKELERİ

T.E.R. MATİNESİ "Türk Edebiyatı ve Sanatı Birliği, 8 Aralık 1962 cumartesi günü 14.30 - 17.30 arasında Galatasaray Lisesi salonunda bir edebiyat matinesi düzenlenmiştir. Bu matineye tümünün birçok sanatçı, ilahiyacı ve yazar katılmıştır.

KONFERANSLAR Türk-Alman Kültür Merkezi'nin çeşitli konular üstünde düzenlediği konuşmalara Tüneldeki salonunda devam edilmektedir. 21 Kasım çarşamba günü, Türk Dili Kurumunun 1962 yılı başarılarını alan genç hukukçuların konuşmaları, Mustafa Beyrakçı, sanatı üzerine konuşmuş ve eserlerinden seçilmiş parçaları okunmuştur.

28 Kasım çarşamba günü Dr. Erteğ Edgiler "Atom ve İnsan" konulu bir konuşma yapmıştır.

TYATRO İstanbul'da: İstanbul Şehir Tiyatrolarının ikinci tur oyunları belli olmuştur. Çetin Altan'ın yeni bir oyunu: Dilekçe, Gerhart Hauptmann'ın Güneş Batarken'ı, Haldun Tuncer'in Huzur Çukuru adlı trajik farsı. Ve 15 yıl sonra yeniden sahneye konacak olan Cevat Fehmi Başkut'un Paydos adlı oyunu.

Provaları bitmek üzere olan bu oyunların oynanacakları sahneler ve tarihler daha belli değildir.

Ankara'da: Devlet Tiyatrosu da ilk oyunları başlayacak ikinci oyunlarını tesbit etmiş, çalışmalarına başlamıştır. Küçük Tiyatro'da: Nazım Kurşunlu'nun çok önceden kabul edilmiş nedenlerle oynanmayan "Dumanlı'da Tekli" adlı oyunu, Büyük Tiyatro'da: Geçen yıl da "Don Juan ya da Geometri Servisi" adlı oyunu oynayan İsmail yazar Max Frisch'in "Andorra" adlı oyunu, Tani Salim'de: Akte-rejisi Peter Ustho'u "Foto Plajı" adlı komedisi, Üçüncü Tiyatro'da ise İstanbul'da başları ile devam eden Necati Cumalı'nın Regat Nurlu'nun bu romanından uyarlanmış "Çuk Kuyu" oyunu yer alacaktır.

FOTOGRAF SERGİSİ Yayı ve Kredi Bankasının "Memleketimizde çeşitli medeniyet çağlarına ait sanat eserleri" konusuna da düzenlediği 2. fotoğraf yarışmasında armağan alan eserlerden meydana gelme bir sergi Beyazıt Şehir Galerisinde açılmıştır. Sergi 29 Kasım'a kadar açık kalmıştır.

T.E.R. NİN SERGİSİ Türk Edebiyatı ve Sanatı Birliği'nin düzenlediği "12 Taziyatlar Edebiyatı" adlı sergiyi Tüneldeki Türk-Alman Kültür Merkezinde 24 Kasım cumartesi günü açılmıştır. Sergi 3 Aralık'a kadar açık kalmıştır. Saat 11-19 arasında gezilebilir.

AMA PİYANİST 1936 yılında İstanbul'da doğan Raif'in Sabar onbir yaşından geçiren menenjit hastalığı sonucunda güdülerini kaybetmiştir. Daha önceki bir çocukken ağabeyinde mü-

zikde susman dikkati çekmiş, 5 yaşındayken müzik yeteneği ortaya çıkan Engin Sabar çeşitli hocalardan, bu arada pedagoğ Bedriye Feyyaz, Adnan Saygun, Cemel Reşit Rey'in desteğiyle piyanist Popi Fanayotidis'ten piyano, Reşit Aho'dan armoni, Bayha Talay'dan müzik tarihi, Terzi Şatır'dan piyano dersleri olarak kendini yetiştirmiştir. Selaz yazından başlayarak Cemel Reşit Rey ve Prætorius idarelerinde konserler vermiştir.

Şimdi Braille sistemi adı verilen bir çeşit noktalama sisteminde yazılarak parmaklarıyla notaları tamamen Engin Sabar en ünlü bestecilerinin eserlerini, bu arada Bach, Beethoven ve Chopin'i rahatça çabilmektedir.

KONSER 30 Kasım cuma akşamı Türk-Alman Kültür Merkezinde Teutonia salonunda Eva Barth (viyolonsel) ve Hubert Gieseler (piyano) bir konser vermişlerdir. Sanatçılar J. S. Bach, W. A. Mozart, D. V. Beethoven, Fr. Smetana ve M. de Falla'dan parçaları sunmuşlardır.

KONFERANS Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, bugün ulus olarak içinde bulunduğumuz yeni plâhı kalkınma hamlesinin ışığında "Kalkınma Problemleri" konulu tartışmalı bir seri konferans düzenlenmiştir. Konferanslar her perşembe T.M.G.T. nin Tüneldeki genel merkez katalinde yapılacaktır.

Bu komadaki ilk konuşmayı 22 Kasım perşembe günü saat 15 te Prof. Dr. Feridun Ergin "Kalkınma ve Sosyal Akademi" üstüne yapmıştır.

RADYO Ankara radyosunda derginiz konuşmacılarından Müezziz Menemenciği ile genç yazar Erdal Özlün birlikte düzenledikleri "Bizim Sanatımız" adlı bir program yayınlamaya başlamıştır.

"Her onbeş günde bir cumartesi günleri 21.50 de yayınlanacak olan bu programlarda tanınmış şair ve yazarlarımız sanatları üstünde sorulan soruları kendi sesleriyle cevaplandırıp eserlerinden seçilmiş parçaları okuyacaklardır.

İlk olarak 17 Kasım cumartesi gecesi yayınlanan programda Yakup Kadri Konuşmuş ve eserlerinden parçaları okunmuştur.

VARLIK

Her ayın birinde ve onbeşinde çıkar, sanat ve fikir dergisi — Otuzuncu yıl — Sayı : 587 — 1 Aralık 1962 — Bu dergi "Basın Ahlakı Yasası"na uymayı kabul etmiştir. — Adres: İstanbul, Ankara Caddesi 49/A — Telefon, yara İşleri: 22 63 27; İdare: 22 69 24 — Sahibi ve yazarı: Yünlük 22, altı aylık 11 lira, öğretmen ve öğrenciler için yıllık: 20, altı aylık 10 Lira, yabanci memleketler 30, Kıbrıs 25 Lira. Adres değiştirmek için so laraşluk pul gönderilmelidir. — Gönderilen yazılar için mektupla cevap verilmez. — Hükûr santimi 15 Lira, arka kapak 1200 Lira. — İstanbul'da (Cemal Nadir Sok. Büyük Milas Han) Ekin Basımevi'nde basılmıştır.

Atatürk'ü anma günü gelip çatmış, bir vakitler aşırı sağla, aşırı sol yan çizer, bir iki heykıl lât edip geçitirirlerdi. Dikkat ediyoruz, bir süredir daha doğrusu 27 Mayıs Devrim'i'nden beri onlar da benimseyip başırlarına basar oldular Atatürk'ü. Ne var ki, onların merceğinden geçip bize yansıtılan Atatürk'ün olduğundan hayli değişik biçimlere bürünüyor.

Birkaçın gazete ve dergilere bakılacak olursa, Atatürk ilkelinin başında emperyalizme ve kapitalizme karşı savaş ilkesi gelir. Bir başka yöndeki gazetelere ve yazarlara göre ise Atatürk'ün tek ilkesi vardı: Demokrasi. Mihli İrade, diyor da başka şey demiyordu ve halkın isteğini her şeyin üstünde tutuyordu. Sayın başbakanımızın da bir bakıma bu görüşe yöneldiğini görmek bizi şaşırtır.

Aşırı ararsanız, emperyalizme ve kapitalizme karşı savaş nasıl Atatürk'ün başlıca ilkesi olmuştusa, demokrasi de hiçbir zaman onun görüşünde varılacak ilk ve asıl hedef değildi. Atatürk'ün bir tek büyük ilkesi vardı, Batı uygarlığına girmek; bunun için de bütün ilkel insanlardan sıyrılarak müs-bet ilimlerin ışığında ilerlemek. Bu amaca yarmak için ehbet-te ki demokrasi yolundan yürümeyi tercih edirdi, ama bu yolun ulusu istenenden bambaşka yönlere sürükleyeceğini anladığı anda yolunu değiştirmekle asla tereddüt etmezdi. Nite-kim etmemişti.

Atatürk'ü beğeniriz, ya da beğenmeyiz. Aynı şey ol Herkes istediği gibi düşünmekte özgürdür. Ama ne olursunuz, şu tepenizdeki gökyüzü kadar duru ve açık Atatürk'ü olduğundan bambaşka göstermeye çalışmayın. Biraz bile hile lades oluyor bu.

Y. N.

HABERLERDE PROTOKOL

Hayatımızın her alanında kendili-mence göre bir hiyerarşi ve proto-kol hüküm ya, önden beri böyle devlet elyle sunulan haberlerde de bu "protokol" değişmez bir kural ha-lini almıştır.

Radyolansız haber yayınlama-ya ayrıca göre düzenler: Önce cum-larbayrakla ilgili haberler, son-ra baharın, daha sonra bakanda-m o günlük işleri, yoklulukları, derken ardından sanat müdâfiker, peşinden valiler fâlan nelerce gi-nâşler, ne yapıp işnişler, ne nu-tuklar söylerler, hepsini birer birer öğreniriz. Eğer dinleyiciler deve-siler var da, sonuna kadar radyo-nun diğimebiri çevirmeyiş ve saat -da henüz dönmeyiş, günün aal önemli konularını ancak o zar-

man vakitini darlığı ile üçüncü bir kuralık içinde bulabildiği öğren-mek mümkün olur.

Çok şükür sayı başından beri, An-kara radyosu, akşamdan saat yal-dı da verdiği haberler, yarımlar, gün-lük olaylar bitiminde bu proto-kol-lu ilk defa boğdu. Günün en önem-li olayına başa geçiyor, sonra sı-rısıyla önüne göre olaylar ara-lanıyor. Yüce devlet adamlarımızın sözünü işırmayış bu son bekl-i tutunur, devam eder de, bizi de rad-yodan günde bir kere olsun ayrı-ladıyla bir iki haber dinleriz.

Batılı olmak diye yorunp -duru-ruz ya, işte değişim olmanın elle tu-tular bir örneğidir bu radyo haber-lerindeki protokol. Ta ne zaman-da bir böyle gelmiş böyle gider derler. Oysa, görüldüğü ki, Anka-ralıki son değişikliği yaparlarmışi elebittiden hiçbir tür medeni cesa-ret yeter bu çeşit ayak başırlarını güldürmek için. Bunu yapma-dığımız sürece de, görüldüğünce ne kadar habırlara benzese de kafalarımıza işi ile tam ve eksiksiz do-ğulu kaldığımızı başka tarık arı-mamak da olur.

Radyolansızdan bir hamle da-ha bekliyoruz. Hele o, cumlurba-y-konun başka devlet başlıklarını il-e alıp verengi adrik ve tezekkât ul-grıflarının haberleri arasında hiç-beri olmasını. Dinleyenler hiçbir radyosunda haber niteliğini taşıma-yın görevlilerine bizi de peydin di-yelim artık.

Resim 29: Beş Yüz Seksen Yedinci Sayı İç Kapak

Dergi 1962 yılında yeniden aylık çıkarılmaya başlanır (740. Sayı, Mayıs). Tasarımda yapılan değişiklikle beraber iç kapağın da değiştiğini görürüz. Bu sayıda *Varlık Yayınları* 'ndan çıkan eserler bu sayfada verilmeye başlanır.

AYIN OLAYLARI

AYLAM

Uğraşa diledi, daha doğrusu İki büyük İmparatorluk, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği arasında Çıkan kıyasıya rekabetin doğurduğu gayret-sayesinde nihayet ay toprağına ayak bastı insanlığı.

Bastı da ne oldu? diyeceksiniz. Örasını bilmiyoruz ama yer yerinden oynadı bu yüzdən. Bir Fransız yazarı, bu olayın önemine işaret ederken dedelerimiz denatryolma, habolarımız uçağa hımanmaşlar-da, diyor. Daha dün kadar hâlâ aya gidilemeyeceğine inanıyorlar çoktu aramızda. Bugün de gidildiğini inanmıyorlar var ya bir kalem geçelim onları da bu büyük olayın öneminde açığı sınırsız im-kınlar âlemine bir göz atalım.

İnsanoğlu ne sağlayacak uzayda-ki başarılarından? Şimdiden kes-tirilemez tabii bu. İnsan ayıyaşını basabileceği bütün dünyular ayı gidi kısı, yoz, yararsız olabileceği gibi ona yepyeni imkanlar hazırla-yacak keşiflerle de karşılaşılab-ilir. Dünyamızda sağdramadığımız bunca insan ve onların tavşanlar gibi çoğalan kuşakların besleye-cek yeni dünyaların insanlığınım eli altında bulamadığımız kim ileri sürerler bugünü? Hava ve suya oraya kadar taşıyarak insanları kimes hayvanları gibi ayda yaşat-mak ancak bilimsel araştırmalar için yararlı olsa da ilerde ham-başka kuşaklar altında insan türü-nün evrenin yönetimini eline al-mayacağı kim kesinlikle iddia edebilir?

Bir ara insanlığı sarmış olan u-çak sınısının yerini şimdi bir uzay sınısına almakta yavaş ya-vış. Başarılar çoğalıp tehlikeler azaldıkça dünya dışı eytemin da-ha da yoğunlaşacağı düşünümek için fahi olmaya hiç gereklik yok.

Ama şu perşana dünyamızda in-sanlar bir toluca olmak uğrunda boğuşur ve her yıl yeryüzünün bir köşesinde yüzölçümüne e insan aklı-tan ötürken mlyarları bilya tane-leri gibi avuç avuç uzaya saçma-nın yerl var mı, diye düşünmek elden gelmiyor. Oysa Amerika'nın cevabı şu olur belki de bu yer-ğiyse: Uzay uğrunda harcanan pa-ra Amerika vâkıf gelirinin ancak yüzde ikisinden ibarettir. Ama bu harcanan para da dünyanın yoksul bölgelerini kalkındırma-ya ayrılsa belki de korkunç bir takım sefalet sahneleri bir -dereceye ka-dar önlenmiş olurdu, denilebilir. Yüzde ikisini bilim adına uzaya gönderiler bir yüzde ikisini de da-ha insanca ve daha yalın ihtiyaç-lar için insanlık emrine veriler ne olur? Tabii bu fedakarlık tek yemli düşünülmez. Aynı uzay yanasında Amerika'nın yanında at-baş beraber giden Sovyet Rusya

için de geçerli bu söylediklerimiz. İstetlik o, yoksul ve ezilmiş insan-lar dâvasının şampiyonluğunu da elinden bırakmıyor hiç.

Ne de olsa denün bu son başarı-dan sonra belki daha da hızlan-a-rak sürüp gidecek bu çalışmalar. Çalışmaların yanı başında ve on-lara paralel olarak. Herhalde bir çağ değişiminin göbeğine gelip oturmuşuz. Daha ilüklü düşünür-lerin hayal gücünü çok gerilerde bırakan bir bilim gücüne şimdiden erişmiş olan insanlık bu gü-cünün farkında olduktan sonra yolumdan geri dönecek değildir. Bekleyelim ve uzay çağına hızla geçireceği yeni sürprizlere hazırlanalım.

EYLEM

Eloğlu koskoca ayı eline almuş bir top gibi atıp tutarken ya biz neredeyiz, nelerle uğraşyoruz?

Biz şimdilik bütün derileri ve tasarımları bir yana itmiş; yalnızca seçimde boğuşuyoruz. Gözlerinde ay değil güneş gibi keskinleşen dört yıllık bir saltanatın pariti-sıyla mest olmuş bir takım aydın kişiler o saltanat kervanında yer-lerini sağlama bağlamak için ne türler gösteriyor, ne perendeler atıyorlar!.. Ne dolaplar dönüyor ortalıkta ve eytemin çok ne çok sözlemle vakit öldürülüyor...

Oysa hiç de iç açici değil memle-keğin gösterdiği manzara şu sıra-larda. Büyük bir ekonomik kriz, sosyal krizin yanıbaşında, devleş-mekte karımızda şimdiki güne. İhracat gücünde azalmakta ithalat için gerekli dövizler eriyip gitmiş. İkideki son kuruntular da döviz ge-tirici yatırımlara ayrılancağına hem seçimlerde işe yarayacak hem de birtakım kişilere geçmiştik olacak bir hayvelli köpürü projeli gibi en son akla gelebilecek yerlere har-canmakta.

Piyasa işsizlikten kavruyor, senet protestoları Cumhuriyet tari-hinde görülmemiş oranlara yük-selmüş, iflaslar ardi ardına zincir-

VARLIK YAYINLARI

Geçen ay. basım evimiz tatilde olduğu için yeni kitap yayınına olmamıştı. Bu ay başı çıkan yeni ki-taplarımız şunlardır:

Balzac: İki Şair, roman (Çev. Yaşar Nabi), 6 lira.
Romain Rolland: Tolstoy'un Hayatı, 5 lira.
Büyük Kompozitörler (40 Besteci), 8 lira.
Yaşar Nabi: Kahramanlar (şairler), 4 lira.
A. Şinasi Hisar: Ahmet Haşim - Yahya Kemal, 6 lira.
Pir Sultan Abdal (Abdülkâki Gölpinarlı), 3 lira.
Jules Verne: 80 Günde Dünya Turu, 2 lira.
Don Kişot (Çocuk Klâsikleri), 1 lira.

leniyor. Öte yandan yiyecek mad-delerinde görülenmiş bir fiyat ar-tışı. Dengesizlik ve kargaşalığın her çeşidi içinde bunılıyor halı-mız. Böyle bir ortamda ticaret ve sanayi işlerini yönetecek organı-yı O dalar Birliğinin başkahlık sandalyesine bir oturup bir kal-ıyor, orada polis marifetiyle değı-gilik sağlamıyor.

Ekonomi hayatımızın her yan-böyle bir sıkıntı ve kriz içinde ho-calarken elbette ki yayın hayatı da bunun dışında kılacak değildir. Ni-teldü bu hususların en büyük sı-kıntısı yayıncıların payına düş-mekte gecikmedi. Üç yıldır kitap sayısında devamlı bir düşme ol-masına karşın bu yıl içinde kitap satışları bir düşünme rekoru kır-dı ve birçok yeni yayıncıyı ça-ğınmaz duruma düşürdü, iflas etti-ler. Ve tam bu sırada da kışkıda zam yapıldı. Karahorsa kışkıt pı-yasası da alabildiğine yükseldi.

Şimdi bu kadar olumsuz bir or-tamda halkımızın bütün umutları yeni seçiminin sonuçlarına bağ-lanmış görünüyor. Ama bu seçim-lerin, içinde yitirdiğimiz olumsuz bir kanat vuruşuyla düzeltilecek Anka kuşunu getireceğini sananlar Öyle görünüyor ki gene avuçların yalayacaklar...

SÖYLEM

Ne halden belirlir bu seçimlerden? Ya gene büyük çoğunlukla Ada-let Partisi kazanacak ve yeni İkti-dar süresince de içinde bulunakça-

naz sınımlar biteriye sürüp gide-cek, hattâ daha yoğunlaşacak, ya da hiçbir partinin tek basına İkti-dara gelmesine meydan vermeyecek şekilde oyalarda bir dağılıma ola-cak. Bu sefer de bütmez tükemmez oyunlar ve çekışmeler içinde doğ-ru dürtür bir hükümetin kurulup çalışması İmkansızlaşacak. Yani Türk hali bu seçimlerde kork ka-tırla kork satırdan birini yeğle-mek gibi güç bir duruma düşmüş görünüyor.

Anayasâ'nın üngürdüğü işlerden çoğunu dört yıllık İktidarı süresin-ce yerine getirmemiş, İstetlik ge-tirmek üyeyinde olmadığın da açığa anlatılmaktan geri durma-mış bir partinin yeniden İktidara gelmesiyle başlayacak olan diren-me hareketi, bu dönem içinde ol-duğu gibi, hattâ belki daha da et-kili olarak yurtta huzurun sağlan-masına engel olacak, toplumsal sı-kıntılar eklenecek ekonomik sıkın-tılara. Dağılıma, bölünme ve sert-leşmenin getireceği hava, huzursuz-luğu arttıracak.

Sanat hareketlerinin bu gibi me-yiminde size daha iç açici kom-lardan söz etmek fırsatını bulama-dıkmuza üzülüyoruz ama elden ne gelir? O İnkıdım sağlanmak me-klinde olanlar böyle bir üzüntüylü duyuyorlar, her şeyin tılsımında gittiğine inanıyorlar herhalde.

HALK OYUNLARI

Yayı ve Kredi Bankasının Halk Sanatları için kurmuş olduğu fon sayesinde her yıl yapılmakta olan Halk Oyunları Bayramının onuncusu 15 ağustos akşamı Açı Hava Tiyatrosunda başladı. Bu defa şim-diye kadar sahneye çıkmamız yeni ekiblerin katılması ile düzenlenen bayramda Artvin, Bergama, Ço-run, Diyarbakır, Gaziantep, Ka-radeniz, Kars, Kemaliye, Tekir-dağ, Van ve Yozgat ekipleri de-ğışik oyunlarla seyircilerin karşı-larına çıktılar ve çok alkış topladılar. Karadeniz, Kemaliye, Kars, Diyarbakır ve Gaziantep ekipleri, gerek kıldırım güzelliği gerek-se oyunlardaki heraherlik ve iş-lemeliği ile dikkati çektiler.

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir dergisi — Otuz altıncı yıl — Sayı : 744 — 1 Eylül 1969 — Adres : İstanbul, Anka-ra Caddesi, Cağaloğlu yokuşu, 40 — Telefon, yazı isleri: 22 63 27 - İdare : 22 69 24 — Sahibi ve yazı isleri sorumlu yü-netmeni : Tasar Nahi Nayır — Abone şartları : Yıllık 24, altı aylık 12, öğrenciler ve öğrenciler için yıllık 22, altı aylık 11 lira, yabancısı Ülkeler 40 lira — Adres değiştirmek için 1 tirahik pul gönderilmelidir. — Gönderilen yazılar geri ve-rilmez ve cevaplandırılmaz — İlanlar, santimi 20 lira — İs-tanbul'da (Cemal Nadir Sokak, Büyük Millaş Han) Ekda Basım evi'nde basılmıştır.

Resim 30: Yedi Yüz Kırkinci Sayı İç Kapak

Sekiz yüz yirmi üçüncü sayıda bu sayfada “Bize Gönderilen Kitaplar” başlığıyla yeni bir kısım görürüz.

AYIN OLAYLARI

15. DÜNYA TİYATRO GÜNÜ KUTLANDI

UNESCO Dünya Kültür Örgütü'nün girişimiyle 19 yıldan beri kullanılan Dünya Tiyatro Günü'nün 15 incisi aramızda bıraktığı 27 mart günü başka uygar ülkelerde kutlandı. Şimdiye kadar bu günlerde dünyaya birer mesaj gönderen sanatçılar şunlardır: Jean Cocteau (1962), Arthur Miller (1963), Laurence Olivier (1964), Asturias (1968), Peter Brook 1969, Şostakoviç (1970) Pablo Neruda (1971). Bu kez de ünlü Fransız tiyatro yazarı ve Fransız Akademisi üyesi Eugene Ionesco'nun hazırladığı mesaj törenlerinde her ulusun kendi dilini okumuştur. Ünlü yazar bu bildirisinde «Onca Tiyatro» kavramını açıklarken 1939 da Ulaştırma Tiyatro Enstitüsü'nün toplantısında «Öncüleri özgürlük» demesinin gerçekçi anlayışları tarafından beğenilmediğini hatırlararak o günden bugüne olayların ne kadar hızlı olduğunu ortaya koyduğunu söylüyor, «Yeni olan, ilme olan, canlı olan gerçekçiliklerin, zorlamların ötesine geçmiştir. Biz artık ilk gerçekçiliğin karsısına dikilmişizdir, buna da su yalın nedenle yapınızdır, çünkü gerçekçilik dediğimiz gerçekçi değildir ve gerçekçilik, daha başkaları gibi, bir okuldur, bir biçimdir, bir böyle olun, bir dedikler. Ve yazar şu sözlerle son veriyor demecine: «Yaratıcılar için emir vermek yok! Hükümlerden emir almak yok!»

SERGİLER

* Büyük sanatçımız Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun eserlerinden seçilmiş zengin bir sergi 11 mart mart perşembe günü Ankara Vakıf galerisinde kısa bir törenle açıldı.

* İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi salonunda 17 mart günü «Romanya Çağdaş Resmî» konulu bir sergi açılmış ve Akademi öğretmen ve öğrencileriyle sanatseverlerce büyük ilgiyle karılmıştır. Bu sergide yer alan sanatçılar şunlardır: Gheorge Anghel, Mihai Banduc, Horia Bemea, Gheorge Ionescu, Viorel Marginean, Ion Mucoleanu, Aurel Nedel, Ion Paesae, Constantin Piliuta, Ion Ealişteanu. Bu sergi 31 marta kadar gezilecektir.

* Salih Acar kuşlara tutkusu büyük olan ünlü bir ressamımızdır. Bu yüzden bir üyesi bulunduğu Doğanı Konuma Vakfı yanına olarak açt son resim sergisini. Acar'ın son yapıtlarını bir araya getiren bu sergi Sanayi Odası resim galerisinde 18 mart günü açıldı. Sergi 15 nisana kadar açık kalacak. Adres Meşrutiyet Cad. 139 Tepebaşı.

* Alkmini'nin resim sergisi Avusturya Başkonsolosluğu Kültür Ofisinde Melika Kantana galerisinde 24 martta açıldı ve 7 nisana kadar sergilecek.

* Adem Kaya, 12 yıllık resim çalışmalarını 2 mart, 16 mart arasında Harbiye Sanat Galerisinde sergiledi.

* Birim Bozok'un resimleri Taksim Sanat Galerisinde 23 mart - 4 nisan arasında görülebilir.

* Gene Taksim Sanat Galerisinde Köksal Önem'in Paris'te 4 yılda yaptığı resimleri 21 mart - 4 nisan arası sergilendi.

* Gürol Sözen'in Korku, Tedirginlik ve Kuşkuyla dair diye tanımladığı son sergisi Taksim Sanat Galerisinde 6 mart, 21 mart arasında ilgi ile seyredildi. Biharat Maviyan'ın resim heykelleriyle pastelileri Darıcağzı Sanat Galerisinde 1-14 mart arasında seyredildi.

* Şair ve yazar İlhan Berk'in desenleri Galerî Baraz'da 4 mart - 16 mart arasında sergilendi.

* Berna Türemen - Ali Türemen resim ve gravür sergisi Emelâk Caddesinde Melika Kantana galerisinde 8-22 mart arası seyredildi.

* Yusuf Durul'un Hatay - Türkmen kili ve halıları sergisi Yapı ve Kredi Bankası'nın Galatasaray sanat galerisinde marttan 10 nisana kadar sergiliyor. Aynı galeride 15 nisan - 15 mayıs arası bir Afrika Avcısı'nın gammeleri yer alıyor.

* Boyçulu Olgunlaşma Enstitüsü galerisinde 1-10 mart arasında Yüksel Yancı ile Atilla Demar'ın şiir ve fotoğrafları sergilendi.

* Asuman resim sergisi Amerikan Kültür Demesinde 15-26 mart arası seyredildi.

* Fikret Özyurt'un fotoğraf çalışmalarını Moda Caddesinde 20 mart - 2 nisan arasında ilgiyle Mendi.

* Nihat Darcan'ın 12 kişisel desen-gizgi sergisi Taksim Sanat galerisinde 5-10 nisan günleri arasında seyredilecek.

MÜZİK

* Avusturya Kültür Ofisi salonunda 4 mart perşembe saat 19 da İgo Koch piyano resitali yer aldı. Gecenin ayağında 10 mart 1976 da Güzin Gürel (soprano),

Bu Ay Çıkan Yeni Kitaplarımız :

1. René Dument: Uçurumun Kıyısındaki Dünyamız 10 Lira
2. Dostoyevski: Beyaz Geceler ... 10 Lira
3. Albert Camus: Düşüş ... 10 Lira
4. Ömer Seyfettin (Haz.: Yaşar Nabi) ... 8 Lira

Yıldız Küçük (piyano) eşliğinde bir şan resitali verdi.

* Türk - Alman Kültür İşleri Kurulu ile Devlet Opera ve Balesinin işbirliğiyle Kreuzberg çalgıcıları dördüncü 5 mart akşamı Mozart, Beethoven ve Janacek'in yapıtlarını değerlendiren bir konser verildi. Friedegund ve Kinsedt keman, H. J. Greiner viyola, Barbara Brauckmann viyolonsel çalıyorlardı ve çok alkış topladılar.

BİR YARIŞMA

Hacıbektaşlı turistik açıdan güzelleştirme derneği Hacıbektaş Veli'yi üzerine bir deneme yarışması açmıştır. En geç 1 temmuz kadar demek merkezine gelen denemeler Tahsin Yücel, Adnan Binyazar, Konur Ertop, Sabahattin Batur ve Ümit Kaftancıoğlu'ndan oluşan seçici kurulca birinciliğe layık görülen yapıt sahibine 3.000, ikinciyeye 2.000 ve

üçüncüye 1.000 lira verilecek ayrıca beşer yüz lirahlık üç mansiyon da var.

1975TE ÇIKAN KİTAPLAR

İstanbul'da bulunan Millî Eğitim Bakanlığı Basma Yaz ve Resimleri Derleme Müdürlüğü'nce yapılan istatistiğe göre 1975 yılında Türkiye'de 6.645 kitap basılıp derlenmiştir. Eserlerin 5.679 u kitap, 966'nı broşürdür. 5.542 telif esere karşılık 1.103 tercüme eser yayınlamıştır. İstanbul'da 4.008, Ankara'da 2.310, diğer illerimizde 327 kitap basılmıştır.

Yayımların konularına göre ayrılmaları da şöyledir: Toplumsal bilimler 2.091. Edebiyat 1.100, Uygulamalı bilimler 1.065, Kuvamsal bilimler 531, Genel konular 485, Tarih - coğrafya - biyografya 381. Din ve ilahiyat 317, Güzel sanatlar - spor - turizm 309, Dilbilim 214, Felsefe ve ahlak 152. 1974 yılında ise 6.883 kitap basılmıştır.

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLAR

- * Cevdet Kudret'in Süleyman'ın Dünyası serisinin üçüncü kitabı olan Kancaşay Tanıtımız adlı romanı İnkilâp ve Ala yayımları arasında çıktı. 296 sayfa, 20 lira.
- * Necati Cumalı: Makedonya 1900, Urinci kitap / Makedon, ya, Altın Kitaplar yayınevi. Bizim yazarlarımız serisi 4,242 sayfa, 20 lira.
- * Muzaffer Bayrakçı: Arkasın Yarin, Günlük, Koz yayımları, 148 sayfa 15 lira.
- * Erman Şener: Sinema seyircisinin el kitabı. Koz yayımları, 152 sayfa 10 lira.
- * Tarık Duran K.: Bağyanık Ömer ile Güzel Zeynep, hikâye. Koz yayımları, 138 sayfa 15 lira.
- * Ömer Altın Aksoy: Ala Süde-ri ve Deyimler Sözlüğü 2, Deyimler Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, 560 sayfa, 40 lira.
- * Mehmet Şeyda: Bana Karşı Ben, Hikâyeler. Okar yayımları, 160 sayfa, 15 lira.
- * Sükran Karakul: Onların Çocukları, Hikâyeler, Akça kitabevi. 96 sayfa, 10 lira.
- * Nazım Hikmet: Şu 1941 yılında, şiirler. Koz yayımları, 150 sayfa, 15 lira.
- * Şekerci Yücel: Kendini Yenilemek, denemeler. Çağdaş Yayınevi, TRT Başarı ödüllü, denemeler, 144 sayfa, 19 lira.
- * Mehmet Rifat: Yazınal Betik Üzerine Araştırmalar, 68 sayfa, 10 lira.
- * Süleyman Kasmaz: Rize Halk Sarıkan. 320 sayfa, 25 lira.
- * Yılmaz Feker: Aşk ve Barış, şiirler, 114 sayfa, 10 lira.
- * İbrahim Ağah Çabukçu: Susat Bülbül, şiirler, 64 sayfa 8 lira.
- * Özgül Özgören: Yağmur tulan güzelliği, şiirler, Yeditepe yayımları, 64 sayfa 10 Ura.
- * Fehi Savucu: Çöpçü Türküsü, şiirler, Yeditepe yayımları, 96 sayfa, 10 lira.
- * Haluk Durakal: İngiltere, Gesi Rehberi, Milliyet, 190 sayfa, 20 lira.
- * Thomas Harris: Kara Pazar, Milliyet Yayınları, TV film kitapları, 392 sayfa, 30 lira.
- * Selçuk Baran: Bir Solgun Adam, Milliyet Yayınları, roman. Çağdaş Türk Yazarları: 5, 304 sayfa, 25 lira.
- * Roger Collinson: Artık Okul Yok, çocuk romanı, çeviren: Avfer Poray, Milliyet yayını, cildi 15 lira.

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir dergisi — 42. YIL — SAYI: 823 — 1 Nisan 1976 — Adres: İstanbul Ankara Caddesi, Çağaloğlu yokuşu, 40 — Telefon, yazı işleri 22 63 27 — Yönetim: 22 69 24 — Sahibi ve yazı işleri sorumlu yönetmeni: Yaşar Nabi Nayır — Abone şartları: Yıllık 55, altı aylık 28; öğretmenler ve öğrenciler için yıllık 50, altı aylık 26 lira, yabancı ülkeler 100 lira — Posta çeki hesabı №: 20089842 — Adres değiştirmek için 2 liralık pul gönderilmelidir. — Gönderilen yazılar geri verilmez ve cevaplandırılmaz — İlanlar, santimi 50 lira — İstanbul'da ÖZKAY A Matbaacılık'da dizilip basılmıştır.

Resim 31: Sekiz Yüz Yirmi Üçüncü Sayı İç Kapak

İç kapağın bu tasarımı sayfa başlığı bazen “Aydın Olayları” bazen de “Okuyucularımızla Baş Başa” şeklinde değişebilmektedir. Nitekim 1979 yılında

başlığın “Okurlarımızla Söyleşi” olduğunu görüyoruz. Burada haberlere yer verilmemiştir. Sadece sağ alt sütunda yeni çıkan kitaplar sıralanır.

AYIN OLAYLARI

OKURLARIMIZLA SÖYLEŞİ

Geçen sayımızda bu sayfamızda «Okur yazarlarımızla bir söyleşi» başlığı altında dergimizin kâğıt ve posta ücretlerinde yapılan büyük zamlar karşısında içinde bulunduğu bunalımdan söz açmış ve okurlara sormuştuk: Fıatımız 15 liraya mı çıkaralım, yoksa 26 sayfalık dergiyi 18 sayfaya mı indirelim. Okurlarımızdan diyebliriz ki cevaplar yağdı her yandan. Hepsi aynı sonuçta birleşiyorlardı. 18 sayfalık bir Varlık çok şey yitirir bu daralmış yönüyle. Neye vermiyoruz 5 lirayı; diyorlar, kesinlikle sayıların ekilmesi önerisini kabul etmiyorlar.

Çok sevindik bu toplu kararı karşısında okurlarımızın. Biz de biliyorduk 8 sayfa azalmış bir Varlık'nın neler yitireceğini herkesten çok. Bugünkü durumda bile her zaman bu sütunlarımızda birçok değerli yazıların yer yetersizliğinden dergiyi ko-nulamadığından, yada çok bekletilmek zorunda kaldıklarından, kaç kez tekrarladık, sıranı düşüştüğünde.

Aslında Varlık boylumunda gerçek bir küllür ve edebiyat dergisine 28 sayfa da yeterli değildir. Ama fiyat artırmaya gelince hep çekindik böyle bir yola sapmaktan. Ama günümüz koşullarının etkisi altında ister istemez bu çareye başvurmak zorunda kaldık başka bir çıkar göremediğimiz için.

Zonguldak'tan bir okurumuz, Süfide Kartoğlu'nu yazıyor, sorumuza cevabında:

Sayın Nayır,
Okurlarımıza soruyorsunuz: «Varlık'ımızı 16 sayfaya mı indirelim, yoksa fiyatında yüzde ellilik bir yükselme mi yapalım.»

Varlık'ın okuruyum? Her ayın başında çıkışın gelsin diye bekliyorum muym? Geciktiğinde n'oldu, nerelerde kaldı? diyor, tedirginliği düşüyor muym? Güç koşullar içinde olduğu duyurulduğunda kapanma olasılığını düşünüyor, üzülüyor. «Hayır! Varlık kapanmamalıdır, yaşamalıdır. Yaşatılmalıdır!» diyor muym?

Evet!
Eveise bu soruların yanıtları, okuru olarak bana düşen bir ödev vardır o zaman: Varlık'ı yaşatmak!..

Varlık her ayın başında beklediğimiz bir dost, bir eski dost, birçok dostla birlikte gelen.

Varlık'ımızın, sayılarının eksiltmek demek dostlarımızdan kimilerini yitirmek demek, kimilerini uzun aralıklarla görebilmek, yeni dostlarla karşılaşma olanağını da zayıflatmak...

Bu duruma razı olmak, giderrek Varlık'ın kapanmasına razı olmak demektir.

Sormak bile gereksizdir. Varlık'ımız varlığından hiç bir şey yitirmeden, günümüzün koşullarına uyarak, gerek biçim, gerekse içerik yönünden daha da güzelleştirilerek, özlemi duyulan düzye yükseltilerek çıkarılmalıdır. Ederi bu kadar olan, ya da bu kadar. Ne kadar olursa, azdır yine de.

Bir başka okurumuz, Mustafa Pehlivan da şunları yazmış; Varlık'ıma,
Seni daraltmak, küçültmek iatlerimmiş; büyölmezler de... Üzüldüm. Bir, iver zıvırla dolu; gençel, sudan konuları içeren dergi 40-50 liraya satılabilir. Sense büyük bir boşluğu yarım yüzyıldan buyana şerefle dolduruyorsun. Senin yokluğun

nasıl bir eksiklikse, 16 sayfaya indirilmen de o denli eksiklik-tir. Gönüm buna razı mı olur sanırsın.

Ben derim ki ayımı, yılım, sayıyı gösteren dörtgenin altına 15 lira yazarsenler olsun bit-sin. Dahası da var gönlünden geçenlerin; 'Plastik' sanatları çok yer ver, baktaki sayfaya kalma, 20 lira ol.

Seni sevenlerden başka yanıtlar da gelecek. Hangisini beğenirsen öyle ol. Yalnız küçülme, eksikliğini duyurma. Bak, di-yorsun ki, bunca yazı var, ya-yınlanmak üzere bekler, dosya-larda. Ufalırsan bunlar ne olur, gelecekle ne olur? Sakın hal..

Ben seni bir haftada un ufak ediyorum. Az geliyorsun bile, bu halinle. Sakın hal..

Sağlıkla kal.

Yer ktlığından burada kesmek zorundayız. Daha ondan fazla cevabın da söyledikleri hemen, hemen aynı.

DÜZELTME:

Aralık sayımızın bu sütununda önemli bir yanlışlık yer almış. Özüml diyerek düzeltiyoruz: Bülent Ecevit'in şiirlerini Romenceye çevirmiş olan Valeriu Veliman değil, Viorica Dinescu'dur. Üniversite yayını olan bu kitap üzerine bayan Viorica Dinescu Romanya radyosunda bir konferans da vermiştir. Bük-reş üniversitesi Türkoloji profe-

sörü olan Viorica Dinescu birkaç kez yurdumuza gelmiş, ünlü edebiyatçılarla tanışmış ve konforanslar vermiştir.

Sayın Dinescu'nun yeni çıkan bir eseri de «Romanul Turcu» yani Türk Romanı adıyla çıkmıştır. Bu eserde Modern çağ Türk romanı her yandan ele alınarak çok başarıyla incelenmiştir.

YENİ KİTAPLAR:

* Türkçemi Herletiyoram, yazan Emin Özdemir, Milliyet Yayınları, Milliyet yayını, 280 sayfa, 40 lira.

* Ömer Asım Aksoy: Ata sözleri ve Deyimler sözlüğü, Türk Dilkurumu yayınları, 968 sayfa, 80 lira.

* Derleme Sözlüğü, X, S-T, Türk Dil Kurumu Yayın. 4020 sayfa, 250 lira.

* Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu yayınları 196 sayfa. 40 lira.

* Erhan Bener: Bürokratlar 2. Milliyet yayını, 208 sayfa, 35 lira.

* Adnan Binyazar - Emin Özdemir / Yazılı Anlatım Bilgileri, Milliyet yayını. 208 sayfa, 35 lira.

* Nevzat Yağcı: Güneş ve Adam, şiirler, Hısar Yayını, 92 sayfa, 250 lira.

* Sami N. Özdemir: Yazı Devriminin Öyküsü, Türk Dil Kurumu, 80 sayfa, 20 lira.

(Bağtarafı 27. Sayfada)

15 lira

- İsviçreli Robenson: (J. R. Wym)
- Pinokyo: (C. Collodi)
- Küçük Lord: (F. H. Burnett)
- Gulliver'in Yolculukları: (J. Swift)
- Arı Maya: (W. Bonsels)
- Heidi: (Johanna Spyri)
- Seksen Günde Dünya Turu: (Jules Verne)
- Kartalla Güvercin: (James Krüss)
- Huck Finn'in Başından Geçenler
- Güzel Nedir, Çirkin Nedir?: (N. Zekeriya)
- En Güzel Türk Masalları: (Eflâkûn Cem Güney)
- En Güzel Dünya Masalları: (N. Y. Taluy)
- Karlar Kraliçesi: (Andersen)
- Küçük Pren: (A. de Saint-Exupery)
- Kimsesiz Çocuk: (Hektor Malot)

ÇOCUK KLASİKLERİ

10 lira

- Denizler Aşan Zindbad: (G. Wells)
- Yedi Kargalar: (Kemal Kaya)
- Yığıl Genç: (Macar Masalları)
- Köyü Oktay: (S. Şimşek)
- Deniz Altı Keçileri: (Çev.: K. Kaya)
- Anadolu Masalları: (Tahsin Yücel)
- Koca Orman Masalları: (H. Quiroga)
- Seçilmiş Çocuk Şiirleri: VARLIK YILLIĞI: 72-73-74-75-76-77-1978 (40 lira).

VARLIK DERGİSİ: 1952-56-57-58-59-60 62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72 73-74-75-1976-1977 (Her cilt 150 lira)

VARLIK

Her ayın başında çıkar, sanat ve fikir dergisi — 44.
Yıl — Sayı 856 — 1 Ocak 1979 — Adres İSTANBUL
Ankara Caddesi, Çağaloğlu yokuşu, 40 — Telefon, yazı
işleri 22 63 27 — Satış: 22 69 24 — Sahibi ve yazı
işleri sorumlu yönetmeni: Yaşar Nabi Nayır — Abone
gaitları : Yıllık 150, altı aylık 80, öğretmen ve öğren-
ciler için yıllık 120, altı aylık 75 lira, yabancı ülkeler
20 dolar — Posta çekli hesabı No: 89842 — Adres
değiştirmek için 2 liralık pul gönderilmelidir. — Gön-
derilen yazılar geri verilmez ve cevaplandırılmaz —
İlanlar, santimi 50 lira — İstanbul'da SERBEST
Matbaas'ında dizilip basılmıştır.

Resim 32: Sekiz Yüz Elli Sekizinci Sayı İç Kapak

Araştırmamızın kapsamı olan 1981 Mart (882) sayısına kadar iç kapak tasarımında bu düzen büyük ölçüde korunmuştur.

2.1.3. ARKA İÇ KAPAK

Arka iç kapak da diğer sayfalar gibi dönemler içinde farklı şekillerde kullanılmıştır. İlk iki sayıda “*On Beş Günde*” sayfası burada verilirken üçüncü sayıda “*Gelecek Sayımızda*” sütunu konulmuş ve 7. sayıya (1 Teşrinievvel 1933) kadar böyle kalmıştır. 7. sayıdan sonra ise abonelik bilgileri için ayrılmış, 1934 yılında ise sadece reklamlara yer verilmiştir. 19. sayıdan (15 Nisan 1934) örnek:

Muallim ve Talebeler için tenzilât

Memleketin Maarif hayatına hizmet maksadiyle çıkan mecmuamız yalnız muallim ve talebelere mahsus olmak üzere hususi bir abone şeraiti tesbit etmiştir. Mecmuamıza abone olmak istiyen muallim ve talebe için abone ücretleri altı aylık 130 kuruş ve senelik 240 kuruştur. Bu suretle senelik abone olan muallim ve talebeler mecmuamızı yalnız 10 kuruştan almış olacaklar ve herkesten evvel okuyacaklardır.

Varlık'a abone olunuz ve tanıdıklarınıza tavsiye ediniz.

Nahit Sırrı'nın eserleri :

	Kuruş
Kırmızı ve Siyah	25
San'atkarlar	30
Edebiyat ve San'at Bahisleri	35
Tarihi Çehreler Etrafında	45
Roman ve Hikâye	30
Colère de Sultan (Fransızca)	50
Sönmeyen Ateş	45
Eski Resimler	40
Eve düşen yıldırım	50

Yaşar Nabi'nin eserleri :

	Kuruş
Kahramanlar	100
Onar Mısra	25
Bir Kadın Söylüyor	50
Âdem ve Havva	75
Odise (Homer'den)	40
Monna Vanna (Meterlink'ten)	30
İnkılâp Çocukları	15
Beş Devir	30
Köyün Namusu	40

Bu kitaplar Mecmuamıza posta havalesi gönderilmek suretile sipariş edildiği takdirde yüzde yirmi beş tenzilâtla ve posta ücreti alınmadan gönderilir.

Sabri Esat: Odalar ve Sofalar 50 Kr.

Yaşar Nabi: Mete 50 Kr.

Bu eserlerin hepsi Ankarda Akba ve İstanbulda Muallim Halit ve kbal kitaphanelerinden de tedarik edilir.

AKBA

Ankaranın en mü-kemmel kitaphanesi olan AKBA'nın Bankalar Cad-desinde açılan yeni şube-sinden bütün yabancı dil-le çıkan kitap ve mec-muaları en iyi şeraitle tedarik edebilirsiniz.

Katagrip Tabletleri

Baş diş ve bütün ağ-rıları bir anda keser.
Gripin
biricik
ilâcıdır.

Mecmuamızın Ankara bayii AKBA kitap evi ve İstanbulla taşra bayii
İstanbulda Artin efendi, İzmir bayii Mektepli kitaphanesidir.

Resim 33: On Dokuzuncu sayı Arka İç Kapak

Arka iç kapak incelediğimiz dönem içinde bu tür reklamlarla doldurulmuştur.

2.1.4. ARKA DIŐ KAPAK

Arka kapaklar hemen her sayıda reklamlar için ayrılmıőtır.

Resim 34: Yüz Yirmi Birinci Sayı Arka Kapak

2.2. İÇ SAYFALAR

2.2.1. Birinci Sayfa

2.2.1.1. 1939’a Kadar

Varlık Dergisi’nin ilk sayfası tasarım bakımından dönemler içinde farklı şekillerde karşımıza çıkar. İlk yıllarda bu sayfa aynı zamanda derginin sayı, tarih, fiyatlandırma, yayın kadrosu gibi bilgileri içerirken sonraki yıllarda yalnızca başlıca yazı ve şiirlerin verildiği, önemli bir gündem söz konusuysa bununla ilgili yazı ve haberlerin bulunduğu sayfa olarak görülür.

Birinci sayıya baktığımızda en üstte derginin adı büyükçe iki yana dayalı olarak yazılıdır. Hemen altında ortada daha küçük harflerle kapakta gördüğümüz dergi sloganı “*On Beş Günlük Sanat ve Fikir Mecmuası*” vardır. Onun da altında yine biraz daha küçük harflerle posta adresi verilmiştir. Sol tarafta senelik, altı aylık ve yurt dışı olmak üzere abonelik fiyatları vardır. Yurt dışı fiyatlandırma Frank üzerindendir. Sağda ise sayı ve tarih görülür.

VARLIK

Senelik abone: TL. 3.
Alt aylık . T.L. 1.60
Hariç senelik : Fr. 60

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR
SANAT VEFİKİR MECMUASI

SAYI
15 Temmuz 1933

ANKARA, POSTA KUTUSU : No. 142

Zaman İçinde

Kemalettin Kâmu

I		
Gök uzak, yer uykuda.. Yalnız değilim ama; Bir açık pencereden Ay doluyor odama!	Birisi can veriyor Öbürünün yerine.. Odamda iki kardeş, Biri dün.. Biri yarın..	Sesini eserimin Son beyti sanıyorum.
İçim, odam gibi loş, Ürperiyor geceden.. Şurada yatağım boş, Burada uykusuz ben!	IV	Ben su istemiyorum O karanlık kuyudan! Bana en unutulmaz Acıları uyutan.. Bir baş dönmesi lâzım.
II	Dün, koyu gölgeleri Üzüntülü bir ömrün... Beni bana benzeten, Bütün benim olan dün..	Ama, kalbim duracak, Kapanacakmış ağzım..
Gök uzak, yer uykuda.. Engin mesafelerle Ay giriyor buluta.. Sesler hatırlatıyor Bana uzak - yakını.. Durdurmak istiyorum Saatin tik-takını..	Çağırınca ses veren Derin bir kuyu gibi, Yıkılmış kenarları, Çekilmiş suyu gibi... Ve bu harabezarın Yanıbaşında yarın Gülüyor acı acı.. Değil bana yabancı Bu beyaz, temiz yüzün Ziyneti olan hüznü..	Ah, ey hülyalarımın Aynası gibi dümdüz, Bana gülümseyen yüz. Ey yazıma benzeyen Bu yüzün çizgileri!..
III		VI
Ses yok... Mesafe silik, Odamda varlığımın Bütün tüyleri dimdik!..	Taze çizgilerini Yakından tanıyorum,	Odamda iki kardeş: Biri dün, biri yarın.. Ve ben aralarında Bir köprüyüm onların!.
Odamda iki kardeş Bakıyor birbirine;		

Resim 35: Birinci Sayı Birinci Sayfa

Birinci sayfa başyazılara ve başyazarlara ayrıldığı halde ilk sayıda **Kemalettin Kâmi Kamu**'nun "*Zaman İçinde*" şiiri vardır. Bu şiir o dönemin Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nı görmüş genç neslinin temsili gibidir. Dolayısıyla dergide yer alacak şiir ve yazılar hakkında bize ipucu verir. Nitekim Kemalettin Kâmi Kamu, çocukluğunda ve ilk gençliğinde her iki savaşı da yaşamış, Birinci Dünya savaşı sırasında babasını kalp sektesinden kaybetmiş savaş yıllarında yaşadığı

yerlerden ayrılmak zorunda kalmıştır. Milli Mücadele yıllarında yazdığı şiirlerle tanınmış ve sevilmiş bir şairdir. Bir şiiriyle İstiklâl Marşı seçmelerine de katılmıştır.

Birinci sayfa üç sütun halinde düzenlenmiştir.

İkinci sayının⁷⁴ ilk sayfasında dönemin *Milli talim ve Terbiye Heyeti* azalarından **Mehmet Saffet Engin**'in bir yazısı yer alır.

Üçüncü sayıda⁷⁵ sayfaya konu başlığı olarak “*Musahabe*” adı verilmiştir. Bu başlık altında Yaşar Nabi Nayır'ın bir yazısı vardır. Sonraki sayılarda bu sayfada bu başlık altında en sık göreceğimiz isim Yaşar Nabi Nayır olacaktır. Konu başlığı ise yazıların içeriğine göre değişir. Bu başlıklar diğer sayfalarda da dikkatimizi çeker. Bazen de yazının türüne göre isimlendirilmişlerdir. “*Öz Türkçe, Seyahat Notları, Bibliyografya, Hikâye*” gibi. Başlıklar sol üst köşede çok küçük puntolarla yazılmıştır. Aynı sayfada başka bir yazı varsa o da ayrıca sol üst köşesine konan bir başlıkla ayrılabilir. Çünkü dergi ilk yıllarından itibaren uzun yıllar boyunca sayfaları tasarruflu kullanmış, şiirler ve yazılar tek sayfada iç içe verilebilmiştir. Nitekim dergi bu konuda zaman zaman kendi öz eleştirisini⁷⁶ yapmıştır.

1934 yılı otuz dördüncü sayıda yaygınlaşan “Öz Türkçe” yönelimi ile sayfada küçük bir değişiklik görülür. Fiyatların belirtildiği sol köşede yurt dışı abonelik ücretinin belirtildiği “hariç senelik” ifadesi “dış eller, yıllık” olarak değiştirilmiştir. (bkz. aşağıda)

1937 yılı seksen dokuzuncu sayıda yurt dışı aboneliği fiyatı Türk Lirası üzerinden verilmeye başlanmış, altmış frank yerine fiyat beş lira olarak belirtilmiştir.

⁷⁴ 01.08.1933

⁷⁵ 15.08.1933

⁷⁶ “Gelecek sayımızda Varlık'ı oldukça değişmiş bulacaksınız. Bu değişiklik özden çok biçimde olacaktır. Biçim bakımından yıllardan beri tutumumuz şuydu: memlekette duyulan dergi kıtlığı yüzünden elden geldiği kadar çok yazıya yer vermek, bunun için de bütün yerleri yazı ile doldurmaya çalışmak.”

“Ancak bu yazı çokluğunun ortaya çıkardığı tıkalılığın da insanı rahatsız edici bir yanı olduğunu biliyor, buna istemiyerek katlanıyorduk. Şimdi çok şükür, yurtdışı sanat dergilerinin sayısı bir hayli çoğaldı. Çıkanlara her gün yenileri katılıyor. Bu durumda yazıdan biraz daha azalma pahasına da olsa dergiyi bir parça havalandırma, dolayısıyla güzelleştirmenin sırası geldiğine hükmettik.” 15.12.1961 sayı 564.

VARLIK

Yıllık abonelik : T. L. 3
Altı aylık : T. L. 1.60
Depolar, yıllık T. L. 5,

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR
SANAT VE FİKİR MECMUASI

Cilt : 4
Sayı: 89
15 Mart 1937

AKILARA, POSTA KUTUSU : No. 142

Konuşmaları

Edebiyat Fakültemiz ve Edebiyatımız

Yaşar Nabi

Edebiyatımızın bugünkü meseleleri üzerinde düşünürken, hususiyetle yurtda kuvvetli bir edebiyat hamle ve hareketi husule gelmesi imkânlarını araştırırken, Üniversitemizin bu husustaki rolü üzerinde ısrarla durmamak kabil değildir.

Halkın edebî zevk ve alâkasını inşa hususunda cemiyet içinde mektebin hissesine düşen vazife muazzamdır. Maarif sistemini bir küll halinde mütalea ederken ise şu vakuaları müşahade ederiz:

İlk tefrisat öğretmenlerini yetiştiren mekteplerin öğretim kadroları, nazari olarak Üniversite mezunlarından mürekkeplemiştir. Lise öğretmenlerini yetiştiren de gene Üniversitedir. Umumî kaideden inhiyaf, lar ne olurva olsun, edebiyat ve türkçe derslerinin mütehasıs öğretmenlerini yetiştiren tek müessesede, üniversite kadrosu içinde edebiyat fakültesidir. Şu halde, cüretli bir teşhîhle, edebiyat fakültesinin, maarif sistemimiz içinde, edebî terbiyenin dizginlerini elinde tutan rehber olması icab ettiği neticesine varmak mantıksız bir muhakeme olmaz.

Edebiyat Fakültemizin, bu çok nazik ve mesuliyetli misyonunu şimdiye kadar nasıl ifa etmiş olduğunu mütalea etmek için bizzat içinden geçmiş veya hiç olmazsa dinleyici sıfatıyla derslerini takib etmiş olmaya lüzum yoktur, sanıyorum.

Çünkü, burada maksadımız fakültemizin organizasyonu veya öğretim tarzındaki muvafakiyet derecesi üzerinde değil, memleket ölçüsündeki harici tesirleri hakkında hüküm vermektir.

Evvellâ, bizzat fakültemizin mezunları veya öğretim kadrosunda da tekdüz edilmekten çekinmeden şu müşahade bulunabiliriz: Edebiyat Fakültemiz, edebiyatı, ancak tarihi evolüsyonları bakımından tetkik mevzuu yapmakta, ve edebiyatın aktüel meseleleriyle uğraşmaya yanaşmamaktadır. Bu edebiyat nosyonunun, tarih nosyonuna muvazi olduğunu söyleyebiliriz. Tarihin mevzuunda aktüel dahil değildir. Edebiyat da, mektep ve ders çerçevesi içine girince mutlaka aynı mahiyeti mi almaktadır?

Bu sorunun cevabını araştırırken, muhtelif garb memleketlerinde hangi usulün tatbik edildiğini ve edebiyat fakültelerinin nasıl bir programla çalıştıklarını itihara almadan önce, memleketimize has hususiyet ve ihtiyaçları gözönünde tutmak lâzımdır.

Yeni dilimizi, yeni baştan diyebileceğimiz bir ölçüde, son yirmi yılın çerçevesi içinde değiştirmiş bir milletiz. Bu, düne aidi kıymetlerimizi, bu arada Divan Edebiyatını unutmuş bulunmamız için bir sebep teşkil etmez. Fakat artık bu yolda çalışmalar, arkeolojik araştırmalara muvazi, bugünkü kıymetlerimizin inkişafı üzerinde pekaz tesiri haiz bir mahiyet almıştır. Edebiyat fakültemizin gayesi, eğer eski edebiyatımız üzerinde tarihî araştırmalarla uğraşacak spesiyalistler yetiştirmeye inhiyaf etseydi, söyleyecek bir şey bulamazdık. Fakat hal böyle midir? Bütün gençlerimizi forme edecek, onlara yeni dil ve yeni edebiyatın bilgi ve sevgisini verecek öğretmen-

leri yetiştirme vazifesi bütün mesuliyetiyle bu müessesede profesörlerinin omuzlarına yüklenmektedir. Şu halde, bu mezunların, vazifelerinin icab ettirdiği kabiliyet ve vasıfları haiz olarak yetiştirmeleri için, Edebiyat Fakültesinin kendini bu vazifesine göre hazırlaması icab etmez mi?

Memleketimizin hususiyeti dolayısıyla, edebiyat fakültemizi, hiç bir memlekette tatbik edilen sistemden kopya etmemiz doğru olmaz. Pativteki edebiyat fakültesinde talebenin Fransız edebiyatının eski metinleri üzerinde çalıştırılması, kendisine kuvvetli bir edebiyat tarihi bilgisi ve anlayışı verilmesi uğraşılması hatâlı bulunamaz. Çünkü, buradan mezun olanlar, herhangi bir Fransız lisesinde edebiyat öğretmenliği vazifesini üzerlerine alırlarsa, tâhî tutulacakları tefris programları kendi ihtisaslarının hududu içinde olacaktır. Çünkü Fransız klasik edebiyatı, programda temel vazifesi görmektedir. Bundan başka da, Fransız klasik edebiyatının tetkik ve tahlilinde kullanılan metodlar — bu memlekette edebiyat an'anesi hiçbir zaman hükten bir değişikliğe maruz kalmamış olduğu için — bugünkü eserler için de muteberdir. Fransız edebiyatı tarihine eyice vakıf bir adamın, aynı edebiyatın bugünkü mahsullerini takdir ve tahlilde ve bunları talebelerine ızh etmekte ve sevdirmekte hiç bir müşkülât çekmeyeceği muhakkaktır.

Bizde ise vaziyet bambaşkadır. Edebiyatımız, mazinin an'aneleriyle alâkasını tamamiyle kısırmış bulun-

Resim 36: Seksen Dokuzuncu Sayı Birinci Sayfa

2.2.1.2. 1939'dan Sonra

1939 yılına kadar sayfa tasarımında değişiklik olmaz. 1939 yılı Ocak ayı ikinci sayıyla (15 Ocak 1939, 133. sayı) birlikte derginin hem içeriğinde hem de tasarımında önemli bir yenilik görülür. Sayfa ebattı biraz küçülmüş, dergi kitap

boyutu ve hacmine gelmiştir. Yazılar önceki sayılarda olduğu gibi iç içe verilmez. Gerekirse alt alta konur. Her yazı tek sütun halindedir. Dolayısıyla birinci sayfa da tek sütunda verilir. Fiyat tarifi lira olarak değil kuruş hesabıyla belirtilmeye başlanır. Bunun haricinde tasarımda önemli bir değişiklik yoktur.

Abone:	VARLIK	15 - 1 - 1939
Yıllık : 360 k.	On beş günde bir çıkar	YIL : 6
6 aylık : 180 k.	milliyetçi ve memleketçi fikir mecmuası	CILT : 7
Dışeller: 500 k.	Ankara Posta Kutusu : 142	SAY : 133

Bir kaç Söz

Varlık, bu sayısı ile, okuyucularının önüne yeni bir şekil ve muhteva ile çıkıyor. Daha önceki sayılarımızda da izah ettiğimiz veçhile, mecmuamıza yeni bir istikamet çizdik. Varlık, münhasıran bir edebiyat mecmuası olmaktan çıkarak kültür ve ilmin geniş sahasına dahil bütün branşları içinde tophyan bir organ olacaktır. Fakat kültür ve ilim tâbirlerini, burada mücerret mânâsında almıyoruz. Neşredeceğimiz tetkiklerde memleketi ve Türk topluluğunu yalandan alâkadar etmek esasının birinci derecede gözetildiğini göreceksiniz. Hareket ve inşâ halinde bir inkılâp memleketinde yaşıyoruz. Etrafımız bizden emek ve fikir bekliyen davalarla kuşatılmıştır. Bir neşriyat vasıtasının, bu davalara ehemmiyeti ve alâka gösterdiği nisbette memlekete faydalı olabileceğine inandığımız içindir ki çalış--larımızda bu noktaya lâayık olduğu ehemmiyeti vermek kararındayız.

Memleketin fikir hareketlerini yakından takip ederek karilerimizin alâkasını celbe lâayık hâdiselerden onu haberdar etmeye elimizden geldiği kadar çalışacağız. Dünya hareket ve hadiseleriyle meşgul olmayacak değiliz. Ancak bu sahada Türk kariini ve Türkiye'yi alâkadar eden meseleleri tercih hususunda dikkat ve itina göstereceğiz. Maksat ve gayesini müdrük tetkik ve tercümelere sütunlarımız daima açık olacaktı*.

Varlık, muayyen bir zümrenin ifade vasıtası olmayacaktır. Onun içindir ki daimî bir yazıcı kadrosu ilân etmeye lüzum görmüyoruz. Neşriyatımızın veçhe ve istikametinde istikrar ve devamlılığı temin edebilirsek kendimizi hedefimize varmış sayacağız.

Okuyucularımızın şimdiye kadar mecmuamıza göstermiş oldukları alâka ve teveccühü, onun bu yeni ve müttekâmil şekline karşı esirgemiyeceklerinden eminiz.

VARLIK

Resim 37: Yüz Otuz Üçüncü Sayı Birinci Sayfa

Bu düzenleme 1946 yılına kadar devam eder.

2.2.1.3. 1946'dan Sonra

Temmuz ayı 312. Sayıyla dergide deęişiklik yapılmıřtır. Tarih, sayı, fiyat bilgileri iç kapakta verilmeye başlandıęı için birinci sayfa yalnızca yazı ve řiirlere ayrılır. Sayfa üç sütünür.

1970 yılı Aralık ayı sayısında (759) sütün sayısı dörde çıkarılmıř, 80li yıllara gelindięinde de bu řekilde devam etmiřtir.

Belgratta Bir Hümanizma Tartışması

yaşar nabi

Yayın hayatının pek durgun olduğu yaz aylarında çıkarmış hep yolculuğa. Bu yaz oldukça uzun sürmüştü Uzak Doğu yolculuğum. İşlerimin büyümesine yoğun olduğu bu sonbahar günlerinde yeniden yollara düşeceğim hiç aklımdan geçmezdi.

Ama Sırp Yazarlar Birliği'nin her yıl Belgrad'ta düzenlediği 45-kim Uluslararası Yazarlar Toplantısıma çağırısından sonra Romen Yazarlar Birliği de Kanan bağında Balkan yazarları arasında yapılacak bir toplantıya çağırınca dayanamadım, yola çıktım.

Karanını verdikten sonra ve son dakikada İstanbul kolerası patlak verdi. Pek hayırlı bir bağış oluyordu bu.

Belgrad'a Bosfor Turizmi'nin otobüsüyle gidecektim. 17 ekim sabahı Bulgar sınırına yaklaşıp o tobtüste herkesin yüreği çarpıyordu. Ben ve daha bir iki kişi dışarda kimsenin, hatia göfölerin bile olünde geçeri ağı kâğıdı yoktu. Bu durumda otobüsün geri çevrilmesi işten bile değildi. Dağlar ca da, ağustos sonunda, böyle ağır bir durum olmadı halde, Edirne'den geri dönmüştü. Nitekim Bulgarlar sınırın kapatılması için her an Sofyadan emir beklediklerini söylediler. Ama emir henüz gelmiş olmadığı için bize güçlük çıkarmadılar. Biz cumartesi geçtik, pazartesi sınırı kapamışlar.

20 gün süren bu yolculuk boyunca İstanbul'daki hastalık durumu üzerine etrafı hiç bir bilgi edinememek en büyük üzüntüm oldu.

Sonradan, Türkiye'ye hiç kimse'nin girip çıkamadığı haberleri yayınca telağ ve sıkıntı bishütün arttı ve bu güzel yolculuğum tadını kaçırdı epeyce.

Belgrad'taki toplantıda ele alınan konu güydü: «Hümanizma konusunda bir can çekişme karşın da myız, yoksa bir yenilenme mi?»

Okurlarımız, P.E.N. Club'un İstanbul'da yaptığı son yemekli toplantıda bu konunun ele alındığını ve tartışmaya katılan arkadaşların daha çok karamsar görüşler ileri sürdüklerini geçen sayımızdan hatırlayacaklar.

Belgrad'ta da, çoğu yazarlar, bu geniş konuyu çeşitli açılardan ele aldıkları için görüşlerin özelenemeyecek kadar dağılmış olmasına karşın, gene de, insanlığın bugünkü moral çöküntüsü ve atomi savaş tehlikesi karşısında bir hümanizma bunahim geçirmekte ol-

duğu gerçeğini görmemezlikten gelerek akımsar bir görüşü savunmak kolay değildi.

Toplantıya katılan yazarlar arasında Fransadan, özgür görüşlü bir komünist olduğu için Fransız komünist partisinden atılan ünlü sosyolog Henri Lefebvre ile Varlık okurlarının yakından tanıdığı değerli şair Andre Frenaud vardı. Konferansın en ünlü temsilcileri de onlardı. Bir de İngilizlerin çok tanınmış şairi Robert Graves. Bunlar dışında uluslararası büyük bir Un pek göze çarpmıyordu. Ha, unuttum, bizim Yasar Kemal de vardı. Benden bir gün önce çıkmış yola Yasar Kemal. Bir sürpriz oldu benim için onu Belgrad'ta bulmak. Yeni moda deyimle renk kattı kulis görüşmelerine. Bükreş'e de davetiyem ama son dakikada karar değiştirerek eşyle birlikte Cenevre'ye gitti.

İki gün süren toplantıyı Sırp Yazarlar Birliği Başkanı Ristur Tugov, yazarlar arasında dostluk ve yakınlaşmanın önemli konusundaki güzel bir söyleyle açarak konuşkan selamladı. Açık oturumun en güzel konuşmasını Henri Lefebvre yaptı. Sosyoloji profesörlüğünün verdiği rahatlıkla yazmış çıktı künsüye ve hatiplikteki ününü boş yere kazanmadığını göstererek ustaca bir söyleyle çok alkışlattı kendini. Benim konuşmamın çevirisini okurların başka bir sayfasında bulacaklar bu derginin.

Ruslar altı kişiydiler ama gelenlerden hiçbirinin adını içimemiştüm o güne kadar. Birkaç yıl önce bu türlü toplantıların sevimli siması ünlü şair Tvardovaki'nin ölüm halinde olduğunu yazıyordu gazeteler o günlerde. Macarlardan Peşte'de tanınmış olduğum Troadom edebiyat dergisini çıkaran Gabor Goral vardı. Hepsi de sevimli insanlar olan beş Romen'den dördü konuştu. İtalyan Silvio Guarnieri, — eş zamanlı çeviricinin yetişemeyerek çeviriyi yanda bıraktığı — makinesi tükük hıızyla tam yarım saat süren bir konuşma yapıp bütün dinleyenlerin sırtını yere getirdi. İsveçten Gun Bengman, Norveçten Georg Johanson, Doğu ve Batı Almanya'dan üçer yazar (Bir araya gelmeleri Batı Alman-Sovyetler Birliği yakınlaşmasının hayırlı etkilerinden biri olacak) vardı. Son zamanlarda adet olduğu gibi ne Bulgarlar gelmişti, ne Yunanlar.

Yugoslavya'nın altı cumhuriyetinden bir sürü yazar gelmişti.

Bunlar arasında Necati Zekeriya, Mak Dizdar, Ante Popovski ve tabii Sırp Yazarlar Birliği ikinci başkanı Mira Alecković, Ivo Andrić, Meša Selimović, Dušan Mantić, Oskar Davičo, Vasko Popa, Miodrag Bulatović ve daha başkaları gibi ünlü eski dostlar vardı.

Genellikle karamsar görüş hakim olan konuşmalarda, insanlığın güzelle, iyiye götüreceği bir eğitime, bir kardeşlik ve barış havasına ihtiyacı olduğu düşüncesini savunular çoğunluktaydı.

Toplantı bitince yapılan iki uzun geziye katılmadım. İlkinde son savaşta Almanların kadımlı erkekleri yedi bin kişiyi toplu olarak kurşuna dizmelerinin yıldönümü dolayısıyla Kragujevac'taki örende hazır bulundu arkadaşlar. Bu örene gidenler, özellikle Andre Frenaud orada halkın gösterdiği düzenli ve vakur heyecanın bir esine hiçbir yerde raslanmadığını anlatıyorlardı. Kendisi de o kadar heyecanlanmış ki, çok dokunaklı bir söylev vermektan kendini alamamış. İkinci gün de Yugoslavyanın güney-batısındaki manastırları gezmişler. Yağmurlu ve soğuk bir havada hayli yorucu olmuş bu otobüs yolculuktan. Yan hasta dönenler de vardı gidenler arasında.

Ben bu iki gün içinde Belgrad'ta açılan uluslararası büyük kitap sergisini gezmek fırsatını buldum. Bizim Spor ve Sergi Sarayının ikisi büyüklüğünde bir kubbeli değirmi içinde onbinlerce kitap, panolar halinde, sıralanıyordu. Serginin iki geref yerinde Birleşik Amerika ile Sovyet Rusya aynı büyüklükte iki geniş bölümlerle karşı karşıyaydılar. Fransız, İtalyan, Alman ve İngilizlerden, sosyalist ülkelerden geniş katılmalar olmuştu. On yik aşkın bir zamandan beri süregelen her yıl bu sergi Belgrad'ta. Bütün Yugoslav cumhuriyetlerindeki yayınevleri geniş panolarla yer almıştı bu sergide. Acaba bizim Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin neden hiç alından geçmez Belgrad'ın his kadar olan İstanbul'da böyle bir sergi düzenlemek ?

Bir de Belgrad edebiyat fakültesinin doğu dilleri bölümü öğretim üyeleri bir alşam yemeğine çağırıldılar Yasar Kemal'e beni. B ü -

tün konuşmalar Türkçe yapıldığı için en rahat gündüneydi Yasar Kemal... Her ne kadar türkçe bilmeyenlere de rahatlıkla türkçe nutuklar çekmekten ve taşkın neşsiyle çevresinde sempati yaratmaktan hiç geri kalmıyorsa da...

Belgrad günleri canlı ve hareketli geçti. Gündüzleri Yugoslav Sendikaları Evinin amfiteatr biçimindeki salonunda, ya da koridorlarında, akşamları bütün davetlerin ağırlandığı Metropol otelinde çeşitli ülkelerin delegeleri daha yakından tanışmak ve konuşmak fırsatını hoş buldular. Eski dost Andre Frenaud ile birkaç defa başbaşa kahvaltı etmek fırsatı bu sevimli şairi daha yakından tanımama ve sevmeme yardımcı etti. Kırk yıllık dostlar gibi kucaklanarak ayrıldık birbirimizden.

Bu vesile ile 1965 ten beri uzun zaman kalmak fırsatını bulamadığım Belgrad'a bu yıl görmek ve incelemek için bol vakit buldum. Beş yıl içinde gerinde büyük değişiklikler olmuştu. Yeni mahallelerle şehrin nüfusu milyonu geçmiş. Bu beş yıl içinde otomobil ve çeşitli taşıt sayısı o kadar çoalmış ki büyük bir trafik hareketi göze çarpıyor. Geniş bulvarlar birer bir baştan bir başa Belgrad. Bu geniş bulvarlarda bile zaman zaman trafik sıkışıklığı göze çarpıyor. Bulvarların geniş kaldırımları ise, ne yazık ki bizimkiler gibi, oto parki haline gelmede yavaş yavaş. Ama sık sık parkların ve yeşil alanların nefes aldrığı beton yığınları gene de konut sıkıntısı problemini henüz kökünden çözmüş değil. Bir de kiralarn uculuğu artık tarife karşına dönmeye girmiş Yugoslavyada. Bizimkiler kadar ateş pahasına olmasa da, hele özel mülk olan apartmanlarda mobilya verilen daireler aşığı yukarı ortalama aylığa yaklaşan fiyatlarla kiralanıyor.

Bir de hayat pahalılığındaki artış göze çarpıyor. Mamur ve işçi ücretleri bizdekilerden yüksek alınamasına karşılık gerek yiyecek, gerek giyecek fiyatları daha pahalı. Büyük lokantalarda değil ortalı bir aşçı dükkânında da bizim paramızın 20-25 liradan a-

Resim 38: Yedi Yüz Elli Dokuzuncu Sayı Birinci Sayfa

2.2.2. ÖZEL SAYFALAR

Bu kısımda *Varlık*'ın belli konulara ve türlere ayırdığı iç sayfaları ele alacağız. Bunların genel özelliklerini açıkladıktan sonra uzun yıllar sürdürülen belli sayfaları teker teker göstereceğiz.

İç sayfalar üçer sütun halindedir. Bazı sayfalara çok küçük puntolarla konu başlığı konulur.

İlk sayıya baktığımızda şu başlıkları görürüz: “*Musahabe*”, “*Dil Sayfası*”, “*Garp Edebiyatı*”, “*Büyük Hikâye*”, “*Macar hikâyesi*”, “*Tenkit*”. İkinci sayfada bulunan ilkyazı “*Musahabe*” başlığı altında Yaşar Nabi'nindir.

Gençlik ve İnkâr

Yaşar NABİ

Nesil kavgası, ezeli dert. Yeryüzünde ilk nesli bir ikincinin takibettiği zamandanberi devam ediyor. Dünün genci, bugünün gencinde kendi dünkü meziyet ve kusurlarını görüyor, fakat, artık dününü hiç hatırlamak istemediği için, ve belki biraz da bu kaybolmuş dünün kaybolmuş taraflarını kışkırttığı için, gençliğin bazan hoyratlık şeklinde tecelli eden heyecan çokluğunu çekemiyor. Yarının yaşlısı, kendi yarınını hatırlama bile getirmediği için bugünün yaşlısında kendi yarınki uyusukluğunu ve tahakküm severliğini affedemiyor.

Nesil kavgası, sanat âleminde en fazla kuvvet ve şiddetle hüküm sürüyor. Çünkü, sanatkârın ihtirasları ve kinleri, normal adama nispetle, çok daha keskin-dir. Ve kıskançlık, sanatkârın öz vasıflarındandır.

Nesil kavgası, her devirde vardı, fakat bilhassa harpten sonra büsbütün alevlendi, önce yalnız karşıdan kinle gösterilen dışlar, ısırcı ve parçalayıcı olmağa başladı. Yaşlılık gençliğe boykot yaptı, gençlik, elinde baltalarla, geniş gövdeli üstat ağaçlarının kök saldırdığı şöret ormanına saldırdı. Manzara, bir yaşamak veya ölmek mücadelesi şeklini aldı.

Dünün edebî nesli bütün kavgaların ve geçimsizliklerin kaba-hatını gençlerin sırtına yükleyerek ve onların inkârcılığından, nankörlüğünden şikâyet ederek Özerlerine mesuliyet payı almak istemediler. Tezleri görünüşte doğruydular. Gençliğin taşkın hare-

ketleri, nankörlükleri, inkarcılık-ları olmuştular.

Fakat bu acele hüküm, çok derin ve ruhi sebeplere dayanan meselenin, ancak pek sathî bir görüşle mütalâası neticesinde veriliyordu.

Vak'aları tahlil ederken, on-ları intaç eden âmillerin de tet-kiki ve hükümlerin sona saklan-ması lâzımdır.

Ben, gençliği, bir el çabuk-luğuyla haklı çıkararak bütün kabahati üstatlarda bulmak gaye-sini gütmüyorum. Hiçbir iddiam da yok. Sadece, ve tamamiyle bitaraf olarak, meseleyi kendi görüşümle tahlil etmek istiyorum.

Herşeyden önce, genç neslin ruhi haletini anlayabilmek için onun inkışaf ve kültürleşmesi seyrini biraz takip etmek lâzımdır.

Bugünkü neslin çocukluğu ne zamanlara tesadüf etti, hiç düşündünüz mü?

İstipdat ve meşrutiyet müca-deleleri. Trablus felâketi. Balkan faciası. Umumi harp. Mütareke ve istilâ. Nihayet çetin kurtuluş savaşı ve kaçan düşmanın ardında tüten bir yurt.

Bayram şenliği için değil asker çağırarak için çalınan davul-ların tüyleri ürperten gümürtü-sü. Heyecanla pencerelerden uzanan başlar. Yaşlı ninelerin yüzündeki endişe. Düşünceli ağa-beyler ve küskün babalar. Top gürültüleri. Bodrumlarda yürek çarpıntılarile dinlenen tayyare sesleri, ölüm ve korku yağdıran bombalar. Sefalet Açlık. Kolera. Tifüs. Uyuş. Kanlı havadislerle dolu gazeteler. Birbirini kovalı-

yan felâket haberleri. Ve gece-leri, günün bütün korkunç inti-balarıyla dolu kâbuslar.

İşte bugünkü neslin çocuk-luk hatıraları. Onun ilk duyduğu koku barut kokusu, ilk şuuruna geçen ses top gürültüsü oldu. Onun emekleme devri, herkesin kendi başının derdine düştüğü bir zamana rastladı. Etinden tu-tacak kimse bulamadığı için, kendi kendine yürümeyi öğrendi. Hayatla, materyalist ve realist dünyanın en çirkin ve korkunç taraflarıyla ilk yakından teması daha ilk kelimelerini hecelerken yaptı.

Öğrenme ve okuma yaşına geldiği zaman kimse onunla meş-gul olmadı. Ve bu kayıtsızlık kar-sısında tabiat, bayatla mücadele insiyakını onda çok erken uyan-dırdı. Çocukluğunu, hayatın o hiç bir derdi olmıyan bahtiyar devresini vakitsiz kaybetti. Ken-diliğinden mektebe koştu, kendi-liğinden okudu. Yemiş yemiyerek, oyuncak almayarak artırdığı pa-rayı kitaba verdi Hayat mücade-lesinin çetinliğini mini mini di-mağıle hissederek çalışmayı ken-disi için bir iman yaptı. Ve patlı-yan milyarlarca mermiyle delik deşik olan maneviyat âleminin kaosunda kaybettiği imanını bu suretle telâfi etti.

Fakat, bayatla bu erken temas, çirkin ve korkunç hakikatla bu erken yüzleşme ve büyükleri ta-rafindan bu erken terkediliş onda insanlara karşı itimataz-lık ve çekingenlik uyandırdı. Büyüklerinin bu şefkatsizliğini affedemez oldu.

Resim 39: Birinci Sayı İkinci Sayfa

Sayfaya sığdırılamayan yazılar diğer sayfanın alt kısmında ince bir çizgiyle ayrılarak verilir.

Şiirler özellikle ilk yıllarda yazıların bulunduğu sayfalara bir ya da iki şiir olarak serpiştirilir. Sadece şiirlere ayrılmış sayfalar da bulunur. Birinci sayının 7. sayfası böyledir:

Deniz

*Şimdi her uyanık limandan uzak,
Derinlerde engin bizi sarıyor.
Güverteden korsan gibi aşarak
Ne arıyor sular, kimi arıyor ?*

*Yolcular, yolcular deniz çağırıyor,
Çağırıyor kükreyen suların sesi ;
Kükreyen, çıldıran sular bağırıyor,
Bağırıyor toplamak için herkesi.*

*O yandan bir vapur, bu yandan yelken,
Kimi dün kalkmıştır, kimi bu sabah.
Kim bilir nereye doğru giderken
Onları burada topluyor Allah.*

*Ey şimdi hepsinin ardında kalan
Yüzleri dağılmış, solgun birer iz,
Hemşirem teselli, kardeşim yalan,
Gidiyorum artık çağırıyor deniz;*

*Çağırıyor ve sular bizi arıyor,
Dalgalar, yol verin bize dalgalar . .
Geriye dönmek güç, ilerlemek zor.
Ne uzak bir ışık, ne bir liman var.*

*Yolcular, yol uzun ve her birimiz
Ya küçük bir ilâh ya bir kahraman,
Siz fakat, dalgalar, yol gösteriniz,
Nerededir ruhumuz için son vatan ?*

Ahmet Kutsi

Orkestra

*Bekliyorum çılgın bir ürperişle,
Kulak kesilmişim kalbime kadar.
Cansız tahtalara hayat verişle
Tellere degecek nerdeyse yaylar.*

*Fırtına olunuz, bora olunuz,
İçime dalgalar gibi dolunuz,
Yel olup eserken böyle, yolunuz
Beyaz bulutların üstüne çıkar.*

*Koparın ne varsa varlığınızdán,
Öyleki oynasın yerler bu hızdan.
Haykırın hep birden, hep bir ağızdan,
Başımın dönmeye ihtiyacı var.*

Muzaffer Reşit

İnanıyorum

Gösem bir gencin daha alnında emek teri;
Bir yağmur çiselese tohum ekme günleri,
Sevgilimin benim için döktüğü göç yaşını
Görmüş gibi içimin siliniyor kederi..

Baktığım yola bussa kamyon kağından fazla ;
Bir traktör toprağı alt etse ihtirasla,
Kendimden geçe geçe seyrine dalıyorum
Sevda filimlerini seyrederek gibi hazla !

Derimi karartmaya bende de var o merak
Plajlarda değil de buzkırlarda yanarak..
Yurtta nerde bir çökme duysam irkiliyorum
Altında uzandığım dam çatlıyor sanarak.

Sanatlıksam hünerim kılıç-kalkan sağlatmak
Benim ömüm düşmedi ne taş ne de fırlak !
Elimdeki tabutu beşige çevirmedim
Bana ısmarlanmadı; bana denmedi " yasak ! ..

Bu, ücreti evvelden alınmış emek değil;
Zamana uymak değil, hüner göstermek değil !
Satımdaki 'inansız karğımdaki düşmandan
Daha az düşman değil, daha az zevzek değil !

İnanınız a dostlar ! kardeşler inanınız !
Biraz çöşün, ısıtın: buz tutmuş dört yanınız..
Elimiz kalem tutsun diye ısınmak olmaz:
Ateşe sokulunuz, atıhınız, yanınız !

İnanmak : balçıktanken ansızın ruhla dolmak ;
İnanmak : insan olmak ; İnanmak: allah olmak !
Hey sanatla, kadımla, dinle erdim sanan hey !
Şu benim alnımdaki, gözümdeki nura bak...

Behçet Kemal

Bir Bahar Yazısı

Bahara hasretimi duyduğum gün ansızın
Topraktan bir saksıyı fırlattım uzaklara.
Gönlümü güller gibi ben attım uzaklara
Bahara hasretimi duyduğum gün ansızın.

Masamın üzerinde billurdan bir kâseye
Damla damla dökülen bir su halinde aktım.
Bütün bir bahar için bir demet gül bıraktım
Masamın üzerinde billurdan bir kâseye.

Feridun Fazıl

Şiirlere ayrılan sayfalar derginin tamamında olduğu gibi ekonomik kullanılmıştır. Bu sebeple yazıların iç içe olması gibi tek bir sayfada da birkaç şiire yer verilmiş, sayfalardan şiir ve yazı zenginliği için tasarruf edilmiştir. Derginin çıktığı yılların ekonomik koşulları göz önüne alındığında böyle olması doğaldır. Üstelik o yıllarda benzer işlevde bir dergi olmadığından *Varlık*'ın böyle bir tasarrufta bulunarak çıkması takdire şayandır.

2.2.2.1. “On Beş Günde” Sayfası

Henüz birinci sayının en arka sayfasında dikkatimizi çeken bir sayfa “*On Beş Günde*” başlığıyla verilen sayfadır. Bu sayfa 1946 yılına kadar arka sayfada verilmiş, bazen yazılar sayfa sayısı ile sınırlandırılmadığından bu sayfaya yer verilememiş, bazen de sadece birkaç satırla son sayfaya, yazı arasına sıkıştırılmıştır. Sayfa başlığı değiştirilerek ve farklı sayfalarda verilerek varlığını devamlı korumuştur. İlerleyen dönemlerde “*Ayın Olayları*”, “*İçerde Sanat ve Fikir Hareketleri*”, “*Okuyucularımızla Baş Başa*” gibi başlıklarla aynı işlevi gören sayfalar hazırlanmış, “*On Beş Günde*” sayfası en arka sayfadan iç kapağa taşınmıştır. (İç kapak, bkz. yukarıda)

133. sayıya (1939) kadar olan dönemde sayfa tasarımı hemen hemen aynı kalmıştır. Sayfada gündeme dair eleştiriler, haberler, çeşitli ilanlar küçük başlıklarla verilir. Sayfanın sonunda, sağ sütunda daha küçük puntolarla yayıncı müdür ve matbaa adı verilir. 1. sayıdan örnek:

ON BEŞ GÜNDE

VARLIK ne için çıkıyor ?

Memlekette bir tek hakiki san'at mecmuası yok. İnkılâbın, her sahada, yokluktan varlıklar yaratmak işine girişmiş olduğu bir devirde acısı hissedilen bu boşluğu doldurmak, duyulan bir ihtiyaca cevap vermek gayesiyle dirdi VARLIK çıkıyor.

VARLIK, Cumhuriyeti en büyük gümüşden emanet alan bir Türk gençliğinin, yaratıcı bir İnkılâp Neslinin sanat sahasında da var olduğunu göstermek ve onun için çalışmak istiyor.

Lüzumundan çok ağır yazılarla okuyucularımızı yormaktan çekineceğiz. Sanatın allâmeliliğinden fazla kendisini vermeye çalışacağız. Faydasız, kötü, zait ve hasta yazılar sayfalarımızda yer bulmayacaktır.

Telif yazılara daima en fazla yer ayırmakla beraber garbin şaheserlerini ve edebi hareketlerini okuyucularımıza tanıttacağız. Ve gözlerimizi, şimdiye kadar yapıldığı gibi yalnız Fransa'ya çevirmeyeceğiz, bütün garp dillerinden ve edebiyatlarından sırasıyla eserler neşredeceğiz.

"VARLIK, yardımlarını temin ettiği yazı arkadaşlarından mümkün olduğu kadar öz türkçe yazmalarını rica etmiştir. Dil hareketleri için yazılacak yazılara da daima sayfalarını açık tutarak, dil özleşmesi işinde yararlı bir varlık göstermek istiyor.

VARLIK, okuyucu avlamak için bilmeceler, merakı tahrik edici yazılar usulüne müracaat etmiyecektir. Bir mecmuadan bütün bekledikleri bunlardan ibaret olanlar varsın okuyucularımız arasından eksik olsun, yeter ki biz, inandığımız ve bağlandığımız memleket davasına en küçük bir hizmette bulunmuş olalım.

VARLIĞIN bir de iddiası vardır Mecmuamız türk edebiyatının bugün en olgun ve erişkin devresinde olduğunu neşredeceği eserlerle ispat edecektir.

VARLIK

İnkılâp Enstitüsü

Cumhuriyetin onuncu yılına kadar inkılâba kapılarını sımsıkı kapalı tutmuş olan Darülfünun şimdi yeniden kuruluyor. Bu yarı medreselikten üniversiteye geçiş maarif tarihimizin ehemmiyetle kaydedeceği hadiselerden biri olacaktır.

Kıymetli Maarif Vekilimiz Reşit Galip Beyfendinin Türk gençliğini inkılâpçı bir terbiye ile yetiştirmek hususundaki azmi semerelerini vermiye başlıyor. Vekâletteki inkılâp terbiyesi hey'etinin teşekkülünden sonra şimdi de Darülfünunda bir İnkılâp Enstitüsü açılacağını sevinçle haber alıyoruz. Ancak talebeyi memleket işleriyle yakından alakadar olmaya, inkılâbı benimsemeye ve sevmeye alıştıracak olan bir terbiyedir ki memleket için faydalı unsurlar yetiştirebilir. İnkılâp heyecanını ve yaratıcılık ateşini bütün gençliğin bağrında tutuşturmamız lâzım. Çünkü bu gençlik omuzlarına yarın çok ağır bir yük alacaktır. Garpten geri kaldığımız asırları telâfi için bir ömürde beş ömürlük çalışmak mecburiyetindeyiz. Ve bu yorulmaz çalışmayı gençliğin bir fedârlık değil, bir borç ve vazife telâkki ederek seve seve yapabilmesi için kafasının uyuşturucu nazariyelerle doldurulmasından ziyade kalbinin mukaddes inkılâp heyecanıyla tutuşmuş olması lâzımdır. İşte biz, maarifimizdeki bu inkılâpçılığa hamlesini bu bakımdan alkışlıyoruz.

Millî Temsil Akademisi

Ankarada Millî Temsil Akademisi kuruluyor. Halkevlerinin çalışmaya başlaması ile memlekette uyanmış olan temsil hayat ve sevgisi bu teşebbüs sayesinde bir kat daha artacak ve ciddileşecektir.

Tiyatro ve sinema, temeli teknik olan işlerdir. Rejisörün, aktörün, bir fabrika ameleleri gibi iş başında staj görmesi lâzımdır. Mektepsiz tiyatro, daima tuluata düşmeye mahkûmdur.

Rejimin diğer san'at şubeleri gibi bugün tiyatro ve sinemaya karşı gösterdiği alâka pek yerindedir. Halk terbiyesine çok ehemmiyet vermesi lâzım gelen milletlerden biriyiz, ve halk terbiyesi hususunda tiyatro ve sinemanın büyük rolü herkesçe malûmdur.

Millî Temsil Akademisi yarınki Türk tiyatrosunun temel taşı olma namzettir. Temelini atmadan tiyatroyu bina etmiye başlamanın olmamız çok isabetlidir. Türk tiyatrosunu, yarın, bu sağlam temel üzerinde, göğsümüzü kabartarak kurabiliriz.

Eski bir münakaşa münasebetiyle

Kıymetli şair Haşim'in ölümü münasebetiyle Peyami Safa'nın yazdığı güzel ve samimi yazılar, Haşim kadar Peyami'yi sevenleri de memnun etti. Hırçınlıkları ve yersiz münakaşalarıyla o yalnız birkaç kıymetli meslektaşın değil, sanatini beğenen karilerinin de kalbini kırmıştı. Bu itibarla son tamiri iki tarafı oldu.

Peyami Safa'nın eski manasız garazlerini ve kinlerini tamamıyla unutmış olduğuna inanmak istiyoruz. Yalnız Haşim'e karşı, son zamanlarda tamir ettiği hatanın bir kısmını da Yakup Kadriye karşı işlemiş olduğu halâ hatırlardan çıkmış değildir. Peyami'yi, belki unutmış olduğu bu eski suçunu tamire davet ederken, ihtida ettiğine kanaat getirdiğimiz kalbinin bu daveti memnuniyetle karşılayacağını umuyoruz.

Y. N.

İhtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü: Sabri Esat
Halkın İhtiyacı Millîye Mühürü

Resim 41: Birinci Sayı "On beş Günde" Sayfası

133. sayıdan (15 Ocak 1939) itibaren sayfa yine en arkada verilmeye devam etmiş fakat adı "On Beş Gün İçinde" olarak değiştirilmiştir. Fakat bu sayfayı bu tarihten sonra her sayıda göremeyiz. Giderek daha az verilen sayfanın yaptığı işlevi

iç sayfalarda bulunan “Kitaplar” başlıklı sayfa ile yurt içi ve yurt dışından güncel bilgilerin verildiği yazılar almıştır. 165. sayıdan (15 Mayıs 1940) örnek:

O N B E Ş G Ü N İ Ç İ N D E

ŞİİRİMİZDE CANLILIK

Yaşar NABI

Bu canlılık neşriyat hayatımızda aşikâr surette kendini gösteriyor. Gariptir ki şiir vadisindeki faaliyetimiz zaman zaman büyük bir hareket gösterdikten sonra yerini senelerce devam eden uyusukluk devirlerine bırakmakta, sonra bunu yeni bir canlanış takip etmektedir. Bu devri hamlelerin sebep ve amillerini araştırmak içtimaiyatçıları ve romancıları için pek meraklı bir tetkik mevzuu olabilir.

Son devir şiir tarihimize kuşbakışı bir göz gezdirecek olursak şöyle bir teselsül müşahede ederiz: İstiklâl harbini takip eden senelerde şiirimizde mahsûs bir durgunluk vardır. 1927 den itibaren Yedi Meşalecilerin neşir hayatına atılmasıyla başlayan, hayat mecmuasının faaliyetleriyle bärizleşen bir hareket görüyoruz. Bu coşkunkluk devresi ancak birkaç sene devam edebilmiştir. 1930 dan 1934 e kadar gene bariz bir atalet. Bu tarihten sonra, mecmuamızın neşir hayatına atılmasıyla yeni Türk şiiri en güzel hamlelerinden birini göstermeye başlamıştır. O kadar ki Varlık'ın ilk üç cildi, şiir kıymeti bakımından hiç te istihfâf edilemeyecek bir ehemmiyeti hâizdir. Fakat bu devre de ancak bir kaç yıl devam etmiş, 1937 den sonra yavaş yavaş gevşeyerek geçen sene mecmuamıza, şiir neşrinden büsbütün vazgeçmek kararını verdirecek bir raddeye kadar gelmiştir. Bugün yeni bir hamle karşısında bulunduğumuzu söyleyebiliriz. Bu hamle, yalnız şiir kadromuzun yeni ve genç elemanlarla takviyesinden ibaret kalmıyor; başda Yahya Kemal olduğu halde isim ve şöhretlerini yapmış şairlerimizin de velûtluğu artmış bulunuyor.

Fakat mecmuaları dolduran mebzul şiir malzemesi içinde kemmiyet itibarıyla bariz üstünlük en gençlerdedir. Bu hamleyle birlikte şiirimizde yeni bir cereyanın da çok kuvvetlendiğine şahit oluyoruz: Hiç bir kaideye bağlanılmıyarak tamamiyle serbest çalışmak. Bu serbesti içinde bize yeni sesler getirenler ve yarın için büyük ümitler verenler yok değil. Ancak şunu da söylemek mecburiyetindeyiz ki, kaidersizlik, tekâmül düşmanlığı, yeni şiirimize lüzumundan fazla bir kolaylık, bir acelecilik getirmiştir. Bunun neticesi de şiire pek ziyade keçi boynuzu karışması olmaktadır. Genç şairlerimizin velûdlüğe mani olacak derecede bir titizlikten kurtulmaları hoş görülebilir ama, aceleyle ve kolaya temayül etmenin en iyi istidatların eserlerinde bile zararlı tesirlerini kendini göstermesini memnuniyetle karşılamak tabii mümkün değildir. Bugün şiirimizde kemmiyet, bizi ziyadesiyle tatmin edecek bir dereceyi bulmuştur. Keyfiyet hususunda da aynı şeyi temenni edelim.

İmtiyaz sahibi ve umumî neşriyatı idare eden: Sabri Esat Siyavuşgil
Müdürü: Yaşar Nabi Ulusal Matbaa Ankara

Resim 42: Yüz Altmış Beşinci Sayı “On Beş Günde” Sayfası

1946 yılında ise artık bu başlıkla böyle bir sayfa görülmez. Onun yerine iç kapakta gördüğümüz sayfa konulmuştur. Yalnız 311. sayıda iç sayfalarda “Aydın Fikir

Hareketleri” başlığıyla bir sayfa vardır. Nitekim 312. Sayıda bu sayfa iç kapakta benzer bir isimle görülecektir. Dergi içinde verilen kitap tanıtım sayfaları, okuyucudan gelen mektup ve şiirlerin verildiği sayfalar da “*On Beş Günde*” sayfasının işlevini daha geniş olarak sürdürürler. (Bkz. “İç kapak” sayfası yukarıda.)

2.2.2.2. Diğer İç Sayfalar

Yukarıda söylediğimiz gibi 133. sayıdan itibaren tasarımda ve sayfa düzeninde değişiklik olmuştur. Sayfa başlarındaki küçük konu başlıkları devam eder. Farklı isimlerle düzenli olarak yer verilmiş yeni sayfalar görürüz. Bunlar her sayıda görülmemekle beraber bazı sayılarda karşımıza çıkar.

133. sayıda gördüğümüz “*Telkinler Düşünceler*” adlı sayfa bunlardan biridir. Derginin sonlarına doğru 30. sayfadadır. Bu başlık altında bu sayıda üç yazı vardır. Yazılar edebiyat, ekonomi, sosyal meseleler gibi konularda olabilmektedir. 35. sayfada bu başlığa ayrılan sayfalar biter, arkasından başka bir başlık dizi olacak olan “*Hülasalar ve İktibaslar*” sayfası gelir.

TELKİNLER, DÜŞÜNCELER

ŞİİRİMİZİN CANLANMASI İÇİN

Son zamanlarda, şiirin artık eski ehemmiyetini kaybetmekte olduğu sık sık tekrar ediliyor. Bazı bedbinler, daha ileri giderek, şiirin artık unutulmağa, terkolunmağa mahkûm olduğunu söylüyorlar. Vakıa şudur : şiir, bugünkü haliyle tatmin edemiyor. Fakat «bugünkü haliyle» çünkü şiirin bugün hâlâ devam ettirdiği temler, artık eskimiştir. Bugünkü şiir, bugünkü hayatın yeni idraklerine göre yeni formlar yaratmak zaruretiindedir. Böyle istihaleler, ötedenberi olagelmıştır. Her sanat kolu, asırlar zarfında, türlü merhalelerden geçmiştir. Bütün bu geçişler, uzun veya kısa süren buhranları takip eder. Teknik değişir, formlar değişir. Fakat bu değişikliği meşru kılan şey, temlerin yenilenmesi, değişmesidir. Yeni temler, yeni bir hayat telâkkisinin, yeni ve cazip bir idealin mahsulleridir.

Bütün edebî mahsuller kendi neveleri dahilinde, zamanlarının rağbetini kazanmış olan temler etrafında teşekkül ederler. Sanatkârın kullandığı bu temler, ne zaman hayattaki cereyanlara tevafuk ederse — herhangibir sanat için — altın devir başlar. Aksi halde buhran mevcuttur.

Bugün edebî sanatlardan bazıları, meselâ roman büyük bir rağbet görüyor. Uzun bir şiire tahammül edemiyen okuyucunun ondan yüz kere uzun ve yayvan nesre nasıl tahammül edebildiğine şaşmıyor musunuz? Bunun sebebi aşikâr: Roman, bugünkü hayata daha yakın geliyor. Çünkü yeni, yeni temleri benimsiyor. Tekniğini ona göre işletiyor. Okuyucu, romanda, kendini devrinin çok dışında hissetmemektedir.

Şiire gelince, bugünkü lirizmin kaynakları, hep eski temlerdir. Yeni lirik temlerin işlenmesi güç ve zamana bağlıdır. Çünkü büyük ürik temler (aşk, tabiat, allan, ölüm); ahlâk, aile, din gibi sosyal müesseselerin tekâmülüne tabidirler. Modern zamanlarda, cemiyet hayatında husule gelen buhranlar bu müesseseler üzerinde derin tesirlerini bırakmıştır. İçtimâî buhranlar ise epik temleri ilhama daha müsaittir. Büyük içtimâî buhran zamanlarında kollektif tahassüsler, ferdi tahassüslere galebe çalar. Halbuki lirizmin pınarları ferdin nefsi cidalleri, buhranlardır. Örnek olmak üzere bir lirik temi alalım: Merhamet. Uzun asırlar zarfında bu temi terennüm eden şairler, ona yalnız dinî bir tahassüs şekli verebilmişlerdi. On dokuzuncu asırda, sosyalist ve solidarist fikirlerin hayatta yayılışından sonra merhamet tahassüsü de şeklini değiştirdi. Bir çift mini mini çıplak ayağın üşümesi, bir his cuşışı doğurabiliyor. Fakat evvelâ hayat görüşü istihalesini yaptı, sonra şiir.

Zamanımıza gelince, hayat görüşümüz, yine değişmektedir. Fakat şiir, henüz bunu kendi bünyesine alamamıştır. Vakıa, bazı çağlarda, şiir, hayata takaddüm etmiş görünür. Fakat geçmiş asırlarda bugünkü kadar hızlı fikir cereyanları yoktur. Lirik temler, uzun asırlar zarfında ağır, yavaş adımlarla istihale etmişler; eskilerin parçalanmasından yeni temler vücuda gelmiştir. Bir örnek alalım. İşte bir lirik tem: Ölüm. Beşeriyet kadar eski bir tem. Fakat türlü medeniyet, türlü fikir merhalelerine ulaştıkça türlü şekiller almıştır. Bunlar da ayrı ayrı birer temdir ve her biri yeni bir fikir, yeni bir hayat merhalesinin mahsulüdür: Ebediyet temi (iptidâî dinlerle başlar); tenasüh temi (mistik tefekkürlerle başlar.); fanilik temi (büyük dinlerle başlar); miraç, göğe kavuşma temi (büyük

30

Resim 43: Yüz Otuz Üçüncü Sayı “Telkinler ve Düşünceler” Sayfası

36. sayfada gördüğümüz “Hülasalar ve İktibaslar” sayfası da diğer başlık gibi 1946 yılına kadar zaman zaman gördüğümüz bir başlıktır. Bu konu başlığı altında alt başlıklarla çeşitli konularda denemeler vardır. 39. sayfada sona erer.

Aynı sayıda gördüğümüz ve bundan sonra 1980'lere kadar farklı şekillerde göreceğimiz bir sayfa ise “Kitaplar Arasında” konu başlığıyla verilmiştir. Bu sayfa

“*Hülasalar ve İktibaslar*”dan sonra son sayfa olan 40. sayfadır. “Muzaffer Reşit” takma adıyla Yaşar Nabi Nayır tarafından kaleme alınmıştır.

134. sayıda gördüğümüz, birkaç sayı devam eden bazı sayfalar vardır. Bunlardan birisi “*Yeni Maksimler*” adıyla **Cemil Sena Ogun** tarafından hazırlanan bir sayfadır. Burada gençlere ahlâki öğütler verilir. Nitekim “maksim” felsefede “ahlâk kuralı” anlamına gelir. Sayfa çeşitli yazıların devam ettiği sayfaların arasına yerleştirilir. Bazen tek sayıda iki ayrı sayfada “maksimler” verilmiştir. Her kuralın bir numarası vardır. Sayfa iki sütun halindedir.

YENİ MAKSİMLER

I

Yaşadığımız yirminci asır insan zekâsının iptidai devirlerinden biridir. Bu asırda yapabildiğimiz şeylerle, eskilere karşı öğünebiliriz. Halbuki bütün bunlar, ileri asır çocukları için, gülünç hâtıralar olacak ve onların bize acımalarını temin edecektir. Gelecek nesillere, medeniyetimizi değilse de ahlâkımızı takdir ettirmek her zaman elimizdedir. Öyle ise, bizden sonrakilerin bize acımalarından ziyade saygı duymalarını temin edecek bir şekilde yaşamalıdır.

II

Başkalarını mesul etmesini bilmiyen veya buna cesaret edemiyen insanlar, kendi mesuliyetlerini başkalarına unutturmak istiyorlar demettir. Günahlar vardır ki, bunların hesabını sormakla kendi günahlarımız ortaya dökülmüş olur.

Millet ve vazifelerine karşı ihanet etmiş ne kadar insan vardır ki, kendilerini mesul edecek durumdaki insanların gerilikleri yüzünden, bir sosyetenin en temiz evladı imiş gibi görünürler.

III

Ötedenberi mesuliyeti bir örümcek ağma benzetirler ve bundan bir kuş rahatça geçtiği halde bir sineğin geçemeyeceğini iddia ederler. Kabahat, mesuliyetten korkmıyan ve onu aşabilen insanlarda değil kabahatliyi mesul etmesini bilmiyen sosyetededir. Bir suç işlemekten korkmıyan insanların küstahlığı, hesap sorabilecek insanların kirlilikleri nisbetinde artar. Faziletli milletler, mesuliyet ağını, büyük ve küçüğü de yakalayabilen dinamik bir tuzak haline getirebilirler.

Cemil Sena ONGUN

edipleri Zagreb ikinci klâsik lisesi Yugoslav edebiyatı profesörü Ahmet bey Muratbegoviç'dir. Elyevm kırk yaşlarında olan bu muharrir; Bosna'nın eski bir bey ailesine mensup olup Bosna serhadinin Gradaçaç kasabasında doğmuştur. Morana isimindeki opera eseri Yugoslav sahnelerinde oynanıyor. «Kuduz Köpek» ve «Allah yolunda» adlı iki dram eseri de neşretmiştir. Muradbegoviç; aynı zamanda değerli bir edebî münakkid ve konferansçıdır.

Bosna ve Hersek ve Balkan müslümanlarının medenî tarihlerini tetkik eden ve bu sahade büyük salâhiyet sahibi olan Hamdi Kreşevlyakoviç de tarihî tetkikat ve neşriyatıyla Yugoslav edebiyat ve bilgisinin kıymetli bir uzvu olmuştur.

Bosna ve Hersek müslümanlarının Yugoslav edebiyatına son altmış yıl içinde verdikleri simalarla bu simaların hayat ve mesailerıyla eserleri bir makale mevzuu olarak şu kısa hatlarda tasvir olunabilir.

Kemali teessüfle şunu teyit etmek icap eder ki Bosna ve Hersek müslümanları, hristiyan ırkdaşları gibi, kendi edebiyatlarına cihanşümul şöhrete sahip üdeba verememişlerdir. Bu sararın istikbalde telâfi edileceğine de pek canlı emareler bulunmuyor.

Resim 44: Yüz Otuz Dördüncü Sayı “Yeni Maksimler” Sayfası

134. sayıda dikkatimizi çeken başka bir dizi yazı ise “*Vecizeler*” konu başlığındadır. Sözler yabancı yazar, bilim adamı ya da ünlü siyasetçilere aittir. Diğer yazıların bulunduğu sayfa içlerine yerleştirilir. Bu sayfa da yukarıda bahsettiğimiz sayfalar gibi her sayıda görülmez. Özellikle 312. sayıdan sonraki düzenlemede ve

içerikte yapılan değişiklikle beraber bu sayfaya benzer sayfa veya köşeler yapılmıştır.

VECİZELER

Saadet insanın sevildiği yer-
dedir. DELAVILLE

İnsanın dostu yoktur: Bahti-
yarlığının dostları vardır.
NAPOLEON

Dünyanın bütün hazineleri se-
vilmek saadetine değmez.
CALDERON

Dostluk insanı ihtiyarlığın-
da gençleştirir.
PAUL CASTELLA

Bu dünyada yegâne dikensiz
saadet, dostluktur.
MLLE DE SCUDERY

Dostluğun en ilâhi tarafı doğ-
ruyu pek az söyleyen ve nadiren
işiten insanlara hakikati söyle-
mek hakkını vermesindedir.

LACORDAIRE

İhtiyar dostluklar hayatın son
çiçekleridir: bunları derleyenler
bahtiyardır!

LACORDAIRE

Mesut ol: Bdbaht olanın dos-
tu yoktur.

ÖRİPİDES

En büyük saadet kendimiz
için sevilmemizdir; daha iyisi:
kendimize rağmen sevilmemiz-
dir. VICTOR HUGO

zıssıhhası alanında bize esaslı yardımlar vadedebilmesindedir. Muhtelif milletlerde ve millî tiplerde kan gruplarının kemmi ve nisbi hususiyeti bilhassa calibi dikkattir. Meselâ şimal ırklarında A grubu B'ye nazaran daha sıktır, Avrupanın cenup ve şark taraflarına gidildikçe B'ler çoğalıyor ve halk tabakalarında «İrk indeksi,» B evsafına inhirafa başlıyor. Avusturalyalılarda ve şimalî Amerikalıların yerlilerinde ise B. evsafı da büsbütün kayboluyor ve oraların halk kitesinde münhasıran O grubuna rastgeliniyor.

Türk ırkı, yüzde nisbeti ile A'ları galip Avrupa ırklarının baş sırasına girmektedir, Türk halkında A grubu galiptir ve ırk indeksi yüksektir (1.8).

Kan grupları indeksi sayesinde bazı milletlerin tarih ve ırk yakınlıkları hakkında da bir fikir alınmaktadır (türklerin macarlarca, alınanların ingilizlerle).

Kan gruplarının bir başka kıymeti de bazı adliye işlerinde kendim gösterir. Meselâ bir çocuk dünyaya gelir, babası şüpheli olur ve anne, falan kimsenin bu çocuğun babası olduğunu iddia eder. Yahut da herhangi bir sebepten babasını veya anasını kaybeden bir çocuğun nesebim tayin etmek icabeder. Böyle vaziyetlerde mevcut herhangi bir iddiayı isbat veya isnadı reddetmek kolay bir iş değildir. Alelade bir biçim ve şekil benzeyişi ve emsali noktalar tek başına kâfi gelmez. Kan gruplarının tayini burada da çok defalar isabetli bir yol gösterebilmektedir. Bu hususta ciddi esaslara bağlı ince tahliller, her adliye doktoru tarafından tatbik edilegelmektedir.

Resim 45: Yüz Otuz Dördüncü Sayı “Vecizeler” Sayfası

1942, 224. sayıda “*Kitaplar*” sayfası, bu sayfa adı ile devam ediyor. 1941 yılı 202. sayıda ise “*Yeni Kitaplar*” adıyla bu sayfayı görüyoruz.

1946 yılı 312. sayıya kadar iç sayfalar böyle devam ediyor. 1946 yılında 312. sayıyla beraber hem düzenleme hem içerik epeyce değişir. *Varlık*'teki bu değişim 311. sayıda (1-15 Haziran 1946) bir sayfa arasında bir paragrafla bildirilmiştir.

V A R L I K

14. cü yılına başlarken, gelecek sayıdan itibaren yepyeni bir şekilde çıkıyor. Gerçek bir edebiyat ve fikir mecmuasına hasret çekenler Varlık'ın bu ihtiyacı tam mânasiyle karşılayacak bir yola girdiğini görecektir. Büyük fedakârlıklara katlanarak çıkarılan gelecek sayımız 25 kuruşa satılacaktır. Yeni Varlık, ilk sayılarındaki mükemmelliği hatırlayıp arayanları tatmin edecektir. Temmuz sayımızı bekleyin.

V A R L I K

dır. Sevmek edebiyatın, saadet olarak yarattığı tek hazinedir. Bunun İçindir ki kutsal kitaplar, varlığı bir aşkın eseri ve Tanrıyı bir aşk olarak vasıflandırmalardır.

— 10 —

Haydi utanma, itiraf et dostum; sevenlere ve sevilenlere imrenmekle geçen bir hayatın yaşamaya değer bir tarafı yoktur değil mi kendilerini ölüme götüren anlar içinde bile, seven balıkların neşesine dikkat ettin mi? İnsan oğlu bir balık kadar olsun hayatın değerini bilseydi, yer sarsıntılarının ve binbir çeşit tabiat öfkesinin, sevmeyi ve sevişmeyi bilmeyen insanlara karşı, birbirinin kardeş olduğunu inkâr eden insanlara karşı baş gösteren bir isyan ve ihtilâlden başka bir şey olmadığını anlayabilirdi. Tabiat zengindir. Ve en kısır samanlarında bile cömerttir. Ondan neyi istedik de vermedi; ondan neyi aradık ta bulamadık. Onun kalpsiz oluşu, kendi nimetlerini tatmayı bilmiyen sefalet âşıklarına karşıdır. Kan kokusundan, nefis bir ziyafetin müjdesini alan köpek balığı, sofrasında parçalanan kalbin boş olduğunu görünce, çektiği zahmedten üzülecektir. Sevgisiz bir kalp bir cinayete veya bir ziyafete kurban edilmiye değmiyecek kadar değer-siz bir şeydir.

314

Resim 46: Üç Yüz On Birinci Sayı İlan

314. sayıdan (Eylül 1946) sonra görülen deęişiklikler:

Son sayfa “*Dıřarıda Sanat ve Fikir Hareketleri*” adıyla görölmeye başlanıyor. “*Kitaplar*” adıyla bir köşe, bundan hemen önce, “*Güzel Sözler*” köşesi, 319. sayıda (Şubat 1947) karikatür görmeye başlıyoruz. Aynı sayıda resim ve görseller çoğalır hatta konu başlıkları bile resimli hale geliyor. “*İçerde Sanat ve Fikir Hareketleri*” diye bir sayfa 14. sayfada karřımıza çıkıyor.

356. sayıya (Mart 1950) baktığımızda řu gibi deęişiklikler olduğunu görürüz: 4. sayfa “*Sanatçılarla Bir Konuşma*”, arkasından 5. sayfa “*Köyden Notlar*”, 5. sayfa sağ alt köşede “*Özdeyişler*” yabancı yazarlardan, 12. sayfada “*Dergiler ve Kitaplar*”, 15. sayfa “*İçerde Sanat ve Fikir Hareketleri*”, 16. sayfa arka kapak.

1951 yılı 367. sayı: Son iki sayfa “*Güzel Sanatlar*” başlığıyla bir sayfaya ayrılıyor.

GÜZEL SANATLAR

SANAT DOSTLARI CEMİYETİNDE BİR SERGİ

Sanat Dostları Cemiyeti, memleketimizin en tanınmış dolmuş ressamını kendi salonunda bir sergi açmaya davet etmiş, bu suretle, cemiyet lokalinde, bu mevsimin en kuvvetli ve olgun sanat tezahürü muvaffakiyetle başarılmıştır. Eserlerini teshire davet edilen ressamlar şunlardır: Sabri Berkel, Hakkı Anlı, Nurullah Berk, Cemal Tolu, Bedri Rahmi, Eren Eyüboğlu, Halil Dikmen, Zeki Falk İzer, Eşref Üren.

Her biri olgunluk devresine varmış ve plastik ifadesini bulmuş olan bu sanatçıların eserlerinin bir araya toplanmasından, Türk resminin bugünkü temayülleri açık bir şekilde, anlaşılıyordu. Bu temayüller, bir taraftan, kübizmin ve mücerret sanatın devamı, bir taraftan da bu iki kol yoluyla millî motiflerimizin ve stillize bir realizmin resim dünyamızda yer almasıdır.

Sabri Berkel, mücerret sanata meylenmekte ve tabiatın hemen hemen tamamıyla sıyrılmış şekil ve renk kombinasyonları aramaktadır. Bu ressamın teshir ettiği üç deneme, serginin en muvaffakiyetli eserlerindendir. Hakkı Anlı,

Picasso'ya hayranlığını, İspanyol tutadığını hatırlatan üç renkli ve murazeneli resimle, ilân ediyordu. Nurullah Berk, mücerret araştırmalardan, yerli motiflerin geniş yer aldığı bir realizme doğru girmektedir. «Düğü diken kadın», ressamın formunu bulmuş olduğunu, ne yapmak istediğini belli ediyor. Cemal Tolu, eski realist tarzında, Bedri Rahmi oymaları, nakışları hatırlatan üslubunda devam ediyorlar. Bedri, güçde zenginleşen bir renk cümbüşü içine giriyor. Karşı Eren ise, yeni döndüğü Paris'ten, «non - figüratif» denemelerle gelmiş.

Halil Dikmen, ıyık - göğe endişelerinden renk oyunlarına geçerek bir müddet durakladığı realizmden —acaba ne kadar zaman için — uzaklaşmış görüntüyü mü? Zeki Falk İzer, Bonnard'ı çok sevdiğini gösteren ahenglerle, bu sergide, pek iyi temsil edilmiştir. Zeki İzer, tam mânâsıyla, resmin «trik» bir temsilcisidir. Eşref Üren de, empresyonist usul ve tekniğine sadık kalmakla, kendi hisli, romantik görüşünü artık sağlama bağlamış bulunmaktadır.

K. E.

MAYA SANAT GALERİSİ

Bu ay İstanbul'da devamlı bir satış sergi vazifesi görmek üzere bir sanat galerisi açıldı. Bu galeri Beyoğlu'nda Kallavi sokağı 20 No. da küçük bir apartman dairesidir. İsmi Maya olan bu galerinin sahibi Adalet Cimcoz'la görüştik ve izahat rica ettik, dediler ki:

— Gayem, inandığım Türk sanatçısına, her zaman eserini teşhir edebilecek bir yer ve ona halkla teması temin etmektir. Bu küçük iki odada gördüğünüz gibi, yalnız resim satmıyoruz. Louvre ve Guimet müzelerinden getirdiğim ve her salona süsleyebilecek heykeller; Gökku'ya humus surette ismarlayıp yine her birini ayrı bir resama şaalettiğimiz vazolar, abajurlar; sıyah çirkin sobaların önümü güzel-
leştirten paravanlarımız; motiflerini ressamlarımızın çizdiği ve hanımlarımızın çok beğendiği yazmalar; Anadoludan getirdiğimiz bu güzel iktifim, örgü ve gözmele galerinin belibliği inalları meyanıdadır.

— Ziyaretçiniz çok oluyor mu?

— Maya, resmen 1 Ocakta açıldı. Henüz reklamla bile başlamadık. Eksik olmasın, gazeteci arkadaşların sayesinde birçok meraklı her gün öğleden sonra burasını dolduruyor. Hatta sırf Maya'yı görmeye Bursa'dan gelenler var.

— En çok ilgi toplayanlar hangi eserler?

— Tabii, resimler... Galeride bir Matise ve bir Braque kopçası bulunduğu haberi bütün resim severleri buraya topluyor. Sonra Balaban ve Kâğıt Hasan Kaptan da çok sükse yapıyorlar. Fakat satılar daha ziyade vazolar ve heykellerde oluyor. Mamafih, bir hafta içinde üç tablo satık. Menahilimizin arasında ecnebler hemen ön plânda geliyorlar. Onlar bilhassa kilim ve Anadolu örgüleri ile yazmalarını çok sevdiler. Birçok yazma siparisi aldı. Çay şiftileri, perde ve şort ismarladılar, hep de bunların signe olmasını istiyorlar ki, zaten bizim de prensipimiz bu.

— Bu işin tutunacağını tahmin ediyor musunuz?

— Benim masrafımı çıkarsa, kâfi. Çünkü, iş olarak bundan daha zevkli, bundan daha güzel bir şey olamaz. Gelenlerin hepsi iditirir zevk sahibi insanlar; onlarla konuşmak bile yetiyor insana. Temennim şu: İnşallah beni görüp heveslenirler de hiç olmazsa İstanbul'da mevcut mahallebeli dükkânları kadar çok galeri açalarlar.

Birde galiba ner'inin ilici olan Maya'ya ıran ömürler, başarılı işler dileriz.

Resim 47: Üç Yüz Altmış Yedi “Güzel Sanatlar” Sayfası

Yeni bir yayın yılıyla derginin içeriğinde yapılan değişiklik 366. (01.01.1951)

ve 367. sayıların “Aydın Olayları” sayfasında belirtilmiştir. 367. sayıdan:

«Ses Dünyamızda Kargaşalık

Musiki âleminin özel münaşşe mevzu olan alaturka - alafranga çekilmesi son zamanlarda çok daha canlı bir şekilde yeniden ortaya çıkmış bulunmaktadır. Yalnız bu sefer küçük bir farkla: artık alaturka yerine Türk musikisi deniliyor.

Bu suretle, aydınlarımızı Ötenden beriye ittiye ayıran ve içtimai hayatımızın her sahasında görülen ikilikliğin musiki sahasındaki belirtisinden başka bir şey olmayan kargaşa, hep aynı delillerle iki taraf arasında sürüp girmektedir.

Adını ararsanız bir ikilik değil, bir çiftlik karşındayız. Eski den- enderin veya fasıl musikisi denilen, halkın alaturka diye andığı musikiye Türk musikisi adını verme hakkımız yoktur. Bizansın musiki an'anesine İran ve Arap tesirlerinin kitılmasıdan meydana gelen fasıl musikisi Türktündür de ondan tamamıyla ayrı bir karakterde olan halk musikisi Türkün değil midir?

Halbuki bu halk musikisini seven ve tutanların yokunu yalnız büyük şehirlerin zevk sınırı içinde kalan fasıl musikisinin hayranlarından çok fazladır bizim memlekette.

Divan şiirimizle halk şiirimiz arasındaki ayrılığın tipatıp bir benzeridir bu. Nani Türk şiirinin münhaşsan divan şiiri olduğunu iddia edememek, Türk musikisi adını da yalnız bu fasıl musikiye veremeyiz.

Fasıl musikisi polifoniye (çok seslilik) müsalet değildir. Dolayısıyla armonize edilemiyor. Bu hal o musikiyi şarkın hudutları içinde hapsedmiştir. Bu musiki sahası içinde kaldığımız müddetçe, hiç bir gün bir Türk bestekârının eserini batı orkestralarından ve radyolarından dinlemek zevkini tadamayız. Bu zevki bize ancak batı musiki tekniği ile yetişerek halkın ruhundan kopan seslere açılacak bestecilerimiz duyuracaktır. O halde istikbal için yalnız onlara güvenmemiz ve yerli musikiimizdeki ikilikte de halk musikisini fasıl âhengine tercih etmemiz lâzımdır.

Aksi halde belki kendi itiyatımıza hizmet etmiş oluruz ama, memleketin hayrına değil.

Bugün ailelerimiz bu zevk kargaşalığının neticesi olan çekimlerle doludur. Anne fasillara bayır, baba tarihî Türk musiki eserlerini işte çeker. Oğul halk musikisinin hayranıdır. Kız klâsik batı musikisine tutkundur. Bir de caz düğünleri damat geldi mi eve; cücüne tamam demektir.

Zevkimizin bu anarjiden nasıl ve ne zaman kurtulacağını keşfetmek için kâhın olmak lâzım.

Atatürk, her sahada batıya dönmek fikrünü ıspat ederken musikiyi de bu umumî istikametin dışında bırakmamış, fasıl musikisini çok sevdiği halde Türk gençliğini batı musiki tekniği ile yetiştirmenin bir zaruret olduğunu sözleri ve hareketleriyle göstermiştir. Görüşten aksi ve mantık için tutulacak yol budur.

Atatürk devrinde zaman bu istikamette geçiyordu. Bugün iş tersine dönmüştür. Radyolarımız fasıl musikisi zevkini, henüz daha ona alışmamış halk kütelleri arasında da yaymaktadır. Birtakım hoyacı piyasa şartlarına rağmen

DERGİMİZ:

Sayfamızı bugünkü Varlık'a ve onun iş meselelerine ayırmak ihtiyacını duyduğumuz için okuyucularımızın bir mazur görmelerini rica ederiz.

Hep bildiğimiz gibi, Varlık geligüç bir magazin değildir. Okuyucuları ile bir bütün, bir aile teşkil eder. Seçilmiş okuyucuların arzu ve dileklerini karşılamaya ne kadar önem verirse, onların da dergilerine aynı yakın ilgiyi gösterdiklerinden emindir. Emindir, çünkü bunun sayısız delillerini görmüştür, ve o yüzden kendilerine büyük bir misnet borcu duymaktadır.

Anketimiz dolayısıyla rahmete girip Varlık hakkındaki düşünce ve dileklerini bildirmek fırsatı bulunan okuyucularımızın, sayısız tahminlerimizin çok üstündedir. Bu dansıma, bizim için son derece faydalı ve öğretici olmuştur. Bugün artık, okuyucularımızın isteklerinin hangi noktalarda birleştiği konusunda oldukça etraflı bir fikir edinmiş bulunuyoruz.

Sayfalarımız çoğaldıktan, geçen sayımızda da bildirdiğimiz gibi, dilekleri arasında en çoktuğu nokta, ayda bir çıkan Varlık'ın celi sayfa tadını duyurucu olmadık idi. Okuyucularımızın bu en ısrarlı dileğini derhal yerine getirmeyi bir vazife bildik. Geçen sayımızdan beri Varlık'ın 8 sayfa ilâve edilmiştir. İlk ve son kapak sayfaları ayrılmaz, eski şekliyle Varlık 14 sayfa. İkilenen 8 sayfa, demek ki, yazarlarımızın miktarında yüzde altıma yakın bir artış ifade eder. Bu da amamız ki az şey değildir. Nitekim geçen sayımızdan çıkışından sonra aldığımız mektuplar, bu kararımızın büyük bir memnuniyetle karşılandığını göstermiş ve bizi çok sevindirmiştir.

Bu kararımız, kâğıt fiyatlarının iki ay içinde yüzde altıma nisbetinde artış gösterdiği ve bu artışın devam edeceğinden şüpheli olmadık bir arada verilmiş bir eza-asetti. Bu cesareti okuyucularımızın sevgilerinden aldığımız söylemeye hacet yok.

Geçen sayımızı hazırlarken olduğumuz için, elimizdeki malzeme ile çıkarmış ve yeni dileklere uygun bir dergi hazırlamak için çalışmalarla giriştiğimizi haber vermiştik. Hazırlıklarımız bitmiş olduğuna iddia edecek değiliz. Okuyucularımızın isteklerinden ancak bir kısmını yerine getirebildiğimizi biliyoruz. Okuyucularımızın, her yeni sayımızda bu istikamette yeni bir gelişme bulacaklarını umuyor ve bunun için çalışmaktan geri durmayacağımıza söz veriyoruz.

Geçen sayımızda da söylediğimiz gibi, ancak üzerinde büyük bir çoğunluğun birleştiği dilekleri yerine getirebiliriz. Bu dileklerin başında edebiyat dışında kalan güzel sanatlarla ve bunların meselelerine

AYIN OLAYLARI

GÜZEL SANATLAR:

Bu sahada başlıca küçük guradadır: Meslek plastik sanatları ele alalım (resim, heykel, süsleme). Memleketimizde daha ilk adımlarına atan geleneksel bir sanat kökü karşındayız. Okuyucularımızdan büyük bir kısmının bu sanatları ait bilgileri iptidaidir. Bulundukları yerlerde bu sanatları ait kuvvetli eserleri ancak sikk kopyalarından görebilirler. Şimdi, batı dergi ve gazetelerinden, ileri memleketlerin sanat terbiyesini daha beşiklerinde almaya başlayan insanlar için yazımın teşvik ve teşkilatları tercüme etmeye kalkışmak, çoğunun harzını şük olacak ve bir takım okuyucuların haklı itirazlarına uğrayacaktır.

Sonra musiki bahsinde bizde zevkler son derece dağılmıştır. İlah ve tenitlere bilhassa ihtiyaç gösteren batı musikisini gerçekten anlayanlar da aramızda küçük bir azıktır.

İste sanat konularında karşılaştığımız güçlük buradadır. Onun için bu sahada, okuyucularımızın sa-bırlarını taşıyacak bir ihtiyacı ilerlemek ihtiyacını duyuyoruz. Faydalı ve öğretici sanat yazılarına sütünlarımızı daima açık tutmakta beraber, sanat namı altında geliştirdiğimiz güzel yazılarla sütünlarımızı doldurmakta da çekinmiyoruz.

Resim ve musiki dehşalarının hayat ve eserlerine ait öğretici yazıları sistemli bir şekilde hazırlayıp okuyucularımıza sunuyoruz. Memleketimizin bu sahalardaki başlıca ihtisalarının yazı yardımlarını temin etmeye de çalışacağız.

Dünya edebiyatı ve fikir hareketlerine daha geniş bir yer verilmesi ve seçkin eserlerinin dilimize çevrilmesi dileği de başta gelen arzular arasındadır. Bu yolda bağış olan çalışmalarımızın da zamanla gelişeceği tabiidir.

Bir kısm okuyucularımız da sütünlarımızda yabancı şairlerin manzum tercümelerini görmek istediklerini söylüyorlar. Şairler ismarlama yazdırmaya çalışsın gibi garizlerimize şair tercümeletleri ismarlamanın da yersiz olacağı kanaatin-

deyiz. Ancak okuyucuların bu haklı dileklerini genç şair arkadaşlarımızın dikkatine sunuyoruz. Bu yolda çabalar ve birer batının güzel şairlerinden örnekler verilme, büyük bir memnuniyetle yayınlayacağız.

Okuyucularımız bundan böyle her sayımızda bir hikâyeye tercümesi bulacaklardır. Bu suretle başlıca isteklerden biri daha yerine getirilmiş olacaktır. Bu sayımızda bu sene Nobel mükâfatını alan Amerikan hikayecisi W. Faulkner'ın bir hikâyesini okuyacaksınız. Aynı de-gerde daha kısa bir hikâyeyi bulamadığımız için, sanatı hakkında bir fikir edinmek istediklerinden şüpheli etmediklerimiz okuyucularımız, uzunluğu mazur görürler herhalde.

HİKÂYE VE ŞİİR:

Yerli hikâyelerimizin —ki bütün okuyucularımız tarafından büyük bir takdirle karşılanmaktadır — sayısını da mümkün oldukça üçe çıkarmak karardayız.

Şiirlere gelince, bu mevzu da fikir ve dilekler arasında birliktir. Bazı okuyucularımız şairlerin fazloluğundan ve bu arada değerleri nisbeten düşük nazımların da yer aldığını şikâyet ediyorlar. Buna karşılık birçoğuları da genç istidatların teşvik edilmesini ve hattâ onlara mükâtili sayfalar ayrılmasını istiyorlar. Bu iki zıt istek birbirini yok ettiğinden şimdiye kadar takip edilen yolda yürütmekten başka çare göremiyoruz. Herhalde genç istidatlar için ayrı sayfa ayrı neşre lâzıma doğrudan doğruya sayfalarımızda yer alır, değilse onun değerleri şüpheli diye gösterilecek ayrı bir sayfada negrinden okuyucularımız için bir fayda düşünülmez.

Bir iki okuyucumuz da, birden daha güzel şairler neşretmesini istiyor. Öbür dilerince haber verelim ki, bu bizim elimizde olan bir iş değildir. Türk edebiyatının verim ve kabiliyetiyle alâkâlı bir meseledir.

DİĞER DİLEKLER

Köyümüzün bugünkü hali ve her türlü meseleleriyle tanışan yazı-

ra ayrılan sayfalarımız editisi gibi devam edecektir. Okuyucularımız -zun büyük çoğunluğu bunu istiyor. Cemiyet ve sanat hayatımızın türlü mesele ve derilerine temas eden not ve fikirlerin da hoga gitiğini, itina ile seplidliğe zevk ve alaka ile okundüğünü görüyoruz.

Yazarlarımızın, şairlerimizin tanıtılmasını isteyenler de pek çoktur. Bunu için, sanatkarlarımızın hayat ve düşüncelerini kendi ağızlarından bize anlatacak bir anket serisi hazırlandı. Bu yeni anketimizin ilk güzel neticesini bu sayımızda bulacaksınız. Arkadaşımız Oktay Akhal da bir müddet aramızda kâğıtli «şair dostlarımız» devam edeceğine vadettim bulunuyor.

Aynı olayları sayfanın birer aylık hâdiselerine bize düşündürdüklerini ifadeye kâğıt gelmediğinden aynı vaziyete Yağar Nahi'nin imzasına taşıyan ayrı bir sayfa ile devam edilecektir.

Okuyucularımızın gerçekten önemli bahislere temas eden ve herkeste ilgilendirebilecek sormalarına mektupla değil, ayrı bir sütünumuzda cevap vermeyi uygun bulduk.

Tiyatro bahislerine de bundan böyle daha yakından ilgilenecek imkânını bulacağız. İstanbul ve Ankara temali hayatının bahse değer gelişmelerini takip için tedbirler almış bulunuyoruz. Tiyatronun umumî meselelerine ve batı dünyasında tiyatro gelişmelerine de ayrıca temas edilecektir.

Fransa ve Amerika'daki bazı arkadaşlarımızın batıdaki sanat ve fikir hareketleri hakkında mektuplar yazmalarını istedik.

Sosyal hayatımıza ve edebiyat tarihimize ait ciddi tenkit ve teklifler için de memleketimizin en salâhiyetli hâlemlerinin yazı yardımlarını temin etme yolunda gayretler göstermekten geri kalmayacağız.

BİZİ KONTROL EDİRİZ

Hiç bir fikir ve mülahazanın «ama, ne nakillik diye sepete atılmadığını, ciddi bir alaka ile okunup üzerinde düşünülmediğini» gördüğünde tutarak okuyucularımızın da yeni çalışmalarımız hakkındaki düşüncelerinden biri devamlı surette haberdar etmeye önem vermelerini ve dergilerimizden sevgiyle haberdar daha fâal ve daha mükemmel bir hale gelmesi için onu yemaya ve tanıtma çalışmalarını rica ediyoruz.

Ekstiklerimiz, sayılmıyacak kadar çoktur. Bunlardan çoğunun geliştirilmesi maddî imkânlarımızın genişlemesine, bu da okuyucularımızın artmasına bağlı bulunuyor. Bu yolda hep birlikte çalışmalıyız. Dergimizin umumî gelişme daima Atatürk'ün çizdiği inkılapçılık ve garpçılık yolunda gâzıdır bir prensipe göre sayılandığını ve bundan böyle de en içtıkli ve deşilikliliği uğramıyacağını söylemeye hacet

Resim 48: Üç Yüz Altmış Yedinci Sayı “ayın Olayları”

381. sayı (1952): **“Edebî Portreler”** sayfası, 18. sayfada görülüyor. **“Okuyucularımızla Başbaşa”** sayfası 19. sayfada. **“Kitaplar Arasında”**, s. 20. **“Güzel Sanatlar”**, s. 22.

390. sayı (1953): **“Radyo ve Televizyon”** sütunu, s. 9. **“Köyden Sesler”**, s. 12.

411. sayı (1954): **“Eleştirme Yarışması”**, s. 18 . **“Gazete ve Dergiler Arasında”** s. 30.

422. sayı (1955): “*Her Ay Bir Konuşma*” s. 7. “*Şiir Yarışması Sayfamız*” s. 16, “*Şiir Yarışmamız*” s. 17. “*Büyük Kompozitörler*” s. 27.

435. sayı (1956): “*Sanatçılarla Konuşmalar*” sayfa 10, “*Resim Sanatı*” sayfa 11, “*Şiirler*” sayfa 12, “*Okuyucuların Beğendikleri*” sayfa 13, “*Yarışmamız*” sayfa 13.

447. sayı (1957): “*Ayın Sergileri*” sayfa 13.

485. sayı (1958): “*Okur Soruları*” 22-23 son sayfa.

520. sayı (1960): “*Sanatçılarla Konuşmalar*” sayfa 7. Son sayfa “*Okur Soruları*”.

565. sayfa (1962): “*Musiki*” s. 12, “*Sinema*” s. 18.

734. sayı (1969): “*Yayın Haberleri*” s. 16.

752. sayı (1970): “*Dergiler Arasında*” s. 18, “*Dünyaya Açılan Pencere*” s. 19, “*Sanat Dünyasından Haberler*” s. 25.

785. sayı (1973): “*Toplu Soruşturmamız*” s. 8, “*Bize Gönderilen Kitaplar*” s. 15, “*Gazete ve Dergilerde*” s. 18.

2.2.3. SON SAYFA

2.2.3.1. 1939’a Kadar

Varlık ilk çıktığı yıllarda son sayfada yukarıda bahsettiğimiz “*On Beş Günde*” sayfası bulunuyordu. Fakat çıkarıldığı koşullarda sayfaları ekonomik kullanmak gerektiğinden yazılar dergi sayfalarına sığmadığında bu sayfa yazıların devamına feda ediliyordu. Fakat öyle bile olsa yayıncılıkla ilgili bilgiler sayfanın sonunda sağ

altta küçük yazılarla mutlaka veriliyordu. 3. sayının (15 Ağustos 1933) son sayfasından bir örnek:

açık mavi gözleriyle bâzı günler eni konu güzel-
leştiği gibi, dördünün en neşeli ve iyi kalplisi de
o idi. Fakat zavallı sakattı, iki tarafına topallaya
topallaya yürüyordu: ayaklarını tamamiyle içeri
içeri basmış. Bu ayakların şeklini merak ediyor,
lâkin boş bulunup uzun eteklerini bir an bile biraz
kaldırmadığı için gözümle bir türlü hiç bir şey
göremiyordum. Hanmefendilerle büyük küçük
hanım, ikinci küçük hanım, üçüncü küçük hanım,
dördüncü küçük hanım diye anılan kerime hanım-
lardan sonra da, mevki itibarıyla Gülter Hanım ge-
liyordu. Bu, zayıf, esmer, hafif çiçek bozuğu, göz-
leri şehla ve ufak tefek bir kadındı. Bahaettin
Molla Beyin küçük biraderi olup bundan hayli
zaman evvel ölen Cemalettin Mollanın odalığı
imiş. Cemalettin Molla tarafından nikâh edilmemiş
olduğu için hanmefendi değil, hatta resmen hanım
mekûine bile pek çıkamıyor, fakat merhum bey-
den bir erkek çocuk dünyaya getirmiş ve bu
çocuk dört sene muammer olduktan sonra vefat
etmiş bulunduğu için kendisine sadece itibarlı
bir kalfa muamelesi etmek te kabil olamıyordu.
Hakikatte bu Gülter Hanım yahnin Büyük Hanm-
efendiden sonra en kudret ve salahiyetli, yegâne
kudret ve salahiyetli şahsiyetiydi. Belinde büyük
küçük bütün kiler ve dolapların hesapsız anah-
tarlarını taşıyor ve Hanmefendi namına olarak
emir ve hükmüne yalının iç ve dışında itaat ve
inkıyat ediliyordu. Kerime hanımlar annelerinden
edecekleri ricalara kendisini tavsiye ediyor,
hatta onun murakabesi altında yaşıyorlardı. Gül-
ter Hanım meselâ deniz gezintilerinde, içlerinde
erkek bulunan kayıklara doğru gözünü kaydır-
mamasını Münire Hanıma yavaşça ihtar edebili-
yor, ve ilk ikisi artık kırka yaklaşan küçük ha-
nımlar daha gezmek ve yalrıya dönmek istedik-
leri halde bunu münasip bulmayarak kürekçilere
« dönün!» emrini vermeğe salâhiyettar bulun-
yordu.

Ne çare ki, her şeyini bukadar etraflı surette
öğrendiğim yahnin asıl mühim çehresini halâ
görmemiş, hatta hakkında büyük bir şey de öğre-
nememişim.

Bu cesim pembe yahnin sahibi olan Kazas-
ker Bahaettin Molla Bey ne biçim bir adamdı,
niçin, hiç kimse ile görüşmüyor ve niçin dağdaki
köşkünden hiç dışarı çıkmıyordu? Bu hususta
halâ müsbet bir fikrim yoktu. Ahmet Reşit biz
kere bile yüzünü görmemişti. Yalıda ismi nadiren
geçiyor, fakat her seterinde. Molla Beyfeni haz-
retleri », « Beyfendimiz » gibi çok hürmetkar ta-
birlerle anılıyordu. Benimle pek ahab olan Mü-
nire Hanım bile bütün suallerime rağmen hakkın-
da hiç malumat vermiyor: « Köşkte ibadette meş-
gu dür!» demekle iktifa ediyordu. Halbuki, yalıda
çotuğunun çocuğunun yanında, pek sofı olan ve
üç aylar muntazaman oruç tutan anne annem gibi
ibadet etmesine ne mani vardı!? Ve hemen gün
aşırı Büyük Hanmefendi paytonu hazırlıyor, ya-
nına Gülter Hanım, alarak dağdaki köşke çıkıyor
kendisini ziyaret ediyordu. Fakat ne ortağı, ne de
kızları bu ziyaretin hiç birin de ona refakat et-
miyorlardı.

Bizim yalrıya gelen Kanlıcanın yerlisi komşu-

lardan ise türlü türlü şeyler duyuyordum. Lâkin
bunların hepsi de birbirini tutmaz şeylerdi. Kazas-
ker elendi Sultan Hamidin gazabına uğramışmış,
Padışah böyle emir ettiği için küçük köşkte mah-
pus yaşıyormuş. Bir rivayete göre pek çok sene
evvel aklım bozmuşmuş ta bu köşke ondan kapa-
tılmışmış, ve ondan dolayı da hiç dışarı çıkartılmı-
yormuş. Diğer bir rivayete nazaran da zerre ka-
dar deli değilmiş te Hanmefendi - herşeye ben
hükmedeyim » diye adını mahsus böyle çıkart-
mış. Doktorlarla bir olarak zavallı adamı o köşk-
te hapsedmiş. Bu birbirine zıt rivayetlerden ta-
mamiyle ayrı bir dördüncü rivayet daha vardı ki
oda şu idi: Güya Bahaettin Molla ahir ömründe
peri kızları kadar hesna bir cariyeye gönül vermiş-
miş. Hayatının son senelerini hem tamamiyle ona
hasretmek, hem de kızın kendisini bir başkasıyla
aldatması ihtimalini ortadan kaldırmak için böyle
dağ başına çekilmiş, mutlak bir inziva içinde bu
cariye ile beraber yaşıyormuş.

Mahiyetlerini tamamiyle kavrayamadığım bu
rivayetlerin acaba hangisi hakikatti ve yahut ha-
kikat bunların hepsinden de başka mıydı? Bir
tүrlü öğrenemiyor ve öğrenemediğim için de pek
esefleniyordum.

V

Ahmet Reşidin büyük babasını hakikaten hiç
bilmediğine kafî bir kanaat hasıl edince, bir gün
gizlice koruya girerek onun oturduğu köşke git-
memizi ve içeri girerek kendisini arayıp bulma-
mızı ve hatta konuşmamızı teklif ettim. Tam on
iki senedir buraya kapanarak çoluğundan çocu-
ğundan uzak yaşayan ve bir kerre olsun tek to-
rununun yüzünü görmiyen bu adam o kadar
müstesna ve akıl almaz bir mahluktu ki, teklifimi
Ahmet Reşidin kabul edeceğinde doğrusu pek te
ümidim yoktu. Fakat Binbaşılık derecesindeki
rütbesine rağmen o tamamiyle nüfuzum altına gir-
mişti. Korktu ise bile reddedemedi, boynunu bü-
kerek " peki " dedi, razı oldu.

Bu karardan sonra fırsatını kolluyorduk. Bir
gün deniz kenarındaki harem bağçesinde oynar-
ken etrafımızı boş bulduk. Hemen sokağın orta-
sından geçerek bu harem bağçesini koruya bağ-
layan merdivenden çıktık. Çok yüksek ağaçların
daima loş bıraktıkları dolambaçlı dağ yollarında
koşa koşa ilerledik ve nihayet, belki bir çeyrek
sonra, köşke vardık. Lâkin, zannımız hilâfına, bu-
rası ikinci ve oldukça yüksek bir duvarla örtülü
idi. Kapalı bir kapı; önünde durduk. Bu kapıya
vurmağa, hatta kurcalamağa cesaret etmiyerek
bakıştık. Kapıya vurmağı Reşit benden bekliyordu,
ben de vuramıyordum, bekliyordum. Sanki durduk-
ça cesaretim artacak, çoğalacaktı. Birden içeriden
ve pek yakından ince ve acayip bir ses geldi
Bu ses, her eve giren ve bilhassa halayıkların
ve hizmetçilerin dilinden düşmeyen:

Üsküdarı giderken akit da bir yağmur,

Kâtip uykudan uyanmış, gözleri mahmur.

türküsünü söylüyordu.

İhtiyaz sahibi ve umumi neşriyat müdürlüğü : Sahri Esat
Halkın İhtiyacı Millîye Matbaası

Resim 49: Üçüncü Sayı Son Sayfa

Yukarıda söylediğimiz gibi bazen de sayfalar arasına sıkıştırılan haber ve ilanlarla bu işlev yerine getirilir. 130. sayının (1 Aralık 1938) sondan üçüncü sayfasında tefrika metninin altına konulan iki haber bu niteliktedir. Birisi yurt dışında Türkiye ile ilgili yayınlanan bir kitap hakkında diğeri ise Sümerbank tarafından üç yıldır çıkarılmakta olan bültene dairdir.

Varlık Tefrikası: 3

AKINCILAR KÖYÜ

Doğan DAN

Ayağa kalkıp resmini dikkatle cebine soktuktan sonra:

— Yovan, bu günlük ders bitti, dedi ve saçımlı okşadıktan sonra Hoşça kal diyerek gitti.

Zihninde hayatının en heyecanlı dakikalarını uyandıran bu defteri hâlâ saklıyorum.

Bu gün hatıladığım gibi, o akşam Petri ağamdan ayrıldıktan sonra ve içeri girmezden evvel bütün bu şeyleri yine hatırlamıştım...

İçeri girdiğim zaman sofranın etrafında, da minderler üzerinde bağdaş kurmuş bir şekilde babamla büyük babam vardı. Selâmımı bitirmeden evvel babam bana bir az sertçe:

— Şimdiye kadar sen nerede idin bakayım. Ben seni uyuyor zannediyordum, sen ise köyün sokaklarında dolaşıyorsun.

— Hayır, babacığım, ben Petri ağamı bekledim. Ve şimdi de onun yanından geliyorum.

— Petri, sana ata binmek dersi de veriyor galiba. Dikkat et bir tarafını

acıtırsın, sonra zırftı istemem.

Büyük annem lâfa karıştı:

— Oğlum seferden geliyor, değil mi evladım. Yarın, öbür gün Yakup babanın taşıdığı bayrağı o taşıyacak. Oğlum benim şehire gidecek, orada okuyacak, öğrenecek ondan sonra büyük annesi koynunda sakladığı altınları satıp oğlunu İstanbula yollayacak. Gidermişin oğlum?

— Evet Büyük anne, diyerek koştu ve elini öptüm.

Annem ve büyük annem alnım - dan öptüler.

Büyük annem, anneme! Yiyecek bir şey getirmesini söylerken ben usul-lancık gidip büyük babamla babamın arasına oturdum.

Büyük babam, kırmızı kuşağın - dan büyük tabakasını çıkararak bir sigara sarmağa başladı. Dikkatle kalın parmakları arasına tütünün sıkıştı - rırken:

— Getirin oğluma yesin, büyük olsun! Onu İstanbula yolhyacağız. O oradaki kardeşlerimize bizim acıları -

mızı anlatır ve bir gün gelir bizi bu kara belâlardan kurtarır, değil mi oğ - lum?

Susuyordum. Taze uyanmış zihnim birden bire ne çok şeylerle meşgul olmağa başlamıştı. İlk hevesim oku - maktı. İlk mektebi birincilikle bitir - miştim. Bunun için Romen Hükümeti beni bedava okutacaktı. Yalnız kabul için sorguya çekilecektim. İşte Petri ağamın da bana ders vermesinin sebe - bi de bu idi.

Etrafta olan bitenleri zihnimden ge - çirirken önüme konulan tabaktan ve taştan sıra ile yedim ve içtim. Bitiği zaman anne bir gözleme daha varsa yerim, dedim. Annem gülümsedi ba - bamla büyük babam farkına varma - mışlardı. Onlar aralarında anlamadı - ğım bir şeyler konuşuyorlardı.

— Oğlum, uyuma, yediğin gözleme değil saça pişirilmiş kaymaklı akıt. madır, dedi annem.

Büyük annem beni müdafaa etmek için lâfa karıştı.

— A kız deddi, çocuk ne bilsin. Gör -

leri hakkında etraflı malûmat veril - mek suretiyle gözden geçirildikten sonra "Fecriâtî" edebiyatının, ve onu takip eden dört şairi (Mehmet Akif, Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Rıza Tevfik) tetkik etmekte, aynı devre rastlayan fransız ve azerî edebiyatları hakkında muhtasar malûmat vermek - tedir. 360 sayfa bu ciltde bahsedilen şair ve şairlerin eserlerinden gül - zel seçilmiş mehzul örnekler de ve - rilmektedir. Yakında intişar edeceği haber verilen "Bugünkü edebiyatı - mız" isimli dördüncü cildiyle niha - yete erecek olan bu uzun soluklu, çok vesikalı' ve üzerinde çok emek sarfe - dilmiş eser, millî kütüphanemizin bü - yük bir eksiğini tamamlamaktadır. Mülâfîflini tebrik etmeyi bir vazife bi - liriz. Kanaat kitabevi tarafından neş - redilen eserin fiyatı 130 kuruştur.

YABANCI GÖZÜYLE CUMHURİYET TÜRKİYESİ

Basın genel direktörlüğü on beş se - ne zarfında yabancı memleketlerde Türkiye hakkında yapılan neşriyat hakkında bir fikir vermek maksadiy - le bu neşriyatın hülâsa ve parçaların -

dan mürekkep olmak üzere "Yabancı gözyle Cumhuriyet Türkiye'si" baş - lıklı bir eser neşretmiştir. On beş yıl - lık cumhuriyet devrinde hakkımızda muhtelif memleketlerdeki yazılanları kısaca ihtiva eden bu eser inkılâbı - mızın ve Büyük Atatürk'ün hâricte ne derin bir hayranlık uyandırdığını kâfi bir vuzuhla göstermektedir. 300 say - falık metin kısmından sonra esere mo - dern Türkiye'nin çehresini aksettir - ren bir çok güzel fotoğraflar eklen - miştir.

SÜMER BANK BÜLTENİ

Sümerbank tarafından üç seneden - beri muntazaman neşredilen üç aylık ekonomik bültenin nisan ilâ haziran aylarına altı 14 üncü sayısı çıkmıştır. Bu sayının ön yazısı vergülerde son yapılan tenzilleri metodik bir şekilde tetkik ve mütaleaya hasredilmiştir. Hayvan vergisi, muvazene vergisi, ist - tihlâk vergisi, kazanç vergisi, sinema ve tiyatorlardan alınan vergiler üze - rinde yapılan tenzillât hakkındaki hü - kümler etraflı ve mukayeseli bir şe - kilde izah olunduktan sonra vergi tenzillâtının ifade ettiği ekonomik

mâna, konjektör temevvüçleri ve fi - nans kaynakları, bir de bu tenzillerin pratik neticeleri bakımından incelen - mekte ve yapılmış olan tenzillâtın eko - nomik hayatımızda intâç edeceği ha - yırlı ve müşevvik tesirler anlatılmak - tadır.

15 büyük sayfa tutan bu otüdden sonra, bültenin ikinci kısmında, mu - tat ve hile millî mahsullerimizi ve endüstrimizi alâkadar eden piyasa fi - yatlarının iç ve dış hareketlerine ait istatistiklere tahsis olunmuştur. Bu kısımda fiyat istatistikten görülen maddeler şeker, pamuk, yün, ipek, de - ri, kâğıt ve diğer mühim ticaret mad - deleridir. Bundan sonra Türkiye id - halat ve ihracatı hakkında istatistik - ler, Türkiye piyasalarında pamuk fi - yatları, Sümerbank toptan emtia fi - yatları endeksi, türk lirasının altın ve döviz kıymetini gösteren istatistikler gelmektedir.

Bu muhteviyatıyla Sümerbank bül - teni Türkiye ekonomisiyle alakalı o - lanlara büyük faydalar ve kolaylık - lar temin eden ilmi neşriyatımız ara - sında mümtaz bir mevki işgal etmek - tedir.

2.2.3.2. 1939'dan Sonra

1939 yılında dergide yapılan deęişiklikle son sayfalarda verilen yazıların nicelięi deęiřir. Esasında nitelik olarak yine “*On Beř Günde*” sayfasıyla aynı iřlevde sayfalar konur. Ancak bunlar artık tek bir sayfada verilmez. Yorumlar, eleřtiriler, haberler ve tanıtımlar birkaç sayfaya daęıtılır. 133. sayıya (15 Ocak 1939) baktığımızda son sayfada yer alan sayfa bařlıęının “*Kitaplar Arasında*” olduęunu görürüz. Altında yeni çıkan kitaplara dair Yařar Nabi Nayır'ın Muzaffer Reřit adıyla yazdıęı bir yazı vardır. Hemen önceki sayfalarda ise gündeme dair eleřtiri ve yorumların bulunduęu “*Hülâsalar ve İktibaslar*” sayfaları vardır.

TARİH NEŞRİYATI

Osmanlı İmparatorluğu, asırlarca müddet, tarih görüşünden mahrum yaşadı. Şark kültürü, ecdadımızı hakikî edebiyattan olduğu gibi hakikî tarihten de habersiz bırakmıştı. Vak'aların kayıt ve zabtından ibaren kalan ve esasen «vakanüvislik» le tam ifadesini bulan bir tarza, garp kültürüyle temastan sonra tarih adını verenler, bu isimle beraber mahiyetin değişmesi lüzumuna dikkat etmediler. Osmanlı İmparatorluğu, terreddi devrinde, mütemadiyen geriledi, fakat bu gerileyişin ilmî bir tahlilini yapacak bir tarih kültürünün zarureti bir türlü kavrayamadı.

Atatürk'ün dehalı bir kavrayışla bizzat işe müdahalesine kadar, bizde hakikî tarih anlayışının teessüs etmemiş olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bundan sonradır ki maksatlı bir metodla araştırmalara girişildi ve ilk defa olarak, dünyayı Türklük zaviyesinden mütalea eden bir tarih vücuda getirildi. Bu şüphesiz ki ancak bir taslaktır. Fakat istikamet çizilmiş, hakikî tarihin manâ ve şümülû münevverlerimize anlatılmıştır. Üzerinde yürüyeceğimiz yolu tayin içinse başka milletlerin tecrübelerinden istifade etmemiz pek tabiidir. Onun için de, garbın meşhur tarihçilerinin eserlerini tanımak bizim için hiç de faydasız plmiyacaktı. Bilâkis!

İşte bu düşünceyledir ki Kanaat Kitapevinin tesis etmiş olduğu yeni tarih serisini takdirle karşıyoruz. Bu serinin ilk eserini arkadaşımız Peyami Safa'nın Türk inkılâbına Bakışlar isimli kitabı teşkil etti. Türk inkılâbı mevzuu üzerinde yeni bir görüş ve yeni bir tezle bir mütefekkirimizin düşüncelerini hülâsa eden bu eserden sonra Hüseyin Cahit Yalçın'ın Andre Maurois'dan tercüme ettiği İngiltere Tarihi intişar etti. Maurois İngiltere ve İngilize ait bütün meseleler üzerinde konuşmaya en salâhiyetli Fransız muharriridir. Bu itibarla İngiliz tarihini onun göziyle görmek elbette ki çok enteresan bir keyfiyettir.

Bu serinin üçüncü sayısı yine aynı mütercim tarafından dilimize çevrilen Jacques Bainville'in «Fransa Tarihi» nin ilk cildi de çıkmış bulunuyor. İki ciltten mürekkep olan bu eserinde meşhur Fransız tarihçisi, Fransa tarihini kendi görüşüyle mütalea etmektedir. Gerçi, mütercimin kitabın mukaddemesinde izah ettiği gibi bu görüş bitaraf değildir, entelektüel muhitleri muhtelif partizan zihniyetler arasında bölünmüş olan Fransa'da esasen tamamiyle bitaraf bir tarihçi bulmak cidden müşküldür. Bainville sağcılara meyilli bir muharrirdir. Bu itibarla Fransız ihtilâlini haşin ve pek az tasvipkâr bir eda ile tahlil eder. Bununla beraber, Fransa'nın iftihar ettiği bir tarihî hâdiseyi kendi muharrirlerinden birinin nasıl tenkid ettiğini bilmekte de bizim için fayda vardır.

İki senedir neşrettiği tercüme serisi memleketin münevver muhitlerinde büyük bir takdirle karşılanmış olan Remzi Kitapevinin de bir tarih serisine başlamış olduğunu memnuniyetle görüyoruz. Bu serinin ilk eserini değerli maarifçilerimizden Hayrullah Örs'ün Ksenofon'dan dilimize çevirdiği Anabasis teşkil ediyor. Eski yunan klâsiklerinin en mühim simalarından biri olan Ksenofon üzerinde uzun boylu izahat vermeğe hacet yoktur. Mütercim, yunan klâsikleri içinde bu eseri seçmiş olmasının sebebi, eserde anlatılan vakalardan en büyük kısmının memleketimizde geçmesi olduğunu söylüyor. Bu bakımdan kitap hakikaten enteresandır. Kitap eski yunancadan doğrudan doğruya çevrilmiş değildir. Esasen bizde böyle bir işi başaracak bir mütercim henüz mevcut değildir. Hayrullah Örs, en salâhiyetli kalemler tarafından yapılmış olan bir fransızca, bir de almanca tercümeyi karşılaştırmak suretiyle nakilde azamî sadakat teminine çalışmıştır. Esasen zamanımıza çok noksan ve karışık intikal etmiş olan ve âdeta deşifre edilmeğe ihtiyaç gösteren bir eseri, bu salâhiyetlerin kanalıdan nakletmek en isabetli harekettir.

Muzaffer REŞİT

İmtiyaz sahibi ve umumi neşriyatı idare eden Sabri Esat, Müdürü. ; Yaşar Nabl
Alâeddin Kırat Basımevi . Ankara

Resim 51: Yüz Otuz Üçüncü sayı Son Sayfa

Fakat bu düzenlemeye de çok sağdık kalınmamıştır. Her sayıda görülmeyen bu son sayfa daha önceki dönemde olduğu gibi yerini iç sayfalara ve bunların arasında verilen bu işlevde yazılara bırakmıştır. Son sayfada ise yazı ve tefrikalar yer almıştır.

2.2.3.3. 1946'dan 1981'e

1946 yılında *Varlık* üçüncü önemli deęişiklik yaptıęında arka sayfada gördüğümüz yazı “*Dıřarıda Sanat ve Fikir Hareketleri*”dir. *Varlık*’ın ilk döneminde tek sayfada yapılan iş görüldüğü gibi giderek başka sayfalarla bölünerek çoğalmıştır. Yayıncılıkla ilgili bilgiler ise artık arka sayfanın sonunda verilmez, iç kapakta belirtilir.

OKUYUCULARIMIZLA BAŞBAŞA

— 1) Son kitaplarınızdan bir ikisinde biza kısımların tercüme edilmesini doğru bulmadık. Eserlerin tamamını okuyamamak durumunda olanlar için bir noksanlık, bir boşluk kalacak.

2) "İstanbul Şiirleri" antolojisiinden başka bir de "Türkiye Şiirleri" antolojisi çıkarmak niyetinde misiniz?

M. Uyguner

— 1) Haklısınız. Ama bu kitapların hiç negredilmemesi okuyanlar için daha büyük bir noksanlık teşkil etmeyecek miydi? Dünyada okunacak şey o kadar çok ki elimizin erdiği, gücümüzün yettiği kadarını vermeyi de bir kazanç sayıyoruz. Bununla beraber, gelecek mevsimden itibaren daha geniş hacimli eserleri iki liralık yeni bir seride vermeyi düşünüyoruz.

2) "Türkiye. Şiirleri" değil de bir "Vatan Şiirleri" antolojisi programımıza girmiştir. Bu hususta bizimle temas ederseniz size daha geniş bilgiler verebiliriz.

— Kültür, empresyonizm gibi sanat ekollerini hakkında malûmat yayınlarınız arasında çıkacak mıdır?

Ferdi Veral

— İleride bir "Sanat Tarihi" serilerimiz içinde yer alacaktır. Aradığınız bilgileri orada bulacaksınız.

— 1) Biz okuyucular en çok resim ve müzik bölümlerinde yayınız ve aydınlanmaya muhtaçız. Bu bahislere ait bilgileri Yalık bize veremez mi?

2) Lisede ve üniversitede okuduğumuz halde bir türlü yabancı dil öğrenemiyoruz ve Batı yazarlarının eserlerini okuyamıyoruz. Sizin gibi sanat sever yayıncıların eline bakıyoruz. Bir liralık kitaplar serinize iki liralık bir seri ekliyerek büyük hacimli Batı yayınlarını da bize tanıtmaz mısınız?

3) Başaran'ın çıkmış şiir kitabı var mıdır?

Orhan Esatoğlu

1) Hakiniz var. Ama düşünün ki resim ve Batı müziği bizde gelenekçi olmayan iki sanat koludur. Büyük şehirlerimizde oturan sanat severler bu sanat kollarna ilgi gösteriyorlar ama memleketin köşe bucğına dağılmış binlerce okuyucu için de bu mücerret bahisler pek de o kadar çekici olmuyor. Dergimizin bugünkü hacmini büyütmedikçe bu bahislere ayırdığımız yeri genişletmeye ne yazık ki imkân göremiyoruz. Çünkü herkes kendi tercih ettiği bölüme daha geniş yer verilmesini istiyor.

2) İki liralık yeni seriyi başlamak niyetinde olduğumuzu yukarıda söyledik. Ama unutmayın ki nihayet sermayemizin sınırlarıyla tahditliyiz. Bu iki liralık seriden çıkacak her kitap, bir liralık iki kitabın çıkmasına mâni olacaktır. Büyük sermayeli kitapçılarımızın bu yolda bir gayret göstermemeleri o muzlarımızı aldığımız yükü daha da ağırlaştırıyor.

3) Başaran'ın çıkmış şiir kitabı yoktur.

— 1) Pek sevdiğim Mahmut Makal'dan hayli zamandır ses gelmiyor. Bu hususta bizi sevinecek bir haber verebilir misiniz?

2) Yazı göndermede bir şart var mıdır?

Mahmut Aktaş

— 1) Mahmut Makal'dan aşağı yukarı dört beş aydır biz de haber alamadık. Belki bu dile-

ğiniz onu harekete getirir, biz de memnun oluruz.

2) Tazı göndermek için hiç bir şartımız yoktur. Beğenilen yazılar yayımlanır. Yalnız yazılar hakkında bu sûtunda veya mektupla cevap veremiyecemizi tekrarlarız.

— 1) Türk kelimesi hakikaten cahil mânâsına mı gelir?

2) Niçin derginizde romana da yer vermiyorsunuz?

Yalçın Atatekin

1) Türk kelimesinin, etimolojisi bilinmiyor. "Cahil" mânâsına geldiğini nereden çıkardınız. Gerçi memleketimize Osmanlı ülkesi denildiği ve Arabin, Acemin itibarda olduğu zamanlarda "etrak-i bi-idrak" yani "akılsız Türkler" gibi sözlerle "Türk" e kaba köylü mânâsını verenler olmuştur. Ama, bu "Türk" kelimesinin aslındaki mânâ ile katiyen alakası olmayan bir sapıklıktan ibarettir. Zaten atalarımız en çok sorumlu tuttuğumuz taraf gerçek bir milliyetçi anlayış göstermemiş. Türk'ü yani imparatorluğun temelini teşkil eden unsuru küçük görmüş olmalardır.

2) Ayda bir çıkan bir dergide romanın takibi güç olur, sonunu almak için de senelerce beklemek gerekir de ondan.

— 1) Hitaplarda, dergilerde şiir ve hikâyeler sayfalarla üstünlük derecelerine göre mi yer alır, yoksa geliş güzel mi?

2) Gravür adıyla anılan resimleri anlayamıyorum. Anlamak için ne yapayım?

Yusuf Kâzım Aalan

— 1) Kitaplarda, dergilerde şiir ve hikâyelerin sıralanması tek bir usule göre olmaz. Yazarın eskilik derecesi, yazının değer derecesi tesir edebileceği gibi sırf yazıların uzunluk, kısalık dereceleri, sayfaların gereklilikleri de bu hususta rol oynayabilir. Kal'ı bir kaide yoktur.

2) Gravür, tahta, maden veya kaucuk gibi bir madde üzerine tensine oyulan bir resmin o kalıbı kullanarak kâğıda basılmasıdır. Yani hususi bir resim şekli değildir. Kâğıt üzerinde yapılmış bir resim de kalıba alınarak gravür halinde basılabilir. Eski tarzda, çok vâzih, çok kolay anlaşılır gravürler de vardır. Anladığınızı söylediğiniz resimleri gravür oldukları için değil modern sanat anlayışıyla meydana getirildikleri için anlamakta güçlük çekiyomuz. Anlamak için sergilere devam etmek, resim kitapları okumak, sanat muhitleriyle temas etmek lazımdır. Zamanla anlarız.

— 1) Bir Yahya Kemal Beyatı antolojisi de yayınlamış arasına girebilir mi?

2) Hayli zamandır Cahit Sıtkı Tarancı'dan bir eser bekliyoruz.

3) Orhan Veli'nin nesirlerini de bir kitapta toplayamaz mısınız?

4) Rahmetli Muzaffer Tayyip'e Rüştü Onur'un şiirlerini bir arada tophyan bir kitap veremez misiniz?

İbrami Soysal

— 1) Böyle bir antolojinin meydana getirilmesi için üstüdan rızasını elde etmek lazımdır.

2) Biz de bekliyoruz. Belki kendini de aynı bekleyiş içinde üzgündür.

3) Niyetimiz var.

4) Bu iki şairin derlenmiş şiirleri elimizde yoktur.

Bayan Nerzhe İnce'ye:

Bize birtakım isimler sayıyor ve bunlar neden derginizde yazmıyorlar diye soruyorsunuz. Türkiye'de eli kalem tutan herkesin yazılarını sahifelerimizde toplamak vaadinde bulunmuş değiliz. Bir gazetyeye, filanca gazetesinin yazarları neden sizde yazmıyorlar diye sorabilir misiniz?

Bize yazmadıklarını söylediğiniz o yazarlar sizin için büyük bir değer taşıyorlarsa siz de onların yazdıkları gazete ve dergileri takibe ederseniz olur biter. Eski ve yeni hakkındaki görüşünüze hayran olduğumuzu söylemeden edemiyecemiz. Siz galiba "yeni" yi ortalıkta peyda olan en yeni imzalar mânâsında anlıyorsunuz. Bizim "Yeni" den anladığımız daha başkadır. Bu, yaşla ilgili bir şey değildir. En gençler arasında kafaları örümceklilikte bulunabileceği gibi en yaşlılar arasında da kafaca daima yeni kalmış olanlar vardır. Biz, yalnız yama- kalacağını tahmin ettiğimiz değerlere ehemmiyet veriz. Yenilik olsun diye acıplıklara baş vuranlara değil.

Okuyucularımıza:

1 — Yazıları hakkında bu sûtunlarda cevap verilmesini hâllî istiyenler oluyor. Kaç kere tekrarladığımız gibi bu mümkün değildir.

2 — Ancak bir veya birkaç kişiyi ilgilendiren cinsten hususî mahiyette sorulara cevap veremeyiz.

3 — Yazı ve idare işlerine ait hususların ayrı ayrı kâğıtlara yazılmasını tekrar rica ederiz.

4 — Siparişlerini vaktında almak isteyen okuyucularımız, havale kâğıdından başka, bize ayrıca mektup yazmadırlar. Havalenin postahanesi bazan bir hafta veya on gün beklediği olur.

BİZE GELEN KİTAPLAR

Ali Nizami Beyin Alafrangalığı ve Seyhliği, Abdülhak Şinasi Hisar'ın hikâyesi, Filmi Kitabevi, 120 sayfa, 125 kuruş.

Atatürk'e Konuşmalar, muhtelif tarihlerde Atatürk'le yapılmış mülakatlar Mustafa Baydar tarafından derlenerek, Falih Rıfkı Atay ve derleyimin birer önsüzü ile yayımlanmıştır. Yeditepe Yayınları, 120 sayfa, 1 lira. Günaydın Yeryüzü, N. İlhan Berk'in şiirleri, Yeditepe Yayınları, 72 sayfa, 1 lira. Ortalık, Cahit İrgat'ın şiirleri, Metin Eloğlu'nun resimleriyle. Yeditepe Yayınları, 80 sayfa, 1 lira.

Düşünceler ve Hâtıralar, Otto von Bismarck'tan çeviren Nijat Akipek, Alman Klâsikleri 79, M. Eğ. Bk. Yayını, 620 sayfa, 470 kuruş.

Köy Tecrübe Okulları, Dr. Franz Kade'den çeviren Remzi öncül, M. Eğ. Bk. Öğretmen kitapları 5.

Türkiyede Yabancı öğretim, Yazar: Nurettin Polvan, M. Eğ. Bk. yayını, cilt I, 242 sayfa, 250 kuruş.

Gönülden Damalalar, Josef Habib Gerez'in şiirleri, 50 sayfa, 1 lira.

Ol Alem, özker Yağın'ın Kıbrıs'ta basılmış şiirleri, 46 sayfa, 1 lira.

Büyük Uyanış, Fıruzhan Husrev Tökün'in etidleri. Mavi yayını, 24 sayfa, 30 kuruş.

Hitabeler, Mehmet Bozalepinin şiirleri, 24 sayfa, 50 kuruş.

Unutkan, Nurettin Nart'ın şiirleri, 32 sayfa, 50 kuruş.

Sanat Ansiklopedisi XXVI. fasikül.

Türk Ansiklopedisi, 41. fasikül.

Camîî Köşk, çocuk hikâyesi, T. Nohler'den çeviren Nihal Yalaza Taluy, Doğan Kardeş Yayınları, 64 sayfa 50 kuruş.

Çahnan Gerdanlık, çocuk hikâyesi, Mad. H. Giraud'dan çeviren Nihal Yalaza Taluy, 64 sayfa, 50 kuruş.

Resim 52: 1946 Yılı Son sayfa

1952 yılının Aralık sayısında son sayfanın "Okuyucularımızla Baş Başa" olduğunu ve bu değişimin bir dönem devam ettiğini görürüz.

1955 yılı 424. sayıyla (Kasım 1955) beraber arka sayfa yeniden değişmiş ve “Gazete ve Dergiler Arasında” olarak yerini almıştır. Fakat her zaman böyle olmamış “Okuyucularımızla Baş Başa” sayfası da son sayfada verilmeye devam etmiştir.

GAZETE VE DERGİLER ARASINDA

ALDANMAK KORKUSU

Eylül sayımızdaki bayağıyızda, Yeni sanatın söz açarken, kökten değişikler, birbirini kovalayan cüretli hamleler yüzünden bugünün eserleri üzerinde doğru bir hükme varmanın güçlüğü, yanılmamak için gözlerimizi dört açmak gerektiğini söylemiş, aslı sahteden ayırmanın güçlüğü üzerinde durmuştuk. Türk Dili dergisinin “Dergilerde” sayfasında Ataç usta bu yazıyı ele alarak soruyor: Anl nedir? Sahte nedir? Olsa olsa a-şu için geldiği gibi yazan, sahte de sadece günün eğilimine uymak, herkesin yaptığından başka bir şey yapmak dileği ile yapılmış olandır, diye düşünüyor. Hayır, biz o sözlerle bu anlamları kasdetmemiştik. Biz anl derken kiliği olamı, gerçek bir yenilik getirmiş olamı, yapıyacak eserler vermış olamı kasdettik. Sahte ise, soluğu ve gücü büyük eserlere yetmediği halde büyük işlere girilen, yeniliğin özünü değil, ancak cilasını taşıyandır. Bunların arasındaki fark samimilik farkı değildir, ustalık ve acemilik farkıdır. Onun için sahteyi anıdan ayırmaya çalışmak gerektiğini söylerken biz önümüzdeki eserlerin samimilik derecesine bakmayı aklımıza getirmemiştik. Bunu bir açıklamada bulunmak için söylüyoruz. Demek ki düşüncemizi iyi anlatamamışız.

O yazımızda “Zamanımızda eleştirmecinin de, okuyucu ile seçirinin de günün dört açması gerektiği su götürmez” demiştik. Sayın Ataç bu düşüncemize katılmadığını söyleyerek diyor ki: “Ne olur yanlışlık? Eleştirmen de, okuyucu ile seçiri de yanlış, ne olur sanki? Bu yanılmak korkusu, bizi birtakım tatlardan yoksun bırakabilir. Hayranlığın kendi kendine yeter bir tadı, bir güzelliği vardır. Hayran olduğum şey gerçekten değersizmiş hayranlığa, yarın ben de anılmıyım bunu. Varsın öyle olsun, yarın dönüneyim şimdiki hayranlığımıza, şimdi o hayranlığı tadıyor, o nurulla coşuyorum ya, yeter bana. Çevremde de, yarın kendi kendine de gülünç olursun... Bu korku, bu gülünç olma korkusu, nice güzel şeyleri beğendiğimizi söylememize engel olmuştur.”

BİRİNCİ

Bu millet seni inkâr eder mi Atam?
Kusur ettiyse bağışla
Savasta ve barışta başkanımızdan
Bir bataktan sen kurtardın bizi
Bilmiyor değiliz
Af dileriz yaptıklarımızdan ötürü

Hepimiz senin kafanı taşıyoruz bugün.
Gittiğin yoldan gidiyoruz
Emrettik dağa-taşa kurda-kuşa
Havada bulutlar resmini çizdi
Ak şahanlar sözlerini bildi
Turnalar Kemal Paşa diye yazdılar

Ağrı dağda karlar erir
Tayyürekler ağlar mı hiç
Delicesu çırpıyor
Sığın buğun yolunur mu
Tuz gölümüz ter döküyor
Kahrından sorun bakım
Uzun yayla sararmış solmuş
Nolmuş acaba
Bet-bereket kalktı diyor

Bahanz bizi bırakır mı
Yalan
Kafamda düşüncelerim spildiyor şimdi
Olur işler peşindeyim

Altın ATAY

Bana kalırsa bu korku, ama Ataç'ın dediği gibi gülünç olma korkusu değil, yanıma ve yanıma korkusu hayran olduğumuz eserlerden tad almamıza engel değildir. Beğenmek başka şey, kesin hüküm vermek gene başka şeydir. Beğendiğini söylemekte bir tehlike yoktur. Ama bir sanatçının üzerimize ilk bıraktığı etkiye kapılarak onun eşi gelmemiş bir dâhi olduğunu ilân edersek o zaman kendimizi de başkalarını da yanıltmamız çok mümkündür. Bilirim, Ataç usta korkmaz bu türlü yanılmalardan, ilk yazılarını gördüğü kişiler için ne çokkunca şeyler yazmıştır. Bu cesareti ona büyük keşiflerde bulunmak mutluluğunu vermiştir ama çok yanılmalara da uğratmıştır onu. Yanıldığını zaten söylemekten çekinmez o. Ama kesin yargılan sevmediğini söylüyor Ataç usta nasıl oluyor da anl kaçınılmaması gereken bir alanda, yani günün eserlerini değerlendirmekte kesin söz söylemekten kaçınıyor? Herhalde bir mızık işi bu. O yanılmaktan korkmuyor, biz korkuyoruz. Belki ne o bir kusurdur ne bu bir meziyet.

NİÇİN YAZARSINIZ?

Doruk adında yeni bir sanat dergisi yayımlanıyor Adana'da. İlk sayısında Ataç'ın da adını gördüce sövündük. Yeni bir yazısını okuyacağız diye. Yazısı okunmaya başlanınca dili bir tahafımıza gitti. Olmaz öyle şey, Ataç bu dille yazı yazmaz, imza yanlış konulmuş olacak diye düşündük. Ama yazının sonuna bakınca işin iç yüzünü anladık. Meğer bu yazı Kalem dergisinin 15 Temmuz 1938 tarihli sayısında çıkmış.

Oldu mu ya? Bakalım Ataç o yazısının bugün yeniden okuyucuların önüne konulmasını ister miydi? Eski veya yeni bir yazının yeni basılması yazardan izin alınması na bağlıdır. Telif hakları kanunumuz da bunu gerektirir. Üzerinde fikir yürütmek maksadıyla alınan yazılar tabii bunun dışında kalır. Neyse, Ataç o yazısında geçen sayımtın başında gördüğünüz konuya ele almış, bir bakıma da iyi olmuş derginin bize onu hatırlatması.

Ataç o yazısında demiş ki: “Niçin yazar-sınız? Bu sual şimdiye kadar bir çok kimse-ler tarafından bir çok muharrirlere sorulmuş, daima tazelenen anket mevzuları arasında girmiştir. Verilen cevaplar bin türlüdür ve hiç biri — ne kadar samimi olursa olsun — kim-seyi tamamiyle tatmin etmemiştir... Şüphesiz bir yaşa geldikten sonra niçin yazdığımız mu-lûmdur: Artık algımsızdır, yazmak, bizim ta-bii iğimiz olmuştur, vazgeçmeyi, yazmadan yaşamayı aklımıza bile getirmeyiz. O kadar ki yazmayı herkesin anl iş sandığımız anlar bile olur. Bir çok muharrirlerin dalıp, ömür-lerinde mektuptan başka bir şey yazmamış kimselerle, tipki bir meslektaşla olduğu gibi, kendi işlerinin teferuatını konuşmağa kalk-kışıkları çok görülmüştür. Onlara öyle za-manlarında “Niçin yazıyorsunuz?” diye soru-cak olursanız elbette ki yüzünüzze bakacak ve: “Yazmıyım da ne yapayım?” gibi bir cevap vereceklerdir...”

“Niçin yazar-sınız?” sualini bir çok kimse-lerin bir çok muharrirlere sordugunu söyle-dim; fakat bunu anlamak için ekseriya tanı-nmış, yaşlanmış muharrirlere müracaat edil-ir. Onlar da asıl sebebi unutmuslar, yahut za-manla başka başka birbirine pek benzemez sebepler icat etmişlerdir. Acaba yeni bağ-lanlara, ilk manzûmelerini, ilk hikâyelerini yazmış olan gençlere sorarak daha doğru bir cevap alabilir miyiz? Hiç zannetmiyorum. Mekleplerde bazı çocuklar bilirliz ki edebiyat hocası vezinleri anlattığı gün „arf derse ça-

hırmak maksadıyla, bir kaç mısra söylemeğe kalkmışlardır; sonra, kendileri de pek farkna varmadan, bu bir itiyat haline gelmiş, onları birer şair edivermiştir. Hikâyeciliğe, münek-kiliğe, hattâ romancılığa, kitap vazifeleri se-bep olabilir. Gençlerin yazmağa bağlanma-na sebep, çok zaman sadece görenek veya kı-skançlığı pek andıran gibia olmuştur. “O ya-zıyor, ben niçin yazmıyayım?” Gibia edilemin çabucak vazgeçip gıpta edenin devam etti-ği de hiç nadir şeylerden değildir.”

TAKTİK

Tarsus'ta çıkan Özgörü adlı derginin bize takılan bir yazısından eylül sayımızda söz aç-mıştık. Bu dergi 1 Ekim tarihli sayısında bi-ze, baştan aşağı dedikodudan, muğalatadan i-baret bir cevap vermiş. Maksadı belli. Bizi cevap vermek zorunda bırakarak kendini rek-lâm ettirmek. Zaten yazının sonunda “Baka-lım bütün bu söylediklerimiz nasıl cevap vereceksiniz, daha doğrusu verebilecek mi-siniz?” denilerek bu cevabın ne kadar sabırsız-lıkla beklendiği açıkça belli edilmiş. Şüphesiz yazının bu çehidi, bu derece bayağısı cevaba değmez, okuyucularımıza boğuna yormaya hakkımız yok deyiş geçiverirdik. Bunu tah-ninin etmiş olacağız ki, yazılarının arasında damdan düşercesine bir de kaba ve çirkin il-ham sokuşmuşlar. Bakın ne diyorlar: “Var-lık sayfalarında, Türkiyeden Fransaya ka-çan sicilli iki komünistin (Pertev Naili Bo-ratav ile Ahidin Dino) Pariste yayımladıkları bir kitabın tanıtması, kitabın içerisinde bir resmin kilesini basarak (Şubat 1955 sayı-sında) yapan sanki kendisi değilmiş gibi, Ya-şar Nâhi beye soruyoruz. Bu iki vatan Kaim-nin kitabını Türkiyede kendisinden başka bir-ler sanat dergisi sahibi, bir satırla bile olsa tamıtmış mıdır? Kendisi bu yazıma belki cevap veremeyecektir. Onun için bu sorunun cevabını okuyucularımıza aydınlatmak için biz söyleyelim: HAYIR!”

Görüyorlar ya, alm açık adamların pervasızlığıyla yalnız cevap vermekle kalmıyor, sözlerini aynen basıyoruz.

İkin suyu belirlen. Yalan söylüyorlar. O eseri yazan Pertev Naili Boratav Fransaya kaçmamış, bir Fransız üniversitesinde vazife alarak Türk pasaportuyla oraya gitmiştir. Bil-diğimiz göre oradaki tahrirî Jön Türkler hareketine de adı karışmamıştır. Hakkındaki ithamlar için Türk mahkemesi beraat kararı vermiştir. Bu bir.

Sözün geçen eser nedir? Fransızca yazılmış bir Türk masalları kitabı. Hem kültürümüzü dünyaya tanıtmak diye ter ter tepmiyoruz, hem de bu alanda meydana getirilmiş çok cid-di bir ilim eserinden söz açmayı suğ gibi gös-termeye çalışıyoruz. Bu kitap Türk folkloru-nun zenginliğini dünyaya tanıtmak için fay-dalı bir eserdir. Milletlerarası bir hâkisedir. Üstelik kitap İstanbul yayınevlerinde satılı-yor. Yazarı kim olursa olsun millî kültürü-müze bir hizmettir.

Eseri bize Paristeki yayınevi bizzat gönder-miştir. Varlık milletlerarası şöhreti dolay-sıyla bu eseri alan tek dergi ise kabahat onun mu? Bu pahalı kitabı görmemiş olanlar on-dan nasıl bahsedebilirlerdi?

Yazının ötesini malûm teranelerle dolu bir lâf kalabalığı. Biz yıllar yılı sanatçıların sı-rından geçiniyoruz. En basit iki örnek rahmetli Orhan Veli ile Süit Fatkımış. Ne ya-palım, yazık oldu, erken öldüler, ömürleri ye-tila eceydi de Özgörü devrine yetişemedi şin-di bolluk içinde yılmaz istismardan kurtula-caklardı. Efsik olmasınlar dergimize bir de ayda 1500 liralık bir kâr tarh etmişler (Vergi

Resim 53: Dört Yüz Yirmi Dördüncü Sayı Son sayfa

1958 yılında ise arka sayfada görülen artık “Okur Soruları” sayfasıdır. Okurların sorduğu sorular soran kişinin ismiyle birlikte verilmiş ve *Varlık* tarafından cevaplanmıştır. 15 Ocak 1958 469. sayıdan örnek:

OKUR SORULARI

— 1) (467) nci sayınızın (6) ncı sayfasında *Ceyhan Anaf Kansı'nın "Anadolu" adlı bir yazısını okudum. Yazının ve sizin bu konuyu hiç okumadan baştığınız anlaşılıyor. Zira içinde bazı cümle ve kelimeler hatalıdır.*
Örneğin: Birinci sıranın ortalarına doğru şöyle bir cümle var; "Devat hey, her zaman ki önceden kentiyle patnosunu almıştı" Bir şey anıyamadım bu cümleden doğrusu. Lütfen bu hususta beni aydınlatın.

2) *Varlık Çocuk Yayınları arasında çıkan "Jane Eyre" adlı kitabınızın, (112) nci sayfasından (136) uncu sayfasına kadar olan kısmı karmakarıktı.*
Neden bu kadar yanlış görülmüştü acaba? Yoksa benim anıyamadığım bir sebebi mi var?..

Polat ER

— 1) Kansı'nın Anadolu başlıklı yazısı, son zamanlarda *Varlık'ta* çıkan yazıların en güzellerinden biriydi. Bu yazı için birçok Özgüler dinledik. Sizin o yazıyı ya dikkatle okumadığınız ya da dil özlemesinden hoşlanmadığınız anlaşılıyor. Anđığınız cümlede de anlatılmıyacak bir şey yok. Yazar his-i kabile-vuku deseydi daha mı hoşumuza gidecekti? Gerçi bu deyim önezi ile de karşılanabilir ama yazar yeni bir deyim denemiş.

2) O söyledığınız karşılık yalnız sizin e-imizdeki kitapta olmuştur. Bu da kitap katal-nır ve kapaklanırken her zaman olagelen yanlışlıklardandır. Her kitabın bütün sayfalarını teker teker elden geçirmek mümkün olmadı-ğında bu gibi kusurların gözümüzden kaçma-nı tabiidir. O kitabı bize göndererseniz değış-tirir, size bir başkasını göndeririz.

— Yakan bir gelecekte Cahit Külebi'den bir şiir kitabı vermeniz ihtimali yok mu?

Turan KALAYCIOĞLU

— Şairin Yegemen Otlar'dan sonra yazdığı yeni şiirlerin henüz bir kitabı dolduracak sa-yya eriştiğini sanmıyoruz.

— 1) *Türk Hikayecileri 'seriniz arasında Sait Faik'in Son Kusurları'nı göremedim.*
2) 467 nci sayınızda çıkan *Ceyhan Anaf Kansı'nın "Ağır Hava" adlı şiirini izah eder misiniz?*

3) *Bir eserin klâsik olabilmesi için her za-man her memleket, herkes tarafından okun-man gerekir. Klâsikleriniz arasında bu özel-likte olanlar var mıdır?*

— 1) *Türk Hikayecileri serimizin 20. sayısı*

Delaer'in bir eseri

olan Son Kusurlar'ın arka kapışımızdaki liste-de yanlışlıkla atlanmış olduğunu farkedip dü-zelttik. Uyarmınıza teşekkür ederiz.

2) *Biz şiirlerin açıklanmasını gerekli gör-meyiz. Bir şiir olduğu gibi sevilir ya da sevil-mez. Önemli olan da budur.*

3) Her memleketle okunan bir Türk eseri bilmiyoruz. Bununla beraber bir memlekette hâlâ sanat değerini kaybetmemiş eserler de klâsik sayılır. Bir milletin klâsîği olmak başka, dünya klâsikleri arasına girmek başka şeydir.

— 1) *Ben oldukça büyük bir ilçede otu-ryorum. Varlık'a basılan şiirlerden anlar bir kimseye rastlamadım. Effen piften şiirlerden vazgeçip Türk sanatına, Türk düşüncesine uy-gun şiirler basamaz mısınız?*

ŞAIRİN ÖLÜMÜ

Bir sıtma nöbetinde gözleri
İşğâ sarılmış dört elle
Yanına kalmış şiirleri
Sevdiği gölgelerle

Östelik akına gelmiş
Bademlerin çiçekte olduğu
Yağmurun döktüğü
Gezdiği bahçelere

Anlamış ki yolculuk var
Dinlenmek yatağına
Vedaya gümüş bir bir
Bildiklerine

M. Celil ERTUĞAY

2) *Bir şiirün açıp Varlık okuyucularına er-ki ve yeni şiir hakkında bilgi veremez misiniz?*
3) *Varlıkla meşhur olmuş veya meşhurlar safına katılmış şairlerin şiirlerini bırakıp göl-gede kalması ve genç şairlerin şiirlerini basa-raak onları halklatmaması masuz?*

Orhan TÜZÜN

— 1) Siz kültür bakımından çok geri kal-mış bir kasabada oluyorsanız bunda bizim ne günahımız var. Ama inanım ki on yıl sonra sizin kasabanızda da durum değişmiş, gerçek sa-nattan anıyanların sayısı hayli kabarmış ola-caktır. Biz memleketin kalburüstü bütün değ-erlerinin yazılarını basıyoruz. Türk sanatını, Türk düşüncesini aksettirmeye de ancak onların" yet-kili olduğunu sanıyoruz. Görüş açınız genişle-dikçe sözlerimizin doğruluğunu siz de anlayıp tasdik edeceksiniz.

2) *Varlık'ta edebiyat dersi vermeyiz. Okur-larımızın pek çoğu bu seviyemin üstündedir. Onların haklarını da korumamız gerekmez mi?*

3) Okurlarımızın büyük çoğunluğu bizden tam tersini istiyorlar. Yani en çok sevdikleri ve beğendikleri yazıların eserlerini *Varlık'ta* görmek istiyorlar. Bununla beraber biz gençlere de herhangî bir dergiden çok daha geniş yer ve imkân veriyoruz. Hiç tamınmamış az imza mı çıkıyor *Varlık'ta*. Ama değeri olan insanların her gönderilen şiiri basmaya ye-rimiz yetmeyeceği gibi bunun bir faydan ola-cağına da inanıyoruz. Değeri olan bir istidat kendi imkânlarıyla kalkınır, olmayansa ne ka-dar destekleseniz olduğu yerden bir adım ile-ri gidemez.

— Derginizin 467. sayısının kapışında (imam yazık olduğu halde) içerisinde bu isme tekabül eden süre rastlamadım. Bu neden tleri gel-di-yor?

Metin ŞANILGİL

— Birkaç defa açıldık sınıyoruz. Biz, say-faları jema halinde hazırlar ve basımına ve-ririz. O gemada giren yazıların imzalarını da kapak için ayrıca liste halinde dizgiye gönde-ririz. Ancak sayfalar hazırlanırken bazan ufak tefek farklar yüzünden bazı şiirler sığmaz, yer-lerine başkaları konulur. Derginin ilk sayfa-ları öbür sayfalar daha bitmeden basılmaya başlanmıyca kapak sayfasında gerekli düzele-meyi yapmaya meydan kalmaz. Bütün sebep bundan ibarettir. Nitekim sizin o sayıya gire-miyen şiiriniz de artık sayıya konulmuştur.

*

— *Bevinci başkası elime geçen Atasözü Şiir-leri Antolojisi'nde son seneler Ata için yazı-lan şiirler alınmamış. Bu bir elâkâk sayılmaz mı?*

Kutubün ONAT

— Kitap fiyatları aynı kaldığı halde kâğıt ve baskı masraflarının yükselmesi yüzünden eskiden basılmış kitaplarımızın sayfalarını art-tırmak şöyle dursun kısmak zorunda kalıyo-ruz. O yüzden bizim de pek istediğimiz ekleri yapmak imkânından mahrum kalıyoruz. Bu dedikimizi ancak o kitapları 2 liralık serimizle aktarmakla yerine getirebiliriz.

*

— 1) *Bir yazar Öldükten sonra onun eser-lerine isim vererek yayınlamak doğru mudur? Meselâ Sait Faik öldükten sonra "Tündelâk Çocuk, Az Selerci, Mahkeme Kapısı gibi eserle-ri çıkmıştır..." "Sait Faik'in diğer eserleri," ve-ya "Öldükten sonraki eserleri" diye yayınlamak daha uygun olmaz mıydı?..*

Buna başka mîvaler daha verebiliriz: Or-han Veli'nin "Bütün Şiirleri" Cahit Sıtkı'nın "Sorum"..." v.s.

2) *Bilhazne güney illerinde bir memnuniyet-ten sonra kargımdakine "Allah son gürülüğü vermiş" denilir, veya sıkıntı ve üzüntünün so-nu huzura kavuşursa "bir hâme ona da "Al-lah son gürülüğü verdi" denilir... Bu kelimelerin gerçek anlamı nedir? Tek başına yazıldığı zaman "Son Gürülüğü" olarak mı yoksa "Son Gürülüğü" olarak mı yazılır?*

Selçuk KAYMAZ

— 1) Biz bunda hiçbir çekince görmüyoruz. Sait Faik'in eserlerine verilen adlar o kitap-lara giren yazılardan birine kendi koyduğu başlıktan alınmıştır. Dünyanın her yerinde de böyle yapılır. Hele "Bütün Şiirleri" klâsik ol-muş bir addır. Daha başka şairler için de kul-lanılabilir.

2) *Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ü Son gürülüğü deyimini şöyle açıklıyor: "Ömrü sonunda bolluk ve rahat." Doğru olan "son gürülüğü"dür.*

*

— 1) *15 Aralık'taki Varlık'ta Türkân il deniz'in Zamanın adındaki şiirinin birçok mıs-ra basılan küçük harfle basılmış. Bu hâl şairin isteği üzerine midir. Eğer öyleyse bundan ne kast olursunuz, lütfen açıklayınız mı?*

2) *Eskiye nazaran herşey değışti zamanı-mızda. Zamanımızda şiir de hanım bakımından kalpildü (eskiye nazaran, umumiyetle). On o-keç yıl sonra şiirin tek bir harfle veya iğareti-ten ibareti olabileceğini düşünüyorum. Sâ ne dersiniz?*

Murat BASAR

— 1) Mısrarların dizilğinde türlü şekiller denemek bütün dünyada moda haline gelmiş-tir. Düz yazıda olduğu gibi yalnız cümle baş-larında büyük harf kullanıp cümlelerin devam ettiğı mısraları küçük harfle başlatmak da bu çeşitli şekillerden biridir. Bütün mısraları kü-çük harfle yazımlar da görülmüyor.

2) Bugün pek kısa şiirler gibi pek uzun şi-irler yazılıyor da var. Eski şiirde kıta, rubai ve münâ'nın yalnız dört mısralık şiir olduğunu unutmayın. Demek ki eskiden de yazılmış kısa şiir. On onbeş yıl sonra bu bakımdan bit-değişiklik olacağını sanmıyoruz.

— *Acaba şiirlerinizde genç kalemlerin etkileklerini, yanlışlarını düzeltilmiş, değin-*

566. sayıdan (15 Ocak 1962) örnek:

OKUR MEKTUPLARI

Ceylan Afif Karsu'ya
Varlık'ın 15 Aralık 1961 sayısında: "Köy öğretmeni mektuplar" ını okudum. Çok duygulandım desem, bilmem inanır mısınız? Neydi o, doğa ve yağam üstüne söyledikleriniz?. İçinde "bulduğumuzu toplumuz; kışlaye nasıl karşı olduğunu yazıyorsunuz orada..."

"Sevran kızı" a günlerdir unutamıyorum. Aramızdan bunun gibi yitmişlerce "Sevran kızı" her gün göçüp gitmekte... Yaşamın türü zorlukla-
rıyla boğanun bizlere, böyle güçlü bir inancılı-
kta iftihar etmekle temelli ölümlerle mi istiyor-
sunuz? Siz ki, devlet yeteneğini bir adamın ölü-
müne. İsteyişiniz; kendine yontan bir yöneti-
ci ölümler. Kolayca atlayıp, zor tarafa yönel-
meniz, tinsel olgunluğunuzun güçlüğünden
ileri geliyor...

Yaşam üstüne neler aşıldıysanız? İnsan yeniden can bulmuşa döndüyör aizinle.. Ötüm, ne korkunc ne kötü gösterilmek istenmiş bizlere.. Siz: canlarını yaşamı bitmez, ancak geçilmezlikli olur, hayat boyunca bu böyle devam eder-gider diyorsunuz. Ermiş bir doktor ve yazardan ancak bu kadar özüt, yaşam dolu bir yazı beklenebilirdi.

"Kıy öğretmenine mektuplar" ını yalnız bir Öğretmenlerin değil, bu toprağın her türlü kışışının okuması gerekli kiş geldi bana... Topunların erdem yoksunlukları kışinde yandırdı, buhranlı devirlerin sınavını yitirki işe bazarım mutlu kişler vardır. Bunların maddeleri Dünyadan kişer bile; fikirleri kusaktan kaçışa, geçerek onları yoldandırıştır. Siz de bu mutlu kişilerden olma yoldanızdır! Bu yolda değerli yaptılarınızı beklir, saygılarını kıştirim.

Abdullah HŞL.

Derginin son sayısında, Ceyhan Atuf Kansu, Seyran'ın kız öldü diyor. Seyran kızın ölümü beni çok üzdü. Seyran kızın ölümüne o denli üzüldüm ki, Varlık'a bu mektubu yazmaktan kendimi alamadım.

Seyran kızın Ölümlü'nün, anasının ağısını, kime giderken otobüste okudum. Düşündüm. Neden Ölümlü'dü Seyran kız. Neden o da benim gibi, diğer kızlar gibi yaşayamıyış. Neden aynı şartlara sahip olamamıştı. Neden, neden Seyran kızları bu durumdaki kurtarılamıyorduk.

İçimden taşı taşı fırgıldılarım, gösterime döndü. Neden diyardım, neden elbirliğiyle kurtarılamıyorduk Seyran kızları.

Düşündüm. Kalkıp ayağa, kişilerin duygusuzluğunu yüzlerine haykırayım. Siz diyeyim onlara. Siz burada rahat rahat yagarken, orada Seyran kızlar, yokluk yüründen ölüyorlar. Bilsizlik yüzünden göçüyorlar.

Seyran kızın habası geldi gözlerimin önüne. Anası geldi. Düşündüm. Ne denli acı çekmişlerdir. Kızlarını ölüme bırakış acısını ne denli duymuşlardı içlerinde. Düşündüm. Önceleri de düşündürdüm. Bir öğretmen olaydım derdim. Bir köy öğretmeni, Öğrencilerini yetiştirmek, yoksullara yardım edebilmek için tüm varını ve varsağını verdim.

Düşünüyorum, Param olsa, bir köye gider, orada bir okul yaptırırdım. Öğrencilerimin baktıklarından gıysilerine dek her şeylerini yapardım. Onları yetiştirmeye, yoksulluktan kurtarmaya, tüm gücümle çalışırdım. Yapabilirdim bunu, başarabilirdim bu işi. Öyle büyük bir istek ki hende bu. Ama bir şey yapacak gücümde değilim.

İçim öyle dolu, öyle yanık ki.

Görcün BİÇAKÇI

VARLIK YAYINLARI

(Baztaryfi 20. sayfada)

21. Mehmet Rıfat (Raz. Samsi Akalın)
23. Dede Korkut (Raz. Samsi Hızarcı)
24. Neşrî-i Umûl - Ruhi (Raz. Gökayrak)
25. Nâzımî-i Karam (Raz. Hâfız Çelebi)
26. Nâzımî (Raz. Hâfız Çelebi)
28. Divan Silîrî, XVI. Yüzyıllar (Raz. A. Gökayrak)
39. Divan Silîrî, XVII. Yüzyıl (Gökayrak)
40. Divan Silîrî, XVII. Yüzyıl (Antolojisti T. Alkan)
41. Divan Silîrî, XVII. Yüzyıl (Gökayrak)
42. Divan Silîrî, XIX. Yüzyıl (Gökayrak)
43. Divan Silîrî, XX. Yüzyıl (Gökayrak)
44. Divan Silîrî, XIV - XVII. Yüzyıllar (Raz. Çelebi, Özgenç)
45. Süleyman Nâzîf (Raz. Sükrü Kurcan)
46. Halk Silîrî, XVIII. Yüzyıl (Raz. Öznelî)
47. Halk Silîrî, XIX. Yüzyıl (Raz. Halk Bayrak)
48. Halk Silîrî, XIX. Yüzyıl (Raz. Halk Bayrak)
49. Hüseyin Çâhânî (Raz. Hâfız Çelebi)
50. Servet-i Mâhî (Antolojisti T. Alkan)

DÜNYA KLASİKLERİ 1 (1. İnceleme)

7. Sadli (Hız: *Hızın Hayatın*)
10. Boccaccio (Hız: *Dr. Feridun Tınar*)
11. İhsen (Hız: *Zahir Güneşli*)
12. Hafız (Hız: *Abdülhakki Güçmanlı*)
13. Sophokles (Hız: *Azra Erbuğ*)
15. Aristophanes (Hız: *Azra Erbuğ*) 2 lira.
16. Destoyevski (Hız: *İhsan Akay*) 2 lira
17. Balzac (Hız: *Tuğsin Yılmaz*) 2 lira
18. Tagore (Hız: *Özül Tınar*) 2 Ura

ÇOCUK KLÂSİKLERİ (1. Kitap)

1. Ba Güzel Dünyası Masalları (S. İnce)
2. Denizler Aşın Zindan (Çev. K. Kaya)
3. Çiğdem Çiğdem (Çev. K. Kaya)
4. Der Kayaşlar (Çev. Kemal Kaya)
5. Derkenar Masalları (Çev. M. Reşit)
6. Birbirle Gece Masalları (Çev. İsmail)
7. Karagözü (Çev. Kemal Kaya)
8. Sığır Kızı (Ezgi neccarlar)
9. Tilkinin Romanı (Çev. Gökçü)
10. Çiğdem Çiğdem (Çev. Kemal Kaya)
11. En Güzel Türk Masalları (B. Çın Güneş)
12. Konaşın Hayranları M. Ayvazın
13. Ormandaki Ev (Çevirmenler K. Kaya)
14. Karagözü (Çev. Kemal Kaya)
15. Köyün Okutay (Sevdiğim Sinek)
16. Kedinin Masalları (M. Ayvazın)
17. Armut
18. Denizaltı Keçileri (Kemal Kaya)
19. Çin Masalları (Çev. Nihat Y. Talay)
20. Kar Kaba (Koray Arıkoğlu)
21. Kar Kaba (Koray Arıkoğlu) 2. baskı
22. Bahç. Prenses (Çev. Kemal Kaya)
23. Ağızdan Oğlan (Talestoğlu)
24. Uçan Adam (Nathanial Hayworthne)
25. Ağızdan Oğlan (Nathanial Hayworthne) 2. baskı
26. Anadolula Masalları (Talestoğlu Yücel)
28. Kâğıt Pembe Maymun (Caldwell)
29. Hindistan Masalları (Rafie Akşen)
30. Çiğdem Çiğdem (Çev. Kemal Kaya)
31. Seçilmiş Çocuk Şiirleri
32. Kâğıt Prenses (F. B. Barrow)
33. Dilik Yürüğü (Çev. Kayaşın)
34. Karagözü (Çev. Kemal Kaya)
35. Karagözü (Çev. Kemal Kaya)
36. Karagözü (Çev. M. Zahir Güvendi)
37. Bos Dava (Çev. M. Zahir Güvendi)
38. Aynalar Dünyası (Levi Caradi)
39. Altın Kuts (M. Z. G.)

BÜYÜK ÇOCUK KİTAPLARI (2 ila)

8. Bilir Eğinli Hattatları (Cem. Şagırdın)
 9. Define Adalı Çırağı (Ş. R. Baysal)
 10. İncirlik Robenon (J. R. Wypart)
 11. On Ki İki Saldırı (F. v. E. Glibreth)
 12. Pnökoş (Callofendi)
 13. Kilecik Lord (F. R. Burnett)
 14. Güliver'in Yolculukları (ShyU)
 15. Alis Harikalar Ülkesinde (Lewis Carroll)
 16. Jane Eyre (Charlotte Brown)
- Varlık: 1951,1952,1953,1954,1955,1956 (Cildi 15 tr.)
 Varlık: 1957,1958,1959,1960 (Cildi 25 tr.)

DİKKAT :

Okuyucularımız bize 30 lira gönderirlerse 1 yıllık abone ile birlikte 15 liralık kitaba hak kazanırlar. (1 liralık kitaplar istenemez.)

Beg liralıktan aşağı siparişler için 50 kuruş posta masrafı eklenir. On liralıktan aşağı ödemeli gönderilemez. Başka yayınevlerine ait kitaplar gönderilmez.

30 liradan yukarı siparişlerle abonelerimizin 10 liradan yukarı siparişlerinde % 20 indirim vardır.

KİTAP KULÜBÜ
Kitap Kulübü üyelerine bundan böyle kendiliğizden kitap gönderilmiyecek, siparişleri beklenesecektir. Duyururuz.

Resim 55. Bes Yüz Altmış Altıncı Sayı Son Sayfa

1953 yılında ise arka sayfada süreklilik gösteren bir konu ve tür olmaz. Çeşitli yazılar, denemeler, hikâyeler yer alabilmektedir. 1981 yılına kadar bu şekilde devam etmiştir

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDEBİYAT AÇISINDAN VARLIK DERGİSİ

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı 1940'lara kadar ve 1940'tan sonra olmak üzere bazı belli ayrışmalar gösterir. İlk dönem Atatürk'ün sağ olduğu ve cumhuriyet ilkelerinin yerine oturtulmaya çalışıldığı, eskinin yerine yeniyi koyma çabası olarak görülebilir. 1940'lardan sonra ise II. Dünya Savaşı, savaşın sona erışı ve çok partili hayata geçiş gibi etkenler edebiyat eserlerine tesir eder.

“Cumhuriyet devrini II. Dünya Harbi'nden önce ve sonra olmak üzere iki kısımda mütalâa etmek yerinde olur. Zira bu iki devir, siyasi, içtimai ve edebî sahalarda ayrı manzaralar arz eder. Harpten önceki Türkiye “tek parti, tek şef, tek ideoloji” esasına dayanır. Harpten sonraki Türkiye ise, çok partili siyasi ve içtimai kaynaşmalarla doludur.”⁷⁷

Diğer taraftan devletin merkezinin Ankara'ya taşınmış ve aydınların Anadolu'ya açılmış olması da bu dönemde edebiyatımızı etkileyen önemli hususlardandır. Ankara bir kasaba görünümündedir o zamanlar. Hususi çabalarla Ankara'nın şehirleşmesi gibi edebiyatımız da hususi bir çabayla yönlendirilir.

“Düz ve çıplak sahada yeni bir yapı kurulmak isteniliyordu. Issız bozkırlar ortasında, küçük bir Amerikan şehri gibi yükselen Ankara bu zihniyeti çok güzel temsil eder. Ankara suni bir şehirdir. Değil harap köy ve köylülerden ibaret Anadolu ile, kendi dar tabiî muhiti ile bile münasebeti yoktur. Bu şehir, tarihî, coğrafi ve içtimai şartların dışında, bir tasavvurun sembolü gibidir. Bunda kahramanca bir şey olduğu inkâr olunamaz. Tarihe, coğrafyaya ve içtimai şartlara meydan okumak, onların empoze ettiği zaruretler dışında bir âlem kurmaya çalışmak, eşine ancak masallarda rastlanan bir tahayyül ve iradenin ifadesidir.”⁷⁸

Varlık çıkarıldığı yıllarda toplumsal ve edebi ortam bu şartlar altında idi. O bunları sayfalarında en iyi yansıtan bir dergi olmuştur. Sadece bir edebiyat dergisi değildir, öyle ki ilk çıktığında mottosu “*On Beş Günlük Sanat ve Fikir Mecmuası*”dır. Edebî eserlerin yanı sıra devletin siyasi gündemi, sosyal ve ekonomik gelişmeler, diğer bilim ve sanat dalları olan tarih, resim, mimari, eğitim, felsefe,

⁷⁷ Mehmet Kaplan, **Nesillerin Ruhu**, 13. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016, s. 19.

⁷⁸ A.g.e., s. 20.

arkeoloji, mzik gibi pek ok alan nemsenmiř ve bunların zerinde nemle durulmuřtur.

Byk bir mcadele, “bunalım”, “yılgnlık”, “toprak ve insan kaybı”ndan sonra kurulan Trkiye Cumhuriyeti Atatrk’n nclğnde “bir hamle” bařlatmıřtır. Bir taraftan yakın gemiřle hesaplařılırken bir taraftan da “uzak gemiř” kltr hayatımıza girmektedir. “Bir taraftan gnlk hayatımızı ve kltrmz etkileyecek kararlar alınıp inkılâplar yapılırken diğerk taraftan Trk tarihini ve Trk dilini arařtıracak Trk Tarihi Tetkik Cemiyeti, Trk Dili Tetkik Cemiyeti kurulur.” Bylece 19. Yzyılın son yarısından itibaren tatrtıřılan pek ok konu yeniden gndeme gelir.⁷⁹

Resmi ideolojiyi benimseyen *Varlık* o zamanın aydınlarınca gndemde olan milliyetilik, inkılapılık, halkılık, devletilik, laiklik ilkelerini benimsemiř ve bu doğrultuda bir yayıncılık anlayıřı srdrmřtr. İlerleyen yıllarda da mutedil bir yoldan giden *Varlık* hibir zaman sosyalizmin savunucusu olmamıř fakat farklı grřlere sahip řair ve yazarları da dıřlamamıř hatta zaman zaman onlara da sayfalarında yer vermiřtir. Nitekim I. ve II. Yeni’nin yanında Necip Fazıl Kısakrek, Halit Ziya Uřaklıgil, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Ahmet Hamdi Tanpınar gibi farklı grřlere sahip yazar ve řairlerin grlmesi bundandır. *Varlık* bu izgisinden sapmamıřtır.

Gncel sosyal ve kltrel meseleleri iřleyen makalelerle beraber *Varlık*’ta yayımlanan edebi eserlere baktığımızda olduka řahsi ve lirik řiirlerle, daha ok tarih, yoksulluk konulu hikâyeler ve piyesler grrz.

Edebî eserleri tasnif edip incelerken trlerine gre ayırmayı uygun bulduk. Her tr kendi iinde incelerken ncelikle zaman iinde geliřen anlayıřlardan bahsettik. İlk sayı edebiyat tarihimizde nemli isimleri barındırdığından ve ilk olması bakımından her trde ayrıca ele alınmıřtır. Trleri kendi iinde konularına gre

⁷⁹ Kâzım Yetiř, “Cumhuriyet Devri Trk Edebiyatı”, **Dnemler ve Problemler Aynasında Trk Edebiyatı**, İstanbul, Kitabevi, 2007, s. 264.

ayırarak edebiyat tarihimize yön veren şair ve yazarların dergide yayımlanan belli başlı eserlerini gösterdik.

Yaşar Nabi Nayır öykü, roman, eleştiri ve makalenin yanı sıra çeviri ile de ilgilenmiştir. Ona göre edebiyatımızda çeviri geleneği yoktur ve herkes kendine özgü bir yol izlemektedir. Sadece çeviri yapılacak yabancı dili bilmek yeterli olmaz, ana dilin de bilinmesi ve etkili bir şekilde kullanılması gerekir. Bununla ilgili kafa yoran *Varlık* hem dünya klâsiklerinden hem de asırlarca bize bağlı olan Balkan topraklarındaki Türk yazarlardan pek çok eseri edebiyatımıza kazandırmıştır.

Çeviri eserler neredeyse yerli eserler kadar yer almıştır *Varlık*'ta. Onları incelerken belli başlı ve temsil niteliğinde olanları almaya gayret ettik. Önce yazın türlerine göre ayırdık. Hikâye, şiir ve piyesleri yer aldıkları ülkenin edebiyatlarına göre, diğer yazıları da deneme, mektup, hatıra gibi türlere ayırarak inceledik. Çeviri bahsi bize *Varlık*'ta hangi ülke edebiyatlarına, kimlere ve türlere yer verildiğini göstermiştir. Klâsik eserlerden modern eserlere, Uzak Doğudan Afrika'ya kadar geniş bir yelpazede çeviri faaliyeti yürütüldüğü görülmektedir. Deneme türündeki yazılarda değerli yazarlardan “yazın” üzerine tartışmalar ve yorumlar vardır. Bunlar daha çok yazarın kişisel tecrübeleri ve yazın türlerinin nasıl olması gerektiği üzerinedir.

3.1. ŞİİRLER

Bu kısımda konularına göre tasnif ettiğimiz şiirleri vermeden önce genel olarak dergide yer alan şairler ve şiirler hakkında bilgi vereceğiz. *Varlık Dergisi* incelediğimiz tarih aralığı içinde (1933-1981) üç kez önemli bir değişimden geçmiştir. Bu dönemleri kısaca tanıttak ve ilk dönem için birinci sayıda yer alan şiirleri göstereceğiz.

Varlık 1933 yılında yayın hayatına başladığında ilk sayıda on yerli şiir görmekteyiz. Bu durum 1939 yılına kadar aşağı yukarı böyle devam eder. Hemen her sayıda beş ile yedi arasında yerli birkaç da çeviri şiir yer alır. 1946'ta *Varlık*'ın basım

yeri İstanbul'a aktarılır ve dergi kısa süre sonra burada yönetilmeye başlanır. Bu yıllar tüm yayın organlarında olduğu gibi Varlık için de maddi zorluğun olduğu bir dönemdir. Dergi on beş günde değil aylık çıkmaya başlar. Öte taraftan edebî eserlerde de rakamsal olarak azalma olur. 1946 yılına kadarki bu dönemde her sayıda ortalama dört beş şiir görürüz. 1946 yılından sonra ise incelediğimiz 1981 yılları arasında derginin basım kalitesinin artmasının yanısıra edebî eser sayısı da artmıştır. Bu dönemde her sayıda en az dokuz on yerli şiir bulunur. Çeviri şiir sayısı da buna yakındır. Biz ilk sayıdan 1981 yılı Nisan ayı 884. sayıya kadarki şiirleri inceledik. Bunu yaparken şiirlerin tamamını değil edebiyat tarihimiz içinde yer almış şairlerin şiirlerini almaya dikkat ettik. Nitekim Varlık'ta yer alan hemen hemen tüm şairler edebî olarak kıymetli isimlerdir. İnceleme dışında tuttuklarımız oldukça azdır. İncelediğimiz ve tasnif ettiğimiz yerli şiirlerin sayısı yaklaşık yedi bindir.

Kısaca Varlık'ın geçirdiği üç önemli değişim zamanını dikkate aldığımızda bu dönemler hem şekil hem de yayın anlayışında belirgin bir farklılığın görüldüğü zamanlardır. Girişte bunlardan bahsettiğimiz için burada tekrar etmiyoruz.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte edebiyatımızda görülen değişimleri takip etmek bakımından inceleme yöntemi olarak belli dönemler ele alınmaktadır. Bunları kısaca hatırlayacak olursak Varlık'ta yer alan şiirleri değerlendirmek bize kolaylık sağlayabilir. Çünkü Varlık yayın hayatına başladığı 1933 yılı itibariyle Cumhuriyetin taze enerjisini taşımakta ve ilk zamanlarında o yıllarda halen yaşayan ünlü şairlere yer vermektedir. “1923'ten sonra kronolojik olarak 1923-1940, 1940-1960; 1960 ve sonrası kendi içlerinde de farklılık gösterir.” Bu tarihler siyasi bakımdan da önemlidir. “1923-1938 (1940) yeni Türk devletinin kurulması, eskinin tasfiyesi; 1940-1960 tek partiden çoğulcu demokrasiye geçişin buhranları; 1960 sonrası ise demokrasi kavramı tartışmaları ön plandadır.”⁸⁰ Sosyal ve siyasi olaylar derginin yayın anlayışını da oldukça etkilemiştir.

Varlık'ın yayın hayatına başladığı 1933 yılında bir yıkıntıdan çıkıp ayağa kalkmaya çalışan bir devlet vardır. Bu devletin kimi aydınları yeni devletin ilkelerini

⁸⁰ İnci Enginün, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, 5. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 25.

bayrak gibi taşımayı görev saymışlardır. Yaşar Nabi Nayır da bu yazarlardan biridir. Daha evvel **Yedi Meşaleciler** olarak bilinen edebiyat topluluğunun içinde yer alan Yaşar Nabi Nayır ömrü boyunca Atatürk İlke ve Devrimlerine bağlı kalır. *Varlık Dergisi*'ni de bu anlayışla çıkarmaya başlamış ve dergiyi Yeni Türkiye'nin bir *okulu, eğitim yeri* olarak hazırlamıştır.

İlk kez Varlık'ta şiiri yayınlanmış Garip dışında kalan önemli bazı şairlerimiz şöyledir: Rüştü Şardağ, Sabahattin Kudret Aksal, Kâmuran Şipal, Türkân İldeniz, Şükrü Erbaş vd.⁸¹

Dergi yayın hayatına başladığında en çok yer alan şair ve yazarlar en az iki savaş görmüş bir nesildir. Bu sebeple özellikle melânkoli, geçmişe özlem, yuva sevgisi, memleket ülküsü gibi konular şiirlerde işlenir. *Varlık*'ın ilk dönemine (**1933-1938**) baktığımızda bu konuların ağırlıklı olduğunu ve **Atatürk** sevgisi ile yazılmış şiirlere de çokça yer verildiğini görmekteyiz.

“Cumhuriyet Devrinde bahis konusu olan Türkiye'nin kalkınmasıdır. Bu maksatla girilen inkılâp, reform ve faaliyetler neticesi Türkiye günden güne değişir. Bu devir Türk edebiyatı, memleket gerçekleri, yenilik istekleri, tenkit ve özlemlerle doludur.”⁸²

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'nin “bir devamı” niteliğindedir. Dolayısıyla “Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının bütün türlerdeki ilk temsilcileri veya bu dönem edebiyatının ilk ürünlerinin sahipleri, Osmanlı Devleti döneminde edebî faaliyetleri ile şöhret bulmuş şahsiyetlerdir.” Bu nesil Osmanlı Devleti'nin yıkılışını, bu esnada yaşanan acıları bizzat yaşamış, görmüş şahsiyetlerdir. Bunlar ise Cumhuriyet'in ilk yıllarında edebî eserlere yansımıştır. “Bunun için de yaşanan ıstırapları, çekilen acıları; dozu tabiatı icabı çok yükseklerdeki heyecanları bu eserlerde görürüz.”⁸³

⁸¹ **Varlık'ta İlk İmzalar**, a.g.e., 2003.

⁸² A.g.e., s. 302.

⁸³ Kâzım Yetiş, **Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, s. 267.

En çok yer verilen şairler Yaşar Nabi kuşağı ve onlardan sonra gelen daha genç kuşaktır. Daha önceki kuşağın hayatta olan önde gelen şairleri (Yahya Kemal, Ahmet Haşim gibi), onların eski ya da yeni şiirleri de *Varlık* sayfalarında görülür. Şiirler seçilirken *Varlık*'ın prensipleri doğrultusunda Atatürk ilkelerine uygun, memleketçi, çağdaş ama çok ileri gitmeyen, siyasi gerilimlerden uzak, daha çok lirik olmalarına dikkat edilir.

Yer verilen şairler ve *Varlık*'ın tercih ettiği eğilimler dolayısıyla işlenen konulara baktığımızda aşk ve sevgili, doğa ve doğanın uyandırdığı hisler, uzaklara-başka âlemlere gitme arzusu, yalnızlık, ölüm, melânkoli, gurbet, mitoloji, aile, keder, ölüm, milli duygular, Atatürk ve memleket ülküsü etrafında toplandıklarını görüyoruz. İlk dönem az olmakla birlikte çeviri şiirlere de yer verilmiştir.

Bu ilk dönemde isimlerine en çok rastladığımız şairler şunlardır: **Ziya Osman Saba, Hamit Macit Selekler, Behçet Kemal Çağlar, Yaşar Nabi Nayır, Ahmet Muhip Dıranas, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Baki Süha Ediboğlu, Reşat Cemal Emek, Feridun Fazıl Tülbentçi, Halit Fahri Ozansoy, Ahmet Kutsi Tecer, Yakup Sabri Karaosmanoğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Fuad Ömer, Ömer Bedrettin Uşaklı.**

Birinci sayıya⁸⁴ baktığımızda derginin iç kapağında gelecek sayılarda çıkacak şair ve yazarların listesi verilir. Bu listede yukarıda saydığımız isimleri ve daha fazlasını görürüz.

⁸⁴ 15 Temmuz 1933.

Gelecek Sayılarımızda

Abdülhak Şinasi	Mahmut Ragıp
Ahmet Cevat	Malik Vıcdani
Ahmet Hamdi	Mehmet Saffet
Ahmet Kutsi	Meliha Avni
Ahmet Muhip	Münür Hayri
Bedrettin	Nafi Atuf
Behçet Kemal	Nahit Sırrı
Behiç Enver	Necip Ali
Burhan Ümit	Necip Fazıl
Celâl Sahir	Necmettin Halil
Cevdet Kudret	Nurullah Ata
Emrullah	Nihat Âdil
Enis Behiç	Nusrat Kemal
Enver Behnan	Ömer Bedrettin
E Celâlettin	Reşat N. Nuri
Feridun Fazıl	Reşat Şemsettin
Gaffar	Rıdvan Nafiz
Hâmit Macit	Sabri Esat
Halil Vedat	Sadri Etem
Hasan Âli	Sehap Nafiz
Hayri	Selim Nüzhet
Hilmi Ziya	Server Ziya
İbrahim Necmi	Suat Derviş
İhami Bekir	Şükûfe Nihal
Kâzım Nami	Vasfi Mahir
Kemalettin Kâmu	Yaşar. Nabi
Kenan Hulusi	Ziya Osman

Eser sahipleri ve tabiler kitaplarından bir nüshasını mecmuamıza gönderdikleri takdirde gelen eserler bu sayfada ilân edilecek ve icap edenlerden ayrıca kitabiyat sayfamızda bahsedilecektir.

+

Resim 1: Birinci Sayı İç Kapak

Varlık Dergisi'nin ilk sayısı temsili bir değer taşıdığından buradaki şiirlerin tamamını kısaca ele aldık.

İlk sayının birinci sayfasında sadece tek bir şiir vardır. O da **Kemalettin Kâmi Kamu**'nun "*Zaman İçinde*" adlı yalnızlık ve ümitsizlik konulu şiiridir. Şairin hece vezni ile yazdığı şiirlerdendir. "Heceyi en iyi kullanan şairlerimizdendir." Sade ve açık bir dil kullanılması ile de bu şiir halk şiirine yaklaşıır. "Şiirleinde kuvvetli bir lirizm vardır. Bingöl Çobanları memleket şiirlerinin en güzellerindendir."⁸⁵

Henüz ilk sayıda ilk sayfada bu şiirin konulması dönemin sanatçıların sanat anlayışlarını göstermesi bakımından dikkat çeker. Nitekim Kemalettin Kâmi Kamu pek çok savaşlar ve kayıplar yaşamış bir neslin temsili gibidir. "Kemalettin Kamu, vatanın işgaline şahit olmuş, doğduğu yer (Bayburt) gibi, okumakta olduğu şehri de terk etmek zorunda kalmıştır. Bu bakımdan o, gurbet duygusunu bizzat yaşamıştır."⁸⁶

Bir sonraki şiir üçüncü sayfadadır. "*Kal, Gitme*" adlı şiir **Hamit Macit Selekler**'e aittir.

Gün batarken sevgiliden ayrılmak istemeyen şair bu anı dizelerinde tasvir eder:

Gün soldu, vakit geç, gitme bırak, kal,
Omuzlarında şal, başında örtü,
Odamda hülyalı bir akşamüstü,
Gölgeler içinde renk ve dudak kal.

Hece vezni ile yazılmış, dil yine halk şiir örneklerinde olduğu gibi sadedir. Mısraların sırlanışı sone biçimindedir.

Dördüncü sayfada yine sevgiliye duyulan aşkı anlatan bir şiir vardır. **Ziya Osman Saba**'ya ait olan "*Sessizlik*" adlı şiir sevgiliye kavuşmanın mutluluğunu ve birlikte geçirilen anın eşsizliğini dile getirir:

Biz o kadar ağladık ki beraber,
Gözyaşları doldurdu avucumu şimdilik.
Şimdilik uzun uzun, bambaşka bir sessizlik
Yavaşça alçalarak, yavaşça bizi dinler.

⁸⁵ Kâzım Yetiş, **Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, s. 282.

⁸⁶ İnci enginün, a.g.e., s. 42.

Oldukça sade bir üslûbu olan şiir bu sadeliğe nazaran okuyanda güzel hisler ve tatlı bir yumuşaklık uyandırır. Sevgiliye duyulan hisler “ağlamak, alçalarak, dolmak, dinlemek” gibi fiiller, “gözyaşları, avuç, gölge, göğüs” gibi isimler ve “uzun uzun, yavaşça-yavaşça ve yudum yudum” gibi ikilemelerle hissettirilir.

Vücudunun gölgesi bak yerde gölgemle bir,
Yeni bir nefes gibi sessizlik göğsümdedir.
Sessizlik içime doluyor yudum yudum.

Sevgiliye duyulan aşk ve o anın verdiği duygu yoğunluğu şairin son dizlerinde dile gelir. Bu şiir de sone tarzında ve halk şiiri şekil özellikleri ile yazılmıştır.

Beşinci sayfadaki **Vasfi Mahir Kocatürk**’e ait olan “*Öküzün Ölümü*” adlı şiir memleket sevgisini ve millî duyguları ihtiva eder. Bu şiir de bize o dönem neslinin dünyası hakkında fikir verir. Hece vezniyle sone biçiminde yazılmıştır. Halk şiiri üslûbundadır.

Memleketin işgal altında olduğu yıllarda bir kağnı arabasını çeken çift öküzlerden birinin ölümü çizilen kederli ortamla anlatılır. İlk kıtada yaşanan acı ve keder “kanayan dağlar, batan güneş, buzlu yol, yılan yollar” benzetmeleri ve “sürüklenmek” fiiliyle ifade edilir:

Karlı dağlar kanarken akşamın güneşinden
Bir kağnı yavaş yavaş buzlu yola tırmandı,
Yol ayaklar altından geri kayan yılandı,
Dokunduğu her şeyi sürüklerdi peşinden.

Yedinci sayfaya sadece şiir konulmuştur. Dört şiir iki sütun halinde alt alta verilir. Sol baştaki şiir **Ahmet Kutsi Tecer**’e aittir. Altı kıtalık olan şiir “*Deniz*” adını taşır. Yahya Kemal’in “*Sessiz Gemi*”sindeki “gemi mecazı” burada “çağırın deniz”le özdeşir. Yolcular limanda toplanmaktadır. Onları çağırın deniz ve dalgalarıdır:

Şimdi her uyanık limandan uzak,
Derinlerde engin bizi sarıyor.
Güverteden korsan gibi aşarak
Ne arıyor sular, kimi arıyor?

Yolcular, yolcular deniz çağırıyor,
Çağırıyor kükreyen suların sesi;
Kükreyen, çıldıran sular bağıyor,
Bağıyor toplamak için herkesi.

Liman bir toplanma yeridir. Buradan vapurlarla öte tarafa geçilir. Kimi dün kalkar, kimi bugün. Buradan nereye gittikleri ise meçhuldür. Kalanlar ise yalnızca teselli edilir.

Sağ baştaki “*İnanıyorum*” isimli şiir ise **Behçet Kemal Çağlar**’ındır. Şiirde anlatılan çalışma ve alın teridir. Şair “emeği” her şeyin üzerinde tutar, sanatın ve dinin bile:

Görsem bir gencin daha alnında emek teri;
Bir yağmur çiselese tohum ekme güzleri,
Sevgilimin benimçin döktüğü gözyaşını
Görmüş gibi içimin siliniyor kederi..

Sol altta bulunan şiirin adı “*Orkestra*”dır. **Muzaffer Reşit** takma adıyla Yaşar Nabi Nayır’a aittir. Bu şiirde çeşitli sesleri ve aletleriyle coşkulu bir müzik çalan bir orkestra ile duygular anlatılır:

Bekliyorum çılgın bir ürperişle,
Kulak kesilmişim kalbime kadar.
Cansız tahtalara hayat verişle
Tellere degecek nerdeyse yaylar.

Sağ altta **Feridun Fazıl Tülbentçi**’nin “*Bir Bahar Yazısı*” adlı şiirini görürüz. Doğanın, özellikle baharın şairler üzerinde uyandırdığı hislere dair, lirik şiirler *Varlık* incelememiz sırasında en çok karşılaştıklarımızdandır. Bu şiir de onlardan ilkidir. İki kıtalık kısa bir şiirdir. Şair bahara olan özlemini gül, billur kâse gibi romantik benzetmelerle anlatır:

Masamın üzerinde billurdan bir kâseye
Damla damla dökülen bir su halinde aktım.
Bütün bir bahar için bir demet gül bıraktım
Masamın üzerinde billurdan bir kâseye.

Dokuzuncu sayfada **Ahmet Muhip Dıranas**'ın "*Hatıra*" adlı şirini görürüz. Sağ alt sütunda bulunur. Beş kıtadır. Gençliğe ve gençlikle birlikte geçen hatıralara dair bir şiidir. "Şiirlerinde kuvvetli bir tabiat sevgisi ve aşk"ı işlemeyi⁸⁷ tercih eden Dıranas'ın bu şiiirinde baharla tasvir edilen, bir gölge gibi geçen gençlik ve belki gizli bir aşktır:

Dün, bir gölge gibi geçti yanımdan
Oydu, bir bakışta tanıdım onu;
Rüyalarımaya tayf halinde konan,
Peşime bir korku gibi düşen o.

Birinci sayıda gördüğümüz bir başka ve son şiir **Şevket Hıfzı Rado**'nun "*Yanan Mum*" adlı şiiridir. Yalnızlık ve ölüm yanan bir mumla nesnelleştirilmiştir. Yalnızlık, yaşlılık ve ölüm bu dönem şiirlerinde en çok işlenen konulardır. "Şiirimizi bir bütün halinde okurken, şairlerin yoğun olarak "yalnızlık" duygusunu işledikleri görülür. Özellikle halk şiiri geleneğinde yoğun olan gurbet duygusu, Cumhuriyet sonrası şiirlerinde değişik şekiller gösterir."⁸⁸ İki kıtalık kısa bir şiirdir:

Son saatim çok erken
Çalsın istemiyorum.
Beni, dostlar yaşarken,
Alsın istemiyorum.

Ölümümde, sonumda
Yalnızlığım ruhumda,
Gözlerim yanan mumda
Kalsın istemiyorum.

Bu ilk sayıda gördüğümüz şiirler, şairler ve işledikleri konular bize *Varlık*'ta çıkacak olan şiirler ve isimlerini göreceğimiz diğer şairler hakkında ipucu verir. Bunlar halk şiiri geleneğinden yararlanan, hece ile yazılmış sade ve lirik ya da milli konularda olan şiirlerdir. Nitekim *Varlık Dergisi* Yaşar Nabi yönetiminde çıktığı

⁸⁷ İnci enginün, a.g.e., s. 72.

⁸⁸ İnci enginün, a.g.e., s. 42.

yıllarda ilkelerinden ve anlayışından hiç taviz vermemiş, belli isimler ve belli bir bakış açısı etrafında yayın hayatını sürdürmüştür.

İlk sayıdaki şiirleri gösterdikten sonra 1939'da yapılan değişiklikle *Varlık*'ın şiirde nasıl bir karakter izlediğine göstereceğiz.

Atatürk'ün ölümünü takip eden **1938 yılının sonu ile 1939 yılının başında** dergide yeniliğe gidilir ve 1939 yılı başında *Varlık* hem içerik hem de şekil olarak yeni haliyle karşımıza çıkar. 131. (15 Aralık 1938) sayı ile 132. (1 Ocak 1939) sayının ilk sayfalarında yapılan değişikliğin gerekçeleri açıklanmıştır.

VARLIK

Yıllık abone: T. L. 3
Altı aylık: T. L. 1.60
Dışlar Yıllık: T. L. 5

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR
SANAT VE FİKİR MECMUASI

Yıl : 6
Cilt: 6
Sayı: 131
15 Birincikânun 1938

ANKARA, POSTA KUTUSU No: 142

VARLIKTA YENİLİK

Şaşırmanın bir intizamla geçmiş olan neşir hayatının altıncı yılında bulunan Varlık, müessisleri tarafından, çalışmalarını daha ziyade edebiyat ve sanat sahasında tefsir etmek maksadile kurulmuş ve bugüne kadar ilk intişarındaki bu umumî veçhesine sadık kalmıştır.

Varlık, intişara başladığı zaman memleketin yegâne ciddi, edebî mecmuası sıfatını haliz bulunuyordu. Mecmuanın ilk cildleri, yazılarındaki isabetli intihap sayesinde, o yılların bir nevi edebî antolojisi mahiyetini haliz olmuştur. Ancak son senelerde edebiyat ve sanat sahasında çalışan mecmuaların sayısı pek çoğalınca esasen mahdut olan yazı elemanları tabiatile inhisama uğramış ve mecmua, ilk zamanlarındaki ehemmiyet ve şümûlünü kaybetmek tehlikesile karşılaşmıştır.

Bu vaziyet, bize, yeni bir veçhe ve istikamet tayini suretile, Varlık'ı eskiden olduğu gibi, sahasında tek bir mecmua haline getirmek fikrini ilham etti. Bugün matbuat ailesi arasında memlekete en faydalı bir organ olmanın şartlarını düşündük ve Varlık'a şöyle bir istikamet çizmenin en muvafık olacağı neticesine vardık:

Varlık, edebiyat ve sanat, çalışma sahası dışına çıkarmamakla beraber, ilmi ve emek mahsulü tetkikleri neşreden ciddi bir mecmua olacaktır, iktisat meseleleri ve umumiyetle sosyal bahisler, kültür ve dil mevzuları mecmuada en ehemmiyetli yeri işgal edecektir.

Varlık'a konulacak yazılar için umumî miyar şu olacaktır: Mücerret ilim noktasından değil, memleket ba-

kımından bir kıymet ifade etmek. Memleketimizi alâkadar eden her türlü meselelere birinci plânda yer veracağız. Memleket dışında olan bi-tonlerle meşgul olmayacak değiliz. Ancak dünya meseleleri, memleketimizi ve halkımızı yakından alâkadar ettiği nisbette tercih edilecektir.

Meclisin ve hükümetin iktisat, adliye, ziraat, kültür ve imar sahaslarındaki icraatını tetkik, tefsir ve mütaleaya ehemmiyet vereceğiz. Bu mevzular üzerindeki ciddi tetkik yazılarına en başta yer ayıracağız.

Dil bahislerine hususî bir ehemmiyet vereceğiz. Bugün konuşma ve yazı dilimizde müşahede ettiğimiz ve her münverri müteessir eden anarşinin tasfiyesi yolundaki hizmetlere Varlık

da kendi gücünü katmakta tereddüt etmiyecektir.

Memleket matbuatını yalandan ve sıkı bir surette takip etmek, umumî alâkayı celbe değer mühim hareketleri kayıt ve tesbit etmek, intişar eden değerli eserleri haber vermek vazifelerimiz arasındadır.

Son hâdiselerin ve eserlerin hülâsa ve tefsirine bir kaç sahife ayıracağız, on beş günlük mühim makalelerinden hülâsa ve ictibaslar yapacağız.

Mecmua, eskiden olduğu gibi on beş günde bir çıkacak. Ancak yeni şekli küçük formada 32 veya 40 sahife olacak ve eski numarasının yanında birden başlıyan yeni bir sayı olacaktır. 15 Sonkânun 1939 tarihli sayısından itibaren Varlık'ı bu yeni şekilde göreceğiz ve eminiz ki beğeneceksiniz.

VARLIK

ONSUZ

Ah işte duyuyorum mesut günler içinden,
Sana «Sevimli yüzün asla solmasın» diyen,
Bütün adınla dolu sevinçli şarkıları...
— Sen öldüğün için mi şimdi bayraklar yarı!

Ah işte görüyorum seni gördüğüm gündü:
Altından, alkışlarla geçiyorsun bir takın.
O gün bana gelmiştin babamdan daha yalın.
Meğer duyacağnuşım bir sabah öldüğünü..

Meğer görecekmışız bir sabah gidişini,
İstanbulun önünden son defa geçişini..
Bizler seninle nasıl, ah nasıl beraberdik,
Bizler ki, az sıkılsak, «O başımızda» derdik,

Nasıl yok bileceğiz O güzel güneş yüzü?
Ana, baba değil bu, bizler Ata öksüzü..
Tatmadık, bilmiyoruz bu bambaşka yarayı,
Öğret bize yarabbi, ah Onsuz yaşamayı...

Ziya Osman SABA

Resim 2: Yüz Otuz Birinci Sayı Birinci Sayfa

Buna göre Varlık Dergisi ilk çıktığı yıllardan itibaren edebiyat ve sanat alanlarında çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. O yıllarda memlekette ciddi edebiyat ve sanat dergileri içinde *Varlık* bu alanda en önemli ve kapsamlılarından sayılmıştır. Fakat aradan altı yıl geçtiğinde edebiyat ve sanat mecmuaları çoğaldığı için *Varlık* bu önceliğini kaybetmeye başlar. Bu durum onu “sahasında tek mecmua” olmak için

değişikliğe götürmüştür. *Varlık* edebiyat ve sanat alanlarında yine üstünlüğü elden bırakmayacak ancak “ilmî ve emek mahsulü tetkikleri neşreden ciddi bir mecmua olacak”, “iktisat meseleleri ve sosyal bahisler”, “kültür ve dil mevzuları” daha önemli bir yeri işgal edecektir. Nitekim bu dönemde *Varlık Dergisi*’nin sözü edilen hususlara daha bir önem verdiğini görmekteyiz. Şekilde yapılan değişikliği ise ikinci bölümde vermiş bulunmaktayız.

Söz konusu olan eserlere gelirsek, **1938-1946** yıllarında içerikte yapılan edebiyat aleyhindeki değişikliğe rağmen *Varlık*’ın oldukça hareketli ve verimli olduğunu söyleyebiliriz:

Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat Horozcu, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dıranas, Necati Cumalı, Behçet Necatigil, Rüştü Onur, Rıza Apak, Rıfat Ilgaz, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Halit Fahri Ozansoy, Sabahattin Kudret Aksal, Özdemir Asaf, Ziya Osman Saba, Cahit Külebi, Nüzhet Erman, Şinasi Özden, Ceyhun Atuf Kansu gibi ünlü şairlerimiz bu dönemde dergide en çok isimleri görülenler olur. Bunlardan bir kısmı ilk eserlerini vermişlerdir bu yıllarda. Garip önsözü bu aralıkta dergide yayınlanmıştır. “1940’tan sonra şiirimizde önceki eğilimler devam etmektedir, adlarını andığım şairler en parlak dönemlerine ulaşmışlardır. İlk eserleri 1940’tan sonra çıkan ve herhangi bir gruba bağlı olmayan şairlerle birlikte mistik/sanat; Nazım Hikmet’in etkisiyle Marksist akım devam ederken hepsini bir anda unutan Garip hareketi kendini gösterir.”⁸⁹

Şiirde bu dönem en çok işlenen konular aşk ve sevgili, doğa, gündelik yaşam, keder, umut, yalnızlık ve doğa olarak öne çıkmaktadır.

Varlık bir başka önemli değişimi 1946 yılında geçirir. Bu tarihten Yaşar Nabi’nin ölümüne kadar hem şekil hem içerik bakımından belli bir çizgide devam edecektir. **1946-1981 tarih aralığı** *Varlık* dergisinin yeniden edebiyat ve sanat ağırlıklı olarak yayın yolculuğuna devam ettiği dönemdir. *Varlık* bize göre ustalık dönemine de bu tarihten sonra girer. Nitekim dergi görsel anlamda ve içerikte yapılan düzenlemeyle, öte taraftan edebiyata her zamankinden daha çok verdiği

⁸⁹ İnci Enginün, a.g.e., s. 79.

önemle tam bir edebiyat ve sanat mecmuası halini alır. 311. sayıda ara sayfalardan birinde *Varlık*'taki bu değişim şu şekilde ilan edilmiştir:

“Varlık, 14. yılına başlarken, gelecek sayıdan itibaren yepyeni bir şekilde çıkıyor. Gerçek bir edebiyat ve fikir mecmuasına hasret çekenler Varlık'ın bu ihtiyacı tam mânâsıyla karşılayacak bir yola girdiğini görecektir. Büyük fedakârlıklara katlanarak kaşarlanan gelecek sayımız 25 kuruşa satılacaktır. Yeni Varlık, ilk sayılarındaki mükemmelliği hatırlayıp arayanları tatmin edecektir. Temmuz sayımızı bekleyin.”⁹⁰

Bu kısa girişten sonra ağırlıklı konularına göre öne çıkan şiirleri göstereceğiz.

3.1.1. İŞLENEN KONULAR

3.1.1.1. Aşk ve Kadın

Aşk ve sevilen kadın üzerine yazılmış duygu ağırlıklı şiirler tespit ettiğimiz şiirler arasında en fazla yekûnu tutanlardandır. Bunlar sevgiliye duyulan hisler, onunla birlikte geçirilen güzel anlar, onun yokluğunda duyulan özlem olabilmektedir. Bazılarıysa aşkın verdiği inişli çıkışlı duygular üzerinedir. Gelecek hayalleri ve birlikte geçirilecek ömürden söz eden şairler de vardır.

Yukarıda sıraladığımız, Varlık Dergisi'nde eserleri çıkan hemen her şairin aşk ve sevgiliye dair şiirleri olmuştur. Burada tüm şairleri incelememiz sınırlarımızı aşacağından her konu başlığında bazılarının sadece isimlerini zikredeceğiz. İncelediğimiz şiirler ise diğerlerini de temsili nitelikte olacaktır. Bu şairleri ve şiirleri seçerken antolojilere geçmiş ve *Varlık*'ta en çok yer alanlardan olmasına dikkat ettik.

İlk otuz kırk yıllık dönemde aşka ve sevgiliye olan yaklaşım çeşitlilik gösterir. Kimi kederli kimi sevinçli, kimi umutsuz kimi ise evlilik ve yuvada bulunan sevgiye dairdir. 1970'li yıllardan sonra ise belli isimler altında ve birbirini tekrar eden, melankolik aşk şiirleri çoğunluktadır. Bu sebeple özellikle bu tarihe kadar olanları inceledik.

⁹⁰ Varlık, sayı 311, 1-15 Haziran 1946, s. 6.

Şiirlerinde evlilik, yuva, eş, çocuklar ve Allah sevgisini sıkça dile getiren **Ziya Osman Saba** bu konuda dergide ismini en çok gördüklerimizdendir. Ziya Osman Saba çeşitli memuriyetlerinden sonra geçirdiği kalp hastalığı sebebiyle 1950’den sonra sadece Varlık Yayınevi’ndeki işleriyle uğraşmıştır. O aynı zamanda *Yedi Meşale* topluluğundan şiire en sadık kalan isimdir. *Varlık*’ın birinci sayısından 1957 yılındaki ölümüne kadar da *Varlık*’ta yayıncılık faaliyetini sürdürmüştür.⁹¹

Ziya Osman Saba’nın konuyla ilgili ilk şiiri birinci sayının (15 Temmuz 1933) 4. sayfasında yer alan “*Sessizlik*” adlı şiiridir. Bu şiirde sevgiliyle geçirilen bir an ve yakınlaşmanın verdiği huzur anlatılır. Yaşanan acılı günlerden sonra bir kurtuluş anı gelmiş gibidir. Yukarıda da bahsettiğimiz için şiirin yalnızca bir kıtasını alıyoruz:

Dolu bir yelken gibi göğsümde genişleyiş,
Ve öyle için için, ve öyle geniş geniş.
Ben hiç bir şey duymadan, ben yalnız seviyorum.

Ziya Osman Saba’nın aşk ve sevgiliyle ilgili yazdığı diğer şiirlerini daha çok eşinden bahsettiğinden dolayı “Aile ve Yuva Konulu Şiirler” başlığı altından göreceğiz.

Necmettin Halil Onan’ın ünlü “*Gel*” adlı şiiri 5. sayının (15 Eylül 1933) 8. sayfasında bulunur. Bu şiirde hayali bir sevgiliye akşam vakti davet vardır:

Bir akşam her yanda sesler dinince
Kapımdan habersiz kayıver de gel.
Baharda bir esim yel gibi ince
Kokunu odama yayıver de gel.

Necmettin Halil Onan’ın bu şiiri 1919-1933 yılları arasında yazdığı, çoğunun konusu aşk ve sevgi olan şiirlerdendir.⁹² Koşma biçiminde yazılmıştır. Üç kıtadan oluşur. a/b/a/b, c/c/c/b, d/d/b şeklinde kafiyeleşir.

Yaşar Nabi Nayır *Varlık* çıkmadan önce de şiirler yazmış ve yayınlamıştır. *Varlık*’ta da özellikle **Muzaffer Reşit** adıyla lirik tarzda şiirlerini yayınlamıştır.

⁹¹ Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, 24. Basım, İstanbul, Varlık Yayınları, 2007, s. 365.

⁹² Prof. Dr. Hasibe Mazıoğlu, *Necmettin Halil Onan’ın Kişiliği, Eserleri ve Şairliği*, Ankara, 1971.

Nitekim *Varlık*'tan önce *Kahramanlar* (1929) ve *Onar Mısra* (1932) adlı iki şiir kitabı çıkmıştır. Derginin ilk on üç yılından sonra artık Yaşar Nabi şiir yazmaz. Bu dönemden sonra sadece düz yazıları *Varlık*'ta yayınlanır.

6. sayıda yer alan “*Rüyalarım*” (1 Ekim 1933, s. 7) adlı şiirinde Yaşar Nabi sevgilinin hayalinin verdiği sevinci, fakat yarın onsuz geçecek günün acısını anlatır:

Rüyalarım, içinde sen olduğun geceler,
-Vücudum şiltelerin emerken hazlarını-
Rüyalarım, içinde sen olduğun geceler
Bana bir ölüm gibi hissettirir yarını.

Şiir üç dörtlükten oluşur. Hecenin 14'lü kalıbıyla yazılmıştır, a/b/a/b şeklinde kafiyelenir. Her kıtanın ilk dizesi 3. dizede tekrarlanır. Sade bir Türkçesi vardır. Son kıtada sevgilinin rüyalardan çekilişi de kışın bütün karını yağdırmasına benzetilerek ifade edilir:

Ve sen rüyalarımından kaybolduğun geceler
Kış içime yağdırır sanki bütün karını.
Ve sen rüyalarımından kaybolduğun geceler
Kaybeder, ah çocuğum, kalbim bütün varını.

Yaşar Nabi'nin şiirlerinde “yalnızlık, rüya, oda ve sevgili” bir aradadır. “O yılların şiirimizde sanki sarı bir tadı var. Hüzün dolu bir şiir tadı. Bu olgu, pek çok ölüm, gece, rüya, oda, yalnızlık izlekleri ile *Varlık* dergisinin ilk yıllarındaki şiirlerde de çok açık görünür.”⁹³

“*Güneş Ölkelerinde*”⁹⁴ (15. sayı, 4. s., 15.02.1934), “*Güneşe Bakar Gibi*”⁹⁵ (16. sayı, 8. s., 01.03.1934), “*Bu Sabah*”⁹⁶ (33. sayı, 3. s., 15.11.1934) adlı şiirleri de Yaşar Nabi'nin yine bu konuda yazılmış diğer şiirleridir.

⁹³ Tuncer Uçarol, “Yaşar Nabi Nayır ve Şiirleri, Unutulan Şair”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, Ankara, 2010, s. 292.

⁹⁴ 15 Şubat 1934.

⁹⁵ 1 Mart 1934.

⁹⁶ 15 Kasım 1934.

Ahmet Muhip Dıranas'ın *Varlık*'ta gördüğümüz aşk ve sevgili konulu ilk şiiri 11. sayıdadır. Şairin “*Bir Sokak*” adıyla bilinen şiiri burada başlıksız yayınlanır⁹⁷. Sone tarzında yazılmıştır.

Bu şiirde akşam tek başına sokakta yürüyen birine sessiz pencerelerin, köşelerin, kapıların eşlik ettiğini, onunla konuştuğunu görüyoruz. Pencereler şairin vicdanı olup dile gelmiştir, ona unuttuğu sevgililerini hatırlatırlar:

Onların dört duvara dizilen yüzlerinde
Kalmamış gibiydi bir damla ışıktan eser;
Yorgun elleriyle bir Ama gibi derinde
Kayıp hülyalarını arıyorlardı yer yer...

Balkonundan uzanmış biri “yavrum” diyordu;
Hatırlamaz olmuşun artık eski karını
Göğsümde geçirdiğin sevda akşamlarını.

Bu şiir Dıranas'ın “ideal” aşk şiirlerindendir. Romantik ve hayale dayalı unsurlar vardır. O, şiirlerinde kuvvetli bir tabiat sevgisi ve aşk duygusunu işleyerek bir boşluğu doldurmak ister.”⁹⁸ Onun şiirinde ve duygu dünyasında 1926-33 ile 1933-35 yılları iki ayrı bölüm özelliği gösterir. “Aşk duygusu bu devrelerde genellikle ideal ölçüdedir. 1933’e kadar tamamen romantik özellikler yoğun bir şekilde devam eder. 1933’ten 35’e kadar sembolik anlatım özelliklerinin hâkim olduğunu gördüğümüz şiirlerinde yine idealize edilmiş duygular ve sevgililer vardır.”⁹⁹ Sevgilinin daha gerçekçi olarak ele alındığı şiirleri yine *Varlık*'ta (Şubat 1935) yayınlanan *Fahriye Ablâ*¹⁰⁰ ile başlar.

Mehmet Kaplan Dıranas'ın “*Fahriye Ablâ*” adlı şiirini incelerken “anime arketipi”nden bahseder. Bu gerçek hayattaki bir kadının hayali ve masalsı bir kadın gibi tasvir edilmesidir. “Gayri şuurda yaşayan Anima archetype’i, ebedî sevgili hayali, hayatta karşılaşılan bir kadının yüzüne aksedince, onu bir masal mahlûku

⁹⁷ 15 Aralık 1933.

⁹⁸ İnci Enginün, a.g.e., s. 72.

⁹⁹ Mustafa Kırıcı, **Ahmet Muhip Dıranas: Hayatı, Sanatı, Fikirleri, His Dünyası**, 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997, s. 181.

¹⁰⁰ 39. sayı, 15 Şubat 1935.

haline getirir. Aşk duygusunun yücelttiği bir varlığı, kendi gerçekliği içinde görme, fakat yine de onu sevmeye modern edebiyata has bir davranış tarzıdır.”

Bazı yapraklı, bazı bir rüzgâr.
Dolardı aydınlık olup, odama.
Bahçemde süzülür giderdi bahar
Sabahının fecri vururken cama.

Dıranas'ta geçmişe olan bu özlem sanatının da bir özelliğidir.

“Dıranas eserlerinde kendi zamanlarının tespitini yapar. Daima kendi zamanlarının peşinde olan şairin eserlerinde, daha çok, ferdî olarak yaşanan mâzideki unutulmuş günler, eski aşklar, ebedî hatıralar ve çocukluğa duyulan özlem vardır.”

Şairin konumuzla ilgili olan diğer şiirleri: “Serenat” (18. sayı, 7. s.)¹⁰¹, “Aydınlıklar” (28. sayı, 7. s.)¹⁰², “Tamamlanmamış Portreler I” (29. sayı, 3. s.)¹⁰³, “Selam” (31. sayı, 5. s.)¹⁰⁴, “Akşam Ahengi” (312. sayı, 3 s.)¹⁰⁵, “Mahrem” (313. sayı, 4. s.)¹⁰⁶

Fazıl Hüsnü Dağlarca *Varlık*'ta en fazla şiiri bulunan şairlerdendir. Fakat aşk ve sevgili konusunda sadece iki şiirini tespit ettik. “Bahar Gibi” (20. sayı, 8. s.)¹⁰⁷ ve “Arkasından” (35. sayı, 11. s.)¹⁰⁸ her iki şiirde de sevgiliye duyulan özlem dile getirilir. İlkinde sevgili bahara dair unsurlarla tasvir edilir:

Hasrete dünyanın hepsi dar gibi,
Sevgimin göklerde rengi var gibi.
İncetin, bir çiçek, bir çiçek kadar;
Sarhoşum, sarhoşum, bir bahar gibi..

Bu şiir üç dördlükten oluşur, halk şiiri tarzındadır, her kıta kendi içinde a/a/b/a şeklinde kafiyelenmiştir. Hecenin 11'li kalıbındadır.

¹⁰¹ 1 Nisan 1934.

¹⁰² 1 Eylül 1934.

¹⁰³ 15 Eylül 1934.

¹⁰⁴ 15 Ekim 1934.

¹⁰⁵ Temmuz 1946.

¹⁰⁶ Ağustos 1946.

¹⁰⁷ 1 Mayıs 1934.

¹⁰⁸ 15 Aralık 1934.

“*Arkasından*” şiiri de aynı biçim özelliklerindedir. Bu şiirde dikkati çeken üslûbunun halk şiirine daha yakın oluşudur:

Gün olup geriye dönecek ama,
Gelmiyor bir türlü gelesi onun..
Ben de bir gelincik taktım yakama;
Gelincik doluymuş selesi onun !

“Yollar, at, türkü” kelimeleri bir gurbet çağrışımı yapar, “gelesi”, “nidecek”, “helesi” gibi ifadeler de halk ağzından söylenmiş gibidir:

Bir türkü yaksın bir tele diyormuş;
Söylesin yasım ele diyormuş;
Duydum ki; gelmesin hele diyormuş;
Gönlüme nidecek helesi onun!

23. sayıda¹⁰⁹ **Ahmet Haşim**’in iki şiirine yer verilmiştir. Bunlardan birisi “*Parıltı*” diğeri “*Şafak*” adlı şiirlerdir. Bu şiirler 1921 yılında Dergâh Mecmuasında yayınlanmış şiirlerdendir. Her ikisinde de Ahmet Haşim’in “ateş” ve “kaybedilmiş sevgili” sembollerini görürüz:

Ateş gibi bir nehr akıyordu
Ruhumla o ruhun arasından,
Bahsetti, derinden ona hâlim
Aşkın bu umulmaz yarasından

(Parıltı)

Dönsek mi bu aşkın şafağından?
Gitsek mi ekalimi leyâle?
Bizden daha evvel erişenler
Ağlar bugün evvelki hayale!

(Şafak)

Onun şiiri “sembolistlerin benimsediği müphemliği esas alan, ara renk ve duyguları işleyen bir şiirdir.”¹¹⁰

¹⁰⁹ 15 Haziran 1934.

¹¹⁰ İnci enginün, a.g.e., s. 35.

Cahit Sıtkı Tarancı *Varlık Dergisi*'nde en çok şiirleri yayınlanan şairlerden bir başkasıdır. Gündelik dertler, aşk, doğa, ölüm, yalnızlık gibi konuları şiirlerinde işleyen Tarancı'nın aşk ve sevgiliye dair şiirleri de oldukça samimi ve sade bir üslûptadır:

Bir sen, bir ben, sevgilim, bir de bu bahar
N'eyleyim sen güzelsin, bende gençlik var
Ölüm gibi mukadder bir yol ki bu aşk
Ucu ta Leyla ile Mecnun'a çıkar.

Aşk Şarkısı'ndan (49. sayı, 3. s.)¹¹¹

Tarancı'da aşk doğayla iç içedir. Gurbete giden şair teselliye doğanın merhametinde ya da hayali bir sevgilinin sıcaklığında bulur:

Baktım ki gökyüzü baştan başa bulut
Unut diyor o güzel günleri unut
Baktım ki deniz her dalgasıyla düşman
Kuşlar av peşinde balıklar pusuda
Çok gerilerde kalmış çıktığım liman
Yok görünürde sığınacak bir ada

Baktım ki musibet gün gelip çatmış
Yolcusunda tayfasında şafak atmış
Ne yelken kâr eder ne kürek ne istim
Dayandım aşk ile yürüttüm gemiyi
Aşk ile koskoca dağları düz ettim
Avladım sonunda o civân keklîği

(Aşk İle, 362. sayı, 3. s.)¹¹²

Hece ile yazılan bu şiirlerde halk şiiri etkisi görülmektedir. “Neyleyim”, “Leyla ve Mecnun”, “aşk ile koskoca dağları düz ettim” gibi ifadelerle hem ses hem de çağrışım bakımından halk şiirine yaklaşır. Serbest nazma doğru bir eğilim vardır ancak belli bir dize sayısı, 12’li hece ve kafiye ritmi ile şekil bakımından özenlidirler.

Cahit Sıtkı Tarancı, “Fransız sembolist şairlerinden Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Valéry ve Paul Eluard”tan etkilendiği ilk şiirlerinde vezne ve şekle önem

¹¹¹ 15 Temmuz 1935.

¹¹² Ağustos 1950.

vermiş, aynı zamanda “şiiirde ses, anlam ve biçim bütünlüğünü” âdeta şart koşmuştur. “Yetişme çağlarında biraz da döneme hâkim olan milliyetçi ve memleketçi edebiyat dolayısıyla halk şiirinden etkiler alan” Tarancı 1935’ten sonra yazdığı şiirlerde “yalnızlık ve ölüm temaları üzerinde” yoğunlaşmıştır.”¹¹³

O hemen her konuda yazmış, “Tanzimat’tan sonra şiirimizde yoğun bir şekilde kendisini gösteren yeni şiir özlemine” eserleriyle cevap vermiştir. “Bu durum Cumhuriyet devrinde eser veren yazarların bir şansısıdır. Bu devirde Türkçe, hayatın her konusunu, insanın her duygusunu ifade edebilecek bir şekilde işlenmeğe başlamış, hece vezni de aydınımızın rahat bir alet olarak kullanabileceği kıvraklığa ulaşmıştır.”¹¹⁴

Şairin bu konudaki diğer şiirleri: “İlanı Aşk” (202. sayı, 11 s.)¹¹⁵, “İlk Aşk” (238. sayı, 7 s.)¹¹⁶, “Felekten Bir Gece” (312. sayı, 3 s.)¹¹⁷, “Eda” (322. sayı, 4 s.)¹¹⁸, “Dilekçe” (331. sayı, 3 s.)¹¹⁹

Baki Süha Ediboğlu da *Varlık*’ta en çok rastladığımız isimlerdendir. “*Bir Süs Gibi*”¹²⁰ (32. sayının 13. s.) şiirinde sevdiğine olan özlemini baharın güzelliğiyle dile getirir:

Çocuğum, içimde aydın rüyalar,
Gözlerin, gözlerin kalbimin süsü.
İçerim elbette elbette ağlar
Solarsa bu süsün yeşil örtüsü...
...
Mayısı tül gibi yüzüne duvak
İçimde çırpınan bahar yapacak,
Ben ona sünbüller taşıyacağım.

Şiirimizde, “özellikle 1920’li yılların başından itibaren saf şiire has” bir duyuş tarzı kendini gösterir. “Bu grupta yer alanlar ferdi duygularını, psikolojik hâllerini, mensubu bulundukları toplumun kıymet hükümlerinden kaynağını alan

¹¹³ İnci Enginün, “Cahit Sıtkı Tarancı”, **İslam Ansiklopedisi**, cilt: 40, 2011 s. 15.

¹¹⁴ İ. Enginün, “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirinde Halk Kültüründen Yararlanma”, **Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi: Tebliğler Türk Edebiyatı**, c. 1, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1985, s. 61.

¹¹⁵ 1 Aralık 1941.

¹¹⁶ 1 Haziran 1943.

¹¹⁷ Temmuz 1946.

¹¹⁸ Mayıs 1947.

¹¹⁹ Şubat 1948.

¹²⁰ 1 Kasım 1934.

duyuş tarzını, şiire has seziş ve duyuş tarzıyla sanat dünyamızı zenginleştirmeye çalışırlar (Aktaş 2011: 487). Baki Süha'nın şiirlerinde hece şairlerinin etkileri belirgin bir biçimde görülür. Birinci kuşak olarak nitelendirdiğimiz Beş Hececiler'in onun şiirinin inşasında önemli katkıları vardır.”¹²¹

“*Bir Zaman*” (34. sayı, 11. s.)¹²² ve “*Gökleri Seven*” (55. sayı, 12. s.)¹²³ şairin bu konuda dergide yer alan diğer iki şiiridir.

Şükrü Enis Regü'nün *Varlık*'ta pek çok konuda şiiri vardır. Aşk ve sevgili konulu şiirleri de bunlardandır. “*Sevgiliye Mektup*” (197. sayı, 18. s.)¹²⁴ adlı şiirinde olduğu gibi bu şiirleri içten, anlaşılır ve akıcı bir üslûpla yazılmıştır:

Hatıralar kadar dumanlı,
Masallar kadar zengin
Ve fecir kadar taze dudaklarınla
Bana bir yudum saadet getir cennetten
Sana bütün ömrümü vereyim..

Bu konudaki diğer şiirleri: “*Strat Köprüsü*” (229. sayı, 7 s.)¹²⁵, “*Sabah Oluversin*” (295. sayı, 15 s.)¹²⁶, “*Evlilik*” (296-297. sayı, 20. s.)¹²⁷

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun en güzel aşk şiirlerinden bazılarını *Varlık*'ta görmekteyiz. Bunlarda aşağıdaki “*Kara Sevda*”¹²⁸ (324. sayı, 4 s.) şiirinde olduğu gibi sevgilinin güzelliği Anadolu öğeleriyle ve folklorik unsurlarla anlatılmıştır:

Ve nihayet gelip çattı
Bir dilimi zehir zakkum
Bir dilimi candan tatlı

Masallarla indi yere
Sebil oldu cümle hikâyelere
Kara kara kazanlarda kaydadı

¹²¹ Sefa Yüce, **Baki Süha Ediboğlu ve Eserleri**, y.y., Türkbilig, 2015/30:102.

¹²² 1 Aralık 1934..

¹²³ 15 Ekim 1935.

¹²⁴ 15 Eylül 1941.

¹²⁵ 15 Ocak 1941.

¹²⁶ Ekim 1945.

¹²⁷ Kasım 1945.

¹²⁸ Temmuz 1947.

Diyar diyar al kanlara boyandı
Türkülerde ateş alev yandı tutuştu
Gördes kilimlerinde nakış
Minyatür bahçelerinde suret kesildi

Onun şiirlerinde “resim” ile bir yakınlık vardır. Renklerle duyguları çok iyi işler. “Renkleri hayatın bin bir durumu, duygular, eşyalar ile birleştiren bir şairdir.”¹²⁹

Eyüboğlu’nun şiiri Yahya Kemal ve Haşim etkisiyle başlayıp, Hececiler’in ve Nazım Hikmet’in sesiyle gelişen ve I. ve II. Yenicilerin üslûbuyla devam eden bir şiirdir. Halk şiiri unsurlarını ve folklorik motifleri sık sık kullanır. “Bedri Rahmi, yalnız halk şiirine karşı değil, bütün halk sanatlarına, halkın her şeyine karşı derin bir hayranlık duyar. Bu hayranlık, bazı şiirlerinde açıkça görüldüğü üzere, sosyalist düşünce ile yakından ilgilidir. “*Karadut*” şiirinde sadece üslûpta kendini gösteren bu münasebet, “*Yazma Destanı*” ile “*Türküler Dolusu*” adlı şiirlerde konuya bağlı olarak da gözüktür.”¹³⁰

Şairin bu konudaki diğer şiirleri: “*Yıkansın, Gözlerim Yıkansın*” (201. sayı, 8. s.)¹³¹, “*Erimek*” (295. sayı, 2 s.)¹³², “*Karadut*” (313. sayı, 7. s.)¹³³, “*Gitti Gider*” (334. sayı, 4. s.)¹³⁴

Dergide aşk ve sevgili konusunda şiirleri yer alan diğer bazı şairler ve eserleri şöyledir:

1. sayı	15.07.1933	Hamit Macit Selekler , “Kal, Gitme”, 3. s.
3.sayı	15.08.1933	Behçet Kemal Çağlar , “Keşke Anam Olaydın”, 9. s.
4.sayı	01.09.1933	Ali Mümtaz Arolat , “O Ve Ben”, 11. s.
5.sayı	15.09.1933	Ahmet Cemil Miroğlu , “Bana Mektup Gönderme”, 9. s.

¹²⁹ İnci Enginün, a.g.e., s. 48.

¹³⁰ Mehmet Kaplan, “*Karadut*”, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, 17. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2008, s. 109.

¹³¹ 15 Kasım 1941.

¹³² Ekim 1945.

¹³³ Temmuz 1946.

¹³⁴ Mayıs 1948.

6.sayı	01.10.1933	Hamit Macit Selekler, “Resim”, 9. s.
7.sayı	15.10.1933	Feridun Fazıl, “Hülleler”, 12. s.
9.sayı	15.11.1933	İlhami Bekir, “Kim Bilir Kısmetim Kimdir”, 15. s.
19.sayı	15.04.1933	Hamit Macit Selekler, “Nisan Sabahı”, 6. s.
23.sayı	15.06.1934	Hamit Macit Selekler, “O Bir Çocuk Gibi”, 15. s.
24.sayı	01.07.1934	Fuat Ömer Anamur, “Gün Gelsin”, 3. s.
		Hamit Macit Selekler, “Evimiz”, 12. s.
25. sayı	15.07.1934	Hamit Macit Selekler, “Bir Mektup”, 10. s.
27. sayı	15.08.1934	Fuat Ömer Anamur, “Yakınlık”, 14. s.
31. sayı	15.10.1934	Fuat Ömer Anamur, “Bugün”, 13. s.
		Yakup Sabri Olcaytu, “Deseler”, 14. s.
32.sayı	01.11.1934	Ali Mümtaz Arolat, “İlham”, 8. s.
		İhsan Naim, “Bir Martı Gibi”, 12. s.
33. sayı	15.11.1934	Hamit Macit Selekler, “Bununla Beraber”, 4. s.
		Namık Kaşif, “Dökülürüm Arkandan”, 10. s.
35.sayı	15.12.1934	Celal Sahir Erozan, “Onunla Baş Başa”, 9. s.
		Fuat Ömer Anamur, “Mart”, 12. s.
		Hamit Macit Selekler, “Yaş Gerek”, 4. s.
		Rifat Necdet: Kafam, 10. s.
37.sayı	15.01.1934	Fuat Ömer Anamur, “Meryem”, 10. s.
		Haşim Nezihi, “Serenad”, 10. s.
39. sayı	15.02.1935	Reşat Cemal Emek, “Dönüş”, 15. s.
47. sayı	15.06.1935	Yakup Sabri Olcaytu, “Çağırma”, 10. s.
48. sayı	01.07.1935	Yakup Sabri Olcaytu, “Rüyalarım”, 3. s.
49. sayı	15.07.1935	Sabri Esat Ander, “Deniz, Çıplak Ve Uyku”, 1. s.
53. sayı	15.09.1935	Hamit Macit Selekler, “Seninçin”, 4. s.
78. sayı	01.10.1936	Reşat Cemal Emek, “Gün Olur”, 3. s.
81. sayı	15.11.1936	İhsan Boran, “Dalga Ve Kaya”, 11. s.
83. sayı	15.12.1936	Reşat Cemal Emek, “Susuzluk”, 3. s.
148. sayı	01.09.1939	Rıza Apak, “Büyük Öte”, 20-21. s.

153. sayı	15.11.1939	Rıfat Ilgaz, “Sabaha Karşı”, “Saadet Şarkısı”, “Uyanış”, 15. s.
169. Sayı	15.07.1940	Sait Faik, “Marikula Doğur”, 11. s.
202. sayı	01.12.1941	Hamit Macit Selekler, “Harbe Dair”, 11 s.
223. sayı	15.09.1942	Halit Fahri Ozansoy, İtiraf, 2 s.
229. sayı	15.01.1943	Rıza Apak, “Mektup”, 7 s.
233. sayı	15.03.1943	Hasan Şimşek, “Geceye Ait”, 3.s.
		Oktay Rıfat, “Benim Yarım, Balkondaki Beyazlı Kadın, Su Gibi Geçen Günler”, 10. s.
286.-287. Sayı	1-15.06.1945	Necati Cumalı, “Şarkılar”, 12. s.
295. sayı	1-15.10.1945	Sabahattin Kudret, “Bir Kadın”, 8.s.
		Sabih Şendil, “Çay Kokusu”, 19. s.
296-297. sayı	1-15.11.1945	Özdemir Asaf, “Olmalı mı”, 15. s.
298-299. sayı	1-15.12.1945	Cahit Külebi, “Kadınlar”, 14. s.
		Özdemir Asaf, “Kadınlar”, 14. s.
305. sayı	1-15.03.1946	Bülent Ecevit, “Belâyı Aşk”, 15. s.
314. sayı	01.09.1946	Behçet Necatigil, “Kördüğüm”, 6. s.
		Orhan Veli, “Sereserpe”, 2. s.
317. sayı	01.12.1946	Sunullah Arısoy, “Arzu”, 10. s.
320. sayı	01.03.1947	Attila İlhan, “Aşka Dair Şarkılar”, 9. s.
		Sabahattin Kudret, “Geç Yaşımda”, 4.s.
325. sayı	01.08.1947	Cahit Külebi, “Kadınlar”, 3. s.
326. sayı	01.09.1947	Cahit Külebi, “Kadınlar II”, 5. s.
328. sayı	01.11.1947	Melih Cevdet Anday, “Sevda Rüzgârı”, 3. s.
		Necati Cumalı, “Oyuncu Kız”, 3. s.
329. sayı	01.12.1947	Mehmet Başar, “Canyoldaşı”, 9. s.

		Sabahattin Kudret , “Bir Vapurdan Çıkarken Şiir”, 6. s.
330. sayı	01.01.1948	Halim Yağcıoğlu , “Bugün Ayın Biri”, 6. s.
332. sayı	01.03.1948	Hasan Şimşek , “Yar İçin Söylediğim”, 7. s.
		Mahmut Boren , “Gömleğimi mi Yıkadın Ellerinle”, 10. s.
		Sabahattin Teoman , “Acta Est Fabula”, 6. s.
334. sayı	01.05.1948	Halim Yağcıoğlu , “Kız Sevim”, 8. s.
		Hüseyin Demirhan , “Bir Gün”, 10. s.
336. sayı	01.07.1948	Hasan Şimşek , “Sen Olmasan”, 5. s.
		Necati Cumalı , “Sana Alışmıştım”, 4. s.
337. sayı	01.08.1948	İlhan Demiraslan , “Yağmurlu Bir Günü’nün Şiiri”, 9. s.
		Necati Cumalı , “Lokantadaki Kadın”, 5. s.
338. sayı	01.09.1948	Behçet Necatigil , “Şayet Aşk”, 5. s.
339. sayı	01.10.1948	Cahit Külebi , “Se”, 4. s.
340. sayı	01.11.1948	Ceyhun Atuf Kansu , “Yanık Hava”, 4. s.
341. sayı	01.12.1948	Orhan M. Arıburnu , “Esmer”, 6. s.
342. sayı	01.01.1949	Necdet Konuk , “İlk Aşk”, 8. s.
344. sayı	01.03.1949	Nahit Ulvi Akgün , “Bir Yanılma”, 7.s.
347. sayı	01.06.1949	Behçet Necatigil , “Fark”, 4. s.
349. sayı	01.08.1949	Özdemir Asaf , “Sanki”, 13. s.
350. sayı	01.09.1949	Cahit Külebi , “Karacaoğlan’a”, 3. s.
		Ecüment Behzat Lav , “Telli Hasekim”, 350. Sayı, 7. s.
		Ekrem Şani Sanal , “Arzu”, 350. Sayı, 7. s.
351. sayı	01.10.1949	Metin Eloğlu , “Eski Pencere”, 9 s.
355. sayı	01.02.1950	Attila İlhan , “Bence Malumdur”, 4. s.
356. sayı	01.03.1950	Necati Cumalı , “Güler’in Aşkı”, 4. s.
359. sayı	01.06.1950	Necdet Konuk , “Sevda Üstüne”, 9. s.
362. sayı	01.09.1950	Tarık Dursun K. , “Romans”, 10. s.
366. sayı	01.01.1951	M. Kemal Yılmaz , “Sen Ve Ben”, 14. s.
368. sayı	01.03.1951	İ. Odyakmaz , “İlk Göz Ağrısı”, 12. s.
369. sayı	01.04.1951	Nurettin Özyürek , “Desem ki”, 8. s.

372. sayı	01.07.1951	Nahit Ulvi Akgün, “Melâhat’a”, 8. s.
		İlhan Demiraslan, “Bulutlu Havada Şiir”, 14. s.
		Sunullah Arısoy, “Çaresiz”, 8. s.
375. sayı	01.10.1951	Hüsnü Küçük, “Aşka Dair”, 16. s.
377. sayı	01.12.1951	Mustafa Şerif Onaran, “Üçüncü Mektup”, 14. s.
		Turgut Uyar, “Vaiz Sokak Numara 70”, 12. s.
378. sayı	01.01.1952	Başaran, “Fosforlum”, 9. s.
379. sayı	01.02.1952	İrfan Bahçeci, “Sevmek Üstüne Şiir”, 17. s.
		Nusret K. Otyam, “Öyle de Olur”, 12. s.
381. sayı	01.04.1952	Orhan Veli, “Yatağım”, 3. s.
		Orhan Veli, “İş Olsun Diye”, 3. s.
383. sayı	01.06.1952	Cahid Alp, “Sen Olmasan”, 17. s.
384. sayı	01.07.1952	Ahmet Altümsek, “Karıma”, 10. s.
385. sayı	01.08.1952	Nahit Ulvi Akgün, “Daima”, 10. s.
		Muzaffer Erdost, “Yağmur Yağdığı Saatler”, 20. s.
		Tarık Dursun K., “Güneyden Türkü”, 15. s.
387. sayı	01.10.1952	Behçet Necatigil, “Gizli Sevda”, 7. s.
		Teoman Karahun, “Gel Gör Beni”, 18. s.
393. sayı	01.04.1953	Behçet Necatigil, “Yay”, 6. s.
		Sabahattin Kudret, “Hatırlama”, 7. s.
394. sayı	01.05.1953	Adnan Ardağı, “Küllükteki Kedi”, 16. s.
		Turgut Uyar, “Dar Vakitlerde Seviştik”, 12. s.
395. sayı	01.06.1953	Nurettin Özyürek, “İlk Adım”, 9. s.
396. sayı	01.07.1953	Mustafa Şerif Onaran, “Bir Yanılma”, 13. s.
		Mustafa Canpolat, “Bir Garip”, 23. s.
403. sayı	01.02.1954	Özker Yaşın, “Benden Sana Hatıra”, 13. s.
408. sayı	01.07.1954	Sait Faik, “Yarı Belimiz”, 5. s.
415. sayı	01.02.1955	Ceyhun Atuf Kansu, “Gizli Gece”, 4. s.
417. sayı	01.04.1955	Ceyhun Atuf Kansu, “Kırmızı Değirmen”, 3. s.
439. sayı	01.10.1956	Gülten Akın Canköç, “Kadını”, 11. s.

443. sayı	01.12.1956	Cahit Külebi, “Helal”, 3. s.
460. sayı	15.08.1957	Necati Cumalı, “Dere, Uzak Haziran”, 3. s.
519. sayı	01.02.1960	Mesut Tarcan, “Hızlı Gül”, 4. s.
534. sayı	15.09.1960	Ümit Yaşar, “Kadınlar İçin Sone”, 8. s.
542. sayı	15.01.1961	Selahattin Batu, “Nar Çiçeği”, 2. s.
563. sayı	01.12.1961	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Üst Üste Yaşamalar”, 2. s.
571. sayı	01.04.1962	Behçet Necatigil, “Nilüfer”, 3. s.
616. sayı	15.02.1964	Halim Yağcıoğlu, “Ne Varsa Sevgide”, 4. s.
631. sayı	01.10.1964	Ümit Yaşar, “Islak Gül”, 8. s.
640. sayı	15.02.1965	Talat Sait Halman, “İlk Sevgiyle”, 5. s.
652. sayı	15.08.1965	Cahit Tanyol, “Bu Gece Yarısı”, 12. s.
672. sayı	15.06.1966	Yekta Güngör Özden, “Sensin”, 18. s.
683. sayı	01.12.1966	Türkân İldeniz, “Kaçak”, 3. s.
695. sayı	01.06.1967	Attila İlhan, “Çalar Saat”, 10. s.
706. sayı	15.11.1967	Nazmi Akıman, “Seni Ararım”, 9. s.
841. sayı	01.10.1977	Ümit Yaşar Oğuzcan, “Umutların Bittiği Yerde”, 7. s.
844. sayı	01.01.1978	Ümit Yaşar Oğuzcan, “Bir Gün”, 7. s.
849. sayı	01.06.1978	Nahit Ulvi Akgün, “Telefonda Sevi”, 10. s.
852. sayı	01.09.1978	Talat Sait Halman, “Tuyuğlar”, 5.
		Talat Sait Halman, İnkiler, 6. s.
866. sayı	01.11.1979	Mücap Ofluoğlu, “Bir Düşün”, 21. s.

Tablo 1

3.1.1.2. Tabiat

En fazla tercih edilen türlerin ve konuların duygusal içerikli, tabiat ve tabiatın uyandırdığı hisler üzerine yazılmış şiirler olduğunu söylemiştik. Sadece tabiat üzerine yazılanlar olduğu gibi tabiat ve yalnızlık, sevgili, gurbet gibi konuların birlikte işlendiği şiirler de vardır. Bu şekilde ayırmamızın nedeni belli bir düzenle şiirleri gösterebilmektir. Kesin sınıflandırma yapılamaz ancak ağırlıklı konularına göre tasnif ettik. Bazı şiirleri birkaç başlık altında değerlendirdik.

Tabiatı işleyen şiirler Varlık Dergisi'nin özellikle ilk otuz kırk yıllık döneminde yoğun olarak görülürken sonraki dönemlerde bu şiirlerin giderek azaldığını söyleyebiliriz.

1. sayıdaki **Feridun Fazıl**'ın “*Bir Bahar Yazısı*” adlı şiiri doğa şiirlerine verebileceğimiz ilk örnektir (bkz. Yukarıda). “*Acayip Bir Memleket*” (46. sayı, 2. s., 1 Haziran 1935) adlı şiirde ise doğa ve hayvanların şairde masalsı bir hayal uyandırdığını görüyoruz. “Fırtına” ile “sessizlik” tezat unsurlar olarak şiirde kullanılmış:

Sükûn bir ıstırap ki ansızın bıkılıyor,
İstiyorum gözlerim yanıversin ateşte:
Fırtınalar oluyor, ağaçlar yıkılıyor,
Yıldırımlar düşüyor. Tufan başladı işte.

Şairin bu konudaki diğer şiirleri şunlardır: “*Bahar Sabahlarında*” (2. sayı, 25. s., 01.08.1933), “*Dicle Akşamları*” (5. sayı, 7. s., 15.09.1933), “*Hülleler*” (7. sayı, 12. s., 15.10.1933), “*Bizi Bir Âlem Sever*” (9. sayı, 8. s., 15.10.1933), “*Kuşlar*” (29. sayı, 8. s., 15.09.1934), “*Bu Çocuk Bir Çiçek Bahçesinde*” (37. sayı, 7. s., 15.01.1934), “*Atlı Karınca*” (37. sayı, 8. s., 15.01.1934), “*Acayip Bir Memleket I*”, “*Baharın Güzelliği*” (42. sayı, 6. s., 01.04.1935).

2. sayı 5. sayfada **Ahmet Muhip Dıranas**'a ait olan “*Bulutlar*” (1 Ağustos 1933) adlı şiirde gece, rüzgârla sürüklenen, bilinmezden gelip bilinmeze giden bulutlar vardır. Gece, rüzgâr ve bulutlar şairin hayal dünyasını uyandırmıştır. Bulutları kişileştiren şair onları aynı zamanda baharın tohumlarını dökmeleriyle umudun ve güzel haberlerin sembolü yapmıştır:

Sürür saçlarından onları rüzgâr
Dökerler toprağa tohum ve bahar.
Solgun yüzümüzü unutmayan yar
Ve alnımızdaki eldir, bulutlar.

Dıranas, doğaya karşı derin hayranlık duymuş ve bunu şiirlerinde ifade etmiştir. Çocukluğunun bir kısmı Sivas'ta bir köyde geçen şair izlenimlerinin büyük kısmını o zamanlarda edinmiştir. “Dıranas bir “mağara” olarak nitelediği dünyayı

tanındıkça tabiata da büyük hayranlık duymuştur. Daha çocukluk günlerinde başlayan bu tabiat sevgisini ve tabiat karşısındaki derin hayret ve hayranlığını hemen her vesile ile şiirleştirir. Bu tarz şiirlerinde şair, genel olarak tabiata karşı olan aşkıdan doğan kuvvetli bir yaşama sevincini ifade eder, ortaya koyar.”¹³⁵

Dıranas’ın her türlü şiirine bir “hüzün” eşlik eder. Çocukluk yıllarında tanık olduğu I. Dünya Savaşı ve dolayısıyla ailesinde yaşanan kopukluk, arkasından Kurtuluş Savaşı ve bu nesilde görülen “bunaltı” onda da vardır. Yetişkin olduğunda pek çok şair arkadaşı gibi o da alkolde teselli aramıştır. Doğayı işlediği şiirlerinde de bu hüznü duygusunu görürüz. Nitekim “*Bulutlar*”da son kıtanın son iki dizesinde:

Her akşam peşinde götürür bizi,
Aşarken dağları bir bir bulutlar.

derken akşamla beraber uzaklara gidiş bunu pekiştirir niteliktedir.¹³⁶

“*Bulutlar*” şiiri üç dörtlükten oluşur. 11’li hece kalıbındadır.

Dıranas’ın bu konudaki diğer şiirleri: “*Hatıra*” (1. sayı, 9. s., 15.07.1933), “*Denizi Özleyen Çocuklar İçin*” (3. sayı, 11. s., 15.08.1933) “*Her Şeyin Uzaklaştığı Saat*” (13. sayı, 4. s., 15.01.1934), “*Sonbahar*” (14. sayı, 3. s., 01.02.1934), “*Ay Işığı*” (20. sayı, 8. s., 01.05.1934), “*Serçeler*” (38. sayı, 2. s., 01.02.1935) “*Köpük*” (200. sayı, 9. s., 01.11.1941), “*Dağdan Aşağı*” (317. sayı, 3. s., 01.12.1946).

2. sayının 9. sayfasında gördüğümüz “*Akşam Vakti*” (1 Ağustos 1933) adlı şiir dergide **Cahit Sıtkı Tarancı**’nın adını da ilk gördüğümüz şiiridir. Biten gün ve akşam vakti şairin kendine has bakış açısıyla anlatılır. “Akşam vakti”ni kişileştirmiştir. Batan güneşle akşamın gelişi şair için ışığın sönmesi demektir:

Çıglıklar içinde can verdiği bu an,
Nolur, gözlerine geceler dolmadan,
Bana altın gibi bakışlarını ver.

Şiir iki üçlükten ibarettir.

¹³⁵ Mustafa Kırıcı, a.g.e., s. 162.

¹³⁶ A.y.

Bir başka şiiri 23. sayıda yayınlanan “*Sayıklıyan Ağaçlar*”dır (15 Haziran 1934, s. 9). Şairin hassas ve hüznü mizacı zaman zaman doğayı bu pencereden görmesine yol açar. Kendisi ile ağaç arasında bir özdeşlik kurar. Ağaç sonbaharın gelmesinden dolayı gündüzleri “ışkence” “çekmekte”, geceleri ise yıldızlara bakıp “hülyalara” “dalmaktadır”:

Göz kırparken ona yıldızlar,
Baharında sanıp kendini
Çağırır da bülbüllerini
Ağaç pırıl pırıl sayıklar.

Ağacın kişileştirilmesinde masalsı bir yan vardır. Bu da Cahit Sıtkı’nın şiirinin bir başka özelliğini bize gösterir. O kimi şiirlerinde çocuksu bir eda kullanmış ve masal unsurlarından yararlanmıştır. “Az kelimeyle çok şey söylemekten yana olan, söylediklerinin ses ve çağrışım bakımından zenginliğine önem veren Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde kuvvetli bir yaşama sevgisi hissedilir.”¹³⁷

Şairin doğa konulu diğer şiirleri: “*Yağmur Yağa Dursun*” (14. sayı, 10. s., 01.02.1934), “*Çocuk Bahçesinde Gezerken*”, “*Öyle Dalmışım ki*”, “*Bir Nehir Bilirim*”, “*Çilingir Sofrası*” (165. sayı, 8. s., 15.05.1940) “*İrmak*” (180. sayı 2. s., 01.01.1941), “*Peyzağ*” (242. sayı, 8. s., 01.08.1943) “*Dilekçe*” (331. sayı, 3. s., 01.02.1948).

2. sayının 11. sayfasında (01.08.1933) gördüğümüz **Ömer Bedrettin Uşaklı**’ya ait olan “*Denize Hasret*” adlı ünlü şiir de doğayı işleyen şiirlerdendir. Şairin denize olan özlemi sonsuzluğa, aydınlığa, açıklığa, yuvaya olan özlemiyle birleşir:

Sevmiyorum suyunda yıkanmamış rüzgârı;
Dalgaların gözümde tütüyor mavi, yeşil...
İçimi güldürmüyor sensiz ay ışıkları;
Ufkundan yükselmiyen güneşler güneş değil!

Bir gün nehirler gibi çağlayarak derinden
Dağlardan, ormanlardan sana akacak mıyım?
Ey deniz, şöyle bir gün sana bakacak mıyım

¹³⁷ İnci Enginün, a.g.e., s. 75.

Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden?

Dört dörtlükten oluşan şiir empresyonist ve sembolik bir tarzda yazılmıştır. Hece veznindedir, ilk üç dörtlük a/b/a/b şeklinde kafiyeli iken son dörtlük a/b/b/a şeklinde kafiyelidir.

“Çoruh Akşamları” (25. sayı, 2. s., 15 Temmuz 1934) şiirinde doğa ile insanların mücadelesini görürüz. Gurbette olan şair akşam olup ay doğunca Çoruh nehrini bir canavar gibi tasvir eder:

Girdapların kararmış gözleri süzülünce,
Korkunç birer dev gibi sulara girer dağlar;
Karlı dağlar ardından titrek bir ay gülünce
Çoruh zincir içinde bir esir gibi ağlar;
Korkunç birer dev gibi sulara girer dağlar ..

Bu şiirde şair Çoruh nehri ile adeta bütün bir Anadolu’yu sembolleştirir. Anadolu demek gurbet demektir:

Her akşam kayboluyor Çoruh uçurumlarda,
Kızıl bir damla güneş suyuna damlamadan;
Sular bütün kan rengi akarken her pınarda,
Dağların boğuştuğu bu kayalık diyarda,
Çoruh uyur suyuna bir ışık damlamadan.

Ömer Bedrettin Uşaklı Sembolistlerin ve bilhassa Haşim’in tesirinde şiirler yazmıştır. Nitekim bu şiirde “kızıl bir damla”, “sular bütün kan rengi akarken” gibi ifadeler bize Haşim’in şiirini hatırlatıyor. Bu duyuş tarzını Anadolu peyzajına aktarmaya çalışan şair Mehmet Kaplan’a göre bunda bir Tanpınar kadar başarılı olamaz.¹³⁸ Öte taraftan şiirlerinin bugün de değerli olmasını sağlayan “temiz dili ile fazla derinleştirmeksizin memleket coğrafyasını ve insanını işlemiş” olmasıdır. “Memleketi bir ucundan diğerine iyice tanımış ve tasvir etmiştir.”¹³⁹

¹³⁸ Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, s. 54.

¹³⁹ İnci Enginün, a.g.e., s. 43.

O, görevi dolayısıyla Anadolu'yu gezmiş ve gördüklerini anlatmıştır. “Anadolu, coğrafyası ve insanıyla onun şiirlerinde güzellikler olarak karşımıza çıkar.”¹⁴⁰

Ömer Bedrettin Uşaklı’nın bu konudaki diğer şiirleri: “Uykum” (9. sayı, 9. s., 15.11.1933), “Çağlıyanlara” (15. sayı, 5. s., 15.02.1934), “Göksu” (21. sayı, 6. s., 01.05.1934).

Halit Fahri Ozansoy edebiyatımızda Beş Hececi şairlerden biri olarak tanınır. Milli romantik bir duyuş tarzı vardır.

“Sesler” (5. sayı 7. s., 15 Eylül 1933) adlı şiirinde doğanın seslerini anlatır. Şair su, çocuk, kadın ve kuş seslerini başka başka şeylere benzetir. “Ay ışığında” başka “gün ışığında” başka olan bu sesler “ruh dışında” ve “ruh içinde” de başkadır:

Sesler, ney sesleri ay ışığında ...
Sesler, ruh içinde ve ruh dışında.

26. sayı, 2. sayfadaki (01.08.1934) “*Venüsün Kızları*” şiirinde denizyıldızları mitolojik *Deniz Kızları*na benzetilmiştir:

Uzakta, kayalar üstünde bir çamın
Kolları ararken gökte yıldızları,
Sularda parlıyor Venüs’ün kızları ...
Venüs’ün kızları, deniz yıldızları

Bu şiirde kullanılan kelimelerle mitolojik unsurlara çağrışım yapılmıştır. Denizyıldızları Afrodite’in kızları gibi tasvir edilir. Onlar “güneş tenli Afrodite’ler”dir.

Bu konudaki diğer şiirleri ise “*Deniz, Gemi ve Rıhtım*” (160. sayı, 9. s., 01.03.1940) ve “*Balıklar*” (222. sayı, 14. s., 01.10.1942).

Yaşar Nabi Nayır “*Çiftlikte Akşam*” adlı şiirinde Ankara’da akşam vaktinin güzelliğini yalnızlık, gurbet ve özlem duygularıyla anlatmıştır (5. sayı 11. s., 15 Eylül 1933):

¹⁴⁰ K. Yetiş, a.g.e., s. 283.

Akasyalar güneşe serilmiş birer keten,
Ökçelerin altında canlı bir ten gibi kum.
Akşamı burda içer Ankara yudum yudum
Toprağının renginde ve buzlu bir kâsedden.

O dönem şiirlerinde doğa tasvirlerinde bir yalnızlık, hüznün ve özlem görülür. O nesil şairleri çocuklukta ve gençlikte yaşadıkları kayıplar ve göçlerle yetişkin olduklarında Anadolu’da kendilerini gurbette hissetmiş ve bu iki durum birbiriyle iç içe geçmiştir:

Kaybolmuş bir zamandan son bir hatıra gibi
Gök bütün hasretini resmeder bir yalnızın.
Akşam, düşer gönlüne, bir ateştir ansızın,
Havuzun pırıl pırıl yanar ansızın dibi.

6. sayı, 9. sayfada yer alan **Sabri Esat Siyavuşgil**’e ait “*Penceremden Antalya*” (01.10.1933) adlı şiirde bir şehirde güneşin batışı, bunun şair üzerinde uyandırdığı hisler ve hayaller güzel imajlarla anlatılmaktadır:

Portakal kokusuyla sarhoş gibi bir gemi
Yelkenine bir kanat gibi takıp meltemi
Akardı bir kayısı dalının ortasına.

Umarak onun gibi uzaklaşacağımı,
Camin üstüne gerip böyle on parmağımı
Dizerdim tayfa gibi beyaz güvertesine...

Mitolojik hayaller, gemi ve güvertenin uyandırdığı akislerdir. Çocuksu ifade ve masalsı unsurlar da Siyavuşgil’in şiirinin bir özelliğidir. “Gemi, güverte, yolculuk, deniz kızı” gibi ifadeler gizemli bir yolculuğu çağrıştırırken masal atmosferini de pekiştirir¹⁴¹:

Gemimi benden çaldı diye dağların ardı
Yuvarlanan bir turunç gibi içim karardı,
Halatların üstüne kırk ayak merdivenden.

İçimde başlamayan, bitmeyen bir yolculuk
Kumsalda bir gemiye uzanmış yarı soğuk
Kumral bir deniz kızı masal dinlerdi benden.

¹⁴¹ Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, s. 58.

24. sayı, 14. sayfadaki “*Haziran*” (1 Temmuz 1934) şiirinde **Baki Süha Ediboğlu** mevsimin bahardan yaza dönüşünün hüznünü anlatır. İki kıtalık kısa bir şiirdir:

Ne olur ağarsın tan,
Susun kuşlarım bir an;
Bahçelerde haziran
Yeni uykuya daldı ...

“Gökler” (48. sayı 11. s., 01.08.1935) şiirinde ise gökyüzünün şairi bilinmez bir yere çağırdığını görürüz. Şiirde geçen “gömüleceğim toprak” sözü de bize ölümü çağırır.

Doğayla ilgili diğer şiirleri ise şunlardır: “*Gece Yağmuru*” (313. sayı 6. s., 07.1946), “*Ve Eylül'den Sonra*” (317. sayı 6. s., 12.1946), “*Denizlerden Uzak*” (345. sayı 3. s., 04.1949), “*Kar Yağarken*” (356. sayı 5. s., 03.1950), “*Körfezdeki Mezarlık*” (369. sayı 6. s., 04.1951), “*Bu Yağmur Serinliğinde*” (382. sayı 5. s., 05.1952), “*İkinci Diriliş*” (385. sayı 5. s., 01.07.1952), “*Birden Bire*” (395. sayı 4. s., 01.06.1953), “*Yaz Günlüğünden Bir Yaprak*” (433. sayı 6. s., 01.07.1956).

26. sayı, 3. sayfada (01.08.1934) bulunan “*Bu Dağlar*” şiirinde **Fazıl Hüsnü Dağlarca** kederini dağlarla ifade eder. Dağlar güçlü ve aşılamazdır. Ancak zaten bu dağlar aşılmamalıdır. Bu konudaki diğer şiirleri ise şunlardır: “*Sivaslı Karınca*” (365. sayı 5. s., 12.1950), “*Akdeniz*” (380. sayı 3. s., 01.03.1952), “*Düşünen Su*” (390. sayı 3. s., 01.01.1953), “*Dallar*” (389. sayı 3. s., 01.01.1953), “*Dağınık*” (401. sayı 3. s., 01.12.1953), “*Yıkanmak Karanlıkla*” (864. 2. s., 09.1979).

“*Yağmur Çitli Ufuk*” (29. sayı, 2. s., 15 Eylül 1934) şiirinde **Ahmet Kutsi Tecer** gökyüzünde mitolojik bir Tanrı tasvir eder. Gök gürültüsü ve rüzgâr, “*emir, hiddet, isyan, korku karışık*”tır. Bu manzarada av köpekleri korkunç bir devi kovalamaktadır:

Malikânesinde titiz, münzevi
Bir derebey gibi geziyor Tanrı;
Kovalıyor şimdi korkunç bir devi
Av köpeklerinin en azgınları ..

“Rüzgâr Gülü” (30. sayı, 2. s., 1 Ekim 1934) şiirinde ise baharın müjdesi olarak rüzgâr ve gül kokusu anlatılıyor. Henüz bahar gelmemişken esintisi ve gül kokuları gelmiştir. Bu konudaki bir diğer şiir “Tabiat Odam” (34. sayı 4. s., 01.12.1934).

Namık Kaşif “Kurbağalar” (30. sayı 12. s., 1 Ekim 1934) şiirinde duygularını ve hislerini kurbağalara yüklemiştir. Gece vakti sükûtta kurbağalar “dem çeker”. Kurbağaların sesiyle “yaprak sesleri” birbirine karışır, ikisi de “aynı içli derde” ağlamaktadır.

Ahmet Hamdi Tanpınar “Bahar” (51. sayı, 2. s., 15 Ağustos 1935) şiirinde bahar vakti güneşin battığı saatlerin tatlı hülyasını anlatır. Altı mısralık bir şiirdir:

Bu akşam bu تنها saati ömrümün,
Uzak servilerin arkasında gün...
Bu güneş döşenmiş bahar bahçesi,
Suyun uzaklaşan, yaklaşan sesi
Ve yanık türküsü dalda bülbülün
Ateşten çenberi üstünde gülün.

Tanpınar’ın bu şiirde kendini bülbüle, batan güneşi de güle benzettiğini görüyoruz. Şiirlerinde görülen melânkolik hava burada da vardır. “Ömrün bitişi” akşamın gelişidir, “servi” ölümü çağrıştırır, ölüme giden yol “güneş döşenmiş bahar bahçesi”dir, “bülbül gülün ateşten çenberi üzerinde yanık öter”; bütün bu ifadelerle çizilen imaj “yok olma” halidir. Sonsuzluğa kavuşma, sonsuzlukla bir olma onun şiirinin bir özelliği olarak görülür.

Tanpınar’ın şiiri mistik bir anlayışla beraber yürür. Orhan Okay İslam Ansiklopedisi’ndeki “Ahmet Hamdi Tanpınar” maddesinde şöyle tanımlar Tanpınar’ı: “Tanpınar, divan şiirinin ve aruzun terk edildiği bir ortamda henüz emekleme döneminde olan hece şiirini canlandırmaya gayret eden, poetika meseleleri üzerinde kafa yoran, mizaç bakımından metafizik ve mistik eğilimlere

sahip bir nesle mensuptur.”¹⁴² Bu açıdan bakıldığında bu şiirindeki mistik hava daha iyi anlaşılacaktır.

“Oda” şiirinde (81. sayı, 5. s., 15 Kasım 1936) **Ziya Osman Saba** akşam olurken hissettiklerini ve şehrin tasvirini yapar. Akşamı çok değerli bir zamanın habercisi olarak anlatır:

İndir perdelerini su biten günümüzün,
Kapıyı sen kilitle, sen yanı başımda kal!
Eşikte can veriyor, dinliyelim, o kartal,
Beraber dinliyelim sustuğunu gündüzün.

Sesler azalır böyle zamanlarda. Şair yuvasında küçük ayrıntılarda huzuru bulur:

Perdeler, o teselli uzak göklerden inen,
Son gürültüler artık, son tramvay, son tren.
Odamıza sığındı, sus, ruhu bir öksüzün.
Duyulmaz oldu şehir... Perdeler ve dört duvar.
Bir su sesi, bir saat, çinkoda tıkırtılar,
Kalbim! saçaklardaki kuşlardan gelen hüznün.

Ziya Osman Saba, mutluluğu evinde bulur. Onun şiirlerinde dışarının, işin soğukluğuna ve karmaşasına karşı eve sığındığını görürüz. Ev demek basit ve sıradan da olsa sevginin ve huzurun bulunduğu yerdir şair için. “Çarşı, büro veya fabrikadan evine dönen adam, orada aradığı sevgiyi bulursa, mesuttur.”¹⁴³ Ziya Osman Saba, bu duyguyu “*Beyaz Ev*” şiirinde çok güzel anlatmıştır.

Üslûbu oldukça sadedir. Basit kelimelerle sıcak bir atmosfer yaratır:

“Ziya Osman, Orhan Veli ve Cahit Sıtkı’nın son devirlerinde yazdıkları şiirlerde olduğu gibi, edebî sanatlara –teşbih, istiare, mecaz- başvurmaz. O da varlığı olduğu gibi gösteren sadelikten hoşlanır. Burada, güzelliği temin eden gerçek varlıklardır. Onlar gözle görünür, elle tutulur bir dünya vücuda getirirler. Bu dünyayı sevginin güneşi aydınlatacaktır.”¹⁴⁴

¹⁴² “Ahmet Hamdi Tanpınar”, cilt: 39, 2010, s. 567-570.

¹⁴³ Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, s. 387.

¹⁴⁴ A.g.e., s. 388.

Şairin bu konudaki diğer şiirleri: “Baharı Beklerken Yazılmış Şiir” (160. sayı, 6. s., 01.03.1940), “Yaz Öğlesi” (240. sayı, 6. s., 01.07.1943), “Hayat Cümbüşü” (313. sayı, 5. s., 08.1946), “Sabah Karanlığında” (336. sayı, 3. s., 07.1948), “Deniz Kıyısındaki Kulübe” (416. sayı, 3. s., 01.03.1955).

“Köydeki Söğütlerim” (40. sayı, 14. s. 1 Mart 1935) şiirinde **Suzi Can Guder** köydeki söğüt ağaçlarına özlem duymaktadır. Onları bir “mut pınarı”na benzetir. Köy ve doğulan yere özlem bu nesilde en çok işlenen konulardandır. Guder, bu şiirinde gurbetten ve “yalnızlık”tan çıkıp “köydeki söğütler”ine ulaşmak ister:

Yalnızım, azıksızım; ıssız koylar yoldaşım...
Sizden tür almış diye gönül verdim denize
Güneyde uyanmasam ki, dizlerinizde başım,
Sevincim bir su gibi yayılır gövdenize.

Doğa unsurlarını işleyen diğer şairler ve şiirleri ise şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
7. sayı	15.10.1933	Vasfi Mahir, “Ninni”, 9. s.
14. sayı	01.02.1934	Esat Demiray, “Beyaz Leylaklar Altında”, 14. s.
15. sayı	15.02.1934	Gavsi Halid Ozansoy, “Akşamı Duyuş”, 15. s.
18. sayı	01.04.1934	Hamit Macit Selekler, “Sulh”, 15. s.
19. sayı	15.04.1934	Hamit Macit Selekler, “Nisan Sabahı”, 6. s.
22. sayı	01.06.1934	Hamit Macit Selekler, “Güneşe Doğru”, 6. s.
25. sayı	15.07.1934	Muammer Nadi, “Rüya Gören”, 1. s.
37. sayı	15.01.1935	Reşat Cemal, “Ufuklar”, 9. s.
40. sayı	01.03.1935	Hamit Macit Selekler, “Dönüş”, 4. s.
42. sayı	01.04.1935	Cahit Saffet, “Bu Akşam Da”, 11. s.
		Fehmi Arman, “Yağmur Yağıyor”, 12. s.
43. sayı	15.04.1935	Hamit Macit Selekler, “Bahçede”, 7. s.
50. sayı	01.08.1935	Yakup Sabri, Erken Olmasın Sabah, 6. s.
51. sayı	15.08.1935	Fahri Belek, “Deniz”, 7. s.

52. sayı	01.09.1935	Adile Maksudi, “Mehtap”, 6. s.
53. sayı	15.09.1935	Murat Barlas, “Köyde Bir Yaz Akşamı”, 13. s.
55. sayı	15.10.1935	Reşat Cemal, “Sabah”, 8. s.
78. sayı	01.10.1936	Vasfi Mahir, “Sel”, 7. s.
83. sayı	15.02.1936	Oktay Rıfat, “Eza”, 5. s.
90. sayı	01.04.1937	Oktay Rıfat, “Tomurcuk”, 6.
139. sayı	15.04.1939	Oktay Rıfat, “Doğuş”, “Bir Yaz Uykusu”, 19. s.
148. sayı	01.09.1939	Rıza Apak, “Saadet Şarkısı”, 20-21. s.,
158. sayı	01.02.1940	Oktay Rıfat, “Ortaklık”, 19. s.
173. sayı	15.09.1940	Cahit Külebi, “İlkbahar Geldi”, 4. s.,
212. sayı	01.05.1942	Rıza Apak, “Kuşların Söylediğini Dinle”, 4. s.
222. sayı	01.10.1942	Fethi Giray, “Çayırkuşu”, 14. s.
224. sayı	11.11.1942	Nüzhet Eрман, “Bağ Bozumundan Sonra”, 14. s.
		Şükrü Enis Regü, “Mevsim Sonu”, 14. s.
230. sayı	01.02.1943	Nüzhet Eрман, “Bekleyen Yağmur”, 17. s.
231. sayı	15.02.1943	Nüzhet Eрман, “Yağmur Rüyası”, 15. s.
240. sayı	01.07.1943	Rıza Apak, “Yağmur İçin”, 7. s.
241. sayı	15.07.1943	Cahit Külebi, “Bir Eski Şiir”, 19. s.,
250-251. sayı	1-15.12.1943	Sabahattin Kudret Aksal, “Yaz Gecesi”, 22. s.
276-277. sayı	1-15.01.1945	Yunus Kâzım Koni, “Liman”, 2. s.
302-303. sayı	1-15.02.1946	Nahid Ulvi Akgün, “Kar Yağıyor İstanbul’a”, 17. s.
		Nezih Cansel, “Kış Günü”, 17. s.
314. sayı	08.1946	Ceyhun Atuf Kansu, “Bozkırda Yaz Saatleri”, 7. s.
318. sayı	01.01.1947	Orhan Veli, “Kumrulu Şiir”, 9. s.
321. sayı	01.04.1947	Orhan Veli, “Denizi Özliyenler İçin”, 6. s.
325. sayı	01.08.1947	Attila İlhan, “Geceye Karşı Şiir”, 4. s.
		Talip Apaydın, “Rüzgâr”, 10. S.
326. sayı	01.09.1947	Behçet Necatigil, “Yazlık Bahçe”, 8. s.
329. sayı	01.12.1947	M. Sunullah Arısoy, “Park”, 9. s.

330. sayı	01.01.1948	Talip Apaydın, “Akşamdan Sonra”, 9. s.
333. sayı	01.04.1948	Halim Güzelson, “Hemen”, 7. s.,
334. sayı	01.05.1948	Cahit Külebi, “Vakitsiz Bahar”, 4. s.
		Mehmet Necati, “Dağ Çeşmesi”, 10. s.
		Necdet Konuk, “Çiçekleri Severim”, 10. s.,
		Ümit Yaşar Oğuzcan, “Deniz Musıkisi”, 10. s.
336. sayı	01.07.1948	Halim Güzelson, “Reşadiye Otel”, 9. s.
338. sayı	01.09.1948	Cahit Külebi, “Denizin Getirdikleri”, 5. s.
		Halim Yağcıoğlu, “Bir Türkünün Getirdiği Gemi”, 10. s.,
339. sayı	01.10.1948	İlhan Demiraslan, “Öğlen Vakti Bulutlar”, 9. s.
		Necdet Konuk, “Ağaçlar”, 10. s.,
340. sayı	01.11.1948	Halim Yağcıoğlu, “Sonbahar Türküsü”, 6. s.
		Halim Yağcıoğlu, “Kasım Rüzgârı”, 7. s.
341. sayı	01.12.1948	Adnan Bulak, “Bahar İçinde, Ümit İçinde”, 7. s.
342. sayı	01.01.1949	Can Yücel, “Çalmaz Saat”, 10. s.
345. sayı	01.04.1949	Kamuran Şipal, “Bir Sonbahar Şiiri”, 15. s.
		Metin Eloğlu, “Gelin Arabası”, 9. s.
350. sayı	01.08.1949	Başaran, “Deniz Kenarında Yaz Gecesi”, 5. s.
351. sayı	01.10.1949	Ceyhun Atuf Kansu, “Ağustos Şiiri”, 5. s.,
		Melih Cevdet Anday, “Bir Bahar Şiirine Başlangıç”, 3. s.
355. sayı	01.02.1950	Talip Apaydın, “Dağ Başı”, 5. s.
356. sayı	01.03.1950	Hasan Şimşek, “Bahar Geliyor”, 6. s.
358. sayı	01.05.1950	Adnan Bulak, “Buzlar Eridi”, 10. s.
359. sayı	01.06.1950	İlhan Demiraslan, “Mart 1950”, 4. s.
366. sayı	01.01.1951	Cahit Külebi, “Yağan Kar İle Düşünmeyen Adam”, 7. sayfa.
		Namık İrfan Gökçay, “Bir Sabah Vakti Erken”, 16. s.
		Recep Bulut, “Sebepsiz Olur mu?”, 10. s.
368. sayı	01.03.1951	Adnan Bulak, “Kanarya”, 10. s.,

369. sayı	01.04.1951	Kâmuran S. Yüce, “Gülhane Parkı”, “Kar”, 17. s.
373. sayı	01.07.1951	İlhan Demiraslan, “Yer Yüzünden Bahseden İkinci Şiir”, 15. s.
374. sayı	01.08.1951	Nurettin Özyürek, “Mor Menekşe”, 23. s.
375. sayı	01.10.1951	İlhan Geçer, “Sahil Şehrinde Geceler”, 14. s.
		Turgut Uyar, “Bahar Başlangıcında Düşünceler”, 9. s.
377. sayı	01.12.1951	Halim Yağcıoğlu, “Kışa Doğru”, 10. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu, “Kıbrıs Mehtabıdır Bu”, 15. s.
		Ziya Kaya, “Zeytin Yeşili”, 14. s.
381. sayı	01.04.1952	Hasan Şimşek, “Bahar Şiiri”, 4. s.
		İlhan Geçer, “Bulutlar”, 8. s.
382. sayı	01.05.1952	Kâmuran S. Yüce, “Nisan Ayından Af Dilerim”, 16. s.
		Sabih Şendil, “Gökyüzü”, 16. s.
383. sayı	01.06.1952	İlhan Geçer, “Baharda İnsanlar”, 16. s.
		Ziya Kaya, “Denizaltı Kuşları”, 10. s.
384. sayı	01.07.1952	Cavit Erginsoy, “Kış Güneşi”, 16. s.
		Muzaffer Uyguner, “Kayın Ağacı”, 13. s.
		Muzaffer Uyguner, “Yavruma Mektuplar”, 15. s.
		Nedret Gürcan, “Yurduma Baharın Gelişi”, 19. s.
		Oğuz Tansel, “Tabiat Üstüne”, 20. s.
385. sayı	01.07.1952	Nurettin Özyürek, “Bahar Koşması”, 13. s.
		Recai Güdek, “Güney Baharı”, 18. s.
		Turgut Uyar, “Bahar İçin Dedğim”, 12. s.
387. sayı	01.10.1952	Ceyhun Atuf Kansu, “Benim Bozkırım”, 3. s.
		Sabih Şendil, “Büyüyen”, 12. s.
389. sayı	01.12.1952	Necdet Konuk, “Sonbahar Şiirleri”, 5. s.
390. sayı	01.01.1953	Mustafa Ş. Onaran, “Bir Kıyıda”, 11. s.
		Necdet Konuk, “Sonbahar Şiirleri”, 17. s.
393. sayı	01.04.1953	Turgut Uyar, “Deniz Kenarında”, 11. s.
394. sayı	01.05.1953	Ahmet Köksal, “Gün Ortasında”, 12. s.
396. sayı	01.07.1953	Ceyhun Atuf Kansu, “Tarlaya Kar Yağmıştı”, 5. s.

		Hasan Şimşek , “Çiçeğe Durmuş Akasyalar”, 6. s.
		Nurettin Özyürek , “Bahar Tedirginliği”, 7. s.
		Talip Apaydın , “Ovalar”, 13. s.
399. sayı	01.10.1953	İlhan Demiraslan , “İskele”, 8. s.
		Nihat Genç , “Ay Işığı”, 21. s.
		Nuri Büyükerk , “Gece”, 21. s.
416. sayı	01.03.1955	Ceyhun Atuf Kansu , “Kar Havası”, 4. s.
433. sayı	01.07.1956	Yiğit Okur , “Kalıtım”, 12. s.
716. sayı	15.04.1968	Hilmi Yavuz , “Dize”, 15. s.
800. sayı	01.05.1974	Oktay Rıfat , “Bahar Dalı”, 4. s.
843. sayı	01.12.1977	Sabahattin Kudret Aksal , “Kuş”, “Kasabada Yağmur”, “Gece”, “Çılgılık Kuşlarda”, 4. s.
854. sayı	01.11.1978	Mehmet Salihoğlu , “Sorunsal”, 20. s.
862. sayı	01.07.1979	Zeki Ömer Defne , “Balıkçıl”, 8. s.
864. sayı	01.09.1979	Nahid Ulvi Akgün , “Ay Üstüne Dörtlük”, 8. s.
882. sayı	01.03.1981	Adnan Ardağı , “Deniz Özlemi”, 21. s.

Tablo 2

3.1.1.3. Millî Duygular

Bu tarz şiirler *Varlık*’ın ilk sayılarından itibaren en çok gördüğümüz şiirlerdir. **Milli Mücadele** döneminin etkilerinin henüz devam ettiği bir tarihte yayın hayatına başlamasının bunda önemli bir payı vardır. Diğer taraftan **Kurtuluş Savaşı**’nı geçirmiş bir neslin çıkardığı bir dergidir. Atatürk’ün hayatta olduğu bu yıllarda çıkmaya başlaması ve üzerine vazife edildiği hususlar da göz önüne alındığında bu doğaldır.

“Milli Edebiyat” Mehmet Emin ile başlatılır. Osmanlı Devleti’nin tebasının dağılması, Balkan savaşları, Çanakkale Savaşı ve nihayet I. Dünya Savaşı ile toplumun yaşadığı “şiddetli sarsıntılar, insanımızın kendisine dönmesini ve belki de kendisini hatırlamasını sağladı.” Son olarak Anadolu’nun işgali ile de yazarların

Anadolu'ya olan ilgisi artar. “Cumhuriyet anadolu'da kurulmuştu, vatan oradan kurtarılmıştı. Mustafa Kemal Atatürk Anadolu'ya geçmiş, Samsun, Erzurum, Sivas'ı dolaşmış, sonunda Ankara'da karar kılmıştı. Anadolu insanı canını dişine takarak vatani kurtarmıştı. İşte şairlerimizin ilgi odağı Anadolu coğrafyası ve Anadolu insanı oldu.”¹⁴⁵

“Cumhuriyet Devrinin en önemli politik ve sosyal hâdisesi, Tanzimat'tan beri ölümü beklenen hastanın, Osmanlı devletinin yerine yepyeni bir Türk devletinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğmuş olmasıdır. Cumhuriyet devrinin temelinde İstiklâl Savaşı vardır. Bu devre İstiklâl Savaşı kahramanı Atatürk'ün şahsiyeti hâkimdir. Fakat Atatürk sanat ve edebiyata doğrudan doğruya olmaktan ziyade, yarattığı zihniyet ve hava ile tesir eder.”¹⁴⁶

Memleket sevgisi üzerine yazılan şiirleri incelediğimiz yıllar içinde yoğunluk olarak çok farklılık göstermez. 1933'ten 1980'e kadar toplumun bütünlüğünü, bağımsızlığını, ilkelerini öne çıkaran, bunu sağlayan **Mustafa Kemal Atatürk'e** olan duyguları dile getiren, onun açtığı yolda savunulan değerlere sahip çıkan şiirler aynı yoğunlukta görülür. Bu zaman zaman Mustafa Kemal Atatürk öne çıkarılarak yapılmış, zaman zaman Anadolu ve memleketi kimi zaman da bağımsızlığı vurgulayan, millî bir tarih etrafında bir bakış açısı hâkim olmuştur.

Atatürk, Cumhuriyet döneminde aydınların özlemini duydukları “önder”dir. “onu bir destan kahramanı olarak görme temayülü, Türkçülük akımının keşfedip yeniden işlediği Milli Mücadele ile birleştirdiği destanlar dolayısıyladır. O, yaptığına inanan ve tuttuğu yolda yılmayacak azimli insan özleminin bir örneğidir.”¹⁴⁷

Atatürk bu dönemde “bir şahıs olarak” hatıralar, şiirler, hikâyeler, tiyatro eserleri ve denemelerde görülür. “Atatürk birçok şiirde işlenmiştir, ancak sadece bir kaç güzeldir ve hatırlarda kalmıştır. Atatürk'ü tanımak, hatta onu sadece görmek saadetine erişenler, onun çeşitli cephelerden portrelerini bize aktarmışlardır.”¹⁴⁸

¹⁴⁵ K. Yetiş, **Dönemler ve problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, s. 279.

¹⁴⁶ M. Kaplan, “Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Kısa Bir Bakış”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2**, İstanbul, 1999, s. 309.

¹⁴⁷ İnci Enginün, a.g.e., s. 10.

¹⁴⁸ İnci Enginün, “Edebî Eser Kahramanı Olarak Atatürk”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, y.y., c. V, Mart 1989, s. 344.

Bu başlığın altında ayrıca memleketin güzelliklerini anlatan şiirleri de aldık. Orada ise Anadolu'nun çeşitli şehirlerine duyulan sevgi, bağlılık ve bu şehirlerin güzellikleri vurgulanmaktadır.

Tüm şairleri ve eserlerini incelemek tezimizin sınırlarını aşacağından temsili şairlerden ve eserlerinden söz edeceğiz. Önem arz etmesi bakımından örnek seçtiğimiz şiirler millî muhtevada olanlardır. Diğerlerinin isimlerini zikretmekle yetindik.

3.1.1.3.1. Memleketçilik

Yaşar Nabi'ye ait “*Çoban*” (2. sayı, 9. s., 1 Ağustos 1933) şiirinde kırdan dinlenen ürkek bir çoban anlatılmakta. Şair yanına yaklaştığında utanıp kaçır. Sondaki “gelmiyorum eski yabancılar gibi” dizesi farklı bir zaman ve farklı bir eğilim olduğunu vurgular. O zamanlardaki memleket ve millet idealinin bir yansımasıdır bu şiir. Artık farklı bir zamandır. Aydınlar köye ve köylüye karşı bir yabancı gibi değil onlardan biri gibi katılmak ister:

Gel kaçma, çobanım; delikanlım, gel.
Sana düşman değil uzanan bu el.
Gönlüm bir yanardağ, ve sevgim bir sel,
Gelmiyorum eski yabancılar gibi.

“*Yeni Din Ezanları*” (17. sayı, 9. s., 15.03.1934) şiiri bu dönemin özelliğini bize Yaşar Nabi'nin şahsından yansıtır. Üç kıtalık bir şiirdir. Her kıtada farklı bir “ilke” vurgulanmıştır. İlk kıtada söylenen bir sevinç, yeni bir başlangıçtır. Bunu “ışık, doğan yavru, güneş, motorların şarkısı, daha yukarı” gibi kelimelerle pekiştirir şair. İkinci kıtada ise vurgulanan bilim ve eğitimidir. Bunu gerçekleştirecek olan da bugünün çocuklarıdır. Üçüncü ve son kıtada üzerinde durulan ise “lâiklik”, “milli ekonomi” ve “bağımsızlık” tır. “Yeni din ezanları” memleketin fabrikalarından “bulutları püsküren bacalardan” okunmalıdır:

Yeni din ezanları minareler yerine
Bulutları püsküren bacalardan okunsun
Bayraklar anayurdun ölçüsünde dokunsun
Açmak için on sekiz milyon baş üzerine

Mehmet Kaplan'ın bu konudaki fikirleri bizim için değerlidir: “Cumhuriyet Devrinin hâkim fikirlerinden biri de lâiklikdir. Politik ve sosyal planda dini dünya işlerinden ayıran bu akım, edebiyat ve sanat sahasında hayat ve kâinata mistik ve metafizik fikirlerden sıyrılmış, çıplak, âdeta fizikî bir gözle bakma şeklinde kendini gösterir.”¹⁴⁹

Yaşar Nabi'nin bu konudaki diğer şiirleri: “*Aydınlık Sabahlar*” (10. sayı, 5. s., 01.12.1933), “*Türkümüz*” (12. sayı, 7. s., 01.01.1934), “*Yaylanın Yeli*” (26. sayı, 4. s., 01.08.1934), “*Büyük Bir Ateş Yakın*” (32. sayı, 11. s., 01.11.1934).

Bu tarz şiirlerin arasında Anadolu insanını ve coğrafyasını yüceltenler çoğunluktadır. Bunlardan birisi de **Reşat Cemal**'in “*Şarkî Anadolu*” (33. sayı, 7. s., 15 Ağustos 1933) adlı şiiridir. Bu şiirde Anadolu'ya yolculuk eden şair uzaktan gideceği yer görününce kekik kokuları alır:

Ilık bir yaz gecesi şarkî Anadolu'nun
Uzun, upuzun kıvrak bir patika yolunun
Dönemeç noktasında kabile yavaşladı;
Morhamam ta uzaktan görünmeye başladı.
Morhamam mor bir kubbe altında soluyordu,
Çepçevre mor dağlardan vadiye doluyordu,
Çepçevre mor dağlardan gelen kekik kokusu

Kekik kokusu tüm Doğu Anadolu'yu şairin gözünde ebedileştirir:

-Ah bu kekik kokulu Şarkî Anadolu-
Ruhunda bir ürperiş, gözlerinde bir buğu,
İçinde bir değişme hasreti duyacaksın,
Aynı renk, aynı koku, aynı ışık içinde
Gündüzün yürüyecek, gece uyuyacaksın ...

Şiir serbest nazım şeklindedir. Ritmik kafiye ve ses düzeni vardır.

¹⁴⁹ Kaplan, a.g.e., s. 310.

Kemalettin Kâmi Kamu'nun "*İstanbul Kızına*" adlı şiiri (2. sayı, 20. s., 1 Ağustos 1933) Milli Mücadele yıllarında yazdığı yayınlanmamış bir şiiridir. Koşma tarzındadır:

Gülme hanım kızım yan için için;
Bir damla yaş akıt memleket için...
Gerçi bu matemi duyamaz için
Hicret selleriyle çağlamadınsa...

İstanbul kızı eski rahat günlerine veda etmelidir şaire göre. "Viran türbelere mumlar adamalı", dualar etmelidir. Son kıtada "İzmir'e doğru" ifadesi ile vatanın bütünlüğüne de vurgu yapmış olur:

İçin dua dolu, gözlerin kuru
Bekle taline doğacak nuru;
Başım döndürüp İzmir'e doğru
Yollar uzun diye ağlamadınsa!

Kamu "heceyi en iyi kullanan şairlerimizdendir." "Vatan, millet, memleket, kahramanlık gurbet, aşk en çok kullandığı temlerdir. Şiirlerinde kuvvetli bir lirizm vardır. Bingöl Çobanları memleket şiirlerinin en güzellerindendir."¹⁵⁰

Şairin bu konuyla ilgili diğer şiirleri: "*Esir İstanbul*" (4. sayı, 8. s., 01.09.1933), "*Hava Yolcusuna*" (17. sayı, 2. s., 15.03.1934).

Sabahattin Ali "*Benim Aşkım*" (13. sayı, 9. s., 1 Şubat 1934) şiirinde **Mustafa Kemal Atatürk**'e olan hayranlığını ve bağlılığını dile getirir. Koşma tarzındadır:

Sensin, kalbim değildir, böyle göğsüme vuran,
Sensin "ülkü" adıyla beynimde dimdik duran
Sensin çeyrek asırlık günlerimi dolduran;
Seni çıkarsam, ömrüm başlamadan bitiyor.

Hem bunları ne çıkar anlatsam bir dizeye?
Hisler kambur oluyor dökülünce yazıya
Kısacası gönlümü verdim Ulu Gazi'ye

¹⁵⁰ K. Yetiş, a.g.e., s. 282.

Göğsümde şimdi yalnız onun aşkı yatıyor.

Atatürk'e olan hayranlığın ve sevginin ifade edildiği şiirler *Varlık*'ta en çok gördüklerimizdendir. Özellikle millî günlerde bu tür şiirlere çokça yer verilir hatta bazı sayılar yalnızca Atatürk'e özel olarak çıkardı.

“Atatürk'ün sanat ve edebiyat bakımından asıl önemi, Tanzimat'tan sonra Türk aydınlarının gözleri önüne serilen yanıltıcı ideoloji perdelerini kaldırarak, onlara memleketin içinde bulunduğu gerçeği göstermiş olmasıdır. Savaş meydanlarında gerçeğin ne olduğunu gözleriyle gören Atatürk, II. Meşrutiyet devri aydınlarını aldatan İttihad-ı İslâm, Turancılık ve İnsaniyetçilik ütopyalarının boşluğunu en iyi hisseden insandır.”¹⁵¹

Ceyhun Atuf Kansu *Varlık*'ta en çok rastladığımız isimlerdendir. Şiirleri yanı sıra hikâye ve düz yazılarıyla da kendini gösterir. Şiirlerine baktığımızda millî duygular, vatan, memleket, Atatürk, eğitim, çocuklar gibi konular öne çıkar.

“*Köy Okulu*” (383. sayı, 5. s., Haziran 1952) adlı şiirinde kötülük dolu bir dünyada yoksulluk içinde yaşayan çocukların okulda öğretmenleriyle nasıl yeni ve barışçıl bir dünya bulduklarını söyler. Öğretmen onlara yoksulluktan daha güzel bir dünyaya açılan yaşamı gösterir:

Sabahleyin çay içerken
Öğretmenin odasında,
Üstlerine üst denmez.
Yalınayak, yan çıplak,
Köy çocukları toplandılar okulun önünde.
...
İnanamıyordu çocuklar birden bire
Bu kadar güzel bir dünyaya geçtiklerine
Öğretmen toprağın bereketini
Kardeşliğin, aydınlığın karanlığa zaferini,
Ölüme karşı hayatın zaferini öğretmeye başlamıştı.

Ceyhun Atuf Kansu'nun bu konudaki diğer şiirleri ise şunlardır: “*Tekeri Kırık Kağrı*” (342. sayı, 4. s., 01.1949), “*Bir Tepeden Bakıp*” (355. sayı, 3. s., 02.1950), “*Turhal Köprüsü*” (375. sayı, 5. s., 10.1951), “*Demokrasi*” (395. sayı, 5, 01.06.1953), “*Salucu Köyünden Okula Gidenler*” (451. sayı, 6. s., 01.10.1957).

¹⁵¹ Kaplan, a.g.e., s. 308.

Fazıl Hüsnü Dağlarca “*Çocuğun Sorduğu*” şiirinde (866. sayı, 2. s., Kasım 1979) bir okul çocuğunun **Atatürk**’e olan sevgisini ve bu yolla da şair Atatürk’ün çocuklara kazandırdığı erdemleri anlatmak ister:

Işık gibi dolan gözlerime
Su gibi serinleten yüzümü
Yol gibi ayaklarımı seven
Kalem gibi ısıtan avucumu
Okul gibi kardeşlik serpen içime
Çiçek gibi sıramı süsleyen
Anne Mustafa Kemal mi

Fazıl Hüsnü Dağlarca *Varlık* sayfalarında gördüğümüz, millî duygularla en fazla şiir yazmış şairlerdendir. Bunlar memleketle, bağımsızlıkla ve Atatürk’le ilgili şiirlerdir. Bu konudaki diğer şiirleri şöyledir: “*Mehmetçik*”, “*Kolsuz Bilek*” (343. sayı, 4. s., 01.03.1949), “*Mustafa Kemal’in Kağnısı*” (351. sayı, 4. s., 01.11.1949), “*Bu Yılın Buğdası*” (355. sayı, 4. s., 01.03.1950), “*Mustafa Kemal’in Vakti*” (370. sayı, 5. s., 01.05.1951), “*Erzurum Kongresi*” (372. sayı, 3. s. 01.07.1951), “*İstiklâl Savaşından*” (373. sayı, 3. S., 01.08.1951), “*Millî Sır*” (374. sayı, 5. s., 01.09.1951), “*Ya Ölüm, Ya İstiklâl*” (375. sayı, 4. s. 01.10.1951), “*Devrimler*” (376. sayı, 4. s., 01.11.1951), “*Mustafa Kemal’e Yazılar*” (377. sayı, 4. s., 01.12.1951), “*Akdeniz*” (381. sayı, 5. s., 01.04.1952), “*Ana*” (383. sayı, 5. s. 01.06.1952), “*Medar Kokusu*” (395. sayı, 4. s., 01.06.1953), “*Akdeniz*” (397. sayı, 5. s., 01.09.1953), “*Denizden Gelen*” (81. sayı, 10. s., 15.11.1936), “*Çağlarda*” (369. sayı, 3. s., 01.04.1951), “*Sipahinin Atı*” (394. sayı, 20. s., 01.05.1953).

Bu kısımda kısaca söz etmek istediğimiz diğer bir şair **Cahit Külebi**’dir. Onun bu şiirlerinde öne çıkan Mustafa Kemal Atatürk ve memleket sevgisidir. O, “büyük davaların, büyük kavgaların değil, tabiatın, insanın, sevginin, yurdunun müterennimi” olmuştur.¹⁵²

¹⁵² K. Yetiş, “Cahit Külebi”, **Dönemler, Problemler Şahsiyetler Aynasında Türk edebiyatı II/2**, 1. baskı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2013, s. 947.

“Atatürk’e Ağıt” (352. sayı, 3. s., 1 Kasım 1949) şiirinde **Cahit Külebi** Atatürk’e olan sevgisini tüm Anadolu’yu ve kurtuluş mücadelesini anarak anlatır. O günlerde milli mücadeleye katılamadığı için yakınmaktadır:

Davullar zurnalar döğende
Ben seni hatırlarım !

Binip trene gezende
Ben seni hatırlarım !

Tam iki yaşındaydım
Düşman İzmir’e girende !

Ben de gelecektim ama anam koymadı.
Küçüksün oğul dedi.
Ben giderim ana bırak dedim.
Gideceğin bu yol dedi.

Şimdi büyüdüm sürüp geldim
Felek, koydun ise bul dedi.

Şairin bu konudaki diğer şiirleri şunlardır: “*Günler Bana Bir Hikâye Anlattı*” (332. sayı, 4. s., 01.03.1948), “*Köy Öğretmenleri*” (488. sayı, 3. s., 15.10.1958).

Diğer bazı şairler ve eserleri ise şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1.sayı	15.07.1933	Vasfi Mahir Kocatürk, “Öküzün Ölümü”, 5. s.
2. sayı	01.08.1933	Behçet Kemal Çağlar, “Bizi Anlamayanlara”, 26. s.
		Enis Behiç Koryürek, “Güneşin Ölümü”, 25. s.
3. sayı	15.08.1933	Sabri Esat Siyavuşgil, “Köyümde Öğle”, 9. s.
4. sayı	01.09.1933	Server Ziya, “Gazinin Çocukları”, 8. s.
		Vasfi Mahir Kocatürk, “Avşar Dayı”, 8. s.
6. sayı	01.10.1933	Behçet Kemal Çağlar, “1985 Km”, 9. s.
		Haşim Nezihi Okay, “Geçit Resmi Şarkısı”, 9. s.
8. sayı	29.10.1933	Hamdi Gökalt, “Bahtiyarlık”, 7. Sayfa.
		Haşim Nezihi Okay, “Onuncu Yıl Dönümü”, 7. s.
		Hayrettin Kâzım, “Bu Bayram”, 13. s.

		Orhan Seyfi Orhon , “Hasta Adam’dan Bir Parça”, 7. s.
		Vasfi Mahir Kocatürk , “İnkılâp Türkümüz”, 7. s.
		Yusuf Ziya , “1919-1933’Ten Bir Parça”, 7. s.
10. sayı	01.12.1933	Cahit Sıtkı Tarancı , “Sen De Her Şey Gibi”, 6. s.
12. sayı	01.01.1934	Hamit Macit Selekler , “27-12-1335”, 8. s.
		Mehmet Nurettin , “Çanakkale Şehidi Konuşuyor”, 11. s.
		Ömer Bedrettin Uşaklı , “Ülkü Tanrımıza”, 5. Sayfa.
15. sayı	15.02.1934	Rıza Pulat , “O Baş”, 13. s.
17. sayı	15.03.1934	Behçet Kemal Çağlar , “Görmeye Gelimi Okurken, 13. s.
		Hamit Macit Selekler , “Yitik”, 12. s.
		Ömer Rüknettin , “Kafa”, 11. s.
19. sayı	15.04.1934	Ferit Ragıp Tuncor , “Havacının Şarkısı”, 11. s.
		Haşim Nezihi Okay , “Türk Köylüsünün Şarkısı”, 9. s.
24. sayı	01.07.1934	Haşim Nezihi Okay , “Gazi’ye”, 9. s.
27. sayı	15.08.1934	Behçet Kemal Çağlar , “Yaratıcı Ayrılık”, 6. s.
30. sayı	01.10.1934	Behçet Kemal Çağlar , “Birliş Muzeum”, 10. s.
		Ziya İlhan , “Onlar Geçiyor”, 6. s.
32. sayı	01.11.1934	Rıza Vural , “Gaziye”, 7. s.
33. sayı	15.11.1934	Celal Evren , “Köylü Buğday Taşıyor”, 12. s.
36. sayı	01.01.1935	Hamit Macit Selekler , “Bayrak”, 5. s.
42. sayı	01.04.1935	Baki Süha Ediboğlu , “Atatürk Akdeniz Kıyısında”, 7. s.
45. sayı	09.05.1935	Ertuğrul Şevket , “O”, 11. s.
48. sayı	01.07.1935	Hamit Macit Selekler , “Tarih”, 2. s.
49. sayı	15.07.1935	Kemal Tahir Tipi , “Devrim Yollarında”, 11. s.
51. sayı	15.08.1935	Reşat Cemal Emek , “Hülya”, 6. s.
54. sayı	01.10.1935	Murat Barlas , “Türkümüz”, 5. s.
56. sayı	01.11.1935	Behçet Kemal Çağlar , “Tekrar Bulduğum Kardeşime”, 7. s.
78. sayı	01.10.1936	Süreyya Baydargil , “Önder”, 6. s.
83. sayı	15.12.1936	Cevdet Kudret Solok , “Ağam”, 2. s.
234. sayı	01.04.1943	Zekai Apaydın , “Dumlupınar”, 10. s.

321. sayı	01.04.1947	Cahit Sıtkı Tarancı, “Atatürk”, 4. s.
331. sayı	01.02.1948	İlhan Demiraslan, “Hayatımın İnsanlarına Dair”, 9. s.
332. sayı	01.03.1948	Halim Yağcıoğlu, “Bir Vatan Parçası”, 3. s.
		Sabih Şendil, “Selam”, 12. s.
334. sayı	01.05.1948	İlhan Demiraslan, “Köprüden Geçen Mavnalar”, 9. s.
		Şinasi Özdenoğlu, “Anadolu’nun Kaderinden Bahsedilen Şiirler”, 6. s.
335. sayı	01.06.1948	Talip Apaydın, “Türkiye Haritası”, 5. s.
336. sayı	01.07.1948	Macit Coşkun, “Vatan İçin Söylenmiştir”, 11. s.
337. sayı	01.08.1948	Halim Yağcıoğlu, “Hulusi”, 9. s.
339. sayı	01.10.1948	Bedri Gider, “Memleket Rüzgârları”, 13. s.
		Orhan. M. Arıburnu, “Hürriyet”, 3. s.
340. sayı	01.11.1948	Attila İlhan, “Mustafa Kemal Atatürk”, 3. s.
		Necati Cumalı, “Köprü Başındaki Dükkânlar”, 5. s.
341. sayı	01.12.1948	Arif Hikmet Par, “İstiklal Destanından Parça”, 13. s.
		Yahya Kemal Beyatlı, “Bir Başka Tepeden”, 2. s.
342. sayı	01.01.1949	Arif Hikmet Par, “Vatan Macerası”, 8. s.
		Hasan Şimşek, “Tazim”, 6. s.
		Turgut Uyar, “Kitabe-i Seng-i Mezar”, 10. s.
343. sayı	01.02.1949	Ahmet Muhip Dıranas, “Devr-i Dilarayı Cumhuriyet”, 3. s.
		Behçet Necatigil, “Sizin Hikâyeniz”, 5. s.
		Hasan Şimşek, “Sen”, 6. s.
345. sayı	01.04.1949	Arif Hikmet Par, “Öğretmen”, 13. s.
		Attila İlhan, “Buğda”, 4. S.
		Bedri Gider, “Belki Toprak Cömertleşecek”, 9. s.
350. sayı	01.08.1949	Ekrem Şani Sanal, “Arzu”, 7. s.
		Talip Apaydın, “Temmuz 15’te Tarlalar”, 7. s.
355. sayı	01.02.1950	Halim Yağcıoğlu, “Halk Türküsü”, 5. s.
		Turgut Uyar, “Türkiye”, 8. s.
359. sayı	01.06.1950	Halim Yağcıoğlu, “Meşaleci”, 5. s.

		Kemalettin Koç , “Orta Anadolu”, 9. s.
		Rıza Bulut , “Saban Demiri”, 11. s.
368. sayı	01.03.1951	Metin Eloğlu , “Hasat”, 10. s.
		Sunullah Arısoy , “Türkölere Övgü”, 12. s.
369. sayı	01.04.1951	Arif Hikmet Par , “Mustafa Kemal’in Saçları”, 7. s.
		Hasan Şimşek , “Mektup”, 7. s.
373. sayı	01.08.1951	Arif Hikmet Par , “Mustafa Kemal’in Güvercini”, 5. s.
		Halim Yağcıoğlu , “Uzaklarda”, 6. s.
		Hasan Şimşek , “Memleket”, 5. s.
374. sayı	01.09.1951	Arif Hikmet Par , “Mustafa Kemal’in Atı”, 6. s.
		Başaran , “Tayfa”, 18. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu , “Türk Çocuk”, 11. s.
375. sayı	01.10.1951	Halil Ulusoy , “Talih”, 11. s.
		Teoman Karahun , “Yalınayak’a Ağıt”, 14. s.
376. sayı	01.11.1951	Adnan Bulak , “On Üç Yıl Uzak”, 6. s.
		Adnan Günay , “Büyük Yas”, 11. S.
		Arif Hikmet Par , “Mustafa Kemal’in Neşesi”, 9. s.
		Behçet Necatigil , “Resim”, 3. s.
		İlhan Demiraslan , “Atatürk”, 4. s.
		M. Sunullah Arısoy , “Mustafa Kemal Türküsü”, 7. s.
		Mesut Tarcan , “Kasım Rüzgârları”, 15. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Eşsiz Yürek”, 6. s.
		Tarık Dursun K. , “Uyanık Uyku”, 12. s.
		Tarık Orhan , “Atatürk”, 8. s.
		Teoman Civelek , “Yaşasın Atatürk”, 14. s.
		Teoman Karahun , “Atatürk”, 9. s.
		Turgut Uyar , “Gazi Paşa’ya Ağıt”, 6. s.
377. sayı	01.12.1951	Başaran , “Yılın İlk Ürünü”, 10. s.
		Hasan Şimşek , “Memleketime Kaside”, 7. s.
		İlhan Demiraslan , “Çemberlitaş”, 8. s.

		Oğuz Kâzım Atok , “Mitât Paşa”, 8. s.
380. sayı	01.03.1952	Arif Hikmet Par , “Rüzgârımızda Mustafa Kemal”, 15. s.
381. sayı	01.04.1952	Âdil Turan , “Türkiye”, 19. s.
		Bedri Rahmi Eyüboğlu , “Türküler Dolusu”, 4. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu , “Sığamıyorum”, 15. s.
384. sayı	01.07.1952	Sabih Şendil , “Türkiye”, 16. s.
385. sayı	01.08.1952	Doğan Ergeneli , “Yeşilirmak Dolaylarında”, 11. s.
		Refik Ergün , “Kabul Olan Dua”, 11. s.
387. sayı	01.10.1952	Başaran , “Harman Sonu”, 15. s.
388. sayı	01.11.1952	Âdil Turan , “10 Kasım 1938’den Bugüne”, 9. s.
		Adnan Bulak , “Büyük”, 4. s.
		Ahmet Bozkurt , “Ataya Ağıt”, 21. s.
		Cevdet Atmaca , “1938-1952”, 13. s.
		Doğan Ergeneli , Atadan Hatıralar , 22. s.
		F. Karahun , “Ağıt”, 4. s.
		Hüsnü Küçük , “10 Kasım Kadar”, 16. s.
		M. Sunullah Arısoy , “Mustafa Kemal Türküsü”, 7. s.
		Mesut Tarcan , “Bir Türkü Söylüyorum Gök Mavisini”, 12. s.
		Muzaffer Erdost , “Atatürk Dersi”, 16. s.
		Muzaffer Yüzbaşıoğlu , “Ağıt”, 23. s.
		Necati Diren , “Mustafa Kemal Dedik”, 21. s.
		Özker Yaşın , “Vatan Rüzgârıyla Dalgalandı”, 15. s.
		Rıza Bulut , “Mavi Gözlü Paşaya”, 19. s.
		Sabahattin Kudret Aksal , “Bir Resimde Atatürk”, 3. s.
		Turgut Uyar , “Nutuk”, 5. s.
		Ümit Yaşar , “Ölümsüz Atam İçin”, 19. s.
		Zahit Özak , “1952 Yılında Atatürk”, 22. s.
389. sayı	01.12.1952	Ali Püsküllüoğlu , “Çapa Vakti”, 11. s.
		Arif Hikmet Par , “Mustafa Kemal’in Elleri”, 12. s.
390. sayı	01.01.1953	Başaran , “Traktör Üstüne Söylenmiştir”, 16. s.

393. sayı	01.04.1953	Nabi Üçüncüoğlu, “Memleket”, 17. s.
		Talip Apaydın, “Övgü”, 8. s.
		Teoman Karahun, “Memleket Aşığı”, 17. s.
394. sayı	01.05.1953	Arif Hikmet Par, “Bizans Göründü Karşıdan”, 7. s.
		Başaran, “Haber”, 7. s.
		Celâl Çumralı, “Tezek”, 18. s.
		Mustafa Şerif Onaran, “Bizans’ın Çevresinde Fetih Gecesi”, 9. s.
		Teoman Karahun, “Memleketim”, 16. s.
395. sayı	01.06.1953	Ali Püsküllüoğlu, “Şehit”, 14. s.
		Nâdir Gû, “Fatih’in Topları”, 13. s.
		Teoman Karahun, “Memleket Senaryosu”, 13. s.
396. sayı	01.07.1953	Cevdet Atmaca, “Atatürkle Fatihimiz”, 23. s.
		Özker Yaşın, “Saz Şairi”, 16. s.
397. sayı	01.08.1953	Talip Apaydın, “Tokat Dolaylarında”, 6. s.
399. sayı	01.10.1953	Nahit Ulvi Akgün, “Tanıdığım Öğretmen”, 11. s.
402. sayı	01.01.1954	Teoman Karahun, “Tuz Gölü”, 27. s.
405. sayı	01.04.1954	Talip Apaydın, “Köy Okulları”, 5. s.
408. sayı	01.07.1954	Gülten Akın, “Öğretmen Nevin”, 16. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu, “Memiş”, 16. s.
421. sayı	01.08.1955	Jülide Gülizar Ergüven, “Memleket Türküleri”, 13. s.
441. sayı	01.11.1956	Cahit Sıtkı Tarancı, “On Kasım”, 3. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu, “Saat Kaç”, 8. s.
		Türkân İldeniz, “Ata’ya Deyiş”, 9. s.
		Ümit Yaşar, “Mustafa Kemal’i Düşünüyorum”, 6. s.
489. sayı	01.11.1958	Behçet Necatigil, “Türklük Atatürk”, 3. s.
660. sayı	15.12.1965	Cemal Nalçacı, “Özgülük Ağacı”, 10. s.
849. sayı	01.06.1978	İlhan Demiraslan, “Sungurlu Yöresi Hitit”, 10. s.
853. sayı	01.10.1978	İlhan Demiraslan, “Tablet”, 5. s.
854. sayı	01.11.1978	Halim Yağcıoğlu, “Atatürk Halk Okulunda”, 18. s.
		Nahit Ulvi Akgün, “Gazi Heykelinde Tedirgin

		Güvercinler”, 9. s.
		Nüzhet Erman, “Çal Kılıcını Kemal Paşam”, 13. s.
		Oğuz Kâzım Atok, “Sığamadı”, 10. s.
		Şinasi Özdenoğlu, “Bulunur Kurtaracak”, 6. s.
855. sayı	01.12.1978	İlhan Demiraslan, “Sungurlu Yöresinde Gulbang”, 8. s.
		Mahmut Alptekin, “Bağımsızlık Kapısı”, 5. s.
856. sayı	01.01.1979	Oğuz Kâzım Atok, “Yaşam Felsefesi”, 16. s.
861. sayı	01.06.1979	Nüzhet Erman, “Zorlu Savaşlara”, 12. s.
865. sayı	01.10.1979	Nüzhet Erman, “Atatürk 98 Yaşında”, 1-2. s.
866. sayı	01.11.1979	Behçet Necatigil, “Atatürk’ü Duymak”, 4. s.
		Turgut Uyar, “Gazi Mustafa Kemal”, 18. s.
875. sayı	01.08.1980	Mahmut Alptekin, “Direnme Günlüğü”, 4. s.
878. sayı	01.11.1980	Oğuz Kâzım Atok, “Atatürkçülük”, 1. s.

Tablo 3

3.1.1.3.2. Memleket Sevgisi

Buradaki şiirler bir şehri ya da semti anlatan, oraya dair özelemlerin ya da şikâyetlerin dile getirildiği şiirlerdir. En çok İstanbul, İzmir ve Antalya üzerine yazılmışlardır.

“Eyüp” (341. sayı, 7. s., 01.12.1948) adlı şiirinde **M. Sunullah Arısoy**’un yolu Eyüp’e düşmüştür. Bu vesile ile çocukluğunu hatırlar:

Hiç gitmemiştim yıllar var Eyüp’e
Dedemin bilmediğim mezarı Eyüb’tedir...
Amcam Eyüb’te oturur
Çocukluğum Eyüb’te geçti benim...
Bir “Şeyh Efendi” hatırlarım daima:
İnce ve solgun yüzlü, ihtiyar;
İnce, uzun ve beyaz sakallı!
...
Garip bir korku hissediyorum;
Yollarında Eyüb’ün, evlerinde...
“Allaha mı yakınlaştım?” diyorum:
Allaha giden yol Eyüb’ten midir?

Nedir?

Halim Yağcıoğlu, “İzmir Üstüne Varyasyonlar” (374. sayı, 9. s., 01.09.1951) şiirinde İzmir’in çeşitli mahallelerinden manzaralar çizerken bir taraftan da hatıralar canlanır gözünde:

Kalenin arkasında Kızılçulluya doğru
Teneke evler vardır gecekondular
Sonra aşağılarda Hristiyan mezarlığıyla maşatlık
Kendi dinlerince selâmlaşır.

...

Çivitli çamaşırlar beyaz beyaz
Beyaz düşüncelerin ötesinden
Rüzgâra serilmiş sallanır durur
Hâtıraların penceresinden.

Behçet Necatigil, “Bir İstanbullunun Not Defterinden” (857. sayı, 1. s., 01.02.1979) adlı şiirinde İstanbul’un eski zamanlarını özlediğini dile getirir. Şehrin o günkü halinden memnun değildir:

Mumlar, çamurlar, çarşılar
Vura vura kendimi birinden ötekine
Böyle katı oldum.

Bıçkın arabalar sıyırıp geçer beni
Her an çiğnenme korkusu
Onca eğreti oldum.

Diğer bazı şiirler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
6. sayı	01.10.1933	Sabri Esat Siyavuşgil, “Penceremden Antalya”, 9. s.
25. sayı	15.07.1934	Ömer Bedrettin, “Çoruh Akşamları”, 2. s.
40. sayı	01.03.1935	Rifat Necdet Erdemir, “Eğribel”, 13. s.
313. sayı	01.07.1946	Afif Yesari, “Haliç”, 14. s.
		Şükrü Enis Regü, “İstanbul”, 14. s.
356. sayı	01.03.1950	Muzaffer Uyguner, “Saymakadın”, 12. s.
373. sayı	01.07.1951	Cahit Obruk, “Ankara Sabahına Açıyorum Gözlerimi”,

		19. s.
382. sayı	01.05.1952	Doğan Ergeneli, “Bu Şehri Amasya’dır”, 12. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Paris Şehri, Budda, Yıldızlar”, 4. s.
383. sayı	01.06.1952	Nahit Ulvi Akgün, “Karşıyaka Vapuru”, 9. s.
		Ziya Osman Saba, “İstanbul”, 3. s.
385. sayı	01.07.1952	Mustafa Şerif Onaran, “Yeni Kapı”, 8. s.
		Orhan Veli, “Bıraktığım Şehir”, 4. s.
387. sayı	01.10.1952	Talip Apaydın, “Tokat Dolaylarında”, 15. s.
389. sayı	01.12.1952	Şükrü Kurgan, “İstanbul’un Sesleri”, 5. s.
393. sayı	01.04.1953	Halim Yağcıoğlu, “Cebecide”, 11. s.
394. sayı	01.05.1953	Özker Yaşın, “İstanbul Renkler İçinde”, 10. s.
		Ziya Kaya, “İstanbul Limanı”, 11. s.
395. sayı	01.06.1953	Halim Yağcıoğlu, “İstanbul İçin”, 8. s.
		Talip Apaydın, “Tokat Dolaylarında”, 6. s.
396. sayı	01.07.1953	Bedri Rahmi, “Dalyan”, 5. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Notre-Dame De Paris”, 4. s.
398. sayı	01.09.1953	Ünal Tekinalp, “Ayasofya’nın Çanları Çalıyor”, 21. s.
433. sayı	01.07.1956	Cahit Külebi, “İzmir”, 3. s.
440. sayı	01.10.1956	Fikret Menemencioğlu, “Bilemezsin Sen”, 22. s.
859. sayı	01.04.1979	Behçet Necatigil, “Bir İstanbullunun Not Defterinden II”, 4. s.

Tablo 4

3.1.1.4. Üzüntü ve Keder

Bu başlık altında topladığımız şiirler bir kederi, buhranı, ölümü, umutsuzluğu, korkuları anlatan, beklenmeyen durumlar karşısındaki çaresizliği ifade eden, çeşitli durumlardan şikâyeti belirten şiirlerdir. Bir ömrün çabucak geçip gitmesi, yalnızlığın verdiği sıkıntı, geçmiş günlerin özlemi gibi konular da bu şiirler içinde yer alır.

Ahmet Kutsi Tecer “*Rüzgâr Gülü*” (30. sayı, 2. s., 1 Ekim 1934) adlı şiirinde baharı ve gül kokusunu duyar ve uzaklara, sonsuzluğa gitme arzusunu dile getirir:

Her yandan duyarım bir gül kokusu,
Meltemle dağıtır uzak bahçeler.
Günbatısı, poyraz ve gündoğusu,
Cenup rüzgârları ruhuma serper.

Gün olur içimi kaplar yolculuk,
açılır karşımda yol olur ufuk,
Şark, Garp, Şimal, Cenup ... bütün sonsuzluk,
bir ses: “Ne tarafa gidersen gül” der.

Ünlü “*Neredesin*” şiirindeki gizemli “ses”e benzeyen bir ses şairi çağırmaktadır burada da. Kaçma arzusu şairin sanatında görülen bir özelliktir. Mistik ilhamlarla ve çoğu zaman yaşanan mekândan uzaklaşma, bilinmeyen ama güzel olduğu düşünülen başka bir yere gitme isteği o dönem bireysel konularda şiir yazan şairlerimizde sık görülen bir özelliktir. Bu kimi zaman Allah, sonsuzluk, öte âlem olabilirken kimi zaman da bıkkınlıkla ve bunalmışlıkla gelen ölümdür. Bu konuda Necip Fazıl Kısakürek ve Ahmet Hamdi Tanpınar ilk akla gelenlerden.

“*Keder ve Ümit*” (32. Sayı, 5. S., 1 Kasım 1934) şiirinde minicik bir kâseye ümitlerini, kocaman kalaylı bir kazana da kederlerini koyar, ikisi de almaz.

“*Rüzgâr*” (3. Sayı, 9. S., 15 Ağustos 1933) şiirinde rüzgârların uğultusu ve sesini şair bir orduya benzetir. “Korkunç gece”yi ve “bu ordu”yu dünyadaki bütün ruhlar doldurmuştur. Şair bu şiirde rüzgârlı bir geceyi ölüme davet olarak görür:

Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir akın ...
Bayraklar, havada yer yer bayraklar,
Ve ruhlar zafere eren bu harbin
Sonunda cennete kavuşacaklar.

...
Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir akın ...
Alnımdan aşılıyor köpürmüş atlar.
Rüzgârlar, ya beni burada bırakın,
Ya beni göklere alsın kanatlar.

“*Bakıcı*” (50. Sayı, 2. s., 1 Ağustos 1935) şiiri ise bilinç akışıyla yazılmış gibidir. Hisler ve duygular çağrışım veren kelimelerle dökülür. Ölümün seremonisi gibidir. Şiirin başlığındaki “bakıcı” fal bakan kimsedir. Onun ağzından anlatılır:

Önümden geçiyor cellat,
Havada kızıl bir kanat.

Önümden geçiyor ölüm ...

Boru sesleri dindi ...
Görmüyorum, görmüyorum ...

Ahmet Kutsi Tecer’in şiirleri sade ve açık bir üslûpla kaleme alınmıştır. Söz sanatları ve sıfatlara şiirlerinde fazla yer vermez. Buna rağmen sesin ahengine önem vermiş, kulağa hoş gelen şiirler vücuda getirmiştir. Mehmet Kaplan “Neredesin” şiirini incelediği yazısında onun için şöyle der: “Ahmet Kutsi Tecer, Orhan Veli Neslinden önce, Türk şiirini sade, saf ve çıplak hale getirenlerin başında gelir.”¹⁵³

Ahmet Kutsi’nin bu konudaki öteki şiirleri: “*Yelken*” (44. sayı, 6. s., 01.05.1935), “*Deniz*” (1. sayı, 7. s., 15.07.1933), “*Bakıcı*” (50. sayı, 2. s., 01.08.1935) “*Pervane*” (9. sayı, 2. s., 15.11.1933).

Şevket Hıfzı Rado’nun “*Bir Gün*” (19. sayı, 10. s., 15 Nisan 1934) adlı şiirinde uzaklara kaçıp gitme ve ruhu özgürleştirme motifi vardır:

Bir gün geldiğim yola
Dönüp bir bakıverssem ...
Tüy gibi sağa sola
Rüzgârla akıverssem ...
Bir hat çeksem kedere,
Ruhumu birden bire
Git istediğin yere
Diyip bırakıverssem ...

Şevket Hıfzı Rado “Şevket Hıfzı” adıyla *Varlık*’ta (1933-1934) şiirlerini yayınlamış ve bunları 1970 yılında “*Şiirler*” adlı kitabında toplamıştır. Çeşitli

¹⁵³ A.g.e., s. 65.

sohbetlerini içeren kitapları ile gezi yazıları vardır. Şiire lise yıllarında başlamıştır. Edebiyata yönelmesinde Fransızca hocası **Nurullah Ataç**'ın büyük katkısı olmuştur.

“1931 ve 1932’de Şevket Hıfzı imzasıyla Muhit, Milli Mecmua, ardından Varlık’ta çıkan şiirleriyle Ahmet Hâşim ve Cahit Sıtkı’nın (Tarancı) dikkatini çekti. Necip Fazıl’ın Ağaç mecmuasını çıkarmasına yardımcı oldu. Söyleyişte Necip Fazıl etkisi belirgin olan şiirlerinde hüznün ve yalnızlık gibi duygular ağır basar; içine kapalı, bedbin bir ruh hali hissedilir. Bazı şiirleri bestelenmiştir.”¹⁵⁴

Şairin ilgili konudaki diğer şiirleri ise şöyledir: “*Serseri Huylu Gemiler*” (28. sayı, 13. s., 01.09.1934), “*Kördüğüm*” (3. sayı, 4. s., 15.08.1933), “*Kaybolan Sevdiklerim*” (47. sayı, 5. s., 09.06.1935), “*Siyah Kedilerim*” (17. sayı, 10. s., 15.03.1934), “*Yalnızlık*” (23. sayı, 8. s., 15.06.1934).

Sevdiklerinden uzak olan **Ziya Osman Saba** (4. sayı, 12. s., 1 Eylül 1933) “*Kuyular*” şiirinde ölmüş yakınlarını kendine daha yakın bulur. Onların ölümünü bir kuyuya benzetir. Bu kuyudan onları çekip çıkarmak ister ancak kuyu bir tuzaktır, şairi kendine çeker:

Benden bütün insanlar öyle kaldı ki ırak
Elbet ölümler bana daha yakın diyorlar.
Onlar beni anıyor: oğlum, kardeşim, yavrum ...
Onların sesini emmiş susuyor toprak.
...
Sular beni çekiyor, kuyular bana tuzak:
Kalbimi yavaş yavaş avucuna alarak.
Mehtaplı kıyılarda şarkı söylüyor ölüm.

Bu şiirde yalnızlık ve özlem öne çıkıyor. Yalnız kalan şair bu anda ölen sevdiklerini kendine daha yakın bulur.

Ölen yakınların ve yaş ilerledikçe çöken hüznün anlatıldığı pek çok şiir *Varlık*’ta yer almıştır. Bu şiir de bunlardan biridir. Ziya Osman Saba ölümünden korkmaz, hatta pek çok şiirinde ölümü rahat bir kabulleniş vardır. Ancak ölen yakınların bıraktığı boşluk onu kederlendirir.

¹⁵⁴ Mehmet Törenek, “Şevket Rado”, **İslam Ansiklopedisi**, cilt 34, s. 391.

Bu konudaki diğer şiirleri ise şöyledir: “*Alışmak*” (373. sayı, 4. s., 08.1951), “*Orada Da Geçiyor Günler*” (53. sayı, 3. s., 15.09.1935), “*Çocuklar Bakıyorlar*” (340. sayı, 4. s., 11.1948), “*Hayat Ömrüm Boyunca*” (150. sayı, 18. s., 01.10.1939), “*Gitmek*” (9. sayı, 3. s., 15.09.1933), “*Sabah*” (18. sayı, 6. s., 01.04.1934), “*Sessiz Sokak*” (41. sayı, 2. s., 15.03.1935), “*Baharı Beklerken Yazılmış Şiir*” (160. sayı, 6. s., 01.03.1940), “*Her Sabah Uyanınca*”, “*Akşam*”, “*Yaşamak Artık Rabbim*” (165. sayı, 9. s., 15.05.1940), “*İyi İnsanlar*” (185. sayı, 9. s., 15.03.1941), “*Bir Ölünün Arkasından*” (199. sayı, 9. s., 15.10.1941), “*Kavuşmalar*” (201. sayı, 4. s., 15.11.1941), “*Evim, Karım, Çocuğum*” (205. sayı, 3. s., 15.01.1942), “*Toprağım*” (206. sayı, 12. s., 01.02.1942), “*Sevgiler*” (208. sayı, 6. s., 01.03.1942), “*Hatıra*” (221. sayı, 4. s., 15.09.1942), “*Bir Yer Bilirim*” (232. sayı, 5. s., 01.03.1943), “*Bende*” (246. sayı, 4. s., 01.10.1943), “*Sabahın Dördü*” (260.-261. sayı, 3. s., 1-15.05.1944), “*Yeniden Başlayış*” (314. sayı, 4. s., 01.09.1946), “*Hatıra*” (221. sayı, 4. s., 15.09.1942), “*Bende*” (246. sayı, 4. s., 01.10.1943), “*Geçen Zaman*” (250-251. sayı, 10. s., 15.12.1943), “*Güz*” (316. sayı, 3. s., 01.11.1946), “*Hiçbir Şey*” (353. sayı, 3. s. 01.12.1949), “*Geçmiş Günleri Düşünmek*” (360. sayı, 3. s., 01.06.1950), “*Pencereden Bakınca*” (401. sayı, 3. s., 01.12.1953), “*Emanet*” (418. sayı, 3. s., 01.05.1955), “*Sefer Hali*” (397. sayı, 3. s., 01.08.1953).

Nezihe Şefik “*Günlerin Sonu*” (7. Sayı, 9. S., 15 Ekim 1933) şiirinde geçip giden, döndürülemeyen zamanı ve umutsuzluğu dile getirir:

Ah o günler ki döner
Saça düşen aklara ...
Eski bir türkü iner
Gözlerden dudaklara ...

Aranırken içe denk
Yeni bir ses, ahenk.
Kaçışır her ışık, renk
Çok, çok, çok uzaklara ! ...

Diğer şiirleri ise şöyledir: “*Öldüğüm Gün*” (14. sayı, 12. s., 01.02.1934), “*Uyku*”, 10. sayı, “*Geceler*” (6. s., 13. sayı, 15.01.1934).

“*Büyük Bilgin Ölürlen*” (35. Sayı, 7. Sayfa, 15 Aralık 1934) şiirinde **Şükûfe Nihal Başar** tek başına ölen bir şairi anlatır. Odasında yalnız olan şair yanında ne bir dost ne bir eş bulur. Vefasızlık çeker:

Fırtınanın, karın ortasındasın;
Kurtlar, kuşlar cevap verir sesine...
Kırılan dallarla kuru yapraklar
Gömülür odanın penceresine...

Kadriinin bilinmediğini düşünür. Eserleri bile yerlere “kilim” olmuştur:

Beklediklerinden kesildi umut;
Canını verdiği gençliği unut...
Seni bir kurumuş dal gibi attı
Bilginle tam kırk yıl beslediğin yurt.

Yalnızlık, kimsesizlik ve kış ölümü getirir. Son ateş de söner, bakışlar son kâğıtlarda mihlanıp kalır:

Ölüm, bir kahkaha, kırık camlarda...
Son ateşin söndü savrulan karda
Donmuş bakışların mihlanıp kaldı
Duvarda çırpınan son kâğıtlarda...

Bu şiir “sanatçı bunalımı”nı ifade eden şiirlerdendir. Ancak ilginç olan şairin kendine dışarıdan bakmasıdır. “Şükûfe Nihal’in şiirlerine kendi dünyası iki boyutlu olarak yansır. Birinde kendi gözüyle kendisini anlatırken, diğerinde başkasının gözüyle kendisini anlatır. Diğer bir deyişle ilkinde bir “iç-bakış”, ikincisinde bir “dış-bakış” söz konusudur.”¹⁵⁵ Burada söz konusu olan bir “dış-bakış”tır. Burada kendini “büyük bilgin” olarak adlandırmasında “mitolojik” bir çağrışım yaptığı düşünülmektedir.

Şükûfe Nihal Başar, Cumhuriyet dönemi aydın kadın şair ve yazarlarımızdandır. Önceleri aruzla yazan şair sonra heceye dönmüştür. Eserlerinde kadın konusunu bilinçli olarak ele almıştır.¹⁵⁶

¹⁵⁵ Türkân Yeşilyurt Kayhan, **Kadın Şairde Kadın: Şükûfe Nihal’in Şiirleri**, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Haziran 2005, s.45.

¹⁵⁶ İnci Enginün, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, 5. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 41.

Necip Fazıl Kısakürek “*Yolculuk*” (15. Sayı, 1. s., 15 Şubat 1934) şiirinde yaşamın ötesine kaçıp gitmeyi ister:

Yolculuk, her zaman düşündüm onu;
İçimde bu azgın davet ne demek?
Oraya, neredeyse güneşin sonu,
Uçmak, kayıp gitmek, kaçıp dönmemek.

Bu şiirde “meçhul ve ebedî hayata bir davet” vardır. “1934 yılında yayımlanan şiirin, şairin hayatındaki büyük değişimin yaşandığı yıla tekabül etmesi münasebetiyle ayrıca önemli olduğunu belirtelim.” Yoğun bir “arayış” duygusu ve “benliği aşma isteği” belirgin olarak görülür.¹⁵⁷

Şairin bu konudaki bir başka şiiri “*Bu Yağmur*” (7.Sayı, 6. s., 15 Ekim 1933) dur. “Şiirde ‘yağmur’, zamanı temsil eden bir imge olarak kullanılır. Üç bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde zamanın ilerleyişinin, insan üzerinde bıraktığı tesir anlatılır.”¹⁵⁸

Bu yağmur, bu yağmur, bu kıldan ince,
Nefesten yumuşak, yağan bu yağmur.
Bu yağmur, bu yağmur, bir gün dinince,
Aynalar yüzümü tanımaz olur.

“Bu Yağmur”daki yağmur ve diğer şiirlerinde de kaldırımlar, odadaki mangal, bahçedeki heykel alelâde obje olmaktan çıkarak şairin iç dünyasıyla özdeşleşmiştir.¹⁵⁹

Necip Fazıl Kısakürek “hareket noktası olarak memleket edebiyatını” alan şairlerin karşısında “öz şiir”in peşinden gitmiş, “mistik ve dini bir heyecana” kapılmıştır. “Görünenin ardını araştırmış” ve “mistik bir anlayış” geliştirmiştir. “O da Halk şiiri geleneğinden hareket etmiş, heceyi kullanmış, batı şiiriyle kendi geleneğimizi” birleştirmiştir.¹⁶⁰

¹⁵⁷ Hümeysra Hancıoğlu, **Necip Fazıl Kısakürek’in Şiirlerinde Temalar**, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s. 125.

¹⁵⁸ A.g.e., s. 95.

¹⁵⁹ Orhan Okay, **Necip Fazıl Kısakürek**, İslam Ansiklopedisi, c. 25, s. 487.

¹⁶⁰ İnci Enginün, a.g.e., s. 59.

Melih Cevdet Anday, ilk kez *Varlık*'ta adını duyuran şairlerdendir. 1936 yılında “Ukde” şiiriyle 81. sayıda yer alır. “İlk şiiri “Ukde” Varlık Dergisinde çıkan (15 Kasım 1936) Melih Cevdet, derginin daha sonraki sayılarında, liseden arkadaşları Orhan Veli ve Oktay Rıfat’la birlikte şiirler yayımlayarak Yeni Şiirin üç öncüsünden biri oldu.”¹⁶¹

“Ukde” (81. sayı, 6. s., 15 Kasım 1936) şiirinde çaresiz kaldığı bir anda içindeki ukdeyi dile getirir:

Bir gün ışığa döner yaprak,
Üzümler kızarır kütükte,
Elbette diner bu sağanak,
Kaybolur içimdeki ukde.

...
Bir gün ışığa döner yaprak,
Üzümler kızarır kütükte,
Elbette diner bu sağanak
Kaybolur içimdeki ukde.

Şiire başladığı yıllarda Nazım Hikmet’ten, Cahit Sıtkı Tarancı’dan etkilenen şair lirizme pek önem vermez. Materyalist bir şiirin peşindedir ilk zamanlarda. Daha sonra mitoloji ve Halk şiiri unsurlarını kullandığı bir şiir tarzı benimser.

Orhan Veli de ilk şiiri *Varlık*'ta çıkan isimlerdendir. “Oaritys” adlı bu şiir 1936 yılında 82. sayıda yayınlanmıştır. Konusu “ilk aşkı”tır. Beş dörtlükten oluşan, her kıtası kendi içinde a/b/b/a şeklinde kafiyeli olan bir şiirdir. Biz Orhan Veli’nin bu şiirini değil de konumuzla ilgili olabilecek “keder”le ilgili şiirlerini ele alıyoruz.

Orhan Veli “*Odanda*” (83. sayı, 5. s., 15 Aralık 1936) şiirinde savaşa olan tepkisini *Habil ve Kabil* kıssasına ait metaforları kullanarak dile getirir:

Kardeşini öldürüyor Kaabil,
İçimde bir yalnızlık duygusu,
Ölüm kadar uzun yaz uykusu,
Sıkıntı ile geçilen sahil.

Bağlanıyor bir iple, bir sürü

¹⁶¹ Behçet Necatigil, a.g.e., s. 52.

Düşünce köyleri birbirine,
Çöküyor her şeyin üzerine
Hülyam boyunca kurduğum köprü.

Bu şiir de a/b/b/a şeklinde kafiyeleşir. Şiir 12 dördlüktür. “Kardeşini öldürüyor Kaabil” diye başlayan kıta her üç kıtada bir tekrarlanarak toplam dört kez yinelenir.

Mehmet Kaplan’ın Orhan Veli için yaptığı şu değerlendirme dikkate şayandır: “Orhan Veli, delikanlılık çağına has ve daha ziyade muhitinden gelen sathî garabet gösterilerine rağmen, öz itibarıyla gerçek bir şairdi. Tabiatın ve hayatın güzelliğini derinden hissederek, içli, ince duygulu, hattâ biraz romantik, santimental bir insan; şiirin ebedî sırlarına vakıf ve onlardan ustalıkla faydalanmasını bilen bir sanatkârdı. Onu taklid edenler, ona has olanı değil, âriyet ve geçici olanı taklit ettiler.”¹⁶²

Orhan Veli’nin ilk şiir kitabı 1941 yılında çıkan “*Garip*”tir. Burada “*Şiir Hakkında Düşünceler*”ini açıkladığı bir önsöz bulunmaktadır. Bu önsöz “*Şiire Dair*” başlığı altında 1939 ve 1940 yıllarında parça parça *Varlık*’ta basılmıştır. Kitaptaki bu önsözün ardından Melih Cevdet, Oktay Rıfat ve Orhan Veli’nin seçilmiş şiirleri gelir.¹⁶³

Garip, bir kitabın adı olduğu kadar bir akımın da adıdır. Sonradan “Birinci Yeni” diye anılan bu akımın temel ilkeleri kitabın önsözünde açıklanmıştır. Buna göre *Garipçiler*, kendilerinden önceki toplumcu/gerçekçi şiire, hece şiirine ve Ahmet Haşim’in şiir diline ve anlayışına karşı çıkmaktadırlar. “Şiirin ölçü ve uyaktan, eski deyimle hayal ve tasvirden, teşbih ve istiareden, belâgat ve şiiriyetten kurtulmasını, “havas” yerine “avam”a seslenmesini, gündelik yaşama ve küçük insana açılmasını isterler.”¹⁶⁴

¹⁶² M. Kaplan, “İstanbul’u Dinliyorum”, *Edebiyatımızın İçinden*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 247.

¹⁶³ Asım Bezirci, *Orhan Veli: Yaşamı, Kişiliği, Sanatı, Eserleri*, İstanbul, Evrensel Basım Yayın, 2003, s. 59.

¹⁶⁴ A.g.e., s. 61.

Garip akımı konuşma diline yaklaşması, kullandıkları sözcüklerin seçimi ve halk dilinin ve türkülerinin değerlendirildiği şiirler ile döneminde ve sonraki nesil üzerinde etkili olmuştur. Ancak, eski şiirin yıkılmasında büyük yararı dokunan *Garip ilkeleri* zamanla işlevini yitirmiştir. “Orhan Veli’nin ve arkadaşlarının o günlere kadar dergilerde çıkmış olan şiirleri genellikle “garip” karşılanmıştır. Dili ve vezinsiz ve kafiyesiz oluşu, neredeyse herkesin kolaylıkla yazabileceği zannedilecek kadar çocukça oluşu garipsenmiştir.”¹⁶⁵

Orhan Veli’nin üzüntü ve kederlenme üzerine diğer şiirleri şöyledir: “*İçkiye Benzer Bir Şey*” (374. sayı, 4. s., 01.09.1951), “*Vatan İçin*” (313. sayı, 4. s. 01.08.1946), “*Taklit*” (157. sayı, 5. s. 15.01.1940), “*Destan Gibi’den Bir Parça*” (308. sayı, 26. s., 01-15.05.1946), “*Yaşıyor musun*” (382. sayı, 5. s., 01.05.1952), “*Lâkırdılarım*”, “*Bizim Gibi*”, “*Karanfil*” (151. sayı, 17. s., 15.10.1939), “*Sabaha Karşı*”, “*Gemilerim*”, “*Bayram*” (161. sayı, 10-11. s., 15.03.1940), “*Kuş ve Bulut*” (O. Veli O. Rıfat) (161. sayı, 10-11. s., 15.03.1940), “*Sevdaya mı Tutuldum*”, “*Quantitatif*”, “*Sokakta Giderken*”, “*Kitabei Sengi Mezar*” (161. sayı, 10-11. s., 15.03.1940).

Baki Süha Ediboğlu’nun “Atlı” (38. sayı, 9. s., 1 Şubat 1935) şiirinde şairin gönlünde sebepsiz bir iç sıkıntısı vardır. Bahar onun için sona ermiştir. Bu sıkıntıyla kendini öldürülen kahraman bir atlıya benzetir. Bu şekilde geceyi bekler:

Geceyi beklemek ne kadar tatlı
Kederin karanlık kâinatında.
Gönlüm öldürülen kahraman atlı
Gibi yine dimdik durur atında.

Bu konudaki diğer şiirleri: “*Pars*” (78. sayı, 11. s., 01.09.1936).

Diğer bazı şairler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1. sayı	15.07.1933	Kemalettin Kâmi, “Zaman İçinde”, 1. s.

¹⁶⁵ Orhan Okay, **Poetika Dersleri**, “Orhan Veli ve Garip Önsözü”, 5. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016, s. 39.

		Şevket Hıfzı , “Yanan Mum”, 14. s.
3. sayı	15.08.1933	Hamit Macit , “Dağlılar”, 8. s.
5. sayı	15.09.1933	Cahit Sıtkı Tarancı , “Kuyu”, 6. s.
		Necmettin Halil Onan , “Gel”, 8. s.
7. sayı	15.10.1933	Ahmet Muhip , “Kargalar”, 7. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “Aynalarda Gece”, 9. s.
9. sayı	15.11.1933	Ahmet Muhip , “Ve Böyle Bir Teviye”, 5. s.
		Kemalettin Kâmi , “N’oldu”, 1. s.
10. sayı	01.12.1933	Ömer Bedrettin , “Bir Kahkaha Peşinde”, 6. s.
		Şevket Hıfzı , “Gölgeler”, 4. s.
11. sayı	01.12.1933	Ahmet Rauf , “İstek”, 8. s.
		Cevdet Kudret , “Seyahat”, 3. s.
12. sayı	01.01.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Akşamlayın”, 2. s.
13. sayı	15.01.1934	Fevziye Abdullah Tansel , “İç Sıkıntısı”, 13. s.
		Nazım Kemal , “Deniz”, 13. s.
		Sabahat Reşat , “Ölüm Güldü”, 13. s.
		Şevket Hıfzı , “Bu Âlem Karmakarışık”, 3. s.
14. sayı	01.02.1934	Ömer Bedrettin , “Bir Gün”, 7. s.
		Salahattin Edip , “Keder ve Yalnızlık”, 8. s.
15. sayı	15.02.1934	Feridun Fazıl , “Dönüş”, 11. s.
16. sayı	01.03.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Sular, Ağaçlar, Kuşlar”, 6. s.
		Hayrettin Kâzım , “Hatıra”, 4. s.
		İlhami Bekir Tez , “Hatice Teyzem”, 4. s.
		Şevket Hıfzı Rado , “Ölümler”, 10. s.
17. sayı	15.03.1934	Ömer Bedrettin , “Ufuk Hasreti”, 7. s.
19. sayı	15.04.1934	Kemalettin Kâmi , “Son”, 4. s.
20. sayı	01.05.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Hatıralar”, 8. s.
21. sayı	01.05.1934	Ahmet Muhip , “Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar”, 8. s.
22. sayı	01.06.1934	Esat Demiray , “Lambalar”, 11. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Sandallar”, 9. s.

		Ömer Bedrettin , “Güzeller Bahçesinin Hatırası”, 4. s.
		Ömer Bedrettin , “Güzeller Bahçesinin Hatırası”, 4. s.
23. sayı	15.06.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Sayıklıyan Ağaçlar”, 9. s.
		Suat Salih , “Sanatkâra”, 15. s.
		Suzi Can , “Gelmiyen Yolcu”, 12. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Vehim”, 12. s.
24. sayı	01.07.1934	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Göçsem”, 13. s.
25. sayı	15.07.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Eşya”, 12. s.
26. sayı	01.08.1934	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Bu Dağlar”, 3. s.
		Namık Kâşif , “Serseri”, 5. s.
		Rıza Vural , “Karanlıklar”, 8. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Kuruntu”, 11. s.
27. sayı	15.08.1934	Ahmet Muhip , “Ayrılış”, 7. s.
		Feridun Fazıl , “Tek Kalacağım”, 7. s.
		Hamit Macit , “Öyle Değil mi”, 10. s.
		Ömer Bedrettin , “Yayla Dumanı”, 2. s.
28. sayı	01.09.1934	M. Şefik , “Gölgeler Gibi”, 10. s.
		Ömer Bedrettin , “Kim Bilir”, 8. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Kurulmayan Saatler”, 9. s.
29. sayı	15.09.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Renkler”, 5. s.
		Ferit Ragıp Tuncor , “Sana Anlatmayacak”, 14. s.
		İhsan Naim , “Odamda Akşam”, 12. s.
30. sayı	01.10.1934	Ahmet Muhip , “Peyzaj”, 3. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Hülya”, 9. s.
31. sayı	15.10.1934	Cahit Sıtkı Tarancı , “Gece Şarkısı”, 6. s.
		Feridun Fazıl , “Bu Çocuk Bir Çiçek Bahçesinde”, 7. s.
		İhsan Naim , “Uyku”, 8. s.
		Namık Kaşif , “Kilitlenen Uykular”, 14. s.
		Reşat Cemal Emek , “Düşün”, 10. s.
32. sayı	01.11.1934	Celal Sahir , “Başımla Gönüm”, 4. s.

		Fuat Ömer , “Ömür”, 6. s.
		İskender Fikret , “Geceler”, 10. s.
34. sayı	01.12.1934	Fuat Ömer , “Bilmez, Kimseler Bilmez”, 8. s.
		Reşat Cemal Emek , “O Gece”, 9. s.
36. sayı	01.01.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Beni Kısıkanan Ölüler”, 3. s.
		Reşat Cemal Emek , “Bitim Ucu”, 7. s.
37. sayı	15.01.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Her Günkü Şarkım”, 3. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Ayrılıktan Sonra”, 14. s.
38. sayı	01.02.1935	Reşat Cemal Emek , “Mumya”, 10. s.
39. sayı	15.02.1935	Hamit Macit , “Dönüş”, 8. s.
40. sayı	01.03.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Gün Sonu”, 3. s.
		Haşim Nezihi , “Ömrümüz”, 14. s.
41. sayı	15.03.1935	Faruk Mümtaz , “Dönüş”, 9. s.
42. sayı	01.04.1935	Reşat Cemal Emek , “Bir Fikrin İstirabı”, 9. s.
43. sayı	15.04.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Havuz”, 2. s.
		Fuat Ömer , “Düğün”, 6. s.
		Sabahattin Ali , “Ruhumun Dalgaları”, 3. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Teselli”, 8. s.
44. sayı	01.05.1935	İhsan Aygün , “Yalnızlık”, 7. s.
45. sayı	15.05.1935	Ali Mümtaz , “Son Mevsim”, 4. s.
		Reşat Cemal Emek , “Bir Fikrin İstirabı”, 8. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Rüyalarım”, 10. s.
46. sayı	01.06.1935	Yakup Sabri Olcaytu , “Sana En Çok Yaklaştığım An”, 3. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Sana En Çok Yaklaştığım An”, 3. s.
47. sayı	15.06.1935	Murat Barlas , “Yalnızlık”, 11. s.
		Reşat Cemal Emek , “Kaybolan Sevdiklerim”, 5. s.
49. sayı	15.07.1935	Halit Fahri Ozansoy , “Geçen Bir Şenlik İçin”, 4. s.
		İhsan Aygün , “Put”, 5. s.
50. sayı	01.08.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Tanrıyla Baş Başa”, 3. s.

		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “İstek”, 6. s.
		Reşat Cemal Emek , “Gençlik Türküleri”, 7. s.
51. sayı	15.08.1935	Cahit Sıtkı Tarancı , “Bir Ölünün Rüyası”, 3. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “Ölüm”, 3. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “Bir Ölünün Rüyası”, 2. s.
53. sayı	15.09.1935	Ahmet Muhip , “Adamlar”, 7. s.
		Baki Süha Ediboğlu , “O Yüce Dağ”, 11. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Yüzüme Değen Boşluk”, 8. s.
54. sayı	01.10.1935	Ahmet Muhip , “Sesler”, 1. s.
		Behçet Necatigil , “Gece Ve Yas”, 11. s.
55. sayı	15.10.1935	Halil Sezai Paracıkoğlu , “Günlerim”, 15. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Yalnızlık”, 7. s.
		Yakup Sabri Olcaytu , “Yalnızlık”, 7. s.
56. sayı	01.11.1935	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Gece Yarısından Sonra Kâğıtlar”, 12. s.
		Sabri Esat , “Kıyıda Uyuyan Adam”, 1. s.
		Sabri Esat , “Kıyıda Uyuyan Adam”, 1. s.
78. sayı	01.10.1936	Fuat Ömer , “Tarla”, 4. s.
		Mübin Manyasiğ , “Kalkan”, 8. s.
		Vasfi Mahir , “Sel”, 7. s.
81. sayı	15.11.1936	Melih Cevdet , “Ukde”, 6. s.
		Sabri Esat , “Sihirli Oda”, 4. s.
83. sayı	15.12.1936	Fuat Ömer , “Petek”, 4. s.
90. sayı	01.04.1937	Oktay Rıfat , “Tomurcuk”, 6. s.
		Süreyya Baydargil , “Yabancı”, 8. s.
91. sayı	15.04.1937	Cevdet Kudret , “Duman”, 3. s.
		Hayrettin Kâzım Boyova , “Gül Ağacı”, 4. s.
		Süreyya Baydargil , “Pencerende Kar”, 10. s.
139. sayı	15.04.1939	Rıfat Ilgaz , “Bekleme”, 19. s.
148. sayı	01.09.1939	Rıza Apak , “O Gün”, 20-21. s.
		Rıza Apak , “Kimsecikler Bilmeyecek”, 20-21. s.

		Rıza Apak , “Saadet”, 20-21. s.
150. sayı	01.10.1939	Rıza Apak , “Mezarlık”, “Avdet”, “Muamma”, 19. s.
151. sayı	15.10.1939	Oktay Rıfat , Tayyare , “Yaramaz Çocuklar”, “Şehitlik”, 16. s.
154. sayı	01.12.1939	Oktay Rıfat , “Ölümler ve Cepheye Giden Çocuk”, 11. s.
		Oktay Rıfat , “Ölümler ve Cepheye Giden Çocuk”, 13. s.
159. sayı	15.02.1940	Baki Süha Ediboğlu , “Mezarlık”, 16. s.
160. sayı	01.03.1940	Ömer Bedrettin , “Deniz, Gemi ve Rıhtım”, 9. s.
162. sayı	01.04.1940	Cahit Sıtkı Tarancı , “Bir Haritam Vardı Benim, Sulh Bir Hatıra Oldu”, 11. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “İmkânsız Dostluk”, “Anarşi”, “Sıla”, 10. s.
163. sayı	15.04.1940	Rıfat Ilgaz , “Kavga”, “Ziyafet”, “Macera”, 11. s.
165. sayı	15.05.1940	Cahit Sıtkı Tarancı , “Çocuk Bahçesinde Gezerken, Öyle Dalmışım ki, Bir Nehir Bilirim, Çilingir Sofrası”, 8. s.
169. sayı	15.07.1940	Sait Faik , “Marikula Doğur”, 11. s.
173. sayı	15.09.1940	Cahit Külebi , “İlkbahar Geldi”, 4. s.
177. sayı	15.11.1940	Cahit Sıtkı Tarancı , “Akıllı Robensonum, Hastanede Ziyaret Günü”, 21. s.
		İbrahim Zeki Burdurlu , “Huzurlu Buluş”, 22. s.
		Rıfat Ilgaz , “Bu Saatte”, “Son”, 21. s.
180. sayı	01.01.1941	Cahit Sıtkı Tarancı , “Irmak”, 2. s.
181. sayı	15.01.1941	Cahit Sıtkı Tarancı , “Ölü”, 2. s.
185. sayı	15.03.1941	Melih Cevdet , “Gurbet”, “Yeni Baştan”, “Bir Misafirlige”, 15. s.
		Rıza Apak , “Odam”, 11. s.
188. sayı	01.05.1941	Muzaffer Tayyib , “Dua”, 21. s.
		Rüştü Onur , “Geceye Serenad”, 21. s.
190. sayı	01.06.1941	Muzaffer Tayyib , “Merhamet Ediniz”, “İsterdim”, 22. s.

195. sayı	15.08.1941	Şükrü Enis Regü, “Defne Dalı”, 3. s.
196. sayı	01.09.1941	Rıfat Ilgaz, “Odam”, 8. s.
197. sayı	15.09.1941	Ziya İlhan, “Ömür”, 10. s.
199. sayı	15.10.1941	Hamit Macit, “Harbe Dair”, 11. s.
		Rıza Apak, “Yaşanmış Günlerle”, 11. s.
201. sayı	15.11.1941	Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Yıkansın, Gözlerim Yıkansın”, 8. s.
202. sayı	01.12.1941	Cahit Sıtkı Tarancı, “İlanı Aşk”, 11. s.
		Hamit Macit, “Harbe Dair”, 11. s.
206. sayı	01.02.1942	Cahit Sıtkı Tarancı, “Ben Aşk Adamıyım, Kış Güneşi”, 13. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı, “Yoldaş, Kur’a, Hepimize Dair”, 14. s.
208. sayı	01.03.1942	Cahit Sıtkı Tarancı, “Kırkinci Oda, Tereke, Dalgın Ölü”, 15. s.
		Sabahattin Kudret Aksal, “Obat”, 14. s.
209. sayı	15.03.1942	Muzaffer Tayyib, “Dönüş, Arzu”, 9. s.
210. sayı	01.04.1942	Fethi Giray, “İtiraf”, 12. s.
212. sayı	01.05.1942	Rıza Apak, “Kuşların Söylediğini Dinle”, 4. s.
213. sayı	15.05.1942	Cahit Sıtkı Tarancı, “İlk Cemre”, “Aşk”, “Çocukluk”, 6. s.
214. sayı	01.06.1942	Fethi Giray, “Düğün”, 7. s.
		Melih Cevdet, “Senden Utanıyorum”, “Yalan”, “Her Gece Böyle Değilim”, 14. s.
		Oktay Rıfat, “Name, Âh, Tevîl”, 15. s.
		Rıza Apak, “Harp İçin, Sıkıntı”, 11. s.
		Rıza Apak, “Harp İçin”, 11. s.
217. sayı	15.07.1942	Cahit Sıtkı Tarancı, “Paydos”, 8. s.
		Melih Cevdet, “Evlâdı Şüheda”, 13. s.
		Oktay Rıfat, “Telli Telefon”, 13. s.
218. sayı	01.08.1942	Rıza Apak, “Ufuklar Ötesi Ufuklar”, 12. s.

220. sayı	01.09.1942	Fethi Giray, “Falcının Dedikleri”, 15. s.
222. sayı	01.10.1942	Cahit Sıtkı Tarancı, “Nedim’e Dair”, 8. s.
		Fethi Giray, “Çayırkuşu”, 14. s.
		Halit Fahri Ozansoy, “Balıklar”, 14. s.
224. sayı	01.11.1942	Nüzhet Erman, “Bağ Bozumundan Sonra”, 14. s.
		Şükrü Enis Regü, “Mevsim Sonu”, 14. s.
225. sayı	15.11.1942	Rıza Apak, “Çocukluğum”, 6. s.
226. sayı	01.12.1942	Rıza Apak, “Bayram Duası”, 7. s.
228. sayı	01.01.1943	Mustafa Seyit Sütüven, “Tütün”, 12. s.
		Rıza Apak, “Beklemek”, 7. s.
230. sayı	01.02.1943	Fethi Giray, “Hasret”, 9. s.
		Nüzhet Erman, “Bekleyen Yağmur”, 17. s.
		Oktay Rifat, “Başka Bir Şehre Doğru”, 8. s.
231. sayı	15.02.1943	Cahit Sıtkı Tarancı, “Anacığım, Değirmen, Hepsinden Beter”, 5. s.
		Nüzhet Erman, “Yağmur Rüyası”, 15. s.
		Rıza Apak, “Ben De Herkes Kadar”, 9. s.
232. sayı	01.03.1943	Baki Süha Ediboğlu, “Günler Geçiyor”, 7. s.
		Baki Süha Ediboğlu, “Günler Geçiyor”, 7. s.
234. sayı	01.04.1943	Oktay Rifat, “Karıma”, 7. s.
		Şinasi Özden, “Davet”, 13. s.
		Zekai Apaydın, “Dumlupınar”, 10. s.
235. sayı	15.04.1943	Nüzhet Erman, “Ege Kıyıları”, 14. s.
		Şinasi Özden, “Ayrılık Sonatı”, 4. s.
239. sayı	15.06.1943	Hasan Şimşek, “Mevsim”, “Selam”, 12. s.
240. sayı	01.07.1943	Afif Yesari, “Altın Çağ”, 7. s.
242. sayı	01.08.1943	Cahit Sıtkı Tarancı, “Peyzaj”, 8. s.
243. sayı	15.08.1943	Rıza Apak, “Çardak”, 5. s.
244. sayı	01.09.1943	Afif Yesari, “Noktürn”, 14. s.
		Rıza Apak, “Gece Yolcusuna”, 6. s.
		Şinasi Özden, “Nedim’in Ölümü”, 7. s.

245. sayı	15.09.1943	Aziz Behiç Serengil, “Fal”, 16. s.
		Hamit Macit, “Çocuklar”, 10. s.
		Rıza Apak, “Yarıda Kalan Sevinç”, 14. s.
246. sayı	01.10.1943	Cahit Sıtkı Tarancı, “Yaz Gecesi, Su, Misafir”, 8. s.
		Nüzhet Eрман, “Mevsim Sonu”, 16. s.
		Sabahattin Kudret Aksal, “Belayı Aşk”, “Ölmedim”, 13. s.
		Şükrü Enis Regü, “Memnuniyet”, 13. s.
247. sayı	15.10.1943	Aziz Behiç Serengil, “Hatırlama”, 14. s.
		Rıza Apak, “Selam”, “Bulutlara”, “Hayatın Ötesinden”, 8. s.
249. sayı	15.11.1943	Cahit Külebi, “Sabret”, 3. s.
		Hasan Şimşek, “Kuşlarla Bir Konuşma”, 3. s.
		Kemal Sağdıç Göğceli, “Bekle”, 11. s.
		Nüzhet Eрман, “Gözlerimde tutuşan İklim”, 11. s.
252-253. sayı	1-15.01.1944	Rıza Apak, “Davet”, 7. s.
254-255. sayı	1-15.02.1944	Behçet Necatigil, “Reçel”, 23. s.
		Cahit Külebi, “Koşma”, 28. s.
256-257. sayı	1-15.03.1944	Adnan Ardağı, “Sabah Sarhoşluğu”, 21. s.
		Rıza Apak, “Uykusuzluğa Karşı”, 11. s.
260.-261. Sayı	1-15.05.1944	Behçet Necatigil, “Emniyet”, 22. s.
		Hasan Şimşek, “Defne Dalından”, “Harp Rüzgârı”, 13. s.
		Nüzhet Eрман, “Mavi Su”, 18. s.
		Şükrü Enis Regü, “Sulh Dönüşü”, 3. s.
262. sayı	01.06.1944	Özker Yaşın, “Ağıt”, 22. s.
268-269. sayı	1-15.09.1944	Şinasi Özden, “Sulh”, 2. s.
270.-271. Sayı	1-15.10.1944	Melih Cevdet, “Mezarlık”, 6. s.

274-275. sayı	1-15 .12.1944	Oktay Rifat, “Rüya”, 11. s.
276-277. sayı	1- 15.01.1945	Behçet Necatigil, “Temporamutantur”, 13. s. Yunus Kâzım Koni, “Liman”, 2. s.
282-283. sayı	1- 15.04.1945	Necati Cumalı, “Ezine Kışlası Taştan”, 9. s.
284-285. sayı	1- 15.05.1945	Melih Cevdet, “Rüya”, 7. s.
290-291. sayı	1- 15.08.1945	Necati Cumalı, “Bir Şehit Yaşadığını İsbat Ediyor”, 7. s.
295. sayı	1- 15.10.1945	Bedri Rahmi Eyüboğlu, “Erimek”, 2. s. Sabahattin Kudret Aksal, “Bir Kadın”, 8. s. Sabih Şendil, “Sabah Oluversin”, 15. s. Sabih Şendil, “Çay Kokusu”, 19. s. Şükrü Enis Regü, “Sabah Oluversin”, 15. s.
296-297. sayı	1- 15.11.1945	Necati Cumalı, “Mayıs Ayı Notları”, 6. s. Özdemir Asaf, “Acaba Neden”, 27. s. Şükrü Enis Regü, “Evlilik”, 20. s.
298-299. sayı	1- 15.11.1945	Sabahattin Kudret Aksal, “1939 Yazı”, 8. s.
300-301. sayı	1- 15.01.1946	Ahmet Ziyaeddin, “Bahsedemediklerim”, 25. s. Nahit Ulvi Akgün, “Yalnız”, 3. s. Nezih Cansel, “Daktilo”, 15. s. Özdemir Asaf, “Şahane Bir İstanbul Gecesi idi”, 17. s. Rıza Apak, “Nostalji”, 15. s. Şinasi Özden, “Sabaha Açılan Penceremizden”, 3. s.
302-303. sayı	1- 15.02.1946	Afif Yesari, “Bu Harbin Kuşları”, 16. s. Emin Ülgener, “Bu Şehir”, 18. s. Hasan Şimşek, “Efkar”, 15. s. İdris Ahmet Pura, “Yol Uğrağı”, 17. s. Mehmet Ali Ermiş, “Bu Şehrin Sabahı”, 18. s.

		Melih Cevdet , “Bitmemiş Bir Şiirden”, 14. s.
		Nahit Ulvi Akgün , “Kar Yağıyor İstanbul’a”, 17. s.
		Nahit Ulvi Akgün , “Gün Işığı”, 14. s.
		Necati Cumalı , “Manzara”, 15. s.
		Nezih Cansel , “Kış Günü”, 17. s.
		Özdemir Asaf , “Sonra”, 16. s.
		Sabih Şendil , “Dut Ağacı”, 22. s.
308-309. sayı	01-15.05.1946	Bülent Ecevit , “İnsanlar”, 14. s.
		Bülent Ecevit , “Belâyı Aşk”, 15. s.
310-311. sayı	01-15.06.1946	Afif Yesari , “İsterdim”, 15. s.
		Hasan Şimşek , “Hasan Şimşek”, 3. s.
		Özdemir Asaf , “Oldum Olası”, 16. s.
		Sunullah Arısoy , “Bir Sabah”, 15. s.
		Şükran Kurdakul , “Amele”, 17. s.
313. sayı	01.08.1946	Behçet Necatigil , “Bayram Ziyareti”, 10. s.
		Nahit Ulvi Akgün , “Tekrar”, 14. s.
314. sayı	01.09.1946	Cahit Sıtkı Tarancı , “Bugün Cuma”, 2. s.
		Ceyhun Atuf Kansu , “Bozkırda Yaz Saatleri”, 6. s.
		Necati Cumalı , “Serçe Kuşu”, 4. s.
		Sabahattin Kudret Aksal , “Birinin Ölümü”, 9. s.
316. sayı	01.11.1946	Behçet Necatigil , “Geceleyin Erkekler”, 9. s.
318. sayı	01.01.1947	Sabahattin Kudret Aksal , “Birinci Gece”, 7. s.
319. sayı	01.02.1947	Ahmet Muhip , “Her Günkü Şarkı”, 2. s.
		Ahmet Muhip , “Ah Neydi Benim Gençliğim”, 2. s.
		Cahit Külebi , “Bir Yılbaşı Gecesi”, 3. s.
		Nüzhet Eрман , “Bir Sur Kahvesinde”, 5. s.
		Orhan Asena , “Dünyaya Dair”, 9. s.
320. sayı	01.03.1947	Necati Cumalı , “Hatırlama”, 6. s.
324. sayı	01.07.1947	Sabahattin Kudret Aksal , “Eski Günler”, 7. s.
329. sayı	01.12.1947	Kenan Harun , “İmkânsız”, 11. s.

		Namık Gökçay , “Halim Böyledir Benim”, 13. s.
		Necdet Konuk , “Karalı Şiir”, 13. s.
330. sayı	01.01.1948	Ahmet Muhip , “Bitmez Tükenmez Can Sıkıntısı”, 3. s.
		Cahit Külebi , “Se”, 3. s.
		Talip Apaydın , “Akşamdan Sonra”, 9. s.
		T. Raşit Yalçın , “Bir Kasaba Hatıralarım”, 10. s.
		Ümit Yaşar , “Fal”, 12. s.
331. sayı	01.02.1948	Behçet Necatigil , “Yıkık Duvar”, 4. s.
		Emin Ülgener , “Sual”, 4. s.
		Halim Yağcıoğlu , “Cendere”, 6. s.
		Rıza Apak , “Söğüt Gölgesinde”, 8. s.
		Sadi Cumbul , “Kâfi Değil”, 10. s.
332. sayı	01.03.1948	İlhan Demiraslan , “Duvara Çizdiğim İnsanlar”, 8. s.
		M. Sunullah Arısoy , “Vehim”, 9. s.
		Ümit Yaşar , “Resim”, 10. s.
333. sayı	01.04.1948	Behçet Necatigil , “Kazıkçılar Yokuşu”, 3. s.
		Halim Yağcıoğlu , “Mahatma Gandi’ye Ağıt”, 5. s.
		Hasan Şimşek , “Gün Sonu”, 3. s.
		Sabahattin Kudret Aksal , “Kaysı Ağacı”, 4. s.
334. sayı	01.05.1948	Behçet Necatigil , “Bari”, 4. s.
		Emin Ülgener , “İnsan”, 9. s.
		Mehmet Ali Ermiş , “İdare Lambası”, 10. s.
335. sayı	01.06.1948	Bedri Rahmi Eyüboğlu , “Körolası”, 4. s.
		Cahit Külebi , “Vakitsiz Bahar”, 4. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “Değirmen”, 3. s.
		Ekrem Şani Sanal , “Bir Şey Var Hatıralarda”, 10. s.
		Hasan Şimşek , “Bahtiyarlık”, 4. s.
		Rıza Apak , “Biri Olmalı Yanımda”, 6. s.
336. sayı	01.07.1948	Bedri Rahmi Eyüboğlu , “Param Parça”, 6. s.
		Sabih Şendil , “Dünya”, 12. s.

		Talip Apaydın , “Naçar Kaldığımın Şiiri”, 9. s.
		Ümit Yaşar , “Kekeme”, 10. s.
337. sayı	01.08.1948	Ekrem Şani Sanal , “Rüya Günler”, 10. s.
		Talip Apaydın , “Başka Durum”, 9. s.
338. sayı	01.09.1948	Cahit Sıtkı Tarancı , “Hey Gidi Dünya”, 3. s.
		İlhan Demiraslan , “Öylesine Hatırladığımız”, 11. s.
		M. Sunullah Arısoy , “Temenni”, 8. s.
		Rıza Apak , “Dünya Haberleri”, 9. s.
339. sayı	01.10.1948	Behçet Necatigil , “İthaf Edilemeyen Şiir”, 9. s.
		Halim Yağcıoğlu , “Oktay Rıfat’a”, 10. s.
		İbrahim Tekelioğlu , “Bilmezsın”, 14. s.
		Talip Apaydın , “14 Şubat”, 8. s.
340. sayı	01.11.1948	Behçet Necatigil , “Bilmem Ne Canavarı”, 5. s.
		Sadi Cumbul , “Niçin Mi”, 7. s.
341. sayı	01.12.1948	Başaran , “Hikâye”, 8. s.
		Cahit Külebi , “Guillaume Apollinaire’e”, 7. s.
		Cemal Kırca , “Kime Anlatacaksın Velakin”, 8. s.
		Necati Diren , “Evimizin Önünden”, 14. s.
		Salah Birsal , “İnsanlık Komedyası”, 9. s.
		Subutay Karsan , “Şüphe”, 14. s.
342. sayı	01.01.1949	Azmi Tekinalp , “Büyük Şehir”, 8. s.
		Cahit Sıtkı Tarancı , “Bayram Yemeği”, 3. s.
		Halit Tanyeli , “Otuz Yıl”, 9. s.
		Nazmi Şeneri , “Bir Sabah”, 4. s.
343. sayı	01.02.1949	Adalet Sümer , “Değirmen”, 11. s.
345. sayı	01.04.1949	Behçet Necatigil , “Kış Ayları”, 3. s.
		Halit Tanyeli , “Hasbihal”, 8. s.
		Rıza Apak , “Bergama Mektubu”, 5. s.
		Sabih Şendil , “Bir Ölüden Mektup”, 10. s.
350. sayı	01.09.1949	Ahmet Altümsek , “Yaşadığıma Dair”, 10. s.

		Cemal Kazancı , “Bir Derdi Olmalı Bu Şehrin”, 15. s.
		Halim Yağcıoğlu , “Ölüm”, 9. s.
		Hasan Şimşek , “Günün İçinde”, 5. s.
		Necati Cumalı , “Pencere”, 4. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Öpüş”, 10. s.
		Rıza Apak , “Sesini Kaybeden Adam”, 8. s.
		Salah Birsell , “Güzin’in Gençlik Yılları”, 9. s.
355. sayı	01.02.1950	Halit Tanyeli , “Yeni”, 7. s.
		Kâmuran S. Yüce , “1950”, 14. s.
		Kemal Özgür , “Bir Mahkûm Ağlıyor”, 12. s.
		Susan Toprak , “Susan İstanbul,” 14. s.
356. sayı	01.03.1950	Behçet Necatigil , “Dalila”, 6. s.
		Necdett Konuk , “Kış Günleri”, 9. s.
358. sayı	01.05.1950	Kenan Harun , “Mektup”, 13. s.
		Turgut Uyar , “Rüzgâr”, 12. s.
359. sayı	01.05.1950	Cahid Alp , “Rüzgârdaki Nem”, 5. s.
		Emin Ülgener , “Hatıralar”, 8. s.
365. sayı	01.12.1950	Ceyhun Atuf Kansu , “Yaralar”, 3. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Yas”, 6. s.
		Talip Apaydın , “Tokat Dolaylarında”, 8. s.
366. sayı	01.01.1951	Ercüment Uçarı , “Bir Şeyler Oldu”, 20. s.
		Kemal Salgın , “Hatıralar”, 8. s.
		Muammer Bayman , “Leblebici”, 11. s.
		Nurettin Özyürek , “Garipli Şiir”, 8. s.
		Oktay Rifat , “Ağıt”, 3. s.
		Sabih Şendil , “Bir Ağaç Konuştu”, 12. s.
368. sayı	01.03.1951	Başaran , “6.1.1951”, 11. s.
		Necati Cumalı , “Hatırlama”, 5. s.
		Reşat Öznacar , “Kore’den Ses Geliyor”, 23. s.
369. sayı	01.04.1951	Behçet Necatigil , “Fareli Köy”, 5. s.

		Faik Baysal , “Kore Destanı”, 12. s.
		Nahit Ulvi Akgün , “Sıkılan Adam”, 15. s.
372. sayı	01.07.1951	Başaran , “Çarıkların Çıktığı Saatler”, 8. s.
		Behçet Necatigil , “Sergi”, 4. s.
		Emin Ülgener , “Bir Zamanlar”, 14. s.
		Nesimi Eskingezer , “Uzakta”, 19. s.
373. sayı	01.08.1951	Ceyhun Atuf Kansu , “Düğün”, 3. s.
374. sayı	01.09.1951	Ceyhun Atuf Kansu , “Boynum Bükük”, 5. s.
		Mustafa Şerif Onaran , “Lerziş’e Mektup”, 12. s.
		Mustafa Tosun , “Yalnızlığım”, 7. s.
		Necdet Tuncay , “Teşhis”, 7. s.
		Sabahattin Kudret Aksal , “Ölüm”, 6. s.
		Sabih Şendil , “Kıskançlık”, 20. s.
		Turgut Uyar , “Yatağım Simsiyah Olmalıydı”, 21. s.
375. sayı	01.10.1951	Ahmet Miskioğlu , “Bazı Kadınlar”, 12. s.
		Etem Nâzım Yazgan , “Yalnızım”, 16. s.
		Tarık Dursun K , “Avarelik Şiirleri”, 9. s.
377. sayı	01.12.1951	Abidin Subaşı , “Bir Öğretmen Öldürüldü”, 16. s.
		İlhan Geçer , “Eski Günler”, 10. s.
379. sayı	01.02.1952	Ahmet Köksal , “Gecelerde Yürüyen”, 22. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Af Akşamı”, 21. s.
		Mustafa Şerif Onaran , “İşte Şu Yılbaşı Gecesinde”, 9. s.
		Turhan Oğuzkan , “Büyü”, 18. s.
		Ümit Yaşar , “Bir Küçük Adam”, 12. s.
381. sayı	01.04.1952	Cahid Alp , “Kimler Acısın”, 17. s.
		İlhan Demiraslan , “Süleyman”, 12. s.
		M. Nuri Karaküçük , “Bir İçim Su”, 14. s.
		Mustafa Şerif Onaran , “Eski Hikâye”, 14. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Siperler Dünyası”, 8. s.
		Teoman Karahun , “Güzel Umut”, 18. s.

382. sayı	01.05.1952	Cahit Sıtkı Tarancı, “Dertleşme”, 3. s.
		İlhan Demiraslan, “Bir gün İçinde”, 7. s.
		Mustafa İ. Adiloğlu, “Kıbrıs Şehitlerinin Beklediği”, 17. s.
383. sayı	01.06.1952	Behçet Necatigil, “Evin Halleri”, 6. s.
		İlhan Demiraslan, “Bekâr”, 9. s.
		İlhan Demiraslan, “Şiir”, 9. s.
		Mustafa Şerif Onaran, “Aşiret”, 10. s.
		Refik Ergün, “1952 Yılı”, 15. s.
384. sayı	01.07.1952	Fatma Süzme Afyonlu, “Haloğ”, 17. s.
		Oğuz Kâzım Atok, “Hücumdan Sonra”, 11. s.
385. sayı	01.08.1952	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Mehmet’in Hak Yollarından”, 4. s.
		Ümit Yaşar, “Gönlümce”, 13. s.
387. sayı	01.10.1952	Azmi Tekinalp, “Büyükanne”, 4. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Ekmek”, 3. s.
		İlhan Demiraslan, “Düğümlü Şiir”, 8. s.
		Mustafa Şerif Onaran, “Toprağa Karşı”, 7. s.
389. sayı	01.12.1952	Cahit Tanyol, “Böyle Değildi”, 4. s.
		Halim Yağcıoğlu, “Annemin Söylediği Şarkı”, 10. s.
		Hasan Şimşek, “Gece Gündüz”, 9. s.
		Nahit Ulvi Akgün, “İşte”, 17. s.
		Suat Abanazır, “Bir Eski Şarkıda”, 7. s.
390. sayı	01.01.1953	Ahmet Altımsek, “Hastalık Derdi”, 19. s.
		Emin Ülgener, “Zaman ve Tabiat”, 17. s.
		M. Sunullah Arısoy, “Bir Bekârın Gece Yarısı Şarkıları”, 10. s.
		Sabahattin Kudret Aksal, “Ölülerin Türküsü”, 9. s.
393. sayı	01.04.1953	Zeki Kuruca, “Kore’de Bahar”, 21. s.
396. sayı	01.07.1953	Emin Ülgener, “Gece Sallanıyor”, 22. s.
		Halim Yağcıoğlu, “Yol Boyunca”, 15. s.

402. sayı	01.01.1954	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “İkil”, 3. s.
403. sayı	01.02.1954	Filiz Karabey, “Telgrafın Telleri”, 12. s.
406. sayı	01.07.1954	Şemsettin Ünlü, “United Nation Cemetery (Birleşmiş Milletler Mezarlığı)”, 7. s.
435. sayı	01.06.1956	Vural Vahit Suiçmez, “Mutluluk Adına Yaktığım Türküler”, 11. s.
437. sayı	01.08.1956	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Bu”, 5. s.
		Gülten Akın, “Başka Yaşama”, 8. s.
		Türkan İldeniz, “Geyşa”, 17. s.
440. sayı	01.11.1956	Nesrin Mavi, “Muhasebe”, 14. s.
		Salah Birsell, “Bildiri”, 4. s.
		Türkan İldeniz, “Pişman”, 21. s.
473. sayı	01.03.1958	Cahit Külebi, “Ülser”, 3. s.
483. sayı	01.08.1958	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Köpekler”, 5. s.
493. sayı	01.01.1959	Abdullah Rıza Ergüven, “Ölüyoruz”, 7. s.
630. sayı	15.09.1964	Arif Coşkun, “Kanlı Kıbrıs”, 10. s.
		Oktay Tuncer, “Solgun Günü Kıbrıs’ın”, 6. s.
666. sayı	15.03.1966	Hüseyin Ülkü, “Ki”, 7. s.
676. sayı	15.08.1966	Yekta Güngör Özden, “Gerçek”, 17. s.
716. sayı	15.04.1968	Abdülkadir Bulut, “Büyük Sesi Karanfilin”, 12. s.
		Melek Sabah Şardağ, “Vaktimiz Dar”, 16. s.
717. sayı	01.05.1968	Siyami Özel, “Kayboldular”, 17. s.
741. sayı	01.06.1969	Ceyhun Atuf Kansu, “Ayaş Yolunda”, 11. s.
843. sayı	01.12.1977	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Yaşlılar Durağı”, 1. s.
844. sayı	01.01.1978	Zeki Ömer Defne, “Acılı Yerler”, 6. s.
850. sayı	01.07.1978	İlhan Demiraslan, “Maden Ocaklarında Silikoz Kırımı”, 11. s.
		M. Alâeddin Asna, “Bu Senin Suçluluğun Değil”, 5. s.
		Türkan İldeniz, “Yankı”, 8. s.
851. sayı	01.07.1978	İlhan Demiraslan, “Trabzon’da Son Argonot”, 9. s.
855. sayı	01.12.1978	Tahsin Saraç, “Ölümle Yenmek”, 6. s.

		Zeki Ömer Defne , “Siste Mahyalar”, 22. s.
856. sayı	01.01.1979	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Tahtacı Köyü’nde Ölüm”, 15. s.
858. sayı	01.03.1979	Attila İlhan , “Nefesler”, 14. s.
859. sayı	01.04.1979	Alâeddin Asna , “Protesto”, 2. s.
860. sayı	01.05.1979	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Yeryüzünü Uyandırmak”, 1. s.
861. sayı	01.06.1979	İlhan Demiraslan , “Yitik İkindiler Alanı”, 3. s.
		Zeki Ömer Defne , “Ebabil”, 4. s.
862. sayı	01.07.1979	Behçet Necatigil , “Kan”, 1. s.
		Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Suç Ana”, 7. s.
863. sayı	01.08.1979	Behçet Necatigil , “Bu Su”, 2. s.
		Talât Sait Halman , “Bir’ler”, 16. s.
868. sayı	01.01.1980	Halim Yağcıoğlu , “Tabanca”, 9. s.

Tablo 5

3.1.1.5. Sevinç, Memnuniyet ve Umut

Bu başlık altına mutluluk, aile, yuva ve çocuk sevgisi, umudu ve şükran, minnettarlık duygularını anlatan şiirleri aldık. Bu konuda en fazla Ziya Osman Saba’nın şiirlerini tespit ettik.

Ahmet Muhip Dıranas’ın “*Denizi Özleyen Çocuklar*” (3. sayı, 11. s., 15.08.1933) şiiri denizin, baharın ve umudun şiiridir. Şiirde tekrar eden sesler ve fiiller yaratılan hayalle beraber okuyanın da içini sevinç ve umutla doldurur. Denize atfen söylenen “büyük su” ifadesi gelecek, umutlar ve belki de memlekettir. Doğan güneş oradadır:

Bahar sabahlarında bir, iki, üç, beş, on;
 Altın rengi başları altın bir madalyon,
 Göğüslerini yelken gibi gere gere
 Ve kollarını doğan güneşe açarak
 “Büyük su”yu özliyen çocuklar, yalnayak
 Koşarlar dalgaların koştuğu yere;

Bu “büyük su” “şahlanan bir at gibi sürülecektir”. Şair burada “altın rengi başları altın bir madalyon” ifadesiyle çocukları adeta güneşe benzetir. Bu “çocuklar” gelecek kuşaklardır. Onlar doğan güneşe, “büyük su”ya doğru koşarak orada “temiz, yıldızlı bir gökyüzü”ne ulaşacaklardır:

Ve denizde bir temiz yıldızlı gökyüzü,
“Büyük su”yu özliyen çocukların yüzü !..

Ahmet Muhip Dıranas’ın konuyla ilgili bir başka şiiri ise “Rüya”dır (51. sayı, 3. s. 15.08.1935)

Cahit S. Tarancı’nın “Gün Eksilmesin Pencereyden” şiiri (83. sayı, 1. s., 15.12.1936) *Varlık*’ın 83. sayısının birinci sayfasında yayınlanır. Her türlü kedere rağmen gün ışığının verdiği sevinç şaire umut vermektedir:

Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne halden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

“Gün Eksilmesin Pencereyden” şiirini bize tekrarlattıran şey, onun içinde farkına varılmayan bir “nağme”nin mevcut olmasıdır. “Bütünlük” de güzelliğin başlıca vasıflarındandır. Bu “nağme” ve “bütün” oluş vasfı, öylesine kuvvetlidir ki, şiire bir başladık mı sonuna kadar okumaktan kendimiz alamayız.”¹⁶⁶

Ve gönül Tanrısına der ki:
- Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin pencereyden!

Tarancı’nın bu tarz şiirlerine baktığımızda sevinci ve umudu “rağmen” hissettiğini görürüz. Nitekim “Karanlıktaki Hazine”, “Şubat Günü” gibi şiirlerinde de benzer bir ifadeyi tercih etmiştir:

Karanlığa sevgiyle baktığım gece gördüm
Hala o güven sevinciyle uçmakta gönlüm

¹⁶⁶ M. Kaplan, “Gün Eksilmesin Pencereyden”, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2*, İstanbul 1999, s. 314.

Süründüğümüz bu çamur deryasından uzak
Bu yerlere uğramamış bir bahar içinde
Gerçekten cennet misali bir dünya kuracak
Gülbüz nesiller büyüyor sağlıklar içinde

Çocuklarımız torunlarımız var içinde

“*Karanlıktaki Hazine*” (390. sayı, 3. s., 01.01.1953)

“Az kelimeyle çok şey söylemekten yana olan, söylediklerinin ses ve çağrışım bakımından zenginliğine önem veren Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde kuvvetli bir yaşama sevgisi hissedilir. Ölüm korkusu ise, bu güzel dünyayı bırakmak istememektendir.”

1940’larla beraber şiirimizde ve hikâyemizde “Freudisme”den ve “Andre Gide’in “Dünya Nimetleri”nden “hız alan” bir zevke bağlı bir ferdiyetçilik görülmektedir. “Bununla beraber, onlar, Türk Edebiyatında “edebiyatsız edebiyat”ın ne olduğunu göstermişler, edebiyatı her türlü süslerden, modalardan, santimentalizmden kurtarmışlar, bizzat hayatın ve realitenin güzel olduğunu ortaya koyan “yaşama sevinci” ile dolu eserler vermişlerdir.” Cahit Sıtkı Tarancı da onlardan biridir.¹⁶⁷

Diğer şiirleri: “*Sabah Duası*” (318. sayı, 5. s., 01.01.1947), “*İyimserlik*” (369. sayı, 4. s., 01.04.1951), “*Bir Saadet*” (219. sayı, 4. s., 15.08.1942), “*Şubat Günü*” (315. sayı, 4. s., 15.09.1946).

Sabahattin Kudret Aksal’ın da bu konuya dair tespit ettiğimiz pek çok şiiri vardır. Aksal, adını ilk kez *Varlık*’ta duyuran şairlerdendir. İlk 1938 yılında 122. sayıda “*Biri Var*” adlı şiiri yayınlanır. Sonradan kapalı ve sembolik bir şiire yönelen Aksal şiire başladığında Orhan Veli ve Cahit Sıtkı nesli gibi “aydınlık, ferdî aşk, saadet ve avarelik” şiirleri yazmıştır.¹⁶⁸

“*Evimiz Orda*” (843. sayı, 4. s., 01.12.1977) şiiri ev, aile ve saadeti anlatan şiirlerdendir:

¹⁶⁷ Birol Emil, “Modern Türk Edebiyatında Hâkim Temâyüller”, **Türk Kültür ve Edebiyatından 1-Meseleler**, 1. baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997, s. 153.

¹⁶⁸ Mehmet Kaplan, a.g.e., s. 425.

Evimiz orda o yamaçta
Bak uzaktan gör alçacık dam
Asmasıyla bahçe, ağaçta
Güneş oynasır sabah akşam

Daha eski tarihli olan “*Güzel*” (382. sayı, 5. s., 01.05.1952) şiiri sıradan olan şeylerden bile bir tat almayı anlatan sade bir şiirdir:

Bak böyle her şey güzel
Gök mavisi güzel
Ilık hava güzel
Bulutlu gök soğuklar
Sıcaklar güzel
Orman güzel
Bozkır güzel

İçkili gazinodasın
Sevdiğin yanında
Kafayı çektin mi
Her şey güzel

İlk şiirlerinde Garip hareketinin etkisinde kalan şair, “sonraları şahsi”leşmiştir. “İlk şiirlerini günlük hayatın kesitleri teşkil ederken, insanın kâinattaki yerini arayan düşünce şiirine kaynmıştır.”¹⁶⁹

Konuyla ilgili diğer şiirleri: “*Obat*” (208. sayı, 14. s., 01.03.1942), “*Bir Sabah Uyanmak*” (223. sayı, 5. s., 15.10.1942), “*Liman, Mahalle, Çarşı*” (316. sayı, 4. s., 01.11.1946), “*Bir Saadet Düşüncesi*” (322. sayı, 7. s., 01.05.1947), “*Oda*” (331. sayı, 4. s., 01.02.1948), “*Güzel Hava*” (468. sayı, 3. s., 15.12.1957).

Ziya Osman Saba “*Hayat Cümbüşü*” şiirinde güzel bir havada caddelerde gezinen mutlu insanları görür. Onlar sevgililer, çocuklu ailelerdir. Aşk, sevgi ve mutluluk vardır aralarında:

Yollar geçilmiyor çocuk arabasından,
Gezinenlerle dolu deniz kıyısı,
Sevdalılar tutuşmuşlar el ele,
Bir delikanlı, kolunda nişanlısı.

¹⁶⁹ İnci Enginün, a.g.e., s. 96.

...

Bir annenin yavrusunu öpüşü.
Şu bayram şuracıkta, şu hayat cümbüşü;
Ne varsa göreceğimiz, baharı, güzü,
Her saadet senin altında gökyüzü!..

(313. sayı, 5. s., 01.08.1946)

Ziya Osman Saba'nın benzer konulu şiirleri şöyledir: “*Bir Sokakta Yürürken*” (150. sayı, 18. s., 01.10.1939), “*İyi İnsanlar*” (185. sayı, 9. s., 15.03.1941), “*Yeniden Başlayış*” (314. sayı, 5. s., 01.09.1946), “*Mesut Olmak Vardır*” (366. sayı, 4. s., 01.01.1951), “*Duymak*” (374. sayı, 4. s., 01.09.1951), “*Sizler İçin*” (380. sayı, 3. s., 01.03.1952), “*Dilek*” (409. sayı, 4. s. 01.10.1954), “*Sevgiler*” (208. sayı, 6. s., 01.03.1942), “*Gökyüzü*” (324. sayı, 5. s., 01.07.1947), “*Açık Pencere*” (347. sayı, 3. s., 01.04.1949), “*Her Sabah Uyanınca*”, “*Akşam*”, “*Yaşamak Artık Rabbim*” (165. sayı, 9. s., 15.05.1940), “*Kavuşmalar*” (201. sayı, 4. s., 15.11.1941), “*Ekmek*” (329. sayı, 3. s., 01.12.1947), “*Nefes Almak*” (395. sayı, 3. s., 01.06.1953), “*Nefes Almak*” (395. sayı, 3. s., 01.06.1953), “*Bir Kapı*” (28. sayı, 2. s., 01.09.1934), “*Evim, Karım, Çocuğum*” (205. sayı, 3. s., 15.01.1942), “*Bir Oda, Bir saat Sesi*” (219. sayı, 3. s., 15.08.1942), “*Bir Yer Bilirim*” (232. sayı, 5. s., 01.03.1943), “*Büyülü Resim*” (312. sayı, 7. s., 01.07.1946).

Bedri Rahmi Eyüboğlu “*Karınca Kaderince*” şiirinde kendi bedenini hayata feda etmiştir. Bu feda edişten memnundur:

Her nefes kanımı yıkanmış bulur
Her yaprak canımı hazır
Bu yosun, bu deniz, bu nur
Bu ten, gürül gürül yanmalıdır

“Gürül gürül yanma” ile bereket ve hareket olmaktadır, çünkü can hayat yolunda “harcanmalıdır”:

Ayı ininden
Yılan deliğinden
Arzular salkım saçak yerli yerinden
Sökülüp yaşanmalıdır.
Karınca kaderince
Bu can meşrebimce harcanmalıdır

(336. sayı, 6. s., 01.07.1948)

“Erimek” (294-295. sayı, 2. s., 1-15.09.1945), “Tadım Benim” (336. sayı, 6. s., 01.07.1948) şairin benzer konulu şiirleridir.

Behçet Necatigil “Biz” (368. sayı, 5. s., 01.03.1951) şiirinde kanaatkârlık üzerinde durur:

Hayatımızın duvarı
Yalçın dağlara dayalı
Yaşamak bu dünyada
Dayanmaya bağlı
...
Hiç de açgözlü değiliz
Ne yapalım fazlasını
Yetecek kadar
Karnımız doymalı

Son kıtada sevgilisine seslenir. Böyle el ele yaşamak onların da hakkıdır.

Benzer konulu diğer şiirleri şöyledir: “Zor Geçit” (322. sayı, 6. s., 01.05.1947), “Yenilik” (358. sayı, 3. s., 01.05.1950), “Perili Ev” (378. sayı, 5. s., 01.01.1952), “Alaca” (384. sayı, 7. s., 01.07.1952), “Evler” (329. sayı, 5. s., 01.12.1947), “Alaca” (384. sayı, 7. s., 01.06.1952), “Yıldızlar” (336. sayı, 5. s., 01.07.1948), “Yıldızlarda Uyku” (394. sayı, 5. s., 01.05.1953).

Melih Cevdet Anday “Düzenli Dünya” da yaradılışın doğallığındaki düzene hayran olmaktadır:

Bayılırim şu düzenli dünyaya
Kışı yazı
Baharı güzü
Gecesi gündüzü sırayla.
Ağaçların kökü içerde
Bütün ağaçların kökü içerde
Dalların başı yukarda
İnsanların aklı başında

Her şey yerli yerinde ve olması gerektiği gibidir. Bu şiirde hayatta yaşanan adaletsizliklere karşı da ince bir eleştiri vardır:

Bayılırim şu düzenli dünyaya
Altta ölüler
Üstte diriler
Gel keyfim gel!

(355. sayı, 5. s., 01.02.1950)

Şairin benzer konulu şiirleri şöyledir: “*Bitmemiş Bir Şiirden*” (302-303. sayı, 14. s., 1-15.02.1946), “*Çok Güzel Şey*” (368. sayı, 2. s., 01.03.1951), “*Oktay Rıfat*”, “*Tabak*” (313. sayı, 8. s., 01.08.1946), “*Şükür*” (158. sayı, 19. s., 01.02.1940), “*Karım*” (234. sayı, 7. s., 01.04.1943).

Turgut Uyar “*O Köy Yine Kendi Rüyasındadır*” şiirinde bir gece konakladığı köyü ve onun misafirperverliğini unutamaz:

Heybetli Arsiyan dağlarında bir gün
Atım yoruldu, ben yoruldum.
Şimşekli, fırtınalı bir ikindi
Çektim atın dizginlerini, yağmurlar içinde
Banarhev köyünde indim..

Burada insan olduğunu hisseden şair huzurlu bir gece geçirir:

Muhtarın odasında bir ben, iki yabancı
Birbirimizi yıllardır tanırcasına
Kurunduk, çay içtik, muhabbet ettik
Kurtlar, kuşlar ve bulutlardan uzakta
İnsan olduğuma gizli gizli
Bir sevindim bir sevindim..

(379. sayı, 6. s., 01.02.1952)

Bu köyü özlemle hatırlayan şair köyün kendi yokluğunda da aynı “ kendi rüyasında” olduğunu bilmektedir.

Turgut Uyar’ın diğer benzer şiirleri: “*Turnam Bir Gün Bırakmayacağım*” (365. sayı, 9. s., 01.12.1950), “*Deneme*” (390. sayı, 10. s., 01.01.1953).

Fazıl Hüsnü Dağlarca “*Mutluluğun Sesi*”nde sevgiliyle mutlu olunan anları, bundan duyulan memnuniyeti dile getirmiştir:

Senin yıldızlarını elimle sayıyorum
İşte bir gök yüzüdür bizim sevgimiz yerde
Birbirine karışmış mavilikle aydınlık
Bakışların arar hep kuş nerde Tanrı nerde

(871. sayı, 1. s. 01.04.1980)

“Şiirinde hemen her duygunun bulunduğu Dağlarca birbirinden farklı okuyuculara da seslenmesini bilmiştir. O şiirimide sürekli yeni klmayı başarmış, kendisinden başka kimseye benzemeyen bir şairdir.”¹⁷⁰

Benzer konulu şiirleri: “*Toprak Kuyu*” (403. sayı, 3. s. 01.02.1954), “*Düzey Dışı*” (452. sayı, 3. s., 15.07.1957), “*Özgürlüğü Anlatmak*” (863. sayı, 6. s., 01.08.1979), “*Zaman Pırıltısı*” (344. sayı, 3. s., 01.02.1949), “*Ana*” (407. sayı, 7. s., 01.08.1954), “*Denizle Oynamak*” (865. sayı, 2. s., 01.10.1979).

Diğer bazı şairler ve benzer konulu eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
5. sayı	15.09.1933	Feridun Fazıl, “Dicle Akşamları”, 7. s.
7. sayı	15.10.1933	Hıfzı Oğuz, “Yeşil”, 9. s.
9. sayı	15.11.1933	Feridun Fazıl, “Bizi Bir Âlem Sever”, 8. s.
10. sayı	01.12.1933	Haşim Nezihi, “Güneşi Yakacağız”, 13. s.
13. sayı	15.01.1934	Baki Süha Ediboğlu, “Geceler Bize Kaldı”, 13. s.
		Haşim Nezihi Okay, “Yılbaşı Gecesinde”, 13. s.
		Yaşar Nabi, “Bekliyorum”, 7. s.
14. sayı	01.02.1934	Hamit Macit Selekler, “Sulh”, 9. s.
15. sayı	15.02.1934	Hamit Macit Selekler, “Sulh II”, 12. s.
18. sayı	01.04.1934	Hamit Macit Selekler, “Sulh III”, 15. s.
20. sayı	01.05.1934	Baki Süha Ediboğlu, “Su”, 17. s.

¹⁷⁰ İ. Enginün, a.g.e., s. 78.

21. sayı	15.05.1934	Mustafa Niyazi, “Bambo”, 11. s.
		Yaşar Nabi, “Esir Tabiat”, 9. s.
22. sayı	01.06.1934	Hamit Macit Selekler, “Güneşe Doğru”, 6. s.
25. sayı	15.07.1934	İhsan Naim, “Annem”, 10. s.
		Muammer Nadi, “Rüya Gören”, 1. s.
28. sayı	01.09.1934	Baki Süha Ediboğlu, “Bahçemiz”, 14. s.
32. sayı	01.11.1934	Hamit Macit Selekler, “İzin Verilirse”, 9. s.
36. sayı	01.01.1935	İhsan Naim, “Anneme”, 13. s.
37. sayı	15.01.1935	Rifat Necdet Erdemir, “Evim”, 11. s.
38. sayı	01.02.1935	Mazlum Kenan, “Özleyiş”, 17. s.
45. sayı	15.05.1935	Haşim Nezihi, “Hayal”, 5. s.
47. sayı	15.06.1935	Hamit Macit Selekler, “Bizimkiler”, 9. s.
54. sayı	01.08.1935	Namık Kaşif, “Kaynak”, 14. s.
81. sayı	15.11.1936	Reşat Cemal, “Yaşamak”, 7. s.
177. sayı	15.11.1940	İbrahim Zeki, “Huzurlu Buluş”, 22. s.
204. sayı	01.01.1942	Rıfat Ilgaz, “Bir Ayna Karşısında”, 11. s.
		Rıza Apak, “Sakin Ol Kalbim”, 5. s.
214. sayı	01.06.1942	Fethi Giray, “Düğün”, 7. s.
215. sayı	15.06.1942	Rıza Apak, “Hayat Ne Olsa Güzel”, “Dinle”, “Herkesten Beri”, 12. s.
225. sayı	15.11.1942	Şükrü Enis Regü, “Güvercinler”, 11. s.
226. sayı	01.12.1942	Hasan Şimşek, “Davet”, 6. s.
		Nüzhet Erman, “Masallardan”, 6. s.
234. sayı	01.04.1943	Şinasi Özden, “Davet”, 13. s.
236. sayı	01.05.1943	Hasan Şimşek, “Güzel Gün”, 17. s.
239. sayı	15.06.1943	Hasan Şimşek, “Selam”, “Mevsim”, 12. s.
243. sayı	15.08.1943	Cahit Külebi, “Yağmur”, 11. s.
		Şükrü Enis Regü, “Bir Ezan Vakti”, 13. s.
246. sayı	01.10.1943	Nüzhet Erman, “Mevsim Sonu”, 16. s.
		Şükrü Enis Regü, “Memnuniyet”, 13. s.
249. sayı	15.11.1943	Cahit Külebi, “Sabret”, 3. s.

296-297. sayı	1-15.11.1945	Necati Cumalı, “Mayıs Ayı Notları”, 6. s.
		Şükrü Enis Regü, “Evlilik”, 20. s.
308. sayı	01-15.05.1946	Nahit Ulvi Akgün, “Gün Işığı”, 14. s.
315. sayı	01.10.1946	Ceyhun Atuf Kansu, “Üç Kişilik Sofra”, 7. s.
		Muvaffak Sami Onat, “Yaşamak Güzel”, 9. s.
322. sayı	01.05.1947	Necati Cumalı, “Geminin Gelişi”, 6. s.
324. sayı	01.07.1947	Cahit Irgat, “Her Gün Güzel”, 9. s.
		Necati Cumalı, “Sanatoryum”, 8. s.
		Talip Apaydın, “İçimdeki”, 11. s.
326. sayı	01.09.1947	Baki Süha Ediboğlu, “Tuzlu Su”, 7. s.
		Ceyhun Atuf Kansu, “Mahpus Yelkenli”, 7. s.
329. sayı	01.12.1947	Bedri Gider, “Varlık Şairlerine Selam”, 13. s.
330. sayı	01.01.1948	Metin Aytek, “Sevincim Var”, 8. s.
337. sayı	01.08.1948	Azmi Tekinalp, “Öyle Somurtma Bebek”, 13. s.
		Orhan Asena, “Altı Aylık Oğlumla Dertleşme”, 13. s.
340. sayı	01.11.1948	İsmail Ali Sarar, “Bir Baba Konuşuyor”, 10. s.
		Talip Apaydın, “Akşam Düşüncesi”, 9. s.
341. sayı	01.12.1948	Adnan Bulak, “Bahar İçinde, Ümit İçinde”, 7. s.
350. sayı	01.09.1949	Baha Gürel, “Dilek”, 15. s.
355. sayı	01.02.1950	Nurettin Özyürek, “Güzelleme”, 14. s.
358. sayı	01.05.1950	Azmi Tekinalp, “Çocuklar İçin”, 8. s.
365. sayı	01.12.1950	Halim Yağcıoğlu, “Koşma”, 9. s.
		İlhan Demiraslan, “Çocuklar İçindir”, 7. s.
		Kâmuran S. Yüce, “Sisli”, “Mavi Bir Akşamdı Galiba”, 9. s.
		Oğuz Tansel, “Günler”, 12. s.
		Sabih Şendil, “Yaşamak Türküsü”, 24. s.
368. sayı	01.03.1951	Azmi Tekinalp, “Teşekkür”, 9. s.
		İlhan Demiraslan, “İncir Ağacından Bahseden Şiir”, 9. s.

372. sayı	01.07.1951	Aziz Behiç Serengil, “Saadet”, 18. s.
		İlhan Geçer, “Uzak”, 19. s.
373. sayı	01.08.1951	Adnan Günay, “Yeniden”, 20. s.
379. sayı	01.02.1952	İlhan Demiraslan, “Energie”, 9. s.
		Nurettin Özyürek, “Cümlemiz İçin”, 17. s.
		Sabih Şendil, “Yaşamak”, 10. s.
380. sayı	01.03.1952	İlhan Demiraslan, “Yer Yüzünden Bahseden Üçüncü Şiir”, 7. s.
		Nurettin Özyürek, “Yaşadığının Farkında”, 17. s.
		Tahsin Yücel, “Ümit”, 18. s.
381. sayı	01.04.1952	Mesut Tarcan, “Hep Böyle”, 17. s.
		Mesut Tarcan, “22 Ocak 1952”, 17. s.
382. sayı	01.05.1952	Oğuz Tansel, “Saat On Bir”, 16. s.
383. sayı	01.06.1952	Adil Turan, “Karar”, 13. s.
		Başaran, “Değişik Hava”, 9. s.
385. sayı	01.08.1952	Mesut Tarcan, “Kanat”, 11. s.
387. sayı	01.10.1952	Cahid Alp, “Çocuk Bahçesi’nden”, 18. s.
389. sayı	01.12.1952	Ahmet Altümsek, “Büyüme”, 10. s.
393. sayı	01.04.1953	Hasan Şimşek, “Devam Eden”, 11. s.
		Kâmuran S. Yüce, “1953’e Dilekçe”, 20. s.
394. sayı	01.05.1953	Cevdet Atmaca, “Gelişi Güzel”, 15. s.
396. sayı	01.07.1953	Nahit Ulvi Akgün, “Bir Sabah”, 17. s.
398. sayı	01.09.1953	Mustafa İzzet Adiloğlu, “Uçurtma Kâğıdı”, 21. s.
402. sayı	01.01.1954	Ceyhun Atuf Kansu, “Çocuğun Gördükleri”, 5. s.
467. sayı	01.12.1957	Ceyhun Atuf Kansu, “Ağır Hava”, 4. s.
717. sayı	01.05.1968	Yüksel Pazarkaya, “Haykugabi”, 11. s.
843. sayı	01.12.1977	Zeki Ömer Defne, “Yasak Meyva”, 11. s.
849. sayı	01.08.1978	M. Alâeddin Aşna, “Kadınlar”, 12. s.
855. sayı	01.12.1978	Nahit Ulvi Akgün, “Eski Korku”, 3. s.
859. sayı	01.04.1979	Abdullah Rıza Ergüven, “Evren ve İnsan”, 5. s.
863. sayı	01.08.1979	İlhan Demiraslan, “Konumuz Özgürlük ve

		Demokrasi”, 8. s.
--	--	-------------------

Tablo 6

3.1.1.6. Özlem

Varlık’ta şiirleri yayınlanan hemen hemen her şairin özlem ya da ayrılığı ifade eden en az bir şiirini görmekteyiz. Ayrılığın sebebi bazen zorunlu bir ayrılıktan bazense ise terk edilmekten kaynaklanıyor. Özlenen ise bazen bir kasaba, köy, memleket, bazen aile, bazen geçmiş günler, bazen de sevgili oluyor.

Feridun Fazıl’ın “*Hülleler*” (7. sayı, 12. s., 15.10.1933) şiirinde özlem duyulan bir kadındır:

Hasreti ağır ağır içiyorken sesinde
Güneşin hapsolduğu suların gölgesinde
Sonsuz ümitlerimi birbirine eklerim.

Gönlünden akan hasretini akan sulara bırak.
Eflâtun bir yangından sonra seni beklerim
Sandalım bu akşam da hüllene uğrayacak

Bir başka şiiri “*Fil Ve Böcek*”, 35. sayı, 8. s.

Ahmet Muhip Dıranas’ın “Fahriye Abla” şiirinde çocukluğuna ve o zamanın mahalle komşusu olan Fahriye Ablaya özlem vardır:

Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar,
Kapanırdı daha gün batmadan kapılar.
Bu, afyon ruhu gibi baygın mahalleden,
Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın, sen!
Hülyasındaki geniş aydınlığa gülen
Gözlerin, dişlerin ve ak pak gerdanınla
Ne güzel komşumuzdun sen, Fahriye abla!

O günlere dair hatırında kalanları dile getiren şair son dizelerde Fahriye Ablanın dramatik hikâyesini vurgular ve son kez özlemle kendisini anar:

Gönül verdin derlerdi o delikanlıya,
En sonunda varmışsın bir Erzincanlıya.
Bilmem şimdi hâlâ bu ilk kocanda mısın,
Hâlâ dağları karlı Erzincan'da mısın?
Bırak, geçmiş günleri gönlüm hatırlasın;
Hâtırada kalan şey değişmez zamanla.
Ne vefalı komşumuzdun sen, Fahriye abla!

(39. sayı, 5. s., 15.02.1935)

Cahit Sıtkı Tarancı “Yaz Günleri”nde yazın sevgiliyle geçen günlere olan özlemini dile getirir:

Gafil ağustos böceğinin oyun ve saz günleri
Ömrün derdi mikneti çok tesellisi az günleri
Yaz günleri kilometrelerce uzun yaz günleri
Başımı dinlediğim yer öğle uykularınızda

(337. sayı, 4. s., 01.08.1948)

Nahit Ulvi Akgün’ün, “*Anımsama*” (864. sayı, 21. s., 01.09.1979) şiirinde gençlik günlerinin İzmir’ine özlem vardır:

Güz geceleri Karşıyaka Alsancak’tan,
Çocukların düşlediği oyuncakçı dükkânı
Nasıl unutursun o geçmiş zamanı
Yaşamın en güzel çağını yansıtan
...
Atatürk’ün daha sağ olduğu yıllar
Kordon boyunca evi daha yemyeşil
Onarımı bu denli gecikmiş değil
Sevişmemiz o parlak günlere rastlar

Başka bir şiiri “*Sıkılan Adam*”, 369. sayı, 15. s.

Diğer bazı eserler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
------	-------	----------------------------------

7. sayı	15.10.1933	Fevziye Abdullah, “Gülüyorum”, 9. s.
11. sayı	15.12.1933	Ziya Osman Saba, “Yağmurlu Bir Günde”, 5. s.
34. sayı	01.12.1934	Celal Sahir, “Özleyiş”, 2. s.
41. sayı	15.03.1935	İhsan Aygün, “Ayrılık”, 15. s.
50. sayı	01.09.1935	Sabri Esat Ander, “Bıkmak”, 1. s.
52. sayı	01.10.1935	Sabri Esat Ander, “Ayrılık”, 1. s.
158. sayı	01.02.1940	Oktay Rifat, “Eski Zaman”, 19. s.
330. sayı	01.01.1948	Ayhan Hüenalp, “Haymana Beygiri”, 7. s.
331. sayı	01.02.1948	Rıza Apak, “Söğüt Gölgesinde”, 8. s.
332. sayı	01.03.1948	Mehmet Başar, “Şarkılar”, 10. s.
333. sayı	01.04.1948	Sadi Cumbul, “Yoksun Diye”, 8. s.
335. sayı	01.06.1948	Ekrem Şani Sanal, “Bir Şey Var Hatıralarda”, 10. s.
		M. Kemal Yılmaz, “Ayrılık”, 9. s.
338. sayı	01.09.1948	İlhan Demiraslan, “Öylesine Hatırladığımız”, 11. s.
339. sayı	01.10.1948	Ahmet Boren, “Bilirsin”, 12. s.
340. sayı	01.11.1948	Necdet Konuk, “Ayrılığın Şiiri”, 7. s.
350. sayı	01.09.1949	A. Celâl Alivelioglu, “Biraz Değişmiş Gibiyim”, 5. s.
		Salâh Birsell, “Güzin’in Gençlik Yılları”, 9. s.
358. sayı	01.05.1950	Attila İlhan, “Bence Malûmdur”, 4. s.
359. sayı	01.05.1950	Ahmet Altümsek, “Hoşça Kal Rize Şehri”, 8. s.
		Emin Ülgener, “Hatıralar”, 8. s.
365. sayı	01.12.1950	Muzaffer Uyguner, “Ayrılık Şiiri”, 8. s.
366. sayı	01.01.1951	Kemal Salgın, “Hatıralar”, 8. s.
		Muammer Bayman, “Leblebici”, 11. s.
368. sayı	01.03.1951	Başaran, “6.1.1951”, 11. s.
		Necati Cumalı, “Hatırlama”, 5. s.
369. sayı	01.04.1951	Burhan Alp, “Kömür Gözlüm”, 16. s.
		Mustafa Şerif Onaran, “Lerziş’e Mektup”, 7. s.
375. sayı	01.10.1951	Cahit Külebi, “Çürüyen Otlar”, 4. s.
377. sayı	01.12.1951	İlhan Geçer, “Eski Günler”, 10. s.

		Necati Cumalı , “Urla’da”, 6. s.
382. sayı	01.05.1952	Ahmet Altümsek , “Denize Ayrılık Şiiri”, 10. s.
		Cevat Çapan , “Güneşli Sahile Yağmur Yağardı”, 20. s.
		Orhan Veli , “Yaşıyor musun”, 5. s.
383. sayı	01.06.1952	Adnan Bulak , “Gibi”, 16. s.
387. sayı	01.10.1952	O. Kazım Atok , “Ninniler”, 8. s.
389. sayı	01.12.1952	İlhan Geçer , “Hatıralar”, 14. s.
398. sayı	01.09.1953	Cahit Külebi , “Küçük Haberci Bulut”, 3. s.
417. sayı	01.04.1955	Cahid Alp , “Geçmiş Zaman”, 26. s.
660. sayı	15.12.1965	Cahit Tanyol , “Özlem”, 6. s.
850. sayı	01.07.1978	Yaşar Nabi , “Özlem”, 11. s.
855. sayı	01.12.1978	Rıza Ergüven , “Giderayak”, 2. s.
861. sayı	01.06.1979	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Gelecek Olanın Yeri”, 1. s.
863. sayı	01.08.1979	Zeki Ömer Defne , “Yanık Bahçe”, 21. s.
864. sayı	01.09.1979	Sabahattin Kudret Aksal , “Kanaviçe”, 21. s.

Tablo 7

3.1.1.7. Gurbet

Suzi Can, “Yolcu” şiirinde gurbetten yakınıır. Hem şekil hem de konunun işlenişi bakımından Halk şiirine benzer:

Deli rüzgârların tuttum elinden,
Ardıma bakmadan yürür giderim.
Sardım ayrılığı ince belinden,
Gurbetten gurbete sürür giderim...

Geride bırakılan köy, anne ve sevgili motifleri ile gurbet, yollar ve yollarda geçit vermeyen dağlar vardır:

Nankörüm; unuttum anne dizini,
Unuttum köyümün mor nerkisini
Peşimde çırpınan yar sevgisini
Hırçın sayhalara sürür giderim.

(30. sayı, 11. s., 01.10.1934)

Talip Apaydın, “Şimdi” şiirinde gurbette yapayalnız olan insanın hüznünü ve kederini sorularla dile getirir:

Biz ne düşünürüz şimdi
Ne konuşuruz ne ederiz
Cebimde bir nazlı resim kalmış
Uçmuş gitmiş o gözler
Bu dağ başında böyle yalnız
Ne düşünürüz?

(332. sayı, 8. s., 01.03.1948)

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
3. sayı	15.08.1933	Hamit Macit Selekler, “Dağlılar”, 8. s.
54. sayı	01.10.1935	Yakup Sabri, “İstek”, 7. s.
330. sayı	01.01.1948	T. Raşit Yalçın, “Bir Kasaba Hatıralarım”, 10. s.
335. sayı	01.06.1948	Hasan Şimşek, “Bahtiyarlık”, 4. s.
365. sayı	01.12.1950	Hasan Şimşek, “Mektup”, 7. s.
375. sayı	01.10.1951	Tarık Alemdar, “Hasret”, 17. s.
377. sayı	01.12.1951	Ali Püsküllüoğlu, “Hasret”, 20. s.
383. sayı	01.06.1952	Ali Püsküllüoğlu, “Kıbrıs Özlemi”, 12. s.
389. sayı	01.12.1952	H. Vasfi Uçkan, “Mevsim Sonbahar”, “Türkiye’den Uzak”, 13. s.

Tablo 8

3.1.1.8. Hümanizm

Bu kısma aldığımız şiirler savaşların ve politik anlaşmazlıkların, yoksulluğun ve haksızlıkların karşısında haklı olanı, mazlum olanı anlatanlardır. Bazıları daha ılımlı, barışın getirdiği huzur ve mutluluğu anlatan şiirlerdir bazıları ise politik bir tavır gösterir. Mağdur ve mazlumların aralarında “işçiler” de vardır.

İncelediğimiz dönem Dünyada hem II. Dünya Savaşı yıllarını hem de kamplaşmaların yaşandığı Soğuk Savaş Yıllarını kapsadığı için şairlerin bu tarz şiirler kaleme almaları doğaldır. Öte taraftan Türkiye bu yıllar arasında iki darbe

geçirmiştir. *Varlık* her ne kadar 1940’lardan sonra politik meselelerden uzak kalmışsa da şairlerin olan bitene duyarsız kalmaları beklenemezdi. Tekrar belirtelim ki bu şiirlerde yine de politik bir tutumdan ziyade insanlığı, kardeşliği, barışı ve paylaşmayı vurgulayan bir ifade vardır. Bu uluslar arası düzeyde olduğu gibi ulusal ve hatta bireysel konularda da olabilmektedir.

Bu konuda en fazla şiiri bulunan şair **Fazıl Hüsnü Dağlarca**’dır. Onun şiirlerinde öne çıkan isimlerinden de anlaşılacağı üzere tüm dünyada barış ve insanlık temalarıdır: “*Yeryüzü Sevgisi*” (362. sayı, 3. s., 01.08.1950), “*Japon Gecesi*” (371. sayı, 3. s., 01.06.1951), “*Medar Kokusu*” (395. sayı, 4. s., 01.06.1953), “*Ekmek*” (387. sayı, 3. s., 01.10.1952), “*İkisin*” (417. sayı, 3. s., 01.04.1955), “*Çağrı*” (454. sayı, 3. s., 15.05.1957), “*Fransa Afrikası*” (475. sayı, 3. s., 01.04.1958), “*Yalnayak*” (357. sayı, 4. s., 01.04.1950).

“Bir Çin Aynasının Önünde” şiirinde o coğrafyayı, insanını, kederlerini ve türkülerini dile getirir, onlarla duygularını paylaşır:

Acılı parlak
Bir ülke
Acılı parlak
Bir ülkenin ölüleri

Işığın kaydığı yerlerde
Kötü böceğin uykusu
Işığın kaydığı yerlerde
Lekesi anıların

Çok sonra nelerden sonra biz bir türküyüzdür
Seninle ben Asyadaki
Çok sonra nelerden sonra biz bir türküyüzdür
Duyabilirlerse

(01.04.1956, 433. sayı, 5. s.)

Dağlarca’nın şiiri konu bakımından “geniş bir yelpazededir.” “İstanbul’un fethi, Çanakkale, İstiklâl Savaşı gibi Türk tarihi için çok önemli olan olayları destanlaştırır. Atatürk’ü anlatır. Türk insanının yaşama mücadelesi yanında Cezayi

Türküsü, Vietnam Savaşımız gibi eserlerinde dünya insanının sıkıntılarını da anlatır.”¹⁷¹

Hamid Macit Selekler’in, “*Bir Savaş Hikâyesi*”nde (42. Sayı, 2. s., 01.04.1935) savaş sırasında cephane taşıyan bir kağı önünde giden sekiz yaşında bir kız çocuğu vardır. Çocuk şairin önündeki su matarasına bakınca onun susadığını anlar, su verir fakat kız kendisine kalmaz diye sadece bir yudum içer. Şiir “*Kurmay Albay B. Nuri Berköz’e*” ithaf edilmiştir.

Ulusal savaşı yaparken ordu,
Cephe gerisinde, -sıcak bir günde-
Cephane taşıyan bir kağı önünde
Sekiz yaşında bir kız gidiyordu.
...
Ben ona “daha iç, daha;” diyordum.
Yavrucuk vererek suyu geriye
İçmedi sen susuz kalırsın diye...

Bu şiirde öne çıkan duygu birliktelik ve savaş zamanında dayanışma ve paylaşmadır.

“*Bizimkiler*” (47. sayı, 9. s., 15.06.1935) şiirinde ise söz konusu olan işçilerdir. Burada da yine öne çıkan birliktelik ve duygudaşıktır:

Onlar, ayrılamaz birbirinden;
Biri öbürüne benzer o kadar.
Benzer yüzlerinde hatlar, gülerken;
Gözleri benzeyen yaşlarla ağlar.

Onlar, çocukları kırın, yamacın.
Yüzleri güneşten yağız ve yalçın.
Paydosta toplanır bir top ağacın
Altında türküler söyler, dururlar.

Barış ve dayanışmayı işleyen şiirlerini en fazla tespit ettiğimiz isimlerden biri **Halim Yağcıoğlu**’dur. Çok yalın ve hoş bir sesi olan “*Düş ve Gerçek*” (849. sayı, 10. s., 01.06.1978) adlı şiirinde kavganın ve dövüşün karşısında barış, insanlık ve kardeşlik duyguları vurgulanır. Yaşama sevinci doğanın merhameti ve güzelliğiyle dile getirilir ilk kıtada. İkinci kıtada ise çocukların oynaması hatırlatılır:

¹⁷¹ K. Yetiş, a.g.e., s. 309.

Nisan toprağın uyanışı ılık
Uyanışı arının, karıncanın, çağrısı kuşun
Sen ey yaşamak bu kadar güzelken
Bizden uzak olsun ölümler artık.

Ne güzel kavgalar bitmiş artık
Kinler, küskünlükler bitmiş
Evlerin pencereleri güneşe
Bahçeler çocuklara açık.

Son kıtada “duvarlar”, “kurşunlayan”, “kan çiçekleri” ve “insanlık” kelimeleri ile anlaşmazlıkların yıkıcılığı sessizce ifade edilir:

Ne güzel duvarlar tertemiz artık
Ne kurşunlayan var birbirini
Ne kan çiçekleri açıyor taze
Sen içimizde yaşadıkça insanlık...

Şairin konuyla ilgili diğer şiirleri: “*Cendere*” (331. sayı, 6. s., 01.02.1948), “*Mahatma Gandhi’ye Ağıt*” (333. sayı, 5. s., 01.04.1948), “*Küçük Memur*” (327. sayı, 11. s., 01.12.1947), “*Oktay Rifat’a*” (339. sayı, 10. s., 01.10.1948).

Necati Cumalı, Serçe Kuşu (314. sayı, 5. s., 01.09.1946) adlı şiirinde su içerken korkan bir kuş görür:

Bu sabah bahçede karşıma
Küçük bir serçe kuşu geldi
Havuzun taşına kondu
Bir içti, bir doğruldu
Nasıl da korkuyordu.

Kuşa korkmamasını söylerken “İnsanoğlu çeşit çeşit/Beş parmağın beşi bir mi” diyerek her insanın kötü olmadığını anlatır:

Sen hiç korkma, serçe kuşu
Suyunu rahat rahat iç
Sıhhat, afiyet ile uç
İnsanoğlu çeşit çeşit
Beş parmağın beşi bir mi?

Bu şiirde “kötü” insanlara dair şairin bir şikâyeti söz konusudur.

“Miting” (733. sayı, 5. s., 01.01.1969) adlı şiirinde ise mitinge katılmış köylüler konu edilir. Burada şairin toplumsal bir eleştirisi vardır. Köylüler davulla, zurnayla ve bayraklarla yola çıkarlar:

Geçtiler kamyon kamyon
Geçtiler türkü kıyamet.
Üst üste kasket, üst üste ceket.
Boyun damarları sap sap
Gözleri çiçek çiçek.
Geçtiler oyun vurur davul zurna.
Al beyaz bayrak şahlanmış, zeybek.

Bir siyasi liderin mitingine katılan köylüler “koyun” yerine konmaktadır. “*Bildikleri ne? Ver dediklerinde vermek,/öl dediklerinde ölmek./Toprak kıt, ürün ucuz, çarşı pahan,/Bu türlü üç beş olay, üç beş kelime.*” Böyle coşkuyla gittikleri mitingte umduklarını bulamazlar. Onların lehine bir şey yoktur:

Kucak kucak kuru ot çalı gibiydiler
Bir yangına koşarken her biri çıra.
Dinlediler, ne topraktan ne üründen, ne çarşıdan söz var
Vermekte de ölmekte de sıra etki sıra,
Değişmiyecek!

Akşam karanlığında dönerlerken davullar zurnalar çalmaz artık.

Necati Cumalı *Varlık*’ta en çok yer alan isimlerdendir. Şiirlerinde Anadolu’yu ve köylüyü içten ve samimi bir dille anlatmış, gerçekçi bir şairdir. Bu tarz şiirlerinde bazen bir hikâye anlatır. Sanattan ve süsten uzak, Cahit Sıtkı ve Orhan Veli üslûbundadır.

Konuyla ilgili diğer şiirleri şöyledir: “*Manzara*” (302-303. sayı, 15. s., 1-15.02.1946), “*Mayıs Ayı Notları*” (297. sayı, 6. s., 1-15.11.1945), “*Bir Ana*” (327. sayı, 5. s., 01.10.1947).

Ceyhun Atuf Kansu da bu konuda en çok şiiri bulunnalardandır: “*Dönen Tekerlek*” (318. sayı, 10. s., 01.01.1947), “*Raman Dağı*” (325. sayı, 8. s., 01.08.1947), “*Çaylar Kuyusu*” (328. sayı, 5. s., 01.11.1947), “*Çaresizlerin Ağdı*” (399. sayı, 5. s., 01.10.1953).

Diğer şairlerin konuyla ilgili tespit ettiğimiz şiirleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1.sayı	15.07.1933	Behçet Kemal Çağlar, “İnanıyorum”, 7. s.
37. sayı	15.01.1935	Sezai Paracıkoglu, “Ocak”, 13. s.
		Şevket Hıfzı, “Denizde Yolcular”, 6. s.
42. sayı	01.04.1935	Şükrü Enis Regü, “Sulh Dönüşü”, 3. s.
195. sayı	15.08.1941	Şükrü Enis Regü, “Defne Dalı”, 3. s.
254-255. sayı	1- 15.02.1944	Cahit Külebi, “Koşma”, 28. s.
260-261. sayı	1- 15.05.1944	Hasan Şimşek, “Defne Dalından”, “Harp Rüzgârı”, 13. s.
268-269. sayı	1- 15.09.1944	Şinasi Özdenoğlu, “Sulh”, 2. s.
301. sayı	01.01.1946	Şinasi Özdenoğlu, “Sabaha Açılan Pencерemizden”, 3. s.
310-311. sayı	01- 15.06.1946	Şükran Kurdakul, “Amele”, 17. s.
317. sayı	01.12.1946	Nüzhet Erman, “Çarşıkapıdaki Niyetçi”, 10. s.
322. sayı	01.03.1947	Ziya Osman Saba, “Cümlemiz”, 5. s.
325. sayı	01.08.1947	Oktay Rifat, “Mehmet Selim’i Taktim Ederim”, 3. s.
327. sayı	01.10.1947	Attila İlhan, “Dünya Aşkı”, 4. s.
334. sayı	01.05.1948	Emin Ülgener, “İnsan”, 9. s.
336. sayı	01.07.1948	Ümit Yaşar Oğuzcan, “Kekeme”, 10. s.
338. sayı	01.09.1948	Rıza Apak, “Dünya Haberleri”, 9. s.
340. sayı	01.11.1948	Ziya Osman Saba, “Çocuklar Bakıyorlar”, 4. s.
341. sayı	01.12.1948	Cahit Külebi, “Guillaume Apollinaire’e”, 7. s.
		Metin Eloğlu, “Hayattan Alınmış Şiirler”, 14. s.
		Necati Diren, “Evimizin Önünden”, 14. s.
348. sayı	01.07.1949	Cahit Külebi, “Şimdi”, 4. s.
355. sayı	01.02.1950	Orhan Asena, “Hür Yaşamak”, 12. s.
358. sayı	01.05.1950	Başaran, “İki Elle”, 6. s.

		İlhan Demiraslan , “Yaşayan Bir Dünya Üzerine Şiirler”, 7. s.
		Refik Ergün , “Bahar Dileği”, 15. s.
361. sayı	01.07.1950	Attila İlhan , “Ölümler İhtiyarladı”, 4. s.
366. sayı	01.01.1951	Adnan Bulak , “Endonezya”, 11. s.
368. sayı	01.03.1951	Oğuz Kâzım Atok , “Bir Göçmene”, 10. s.
372. sayı	01.07.1951	Osman Numan Evrenos , “Barış”, 20. s.
373. sayı	01.08.1951	Nurettin Özyürek , “Evvel Bahar”, 16. s.
375. sayı	01.10.1951	Tarık Dursun K. , “Avarelik Şiirleri”, 9. s.
380. sayı	01.03.1952	Sunullah M. Arısoy , “Yaşama Namına”, 7. s.
384. sayı	01.07.1952	Şemsettin Ünlü , “Aydınlık Dünya”, 17. s.
395. sayı	01.06.1953	Azmi Tekinalp , “Aydınlık Dünya”, 6. s.
418. sayı	01.07.1955	Behçet Necatigil , “Kan”, 6. s.
420. sayı	01.09.1955	Ercüment Uçarı , “Gerçeğe Tutku”, 22. s.
435. sayı	01.06.1956	Vural Vahit Suiçmez , “Mutluluk Adına Yaktığım Türküler”, 11. s.
457. sayı	01.07.1957	Behçet Necatigil , “Coğrafyada”, 6. s.
544. sayı	15.02.1961	Nüzhet Erman , “Can Pazarı”, 13. s.
666. sayı	15.03.1966	Hüseyin Ülkü , “Ki”, 7. s.
789. sayı	01.06.1973	Metin Eloğlu , “Gümeç”, 10. s.
848. sayı	01.05.1978	Şinasi Özdenoğlu , “Güller ve Silahlar”, 10. s.
850. sayı	01.07.1978	İlhan Demiraslan , “Maden Ocaklarında Silikoz Kırımı”, 11. s.
		M. Alâeddin Asna , “Bu Senin Suçluluğun Değil”, 5. s.
		Talât Sait Halman , “Zorbalara Karşı Tuyuğlar”, 5. s.
851. sayı	01.08.1978	İlhan Demiraslan , “Trabzon’da Son Argonot”, 9. s.
		Talât Sait Halman , “Üçlem”, 3. s.
853. sayı	01.10.1978	A. Rıza Ergüven , “Uzay Çağı”, 8. s.
		Muazzez Menemencioğlu , “Gücümüzü Algılıyorum”, 8. s.
857. sayı	01.02.1979	Şevki Altuğ , “Gül”, “Güneş Ana”, 17. s.

860. sayı	01.05.1979	Behçet Necatigil, “Dünya Çocuk Yılında”, 2. s.
		Mahmut Alptekin, “Halkın Çocukları”, 7. s.
862. sayı	01.07.1979	Mücap Ofluğlu, “Einstein İçin”, 20. s.
864. sayı	01.09.1979	Nüzhet Erman, “Hukuk ve Sosyoloji Dersi”, 21. s.

Tablo 9

3.1.1.9. Mistik Duygular

Bu başlık altına en çok şiirini aldığımız isim **Ahmet Hamdi Tanpınar**’dır. Kendine has şiir anlayışı ve bireysel temalı şiirleri ile öne çıkan Tanpınar, bilinmeyi, sonsuz olanı, zamansızlığı, maddenin arkasındaki varlığı araştıran şiirleri ile “mistik” bir dünya yaratır.

Ünlü şiirleri *Varlık* sayfalarında yer almıştır: “*Sfenks*” (22. sayı, 5. s., 01.06.1934), “*Yılan*” (30. sayı, 7. s., 01.10.1934), “*Bir Göl Bu Karanlıklarda*” (7. sayı, 9. s., 15.10.1933), “*Ne İçindeyim Zamanın*” (2. sayı, 22. s., 01.08.1933), “*Bir Gül Bu Karanlıklarda*” (368. sayı, 7. s., 01.03.1951).

“Rüya”, “murakabe”, “şiir hali”, “kozmosla insanın birleşmesi” gibi onun şiirinin temelini oluşturan unsurlar bu şiirlerde mistik olanı da belirler. Bu şiirlerde şairin üzerinde olan, onun iradesinin dışında ilâhi, yüce, Tanrısal, sonsuz olan bir güç sezilir:

Bir gül bu karanlıklarda
Sükute kendini mercan
Bir kadeh gibi sunmada
Zamanın aralığından.

“Romanlarında, tedkik ve denemelerinde sosyal problemleri derinliğine ve genişliğine ele alan Tanpınar, şiirlerinde âdeti cemiyeti ilga etmiştir. Onun şiirlerinde bir inziva veya baş başa kalma havası hiss olunur... Varlığın özü ile temasa

gelen şiir, dua ve murakabeye benzer bir yalnızlığı icap ettirir. Tanpınar'ın şiirleri içtimaî değil ferdîdir ve... metafizik bir karakter taşır.”¹⁷²

Başında bu mucizenin
Sesler, kokular ve renkler
Ebediyete kadar derin
Bir anın vadiyle bekler.

(Bir Göl Bu Karanlıklarda)

“Onun başlıca özelliği, zamanı bir bütün olarak ele alması ve hemen hemen her meseleyi tarihî bir perspektif içinde düşünmesiydi.”¹⁷³:

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında.

Bir garip rüya rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan tüy bile
Benim kadar hafif değil.

...
Kökü bende bir sarmaşık
Olmuş dünya sezmekteyim,
Mavi, masmavi bir ışık
Ortasında yüzmekteyim.

(Ne İçindeyim Zamanın)

Mehmet Kaplan “varlığın ötesini araştıran” şairler hakkında şu tespiti yapmıştır: “Ahmet Hamdi Tanpınar, Selâhattin Batu ve Fazıl Hüsni Dağlarca, şiirlerinde, görülen varlığın ötesini araştırırlar. Fakat onlar eskilerde olduğu gibi, bu yoldan Tanrı'ya veya metafizik âleme gitmezler. Belki dinî inançlarını kaybetmiş olma, onları bundan alıkor. Fakat onlar çıplak varlıkla da yetinmezler. Tabiat onların

¹⁷² Mehmet Kaplan, “Bir Gül Bu Karanlıklarda”, **Edebiyatımızın İçinden**, 3. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 163.

¹⁷³ M. Kaplan, “Ahmet Hamdi Tanpınar”, **Edebiyatımızın İçinden**, İstanbul, s. 149.

bazı şiirlerinde âdeta bilinmeyen bir dinin mitolojisi veya sembolle âlemi hâline gelir. Onların yaşanılan hayatın boşluğu ile bilinmezin arasında sallanırlar.”¹⁷⁴

Haşim ile Tanpınar’ı birleştiren şey bu mistik anlayıştır. Her ikisi de “sanki başka bir dünyada yaşıyorlarmış gibi, şiirlerine gündelik konuları sokmazlar. Şiirin özel bir çaba isteyen, özenli ebedi dünyasını kurmaya çalışırlar.”¹⁷⁵

Bu konuda en çok şiirlerine rastladığımız bir diğer isim **Ziya Osman Saba**’dır. Onun şiirlerinde gördüğümüz mistik anlayış daha somut, Allah inancı, ilâhi olana teslim olma ve şükretme gibi temellere dayanmaktadır.

“*Kurban*” (5. sayı, 9. s., 15.09.1933) şiirinde şair Yaradan’ın önünde kendini bir kurban olarak görür. Ona teslim olmuştur:

Ben sanki bir koyunum, Rabbim, ben bir koyunum;
Kulların arasında ne âciz ve ufağım.
İki tuğla halinde kenetlenmiş dudağım,
...
Benim, kırptılar işte benim bütün yünümü,
İşte bir kurban gibi bekliyorum günümü.
Kafam, serin, en serin mermerde ... bekliyorum.

En geniş bir sabahı düşünerek her gece,
Günlerce ve aylarca, istersen, senelerce,
Rabbim ! Ben şuracıkta beklemek istiyorum.

Konuyla ilgili şiirleri: “*Her Akşamki Yolumda*” (35. sayı, 6. s., 15.12.1934), “*Akşamın Soneleri*” (13. sayı, 5. s., 15.01.1934), “*Beklemek*” (24. sayı, 8. s., 01.07.1934).

Halit Fahri Ozansoy “*Sesler*” şiirinde dış dünyadaki sesleri ruhsal bir bütünlük içinde algılar. Bu âlem sesleri ile öteki âlemin sesleri birbirine karışır adeta:

Sesler, ney sesleri ay ışığında..
Sesler, ruh içinde ve ruh dışında..
...

¹⁷⁴ M. Kaplan, “Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Kısa Bir Bakış”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2**, İstanbul, s. 311.

¹⁷⁵ İ. Enginün, a.g.e., s. 35.

Sesler, kuş sesleri gün ışığında..
Sesler, ruh içinde ve ruh dışında..

(5. sayı, 7. s., 15.09.1933)

Hisar şairlerinden olan Ozansoy, şiirinde “bir bakıma Fecr-i Ati’nin duyuş tarzını devm ettirir. Eserlerine hastalıklı bir hassasiyet hakimdir.”¹⁷⁶

Necip Fazıl’ın “*Orası*” adlı dört dizelik şiirinde yine bilinmez ve sonsuz olan ve onun yalansızlığı vurgulanır:

Orası neresi.. orası bilmem,
Orası, adımın anıldığı yer.
O varılmaz yere bir varabilsem,
Yalanın orası yanıldığı yer.

(39. sayı, 1. s., 15.02.1935)

Melih Cevdet’in “*Beklemek*” şiirinde bilinmez olanı, ölümü bekleyiş bir üperti ile beklenmektedir:

Bunca yıldır kimi beklemişim ben,
Nedir içimde bu altın ağarma?
Hangi ses her gece ve hangi yerden
Sonsuzluğuna beni çağırmada?

(83. sayı, 5. s., 15.12.1936)

Diğer şiirler benzer konulu şiirler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
12. sayı	01.01.1934	Feridun Fazıl Tülbentçi, “Tekrar Yaşayacağım”, 9. s.
29. sayı	15.09.1934	Reşat Cemal Emek, “Bir Fikrin İzırabı”, 9. s.
33. sayı	15.11.1934	Yakup Sabri, “Bu Karanlık İçinde”, 5. s.
36. sayı	01.01.1935	Adile Maksudi (Ayda), “İki Acun”, 4. s.
42. sayı	01.04.1935	Behçet Kemal Çağlar, “Yunus Emre’ye”, 4. s.

¹⁷⁶ İ. Enginün, a.g.e., s. 40.

78. sayı	01.10.1936	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Kâinatın Tozu”, 9. s.
		Yakup Sabri, “Ses”, 5. s.
331. sayı	01.02.1948	Vehbi Kızılgül, “Bir Garib Kişiyim”, 12. s.
379. sayı	01.02.1952	Emin Ülgener, “Allahın Merhameti”, 11. s.
389. sayı	01.12.1952	Ahmet Selim T., “Sabah Düşünceleri”, 11. s.
871. sayı	01.04.1980	Abdullah Rıza Ergüven, “Gizem Benim”, 18. s.

Tablo 10

3.1.1.10. Arkadaşlık

Buraya aldığımız şiirler dostluk, samimiyet, vefa gibi konularla ilgili olanlardır. Bunlardan bazıları ölen şairlerin arkasından arkadaşları tarafından yazılmış olanlar, arkadaşlığı öne çıkaran, vefayı ve sadakati ifade eden şiirlerdir.

Bu şiirlerden birisi **Hasan Şimşek**’e ait olan “*Uzaktan*” (358. sayı, 5. s., 01.05.1950) adlı şiirdir. Gurbette görevde olan şair tüm şair dostlarına seslenir burada. Yoksulluğun ve kısıtlı imkânların olduğu bir Anadolu köyünden “*selâm iletir*”:

Size aziz yurdumun şairleri
 Size ithaf ederim bu şiiri
 Çoban armağanı çam sakızı deyip
 Selâm iletirim size ey kardeşler
 Selâm Orta Anadolu’dan

...
 Uçaklar geçip gidende
 Tirenler gelende doğudan
 Selâm iletirim size kardeşler
 Selâm Orta Anadolu’dan

Diğer bazı şiirler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
326. sayı	01.09.1947	Sabahattin Kudret, “İş Arkadaşları”, 10. s.
330. sayı	01.01.1948	İlhan Demiraslan, “Onlar Hep Bizim Mahallenin Meydanıdır”, 13. s.

332. sayı	01.03.1948	Necdet Konuk, “Cahit Külebi’ye”, 11. s.
342. sayı	01.01.1949	Necati Cumalı, “Ayrı Düşen Dostlara Şiir”, 5. s.
366. sayı	01.01.1951	Bedri Gider, “Orhan Veli”, 8. s.
		Zafer Hüsnü Taran, “Orhan’a”, 11. s.
368. sayı	01.03.1951	Aykut Görkey, “Rumelihisarı Şiiri”, 8. s.
374. sayı	01.09.1951	Erdoğan Uzkınay, “Şairler”, 21. s.
381. sayı	01.04.1952	Coşkun Ertepinar, “Bir de Orhan”, 11. s.
		Orhan Veli, “Mangal”, 3. s.
408. sayı	01.07.1954	Turgut Uyar, “Erkenci Ağıt”, 9. s.
448. sayı	01.07.1957	Ziya Osman Saba, “Düşümde”, 3. s.
868. sayı	01.01.1980	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Orada Doğmak”, 1. s.

Tablo 11

3.1.1.11. Gündelik Hayat

Buraya aldığımız şiirler gündelik yaşamı anlatan, insanlık hallerine dair, daha çok mizahî olan şiirlerdir. I. Yeni ve II. Yeni neslinin ve onların tesirinde olan şiirlerdir bunlar. I. Yeni’nin kendine verdiği adla (Garip) müsemmadır bu şiirler.¹⁷⁷

Ahmet Kutsi Tecer’in “Uyku” (37. sayı, 2. s., 15.01.1935) şiirinde bahar vakti gündüz uykusunun baygınlığı anlatılır. Baharın verdiği hoş kokular ılık hava tasvir edilir:

Bir serin boşluk .. yasemin bir koku,
Havada bir ince nefes dalgası;
Geniş yastıklarda gerinir uyku,
Haz ve yorgunluğun diner kavgası...

Orhan Veli ile Oktay Rıfat’ın imzasını taşıyan “*Kuş ve Bulut*” (161. sayı, 10-11. s., 15.04.1940) şiiri bunlardandır. Yalnızca beş dizeden oluşur:

Kuşçu amca!
Bizim kuşumuz da var,
Ağacımız da.

¹⁷⁷ İ. Enginün, a.g.e., s. 86.

Sen bize bulut ver sade
Yüz paralık.

Oktay Rıfat “bazı şiirlerinde çıplak gerçeğin verilmesiyle” yetinerek “çoğu zaman kelimeler arası kurduğu münasebette masal”a yaklaşmıştır.¹⁷⁸ Masala yaklaşan, içten, çocuksu bir samimiyet ve saflık vardır bu şiirde de.

Bir başkası **Cahit Sıtkı Tarancı’nın** “*Dalgin Ölü*” (205. sayı, 15. s. 15.01.1942,) adlı şiiridir:

Dün güzel bir kadın geçti
Kabrimin yakınından
Doya doya seyrettim
Gün hazinesi bacaklarını
Gecemi altüst eden
Söylesem inanmazsınız
Kalkıp verecek oldum
Düşürünce mendilini
Öldüğümü unutmuşum

“Ölümden çok korkan” Tarancı şiirlerinde ölümü en güzel anlatan şairlerimizdendir. O, ölümü “trajik” bir şekilde anlatmaz, esasında okuyucuya yaşamın değerini hatırlatır bu şiirleriyle. O “penceresinden günün eksilmemesini ister”. “Ondaki ölüm korkusu hayatı çekilmez kılmaz, bilâkis güzelleştirir.”¹⁷⁹

Süreyya Baydargil “*Şiir Denemesi*”nde hayat üzerine kendi kendine konuşmakta, hayatı tuhaf bulmaktadır:

Ne tuhaf şu dünya
Ne kadar başka düşündüklerimizden
Evvel zaman içinde günlerden bir gün
Bir elma kopardık diye daldan
Çocuktuk belki de
Oturup ağlamıştık.

(372. sayı, 19. s., 01.07.1951)

¹⁷⁸ İ. Enginün, a.g.e., s. 87.

¹⁷⁹ K. Yetiş, **Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, 2007, s. 289.

Tarık Dursun K. “*Sevdalar İçre*” şiiri gençlik üzerine, âşık olmak üzerinedir. Kendi kendine dertlenir:

İyi günler, iyi sevdalar arkadaşım
Kavak yelleri esiyor başımızda
Yaş yirmi bir dedik deli dünya
Gayrisi iyi günler, iyi sevdalar içindir.

(379. sayı, 17. s., 01.02.1952)

Diğer bazı şiirler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1.sayı	15.07.1933	Muzaffer Reşit (Yaşar Nabi) , “Orkestra”, 7. s.
28. sayı	01.09.1934	M. Şefik , “Gölgeler Gibi”, 11. s.
37. sayı	15.01.1935	Ahmet Kutsi Tecer , “Uyku”, 2. s.
39. sayı	15.02.1935	Haşım Nezihi , “Akşam Ve Caddeden Geçenler”, 11. s.
41. sayı	15.03.1935	Ahmet Kutsi Tecer , “Uyku”, 1. s.
		Ertuğrul Şevket , “Su Testisi”, 7. s.
161. sayı	15.03.1940	Orhan Veli , “Sabaha Karşı”, “Gemilerim”, “Bayram”, 10-11. s.
		Orhan Veli , “Sevdaya mı Tutuldum”, “Quantitatif”, “Sokakta Giderken”, “Kitabei Sengi Mezar”, 10-11. s.
163. sayı	15.04.1940	Rıfat Ilgaz , “Kavga”, “Ziyafet Macera”, 11. s.
204. sayı	01.01.1942	Cahit Sıtkı Tarancı , “İnsan”, “Nedendir Yarab”, “Neden Sonra”, “Bir Yemiş Olacak”, 12. s.
206. sayı	01.02.1942	Cahit Sıtkı Tarancı , “Yoldaş”, “Kur’a”, “Hepimize Dair”, 13. s.
214. sayı	01.06.1942	Oktay Rıfat , “Name”, “Âh”, “Tevîl”, 15. s.
222. sayı	01.10.1942	Cahit Sıtkı Tarancı , “Kırkıncı Oda”, “Tereke”, “Nedim’e Dair”, 8. s.
260-261. sayı	1-15.05.1944	Ziya Osman Saba , “Sabahın Dördü”, 3. s.

274-275. sayı	1-15 .12.1944	Oktay Rıfat, “Rüya”, 11. s.
292-293. sayı	1- 15.09.1945	Bülend Ecevit, “Jeolog”, 7. s.
301. sayı	1- 15.01.1946	Rıza Apak, Daktilo, “Nezih Cansel”, 15. s.
310-311. sayı	01- 15.06.1946	Hasan Şimşek, “Hasan Şimşek”, 3. s.
312. sayı	01.07.1946	Melih Cevdet Anday, “Yörük Mezarlığı”, 6. s.
		Oktay Rıfat, “Uludağ Sokak Satıcıları”, 5. s.
		Orhan Veli, “Pireli Şiir”, 4. s.
315. sayı	01.10.1946	Oktay Rıfat, “Sabah Türküsü”, 4. s.
		Sabahattin Kudret, “Gecenin Rahmeti”, 5. s.
316. sayı	01.11.1946	Necati Cumalı, “Şu Kalabalıkta Gördüğün Herkesin”, 6. s.
		Oktay Rıfat, “Gemi”, 5. s.
317. sayı	01.12.1946	Nahit Ulvi Akgün, “Cibinlik”, 10. s.
		Orhan Veli, “Zilli Şiir”, 4. s.
		Ziya Osman Saba, “Ayaklar”, 4. s.
319. sayı	01.02.1947	Ahmet Muhip Dıranas, “Her Günkü Şarkı”, 2. s.
320. sayı	01.03.1947	Orhan Veli, “Kapalı Çarşı”, 4. s.
		Ümit Yaşar Oğuzcan, “İnsanoğlu”, 11. s.
		Ziya Osman Saba, “İnsanlar”, 3. s.
325. sayı	01.08.1947	Rıza Apak, “Bir şey Var”, 7. s.
327. sayı	01.10.1947	Cahit Külebi, “Cebeci Köprüsü”, 3. s.
329. sayı	01.12.1947	Rıza Apak, “İnsanoğlu”, 10. s.
		Ziya Osman Saba, “Ekmek”, 3. s.
335. sayı	01.06.1948	Hasan Şimşek, “Bahtiyarlık”, 4. s.
337. sayı	01.08.1948	Behçet Necatigil, “Şayet Aşk”, 6. s.
342. sayı	01.01.1949	Attila İlhan, “Şahane Serseri”, 7. s.
		İlhan Oymak, “Ender”, 10. s.

		Oğuz Tansel , “Pazar Yeri”, 7. s.
344. sayı	01.03.1949	Ziya Osman Saba , “Herkes Bir Türlü”, 5. s.
352. sayı	01.11.1949	Kâmuran Şipal , “Bir Satıcı”, 13. s.
354. sayı	01.01.1950	Behçet Necatigil , “Fıkra”, 3. s.
355. sayı	01.02.1950	Orhan Veli , “Hırsızlarla Hoca”, 14. s.
356. sayı	01.03.1950	Cemal Yeşil , “Rübailer”, 15. s.
		Metin Eloğlu , “Hanım İğnesi”, 14. s.
		Nurettin Özyürek , “İnsanoğlu”, 11. s.
358. sayı	01.05.1950	Adnan Günay , “Can Pazarı”, 8. s.
		Behçet Necatigil , “Yenilik”, 3. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Düşüş O Düşüş”, 9. s.
366. sayı	01.01.1951	İlhan Demiraslan , “Akşam Konusunda Birinci Şiir”, 9. s.
369. sayı	01.04.1951	Mesut Tarcan , “İnsanlar”, 16. s.
375. sayı	01.10.1951	Abdüllâtif M. Ünsal , “Hikâye”, 18. s.
377. sayı	01.12.1951	Orhan Veli , “Mahallemdeki Akşamlar İçin”, 7. s.
378. sayı	01.01.1952	Fazıl Hüsnü Dağlarca , “Gidişat”, 5. s.
379. sayı	01.01.1952	Başaran , “Meydanda”, 7. s.
385. sayı	01.08.1952	Coşkun Ertepinar , “Şu İnsanlar”, 13. s.
394. sayı	01.05.1953	Fatma Süzme Afyonlu , “Hatun Kişi Niyetine”, 23. s.
		Nahit Ulvi Akgün , “Akşamüstü”, 10. s.
417. sayı	01.04.1955	Erdal Öz , “Bağlı”, 17. s.
876. sayı	01.09.1980	Nahit Ulvi Akgün , “Denizde Bir Damla”, 12. s.

Tablo 12

3.1.1.12. Yol ve Yolculuk

Yol ve yolculuğa dair şiirler çok fazla olmamakla birlikte ünlü şairlerimizin şiirleri bulunmaktadır. Bu şiirlerde öne çıkan yolculuk yapmakta olan şairin duyguları ve düşünceleri ile yollarda karşılaşılan kişiler ve olaylardır. Nitekim bunlara baktığımızda birçoğu Anadolu’ya yapılan yolculuklarla bu sırada karşılaşılan yoksulluk manzaralarıdır.

Ceyhun Atuf Kansu'nun “*Yola Çıkanlar*” (379. sayı, 3. s., 01.02.1952) şiirinde kasaba pazarında mal satmak için geceden yola çıkan yoksul bir aile söz konusu edilir:

Gece vakti de şu tepenin ardından
Üç kişiöğlu yola çıkar,
Babanın sırtında heybe,
Ana örtünmüş sarı pembe,
Çocuksa ayakları çıplak, bakar,
Karanlıkta kayaların gölgesinden korkar.

...
Kasaba pazarında öbürsü gün
Islak toprak üzerinde
Oturmuş kadını görürsün
Erkek nerededir bilinmez.
Ne vardır kadının gözlerinde
Yapayalnız dünyanın orta yerinde.

“İlk devrinde halk geleneğine bağlı” olan Kansu şiirlerinde Anadolu insanını, onların yoksulluğunu ve çocukları anlatmıştır.¹⁸⁰

M. Ş. Onaran “Kula Yollarında” (393. sayı, 13. s., 01.04.1953) adlı şiirinde memleketine giderken gördükleriyle hissettiklerini dile getirir:

Şu dağların arkası Kula,
Nineler ilk ezanla namaza durmuş.
Halı dokur gelin kızlarımız,
Tezgâhın başına oturmuş.

Heybelerinde taze lor, peynir,
Emmiler gelmiş pazara yakın köylerden;
Üst-baş ister kızanlar elbet,
Ha bereket...

Eski türküler çağırılır hala
Yol boyunca kaderini düşündüm durdum;
Evvel zaman içinde Kula,
Burası benim yurdum...

Diğer bazı şiirler:

¹⁸⁰ İ. Enginün, a.g.e., s. 90.

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
53. sayı	15.09.1935	Reşat Cemal, “Yollar”, 9. s.
83. sayı	15.02.1936	Mehmet Ali Sel, “Seyahat”, 5. s.
336. sayı	01.07.1948	Ceyhun Atuf Kansu, “Zile’ye Düştü Yolum”, 6. s.
341. sayı	01.12.1948	Ceyhun Atuf Kansu, “Yolcunun Türküsü”, 7. s.
355. sayı	01.02.1950	Azmi Tekinalp, “Banliyö Yolcuları”, 10. s.
356. sayı	01.03.1950	Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Dört Kağı”, 3. s.
359. sayı	01.06.1950	Azmi Tekinalp, “Yollarda”, 5. s.
378. sayı	01.01.1952	Ceyhun Atuf Kansu, “İstasyonda Bir Kağı”, 6. s.
379. sayı	01.02.1952	Ceyhun Atuf Kansu, “Yola Çıkanlar”, 3. s.
381. sayı	01.04.1952	Ahmet Köksal, “Yollarda”, 16. s.
382. sayı	01.05.1952	O. Sebati Ermişoğlu, “Yolcu”, 14. s.
385. sayı	01.07.1952	Ceyhun Atuf Kansu, “Ankara Postası”, 7. s.

Tablo 13

3.1.1.13. Sanat

Bu başlık altına aldığımız şiirler herhangi bir sanat eseri karşısında hissedilenlerin ve kendi şiiri karşısında sanatçının ruh halinin ifade edildiği ya da şairin kendi sanatı üzerine düşündüğü poetik şiirlerdir. İkisini ayrı başlıklar altında ele aldık.

3.1.1.13.1. Sanat Eseri Karşısında

Bu şiirlerde bir resim, tablo, müzik parçası, bir heykel vb. karşısında hissedilen duygular ve eserin düşündürdüğü hayaller vardır. Güzel sanatlar karşısında hissedilenler ve düşünülenlerin şiire konu olması bilhassa Servet-i Fünun’dan beri edebiyatımızda görülmektedir. İncelediğimiz tarihlerde de ülkemizde güzel sanatlara verilen önem ve bu konuda yapılan yeni atılımlarla aydınların çabaları da göz ardı edilemez.

Ahmet Muhip Dıranas “Portre” (6. sayı, 6. s., 01.10.1933) şiirinde bir tablo için duyduğu hisleri anlatır:

Sonsuz bir bahara açık penceresinde
Belki, bir an gelir, kayıp günleri arar
Diyerek bu portreyi çizdi sanatkâr,
Bir akasya ağacının gölgesinde.

...
Şimdi, çerçevede mahpus yaşamaktadır;
Ve ebedi zamanların alnında fecri;
Uzak bir rüyada yüzer gibi gözleri
Asla ne gülmekte ne de ağlamaktadır.

Behçet Kemal, “*Sarışınlar Beldesinde Kuzguniler Müziği*” (35. sayı, 8. s., 15.12.1934) Londra’da bir suarede gördüğü bir tablo üzerine yazmıştır.

Diğer bazı şairler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
48. sayı	01.07.1935	Sabri Esat Sander , “Yaz Ve Perde Ardında Çalınan Piyano”, 1. s.
56. sayı	01.11.1935	Refet Doruk , “Kıtarıcı”, 15. s.
372. sayı	01.07.1951	Kâmuran S. Yüce , “Balerin”, 20. s.
864. sayı	01.09.1979	Zeki Ömer Defne , “Tablo”, 21. s.

Tablo 14

3.1.1.13.2. Poetik

Bu tarz şiirlerde şairin şiir yazma süreci, “ilhamı” ve yaşadığı zorluklar vardır. Şairin hissettikleri yazabildiklerinden fazladır. “İfade, zihnimizden, ruhumuzdan geçenlerin çok gerisinde kalmaktadır.”¹⁸¹ Orhan Veli’nin ünlü “Anlatamıyorum” şiiri bunun en güzel örneklerindendir.

Sabahattin Kudret “*Bir Şiire Başlamak Üzere*” (330. sayı, 5. s., 01.01.1948) şiirinde şiir yazma sürecinin sancılarını ifade eder:

¹⁸¹ Orhan Okay, **Sanat ve Edebiyat Yazıları**, “Edebiyatın Zaafı”, 4. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2015, s. 36.

Bir şiire başlamak üzereyim; elimde kalem
İstemem, olmasın can sıkıntısıyla dolu
Bıktım denemekten o yolu
Öyle ne mısralar kurdum.
Hasret şiiri hiç olmasın
Evlere dönme zamanı akşamın
Havasındayım günlük yaşamamın
Yeryüzünü saadet bildim
Ölümden başka neden korkum
Yol boyunca yürüyüp gideceğim
Bu halimi anlatmak istiyorum.

Hasan Şimşek “*Sohpet*” şiirinde sevdiği şair dostlarını, onların şiirlerini ve gelenekten bazı şairleri anarak ya da onların eserlerine hatırlatma yaparak onlarla sohpet eder. Burada şairlik ve şiir söz konusudur:

Bilirim Orhan Veli ben de bilirim
“Deli eder insanı bu dünya”
İlk günden en son akşama dek
Bir saadet soluk alıp vermek
Doyum olmaz ki yaşamaya
...
Bir koşma okusam Karacaoğlan
Yunus’tan bir ilahi,
Yahut bir gazel Nedim’den
Kucaklayıp öpmek gelir içimden
Kucaklayıp öpmek her şeyi.

(338. sayı, 6. s., 01.09.1948)

“Bütün kabiliyetine ve zenginliğine rağmen dilin imkânları sınırlıdır. İç dünyamızın zenginliği ise sonsuzdur. Dilin sınırına dayandığı zaman şairin ıstırabı başlayacaktır.”¹⁸²

Diğer bazı şairler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
7. sayı	15.09.1933	Ömer Bedrettin, “Bir Günün Hatırası”, 9. s.
51. sayı	15.08.1935	Fuad Ömer, “Şiir”, 5. s.

¹⁸² O. Okay, a.g.e., s. 37.

337. sayı	01.08.1948	Bedri Gider, “Başlanmaz Ki Şiire”, 10. s.
		İsmail Sarar, “Şair Hali”, 12. s.
338. sayı	01.09.1948	Attila İlhan, “Tarz-ı Kadim”, 4. s.
374. sayı	01.09.1951	Behçet Necatigil, “Çizgi”, 5. s.
389. sayı	01.12.1952	Sabahattin Kudret Aksal, “Balkonlu Evler”, “Sevda Peşinde”, 3. s.

Tablo 15

3.2. HİKÂYELER

İlk sayıdan itibaren hikâye tefrikası Varlık'ta yayınlanan temel edebî metinlerdendir. Hem yerli hem de çeviri hikâyeye neredeyse aynı oranda yer vermişlerdir. Henüz ilk sayıda bir yerli bir de çeviri hikâye yer alır. 1940 yılına kadar her sayıda ortalama iki-üç hikaye yer alırken 1940-1946 yılları arasında sayı bire inmiş, 1946'dan sonra ise zaman zaman azalsa da ortalama dokuz on kadar çıkmıştır. Bir rakam vermek gerekirse aşağı yukarı beş bin hikâyeyi tasnif etmişizdir.

Hikâyeleri incelerken her sayıdaki hikâyeleri değerlendirmeye çalıştık. Adı hiç duyulmamış, sadece bir iki hikâyesi yayınlanan yazarları ele almadık. Adı bilinen, edebiyat tarihimizde yeri olan yazarları almaya dikkat ettik. Onlardan sadece bir hikâyesi de olsa bahsettik. Hemen her sayıda gördüğümüz isimlerin ise birbirine çok benzer olan eserlerini değerlendirmedik. Temsili olanları ele aldık.

Hikâyelerin çoğunu incelemek mümkün olmadığından en çok yer verilen isimlerin eserleri ile edebiyat tarihimizde önemli olan isimlerin eserlerine dikkatimizi verdik. Hikâyeleri genel olarak konularına göre tasnif ettik. Her başlıkta incelediğimiz hikâyenin yazarının Varlık'ta çıkan diğer hikâyelerini de ismen zikrettik. Bazı yazarların eserlerini ise tek tek ele almayıp genel olarak o konu başlığında değerlendirdik.

Bilindiği gibi modern hikâye konudan çok tasvire dayalıdır. Bu sebeple bazı hikâyeleri geçtiği mekâna ya da hikâyede yer alan şahıslara göre değerlendirip tasnif ettik.

Varlık dergisi hikâyeye ayrı bir önem vermiştir. Hiç roman tefrika etmeyen, sadece romanlardan alıntılar yayınlayan Varlık’a göre yazarlar romandan ziyade hikâyeyi tercih etmektedirler.

Yaşar Nabi’ye göre o günün şartlarında dergilerde hikâye romandan daha çok konuşulmaktadır. “Hikâyeye verdiğimiz bu aşırı önem bir yabancıyı şaşırtabilir. Ama bizi şaşırtmıyor. Çünkü –gerçek sanat değeri taşıyan eserler çerçevesi içinde- romandan çok hikâye kitabı basıldığını, üstelik genç yazarlardan en değerlilerinin hikâyede karar kılmış göründüklerini biliyoruz.”¹⁸³

1957 yılında “*Hikâyeciliğimizin Bugünkü Durumu*” başlıklı yazısında böyle diyerek **Yaşar Nabi** *Varlık*’ta hikâyeye verdikleri önemi belirtir. Yazının devamında ise o gün öne çıkan genç hikâyecileri değerlendirir ve onları desteklediğini belli eder.

Bundan da anlaşılacağı üzere *Varlık*’ta tür olarak hikâyeye önem verilmiştir. Burada dikkati çeken ise bu yaklaşımda da *Varlık*’ın en baştaki amacının güdülmesi yani eli kalem tutan genç yazarlara yer verilmesi ve onların desteklenmesidir. Nitekim bu doğrultuda Yaşar Nabi yeni yazarlar keşfedip Türk edebiyatına kazandırmıştır. Bunların başında **Sait Faik** gelmektedir. *Varlık*’ın desteklediği yazarlardan bir başkası da **Orhan Kemal**’dir. Bunların yanısıra köy edebiyatına verdiği önemle Anadolu’da kırsal yerlerde görev yapan yazarların hikâyelerine de öncelik verir. **Mahmut Makal**’ın “Bizim Köy” adıyla yolladığı hikâyeye yakın yazılar da *Varlık*’ta yayınlanmış ve o gün için bir akım haline gelmiştir. Aynı zamanda bilhassa altmışlı yıllarla beraber kadın hikâyecilerin öne çıktığını görmekteyiz. *Varlık* kadın yazarlarımıza da destek vermiş, hatta bazı kadın hikâyecileri ortaya çıkarmıştır. **Nazlı Eray**, **Müge İplikçi** bu yazarlarımızdandır. Nitekim aşağıda da görüleceği üzere bazı kadın yazarlarımızın 1955-1980 arası tarihlerde hemen her sayıda hikâyeleri ile karşımıza çıkarlar. Hikâyeye ilgili olarak

¹⁸³ Yaşar Nabi, *Varlık*, sayı 454, 15 Mayıs 1957.

söylenmesi gereken bir başka önemli husus ise Yaşar Nabi'nin Balkan edebiyatına verdiği önemle yurt dışında yaşayan Türk yazarları Varlık'ta tanıtması ve eserlerini yayınlamasıdır. Bunlardan en bilineni ise şüphesiz **Cengiz Dağcı**'dır.

Varlık'ta ik eserleri yayınlanan diğer hikâyecilerimizden bazıları ise şöyledir: Mahmut Özay, Tahsin Yücel, Dursun Akçam, Adalet Cimcoz, Rasim Özdenören, Sulhi Dölek, Sema Kaygusuz vd.¹⁸⁴

Şiir bahsinde yaptığımız gibi önce *Varlık*'ta hikâyenin çeşitli dönemlerde nasıl görüldüğüne ve ilk hikâyelere göz atacağız. Aynı zamanda belli dönemlerde en çok yer verilen isimleri zikredeceğiz.

1930'lu yıllarda edebiyatımızda öykü alanında bir hızlanma görülür. **Memduh Şevket, Kenan Hulûsi, Sadri Ertem, Reşat Enis, Sabahattin Ali, Sait Faik, İhsan Devrim, Ümrân Nazif, İlhan Tarus, Kemal Bilbaşar, Halikarnas Balıkcısı** gibi yazarlar dönemin dergi ve gazetelerinde öykülerini yayımlama olanağını bulurlar.¹⁸⁵

Bu dönemde hikâyemizde öne çıkan konular kırsal kesimde köylülerin sorunları, taşrada esnafın ya da işçilerin yaşamları, insanın merkeze alındığı hikâyeler olarak söylenebilir. Teknik olarak ise “Milli edebiyat” akımında olduğu gibi “olay hikâyesi” tercih edilir.

1950'lerden sonra hikâye yazarlarımızda bir artış görülür. Eleştirel gerçekçi, toplumsal içerikli hikâyelerin yanı sıra üst kurmaca denemeleri ile günlük tarzında yazılan hikâyeler çoğalır. En çok bilinenleri ve *Varlık*'ta da gördüklerimiz arasında **Haldun Taner, Samet Ağaoğlu, Ziya Osman Saba, Sabahattin Kudret Aksal, Muzaffer Buyrukçu, Zeyyat Selimoğlu, İlhan Tarus, Necati Cumalı, Fakir Baykurt, Tahsin Yücel, Oktay Akbal'a** ait hikâyeler sayılabilir.

¹⁸⁴ **Varlık'ta İlk İmzalar**, haz. Enver Ercan, İstanbul, Varlık Yayınları, 2003.

¹⁸⁵ Şükran Kurdakul, **Çağdaş Türk edebiyatı IV, Cumhuriyet Dönemi:2. Kitap**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1994.

Varlık'ta **1981'e kadar en çok hikâyesi yer alan yazarlarımızı** tarihi olarak sıralarsak Adnan Ardağı, Cengiz Dağcı, Necati Cumalı, Ceyhun Atuf Kansu, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Fakir Baykurt, Orhan Kemal, Meral Çelen, Sait Faik, Samim Kocagöz, Talip Apaydın, Zeyyat Selimoğlu, Tanju Üner, Ümran Nazif, Tahsin Yücel, Oktay Akbal ve İlhan Tarus başta gelir.

Birinci sayıda yalnızca iki hikâye yer almıştır. Bunlardan biri Nahit Sırrı Örik'e aittir diğeri ise Macar edebiyatından çeviri bir hikâyedir.

Nahit Sırrı'ya ait hikâye “Büyük Hikâye” üst başlığı ile 11. sayfada yayınlanan “*Kanlıca'nın Bir Yalısında*”dır. Büyük hikâyeler birkaç sayıda tefrika halinde sunulurdu. Bu hikâye de yedi sayı boyunca devam etmiştir.

Hikâye yazarın kişisel hayatından izler taşır. Çocukluğuna ait hatıralar ve gözlemler önemli bir yer tutar. Bu tür hikâyelerin en iyi örnekleri kuşkusuz Abdülhak Şinasi Hisar'a aittir. Onun yazıları *Varlık*'ta devamlı olarak yayınlanmıştır. Onları “hatıralar” başlığı altında ele aldık.

Nahit Sırrı'nın hikâyesinin ilk sayfasını örnek olması bakımından aşağıda veriyoruz:

Kanlıcanın Bir Yalısında

Nahit Sırrı

I
Çocukluğumun bütün yazları Boğaziçi sahilllerinde geçti. Boğazın bilmediğim ve gezmediğim hiç bir köyü yoktur. Eğri büğrü dar yolları ve dik yokuşlarıyla; denizin ta pencerelerine kadar gelip mırıldandığı yalıları ve tepelerden engin ufukları seyreden köşklarıyle; güneşin nüfuz edemediği asırlık ağaçlı koruları ve deniz kenarlarındaki küçük ve eski kahvelarıyle boğazın köylerini, Rumeli kavağını, Kanlıcanı, Beykozlu, Beylerbeyini, Balta limanını, bütün bu yerleri okadar iyi bilirim, o kadar çok gezdim ve öyle uzun uzun, doya doya seyrettim ki, şimdi şu satırları o köylerden pek uzak bir yerde ve Boğaziçi kimbilir ne kadar bir müddet görmeyeceğimi düşünerek yazdığım halde, içimde hemen hiç hicran yok, sadece tatlı bir hasret var. Heybetli hisarları, pencerelerinden sanki sulan yakmak için her gece denize renk renk ışıklar düşen köyleri, hemen her köyün ya içinden ya da yanından geçen ufak dereleri, o akıntılarıyla yer yer muazzam bir nehre benzeyen boğaziçi, sonra onun güneş doğar ve batarken aldığı emsalsiz ihtişamı ve meselâ: icadiye tepesi gibi yüksek noktalardan bakarken dağlar ortasına serpilmiş bir kaç göle dönüşünü, tekrar görür gibi oluyorum. Boğaziçi öyle çok ve varlığına öyle sindi ki re sindire seyretilmişimki, gözlerimin içinde aksi, bütün renkleri ve tekmiil manzaralarıyle aksi kalmış

Kışın hep İstanbul da, o zamanki Serasker kapısının ve bugünkü Darülfünun'un yanından Süleymaniye caminin önüne kadar giden cadde üzerindeki evimizde geçirirdik. Bahar gelir gelmez de sayfiyeye gitmek hazırlıkları başlardı. Beraberimizde götüreceğimiz eşya hazırlanır, kalacak şeylerin örtüleri geçirilir, sanki Oğün göç edecekmiş gibi öteye beriye naftalın bile serpilirdi. Sayfiye intihabı işi bir haftadan eksik sürmez,

fakat iki haftayı da geçmezdi. Ve büyükler bu beş on gün « Bu sene münasip hiç bir şey bulamıyoruz. Galiba bu yaz bir yere taşınamıyacağız. » dedikten sonra, birdenbire beğenilerek tutulmuş yalı veya köşke beş altı ay için giderdik. Babamın ihtiyar dadısı Rengisafa kalfa ile kocasının daima bekçi kaldıkları evimize bu beş altı ay içinde bir kere olsun uğradığımız da vaki değildi.

Baharın ilk güzel günü oldu mu, annemle anne annem sayfiye aramağa koyulur, bazan beni de yanlarına alırlardı. Tutulacak ev köşk mü olacak yoksa yalı mı? hangi köyde tutulacak, bahçesinin büyük olması yahut sandal konacak bir yeri bulunması şart mı? Bunlar evvelden bilinmez, hattâ Anadolu yoksa Rumeli tarafında mı seçileceği bile pektayin edilmezdi. Şirket vapurlarının gittikleri en uzak iskelelere kadar bilet alınarak vapura binilirdi. Yol esnasında, vapurun takip ettiği sahile dikkatle bakarak, birden bir köşk yahut bir yalının gerek mevkii ve gerek kendisi pek hoşumuza giderse hemen ilk iskelede çıkar, o hoşumuza giden yeri tarif ederek kiralık olup olmadığını sorardık. Bazan orası için «Evet, kiralıktır.» denir, önümüze hemen peyda olmuş bir tellâl düşerek bizi oraya kadar götürüp gezdirir, bazan da: «Hayır, oraya sahipleri gelecek. Fakat gene o tarafta daha mükemmel bir yer var. » derler, tarif ettiklerinden başka birçok köşk veya yalıyı daha gezdirirlerdi. Boğazın her köyünde içine girip gezdiğim bütün yerleri hesap etsem, mübalağa olmasın ama üçyüzü dörtyüzü her halde geçer. Bütün iskelelerde böyle kiralık yalı ve köşk işleriyle meşgul adamların hepsi bizi tanırlar, baharın ilk günlerinde hangi iskeleye adım atsak hemen istikbalimize koşarlardı.

Hali vaktimiz yerinde idi. Süleymaniyede oturduğumuz ka-

gir ve geniş ev, komşularımızca taş konak diye anılıyordu. Birkaç başka ıratla beraber, anne anneme miras kalmıştı. Babam da oldukça yüksek maaşlı bir devlet memuru idi. Yâni, Süleymaniyedeki bu evden ayrıca birde sayfiye satın almak bizim için mümkündü. Fakat annem istemiyor, « Her yaz aynı yere gidince işin letafeti kalmaz ki! Asıl zevk her yaz başka bir yerde geçirmektir! » diyordu.

Kendimi hatırladığım tarihten babamın Papalık nezdinde sefir tayini üzerine Romaya gidişimize kadar, üç yaz müstesna her sene Boğaziçi gittik. Boğaziçi'ne gitmediğimiz üç yaz ise, zavallı büyük annemin hastahâğına doktorlar «Sıcak, bilhassa, rutubetsiz hava!» dedikleri için Göztepe'de geçirmiştik. Boğaziçi'ne doğru asla adım atmaz, Beşiktaş'tan ve Üsküdar'dan ilerisine geçmez, hattâ yaz kış Beylerbeyinde oturan iki ihtiyar büyük amca'yı da ancak yazları ziyaret ederdik. Galiba semasının mavi haşmetinden mahrum, netti korularında ağaçları kadit olmuş, sahilleri ıssız, kayıkları hep karaya çekilmiş, hepsinin ismini ve hususiyetlerini bildiğimiz vapurlar bomboş, o mas mavi ve nefis denizi ise bütün kış denizleri gibi beyazımtırak bir boğaz görürsek, ona olan muhabbetimizi ve hayranlığımızı kaybedeceğimizden korkuyorduk.

II

On bir yaşında idim. O yaz için kanlıca koyunda, geniş bahçeli ve yeşil pancorlu bir beyaz yalı tutmuştuk. Mutasarrıflıkta senelerdenberi taşrada dolaşan çerkes Emin paşa isminde birinin yalıyı imiş. Bilhassa alt katındaki mermer taşılığın ortasında, fiskiyesinden mütemadiyen sular yükselen dört köşeli havuzunu sevmiştik. Bu Kan-

— u —

Resim 3: Birinci sayı İlk Hikâye

Hikâye iki sayfa olarak ilk sayıda verilmiştir.

Etienne Tömorkeny’ye ait olan diğer hikâyeyi Yaşar Nabi kendisi çevirmiştir. Hikâye “*Akşam Karanlığı*” adını taşır. Bu hikâye de 13-15. sayfalarda yer almıştır.

Aşağıda hikâyeleri konuları bakımından ele aldık.

3.2.1. İŞLENEN KONULAR

Varlık’ta yer alan hikâyeler konuları bakımından çeşitlilik gösterdiği gibi dönemin edebiyat anlayışını yansıtmaları bakımından da dikkati çeker.

İkinci Dünya Savaşı’na kadar olan dönemdeki hikâyeler daha çok olay hikâyesine dayanırken sonraki dönemde tasvire dayalı, herhangi bir zaman dilimini ya da karakterleri anlatan, bir konuda belli bir ana büyüteç tutan durum hikâyesi diyebileceğimiz hikâyeler öne çıkar. Bu hikâyeleri değerlendirirken Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal şartları göz önüne almak gerekir.

Fakat dikkati çeken her dönemde “sosyal tenkit” ihtiyacının kendini göstermesidir. Üslup ve teknik değişmekle beraber konular genellikle benzer hususlarda ağırlık kazanmıştır. Fakat dediğimiz gibi her dönemde sosyal tenkit yerini bulur.

1946 sonrası şiirde Garip’in getirdiği yeni farklı anlayışı hikâyede Sait Faik yapmıştır diyebiliriz.

İşlenen konular bakımından 1981’lere kadar hikâyemizde çok büyük farklılıklar görülmez.¹⁸⁶ Dönem değişse de belli konular üzerinde yoğunluk vardır. Siyasi ve toplumsal eleştiri, Anadolu ve Anadolu halkı, İstanbul’a karşı Ankara’nın “yüceltilmesi”, aşk ve gönül ilişkileri, iş ve işçiler, memurların yaşam koşulları, sıradan ve günlük olaylar, çocuk sevgisi, geçmişe özlem, kadın v.b. konular Varlık’ta görülen hikâyelerin başlıca konularıdır.

¹⁸⁶ İ. Enginün, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, s. 245.

3.2.1.1. Çocuk

Bu tür hikâyelerde küçük bir çocuğun bakış açısından büyüklerin dünyası gözler önüne serilir. Onların masumiyetleri ile yaşamın tutarsızlıkları arasında tezat kurulur. Bazılarında ise büyüklerin çocuğa olan sevgisini görürüz. Bunlarda daha çok büyüklere ders verilir.

Ceyhun Atuf Kansu, “Çanta” (434. sayı, 12. s., 01.08.1956) adlı hikâyede bir çocuğun dünyasından büyüklerin yaşantısını anlatır. Burada aslanan ayrıntılar ve bu ayrıntıların çocuk saflığından nasıl görüldüğüdür. Tarafsız ve yalın bir anlatımı vardır. Hikâyeye adını veren “çanta” ahşap bir çantadır. Bu çantada çocuğun annesinin çarşafı ablasına getirilmiştir. Ablasının çarşafa bürünmesini isteyen ise eniştesidir.

Yazarın *Varlık*’taki benzer konulu hikâyelerinden bazıları şöyledir:

“*Ağapınar Köprüsü*” (526. sayı, 14. s., 01.05.1960), “*Baba*” (530. sayı, 13. s., 15.07.1960) “*Kaplumbağanın Ölümü*” (605. sayı, 16. s., “*Kraliçe ve Çocuk*” (613. sayı, 16. s., “*Amerika Dönüşü*” (615. sayı, 16. s., 01.09.1963), “*Yemekli Vagonda*” (624. sayı, 14. s., 15.06.1964), “*Anlaşma*” (637. sayı, 9. s., 01.02.1965), “*Lokanta*” (640. sayı, 14. s., 15.02.1965), “*Kızılderili Olmak İstiyor*” (643. sayı, 14. s., 01.04.1965), “*Haymanada*” (656. sayı, 15. s., 15.10.1965), “*Üç Gül Berberi*” (660. sayı, 15. s., 15.12.1965), “*Ekmek ve Şarap*” (666. sayı, 14. s., 15.03.1966), “*Tabanca*” (759. sayı, 17. s., 01.10.1970), “*İ.Ö-İ.S.*” (802. sayı, 16. s. 01.07.1974).

Adnan Ardağı’nın “*Arsamız*” (558. sayı, 13. s., 15.09.1961) adlı hikâyesinde yoksulluk, baba çocuk ilişkisi, doğanın güzelliği gibi konular bir çocuğun gözünden anlatılır. Çocuk için önemli olan aile huzuru ve doğanın güzelliğidir. “*Bisiklet*” (560. sayı, 16. s., 15.10.1961) adlı hikâyede yine baba oğul ilişkisi vardır ancak bu kez bir babanın dilinden verilir. Çocuğuna bisiklet alan bir babanın duyguları ve çocukla olan diyalogu öne çıkar. İçten, sade ve okuyucuyla sohbet eder gibi bir üslubu vardır.

Adnan Ardağı’ın *Varlık*’ta pek çok hikâyesi yayınlanmıştır. Hikâyelerinden bazıları şöyledir:

“Opel” (569. sayı, 13. s., 01.03.1962), “Gözleri Kocamandı” (573. sayı, 19. s., 01.04.1962), “Balkondaki Kadın” (578. sayı, 14. s., 15.07.1962), “Tahir ile Kedi” (581. sayı, 16. s., 01.09.1962), “Küçük Kelebek” (528. sayı, 18. s., 15.05.1960), “Toto” (546. sayı, 16. s., 15.03.1961), “İkizler Burcu” (613. sayı, 15. s., 01.01.1964), “Televizyon” (615. sayı, 17. s., 01.02.1964), “Yarasalar” (516. sayı, 14. s., 15.12.1959), “Hikâye Bitmez” (531. sayı, 16. s., 01.08.1960), “Bizim Evin Savaşları Güzeldi” (553. sayı, 14. s., 01.07.1961), “Fareler” (556. sayı, 14. s., 15.08.1961), “Sigara” (594. sayı, 14. s., 15.03.1963), “Bahar Sarhoşluğu” (597. sayı, 13. s., 01.05.1963), “Penceremdeki Dünya” (600. sayı, 13. s., 15.06.1963), “Hindistan Cevizi” (619. sayı, 13. s., 01.04.1964), “Son Ders” (654. sayı, 13. s., 15.03.1963), “Sabaha Karşı” (664. sayı, 13. s., 15.02.1966), “John Warfley” (665. sayı, 15. s., 01.03.1966), “İkizler” (679. sayı, 10. s., 01.10.1966), “Kuşaklı Kuşak” (681. sayı, 17., s., 01.11.1966), “Gökyüzünün Sarışın Anahtarı” (688. sayı, 17. s., 15.02.1967), “Opera Kritikçisi” (689. sayı, 17. s., 01.03.1967), “Masal” (691. sayı, 8. s., 01.04.1967), “İkinci Düzey” (699. sayı, 16. s., 01.08.1967), “La Fini” (700. sayı, 14. s., 15.08.1967), “Böcek” (719. sayı, 15. s., 01.06.1968), “Yalnızlıkların Dansı” (720. sayı, 15. s., 15.06.1968), “Çilek Satıcısı” (722. sayı, 12. s., 15.07.1968), “Tebeşir” (729. sayı, 13. s., 01.12.1968).

Diğer bazı yazarlar ve benzer konulu hikâyelerinden bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
412. sayı	01.11.1954	Faik Baysal, “Azap Baba”, 16. s.
414. sayı	01.01.1955	Faik Baysal, “Keten Helvacı”, 12. s.
462. sayı	15.09.1957	Erdal Öz, “Yavaş Şarkı”, 18. s.
464. sayı	15.10.1957	Faik Baysal, “Tota”, 16. s.
552. sayı	15.06.1961	Faik Baysal, “Opel”, 14. s.
573. sayı	01.05.1962	Perihan D. Mesutlar, “Çocuk”, 17. s.
655. sayı	01.10.1965	Perihan D. Mesutlar, “Deli”, 18. s.
692. sayı	15.04.1967	Faik Baysal, “Başaklar”, 11. s.
695. sayı	01.06.1967	Faik Baysal, “Korsuya Düşen Döl”, 16. s.
742. sayı	01.07.1969	Faik Baysal, “Çeço”, 16. s.

Tablo 16

3.2.1.2. Tabiat

Tabiatın öne çıktığı hikâyelere baktığımızda belli bir anda ve durumda tabiatın güzelliği ile o anın eşleşmesi vardır. Tabiat kişilere o anın duygularını farklı hissettirir. Bazılarında ise bir hatırayı zihinde canlı tutar.

Suat Derviş, “Kırlara Giderken” (2. Sayı, 10. s., 01.08.1933) adlı hikâyesinde ailedeki üç nesil kadının aralarındaki paylaşımları anlatıyor. Birlikte bir yolculuk yapmaktadırlar. Bahar gelmiş, doğa bütün güzelliğini sergilemiştir. Ailenin en yaşlı kadını baharın zenginliğine bakarak gençliğin aslında ebedî olduğunu düşünür. Kendisi yaşlanmış ancak çocukları ve torunları gençliği yaşamaktadır. Bu yüzden gençlik ebedîdir. Hikâyede öne çıkan tabiatın baharın gelişiyi yeniden canlanması ve genç kadınlarla bahar arasında kurulan benzerliktir.

Diğer bazı yazarlar ve benzer hikâyelerinden bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
525. sayı	01.05.1960	Nevin İşlek, “Takvimdeki Dursun”, 18. s.
554. sayı	15.07.1961	Nevin İşlek, “Lodos Gibi”, 16. s.
570. sayı	15.03.1962	Nevin İşlek, “Kıyıdaki İlk Yaz”, 17. s.
611. sayı	01.12.1963	Süreyya Eryaşar, “Ay”, 17. s.

Tablo 17

3.2.1.3. Savaş

Savaşla ilgili olarak en başta adını zikredeceğimiz isim **Cengiz Dağcı’dır**. Onun yazarlık serüveninde Yaşar Nabi’nin ve *Varlık*’ın büyük önemi vardır. Cengiz Dağcı Yaşar Nabi’ye bir mektupla beraber bir hikâyesini ardından da “Korkunç Yıllar” adlı romanını gönderir. Kitap *Varlık Yayınları*’na “Korkunç Yıllar” ve “Yurdunu Kaybeden Adam” olarak iki kitap halinde basılır (1956).

Yazarın *Varlık*'ta gördüğümüz hikâyelerinde savaş sırasında askerlerin yaşadıkları olaylar, aralarındaki dostluk, sevgiyi yakaladıkları küçük anlar gözler önüne serilir. Savaşın acımasızlığı ile insanların ve hayvanların sevgiye olan ihtiyaçları arasında tezat vardır. Küçük bir hayvanın bile ölümüne kıyamayan genç insanlar birbirleri ile karşı karşıya getirilmişlerdir.

Cengiz Dağcı 1920'de Kırım'ın Gurzuf kasabasında doğar. 1939'da 2. Dünya Savaşı başladığında Sovyet ordusuna askere çağrılır. İki yıl sonra Almanlara esir düşer. Alman kamplarında çok zor günler geçirir. Almanlar kamptaki Türk esirlerden Ruslara karşı savaştakı Türk Lejyoner Birliği kurarlar. Cengiz Dağcı bu birlikte subay olarak görev yapar. Bir müddet sonra izin alarak Kırım'ı ziyarete gider. Bir hafta kaldıktan sonra lejyona geri döner. Ama Alman orduları doğu cephesinden geri çekilmektedirler. Türkistan ordusu artık hayal olmuştur. İzin alarak tekrar Kırım'a dönmek ister. Ama ancak Varşova'ya kadar gelir. Yollar kapalıdır. Yolu en son İngiltere'ye düşer. Çiftliklerde, lokantalarda çalışır. Sonra iki katlı bir ev alır ve o evin alt katında kendi lokantasını işletir ve eserlerini yazmaya başlar.

Varlık'ta pek çok hikâyesi yayınlanan Cengiz Dağcı'nın bu hikâyelerine genel olarak bakarsak; “*Günahkâr Duası*” (559. sayı, 14. s., 01.10.1961) adlı hikâyesinde ölmek üzere olan bir askerın son duası ve işlediği bir günahdan ötürü duyduğu suçluluk, “*Arkadaş Gölge*” (564. sayı, 15. s., 15.12.1961) hikâyesinde savaştaki iki askerın yalnızlığı ve umutsuzluğu, “*Ölü Serçeler*”de (599. sayı, 17. s., 01.06.1963) askerlerin üç ölmüş serçeyi gömmeleri ve onlara bir mezar yapmaları, “*Bir Serçe Öyküsü Daha*”da (870. sayı, 17. s., 01.03.1980) bir kilise saçağında yaşayan serçenin kilisede verilen bir konser günü ötüşüyle sanatçının önüne geçmesi ve papazın oğlu tarafından vurulup öldürölmesi anlatılır.

Bu hikâyelerde öne çıkan bir canlının ölümünün sıradanlığına karşı bir tepkidir. İnsan hayatı, canlıların duygularının ve hislerinin önemi ve bu vesileyle savaşın ve ölümün acımasızlığı, soğukluğu vurgulanır.

“Bütün eserleri Türkiye’de yayımlanan ve bu nedenle Kırım Edebiyatı sanatçısı olmakla birlikte, Anadolu sahası Türk Edebiyatının da önemli bir yazarı olarak kabul edilebilecek olan Cengiz Dağcı, hikâyeleri ile Türk hikâyeciliğinin ve

Türk dünyası edebiyatlarının birlikte zenginleşmesine ve ilerlemesine katkıda bulunmuştur.”¹⁸⁷

Yazarın *Varlık*’ta yayınlanan benzer konulu diğer hikâyelerinden bazıları: “*Dönüş*” (536. sayı, 10. s., 15.10.1960), “*Velinin Derdi*” (544. sayı, 14. s., 15.02.1961), “*Tedirgin Gece*” (582. sayı, 16. s., 15.09.1962), “*Rahatsız Çocuk*” (603. sayı, 14. s., 01.08.1963), “*Yeni Ev*” (618. sayı, 14. s., 15.02.1964), “*Dolaplı İhtiyar*” (636. sayı, 16. s., 15.11.1964), “*Cenaze, Kurbağa ve Mösyö MacCarton*” (755. sayı, 15. s., 01.08.1970), “*Küp*” (765. sayı, 18. s., 01.06.1971), “*Sen Halûk musun?*” (805. sayı, 14. s., 01.10.1974), “*Yıkılmış Dünya*” (811. sayı, 11. s., 01.04.1975), “*Söğüt Ağacının Gölgesinde*” (864. sayı, 9. s., 01.09.1979).

3.2.1.4. Memurlar

Bu hikâyelerde memurların günlük yaşantıları, şehirde ve taşrada rastladıkları olaylar, sıkıntıları, gözlemleri vb. anlatılmaktadır.

İlhan Tarus “Bizim Memleket” adlı hikâyesinde (341. sayı, 11. s., 01.01.1949), Anadolu’nun bir kasabasına atanan, İstanbullu, Avrupa’ya seyahat etmiş bir memurun kasabadan bir kızla evlenmesini ve o kızın şehirde mutlu olamamasını anlatmaktadır. Genç kadın doğduğu yere “bizim memleket” der kasabaya geri döndüklerinde.

İlhan Tarus hem roman hem hikâye yazarlarımızdandır. Uzun yıllar Anadolu’da ve Ankara’da memurluk yapmıştır. Eserlerini gözlemlerine dayanarak oluşturur. Memurlar ve yoksul insanların yaşamlarını anlatır hikâyelerinde. Zamanla toplumcu gerçekçi bir yol izlemiştir.

Varlık’taki benzer konulu hikâyelerinden bazıları: “*Cenaze Kooperatifi*” (327. sayı, 11. s., 01.10.1947), “*Opera Meydanı*” (332. sayı, 11. s., 01.03.1948), “*Çocukluk*” (333. sayı, 8. s., 01.04.1948), “*Petrol*” (334. sayı, 11. s., 01.05.1948), “*Urgancı Naim Usta*” (336. sayı, 11. s., 01.07.1948), “*İçimizden Biri*” (338. sayı, 10.

¹⁸⁷ Sibel Durak Soykıray, **Cengiz Dağcı’nın Hikâyeleri**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dünyası Anabilimdalı Türk Dünyası Edebiyatları Bilim Dalı, İzmir, 2004 s. 317.

s., 01.09.1948), “Çadır” (387. sayı, 16. s., 01.10.1952), “Biletçi” (411. sayı, 12. s., 01.10.1954), “Avukatın Arkadaşı” (499. sayı, 15. s., 01.04.1959).

Behiç Duygulu “Bugün Pazar” (571. sayı, 17. s., 01.03.1962) başlıklı hikâyesinde Pazar günü iş ve okulun olmaması ile duyulan mutluluk ve tembelliğin keyfini anlatır. Benzer konulu diğer hikâyeleri şöyledir: “Mutsuzlar” (555. sayı, 19., 01.08.1961), s., “İncir Çuvalları” (676. sayı, 17. s., 15.06.1962), “Şirketimizin Ortakları” (680. sayı, 18. s., 15.08.1962), “Park” (706. sayı, 17. s., 15.12.1967), “Yağmur, Şarap ve Gece” (718. sayı, 15. s., 15.05.1968).

Varlık’ta benzer hikâyeleri bulunan bir başka yazar ve belli başlı hikâyeleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
596. sayı	15.04.1963	Başaran, “Yıl Sonu Raporu”, 14. s.
604. sayı	15.08.1963	Başaran, “Teftiş”, 9. s.

Tablo 18

3.2.1.5. Köy ve Köylülerin Sorunları

Bu hikâyeler *Varlık*’ta en çok görülenlerdendir. Nitekim Mahmut Makal’ın “Bizim Köy” yazıları *Varlık*’ta çıkmaya başlamış ve o dönemin yazarlarını etkilemiştir. *Varlık*’ın benimsediği ilkeler hatırlandığında köye ve köylüye bu kadar yer verilmesi doğaldır. Nitekim o dönemin politikaları da Anadolu’yu ve Anadolu insanını kalkındırmaya yöneliktir. Bunda dönemin dünya edebiyatının ve bilhassa Stalin yönetimindeki Rusya’da başarılı örneklerini veren “Sosyalist Gerçekçi” akımın da etkisi vardır.

Öte taraftan bu hikâyelere baktığımızda öne çıkan konular köylülerin yaşadıkları zor koşullar ile şehirlere göç edenlerin karşılaştıklarıdır. Toplumcu gerçekçi akımda verilen örnekler trajik ve dramatik şekilde anlatılır.

Fakir Baykurt, roman ve hikâye yazarlığını birlikte sürdüren yazarlarımızdandır. Köy gerçeklerini, köylerde yaşayan çocukların, gençlerin, acıları ve bunalımlarını yansıtarak verir. Yoksulluk başta olmak üzere köylülerin çektikleri sıkıntıları dile getirmiştir. Ayrıca, Anadolu'ya gönderilen öğretmenlerin terk edilmişliği, kasabada çalışan memurların arasındaki çatışmalar, köyden kente göç, Almanya'ya gidenlerin geride bıraktıkları, orada çalışanların karşılaştıkları sıkıntılar da hikâyelerinde işlediği konulardır.

“*Gömezin Memet*” (752. Sayı, 16. s., 01.05.1970) adlı hikâyede Anadolu’nun köylerinden Ankara’ya çalışmaya gelen köylülerin yaşadıkları haksızlıklar anlatılır. “Hamdi’nin Horozu”unda (821. sayı, 14. s., 01.02.1976) bir gözü kör olan Hamdi’nin erzak almak için elindeki horozu satmak istemesi ve bu sırada yaşadığı trajik durumlar vardır.

Yazarın *Varlık*’ta yer alan köyü ve köylüleri konu alan hikâyelerinden bazıları: Şıhlıgöz Yolunda (790. sayı, 13. s., 01.07.1973), Güldalı (804. sayı, 14. s., 01.08.1974), Serdar’ı Getirin (807. sayı, 14. s., 01.12.1974), Mevlüt (810. sayı, 15. s., 01.03.1975), Sırat’ın Geçilmesi (819. sayı, 16. s., 01.12.1975), Şemistan Dayı (823. sayı, 17. s., 01.04.1976).

Talip Apaydın da *Varlık*’ta hikâyeleri en çok görülen isimlerdendir. Enstitülü yazarlardan olan yazar romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de köyü, kasabayı, kente göçmüş köylüyü anlatır. Hikâyelerinde ayrıntılı bir gözlemcilik dikkati çeker.

“*Şirvan*” (681. sayı, 17. s., 01.10.1966) hikâyesinde çeltikleri korumak üzere köyde şirvanlık yapan Durmuş dayının hikâyesi vardır. Bir akşam tasviriyle başlar hikâye. Akşam olmakta, köylüler yavaş yavaş tarlalardan çekilmektedirler. Durmuş dayı yaşlanmıştır, gözleri iyi göremediği için artık gece gelen domuzları tüfeğiyle vuramıyordu. Bekir Ağa olmasa kendisini şirvan yapmayacaklardır. Durmuş dayı da istemez artık çalışmayı. Bu sene öğretmen çıkacak oğlu Halil geldiğinde bırakacaktır şirvanlığı. Bir akşam köyden birisi gelir ve Durmuş dayıya oğlundan mektup

geldiğini söyler. Yazdığına göre öğretmenleri kendisini yüksek okula göndermektedir. Üç yıl daha köye gelmeyecektir. Dertlenir böylece Durmuş dayı.

Varlık'ta yayınlanmış köyü ve köylüleri konu alan hikâyelerinden bazıları: “*Emmioğlu*” (497. sayı, 16. s., 01.02.1959), “*Çoban Mehmet Ali Ağa*” (539. sayı, 14. s., 01.12.1960), “*Ömer'in Akli*” (620. sayı, 14. s. 15.04.1964), “*Korku*” (623. sayı, 14. s., 01.06.1964), “*Borçlu Adam*” (626. sayı, 18. s., 15.07.1964), “*Herkesin Üstüne Düşen*” (631. sayı, 16. s., 01.10.1964), “*Ateş Düşünce*” (641. sayı, 17. s., 01.03.1965), “*Yetim Ali*” (652. sayı, 14. s., 15.08.1965), “*Kır İzzet'in Bağı*” (664. sayı, 12. s., 15.02.1966), “*Hırsız*” (667. sayı, 15. s., 01.04.1966), “*Baş Belası*” (684. sayı, 14. s., 15.12.1966), “*Leke*” (687. sayı, 17. s., 01.02.1967), “*İki Aşk*” (690. sayı, 17. s., 15.03.1967), “*Pekmezciler*” (692. sayı, 15. s., 15.04.1967), “*Çıracı Kasım*” (693. sayı, 15. s., 01.05.1967), “*Öğrenci*” (697. sayı, 17. s., 01.07.1967), “*Berber Rüştü*” (699. sayı, 12. s., 01.08.1967), “*Oynak Döne*” (705. sayı, 17. s., 01.11.1967), “*Öte Yakadaki Cennet*” (706. sayı, 16. s., 15.11.1967), “*Bal*” (707. sayı, 15. s., 01.12.1967), “*Eğimli Resul Hoca*” (710. sayı, 14. s., 15.01.1968), “*Köstebek*” (712. sayı, 14. s., 15.02.1968), “*Bostan Zamanı*” (717. sayı, 13. s., 01.05.1968), “*Anasıyle Kızı*” (723. sayı, 16. s., 01.08.1968), “*Memleket*” (726. sayı, 15. s., 15.09.1968), “*Kavgı*” (729. sayı, 14. s., 01.11.1968), “*Evliya*” (730. sayı, 15. s., 15.12.1968), “*Polüm Osman*” (733. sayı, 14. s., 01.01.1969), “*Define*” (736. sayı, 14. s., 15.01.1969), “*Garson*” (740. sayı, 16. s., 01.05.1969), “*Fesleğen*” (745. sayı, 16. s., 01.10.1969), “*Türkü*” (748. sayı, 15. s., 01.01.1970).

Varlık'ta bu konuda hikâyeleri bulunan diğer bazı yazarlar ve belli başlı hikâyeleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
13. sayı	15.01.1934	Ragıp Şevki, “Yaban Çiçeği”, 14. s.
20. sayı	01.05.1934	Ragıp Şevki, “Efeye Baskın Var”, 14. s.
23. sayı	15.06.1934	Ragıp Şevki, “Ölü ve Diri”, 15. s.
32. sayı	01.11.1934	Ragıp Şevki, “Kızılalanlı Osman”, 13. s.
392. sayı	01.03.1953	Mehmet Ali Barış, “Şiho Dayı”, 17. s.

396. sayı	01.07.1953	Muhtar Körükçü, “Meydan Yok, At Var”, 17. s.
419. sayı	15.02.1961	Mahmut Makal, “Pencereden Kuş Uçtu”, 12. s.
436. sayı	01.07.1956	Muhtar Körükçü, “İşleyen Demir”, 12. s.
497. sayı	01.03.1959	Talip Apaydın, “Emmioğlu”, 16. s.
503. sayı	01.06.1955	Mahmut Makal, “Mektuplar”, 13. s.
513. sayı	01.11.1959	Mustafa Tecirli, “İki Genç Öğretmen”, 19. s.
514. sayı	15.11.1959	Mustafa Tecirli, “Hatice”, 20. s.
525. sayı	01.05.1960	Mustafa Tecirli, “Pala”, 17. s.
539. sayı	01.12.1960	Talip Apaydın, “Çoban Mehmet Ali Ağa”, 14. s.
540. sayı	15.12.1960	Mehmet Başaran, “Kahvedekiler”, 11. s.
544. sayı	15.02.1961	Mahmut Makal, “Mektuplar”, 17. s.
565. sayı	01.01.1962	Mustafa Tecirli, “Üçten Dokuza”, 16. s.
584. sayı	15.10.1962	Muhtar Körükçü, “Kâmil Hoca”, 16. s.
596. sayı	15.04.1963	Saldıray İleri, “Erkek Hamo”, 15. s.
600. sayı	15.06.1963	Muhtar Körükçü, “Yufka Yürekli”, 16. s.
611. sayı	01.12.1963	Muhtar Körükçü, “Damdakiler”, 16. s.
620. sayı	15.04.1964	Talip Apaydın, “Ömer’in Aklı”, 14. s.
623. sayı	01.06.1964	Talip Apaydın, “Korku”, 14. s.
626. sayı	15.07.1964	Talip Apaydın, “Borçlu Adam”, 18. s.
631. sayı	01.10.1964	Talip Apaydın, “Herkesin Üstüne Düşen”, 16. s.
639. sayı	01.02.1965	Dursun Akçam, “Tezek Payı”, 16. s.
641. sayı	01.03.1965	Talip Apaydın, “Ateş Düşünce”, 17. s.
648. sayı	15.06.1965	Feridun Bayram, “Memedli Bazar”, 15. s.
652. sayı	15.08.1965	Talip Apaydın, “Yetim Ali”, 14. s.
664. sayı	15.02.1966	Talip Apaydın, “Kır İzzet’in Bağı”, 12. s.
667. sayı	01.04.1966	Talip Apaydın, “Hırsız”, 15. s.
669. sayı	01.05.1966	Bilgesu Duru, “Aşağıdakiler”, 18. S
672. sayı	15.06.1966	Ahmet Müfit, “Düş Musa Düş”, 18. s.
674. sayı	15.07.1966	Ahmet Müfit, “Halime”, 18. s.
677. sayı	01.09.1966	Ziya Güler Ertan, “Köye Gelen Gelin”, 18. s.

679. sayı	01.10.1966	Muhtar Körükçü, “Kum Gülü,” 11. s.
715. sayı	01.04.1968	Mehmet Başaran, “Ağıtsız”, 16. s.
738. sayı	15.03.1969	Dursun Akçam, “Ölü Ekmeği”, 16. s.
752. sayı	01.05.1970	Mehmet Başaran, “Kurt Kapanı”, 15. s.
838. sayı	01.07.1977	Mehmet Başaran, “Aksaçlı Öğretmen”, 16. s.
839. sayı	01.08.1977	Talip Apaydın, “Ahmet Övün”, 14. s.
844. sayı	01.01.1978	Talip Apaydın, “Analar Ağlıyor”, 15. s.
846. sayı	01.03.1978	Talip Apaydın, “Satıcı”, 16. s.
854. sayı	01.09.1978	Talip Apaydın, “Sayrı”, 17. s.
856. sayı	01.01.1979	Mahmut Alptekin, “Arabacı”, 15. s.

Tablo 19

3.2.1.6. Toplumsal Sorunlar

Bu hikâyelerde öne çıkan yoksulluk, adaletsizlik, eşitsizlik, zulüm gibi toplumda görülen meselelere yazarın eleştirel bir gözle bakmasıdır. Bunun için daha çok geçim şartları zor olan insanlar, işçiler, işsizlik, kötü çalışma koşulları, seyyar satıcılar, hayat kadınları, cehalet vb. söz konusu edilir. Olaylar nesnel gerçekçiliğe dayanır. Trajik durumlar öne çıkar.

Orhan Kemal bu konuda hikâyelerini tespit ettiğimiz ilk isimlerdendir. O aynı zamanda *Varlık*'taki hikâyeleriyle adını duyurmuş olması bakımından da önemlidir.

İlk hikâyesi 1940 yılında Reşit Kemal imzası ile “Yeni Edebiyat Dergisi”nde yayınlanır. 1945 yılının Ocak ayında Varlık Dergisi tarafından yapılan ankette ise okurlar tarafından Orhan Kemal adı ile “En beğenilen hikâyeci” seçilmiştir.

Yayımlanan ilk hikâyesi “Balık”tır. Bu dönemde hikâye, Türk Edebiyatında giderek zenginleşen bir yazın türüdür. Memduh Şevket Esendal, Halıkarnas Balıkcısı, Sabahattin Ali, Refik Halit Karay, Bekir Sıtkı Kunt gibi birçok yazar bu yıllarda hikâye türünde başarılı örnekler vermişlerdir. Bu dönemde çevrilen romanlara bakarsak Panait Istrati ve Maksim Gorki'nin yapıtlarının hemen hemen

tüm yapıtlarını görmekteyiz. Orhan Kemal'in hikâyelerinde bu kitapların etkisi vardır. Adı geçen yazarlar romanlarında sıklıkla kendi yaşamlarından esinlenmişlerdir. Orhan Kemal de kendi yaşamındaki gözlemlerini, hikâyelerine konu edinmiş, yaşadıklarını aktarmıştır.

1950'lerden sonra "toplumcu gerçekçi hikâye"de artış görülür. Orhan Kemal de bunun ilk temsilcilerindendir. Yaşar Nabi 1957 yılında yazdığı "Hikâyeciliğimizin Bugünkü Durumu" adlı yazısında bunu şöyle özetler:

"Son harp içinde ve ondan sonraki yıllarda hikâyeciliğimiz geniş bir realizm kampanyası geçirdi. Daha önce de Sabahattin Ali, Bekir Sıtkı, Ümran Nazif gibi – zamanlarında genç sayılan- yazarlar hikâyede gerçekçilikle ülkücülüğü ustaca birbirine katarak memleketin kaderinden sahneler resmetmeye çalışmış ve bu yolda hayli başarılı örnekler de vermişlerdi. Hatta onlardan önce "Memleket Hikâyeleri" ile Refik Halit'in, bir kısım hikâyeleriyle de Ömer Seyfettin'in aynı yolu tutmuş oldukları söylenebilir. Memleket yaralarının deşilmesinde hikâyenin tesirli rolünden faydalanmayı sonraları daha geniş ölçüde kullanmayı denediler. Bu yolda en ustalıklı ve en cesur hamleleri yapan Orhan Kemal kısa zamanda kazandığı büyük başarı ile izinde yürüyen birçok gencin çıkmasına yol açtı. Artık –bazılarının deyimi ile- sosyal gerçekçilik akımı doğmuştu."¹⁸⁸

Hikâyelerinde kırsal kesimden insanları, çocukları, küçük memurları, işçileri, ırgatları, seyyar satıcıları ve onların dertlerini gerçekçi bir biçimde anlatır. "Ekonomik ve sosyal yaşam kavgası" veren kişilerdir bunlar. İnsana verdiği değer ayrıntılarla çarpıcı hale gelir. Köyden kente göç eden insanların yaşam mücadelesini görürüz onun eserlerinde.¹⁸⁹

Varlık'ta yayınlanan hikâyelerinden bazıları: "Revir Meydancısı Yusuf" (272. sayı, 20. s., "Sürmeli" (280-281. sayı, 15. s., 1-15.03.1945), "Askerlik Oyunu" (284. sayı, 22. s., 1-15.05.1945), "Uyku" (286 -287. sayı, 17. s., 1-15.07.1945), "Gurbette"

¹⁸⁸ Yaşar Nabi, *Varlık*, sayı:454, 15 Mayıs 1957.

¹⁸⁹ "İstanbul'un ana caddelerinden sapıp fakir mahallelerine girerseniz Orhan Kemal'in memleketindesiniz. Burada hikâye ve romanlarını dolduran küçük adamlar yaşıyorlar ve büyük kitlelerin temsilcileri olarak Yaşar Kemal'in "İnce Memet"inden daha tipik ve Kemal Tahir'in "Köyün Kamburu"ndakilerden normaldir. "İnce Memet", modası geçmiş bir kahraman, "Köyün Kamburu" ise doğuştan marazi bir tip yaratmaktadır. Hâlbuki şu fabrikaya disiplin sokmaya çalışan, kurs gördüğü için övünen Murtaza, köyden çıkmış büyük şehre giden İflahsızın Yusuf, Köse Hasan ve Pehlivan Ali, İstanbul'un işportacıları ya da çok içen sert görünümlü fakat iyi kalpli eskici, tanıdığımız işçiler, sokak başında rast geldiğimiz, otobüste konuşmalarına kulak misafiri olduğumuz adamlar, yani normal insanlardır." D. W. Walls, "Bir Yabancı Gözüyle Orhan Kemal", *Varlık*, sayı: 600, 15 Haziran 1963.

(312. sayı, 13. s., 01.06.1946), “Dönüş” (315. sayı, 11. s., 01.08.1946), “Matbaa-Tül-Haceriyye” (321. sayı, 12. s., 01.04.1947), “Bir Posta Müvezzii” (325. sayı, 9. s., 01.08.1947), “Bir Kış Günü” (329. sayı, 13. s., 01.12.1947), “Rüya” (332. sayı, 10. s., 01.03.1948), “Propağandacı” (335. sayı, 11. s., 01.06.1948), “Amir ve Memura Dair” (343. sayı, 11. s., 01.01.1949).

Samim Kocagöz, gerçekçi bir hikâye tarzını benimseyen yazarlarımızdandır. Konularını İstanbul’dan, çoğunlukla ise ege bölgesinin dağ ve ova köylerinden seçmiştir. İlk hikâyelerinde köylülerin geçim sıkıntılarını anlatırken sonra giderek toplum içinde bireyi anlatmıştır. “İyi tanıdığı toprak insanının, çiftçinin makineleşme kaşısındaki durumuna da yer veren yazarın anlatımı kurudur.”¹⁹⁰

Varlık’ta yayınlanmış hikâyelerinden bazıları: “*İnce Hastalık*” (353. sayı, 10. s., 01.12.1949), “*Öfke*” (750. sayı, 15. s., 01.03.1970), “*Kömür Parçası*” (753. sayı, 15. s., 01.06.1970), “*Kara*” (769. sayı, 12. s., 01.10.1971), “*Boz Üveyik*” (774. sayı, 14. s., 01.03.1972), “*Kaldırımdaki Delikanlı*” (777. sayı, 16. s., 01.06.1972), “*Kıyıdaki Adam*” (789. sayı, 14. s., 01.06.1973), “*Öldün mü Recep?*” (803. sayı, 16. s., 01.08.1974), “*Çatıdaki Delikanlı*” (820. sayı, 14. s., 01.01.1976), “*Arif Beyden Öte*” (824. sayı, 17. s., 01.05.1976), “*Anıların İçinde*” (826. sayı, 16. s., 01.07.1976), “*Gazinodaki Kız*” (838. sayı, 17. s., 01.07.1977).

Tahsin Yücel, Toplumcu gerçekçiliğe dayalı hikâyelerinde, toplumsal konuları ele almakla birlikte bireyden de hareket eder. Hikâyelerinin konuları, gözleme dayanır. Bunlarda geçim sıkıntısı, bilgisizlik, kızların kötü yola düşmeleri, evli kadınların değişik sorunları öne çıkar. Bu konulara, gençlerin sorunları, zengin-yoksul karşılaştırması gibi toplumsal konuları da eklemiştir.

Varlık’ta çıkan hikâyelerinden bazıları: “*Bit İlacı*” (387. sayı, 10. s., 01.10.1952), “*Kasabamız Sinemaya Kavuştı*” (394. sayı, 11. s., 01.05.1953), “*Fonguraf*” (398. sayı, 16. s., 01.09.1953), “*İkinci Meryem*” (403. sayı, 20. s., 01.02.1954) “*Büyük Sarhoşluk*” (410. sayı, 12. s., 01.10.1954), “*Yastık*” (419. sayı, 16. s., 01.06.1955), “*Resim ile El İşi*” (423. sayı, 18. s., 01.09.1955), “*Gene*

¹⁹⁰ İ.Enginün, a.g.e., s. 327.

Ağlatmışlar Kara Gözünden” (429. sayı, 14. s., 01.02.1956), “*Para ile Burun*” (439. sayı, 14. s., 01.10.1956), “*Hayristan’ın Altın Çağı*” (453. sayı, 18. s., 01.05.1957), “*Düşlerin Ölümü*” (457. sayı, 16. s., 01.07.1957), “*Sisli Ses*” (470. sayı, 14. s., 15.01.1958), “*Yeni Gelin*” (473. sayı, 16. s., 01.03.1958), “*Serenad*” (500. sayı, 13. s., 15.04.1959).

Muzaffer Hacıhasanoğlu, toplumcu gerçekçi hikâye içinde değerlendirilebilir. Doktorluk mesleğinin gereği olarak Anadolu’nun birçok kasaba ve şehrini görme imkânını bulan yazar, Anadolu insanını yakından tanımış ve sorunlarını ve yaşam tarzını gözler önüne sermiştir.

Muzaffer Hacıhasanoğlu, *Varlık Dergisi*’nin yeni biçimiyle çıkmaya başlamasından sonra yazdıklarını Yaşar Nabi Nayır’a gönderir. Onun vermiş olduğu bir yanıt, Hacıhasanoğlu’nun yazarlık hayatında büyük bir değişime neden olur. Yaşar Nabi koşuk biçimini bırakıp öyküyü denemesini tavsiye etmiştir. Böylece Muzaffer Hacıhasanoğlu hikâyeye yönelmiş ve ilk hikâyesi “*Bir Fotoğraf Canlanıyor*” 1 Haziran 1947 yılında *Varlık*’ta yayınlanmıştır.

Hikâyelerinde işlediği konular ölüm, batıl inançlar, cahillik, aç gözlülük, kumar, adaletsizlik, yoksulluk vb.dir.

Varlık’ta yayınlanan hikâyelerinden bazıları:

“*Çeşme Meselesi*” (356. sayı, 8. s., 03.1950), “*Büyükler*” (389. sayı, 15. s., 01.12.1952), “*Bir Yer*” (396. sayı, 22. s., 01.07.1953), “*Kardeş*” (424. sayı, 16. s., 01.11.1955), “*Dağ Başındaki Ölü*” (421. sayı, 18. s., 01.08.1955), “*Efendiler*” (431. sayı, 12. s., 01.02.1956), “*Delî*” (462. sayı, 14. s., 15.09.1957), “*İki Köfteli Sandviç*” (464. sayı, 9. s., 15.10.1957), “*Tamam mı*” (476. sayı, 16. s., 15.05.1958), “*A Typicâl Typest*” (487. sayı, 15. s., 01.10.1958), “*Paris*” (495. sayı, 13. s., 01.02.1959), “*İki*” (506. sayı, 12. s., 15.07.1959), “*Karınca Hikâyesi*” (534. sayı, 12. s., 15.09.1960), “*Hastanede*” (562. sayı, 17. s., 15.11.1961), “*Temizlik*” (565. sayı, 15. s., 01.01.1962), “*Ağlayan Bebek*” (574. sayı, 16. s., 15.05.1962), “*Kader Otu*” (577. sayı, 14. s., 01.07.1962), “*Sarhoş Değirmen*” (580. sayı, 14. s., 15.08.1962),

“Cehennem Otobüsü” (590. sayı, 14. s., 15.01.1963), “Balık Yağı” (597. sayı, 18. s., 15.05.1963), “Namus İçin” (602. sayı, 11. s., 15.07.1963), “Mavzersiz Ölüm” (605. sayı, 17. s., 01.09.1963), “Babalığı” (622. sayı, 14. s., 15.05.1964), “Yıkık Duvarın Üstünde” (626. sayı, 16. s., 15.07.1964), “Şeytan Kör Değildi” (638. sayı, 15. s., 15.01.1965), “Para ve Harf” (639. sayı, 14. s., 01.02.1965), “Denizin Görünümü” (651. sayı, 13. s., 01.08.1965), “Saat Hırsızı” (655. sayı, 16. s., 01.10.1965), “Bebek Elbiseleri” (668. sayı, 14. s., 15.03.1966), “Dana” (677. sayı, 14. s., 01.09.1966), “Uzaktaydık” (684. sayı, 12. s., 15.12.1966), “Türkülü Ekmekler” (688. sayı, 16. s., 15.02.1967), “Bom” (689. sayı, 15. s. 01.03.1967), “Anahtar” (699. sayı, 14. s., 01.08.1967), “Yolda” (714. sayı, 15. s., 15.02.1968), “Korku” (721. sayı, 14. s., 01.07.1968).

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri ise şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
7. sayı	15.10.1933	Fikret Âdil, “Bir Tefeci”, 11. s.
10. sayı	01.12.1933	Reşat Enis, “Annemin Yedi Salı Orucu”, 11. s.
15. sayı	15.02.1934	Reşat Enis, “İskatçı”, 14. s.
25. sayı	15.07.1934	Sabahattin Ali, “Kanal”, 11. s.
27. sayı	15.08.1934	Ümran Nazif, “Renkli Fener”, 14. s.
35. sayı	15.12.1934	Reşat Enis, “Put”, 13. s.
40. sayı	01.03.1935	Sabahattin Ali, “Kırlangıçlar”, 13. s.
44. sayı	15.04.1935	Sabahattin Ali, “Arap Hayrı”, 13. s.
47. sayı	15.06.1935	Reşat Cemal, “Tahtacılar”, 10. s.
48. sayı	01.07.1935	Sabahattin Ali, “Pazarcı”, 13. s.
53. sayı	15.09.1935	Sabahattin Ali, “Kağrı”, 10. s.
54. sayı	01.10.1935	Bekir Sıtkı Kunt, “Düşmez Kalkmaz Bir Allah”, 8. s. Bekir Sıtkı Kunt, “Herkesin Hasta Olmaya Hakkı Yok”, 9. s.
57. sayı	15.11.1935	Bekir Sıtkı Kunt, “Yarım Elma ... Hatır Alma ! Fakat ya Böylesi Doğruysa ?”, 13. s.
59. sayı	15.12.1935	Bekir Sıtkı Kunt, “Bu Dünya Böyledir İşte”, “Güleriz

		Ağlanacak Halimize”, 13. s.
74. sayı	01.07.1936	Ümran Nazif, “Aşk İhtiyacı”, 9. s.
86. sayı	01.02.1937	Ümran Nazif, “Ölülerin Sahipleri”, 15. s.
92. sayı	01.05.1937	Ümran Nazif, “Bir İdealist”, 13. S
102. sayı	01.10.1937	Bekir Sıtkı Kunt, “Fahişe”, 6. s.
103. sayı	15.10.1937	Ümran Nazif, “Hayalimizdeki Dünya”, 10. s.
105. sayı	15.11.1937	Ümran Nazif, “Kapı Yoldaşı”, 9. s.
107. sayı	15.12.1937	Ümran Nazif, “Pembe Karanfiller”, 9. s.
108. sayı	01.01.1938	Bekir Sıtkı Kunt, “Talkınla Salkım Hikâyesi”, 8. s.
111. sayı	15.02.1938	Ümran Nazif, “Bir Deniz Adamı”, 10. s.
120. sayı	01.07.1938	Ümran Nazif, “Boğa”, 9. s.
186. sayı	01.04.1941	Şahap Sıtkı, “Bir Tedai”, 23. s.
191. sayı	15.06.1941	Ümran Nazif, “Kadın ve Emek”, 19. s.
195. sayı	15.08.1941	Şahap Sıtkı, “Kastanyet”, 18. s.
196. sayı	01.09.1941	Ümran Nazif, “Pembe Köşkün Oğlu”, 16. s.
205. sayı	15.01.1942	Ümran Nazif, “Hayata Dair”, 21. s.
222. sayı	01.10.1942	Ümran Nazif, “Namusunu Kaybeden Kız”, 16. s.
229. sayı	15.01.1943	Ümran Nazif, “Merhem”, 17. s.
245. sayı	15.09.1943	Ümran Nazif, “İki Çocuk”, 17. s.
254. sayı	01.02.1944	Şahap Sıtkı, “Birinci Mektup”, 24. s.
255. sayı	15.02.1944	Şahap Sıtkı, “Birinci Mektup”, 24. s.
256. sayı	01.03.1944	Ümran Nazif, “İnci Çiçeği”, 22. s.
264. sayı	01.07.1944	Şahap Sıtkı, “Mürüvet Köprüsü”, 20. s.
266. sayı	01.08.1944	Şahap Sıtkı, “Memleket Rüyası”, 17. s.
268. sayı	01.09.1944	Şahap Sıtkı, “Panayır”, 20. s.
271. sayı	15.10.1944	Şahap Sıtkı, “Bir Denizci Hikâyesi”, 17. s.
272. sayı	01.11.1944	Orhan Kemal, “Revir Meydancısı Yusuf”, 20. s.
274. sayı	01.12.1944	Ümran Nazif, “Sazlı Bahçede”, 18. s.
276. sayı	01.01.1945	Şahap Sıtkı, “Kervan”, 15. s.
280-281. sayı	01-15.03.1945	Orhan Kemal, “Sürmeli”, 15. s.

283. sayı	15.04.1945	Ümran Nazif, “Hep Yaşamak İçin”, 16. s.
284. sayı	01.05.1945	Orhan Kemal, “Askerlik Oyunu”, 22. s.
286-287. sayı	1- 15.06.1945	Orhan Kemal, “Uyku”, 17. s.
295. sayı	1- 15.10.1945	Şahap Sıtkı, “Tezgâh”, 25. s.
302-303. sayı	1- 15.02.1946	Şahap Sıtkı, “İkinci Mektup, Yıl 1946”, 19. s.
312. sayı	01.09.1946	Orhan Kemal, “Gurbette”, 13. s.
315. sayı	01.10.1946	Orhan Kemal, “Dönüş”, 11. s.
319. sayı	01.02.1947	Ümran Nazif, “Doğruluk Dikimevi”, 10. s.
321. sayı	01.04.1947	Orhan Kemal, “Matbaa-Tül-Haceriyye”, 12. s.
325. sayı	01.08.1947	Orhan Kemal, “Bir Posta Müvezzi”, 9. s.
327. sayı	01.10.1947	İlhan Tarus, “Cenaze Kooperatifi”, 11. s.
328. sayı	01.11.1947	Ümran Nazif, “Matmazel Roza”, 11. s.
329. sayı	01.12.1947	Orhan Kemal, “Bir Kış Günü”, 13. s.
331. sayı	01.02.1948	Bekir Sıtkı Kunt, “Bir Çaresi Var Ama”, 12. s.
332. sayı	01.03.1948	İlhan Tarus, “Opera Meydanı”, 11. s.
		Orhan Kemal, “Rüya”, 10. s.
333. sayı	01.04.1948	İlhan Tarus, “Çocukluk”, 8. s.
334. sayı	01.05.1948	İlhan Tarus, “Petrol”, 11. s.
335. sayı	01.06.1948	Orhan Kemal, “Propagandacı”, 11. s.
336. sayı	01.07.1948	İlhan Tarus, “Urgancı Naim Usta”, 11. s.
337. sayı	01.08.1948	Bekir Sıtkı Kunt, “Zeynep Kadın”, 12. s.
338. sayı	01.09.1948	İlhan Tarus, “İçimizden Biri”, 10. s.
339. sayı	01.10.1948	Ümran Nazif, “Gök Gürlemesi”, 10. s.
		Ümran Nazif, “Gök Gürlemesi”, 10. s.
343. sayı	01.02.1949	Orhan Kemal, “Amir ve Memura Dair”, 11. s.
346. sayı	01.05.1949	Ümran Nazif, “Göç”, 8. s.
347. sayı	01.06.1949	Bekir Sıtkı Kunt, “Sultan Reşat”, 7. s.
350. sayı	01.09.1949	Bekir Sıtkı Kunt, “Ekmek Parası”, 8. s.

351. sayı	01.10.1949	Ümran Nazif, “Rahmetli”, 8. s.
352. sayı	01.11.1949	Orhan Kemal, “Bir İnsan”, 10. s.
358. sayı	01.05.1950	Ümran Nazif, “126 numaralı Oda”, 11. s.
360. sayı	01.06.1950	Orhan Kemal, “Yaşasın Hürriyet”, 11. s.
366. sayı	01.01.1951	Ümran Nazif, “Gar Saati”, 16. s.
380. sayı	01.03.1952	Bekir Sıtkı Kunt, “Ukala Dümbeleşti”, 13. s.
382. sayı	01.05.1952	Vüsat O Bener, “Hava”, 14. s.
383. sayı	01.06.1952	Ümran Nazif, “Mahmut”, 13. s.
386. sayı	01.09.1952	Bekir Sıtkı Kunt, “Muavin”, 12. s.
		Vüsat O Bener, “Acamı”, 18. s.
387. sayı	01.10.1952	İlhan Tarus, “Çadır”, 16. s.
390. sayı	01.01.1953	Ümran Nazif, “İki Mektup”, 8. s.
391. sayı	01.02.1953	Memet Fuat, “Tırpancılar”, 16. s.
394. sayı	01.05.1953	Ümran Nazif, “Şikâyet”, 14. s.
397. sayı	01.08.1953	Ümran Nazif, “Petrovski ve Kuşlar”, 11. s.
400. sayı	01.11.1953	Vüsat O Bener, “Sal”, 12. s.
411. sayı	01.10.1954	İlhan Tarus, “Biletçi”, 12. s.
413. sayı	01.12.1954	Ümran Nazif, “Emlak İş”, 15. s.
421. sayı	01.08.1955	Vüsat O Bener, “Leblebici”, 13. s.
422. sayı	01.09.1955	Ümran Nazif, “Çoğunluk Var”, 14. s.
437. sayı	01.09.1956	Ümran Nazif, “Yolda”, 14. s.
438. sayı	15.09.1956	Bekir Sıtkı Kunt, “Enişte”, 12. s.
446. sayı	15.01.1957	Vüsat O Bener, “Monolog”, 13. s.
447. sayı	01.02.1957	Cevdet Atmaca, “Geceyle Gelen”, 12. s.
463. sayı	01.10.1957	Muzaffer Buyrukçu, “Bir Ev”, 18. s.
471. sayı	01.02.1958	Muzaffer Buyrukçu, “Kumrular”, 16. s.
485. sayı	01.09.1958	Muzaffer Buyrukçu, “Babam Gülüyor”, 15. s.
490. sayı	15.11.1958	Yahya Kemal, “Bir Gözdenin Gafleti”, 16. s.
499. sayı	01.04.1959	Bekir Sıtkı Kunt, “Talkınla Salkım”, 9. s.
		İlhan Tarus, “Avukatın Arkadaşı”, 15. s.

501. sayı	01.05.1959	Muzaffer Buyrukçu, “Sisli Baklalar”, 13. s.
502. sayı	15.05.1959	Şahap Sıtkı, “Gök Karga”, 13. s.
503. sayı	01.06.1959	Mehmet Şeyda, “Tanık”, 14. s.
504. sayı	15.05.1959	İlhan Tarus, “Rukiye ile Recep”, 12. s.
510. sayı	15.09.1959	İlhan Tarus, “Rot”, 16. s.
511. sayı	01.10.1959	Mehmet Şeyda, “Üçüncü Vardiyadan Devrekli Hasan”, 14. s.
512. sayı	15.10.1959	Mehdi Halıcı, “Made in Germany”, 16. s.
518. sayı	15.01.1960	Doğan Naci Aksan, “Pipo”, 19. s.
519. sayı	01.02.1960	Hilmi Özgen, “Dilsiz Öğretmen”, 19. s.
520. sayı	15.02.1960	Yalçın Ökten, “Uğur Böcekleri”, 19. s.
524. sayı	15.04.1960	Şahap Sıtkı, “Anı”, 17. s.
526. sayı	15.05.1960	Abdullah Aşçı, “Totuşçanın Oğlu”, 14. s.
529. sayı	01.07.1960	Hilmi Özgen, “Manda Hırsızı”, 13. s.
535. sayı	01.10.1960	Ümran Nazif, “Aşk Üçgeni”, 12. s.
536. sayı	15.10.1960	Muzaffer Buyrukçu, “Uzaklardan Gelen Rüzgârlar”, 12. s.
537. sayı	01.11.1960	Doğan Naci Aksan, “Parmak Acısı”, 12. s.
541. sayı	01.01.1961	Doğan Naci Aksan, “Bekleyen Köylü”, 17. s.
		İlhan Tarus, “Bizim Memleket”, 11. s.
542. sayı	15.01.1961	Orhan Kemal, “Behiye”, 14. s.
550. sayı	15.05.1961	Mehmet Şeyda, “İpe Çekilecek Herif”, 16. s.
555. sayı	01.08.1961	Doğan Naci Aksan, Olmak, “Malik Olmak”, 17. s.
558. sayı	15.09.1961	Mehmet Şeyda, “Baş Göz Etme Zamanı”, 14. s.
559. sayı	01.10.1961	Doğan Naci Aksan, “Üstüne Düşmek”, 18. s.
		Ahmet Köklügiller, “İneciğim”, 16. s.
561. sayı	01.11.1961	Şahap Sıtkı, “Sel”, 14. s.
564. sayı	15.12.1961	Mehmet Şeyda, “Erkek Ahmet”, 17. s.
567. sayı	01.02.1967	Cevdet Atmaca, “Öteye Doğru”, 15. s.
568. sayı	15.02.1967	Ümran Nazif, “Hayır Râna Bey Yaşıyordu”, 14. s.
569. sayı	01.03.1967	Cevdet Atmaca, “Çaparı”, 15. s.

576. sayı	15.06.1962	Cevdet Atmaca, “Pencere”, 15. s.
		İlhan Tarus, “Gecekondu”, 14. s.
579. sayı	01.08.1962	Mehmet Şeyda, “Telefon”, 16. s.
580. sayı	15.08.1962	Adnan Özyalçiner, “Çark”, 16. s.
		Cevdet Atmaca, “Kelebekler Revüsü”, 17. s.
581. sayı	01.09.1962	İlhan Tarus, “Üzüntü”, 14. s.
583. sayı	01.10.1962	İlhan Tarus, “Müzikten Anlar mısınız”, 14. s.
		Abdullah Aşçı, “Bulmuştum Bir Ekmek Kapısı”, 16. s.
587. sayı	01.12.1962	Fikret Nesip, “Yoğurtçu”, 18. s.
588. sayı	15.12.1962	Cevdet Atmaca, “İlkle Son”, 15. s.
603. sayı	01.08.1963	Yüksel Pazarkaya, “Öküz Eti”, 16. s.
606. sayı	15.09.1963	İlhan Tarus, “Yıl: 1659”, 13. s.
607. sayı	01.10.1963	Mehmet Kazanoğlu, “Maden Olayı”, 17. s.
608. sayı	15.10.1963	Remzi İnanç, “Saat Maat”, 12. s.
614. sayı	15.01.1964	Remzi İnanç, “Evdekiler”, 17. s.
616. sayı	15.02.1964	Yalçın Öktem, “Yitik Bacak”, 17. s.
619. sayı	01.04.1964	İlhan Tarus, “Mahkeme Odacısı Abdi Efendi”, 17. s.
620. sayı	15.04.1964	Mehmet Şeyda, “Dostlar Üçe Ayrılır”, 16. s.
623. sayı	01.06.1964	Cevdet Atmaca, “Toraman Usta”, 18. s.
		Mehmet Şeyda, “İkili Mehlika”, 16. s.
625. sayı	01.07.1964	İlhan Tarus, “Safra Kesesinde Taş”, 12. s.
		Orhan Kemal, “Hiç mi Kanun Kalmadı”, 16. s.
626. sayı	15.07.1964	Mehmet Şeyda, “Ahmet’in Kovası”, 17. s.
631. sayı	01.10.1964	Ümran Nazif, “Randevu”, 15. s.
632. sayı	15.10.1964	Yahya Benekay, “Asse Elması”, 13. s.
635. sayı	01.11.1964	Orhan Kemal, “Üçüncü”, 15. s.
636. sayı	12.11.1964	Remzi İnanç, “Yargısızlar”, 15. s.
645. sayı	01.05.1965	Orhan Kemal, “İçimizden Biri”, 14. s.
647. sayı	01.06.1965	Cevdet Atmaca, “Suç ve İnsanlar”, 18. s.
651. sayı	01.08.1965	Yüksel Pazarkaya, “Bir Düzeni Bozmak”, 14. s.

659. sayı	01.12.1965	Cevdet Atmaca, “Bir Ziyaretçinin Defteri”, 14. s.
661. sayı	01.01.1966	Yüksel Pazarkaya, “Tapınakta Baş Kaldırmak”, 15. s.
663. sayı	01.02.1966	Orhan Kemal, “Önce Ekmek”, 14. s.
669. sayı	01.05.1966	Hilmi Özgen, “Mumyalar Müzesi”, 14. s.
		Orhan Kemal, “Hacet Kapısı”, 12. s.
672. sayı	15.06.1966	Orhan Kemal, “Vıdı Vıdı”, 14. s.
675. sayı	01.08.1966	Mehmet Şeyda, “Büyükbaba ile Torunları”, 17. s.
676. sayı	15.08.1966	Orhan Kemal, “Patlıcan Moru”, 16. s.
679. sayı	01.10.1966	Orhan Kemal, “Kongre”, 13. s.
686. sayı	15.01.1967	Orhan Kemal, “Garip”, 15. s.
696. sayı	15.06.1967	Orhan Kemal, “Elli Kuruş”, 11. s.
728. sayı	15.10.1968	Yüksel Pazarkaya, “İçini Kemirmek”, 16. s.
734. sayı	01.02.1969	Yüksel Pazarkaya, “Yaşam’a Yama”, 16. s.
742. sayı	01.06.1969	Orhan Kemal, “Manyak”, 17. s.
751. sayı	01.04.1970	Orhan Kemal, “Üç Onluk”, 12. s.
752. sayı	01.05.1970	Fakir Baykurt, “Gömezin Memet”, 16. s.
790. sayı	01.07.1973	Fakir Baykurt, “Şıhlığöz Yolunda”, 13. s.
804. sayı	01.09.1974	Fakir Baykurt, “Güldalı”, 14. s.
807. sayı	01.12.1974	Fakir Baykurt, “Serdar’ı Getirin”, 14. s.
810. sayı	01.03.1975	Fakir Baykurt, “Mevlüt”, 15. s.
819. sayı	01.12.1975	Fakir Baykurt, “Sırat’ın Geçilmesi”, 16. s.
821. sayı	01.02.1976	Fakir Baykurt, “Hamdi’nin Horozu”, 14. s.
823. sayı	01.04.1976	Fakir Baykurt, “Şemistan Dayı”, 17. s.
832. sayı	01.01.1977	Fakir Baykurt, “Camız Avı”, 16. s.
839. sayı	01.08.1977	Fakir Baykurt, “Delişmen”, 15. s.
840. sayı	01.08.1977	Fakir Baykurt, “Ders Parası”, 15. s.
857. sayı	01.02.1979	Fakir Baykurt, “Kedi Sevmek”, 22. s.
860. sayı	01.05.1979	Fakir Baykurt, “Gönül Ustası”, 8. s.
867. sayı	01.12.1979	Fakir Baykurt, “Telefon”, 20. s.
870. sayı	01.03.1980	Fakir Baykurt, “Yangında”, 20. s.

881. sayı	01.02.1981	Fakir Baykurt, “Et Kesimi”, 21. s.
-----------	------------	------------------------------------

Tablo 20

3.2.1.7. Ölüm

Necip Fazıl Kısakürek “*Gece Bekçisi ve Asma Saat*” (6. sayı, 11. s., 01.10.1933) hikâyesi hastanede geçen bir geceyi anlatır. Her gece aynı saatte gece bekçisi koridoru dolaşır ve aynı vakitlerde aynı koğuşların önünden geçer. Bir gece “tesadüfen” “Teşrih Odası”nın önünde durur ve içeri girer. Burada ölüler yatmaktadır. Yüzlerine bakar ve içlerinden birini tanır. “Hey gidi dünya hey!” der istemeden. Bunun üzerine o tanıdığı adam yerinden kalkmaya çalışır. Bekçi onun ölmeden öldü sanıldığını düşünür. Kaldırıp odaya götürür. Fakat iki gece sonra adam yeniden teşrih odasına alınmıştır. Bu defa bekçi odaya girmez. Aynı saatte aynı yerlerden geçer gider. Koridorda yalnızca asma saatin hırıltısı duyulmaktadır. Hikâyede öne çıkan hayatın aynı şekilde devam ettiği, gidenin gittiğidir. Herkes er ya da geç bu dünyadan gidecektir, bir gün önce ya da bir gün sonra.

Hâmit Macit “*Bir Ölüm Münasebetiyle*” (28. sayı, 12. s., 01.09.1934) adlı hikâyesinde bir kazada çalışan hâkim beyin intiharını anlatır. Vakayı inceleyen müddei-i umumi de istifasını verir. Hikâyenin içeriği hâkimin ilçede yaşadıklarını anlatan günlükleridir. Yapılan haksızlıklar, rüşvet, görevi kötüye kullanma, halkın mağduriyeti gibi durumlara tanık olmuş, bunları günlüklerine yazmıştır.

3.2.1.8. Kadın ve Kadın Sorunları

Bu hikâyelerde her kesimden kadınların gözlemleri ve sorunları ile yazarın kadınlara dair fikirleri dile getirilmiştir. Bazıları günlük olaylar şeklindedir. Bazılarında aile yaşantısı ve çocuklar öne çıkar.

Ümran Nazif, *Varlık*’ta hikâyeleri en çok yayınlanan kadın yazarlarımızdandır. Yazar hikâyelerinde küçük kasabalardaki memurların, işçilerin,

yaşayışlarını yansıtmıştır. Giderek günlük yaşayışı bırakıp, okuyucuyu heyecanlandıracak olaylara ve toplumda sivrilmiş kişilere yönelir. Zamanla toplumsal gerçekçi bir çizgiye yönelen Ümran Nazif, Anadolu'da görevi nedeniyle dolaştığı sırada gözlemlediği olayları da hikâyelerinde dile getirmiştir.

“Ümran Nazif Yiğiter, İkinci Dünya Savaşı'nın, yürürlükteki politik bakışın yergisel öyküleriyle ünlenir. Oldukça ılımlı, hoşgörülü dünya görüşüne karşın gerçekleri çok yönlülük içinde saptar. Bürokrasinin işleyişini anlatan başarılı ürünler verir.”¹⁹¹

“*Kapı Yoldaşı*” (105. sayı, 9. s., 15.11.1937) hikâyesinde köyden İstanbul'a bir konakta çalışmaya giden Osman Ağa'nın yaşadığı hayal kırıklığı söz konusudur. Osman Ağa İstanbul'da askerlik yapan dedesinin hatıralarıyla büyümüş, hemşehrilerinin anlattığı İstanbul'a hayran kalmıştır. Bir hemşehrisi vasıtasıyla çok merak ettiği İstanbul'da bir konakta çalışmaya başlar. Ancak duydukları ile yaşayıp gördükleri karşısında şaşkınlığa uğrar. Evin hanımının kaba ve lakayt davranışlarına tahammül edemez. Altı ay kaldığı İstanbul ona bir mahpusluk olmuştur. Hanımın kendisini ilk karşılaşmada bir hayvan inceler gibi incelemesini ve gerdanını okşamasını tiksiniyerek hatırlar. Buranın hanımları kocalarını uşaklarıyla aldatan, ciddiye almaz kadınlardır.

Varlık'ta çıkan hikâyelerinden bazıları: “*Renkli Fener*” (27. sayı, 14. s., 15.08.1934), “*Aşk İhtiyacı*” (74. sayı, 9. s., 01.07.1936), “*Ölülerin Sahipleri*” (86. sayı, 15. s., 01.02.1937), “*Bir İdealist*” (92. sayı, 13. s., 01.05.1937), “*Hayalimizdeki Dünya*” (103. sayı, 10. s., 15.10.1937), “*Pembe Karanfiller*” (107. sayı, 9. s., 15.12.1937), “*Bir Deniz Adamı*” (111. sayı, 10. s., 15.02.1938), “*Boğa*” (120. sayı, 9. s., 01.07.1938), “*Kadın ve Emek*” (191. sayı, 19. s., 15.06.1941), “*Pembe Köşkün Oğlu*” (196. sayı, 16. s., 01.09.1941), “*Hayata Dair*” (205. sayı, 21. s., 15.01.1942), “*Namusunu Kaybeden Kız*” (222. sayı, 16. s., 01.10.1942), “*Merhem*” (229. Sayı, 17. s., 15.01.1943), “*İki Çocuk*” (245. sayı, 17. s., 15.09.1943), “*İnci Çiçeği*” (256. sayı, 22. s., 01.03.1944), “*İnci Çiçeği*” (257. sayı, 22. s., 15.03.1944), “*Sazlı Bahçede*” (274. sayı, 18. s., 1-15 .12.1944).

¹⁹¹ Selim İleri, “Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*: Türk Öykücülüğü Özel Sayısı, sayı: 286, Temmuz 1975, s., 19.

Buket Uzuner “*Tek Düze Darcık Bir Dünya*”da (859. sayı, 23. s., 01.04.1979) zengin, gösterişli fakat birbirinden kopuk bir ailenin sıradan bir gününü anlatır. Genç bir kız ve anne babası yazlık evlerindedir. Her biri kendi dünyasında, yalnızlığında ve mutsuzluğundadır. Annenin günleri pokerle, güzelliğini korumakla ve genç erkekleri tavlama ile geçer. Baba da farklı değildir. Genç kız da moda dergilerine bakarak ve ailesinden uzaklaşarak geçirir zamanını. Hikâye genç kızın penceresinden verilir.

Yazarın bir başka hikâyesi: “*Örgü Örmeyi Bilmiyoruz*” (859. sayı, 25. s., 01.04.1979).

Varlık’ta editörlük yapmış olan **Meral Çelen**’in burada pek çok hikâyesi de yayınlanmıştır. İç hesaplaşmalar, kadın erkek ilişkilerinin öne çıktığı hikâyelerinde belli bir olay örgüsü yoktur. Bu konudaki hikâyelerinden bazıları şöyledir:

“Tek veya Çift” (496. sayı, 19. s., “Gerçek Düş” (513. sayı, 16. s., 01.11.1959), “Oyun” (515. sayı, 18-19. s., 01.12.1959), “Esmâ Hanım” (523. sayı, 14. s., 01.04.1960), “Mutsuz Plak” (532. sayı, 14. s., 15.08.1960), “Küçük Sarı Kız” (535. sayı, 16. s., 01.10.1960), “Yitik” (543. sayı, 14. s., 03.02.1961), “Güllü Güzel” (545. sayı, 14. s., 03.03.1961), “Kadın Acısı” (557. sayı, 14. s., 01.09.1961), “Satılık Avcılar” (575. sayı, 13. s., 01.06.1962), “Mor Peygamber Çiçekleri” (604. sayı, 16. s., 01.09.1963), “İpek Hanım” (606. sayı, 16. s., 01.10.1963), “Yalnızlık Çekirdeği ve Orman” (665. sayı, 14. s., 01.03.1966), “Bağışlanmasız” (688. sayı, 14. s., 15.02.1967), “Duru Göl Değil” (720. sayı, 14. s., 15.06.1968), “Gözetleme Kuleleri” (751. sayı, 16. s., 01.05.1970).

Varlık’ta hikâyeleri bulunan diğer bazı yazarlar ve belli başlı hikâyeleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
117. sayı	15.05.1938	Naki Tezel, “Namus”, 10. s.
127. sayı	15.10.1938	Naki Tezel, “Kadın mı?”, 10. s.
335. sayı	01.06.1948	Melih Cevdet Anday, “Odun”, 10. s.

426. sayı	01.01.1956	Remziye Batuhan Koper, “Susuz”, 13. s.
465. sayı	01.11.1957	Remziye Batuhan Koper, “Yol”, 15. s.
501. sayı	01.05.1959	Remziye Batuhan Koper, “Değişim”, 19. s.
504. sayı	15.05.1959	Remziye Batuhan Koper, “Bencil”, 18. s.
519. sayı	01.02.1960	Remziye Batuhan Koper, “Dönüş Saati”, 15. s.
522. sayı	15.03.1960	Nebahat Dikmen, “Albüm”, 19. s.
538. sayı	15.11.1960	Nebahat Dikmen, “Tersine Dünya”, 12. s.
552. sayı	15.06.1961	Remziye Batuhan Koper, “İkizler”, 17. s.
617. sayı	01.03.1964	Sadık Yılmaz, “Selviler Köylü Emine”, 16. s.
627. sayı	01.08.1964	Mübeccel İzmirli, “Sabah Geçidi”, 14. s.
629. sayı	01.10.1964	Nebahat Dikmen, “Helal Süt Emmiş”, 18. s.
646. sayı	15.05.1965	Nursen Karas, “Anlıyamazsın”, 18. s.
654. sayı	15.09.1965	Remziye Batuhan Koper, “Kimsesiz”, 17. s.
663. sayı	01.02.1966	Nursen Karas, “Güldürmek İçin”, 18. s.
664. sayı	15.02.1966	Mübeccel İzmirli, “Orman Kebabı”, 18. s.
671. sayı	01.06.1966	Remziye Batuhan Koper, “Penceredeki Üç Çocuk”, 14. s.
673. sayı	01.07.1966	Hatun Başaran, “Gızların Gaderi”, 15. s.
		Nursen Karas, “Uyku”, 14. s.
		R. Tomris Uyar, “Çiçek Dirilticileri”, 16. s.
691. sayı	01.04.1967	Nursen Karas, “Kalpsiz Deve”, 17. s.
727. sayı	01.10.1968	R. Tomris Uyar, “Gün Döndü”, 12. s.
757. sayı	01.09.1970	Remziye Batuhan Koper, “Maça Kızı”, 17. s.
791. sayı	01.08.1973	Nazlı Eray, “Mösyö Hristo”, 15. s.
794. sayı	01.11.1973	Nazlı Eray, “Sedyedeki Adam”, 20. s.
804. sayı	01.09.1974	Nazlı Eray, “Kabul Günü”, 17. s.
811. sayı	01.04.1975	Nazlı Eray, “Dursen Hanım Hep Aklımdasın”, 14. s.
827. sayı	01.06.1976	Nazlı Eray, “Bugün Pazartesi”, 17. s.
836. sayı	01.05.1977	Nazlı Eray, “Sevgili Fred”, 17. s.
843. sayı	01.11.1977	Nazlı Eray, “Kara Gece”, 17. s.
852. sayı	01.07.1978	Nazlı Eray, “Bayım”, 15. s.

861. sayı	01.06.1979	Nazlı Eray, “Mutluluk”, 21. s.
-----------	------------	--------------------------------

Tablo 21

3.2.1.9. Aile

Aileyi konu alan hikâyelerde aile içi ilişkiler, evlilik, aldatma, intikam, komşuluk ilişkileri gibi konular öne çıkar.

Necati Cumalı, hikâyelerinde genel olarak toplum yapısı, aile, evlilik, aşk, intikam, yalnızlık, cinsellik, fakirlik gibi bireylerden hareketle toplumsal içerikli hikâyeler kaleme almıştır. Şehir, kasaba ve köy hayatı, işsizlik, hayat kadınları, savaş, tabiat, komşuluk ilişkileri, öç, eşini aldatma gibi konular hikâyelerinde işlenir.

Necati Cumalı, iyi bir gözlemcidir. Etrafındaki kişi, olay ve durumlardan da fazlasıyla yararlanan yazar, pek çok hikâyesinde kendi yaşamından esinlenmiştir.

“*Aklım Arkada Kalacak*” (427. sayı, 12. s., 01.02.1956) hikâyesinde konu olarak komşuluk ilişkileri öne çıkar. Hikâye beş farklı olayı içinde barındırır. “Necati Cumalı’nın bu hikâyesinde dikkati çeken noktalardan biri, çoğu hikâyelerde olduğu gibi tek bir vaka, tek bir şahıs veya tek bir duyguya dayanmayışıdır. Hikâyenin içinde kendilerinden bahsedilen beş aile ve merkezi şahıslar var: 1) Nuri, karısı ve çocukları, 2) makinist Halit ve karısı, 3) Melâhat Abla ve Yüzbaşı Hayri, 4) Hatice Nine, 5) İsmet Abla.”¹⁹² Yazar anlatıcının ağzından anlatılan olaylar yazarın çocukluğundaki komşularını hatırlamasına dayanır. Olaylar birbirine bağlı değildir.

“Necati Cumalı’nın hikâyesinde dikkati çeken diğer bir unsur “geçmiş zaman” duygusudur. Yazar, aradan yıllar geçtikten sonra doğduğu ve içinde yaşadığı sokağa dönüyor. Bahsettiği şahısların hepsini, “hatıralarının arasından” hatırlatıyor.”¹⁹³

Yazarın *Varlık*’ta yer alan diğer benzer hikâyelerinden bazıları:

¹⁹² M. Kaplan, “Aklım Arkada Kalacak”, **Hikâye Tahlilleri**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 255.

¹⁹³ A.y., s. 256.

Varlık'ta hikâyeleri bulunan diğer bazı yazarlar ve benzer hikâyeleri şöyledir: “*Değişik Gözle Bakınca*” (429. sayı, 12. s., 01.06.1956), “*Bunlar Hep Hatıra Olacak*” (330. sayı, 12. s., 01.07.1948), “*Ziyaret*” (417. sayı, 10. s., 01.04.1955), “*Dağlı ile Muharrem*” (461. sayı, 17. s., 01.09.1957), “*Gülsüm Kıza Ağıt*” (484. sayı, 14. s., 15.08.1958), “*Selim’e Selam*” (485. sayı, 12. s., 01.09.1958), “*Bıçak*” (488. sayı, 11. s., 15.10.1958), “*Esmâ ile İsmail*” (512. sayı, 13. s., 15.10.1959), “*Katil*” (522. sayı, 14. s., 15.03.1960), “*Vasfiye*” (731. sayı, 13. s., 01.12.1968), “*Pan*” (735. sayı, 12. s., 01.03.1969), “*Halim Gelecek*” (741. sayı, 14. s., 01.05.1969), “*Yük*” (743. sayı, 14. s., 01.07.1969), “*Mısırlar Kımıldıyor*” (745. sayı, 12. s., 01.09.1969), “*Anası Kızından Maya*” (747. sayı, 14. s., 01.11.1969), “*Ölüm Gölgesi*” (749. sayı, 14. s., 01.01.1970), “*Anı*” (751. sayı, 15. s., 01.03.1970), “*Sodom Nerede ?*” (759. sayı, 14. s., 01.12.1970), “*Sessiz Zenci*” (760. sayı, 16. s., 01.01.1971), “*Batan Gemi*” (787. sayı, 15. s., 01.04.1973), “*Aşkımı Yansıtan*” (806. sayı, 15. s., 01.11.1974), “*Ünlü Bir Adam*” (832. sayı, 15. s., 01.02.1977).

Diğer bazı yazarlar ve benzer hikâyeleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
115. sayı	15.04.1938	N. P. Dünder, “İntikam”, 7. s.
672. sayı	15.06.1966	Elvan Yukarıbaş, “Kavak Ağacı”, 17. s.
679. sayı	01.10.1966	Cavit Kürnek, “İzmir’e Varamıyorduk”, 16. s.
693. sayı	01.05.1967	Fikret Ürgüp, “Deniz Gözlü Kadın”, 16. s.

Tablo 22

3.2.1.10. Yalnızlık

Cevdet Kudret Solok “*Yalnız Adam*” hikâyesinde (99. sayı, 10. s., 15.09.1937) otel odasında intihar eden genç bir adamı anlatır. Genç adam dört gündür otel odasında hasta yatmaktadır. Uyandığında önce olanları hatırlayamaz. İçeri gelen görevli dört gündür yattığını ve bu sırada genç bir kadının kendisine baktığını söyler. Adam şaşırır. Böyle bir kadın tanımamaktadır. Sonra yatağında uzanırken yastığın altında bir mektup bulur. Dört gün önce gönderilmiştir. Mektupta

bir arkadaşının evliliği ve borçlarıyla ilgili şikâyetleri ve sonunda canına kıyacağı yazmaktadır. O zaman her şeyi hatırlar. Arkadaşına koşmuş fakat cenazesine yetişmiştir. Kendisine bakan genç kadın ise ölen arkadaşının yeğenidir. İyileşip yatağından kalktıktan sonra arkadaşının mezarına gider. Genç kadın da oradadır. Sohpet ederler, kadına âşık olur. Fakat kadın Ankara'ya dönmektedir. Otele döndüğünde çok mutsuzdur. Gazeteye evlenmek istediğine dair bir ilan vermiştir. Bu da alay konusu olmuştur. Bir gün tabancayla kendini vurarak intihar eder.

Oktay Akbal *Varlık*'ta gördüğümüz hikâyecilerimizdendir. Onun hikâyelerinde “birinci tekil şahıs” öne çıkar. “Cumhuriyet kuşağının ilk aydın tipini yazarın öykülerinde çok içten bir anlatışla buluruz. Gördüğü güzellikleri, “ben”in seçtiği erdemleri, haksızlıklar karşısında gözlemci “ben” kişinin tikel başkaldırılarını yansıtan bir öykücü Akbal.”¹⁹⁴

Onun hikâyelerinde şehirli aydının yalnızlığı, bunalımı, küçük dertleri öne çıkar. Şehir, caddeler, trenler, otobüsler, sokaktaki insanlar eserlerine konu olur.

Varlık'ta yer alan hikâyelerinden bazıları: “*Dar Oda*” (588. sayı, 14. s., 01.12.1962), “*Bulvardaki Durak*” (336. sayı, 10. s., 01.07.1948), “*Son Tren Kalktı*” (357. sayı, 9. s., 01.04.1950), “*Parktaki Kanape*” (367. sayı, 13. s., 01.02.1951), “*Boşluk*” (395. sayı, 10. s., 01.06.1953), “*Karanlık Benim Ülkemdir*” (402. sayı, 19. s., 01.01.1954), “*Asılsız*” (428. sayı, 12. s., 01.03.1956), “*Berber Aynası*” (430. sayı, 12. s., 01.05.1956).

Yazarın *Varlık*'taki benzer hikâyelerinden bazıları şöyledir: “*Ölü Yemeği*” (314. sayı, 7. s., 01.09.1946), “*Terlikler*” (317. sayı, 12. s., 01.12.1946), “*Sokak*” (518. sayı, 12. s., 15.01.1960), “*Dikimevi*” (521. sayı, 18. s., 01.03.1960), “*Aç Açına*” (533. sayı, 12. s., 01.09.1960).

Bu kısımda adını zikredebileceğimiz başka bir isim **Mustafa Şerif Onaran**'dır. O da şehirli insanın yalnızlığını konu eder. Bu hikâyelerde öne çıkan insanları samimi ve sıradan halleriyle, içten bir dille anlatmasıdır. Hikâyelerinden

¹⁹⁴ Selim İleri, a.y.

bazıları: “*Tonton’a Dedim ki*” (435. sayı, 15. s., 01.06.1956), “*Bir Kadın*” (495. sayı, 16. s., 01.04.1959), “*Günayın İşleri*” (502. sayı, 15. s., 15.05.1959), “*Kaçak*” (478. sayı, 15. s., 01.05.1958), “*Çalgıcılar*” (484. sayı, 18. s., 15.08.1958), “*Kadro*” (510. sayı, 19. s., 15.09.1959), “*Melâhat Hanımlara Gitmek*” (516. sayı, 13. s., 15.12.1959), “*Can Pazarı*” (545. sayı, 17. s., 01.02.1961).

Diğer benzer hikâyelerden bazıları:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
447. sayı	01.02.1957	Çetin Göçmen, “Arkadaş Arıyorum”, 15. s.
485. sayı	01.09.1958	Yusuf Atılğan, “Çıkılmayan Hikâye”, 18. s.
496. sayı	15.02.1959	Yusuf Atılğan, “Saatlerin Tıkırtısı”, 16. s.
500. sayı	15.04.1959	Yusuf Atılğan, “Tutku”, 16. s.
503. sayı	01.06.1959	Çetin Göçmen, “Düş”, 22. s.
507. sayı	01.08.1959	Yusuf Atılğan, “Dedikodu”, 18. s.
534. sayı	15.09.1960	Nazlı Bütün, “Yalnızlık Hikâyesi”, 13. s.
730. sayı	15.11.1968	Gülsevin Yumlu, “Karanlık Kent Geceleri”, 17. s.
817. sayı	01.10.1975	Behzat Ay, “Yılanın Cana Yakınlığı”, 16. s.
874. sayı	01.07.1980	Behzat Ay, “Bir Yalnız Adamın Günlüğünde”, 23. s.

Tablo 23

3.2.1.11. Sevgi

Bu başlık altına aldığımız hikâyelerde gördüğümüz iyimser bir havadır. Hümanist bir yaklaşım, doğaya ve hayvanlara sevgi, minnettarlık, yaşam sevgisi, saf ve temiz insanlar, çocuklar gibi hususlar öne çıkar. Sıradan insanların yaşamına saygı, küçük ayrıntılardaki güzellik, hayvanlara merhamet hikâyelerin ana meselesidir.

Bunların en başta geleni **Sait Faik’tir**. O, Cumhuriyet dönemi Türk hikâyeciliğinde Maupassant tekniğinden kaynaklanan “giriş-düğüm-çözüm”

anlayışının kırıldığı Memduh Şevket Esendal hikâyeciliği ile birlikte modernist öykünün kapısını aralamıştır. Sait Faik’in adı da bu süreçte öne çıkar. Onun hikâyesi çoğu zaman şiir ile hikâye arasında gider gelir. İçten ve yalın bir anlatım vardır. Yazarın bireysel gözlemleri yer alır ve kendi yaşantısından izler taşır. Döneme egemen olan toplumsal ve ideolojik eğilimlerin dışındadır. “Ben anlatıcı”lı bir hikâye ediş söz konusudur. Dış gerçeklik belli biçimde yadsınır. Yazar bu dönemde bilhassa batı edebiyatlarında görülen bir içe kapanma, dışa duyarsızlaşma gibi eğilimlerin etkisinde kalmıştır.

“Sait Faik, hayata bakış ve anlatış tarzı bakımından “gerçekçi”dir. Fakat o, gerçeği sadece dış görünüşü bakımından anlatmaz, dülger balığında olduğu gibi, çirkin bir dış görünüşün arkasında iyi bir ruh, derin bir mânâ da bulur. Sait Faik, hayatın ve kâinatın sadece dışını değil, içini de görür. Onun gerçekçiliği sıg bir gerçekçilik değil, efsaneyi, şiiri, duyguyu, sevgiyi ve hayali de içine alan, çirkinlik ile güzelliği, iyilik ile kötülüğü bir arada gören, insanı ve kâinatı bütünüyle kucaklayan bir gerçekçiliktir.”¹⁹⁵

Varlık’ta pek çok hikâyesi yayınlanan Sait Faik Yaşar Nabi Nayır tarafından desteklenmiş ve ilk kitabı “*Semaver*” bizzat Yaşar Nabi tarafından tanıtılmıştır:

“Daha önce neşredilmiş bir iki amatör yazısı istisna edilirse, ilk hikâyesi iki sene önce “*Varlık*”ta çıkmış olan ve o zamandan beri gerek bu mecmuada ve gerekse başka yerlerde imzasına sık sık rastlanan Sait Faik, küçük hikâye ve nesirlerini “*Semaver*” adını taşıyan bir ciltte topladı.”

Kitap ayrıntılı olarak anlatıldıktan sonra Sair Faik’in üslûbunun özellikleri de belirtilir.¹⁹⁶

¹⁹⁵ M. Kaplan, “Dülger Balığının Ölümü”, **Hikâye Tahlilleri**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 194.

¹⁹⁶ “*Semaver*’de yer almış olan nesir parçaları (bunları nesir adı altında sınıflamak da pek doğru olmasa gerek) küçük veya büyük hikâyeler iyice tetkik edilirse aralarında basit bir kısalık ve uzunluk farkından başka esaslı bir tarz ve strüktür ayrılığı olmadığı görülür. Bütün bu yazıların hemen hepsinde muharrir, geçmiş zamanlarının hafızasına nakşetmiş olduğu enstantane veya pozları, belki kendi de farkında olmadan, muhayyilesinin üzerinde yapmış olduğu rötuşlarla, bize anlatan bir müşahid vaziyetindedir. Bellidir ki bu tablolar, hayatta hikâye motifi, mevzu ve bariz karakterler arayan tipik hikâyecinin soğuk ve objektif gözüyle tespit edilmiş değildirler. Bunların her birinde, etrafındaki insanlara karşı zamanına ve yerine göre, sevgi, alaka ve merhamet hisleriyle duygulu bir kalbin sıcak ve canlı atışını duymamaya imkân yoktur.” Yaşar Nabi Nayır, “Sait Faik’in İlk Eseri Karşısında”, **Varlık**, sayı:71, 15 Haziran 1936.

Araştırmacıların dikkatini çeken bir husus da Sait Faik'teki insana ve hayvanlara olan sevgidir. O sadece insanları anlatmaz, hayvanlar da bizzat hikâyelerinin kahramanları olabilmektedir:

“Fuzulî'nin *Leyla ve Mecnun* mesnevisinde görüldüğü gibi, çevreleri ile uyuşamayan insanlar tabiata açılırlar. Dağlarla, taşlarla konuşur, hayvanlarla dost olurlar. Karşılık görmeyen sevgi ve yalnızlık, insanları Tanrı'ya veya tabiata iter. Sait Faik'in balıklara ve kuşlara gitmesinde de bu duygunun rolü vardır.”¹⁹⁷

“*İpekli Mendil*” (19. sayı, 13. s., 15.04.1934) hikâyesinde mendil fabrikasında yaşanan bir hırsızlık anlatılmaktadır. Fabrikanın kapıcısı akşam fabrikayı dolaşırken bir hırsız yakalar. On beş yaşlarında bir çocuktur. Sevdiği kız için ipekli bir mendil almak istemiştir. Kapıcı ona şefkatli davranır, gitmesine izin verir. Fakat çocuk geri dönmüş, mendil çaldıktan sonra kaçarken de düşüp ölmüştür. Hikâyenin üslûbunda ve kişilerin anlatımında şefkat ve acıma dikkati çeker.

“*Zenberek*”te (56. sayı, 10. s., 01.11.1935) dersin bitimini sabırsızlıkla bekleyen bir grup öğrenci vardır. Bir arkadaşlarına saati sormakta ve dersin bitmesine ne kadar kaldığını merak etmektedirler. Aralarında bu konuyu eğlence haline getirirler. Fakat sordukları öğrencinin saatinin zembereği kırılmıştır. Çocuğa hemen lakap takarlar ve “*Zenberek Celil*” diye alay ederler. Oysa saat babasındandır, çocuk mektubunda saatin zembereğinin kırıldığını “zenberek” sözünü söylemeden anlatmaya çalışır.

Varlık'ta yayınlanmış diğer hikâyelerinden bazıları: “*Kıskançlık*” (22. sayı, 14. s., 01.06.1934), “*Karabaş'ın Hakkını Yediler*” (24. sayı, 10. s., 15.07.1934), “*Düğün Gecesi*” (31. sayı, 13. s., 15.10.1934), “*Bohça*” (37. sayı, 10. s., 15.01.1935), “*Semaver*” (42. sayı, 10. s., 01.04.1935), “*Babamın İkinci Evi*” (43. sayı, 12. s., 15.04.1935), “*Meserret Oteli*” (45. sayı, 13. s., 15.05.1935), “*Üç Süvari*” (47. sayı, 12. s., 15.06.1935), “*Orman ve Ev*” (48. sayı, 12. s., 01.07.1935), “*Kayseri Yolcuları*” (55. sayı, 7. s., 15.10.1935), “*Şehri Unutan Adam*” (58. sayı, 12. s., 01.12.1935), “*Stelyanos Hrisopulos Gemisi*” (61. sayı, 10. s., 15.01.1936), “*Bir*

¹⁹⁷ M. Kaplan, “Dülger Balığının Ölümü”, **Hikâye Tahlilleri**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005”, s. 191.

Kıyının Dört Hikâyesi” (62. sayı, 12. s., 01.02.1936), “Gece İşi” (64. sayı, 13. s., 01.03.1936), “Beyaz Altın” (65. sayı, 11. s., 15.03.1936), “Beyaz Altın” (66. sayı, 11. s., 01.04.1936), “Ga’uthar Canbazhanesi” (67. sayı, 8. s., 15.04.1936), “Ga’uthar Canbazhanesi” (68. sayı, 10. s., 01.05.1936), “Ga’uthar Canbazhanesi” (69. sayı, 9. s., 15.05.1936), “Bir Mektep Arkadaşı” (85. sayı, 9. s., 15.01.1937), “Bir Define Arayıcısı” (193. sayı, 17. s., 15.07.1941), “Kaşık Adası’nda” (194. sayı, 15. s., 01.08.1941), “Hayvanca Gülen Adam” (312. sayı, 11. s., 01.07.1946), “Gramafon ve Yazı Makinesi” (313. sayı, 11. s., 01.08.1946), “Su Basması” (316. sayı, 13. s., 01.11.1946), “Bir Sarhoşluk” (318. sayı, 11. s., 01.01.1947), “Sakarya Balıkçısı” (320. sayı, 10. s., 01.03.1947), “Bir Bahçe” (321. sayı, 11. s., 01.04.1947), “Lüzumsuz Adam” (322. sayı, 12. s., 01.05.1947), “Kameriyeli Mezar” (324. sayı, 12. s., 01.07.1947), “Dört Zait” (326. sayı, 12. s., 01.09.1947), “Papaz Efendi” (327. sayı, 10. s., 01.10.1947), “İzmir’e” (329. sayı, 10. s., 01.12.1947), “Serbest Mevzular” (330. sayı, 10. s., 01.01.1948), “Baba Oğul” (331. sayı, 10. s., 01.02.1948) “Eftalikus’un Kahvesi” (361. sayı, 11. s., 01.07.1950), “Sivri Ada Geceleri” (379. sayı, 9. s., 01.02.1952), “Ağır” (381. Sayı, 15. s., 01.04.1952), “Bir Kaya Parçası Gibi” (382. sayı, 10. s., 01.05.1952), “Sivri Ada Sabahı” (384. sayı, 11. s., 01.07.1952), “Pay” (385. sayı, 9. s., 01.08.1952), “Barba Antimos” (387. sayı, 5. s., 01.10.1952), “Kırlangıç Yuvasındaki Kadın” (388. sayı, 13. s., 01.11.1952), “Korentli Bir Hikâye” (389. sayı, 14. s., 01.12.1952), “Kafa ve Şişe” (395. sayı, 9. s., 01.06.1953), “Rıza Milyoner” (396. sayı, 10. s., 01.07.1953), “Dülger Balığının Ölümü” (402. sayı, 15. s., 01.01.1954), “Yani Usta” (404. sayı, 12. s., 01.03.1954), “Az Şekerli” (406. sayı, 13. s., 01.05.1954), “Yağma” (414. sayı, 8. s., 01.01.1955).

Burada bahsedeceğimiz bir başka isim **Ayhan Sarıismailoğlu’dur**. Hikâyelerinde insan sevgisi, aile sıcaklığı, sıradan insanların günlük yaşantıları öne çıkar. “*Bahar Sokağı*” (464. sayı, 12. s., 15.10.1957) adlı hikâyede sıradan bir mahallenin bir sokağında yaşayanlar ve burada geçen bir gün anlatılır. Daha ilk paragrafta ne anlatılacağı açıkça belirtilmiştir:

“Burası kendi halinde yaşayanların sokağıdır. İzinli askerler, çoluk çocuk, baremin küçük memurları, gününü doldurmuş yaşlılar, fakir fukara, havı dökülmüş

mantolu ev kadınları, fattan kızlar, işçiler, parasız üniversite öğrencileri bu sokakta otururlar.”

Sokaktaki sıradan bir gün herkesin penceresinden dile getirilir. Bakkalın derdi başkadır, sokakta yaşayan başçavuşun başka, dilencilerin ve öğrencilerin başkadır. Akşam olunca sokağa başka bir telaş düşer. İnsanlar evlerine çekilir. “Bu sokak kendi halinde yaşayanların sokağıdır... Buranın insanları sokaklarına dünyadan paylarına ne düşüyorsa ona razıdırlar.”

Yazarın diğer bazı hikâyeleri de şöyledir: “*Evime Gel*” (410. sayı, 17. s., 01.09.1954), “*Anneler ve Kadınlar*” (422. sayfa, 25. s., 01.09.1955), “*Konvoy*” (424. sayı, 19. s., 01.11.1955), “*Çuha*” (425. sayı, 22. s., 01.12.1955), “*Karanlıklardan*” (439. sayı, 10. s., 01.10.1956), “*Karım*” (445. sayı, 14. s., 01.01.1957), “*Tatlı Belâ*” (447. sayı, 8. s., 15.02.1957), “*Ahmet Dayı*” (470. Sayı, 16. s., 15.01.1958), “*Kanser*” (477. sayı, 16. s., 01.05.1958), “*İki Güzel Öğretmen*” (495. sayı, 19. s., 01.02.1959), “*Vapurda*” (501. sayı, 17. s., 01.06.1959), “*Dönüş*” (511. sayı, 19. s., 10.12.1959), “*Bir Gece Sarıkamış’ta*” (517. sayı, 12. s., 15.01.1960), “*Güzel Yaz*” (527. sayı, 13. s., 01.06.1960), “*Koca*” (635. sayı, 17. s., 01.12.1964), “*İstanbul’dan Çukurova’ya*” (650. sayı, 14. s., 15.07.1965), “*Yitik Sevi*” (670. sayı, 17. s., 15.05.1966), “*Kaçak*” (705. sayı, 14. s., 01.12.1967), “*Korkak*” (709. sayı, 16. s., 01.01.1968), “*Sevi Sana Yasak*” (714. sayı, 13. s., 15.03.1968), “*Yaşadıkça*” (718. sayı, 16. s., 15.05.1968), “*Büyük Baş Çağı*” (719. sayı, 16. s., 01.06.1968).

Mahmut Özay’ın hikâyelerinde de insan ve doğa sevgisi öne çıkmaktadır. Sıradan ve saf insanların dünyasını samimi bir dille anlatır. Hikâyelerinden bazıları şöyledir: “*Vazifeye Müdahale*” (376. sayı, 13. s., 01.10.1951), “*Hazırlık*” (435. sayı, 13. s., 01.06.1956), “*Kaçak*” (649. sayı, 14. s., 01.07.1965), “*İhtiyar Elma Ağacı*” (659. sayı, 17. s., 01.12.1965), “*Yol Boyunca*” (711. sayı, 17. s., 01.02.1968), “*Mevlana Ali Rıza Efendi*” (776. sayı, 16. s., 01.05.1972), “*İsteyen*” (809. sayı, 16. s., 01.05.1975), “*Kara Saplı Çakı*” (853. sayı, 24. s., 01.08.1978), “*Kastrasyon*” (862. sayı, 22. s., 01.07.1979).

Hikâyeleri bulunan diğer bazı yazarlar ve belli başlı hikâyeleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
4. sayı	01.09.1933	Yaşar Nabi Nayır, “İlahi Saadet”, 15. s.
90. sayı	01.04.1937	Rüştü Şardağ, “Sarnıç Palas”, 8. s.
100. sayı	01.09.1937	Rüştü Şardağ, “Yat Kalk”, 7. s.
104. sayı	01.11.1937	Orhan Alsan, “Kırılan Bebek”, 8. s.
109. sayı	15.01.1938	Rüştü Şardağ, “Muhacir”, 11. s.
112. sayı	01.03.1938	Rüştü Şardağ, “Canlı Sinema”, 9. s.
119. sayı	15.06.1938	Rüştü Şardağ, “Şakadan Anlamayan Adam”, 10. s.
122. sayı	01.08.1938	Orhan Alsan, “Hatıralar”, 10. s.
129. sayı	15.10.1938	Rüştü Şardağ, “Ağlaması Bitmeyen Adam”, 12. s.
336. sayı	01.07.1948	Oktay Akbal, “Bulvardaki Durak”, 10. s.
357. sayı	01.03.1950	Oktay Akbal, “Son tren Kalktı”, 9. s.
367. sayı	01.01.1951	Oktay Akbal, “Parktaki Kanepe”, 13. s.
381. sayı	01.04.1952	Orhan Hançerlioğlu, “Sabah”, 10. s.
385. sayı	01.07.1952	Sabahattin Kudret Aksal, “Bir Dostluk”, 18. s.
390. sayı	01.01.1953	Orhan Hançerlioğlu, “Her Şey Aşk İçin”, 11. s.
395. sayı	01.06.1953	Oktay Akbal, “Boşluk”, 10. s.
402. sayı	01.01.1954	Oktay Akbal, “Karanlık Benim Ülkemdir”, 19. s.
428. sayı	01.03.1956	Sabahattin Kudret Aksal, “Oğul”, 16. s.
		Oktay Akbal, “Asılsız”, 12. s.
430. sayı	01.05.1956	Oktay Akbal, “Berber Aynası”, 12. s.
470. sayı	15.01.1958	Rüksan Türkân Ünlü, “Bugün Güzel Bir Gündü”, 19. s.
487. sayı	01.10.1958	Oktay Akbal, “Ayaklar Dibinde Gökyüzü”, 12. s.
		Âfet Muhteremoğlu, “Utançlı Rahat”, 16. s.
494. sayı	15.01.1959	Oktay Akbal, “Bataklık Gemisi”, 14. s.
517. sayı	01.01.1960	Âfet Muhteremoğlu, “Yeni Erlerin Kürkü”, 16. s.
582. sayı	15.09.1962	Ruşen Hakkı, “Aşk Sen Ne güzelsin”, 15. s.
588. sayı	15.12.1962	Oktay Akbal, “Dar Oda”, 14. s.
591. sayı	01.02.1963	Ruşen Hakkı, “Samıtın Kara İbrahim”, 17. s.
617. sayı	01.03.1964	Adnan Binyazar, “İpek Böcekleri”, 17. s.

618. sayı	15.03.1964	Burhan Arpad, “İki Kişi”, 17. s.
627. sayı	01.08.1964	Adnan Binyazar, “Bir Köpek Öldü”, 17. s.
636. sayı	12.11.1964	Oktay Akbal, “Düş Sevi”, 12. s.
641. sayı	01.03.1965	Oktay Akbal, “Buck Jones’lu Çocukluk”, 13. s.
643. sayı	01.04.1965	Oktay Akbal, “Garson”, 16. s.
645. sayı	01.04.1965	Adnan Binyazar, “Ak Karanfiller”, 17. s.
653. sayı	01.09.1965	Ruşen Hakkı, “Bir Garip Oyun”, 18. s.
657. sayı	01.11.1965	Âfet Muhteremoğlu, “Hacı”, 17. s.
667. sayı	01.04.1966	Ruşen Hakkı, “Köprüden Öte”, 18. s.
674. sayı	15.07.1966	Oktay Akbal, “Haliç’ten Esen Rüzgâr”, 12. s.
678. sayı	15.09.1966	Oktay Akbal, “Fallardaki Erkek”, 10. s.
683. sayı	01.12.1966	Ruşen Hakkı, “Üç Ayrı Ölüm”, 17. s.
713. sayı	01.03.1968	Ruşen Hakkı, “Pencere”, 17. s.
721. sayı	01.07.1968	Âfet Muhteremoğlu, “Teksas”, 17. s.
776. sayı	01.04.1972	Oktay Akbal, “Anlamı Yok”, 12. s.
854. sayı	01.09.1978	Yaşar Nabi Nayır, “Portrenin Gözleri”, 21. s.
855. sayı	15.09.1978	Yaşar Nabi Nayır, “Tanrısal Mutluluk”, 18. s.

Tablo 24

3.2.1.12. Deniz Yaşantısı

Zeyyat Selimoğlu, konularını denize yönelten yazarlar arasındadır. Gemideki yaşama, gemi insanlarına yönelir. Hikâyelerinde gerçekçi bir yaklaşımla, gemide yaşanan olaylar, gemiciler arasındaki iş bölümü, onların iç dünyaları, umutları, özlemleri anlatılmıştır. Az sayıda köy konulu hikâyeleri, Karadeniz’in kıyı köylerinde geçer.

Varlık’ta yayınlanan hikâyelerinden bazıları: “*Sanatının Eşiğinde*” (412. sayı, 20. s., 01.11.1954), “*Gemiciler*” (432. sayı, 14. s., 15.06.1956), “*Şehirden Uzakta*” (445. sayı, 12. s., 01.01.1957), “*Bin Mil Ötede*” (477. sayı, 14. s., 01.05.1958), “*Küp Geceleri*” (521. sayı, 13. s., 01.03.1960), “*Katıksız*” (543. sayı, 16. s., 01.02.1961), “*Gemideki İki Adam Konuşuyor*” (547. sayı, 14. s., 01.04.1961), “*Gözler*” (549. sayı,

17. s., 01.05.1961), “*Yaklaşıp Uzaklaşmak*” (560. sayı, 18. s., 15.10.1961), “*Kotor’un Fabrika Bacaları*” (622. sayı, 16. s., 15.05.1964), “*Hızır Kaptanın Elleri*” (642. sayı, 13. s., 15.03.1965), “*Davlumbozda*” (646. sayı, 14. s., 15.05.1965), “*Köse*” (650. sayı, 18. s., 15.07.1965), “*Ayı*” (654. sayı, 15. s., 15.09.1965), “*Kalaycının Atı Yok Artık*” (670. sayı, 14. s., 15.05.1966).

3.2.1.13. Keder

Bu başlık altında incelediğimiz hikâyelerde trajik, sonu üzücü biten olaylarla bir şeye özlem, umutsuzluk, kendi kendine içlenme, yoksulluk, çaresizlik, haksızlık, hastalık, yaşlılık gibi durumlar anlatılmaktadır. Anlatımda duygular öne çıkar.

Halid Ziya Uşaklıgil “*Bir Başlangıcın Sonu*” (17. sayı, 11. s., 15.03.1934) adlı hikâyesinde yıllar önce Şişli sokaklarında işe giderken sekiz yaşlarında mektebe giden bir kız çoğuyla karşılaşmasını anlatır. Bu zayıf ve fakir çocuk onun ilgisini çekmiş, onunla ilgili bir hikâye yazsa sonunun nasıl olabileceğini hayal etmiştir. O zamanlar ona sevdiği adamla evlendiği mutlu bir son hazırlamıştır. Ancak yıllar sonra yeniden karşılaştıklarında o kadar mutlu bir sona ulaşamadığını görüp kederlenmiştir. Çünkü bir arkadaşını hasta yatağında ziyarete gittiğinde bu küçük kızı büyümüş ve hastabakıcı olmuş görür.

Yazarın diğer benzer hikâyeleri şöyledir: “*Hepsinden Acı*” (3. sayı, 10. s., 15.08.1933), “*Dört Yaprak*” (5. sayı, 7. s., 15.09.1933), “*Acı Sadaka*” (9. sayı, 10. s., 15.11.1933), “*Her şeyin Ortası*” (11. sayı, 11. s. 15.12.1933).

Samim Kocagöz de bu tür hikâyeleri ile *Varlık*’ta sıkça karşımıza çıkarlar.

“*Öldün mü Recep?*” (803. Sayı 16. s., 01.08.1974) adlı hikâyede yoksul bir köylü olan Recep’in dramı vardır. Babasını birkaç yıl önce kaybeden recep2in kederli duruşu ile başlar hikâye. Burası Menderes nehri civarında, Beşparmak dağlarında bir köydür. Recep Almanya’da iş bulmak umuduyla başvuru yapmıştır. Ancak eşini ve çocuklarını geride bırakacaktır. Kâğıtlarını teslim etmesi gereken günde vaz geçer, ailesini geride bırakmaya kıyamaz. Karısı Ayşe göz yaşlarını tutamaz. Yine de yoksulluk vardır.

Yazarın diğer hikâyeleri şöyledir: “*İnce Hastalık*” (353. sayı, 10. s., 01.12.1949), “*Öfke*” (750. sayı, 15. s., 01.03.1970), “*Kömür Parçası*” (753. sayı, 15. s., 01.06.1970), “*Kaldırımdaki Delikanlı*” (777. sayı, 16. s., 01.06.1972), “*Öldün mü Recep ?*” (803. sayı, 16. s. 01.08.1974), “*Çatıdaki Delikanlı*” (820. sayı, 14. s., 01.01.1976), “*Arif Beyden Öte*” (824. sayı, 17. s., 01.05.1976), “*Anıların İçinde*” (826. sayı, 16. s., 01.07.1976), “*Gazinodaki Kız*” (838. sayı, 17. s., 01.07.1977), “*Bir Seferberlik Türküsü*” (841. sayı, 16. s., 01.10.1977), “*Bahçeli Küçük Ev*” (853. sayı, 19. s., 01.08.1978), “*Sarının Ölümü*” (862. sayı, 7. s., 01.07.1979), “*Serçeler*” (867. sayı, 19. s., 01.12.1979), “*Kurbanlık*” (870. sayı, 19. s., 01.03.1980).

Burada bahsedebileceğimiz benzer hikâyelerden bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
14. sayı	01.02.1934	Sehap Nafiz, “Süngü Yarası”, 14. s.
16. sayı	01.03.1934	Enver Behnan, “Alas”, 14. s.
21. sayı	15.05.1934	İhsan Naim, “Günah”, 15. s.
27. sayı	15.08.1934	İhsan Naim, “İskarpınleri Kirlenecekti”, 8. s.
29. sayı	15.09.1934	Sehap Nafiz, “Bir Günah Gecesi”, 9. s.
36. sayı	01.01.1935	Samet Ağaoğlu, “Bir Hastanın Rüyaları”, 9. s.
		Server Ziya, “Baba”, 11. s.
41. sayı	15.03.1935	Samet Ağaoğlu, “Stamarof”, 8. s.
45. sayı	15.05.1935	Samet Ağaoğlu, “Dilenciler”, 10. s.
46. sayı	01.06.1935	Samet Ağaoğlu, “Korku ve Neticesi”, 8. s.
		Şevket Hıfzı, “Gece Yarısının Adamı”, 10. s.
49. sayı	15.07.1935	Sadri Ertem, “İhtiyarlık”, 9. s.
50. sayı	01.08.1935	Samet Ağaoğlu, “Apartman”, 8. s.
52. sayı	01.09.1935	Sehap Nafiz, “Kahkahalar”, 14. s.
75. sayı	15.07.1936	Sehap Nafiz, “Ablam, Ablacığım”, 11. s.
83. sayı	15.12.1936	Kemal Hakman, “Güzel Bir Rüyanın Sonu”, 10. s.
87. sayı	15.04.1936	Muammer Necip Arda, “Kıskançlık”, 15. s.

91. sayı	15.04.1937	Mualla İhsan, “Maaş Farkı”, 12. s.
94. sayı	01.06.1937	Hasan F. Erginöl, “Yaşamanın Ötesi”, 9. s.
106. sayı	01.12.1937	Mualla İhsan, “Yıllardan Sonra”, 13. s.
121. sayı	15.07.1938	Samet Ağaoğlu, “Kiracı”, 8. s.
123. sayı	15.08.1938	Tuğrul Deliorman, “Kara Haberci”, 8. s.
125. sayı	15.09.1938	Hayri Rüştü Akyürek, “İki Kalp Vakası”, 10. s.
162. sayı	01.04.1940	Samet Ağaoğlu, “Zürriyet”, 12. s.
165. sayı	15.05.1940	Rıza Apak, “Pamuk İpliği”, 19. s.
214. sayı	01.06.1942	Şükrü Kurgan, “Masal”, 21. s.
221. sayı	15.09.1942	Samet Ağaoğlu, “Mahalleye Dönüş”, 10. s.
297. sayı	15.11.1945	Rıza Apak, “Tiryaki”, 23. s.
301. sayı	15.01.1946	Cenap Sıtkı Seren, “Güzel Günler”, 24. s.
341. sayı	01.12.1948	Ragıp Cankara, “Kulübe”, 13. s.
383. sayı	01.06.1952	Tektaş Ağaoğlu, “Eyüb’e Dönüş”, 16. s.
384. sayı	01.07.1952	Samet Ağaoğlu, “Ahmet Sai’nin Vicdan Azabı”, 8. s.
388. sayı	01.10.1952	Özcan Ergüder, “Pupula”, 16. s.
393. sayı	01.04.1953	Samet Ağaoğlu, “Yazamadıklarım”, 8. s.
		Ziya Osman Saba, “O Sınıf”, 12. s.
400. sayı	01.11.1953	Turgut Acar, “Odacılar”, 16. s.
411. sayı	01.10.1954	Erdoğan Tokmakçioğlu, “Kendi Kendini Yazan Hikâye”, 19. s.
412. sayı	01.11.1954	Zeyyat Selimoğlu, “Sanatının Eşiğinde”, 20. s.
414. sayı	01.12.1954	İsmet Akıncı, “Patates Çorbası”, 16. s.
419. sayı	01.06.1955	Turan Bakır, “Genel Müdürlük”, 18. s.
423. sayı	01.10.1955	Sunullah Arısoy, “Daktilo”, 24. s.
		Sunullah Arısoy, “Daktilo”, 24. s.
424. sayı	01.11.1955	Türkân Bergsoy, “Alelâde Bir Günün Hikâyesi”, 23. s.
427. sayı	01.02.1956	Sermet Yurteri, “Mektup”, 14. s.
431. sayı	01.06.1956	Erdoğan Tokmakçioğlu, “Üstünün Ölümü”, 14. s.
432. sayı	15.06.1956	Fevkiye Aygün, “Başka Türlü Bir Hayat”, 17. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Gemiciler”, 14. s.

434. sayı	15.07.1056	Sermet Yurteri, “Alerji”, 15. s.
435. sayı	01.08.1056	Fevkiye Aygün, “Bir Ev ve Bir Akşam”, 22. s.
438. sayı	01.09.1956	Erdoğan Tokmakçioğlu, “Yaşasın Üstün”, 18. s.
		Kemal Çal, “Müdür”, 14. s.
445. sayı	01.01.1957	Zeyyat Selimoğlu, “Şehirden Uzakta”, 12. s.
466. sayı	15.11.1957	Ömer Sakıp, “Beyaz Duvar”, 14. s.
476. sayı	15.04.1958	Ayhan Hünalp, “Vapur Düdükları”, 20. s.
477. sayı	01.05.1958	Zeyyat Selimoğlu, “Bin Mil Ötede”, 14. s.
505. sayı	01.07.1959	Kemal Bekir, “Aptal”, 12. s.
506. sayı	15.07.1959	Hikmet Erhan Bener, “Bir Yaz Günü”, 18-19. s.
515. sayı	01.12.1959	Cengiz Yörük, “Doğum”, 14. s.
516. sayı	15.12.1959	Ali Akıncı, “Suçlu”, 17. s.
518. sayı	15.01.1960	Türkân Şarlı, “Arkadakiler”, 21. s.
520. sayı	15.02.1960	Tarık Dursun K., “İlik”, 15. s.
521. sayı	01.03.1960	Zeyyat Selimoğlu, “Küp Geceleri”, 13. s.
524. sayı	15.04.1960	Erdoğan Sübar, “Anneciğim”, 15. s.
527. sayı	01.06.1960	Tarık Dursun K., “Çocuklukta Okunan”, 10. s.
528. sayı	15.06.1960	Aysel Alpaslan, “Kar Yağıyor”, 13. s.
529. sayı	01.07.1960	Mustafa Uz, “Ganem”, 16. s.
530. sayı	15.07.1960	Selahattin Şimşek, “Tavan Haritaları”, 15. s.
531. sayı	01.08.1960	Hikmet Erhan Bener, “Düş Görü”, 11. s.
540. sayı	15.12.1960	Tarık Dursun K., “Sabah Olmasın”, 16. s.
542. sayı	15.01.1961	Rıza Türkmen, “Örümcek ile Adam”, 17. s.
543. sayı	01.02.1961	Zeyyat Selimoğlu, “Katıksız”, 16. s.
547. sayı	01.04.1961	Zeyyat Selimoğlu, “Gemideki İki Adam Konuşuyor”, 14. s.
549. sayı	01.05.1961	Zeyyat Selimoğlu, “Gözler”, 17. s.
552. sayı	15.06.1961	Tanju Üner, “Biz Bize”, 18. s.
556. sayı	15.08.1961	Türkân Şarlı, “Üçü”, 16. s.
557. sayı	01.09.1961	İ. Hakkı Timur, “Kardan Adamlar”, 17. s.
558. sayı	15.09.1961	Tanju Üner, “Anlamsız Gece”, 17. s.

560. sayı	15.10.1961	Zeyyat Selimoğlu, “Yaklaşıp Uzaklaşmak”, 18. s.
561. sayı	01.11.1961	İ. Hakkı Timur, “Kardan Adamlar”, 16. s.
563. sayı	01.12.1961	Tanju Üner, “Çılgınlık Gece”, 18. s.
566. sayı	15.01.1962	Aysel Alpaslan, “Kırık Yıldız”, 18. s.
570. sayı	15.03.1962	Hikmet Erhan Bener, “Otel Odasında”, 15. s.
575. sayı	01.06.1962	Tanju Üner, “Ölü Gece”, 18. s.
577. sayı	01.07.1962	Fikret Menemencioğlu, “Bozkırdaki İstasyon”, 17. s.
578. sayı	15.07.1962	Tanju Üner, “Sınavda”, 17. s.
584. sayı	15.10.1962	Ercan Erus, “Yarıda Kalan Hikâyeler”, 18. s.
585. sayı	01.11.1962	Tanju Üner, “Bacakları”, 16. s.
587. sayı	01.12.1962	Tanju Üner, “Gecenin Mektubu”, 16. s.
592. sayı	15.02.1963	Tanju Üner, “Cezayir Türküsü”, 14. s.
594. sayı	15.03.1963	Mustafa Çeven, “Tatil Günü”, 16. s.
595. sayı	01.04.1963	Tanju Üner, “Yolda”, 14. s.
598. sayı	15.05.1963	Tarık Dursun K., “Eskidik”, 18. s.
601. sayı	01.07.1963	Tanju Üner, “Sahnedede”, 15. s.
608. sayı	15.10.1963	Tanju Üner, “Mektup”, 18. s.
610. sayı	15.11.1963	Tanju Üner, “Cumartesi”, 18. s.
614. sayı	15.01.1964	İ. Hakkı Timur, “Düş Gibi”, 15. s.
616. sayı	15.02.1964	Tarık Dursun K., “Yalın Bıkıntı”, 16. s.
621. sayı	01.05.1964	Tanju Üner, “Günlerin Arkasından”, 15. s.
622. sayı	15.05.1964	Zeyyat Selimoğlu, “Kotor’un Fabrika Bacaları”, 16. s.
629. sayı	01.09.1964	Necati Tosuner, “Martılar Gülüştüler”, 17. s.
632. sayı	15.10.1964	Suat Efe, “Bekleyiş”, 16. s.
634. sayı	15.11.1964	Şevket Yücel, “Nöbetçi Doktor”, 14. s.
637. sayı	01.01.1965	Tanju Üner, “İkinci Savaşın Bir Alman Subayı”, 18. s.
638. sayı	15.01.1965	Tarık Dursun K., “Adı Yalnızlıktı”, 16. s.
642. sayı	15.03.1965	Aysel Alpaslan, “Kaçış”, 16. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Hızır Kaptanın Elleri”, 13. s.
644. sayı	15.04.1965	Hikmet Erhan Bener, “Tepeden İniş”, 15. s.

		Muzaffer Uyguner , “Herkesin Kendi Dünyası”, 17. s.
646. sayı	15.05.1965	Zeyyat Selimoğlu , “Davlumbozda”, 14. s.
649. sayı	01.07.1965	Necati Tosuner , “Özgürlük Masalı”, 16. s.
650. sayı	15.07.1965	Zeyyat Selimoğlu , “Köse”, 18. s.
651. sayı	01.08.1965	Şevket Yüksel , “Bir İnsanı Kurtarmak”, 18. s.
653. sayı	01.09.1965	Hikmet Erhan Bener , “Denizden Dönüş”, 15. s.
654. sayı	15.09.1965	Zeyyat Selimoğlu , “Ayı”, 15. s.
658. sayı	15.11.1965	M. Necati Özsu , “Fuarda”, 15. s.
		Tanju Üner , “Korkaklar”, 18. s.
666. sayı	15.03.1966	Hikmet Erhan Bener , “Kiralık Ev”, 18. s.
670. sayı	15.05.1966	Zeyyat Selimoğlu , “Kalaycının Atı Yok Artık”, 14. s.
677. sayı	01.09.1966	Sunullah Arısoy , “Dayak”, 12. s.
678. sayı	15.09.1966	Tarık Dursun K. , “Kürtaj”, 15. s.
679. sayı	01.10.1966	Zeyyat Selimoğlu , “Köpekleşme”, 18. s.
680. sayı	15.10.1966	Tanju Üner , “Değişmeyen”, 14. s.
682. sayı	15.11.1966	Cavit Kürnek , “Dönemeç”, 14. s.
		Sevinç İzat , “Kül Renginde Pazarım”, 11. s.
		Zeyyat Selimoğlu , “Canı Huyunun Altında Tekel Hamza’nın”, 10. s.
683. sayı	01.12.1966	Erdal Ceyhan , “Sınav”, 18. s.
		Ziya G. Öztan , “Yaşamadan”, 11. s.
686. sayı	15.01.1967	Naci Girginsoy , “Baba İbrahim”, 14. s.
		Zeyyat Selimoğlu , “Recep Ustanın Büyük İşi”, 16. s.
691. sayı	01.04.1967	Necati Tosuner , “Pont Marie Üstüne”, 18. s.
692. sayı	15.04.1967	Celile Cem , “Ayva”, 16. s.
695. sayı	01.06.1967	Cavit Kürnek , “Hiç Kapısız Duvarlar İçinde”, 17. s.
696. sayı	15.06.1967	Bahaaddin Özkıışı , “Göç Zamanı”, 13. s.
		Suat Efe , “Evrende Bir Karınca”, 17. s.
698. sayı	15.07.1967	Cavit Kürnek , “Bacakları Kılı Gece”, 15. s.
		Zeyyat Selimoğlu , “Deli Usta Gemicinin Biri Daha”, 16. s.

700. sayı	15.08.1967	Zeyyat Selimoğlu, “Üç Derdi Var Bizim Dimo’nun”, 14. s.
704. sayı	15.10.1967	Zeyyat Selimoğlu, “Kıç Üstünde Toplantı”, 14. s.
707. sayı	01.12.1967	Zeyyat Selimoğlu, “Külhanların Önünde”, 14. s.
709. sayı	01.01.1968	Naci Girginsoy, “Yenişehir’de Yangın”, 15. s.
710. sayı	15.01.1968	Zeyyat Selimoğlu, “Receb’in Adı Var Artık”, 17. s.
711. sayı	01.02.1968	Naci Girginsoy, “Dışarıda Bahar Vardı”, 13. s.
712. sayı	15.02.1968	Cavit Kürnek, “Ay Tıklı Penceremiz”, 17. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Yemek”, 16. s.
713. sayı	01.03.1968	Necati Tosuner, “Çıkmazda”, 16. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Mehmet Kaptan’ın Açık Oturum”, 15. s.
714. sayı	15.03.1968	Sakıp Güran, “Mazi Kokusu”, 17. s.
715. sayı	01.04.1968	Bahaaddin Özkıışı, “Doğuş”, 17. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Bulucu Hızır Salım”, 12. s.
716. sayı	15.04.1968	Cavit Kürnek, “Doğu Deniz Kıyılarında”, 17. s.
		M. Hadi İlbaş, “Sonunda Umudunu Yedi”, 16. s.
		Zeyyat Selimoğlu, “Açıkta Kalmanın Sınırında”, 14. s.
717. sayı	01.05.1968	Tarık Dursun K., “Mahçup Delikanlı Evleniyor”, 14. s.
718. sayı	15.05.1968	Sakıp Güran, “Ambulans”, 17. s.
719. sayı	01.06.1968	Zeyyat Selimoğlu, “Başaltında”, 14. s.
720. sayı	15.06.1968	Naci Girginsoy, “Sesler”, 16. s.
728. sayı	15.10.1968	Muzaffer Uyguner, “Hastalar ve Işıklar”, 12. s.
		Necati Tosuner, “Çamura Yatmış Biri”, 15. s.
731. sayı	01.12.1968	Selçuk Baran, “Çiçek Toplayıcı”, 17. s.
732. sayı	15.12.1968	Naci Girginsoy, “Kırmızı Şapkallı Adam”, 14. s.
734. sayı	15.01.1969	Naci Girginsoy, “Uzakta Bir Bebek”, 14. s.
744. sayı	01.09.1969	Naci Girginsoy, “Mavinin Ölümü”, 17. s.
754. sayı	01.07.1970	Tarık Dursun K., “Çungadin”, 14. s.
763. sayı	01.04.1971	Necati Tosuner, “Kambur”, 19. s.
769. sayı	01.10.1971	Samim Kocagöz, “Kara”, 12. s.

774. sayı	01.03.1972	Samet Ağaoğlu, “Boz Üveyik”, 14. s.
776. sayı	01.05.1972	Necati Tosuner, “Bir Kıza Söylenememiş Birkaç Söz”, 17. s.
780. sayı	01.09.1972	Muzaffer Uyguner, “Dönemeç” ve Sonrası, , 17. s.
781. sayı	01.10.1972	Ayşe Kilimci, “En Kötüsü”, 16. s.
783. sayı	01.12.1972	Necati Tosuner, “Kibrit Kutusu”, 17. s.
789. sayı	01.06.1973	Samet Ağaoğlu, “Kıyıdaki Adam”, 14. s.
812. sayı	01.05.1975	Naci Girginsoy, “Dörtlem”, 15. s.
815. sayı	01.08.1975	Aziz Nesin, “Parmaklarının Bir Uzantısıdır Benden Sonraya”, 14. s.
821. sayı	01.02.1976	Naci Girginsoy, “İkindide Fevziye’den”, 15. s.
		Tarık Dursun K., “Anneciğin Hatırladıkça Bak”, 16. s.
834. sayı	01.03.1977	Hasan Bulut Kahraman, “Bir Nihan Sevdada”, 16. s.
855. sayı	01.10.1978	Samet Ağaoğlu, “Apartman”, 14. s.
		Şevket Yücel, “Duvardaki Resim”, 25. s.
868. sayı	01.01.1980	Tarık Dursun K., “Artist”, 17. s.

Tablo 25

3.2.1.14. Ayrılık

Buradaki hikâyeler bir yerden, memleketten, aileden ya da sevgiliden ayrılığa dair yazılmıştır. Bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
437. sayı	01.08.1956	Barlas Gökova, “Gurbete Esen Yel”, 19. s.
624. sayı	15.06.1964	Burhan Arpad, “Yazıyor”, 17. s.
794. sayı	01.11.1973	Burhan Arpad, “Saka Çıkmazı Yangını”, 16. s.

Tablo 26

3.2.1.15. Hovardalık

Buradaki hikâyeler daha çok bekâr hayatı ve karşılaşılan günlük olaylardır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
71. sayı	15.05.1936	S. Behzat, “Yolun Ortasında İki Kişi Var”, 7. s.
89. sayı	15.03.1937	S. Behzat, “Ölüyü Öldüren Adam”, 9. s.
93. sayı	15.05.1937	S. Behzat, “Tuhaf Bir Adam”, 10. s.
96. sayı	01.07.1937	S. Behzat, “Kavga Nasıl Başladı”, 10. s.
118. sayı	01.06.1938	S. Behzat, “Sanatkâr”, 11. s.
310-311. sayı	01.06.1946	Naim H. Tirali, “Kavga”, 26. s.
505. sayı	01.07.1959	Cengiz İlhan, “Hasan Beyle Kadınlar”, 16. s.
512. sayı	15.10.1959	Cengiz İlhan, “Bekir Beyin Kızartması”, 15. s.
541. sayı	01.01.1961	Selim Sabit, “Çise Çise Hikâye”, 18. s.
547. sayı	01.04.1961	Cengiz İlhan, “Hasan Beyle Osman”, 16. s.
548. sayı	15.04.1961	Selim Sabit, “Yeşil Mantolu Kız”, 17. s.
551. sayı	01.06.1961	Cengiz İlhan, “Çapakçurda Beethoven”, 17. s.
554. sayı	15.07.1961	Selim Sabit, “Be Abla”, 19. s.
572. sayı	15.04.1962	Cengiz İlhan, “Sedir Çamı”, 16. s.
586. sayı	15.11.1962	Selim Sabit, “Nursen’in Dudakları”, 17. s.
702. sayı	15.09.1967	Selçuk Yönel Esenyel, “Cavit Beyin Şişesiymiş Kırılan”, 15. s.
703. sayı	01.11.1967	Cengiz İlhan, “Kumsalda”, 15. s.

Tablo 27

3.2.1.16. Mahalle Yaşantısı

Mahallede karşılaşılan günlük, sıradan olayların anlatıldığı hikâyelerdir. Bazıları şunlardır:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
------	-------	----------------------------------

12. sayı	01.01.1934	Fahri Celalettin, “İfşâ”, 12. s.
34. sayı	01.12.1934	İhsan Aygün, “Marga”, 14. s.
38. sayı	01.02.1935	İhsan Aygün, “Bir Yara Açıldı”, 13. s.
53. Sayı	15.09.1935	İhsan Aygün, “Sandık”, 12. s.
56. sayı	01.11.1935	Selçuk Milar, “Şahezer Kalfa”, 13. s.
67. sayı	15.04.1936	İhsan Devrim, “Evimiz”, 10. s.
73. Sayı	15.07.1936	Selçuk Milar, “Kızıtaşı”, 12. s.
76 . sayı	01.09.1936	Selçuk Milar, “Baskın”, 14. s.
78. sayı	01.10.1936	İhsan Devrim, “Kahvenin Tadı”, 13. s.
81. sayı	15.11.1936	İhsan Devrim, “Hayal Adamı”, 9. s.
84. sayı	01.01.1936	İhsan Devrim, “Deniz ve Bar”, 11. s.
88. sayı	01.03.1937	İhsan Devrim, “Yabancı”, 9. s.
98. sayı	15.08.1937	İhsan Devrim, “Halil Ağa”, 12. s.
101. sayı	15.09.1937	Fahri Celalettin, “Delilik”, 10. s.
110. sayı	01.02.1938	Fahri Celalettin, “Dayak”, 10. s.
114. sayı	01.04.1938	İhsan Devrim, “Bir Günün Hikâyesi”, 14. s.
124. sayı	01.09.1938	Kemal Hulusi, “Milyarder Mak Kinley’in Halıları”, 11. s.
126. sayı	01.10.1938	Vildan Gürevin, “Sıdika Teyze”, 13. s.
128. sayı	01.11.1938	Kemal Z. Gençosman, “Deli Bent”, 11. s.
250-251. sayı	1-15.12.1943	Aziz Behiç Serengil, “Bir Kedi Gözünden Sonra”, 26. s.
258. sayı	1-15.04.1944	Aziz Behiç Serengil, “Hasan Efendi’nin Hasreti”, 24. s.
387. sayı	01.10.1952	Tahsin Yücel, “Bit İlacı”, 10. s.
394. sayı	01.05.1953	Tahsin Yücel, “Kasabamız Sinemaya Kavuştu”, 11. s.
398. sayı	01.08.1953	Tahsin Yücel, “Fonguraf”, 16. s.
403. sayı	01.02.1954	Tahsin Yücel, “İkinci Meryem”, 20. s.
410. sayı	01.10.1954	Tahsin Yücel, “Büyük Sarhoşluk”, 12. s.
419. sayı	01.05.1955	Tahsin Yücel, “Yastık”, 16. s.
423. sayı	01.07.1955	Tahsin Yücel, “Resim ile El İşi”, 18. s.

426. sayı	01.01.1956	Metin Arat, “Mahallede Yağmur Var”, 16. s.
429. sayı	01.04.1956	Tahsin Yücel, “Gene Ağlatmışlar Kara Gözünden”, 14. s.
436. sayı	01.07.1956	Cengiz Yörük, “Hedef”, 14. s.
439. sayı	01.10.1956	Tahsin Yücel, “Para ile Burun”, 14. s.
445. sayı	01.01.1957	Ünal Tekinalp, “Pazartesi Palmiyeleri”, 17. s.
453. sayı	01.05.1957	Tahsin Yücel, “Hayristan’ın Altın Çağı”, 18. s.
457. sayı	01.07.1957	Tahsin Yücel, “Düşlerin Ölümü”, 16. s.
465. sayı	01.11.1957	Kâmuran Şipal, “Dönüş”, 20. s.
470. sayı	15.01.1958	Tahsin Yücel, “Sisli Ses”, 14. s.
473. sayı	01.03.1958	Tahsin Yücel, “Yeni Gelin”, 16. s.
500. sayı	15.04.1959	Tahsin Yücel, “Serenad”, 13. s.
504. sayı	15.06.1959	Yıldırım Keskin, “Kutsal Canavar”, 14. s.
506. sayı	15.07.1959	Tahsin Yücel, “Serenad, İhtiyar Umut”, 13. s.
518. sayı	15.01.1960	Kâmuran Şipal, “Bir Cenaze Töreni”, 16. s.
533. sayı	01.09.1960	Yıldırım Keskin, “Mankenler”, 15. s.
582. sayı	15.09.1962	Kâmuran Şipal, “Bilinmez ki”, 18. s.
586. sayı	15.11.1962	Kâmuran Şipal, “Rebeka”, 16. s.
593. sayı	01.03.1963	Ergun Uğur, “Martha”, 16. s.
598. sayı	15.05.1963	Tahsin Yücel, “Leblebi”, 16. s.
601. sayı	01.07.1963	Tahsin Yücel, “Kuyruk”, 14. s.
606. sayı	15.09.1963	Ergun Uğur, “Kara Forelle”, 17. s.
607. sayı	01.10.1963	Kâmuran Şipal, “Gece Lâmbalarının Işığında”, 16. s.
612. sayı	15.12.1963	Hayati Çobanoğlu, “Kriko”, 17. s.
631. sayı	01.10.1964	Ergun Uğur, “Yarının Masalı”, 17. s.
640. sayı	15.02.1965	Tahsin Yücel, “Sır”, 16. s.
643. sayı	01.04.1965	Ergun Uğur, “Başka Kafa”, 17. s.
647. sayı	01.06.1965	Tahsin Yücel, “Ötesi”, 14. s.
650. sayı	15.07.1965	Ergun Uğur, “Tschish War”, 16. s.
662. sayı	15.01.1966	Ergun Uğur, “Kurdun Masalı”, 17. s.
675. sayı	01.08.1966	Erten Üçer, “Düş Hırsızları”, 15. s.

678. sayı	15.09.1966	Tahsin Yücel, “Bebekler”, 16. s.
679. sayı	01.10.1966	Erten Üçer, “Bir Sandık Soyтары”, 14. s.
684. sayı	15.12.1966	Erten Üçer, “Dugulig’in Ardından”, 17. s.
690. sayı	15.03.1967	Ergun Uğur, “Karagüçle Bolsöz”, 18. s.
693. sayı	01.05.1967	Tahsin Yücel, “Konuk”, 12. s.
694. sayı	15.05.1967	Erten Üçer, “Palto”, 16. s.
699. sayı	01.08.1967	M. Günel, “Hak”, 17. s.
708. sayı	15.12.1967	Metin İlkin, “Satılık Ev”, 14. s.
		Erten Üçer, “Taş Yontmak”, 15. s.
711. sayı	01.02.1968	Tahsin Yücel, “Dizge”, 14. s.
722. sayı	15.07.1968	Tahsin Yücel, “Öte Yaşama”, 15. s.
729. sayı	01.11.1968	Ayşe Arpad, “Telli Yatır”, 16. s.
734. sayı	15.01.1969	Ayşe Arpad, “Kestaneler Bitmeden”, 17. s.
740. sayı	01.05.1969	Tahsin Yücel, “Adı”, 14. s.
743. sayı	01.08.1969	Ayşe Arpad, “Kiremit Kırmızısı Köşk”, 15. s.
750. sayı	01.03.1970	Tahsin Yücel, “Ölenler Ölür”, 13. s.
756. sayı	01.09.1970	Ülkü Tamer, “Çete İsmail”, 13. s.
769. sayı	01.10.1971	Kâmurân Şipal, “Bebekli Kilise”, 14. s.
		Ümit Kaftancıoğlu, “Karasanlı Kancık”, 16. s.
825. sayı	01.06.1976	M. Alaeddin Asna, “Toprak Dalın Öyküsü”, 17. s.
836. sayı	01.05.1977	İnci Aral, “Kapı”, 15. s.
839. sayı	01.08.1977	İnci Aral, “Beslenen”, 16. s.
841. sayı	01.09.1977	İnci Aral, “Kral Suudi”, 18. s.

Tablo 28

3.2.1.17. Tarih

Nahit Sırrı Örik’in hikâyeleri bunlar arasındadır. Maksat tarihi bir vakayı anlatmaktan çok geçmiş zamanda yaşanan olaylar dizisini anlatmaktır. Bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
------	-------	----------------------------------

1. Sayı	15.07.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 11. s.
2. Sayı	01.08.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 13. s.
3. sayı	15.08.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 15. s.
4. sayı	01.09.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 9. s.
5. sayı	15.09.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 15. s.
6. sayı	01.10.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 14. s.
7. sayı	15.10.1933	Nahit Sırrı Örik, “Kanlıca’nın Bir Yalısında”, 15. s.
9. sayı	15.11.1933	Nahit Sırrı Örik, “Eri Cenge Gitti, Cenkten Döndü”, 14. s.
10. sayı	01.12.1933	Nahit Sırrı Örik, “Eri Cenge Gitti, Cenkten Döndü”, 7. s.
72. Sayı	01.06.1936	Nahit Sırrı Örik, “Sadettin Bey’in Damadı”, 11. s.
73. sayı	15.06.1936	Nahit Sırrı Örik, “Sadettin Bey’in Damadı”, 7. s.

Tablo 29

3.2.1.18. Hayvanlar

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
660. sayı	15.12.1965	Bilgesu Duru, “Kaplan”, 17. s.

Tablo 30

3.2.1.19. Gençlik

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
553. sayı	01.07.1961	Dinçer Sümer, “On Sekiz”, 16. s.

Tablo 31

3.2.1.20. Kadın ve Erkek İlişkileri

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
536. sayı	15.10.1960	İrfan Yalçın, “Kadın ile Erkek”, 15. s.

Tablo 32

3.2.1.21. Hiciv

Haldun Taner ince bir eleştiri ile yazdığı hikâyelerinde mekân ve kişi kadrosu ile adeta bir tiyatro sahnesi yaratır. Karakter çizimleri ve aralarında geçen diyaloglar ile hikâyenin gidişatını belirler. “*Leyleklere ve İnsanlara Dair*” (396. sayı, 14. s. 01.07.1953) hikâyesinde kanadı bir leyleğin mahalle içinde yaşayışı ve buna dair farklı karakterlerin konuşmaları yer alır. Bir üniversite gezisi sırasında bu yaralı leylekle karşılaşmıştır. Hikâye anlatıcısı bu geziye katılmış öğrencilerden biridir. Eyüp’te camileri dolaşmaktadırlar. Anlatıcı hikâyenin başında bazı hayvanlara bahsedilen kutsallığı hicveder. Leylekler de bir ahabından duyduğuna göre namaz bile kılmaktadırlar. Fakat onun anladığı kadarıyla bu leylek yürüyüşünden ve vakur edasından anlaşıldığı kadarıyla “namaz kılan bir soydan” değildir. Olsa olsa batılı bazı filozofların soyundan olabilir. Birkaç kız öğrencinin dikkatiyle leyleğin uçmadığı anlaşılır. Mahalleliden kanadının kırık olduğu, yavruyken annesi tarafından yuvadan atıldığı öğrenilir. Bunun üzerine çeşitli dallardan profesörler yorum yaparlar. Birisi onu emekli olmuş bir hava subayına benzetir. Başka birisi “kafese konan bülbül, uçamayan yaralı kartal” benzetmesi yapar. Bir başkası Baudelaire’in “Albatros” şiirini, başka birisi ise Nietzsche’nin bir sözünü hatırlar. Hikâye anlatıcısı “uçabilse idi çok sıradan bir hayatı olacak olan leyleğin” hakkında bu söylenenleri hicveder.

Diğer benzer hikâyeleri şöyledir: “İki Komşu” (368. sayı, 14. s., 01.03.1951), “Memeli Hayvanlar” (391. sayı, 6. s., 01.02.1953).

3.3. ROMAN ALINTILARI

Varlık’ta romanlardan yapılan alıntılar fazla değildir. Buna rağmen roman tanıtımları ve yeni çıkan romanlara dair yazılar oldukça yer alır. Bu yazıları aşağıda ele aldık.

Tespit ettiğimiz iki roman alıntısı **Sabahattin Ali** ve **Yakup Kadri**'ye aittir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
11. sayı	15.12.1933	Yakup Kadri, “Ankara”, 7. s.
80. Sayı	01.11.1936	Sabahattin Ali, “Kuyucaklı Yusuf”, 13. s.

Tablo 33

3.4. PİYESLER

Cumhuriyet döneminde yapılan bir dizi yenilik ve uygulanan kalkınma planı ile beraber sanata verilen yön de değişir. Yaşar Nabi de tiyatro yapıtlarına o günün koşullarına göre yaklaşmıştır. Cumhuriyetin kurulmasıyla verilen eserlerin anlam ve içerikleri de yeni devrin takipçisi olmuştur. *Varlık*'ta yayınlanan piyesleri bu bakımdan değerlendirmek doğru olur.

21. sayıda Yaşar Nabi tarafından kaleme alınan bir yazıda tiyatromuzun ihtiyaçları günün koşulları ile beraber anlatılır. Memlekette tiyatro salonu eksikliği vardır. Darülbedayi de bir süredir adi oyunlar sergilemekte, tiyatro ile ilgisi olmayan gösteriler vermektedir. Yaşar Nabi buna şiddetle karşı çıkar:

“İstanbul şehir tiyatrosu memleketin yegâne tiyatrosudur. Tiyatro ihtiyacını duyan ve kalbi sanat aşkıyla çarpan her Türk'ün bu hususta fikirlerini, dileklerini ve şikâyetlerini söylemek en tabii hakkıdır. “Milli kültürümüzün muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.” Demiş olan Büyük Şef, bu ileri hareket için bütün bir millet ordusunu seferber etmiştir.”¹⁹⁸

Bizzat Yaşar Nabi Nayır kendisi oyunlar yazmıştır. Hatta Cumhuriyetin 10. Yılı için “*Mete*” adlı bir oyun kaleme almış ve bu oyun Halk Evlerinde oynanmıştır (1933). “*Mete*”nin konusu da tesadüf değildir. Yaşar Nabi Nayır, “*Mete*” adlı oyunu ile Cumhuriyetin 10. Yıldönümünde Atatürk'ü özdeşleştirmiştir. Çöken bir Osmanlı

¹⁹⁸ Varlık, 15 Mayıs 1934.

İmparatorluğu'ndan genç bir Türkiye Cumhuriyeti'ni çıkarması, Mete ile Atatürk arasında ilginç benzerliklerle anlatılır.”¹⁹⁹

Yaşar Nabi'nin bu oyunda bir Hun imparatorunu anlatması Atatürk'ün tarih anlayışını bir oyunla anlatmak isteği olabilir.

Varlık'ta yer alan edebî türler içinde piyesler üçüncü sırada gelir. Hemen hemen her sayıda bir piyes tefrikası görürüz. Birçoğu dizi halinde birkaç sayı devam eder. Bazıları ise bir kitaptan küçük bir kısım şeklinde tek sayıda verilmiştir.

Varlık'ta en fazla piyesi verilen yazarlar **Vedat Nedim Tör, Cevdet Kudret, Sabahattin Ali ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu**'dur.

Tiyatronun gelişmesi ve tiyatro eserlerinin teşviki *Varlık*'ta ilk sayıdan itibaren çok önemli olmuştur. Tiyatro salonlarının açılmasına ve eser yazımının yöreklendirilmesine dair pek çok yazıyla karşılaşmaktayız. Nitekim en başta Yaşar Nabi Nayır bu konuya çok önem verir. Bununla ilgili yazıları diğer başlıklar altında değerlendirdik.

Cevdet Kudret, sayıca en fazla piyes tefrikası olan yazardır *Varlık*'ta. Yayınlanan ilk piyes metni ona aittir. 7. sayıda (15 Ekim 1933) yer alır, “*Bir Piyesten Bir Parça*” ismiyle 10. sayfada verilmiştir:

¹⁹⁹ Hayati Asilyazıcı, “Yaşar Nabi Nayır'ın Tiyatroya Bakışı Üzerine”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, 2010, s. 309.

Bir Piyes ten bir Par ç a

Cevdet Kudret

Mavi Deniz barı. Sağdaki camlı kapı açılır, Şefikle Emin girer. (Şefik, piyangodan yüz bin lira kazanmış olan bir tatlıdır.)

PATRON, *şefiği görür ve tanır. Yüksek sesle* — Ooo! Şefik bey!

MÜŞTERİLER, *hep birden kaşıya bakarlar* — Bravo! Bravo, Şefik bey! Yaşasın! Bravo!

Alış. Şefik ne yapacağını şaşırır, sağa, sola selâm verir.

PATRON, *telâşla* — Buyurun efendim. Lütfen söyle buyurun. **ŞEFİK** — Hayır, hayır. Böyle daha iyi. Biraz kenarda oturmak isterim.

PATRON — Aman rica ederim. Orası lâik mi size? Şöyle ortaya buyurun efendim. Şöyle ortaya buyurun!

Şefiği hemen hemen zorla ortada bir masaya oturtur. **ŞEFİK** — Mersi! Mersi! (Oturtur.)

EMİN — A m a iltifat yahu! Meşhur adam oldun gitti.

PATRON — Ne emredersiniz efendim?

ŞEFİK — İki kahve, iki su!

PATRON — Oh, rica ederim. Kahve olur mu hiç? Siz benim misafirmsiniz bu akşam. Şampanya getireceğim. Evet, evet Bu akşam şampanya içmelisiniz burada. (Yüksek sesle) Garson! Bir şampanya! (Şefiğe) çok teşekkür ederim beyefendi (Uzaklaşır.)

BİRİNCİ KADIN MÜŞTEKİ, *yanındaki erkeğe* — Şampanya istedi, duydu mu?

BİRİNCİ ERKEK MÜŞTERİ — Evet

BİRİNCİ K. MÜŞTERİ, *ısrarla* — Şampanya istedi.

BİRİNCİ E. MÜŞTERİ — Evet dedim ya!

EMİN — Herkes sana bakıyor.

ŞEFİK — Burası ne biçim yer böyle?

EMİN — Zengin olmak iyi şey vesselam, insandan para bile almıyorlar. Halbuki asıl onlardan para almak lazım.

İKİNCİ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Ah, bardağı tuttu!

İKİNCİ E. MÜŞTERİ — Pa-rası var değil mi?

ÜÇÜNCÜ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Ne kibar adam.

ÜÇÜNCÜ E. MÜŞTERİ — No bildin?

ÜÇÜNCÜ K. MÜŞTERİ — Şampanya ısmırladı, görmedin mi?

ŞEFİK — Herkes buraya bakıyor, sıkmıya başladım.

EMİN — Aldırma, alışırın. (Garson şampanya getirir.)

ŞEFİK — Acaba burda herkese böyle şampanya ikram ederler mi?

EMİN — Limonata bardaklarım görmüyor musun?

ŞEFİK — Sabi! Öyleyse bizden niçin para almıyorlar?

EMİN — Zenginsin dedim ya! **BİRİNCİ K. MÜŞTERİ**, *yanındaki erkeğe* — Ah, bardağı tuttu!

İKİNCİ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Oh, ağzına gö-türdü!

ÜÇÜNCÜ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Ah, içti!

EMİN — Bu hayatı aklından bile geçirmezdin ya. öyle değil mi?

ŞEFİK — A m a zengin olmak isterdim doğrusu,

EMİN — İsterdin başka. Fakat yüz bin lira kazanabileceğin aklına gelir miydi?

ŞEFİK — Ve niçin isterdim bilir misin? (Kadehini kaldırır.) Şerefine!

EMİN — Mersi. (İçerler)

BİRİNCİ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Bir daha içti, gördün mü?

BİRİNCİ E. MÜŞTERİ — Evet

BİRİNCİ K. MÜŞTERİ — Fakat şampanya içti!

BİRİNCİ E. MÜŞTERİ — Evet, dedim ya.

BİRİNCİ K. MÜŞTERİ — Sen den nefret ediyorum! (Yüzünü çevirir.)

ŞEFİK — Bir şey nazarı dik-katimi celbetti. İnsan zenginle-yince etrafında ne çok dost pey-da oluyor.

EMİN — Rica ederim!.. Sa-kın benim için...

ŞEFİK — Sen başka yahu! Seninle ahablığımız daha mahal-Je mektebinden başlar. Ozaman-danberi dostluğumuz hiç bozul-mamıştı, değil mi?

EMİN — Sen bozardın ama, ben aldırmazdım.

ŞEFİK — Yani kusuruma bakmazdın.

ÇİÇEKÇİ KADIN, *şefiğe kü-çük bir demet uzatır* — Çiçek, Beyefendi. Bir demet almak iste-mez misiniz? (Emine uzatır.) Beyefendi! Bir demet alır mısınız? (Emin ret işaretli yapar.)

ŞEFİK — Veriniz! (Çiçeği alır, bir on liralık uzatır.)

ÇİÇEKÇİ KADIN — Bu kaç para efendim?

EMİN — On lira... Görmüyor musun?

ÇİÇEKÇİ KADIN — Ooh! on lira burnudur? (Dikkatle bakar.)

Hiç görmemiştim. Demek beş liradan daha büyük para var öyle mi? (Birdenbire) Fakat ben bunu bozamam ki! (İade etmek ister.)

ŞEFİK, *mani olur* — Zararı yok. Hepsi senin olsun.

ÇİÇEKÇİ KADIN — Ne de-diniz?

EMİN — Hepsi senin olsun, dedi. Haydi güle güle!

ÇİÇEKÇİ KADIN — Hepsi benim öyle mi?... Hepsi?... Ama hepsi?

ŞEFİK — Evet evet

ÇİÇEKÇİ KADIN — Aman Yarabbi! Ben bu kadar parayı ne yaparım şimdi? (Masaların ara-sında uzaklaşır.) On lira verdi.

Ben bu parayı nasıl harcarım? (Birinci kadın müşteriyeye) Ha-nımefendi, gördünüz mü? Bana on lira verdi. (Bir erkeğe) bey-fendi, gördünüz mü? Bana on lira verdi. (Yan salona geçer.)

EMİN — Parayı israf ediyor-sun.

ŞEFİK — Bu israf sayılmaz.

BİRİNCİ K. MÜŞTERİ, *yanındaki erkeğe* — Bir demet çiçe-ğe on lira verdi, gördün mü?

BİRİNCİ E. MÜŞTERİ — Ne yapalım. Bize piyango vurmadı.

Resim 4: Yedinci Sayı İlk Piyes

Yazarın yayınlanan diğer piyesleri: “Rüya İçinde Rüya” (31. sayı, 15. s., “Rüya İçinde Rüya” (32. sayı, 15. s., 01.11.1934), “Rüya İçinde Rüya” (33. sayı, 15. s., 15.11.1934), “Rüya İçinde Rüya” (34. sayı, 15. s., 01.12.1934 “Rüya İçinde Rüya” (35. sayı, 15. s., 15.12.1934), “Rüya İçinde Rüya”, (36. sayı, 14. s., 01.01.1935),

“*Rüya İçinde Rüya*”, (37. sayı, 16. s., 15.01.1935), “*Bir Yarım Piyesten Bir Bütün Sahne*” (39. sayı, 10. s., 15.02.1935), “*Bir Yarım Piyesten Bir Başka Parça*” (41. sayı, 13. s., 15.03.1935), “*Bir Yarım Piyes Parçası*” (52. sayı, 11. s., 01.09.1935), “*Danyal ve Sara*” (114. sayı, 9. s., 01.04.1938), “*Danyal ve Sara*” (115. sayı, 11. s., 15.04.1938), “*Danyal ve Sara*” (116. sayı, 13. s., 01.05.1938).

Yakup Kadri’nin *Varlık*’ta yayınlanan piyesi yazarın da son piyesi olan “*Mağara*”dır. 13.-18. sayılarda tefrika olarak yayınlanmıştır. Konusu ümitsiz bir aşktır.

M A Ğ A R A

(Bu eser 1929 da İstanbul şehri tiyatrosunda, bir musiki Metnin yardımıyla oynamak için yazılmıştır.)

Yakup Kadri

BİRİNCİ PERDE

Birinci tablo

Yabani otlarla örtülü, taşlık, kayalık bir dağ yamacı. Ta dipte bir mağaranın ağzı görünüyor. Bir çoban, sahnenin bir tarafından öbür tarafına geçerken değneğine dayanarak bir ihtiyar girer.

İHTİYAR — Hişt, oğul, oğul.. Çoban döner arkasına bakar. Bu çoban biraz masallardaki Keloğlan'ı andırır. Fakat, ne ihtiyar, ne de o hiç gülünç değildir.

İHTİYAR — Bu taraflarda kismete bakar bir hatun varmış. Evvelden olacak şeyleri bilir; gaipten haber verir; fukaraya ne vakit zengin olacağını, zengine ne vakit fukara düşeceğini söyler. Aşıkları murada erdirir; hasretlileri kavuşturur, bazı İsterse ayırır, bozar. İsterse onanır, uzlaştırır bir büyücü, bir bakıcı hatun.

Çoban anlamaz. Afal afal ihtiyarın yüzüne bakar.

İHTİYAR — Oğul, dertlilere deva bulurmuş. İhtiyarlara gençlik kuvvetini vermiş. Oğul, insanın, ne vakit öleceğini de bilirmiş. Yüzü gece gibi kara, gözleri yarasa gibi kör, dünyadan elini eteğini çekmiş bir hatun...

ÇOBAN — Ha, kör Arap karışımı? İşte, buracıktı...

Sopasıyla mağarayı gösterir. İhtiyar bacakları titreyerek ilerler. Mağaranın kapısı önünde durur; tetkik eder.

"Devir, pek muayyen olmamakla beraber, Osmanlılardan evvelki devirdir. Anadoluda bir çok beylikler var. Har taraf anarşi içindedir. Fikirler, hisler, âdetler hep bulanık ve karmakarışıktır."

İHTİYAR — Bir hacetimiz var. Ben mi içeri geleyim? Sen mi dışarı çıkarsın?

Uzunca bir bekleme. İhtiyar çobanla fiskos eder. Neden sonra inleye inleye değenekli bir zenci karsı mağaranın ağzında görünür.

İHTİYAR — Selâmünaleyküm bacı.

BACI — Selâmünaleyküm de ne olacak? Destur! de; destur! de.

İHTİYAR — Destur! destur! Bir hacetim var, bacı!

BACI — Ne getirdin? Bal mı getirdin, yağ mı getirdin? Bal ise bala göre söylerim, yağ ise yağa göre söylerim.

İHTİYAR — Ne yağ, ne bal getirdim; bacı... Ama istediğin ne ise alır getiririm. Tek sen benim hacetime bak.

BACI — Olacak iş var, olmayacak iş var. Hem bizimkiler sormadan sana ne cevap verebilirim?

İHTİYAR — Sizinkiler kim?

BACI — Sus be adam; sus be adam, destur, de!

İHTİYAR — Destur, destur!

BACI, Değmeğinin ucuyla çobanı göstererek — Bu gitsin.

Çoban sırtarak uzaklaşır.

BACI, mağaranın kapısı önünde çömelerek—Ne var? Söyle bakalım!

İHTİYAR, bacinın yanına çömelir. Titrek, korkak ve yavaş bir sesle — İşte ... (durur) sözün kısısı, ben koca bir herifim... Doksanlık koca bir herif... Bu dünyada çok şey gördüm, çok şey işittim. Hastalık ne dir hiç bilmezdim. Daha üç yıl evvel

ma dizili veriyor. Gözüme uyku girmiyor. Karımın teni bile bana haram oldu. Dokununca sanki Azrail oymuş gibi vücudum buz kesilip irkiliyorum: Geçen gün, oğullarımdan hangisi idi bilmiyorum; yanıma geldi: "Baba, benim bile bir ayağım çukurda... Sen ise beline kadar çukurdasın. Ahret hazırlığı ne vakit?.. dedi. Az kalsın oracıkta yığılıp kalıverecektim. İşte bak şimdi bile yüreğim küt küt atmağa başladı. Bacı, canım bacı, söyle bana, ecel...

Sözünü bitiremez. Durur başını eğerek.

Senin adını çoktanberi duyarım. Her yana ün salmışsın. Nice büyükler, küçükler; şahlar, şeyhler, mollalar, keşişler; gâvur, müslüman, yahudi, her dinden, her mezhepten nice insanlar gelip senden medet istiyorlar. Söyle bana ne vakit öleceğim. Bilirim herkes için ölüm mukadderdir. Bir gün gelecek. Nasıl olsa bir gün gelecek. Otururken mi, yürürken mi? Yemekte mi? Yatakta mı? bilmiyorum. Günün birinde mutlaka demirden ağır, buzdan soğuk eli omuzuma dayanacak.

Vücudu ürperir. Yüzünden müthiş bir elem gölgesi geçer.

Ah, niçin genç. iken ölmedim! ihtiyarlıkta her şey gibi ölüm de zor oluyor. Doksan yıl, doksan yıl bu! Her yanımdan dünyaya sımsıkı bağlanmışım. Yüz yıllık bir ağaçla beş yıllık, on yıllık bir ağacın devrilmesi bir mi? Bir fidanı bir rüzgâr kolaylıkla söküp atabilir. Lâkin bir koca kütüğün devrilmesi ne güçtür. Düşün ki ben de bu ihtiyar ağaç gibi yerin dibine

Resim 5: On Üçüncü Sayı "Mağara" Piyesi

Vedat Nedim Tör en çok piyesi yayınlanan yazarlardan bir diğeridir. “*Kör*”, “*Hayvan Fikri Yedi*”, “*Köksüzler*” gibi piyesleri tefrika halinde *Varlık*’ta verilir. Yayın tarihleri şöyledir:

“*Kör*” (48. sayı, 15. s., 01.07.1935), “*Kör*” (49. sayı, 15. s., 15.07.1935), “*Kör*” (50. sayı, 15. s., 01.08.1935), “*Kör*” (51. sayı, 15. s., 15.08.1935), “*Kör*” (52. sayı, 15. s., 01.09.1935), “*Kör*” (53. sayı, 15. s., 15.09.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (55. sayı, 9. s., 15.10.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (56. sayı, 8. s., 01.11.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (57. sayı, 15. s., 15.11.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (58. sayı, 15. s., 01.12.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (59. sayı, 15. s., 15.12.1935), “*Hayvan Fikri Yedi*” (60. sayı, 16. s., 01.01.1936), “*Hayvan Fikri Yedi*” (61. sayı, 16. s., 15.01.1936), “*Hayvan Fikri Yedi*” (62. sayı, 15. s., 01.02.1936), “*Köksüzler*” (103. sayı, 14. s., 15.10.1937), “*Köksüzler*” (104. sayı, 15. s., 01.11.1937), “*Köksüzler*” (105. sayı, 14. s., 15.11.1937), “*Köksüzler*” (106. sayı, 15. s., 01.12.1937), “*Köksüzler*” (107. sayı, 15. s., 15.12.1937), “*Köksüzler*” (108. sayı, 14. s., 01.12.1937), “*Köksüzler*” (109. sayı, 15. s., 15.01.1938).

Diğer bazı yazarlar ve belli başlı eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
20. sayı	01.05.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 12. s.
21. sayı	15.05.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 12. s.
22. sayı	01.06.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 12. s.
23. sayı	15.06.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 11. s.
24. sayı	01.07.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 15. s.
25. sayı	15.07.1934	Nahit Sırrı, “Muharrir”, 9. s.
60. sayı	01.01.1936	Necip Fazıl, “Tohum”, 7. s.
70. sayı	01.05.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 13.
71. sayı	15.05.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 14. s.
72. sayı	01.06.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 13. s.
73. sayı	15.06.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 15. s.
74. sayı	01.07.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 14. s.

75. sayı	15.07.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 14. s.
76. sayı	01.08.1936	Sabahattin Ali, “Esirler”, 15. s.
84. sayı	01.03.1936	Necip Fazıl, “Bir Adam Yaratmak”, 7. s.
113. sayı	15.03.1938	Muammer İhsan, “Melankoli”, 13. s.
131. sayı	15.11.1938	Baha Dürder, “Akrepşiz Yelkovan”, 9. s.
132. sayı	01.12.1938	Baha Dürder, “Akrepşiz Yelkovan”, 8. s.
511. sayı	01.10.1959	Necati Cumalı, “Boş Beşik’ten”, 16. s.
572. sayı	15.04.1962	Necati Cumalı, “Nalınlar”, 4. s.
620. sayı	15.04.1964	Haldun Taner, “Keşanlı Ali Destanı”, 10. s.

Tablo 34

3.5. HATIRALAR

Varlık’ta yayınlanan hatıraları iki şekilde değerlendirebiliriz. Birinci grupta kişisel izlenim ve yaşantıya dair olanlar diğer grupta ise bir yazarın ya da sanatçının ardından yazılan hatıralar vardır.

En başta anacağımız isim **Abdülhak Şinasi Hisar**’dır. *Varlık*’ta çok sayıda hatıra yazısı yer almıştır. Bunlardan bir kısmı sonradan kitaplarına geçmiştir.

“Çocukluk ve ilk gençlik” dönemini Boğaziçi’nde geçiren Abdülhak Şinasi’nin eserleri “geçmiş zamanın hikâye edilmesi” şeklindedir. Çağdaşı durumundaki Cumhuriyet devri yazarlarının birçoğu eserlerinde memleket edebiyatı etrafında yeni Türkiye’nin modernleşme macerasını anlatırken Abdülhak Şinasi kendince daha güzel ve anlamlı bulduğu geçmiş zamanı, Türk milletinin Boğaziçi’nde asırlarca süren hayat maceraları sonunda ortaya koyduğu Boğaziçi medeniyetini bütün ayrıntılarıyla dile getirmeyi tercih etmiştir.”²⁰⁰

Abdülhak Şinasi Hisar’ın hemen birinci sayıda Ahmet Haşim’e dair bir hatıra yazısı yer alır. Burada ölümünden önce onu hasta yatağında ziyaret ettiği zamanı anlatır. Kendi has anlatışıyla ayrıntılara epeyce yer vermiş, yatağın durumundan

²⁰⁰ Abdullah Uçman, “HİSAR, Abdülhak Şinasi”, **İslam Ansiklopedisi**, yıl: 1998, cilt: 18, sayfa: 129-131.

Ahmet Haşim'in nasıl görüldüğüne kadar tüm detaylar verilmiştir. Bunun yanı sıra edebiyat tarihinden bazı anılar ve kişisel duygular dikkati çeker:

Ahmet Haşime Dair Son Hatıram

Abdülhak ŞİNASİ

Ahmet Haşim, onu son görüşümde, büyük bir yorgunluk içinde yattığı yatağında asabını dinlendiriyordu. Benzine bakılsa bir ölü gibi, fakat gözlerine ve sözlerine bakılsa halinin ümitsizliğini bilmiyor gibiydi. O gün birer itiraf tarzında söylediği bazı içli ve gözyaşlı sözlerini hatırlıyorum. Fakat benim asıl rikkatime dokunan şey şu hali oldu: Kendisi hakkında bilmem hangi bir ecnebi gazetesinde yazılmış bir makaleyi arattırdı ve aradı. Bir kıymet atfettiği bu vesika kendisinde kalırsa artık emniyet altında olamazmış gibi bana : " Bulup size vereyimde sizde kalsın,, demişti, ve bulamayınca çok üzüldü. Acaba o zaman da akibetini biliyor muydu ? Müstakbel hayatı için deminki hülyaları ve kurduğu bütün plânlar zihninde ne çabuk bozulmuştu. Bir müddet sonra Rüşen Eşref te geldi. Ahmet Haşim bizden birer resim istiyor, ve mukabilinde bize birer resim vermek istiyordu. Bütün bunlar

bana son ve ne elim bir hazırlanışın küçük teferruatı gibi görünmüştü.

Sonuncu kalacağını daha bilmediğim bu defaki ziyaretime giderken ona neler söyleyebilmek istiyordum. Ruhumun ince ince hazırladığı öyle müphem ve mühim sözler ki bunları ekseriya sevdiklerimize hayalen uzun uzun söyleriz de sonra onları görünce hayatın küçük ve maddeleşmiş itiyatları arasında kalarak bir türlü söyleyemez ve bunların yerine ancak en basit, havalı, sathi ve lüzumsuz şeyleri söyleriz. İşte ona kafamda hazırlanmış böyle cümlelerle gidiyordum.

Kapıyı yavaşça çaldım. Bir ağır hasta evindeki sessizlik. Biri hizmetçi iki kadın. Bir karyola değil bir kerevet üstüne yapılmış gibi bir yatak. Yanında üstü çiçeklerle, kâğıtlar ve kitaplarla dolu bir küçük masa. İki koltuk, bir kaç sandalye. Üstündeki saksıda bir çiçek

buketi duran bir soba ve üstünde aynasıyla bir konsol. Gayet mahallî eşyasile küçük, pek mütevazı, temiz bir oda. Pencere-leri mahalle arasına bakarak metruk bir bahçeye, manasız bir iki duvara, avare bir kaç eve açılıyor.

Yatakta deve tüyü renginde bir battaniye içine, bir kefene sarılmış gibi sarılı Ahmet Haşim'in incelmış, ölen vücudu fakat harikulade parlayan ve yaşayan açık gözleri. Bu gözler sanki küçülmüş, renksiz ve kansız kalmış yüzünü yemiş gibiydi. Benzi bir ölü benziydi, o kadar uçuk. Ve ağzı bir ölü ağzıydı, içi siyahlaşmış gibi. Ve dudakları sönmüş küllerin rengindeydi. Geçen defadan beri hastalık onu ölüme doğru sürüklemiş ve şimdi yaklaştırmıştı. Ahmet Haşim şimdiden ölmüş gibi öleceğini biliyor ve ölen insanın yalnızlığını duyuyordu.

Bu odadaki bir fakrû harabî perihanlığı değildi. Burada için için ağlayan başka bir devasızlık, başka bir çaresizlikti ki duyuyordum.

Gördüm ki onu hayata bağlayacak rabitaları sözlerimle tesis edemeyecektim. Ona istediğim sözlerin hiç birisini söyleyemedim.

Ahmet Haşim geçen defa arkadaşlarının kendisine gösterdikleri muameleden memnun ve adeta mahcuptu. Onlarla ve hayatla barışmak arzusunda tıpkı ölüm döşegindeki Tefvîk Fikret gibi şefkat ihtiyacıyla mütehasıstı. Fakat mazide arkadaşlarını birer birer kırmış ve kendisinden uzaklaştırmış olan şair "Başım,, manzumesinde şikâyet ettiği başıyla, hakikaten muhtarip, hasta, titiz ve öfkeli ruhiyle belki bu nüvazişin umduğu kadar temadi etmediğini, hatta hastalığından daha az sürdüğünü görerek, belki yalnızlığının uzun ve boş saatlerini doldurmak ihtiyacıyla bu dostlukların daha faal olmasını istiyerek,

Sessizlik

Biz o kadar, o kadar ağıladık ki beraber,
Göz yaşları doldurdu avucumu şimdilik.
Şimdilik uzun, uzun ve büyük bir sessizlik
Yavaş yavaş alçalıp, yavaşça bizi dinler.

Göğsümde bütün sesler kesildi birer birer,
Göğsüm boşaldı, göğsüm yalnız deri ve kemik.
Senin bütün vücudun önümde bir içimlik:
Bir su gibi ellerin avucumda serinler..

Vücudunun gölgesi bak işte gölgemle bir.
Yeni bir nefes gibi sessizlik göğsümdedir;
Sessizlik içime doluyor yudum yudum..

Doku bir yülken gibi göğsümde genişleyiş,
Ve Öyle için için, ye öyle geniş geniş,
Ben, hiç bir şey duymadan, ben yalnız seviyorum...

ZİYA OSMAN

Resim 6: Birinci Sayı Hatıralar

Abdülhak Şinasi'nin *Varlık*'ta çıkan diğer hatıra-deneme yazıları:

“Ahmet Haşim’e Dair Son Hatıram” (1. sayı, 4. s., 15.07.1933), “Süleyman Nazif’in Son Günleri” (11. sayı, 4. s., 15.12.1933), “Süleyman Nazif’in Son Günleri II” (12. sayı, 6. s., 01.01.1934), “Galatasaray” (13. sayı, 6. s., 15.01.1934), “Abdülhak Hâmit” (14. sayı, 6. s., 01.02.1934), “Galatasaray 2” (15. sayı, 4. s., 15.02.1934), “Cenap Şahabettin’e Dair Hatıralar” (18. sayı, 5. s., 01.04.1934), “Şair Nigar Hanıma Dair Bir Hatıra” (26. sayı, 4. s., 01.08.1934), “Ahmet Haşim’e Dair Hatıralar” (38. sayı, 4. s., 01.02.1935), “Ahmet Haşim’e Dair Hatıralar II” (39. sayı, 4. s., 15.02.1935), “Ahmet Haşim’in Son Zamanları” (41. sayı, 2. s., 15.03.1935), “Ahmet Haşim’in Son Zamanları II” (42. sayı, 2. s., 01.04.1935), “Ahmet Haşim’in Ölümü” (43. sayı, 2. s., 15.04.1935), “Boğaziçi Hatıraları” (46. sayı, 6. s., 01.06.1935), “Büyük Adadaki Ev” (51. sayı, 2. s., 15.08.1935), “Büyük Adadaki Ev II” (52. sayı, 4. s., 01.09.1935), “Büyük Adadaki Ev III” (53. sayı, 2. s., 15.09.1935), “Büyük Adadaki Ev Şahıslar” (54. sayı, 2. s., 01.10.1935), “Kanlıca’daki Yalı” (55. sayı, 3. s., 15.10.1935), “Kanlıca’daki Yengemiz” (56. sayı, 5. s., 01.11.1935), “Kanlıca’daki Yengemiz II” (57. sayı, 4. s., 15.11.1935), “Celal Sahir’e Dair Hatıralar” (60. sayı, 5. s., 01.01.1936), “Celal Sahir’e Dair Hatıralar II” (61. sayı, 5. s., 01.01.1936), “Boğaziçi Mehtapları” (169. sayı, 5. s., 15.07.1940), “Boğaziçi Mehtapları” (199. sayı, 5. s., 15.10.1941), “Boğaziçi Mehtapları” (203. sayı, 5. s., 15.12.1941), “Boğaziçi Mehtapları” (204. sayı, 6. s., 01.01.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Hanımlar Buluşuyorlar” (200. sayı, 5. s., 01.11.1941), “Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Medeniyeti” (202. sayı, 5. s., 01.12.1941), “Boğaziçi Mehtapları, Musiki İptilası” (205. sayı, 4. s., 15.01.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Saz ve Hanende Seslerinin Değişmeleri” (206. sayı, 4. s., 01.02.1942), “Boğaziçi Mehtapları” (207. sayı, 7. s., 15.02.1942), “Boğaziçi Mehtapları” (210. sayı, 6. s., 01.04.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Herkesin Aşkını Söyleyen Saz” (208. sayı, 4. s., 01.03.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Bu Gecelerin Kıymeti” (209. sayı, 4. s., 15.03.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Gelenler ve Gelmiyenler” (211. sayı, 4. s., 15.04.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Kayıklar ve Sandallar” (211. sayı, 4. s., 15.04.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi” (213. sayı, 4. s., 15.05.1942), “Boğaziçi Mehtapları, Sükûtun Şiiri” (214. sayı, 4. s., 01.06.1942), “Boğaziçi

Mehtapları, Sazın Dağılışı” (215. sayı, 8. s., 15.06.1942), “*Boğaziçi Mehtapları*” (216. sayı, 7. s., 01.07.1942), “*Boğaziçi Mehtapları, Sönüş*” (217. sayı, 14. s., 15.07.1942), “*Boğaziçi Mehtapları*” (218. sayı, 10. s., 01.08.1942), “*Boğaziçi Mehtapları*” (219. sayı, 10. s., 15.08.1942), “*Boğaziçi Mehtapları, Unutuluş*” (220. sayı, 7. s., 01.09.1942), “*Boğaziçi Mehtapları, Unutuluş II*” (221. sayı, 5. s., 15.09.1942), “*Boğaziçi Mehtapları*” (223. sayı, 3. s., 15.10.1942), “*Boğaziçi Mehtapları, Mehtap*” (228. sayı, 4. s., 01.01.1943), “*Boğaziçi Mehtapları, Şarkıların Söyledikleri*” (230. sayı, 4. s., 01.02.1943), “*Deli Eniştem Bana Arabistan’ı Veriyor*” (262-263. sayı, 4. s., 01.06.1944), “*Deli Eniştem Bana Arabistan’ı Veriyor*” (264-265. sayı, 4. s., 01.07.1944), “*Ahmet Haşim’e Dair Son Hatıram*” (395. sayı, 3. s., 01.06.1953), “*Paris’te Yahya Kemal*” (490. sayı, 9. s., 15.11.1958).

Abdülhak Şinasi dışında kalan diğer bazı yazarların öne çıkan hatıra yazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1. sayı	15.07.1933	Sabri Esat, “Antalya Hatırları”, 8. s.
2. sayı	15.08.1933	Sabri Esat, “Antalya Hatırları II ve III”, 6. s.
4. sayı	01.09.1933	Sabri Esat, “Antalya Hatırları IV”, 6. s.
12. sayı	01.01.1934	Samet Ağaoğlu, “Strazburg’tan Hatıralar”, 10. s.
		Samet Ağaoğlu, “Strazburg Geceleri”, 2. s.
14. sayı	01.02.1934	Samet Ağaoğlu, “Strazburg’tan Hatıralar”, 4. s.
		Samet Ağaoğlu, “Strazburg Katedrali”, 2. s.
19. sayı	15.04.1934	Samet Ağaoğlu, “Strazburg Hatıraları, Ayrılış”, 10. s.
76. sayı	01.09.1936	Ümran Nazif, “Sait Faik’le Nasıl Tanıştım”, 13. s.
84. sayı	01.01.1937	Halid Ziya Uşaklıgil, “Tevfik Fikret’e Dair”, 5. s.
407. sayı	15.07.1954	Bedri Rahmi, “Sait’ten Hatıralar”, 8. s.
441. sayı	15.11.1956	Ziya Osman Saba, “Cahit’le Günlerimiz”, 18. s.
442. sayı	01.12.1956	Ziya Osman Saba, “Cahit’le Günlerimiz”, 5. s.
450. sayı	15.03.1957	Cevdet Kudret, “Ziya ile Geçen Günler”, 5. s.
477. sayı	01.05.1958	Ahmet Hamdi Tanpınar, “Cahit Sıtkı’ya Dair Hatıralar”, 2. s.

708. sayı	15.12.1967	Mustafa Baydar, “Anılarla Fikret ve Atatürk”, 6. s.
847. sayı	01.04.1978	Cevdet Kudret, “50. Yıldönümünde Yedi Meşale Üzerine Anılar”, 1. s.
852. sayı	01.07.1978	Yaşar Nabi, “Abdülhak Şinasi Hisar Üstüne Anılar”, 4. s.

Tablo 35

3.6. MAKALE, İNCELEME VE MÜNKAŞALAR

Makale ve deneme türündeki pek çok yazı *Varlık*’ta yayımlanmıştır. Bunlar güncel konulara dair, siyaset, ekonomi, sosyal olabildiği gibi sanat, tarih, edebiyat, kültür konularında da olabilmektedir. Sanatın, kültürün ve bilimin hemen hemen her dalında yazılar vardır. Dil ve edebiyat, müzik, plastik sanatlar, tiyatro, sinema, arkeoloji, matematik, mantık, psikoloji, felsefe, gezi, eğitim vb. üzerine yazılar oldukça fazla görülür.

Tümünü incelemek tezin kapasitesini aşacağından biz alanımızla ilgili olan dil, edebiyat ve tarih içerisinde değerlendirebileceklerimizi ele aldık. Bunun için dil, edebiyat, tiyatro ve tenkit yazılarını tasnif ettik. Bunların arasında en çok rastladıklarımız şairler ve yazarlar üzerine yazılanlarla eser tenkitleridir. Ayrıca münakaşa ve soruşturmaları bu kısmın altında değerlendirdik.

3.6.1. Makale ve İncelemeler

3.6.1.1. Dil

A. Dilaçar, “*Kültür Sözü ve İfade Ettiği Manalar*” başlıklı yazının başında, “kültür” kelimesinin hemen hemen tüm dillerde aynı anlama geldiğinden ve Latince “cultura”dan türediğini belirtir. “Cultura” “çevirmek, döndürmek, toprağı alt üst etmek, sürmek, hars, irfan” gibi sözlük anlamı vardır. Fakat “kültür” kelimesi

zamanla farklı dallarda farklı anlamlar gelmiştir. Bu dallar “1. Edebî, 2. Antro-sosyolojik, 3. Psikolojik, 4. Filolojik.”²⁰¹

Yazarın rastladığımız diğer benzer yazıları: “*Sentaks ve Milli Zihniyet*” (185. sayı, 5. s., 01.03.1941), “*Dilin Özleşmesi*” (186. sayı, 10. s., 15.03.1941).

Cevdet Kudret, “*Hüseyin Rahmi’nin Dil Anlayışı*” yazısında Hüseyin Rahmi’nin eserlerinin konusu gibi dilinin de sade ve anlaşılır Türkçe ile olduğuna dikkat çeker.²⁰²

Yazarın diğer yazıları: “*Türk Dilinde Vurgu Üzerinde Bir Taslak*” (136. sayı, 5. s., 01.03.1939), “*Gene Dil Üzerine*” (478. sayı, 4. s., 15.06.1972).

Emin Özdemir, “*Öz Türkçenin Şiiri*” yazısında öz Türkçe şiir yazmanın zorluğundan bahseder. Çünkü henüz yeni oluşturulan kelimeler ir “oturmuşluk” kazanmamıştır. Yazarın iddiasına göre “Dillerin denenmiş, belirlenmiş olanaklarıyla yetinen sanatçılar, yeni ve özgün yaratımlara erişemezler.”²⁰³

Varlık dil bahsine çok önem veren bir dergidir. Bu konuda pek yazı yazılmış ve soruşturmalar açılmıştır. Bizim sınırlarımızı aşacağı için belli başlılarını verdik. Diğer tespit ettiğimiz bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
2. sayı	01.08.1933	Ahmet Cevat Emre , “Dillerin Menşei Hakkında Ahmet Cevat Beyin Bir Tezi”, 7. s.
19. sayı	15.04.1934	Prof. Dr. Leo Spitzer , “Türkçeyi Öğrenirken”, 8. s.
35. sayı	15.12.1934	Prof. Dr. Leo Spitzer , “Türkçeyi Öğrenirken”, 3. s.
37. sayı	15.01.1935	Prof. Dr. Leo Spitzer , “Türkçeyi Öğrenirken”, 2. s.
96. sayı	01.07.1937	Prof. Dr. Abdülkadir İnan , “Türkolog Radlof”, 3. s.
111. sayı	15.02.1938	Mahmut Ragıp Kösemihal , “Dilimiz ve Müzik”, 2. s.

²⁰¹ 183. sayı, 4. s.

²⁰² 631. sayı, 6. s.

²⁰³ 792. sayı, 12. s.

114. sayı	01.04.1938	Prof. Mehmet Ragıp Özdem, “Dil ve Musikiye Dair”, 4. s.
134. sayı	01.02.1939	Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat, “Türk Dilinin Bünyesine Dair”, 9. s.
137. sayı	15.03.1939	Ahmet Cevat Emre, “Türkçe Hint Avrupa Dilleriyle Akraba mıdır”, 10. s.
208. sayı	01.03.1942	Ahmet Cevat Emre, “Homeros Eposları ve Dede Korkut Oğuzlamaları”, 1. s.
209. sayı	15.03.1942	Ahmet Cevat Emre, “Homeros Eposları ve Dede Korkut Oğuzlamaları II”, 1. s.
689. sayı	01.03.1967	Berke Vardar, “Dilbilim Sorunları, Modern Dilbiliminin Temel Kavramları”, 11. s.
767. sayı	15.07.1971	Mustafa Baydar, “Tevfik Fikret’in Şiirlerini Bugünün Türkçesine Aktarırken”, 6. s.

Tablo 36

3.6.1.2. Şahsiyetler

Bu başlık altında yazarlarımızın diğer sanatçılarımız üzerine yazdıkları yazıları ele aldık.

Nurullah Ataç’ın “Ahmet Haşim” yazısı daha evvel Ataç’ın sağlığında yayınlanmış bir yazıdır. Yeniden Ataç’ın köşesinde yayınlanır. Ataç yazısına Haşim’in son yıllarından bahsederek başlar. Haşim kendisine zaman zaman darılsa da son yıllarda biraz yumuşamıştır. Amacının Haşim’in şiirini kötülemek olmadığını söyleyen Ataç her ne kadar kendisi onun şiirlerini sevse de bize yabancı bir havası olduğunu belirtir:

“Öyle sanıyorum ki, gelecek yüzyıllarda Ahmet Haşim’in kitabını açacak olan şiir heveslilerinin önce gözleri kamaşacak, o şairi yeniden tanıtmak isteyecekler, ama o işi başaramıyacaklar. Çünkü bizim şiirimiz değil, büyük yolun üzerinde değil; babası da, oğulları da olmıyan öyle yapayalnız bir şiir. Acayip çiçekleri, acayip kuşları ile insanı çeken, ama havasızlığı ile çabucak bunaltan bir

bahçe. Onun da elbette var bir havası. Havası olmasa o kuşlar, o çiçekler yaşarmıydı? Ama bizim alıştığımız yahut alışabileceğimiz bir hava değil.”²⁰⁴

Hikmet Dizdaroğlu “*Kemalettin Kamu’da Gurbet Duygusu*” yazısında Kamu’nun kişisel hayatında gurbetin yerini belirterek başlar söze. Kamu, hem yurt içinde hem yurt dışına çıkarak gurbeti bizzat yaşamış bir şairdir. Fakat “gurbet” duygusu onda içselleşmiştir, o şairin “içindedir.” Bu sebeple “gurbet” onda bir “tem”dir:

“Gurbet Kamu’da bizatihi bir “tem”dir; o, şiirinde işlediği “tem”leri ferdi macerasına bağlamak hevesinde değildir. Fakat, her şair gibi, tahassüslerini şahsî bir kılığa bürümekten, duygularını belirli bir hüviyete sokmaktan kendini uzak tutamaz.”²⁰⁵

Muzaffer Uyguner “*Sait Faik’in Hikâyelerinde Çocuk Tipleri*” yazısında Sait Faik’in hikâyelerinde geçen çocuk karakterleri tanıtır. Bunlar “Stelyanos Hrisopulos Gemisi”ndeki *Trifon*, “*Babamın İkinci Evi*”ndeki *Emin*, “*İpek Mendil*”de *küçük hırsız çocuk*, “*Bohça*”daki *kız çocuğu*, “*Düğün Gecesi*”ndeki *Ahmet*, “*Kalorifer ve Bahar*”daki *Hödük ve Japon*, “*Projektörcü*”deki *Hasan*, “*Şahmerdan*”daki *Melek* ve diğer kitaplarında geçen çocuk tipleridir. Bunları tasvir ettikten sonra Buyrukçu aralarında kurduğu benzerlikleri söyler. Bu çocuklar psikolojilerinden ziyade fiziki unsurlarıyla hikâyelerde yer almaktadırlar:

“Sait Faik hikâyelerinde daha başka çocuklara da değinmiştir elbette. Fakat, üzerinde durulacak tipler bunlardır sanıyorum. Bunların hemen hepsinde, daha çok fizik yönleri üzerinde durmuş, psikolojik yönlerini fazlaca belirtmemiştir. Ancak, *Düğün Gecesi*’nin *Ahmet*’i, *Gauthar Cambazhanesi*’nin *Georges*’u ve *Tüneldeki Çocuk*’un çocuğu psikolojik yönleri de işlenmiş çocuklardır.

Çocukların kılık kıyafetleri çok kez perişandır. Derileri esmer, saçları dağınık ve kirli, elleri kirli, ağızları açık ve salyalıdır. Çoğu ekmek derdindedir.”²⁰⁶

Yaşar Nabi “*Büyük Hemşerimin Ardından*” adlı yazısını Yahya Kemal’in ölümü üzerine yazmıştır. Yahya Kemal’i eski ile yeni edebiyatın arasındaki “son köprü” olarak gören Nabi onu aynı zamanda şiirimizin ilk gerçek yenilikçisi olarak da görür. O sadece “biçimde” kalmayan “öze işleyen” bir yenilik getirmiştir.

²⁰⁴ 527. sayı, 1. s., 01.05.1960.

²⁰⁵ 419. sayı, 6. s., 01.06.1955.

²⁰⁶ 696. sayı, 12. s., 15.06.1967.

Edebiyat tarihimizdeki önemini anlattıktan sonra Yahya Kemal'in kişiliğine değinir ve sözünü şu cümlelerle bitirir:

“Yahya Kemal’le örneği kendine has bir büyük adam daha çok sevdiği tarihe karıştı. Onu gelmiş, geçmiş edebiyatımızın en büyük şairi sayanları bilmem zaman yalancı çıkarır mı?”²⁰⁷

Adalet Cimcoz, “*Ahmet Hamdi Tanpınar*” yazısında mektuplarına dayanarak Tanpınar’ın kişiliğini ve mizacını anlatır.²⁰⁸

Diğer başlıca yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
10. sayı	01.12.1933	Ziya Osman Saba, “Ben ve Ötesi, Necip Fazıl’ın Şiirleri”, 9. s.
34. sayı	01.12.1934	Ziya Osman Saba, “Ahmet Kutsi’nin Şiirleri ve Yalnızlığımız”, 13. s.
46. sayı	01.06.1935	Orhan Şaik Gökyay, “Değirmen, Sabahattin Ali’nin Hikâyeleri”, 14. s.
77. sayı	15.09.1936	Süreyya Baydargil, “İdealist Tevfik Fikret”, 6. s.
86. sayı	01.02.1937	Veli Necdet Sünkitay, “Bernard Shov ve Shakespeare”, 4. s.
129. sayı	15.11.1938	Sadettin Nüzhet Ergun, “Şeyh Galib’e Dair”, 9. s.
131. sayı	15.12.1938	Hasan F. Erginöl, “Namık Kemal”, 6. s.
132. sayı	01.01.1939	Hasan F. Erginöl, “Namık Kemal”, 3. s.
135. sayı	15.01.1939	Sabri Esat Siyavuşgil, “Recaizade Ekrem’de Şiir Telakkisi”, 5. s.
180. sayı	01.01.1941	İbrahim Necmi Dilmen, “Namık Kemal, Eseri ve Tesiri”, 3. s.
262-263.	01.06.1944	Baki Süha, “Ahmet Necati Cumalı ve Şiirleri”, 19. s.

²⁰⁷ 490. sayı, 13. s., 15.11.1958.

²⁰⁸ 710. sayı, 5. s., 15.01.1968.

sayı		
356. sayı	01.03.1950	Cavit Tütengil , “Cahit Külebi’nin Rüzgârı”, 12. s.
381. sayı	01.04.1952	Hikmet Dizdaroğlu , “Hacıhasanoğlu ve Hikâyeciliği”, 7. s. Oktay Akbal, Şair Dostlarım , “Sabahattin Kudret Aksal”, 11. s.
382. sayı	01.05.1952	Oktay Akbal , “Şair Dostlarım, Özdemir Asaf”, 12. s.
389. sayı	01.12.1952	Bedri Rahmi , “Orhan Veli”, 4. s.
395. sayı	01.06.1953	Hikmet Dizdaroğlu , “Ahmet Haşim’de Akşam Düşüncesi”, 8. s.
402. sayı	01.01.1954	Hikmet Dizdaroğlu , “25. Yıldönümü Dolayısıyla”, 6. s.
413. sayı	01.12.1954	Tahsin Yücel , “Sait Faik”, 5. s.
414. sayı	01.01.1955	Hikmet Dizdaroğlu , “Yahya Kemal Beyatlı, Doğumunun 70. Yılında”, 4. s.
426. sayı	01.01.1956	Hikmet Dizdaroğlu , “XVIII. Yüzyıl Halk Şiiri”, 11. s.
429. sayı	01.04.1956	Hikmet Dizdaroğlu , “Günlük Üzerine”, 2. s.
442. sayı	15.11.1956	Yaşar Nabi , “Örnek Şair”, 3. s.
490. sayı	15.11.1958	Yahya Kemal , “Ataç’ın Köşesi”, 5. s.
492. sayı	15.12.1958	Cahit Tanyol , “Yahya Kemal’in Şiirimizdeki Yeri”, 4. s.
494. sayı	15.01.1959	Cahit Tanyol , “Yahya Kemal’in Şiirimizdeki Yeri II”, 2. s.
497. sayı	01.03.1959	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman’ın Şiirleri ve Tarancı”, 6. s.
499. sayı	01.04.1959	Cahit Tanyol , “Yahya Kemal’in Şiirimizdeki Yeri V”, 6. s.
521. sayı	01.03.1960	İhsan Akay , “Oktay Akbal’ın Yapıtları Üstüne”, 12. s.
546. sayı	15.01.1961	Numan Ali Levent , “Özker Yaşın’ın Şiirlerinde Kıbrıs”, 15. s.
549. sayı	01.05.1961	Ahmet Kutsi Tecer , “Tanpınar’ın Şiirleri”, 6. s.
567. sayı	01.02.1962	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman Saba’nın Şiirleri”, 4.

		s.
568. sayı	15.02.1962	Muzaffer Uyguner , “Ömer Bedrettin ve Memleket Şiiri”, 8. s.
574. sayı	15.05.1962	Muzaffer Uyguner , “Sait Faik’in Hayatı”, 6. s.
587. sayı	01.12.1962	Muzaffer Uyguner , “Yahya Kemal’in İki Şiiri”, 10. s.
598. sayı	15.05.1963	Yaşar Nabi , “Abdülhak Şinasi Hisar”, 1. s.
599. sayı	01.06.1963	Oktay Akbal , “Hisar Artık Yok”, 8. s.
615. sayı	01.02.1964	Ahmet Kutsi Tecer , “Ahmet Hamdi Tanpınar”, 4. s.
660. sayı	15.12.1965	Hikmet Dizdaroğlu , “Ahmet Haşim’in Ruh Ülkesi”, 8. s.
665. sayı	01.03.1966	Hikmet Dizdaroğlu , “Şiiri Yorumlamak”, 4. s.
687. sayı	01.02.1967	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman Saba’nın Şiirleri”, 14. s.
699. sayı	01.08.1967	Muzaffer Uyguner , “Orhan Veli Kanık’ın Şiirleri”, 8. s.
700. sayı	15.08.1967	Muzaffer Uyguner , “Ahmet Kutsi’nin Şiiri”, 4. s.
708. sayı	15.12.1967	Hikmet Dizdaroğlu , “Tevfik Fikret’in Kişiliği”, 4. s.
		Muzaffer Uyguner , “Tevfik Fikret”, 5. s.
		Suut Kemal Yetkin , “Doğumunun 100. Yıldönümünde Tevfik Fikret”, 1. s.
711. sayı	01.02.1968	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman’ın Şiir Tekniği I”, 6. s.
712. sayı	15.02.1968	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman’ın Şiir Tekniği II”, 4. s.
719. sayı	01.06.1968	Hikmet Dizdaroğlu , “Ataç, İnanç Adamı”, 1. s.
738. sayı	15.03.1969	Hikmet Dizdaroğlu , “Yahya Kemal’in Hikâyeleri”, 5. s.
741. sayı	01.05.1969	Hikmet Dizdaroğlu , “Sait Faik’in Hikâye Dünyası”, 6. s.
743. sayı	01.07.1969	Konur Ertop , “Tanpınar’ın Makaleleri için”, 8. s.
745. sayı	01.09.1969	Hikmet Dizdaroğlu , “Türk Sazı ve M.E. Yurdakul”,

		12. s.
765. sayı	01.06.1971	Hikmet Dizdaroğlu , “Yahya Kemal’in Şiir Üzerine Düşünceleri”, 2.s.
773. sayı	01.02.1972	Muzaffer Uyguner , “Ziya Osman Saba’da Ölüm”, 8. s.
775. sayı	01.04.1972	Hikmet Dizdaroğlu , “Roman Anlayışı”, 8. s.
		Muhtar Körükçü , “Haldun Taner’in Hikâyeleri”, 9. s.
792. sayı	01.09.1973	Adnan Binyazar , “Fakir Baykurt’ta İnsan Gerçeği”, 9. s.
802. sayı	01.07.1974	Mahmut Alptekin, Fakir Baykurt , “Sait Faik’in Türk Öyküsündeki Yeri”, 6. s.
806. sayı	01.11.1974	Muzaffer Uyguner , “Dıranas’ın Şiirleri”, 12. s.
808. sayı	01.01.1975	Hikmet Dizdaroğlu , “Hamit Macit Selekler”, 6. s.
809. sayı	01.02.1975	Muzaffer Uyguner , “Hamit Macit Selekler İçin”, 9. s.
811. sayı	01.04.1975	Mehmet Rıfat , “Tahsin Yücel’in Bir Öyküsü”, 8. s.
812. sayı	01.05.1975	Muzaffer Uyguner , “Sait Faik’in Kumpanya Öyküsü”, 3. s.
819. sayı	01.12.1975	Hikmet Dizdaroğlu , “Ölümünün 13. Yıldönümünde Mektuplarıyla Tanpınar”, 3. s.
		Muzaffer Uyguner , “Orhan Veli ve Toplum Şiiri”, 6. s.
822. sayı	01.03.1976	Hikmet Dizdaroğlu , “Halide Edip’le Adım Adım”, 6. s.
826. sayı	01.07.1976	Hikmet Dizdaroğlu , “Sütüven’in Şiirleri”, 5. s.
827. sayı	01.08.1976	Muzaffer Uyguner , “Tanpınar’ın Şiirleri”, 9. s.
830. sayı	01.11.1976	Muzaffer Uyguner , “Ziya Gökalp’in Yapıtları”, 12. s.
		Oğuz Kâzım Atok , “Halman’ın Şiirleri”, 5. s.
837. sayı	01.06.1977	Muzaffer Uyguner , “Tarancı’nın Öyküleri”, 13. s.
841. sayı	01.10.1977	Hikmet Dizdaroğlu , “Mehmet Rauf ve Edebiyat-ı Cedide”, 6. s.
848. sayı	01.05.1978	Muzaffer Uyguner , “Kansu’nun Şiirine Bir Bakış”, 5. s.
856. sayı	01.01.1979	Sermet Sami Uysal , “Magosa ve Namık Kemal”, 6. s.
857. sayı	01.02.1979	Abdullah Rıza Ergüven , “Talât Sait Halman, Sanatı ve

		Kişiliği”, 7. s.
--	--	------------------

Tablo 37

3.6.1.3. Eser Eleştirileri

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın kaleminden çıkan “*Necip Fazıl ve Kop Dağındaki Dükkânı*” Necip Fazıl’ın hikâye ve tahlillerine olumlu bir eleştiridir. “*Kop Dağındaki Dükkânı*” Necip Fazıl’la özleştiren Tanpınar, kendisinin on yıldır bu dükkânın müdavimi olduğunu söyler. Eserinden çok yazarı üzerinde duran Tanpınar şöyle sona erdirir yazısını:

“Bazı insanlar, ara sıra ayaklarını imkânsızın denizinde yıkadıkları içindir ki zaman zaman başları bulutlarla çarpışır.

Eserinden bahsetmiyorum. İlâhi kıvılcımın içlerinde tutuştuğunu hisseden gençler onu okusunlar. İyi şeyler, ancak iyi şeylerden doğar.”²⁰⁹

Ziya Osman Saba “*Ahmet Kutsi’nin Şiirleri ve Yalnızlığımız*” yazısında Ahmet Kutsi’nin “Şiirler” adlı kitabındaki şiirleri değerlendirir ve yalnızlığın şairi olduğundan bahseder. Öyle ki bunlar şairin mahrem bir yanları gibidir ve sergilendiklerinde bunu kaybedebilirler:

“Bana öyle geliyor ki, yalnızlığı duyuran bu şiirler, bütün şiir kitapları gibi, kitapçı camekânlarına dizilseydi, sanki mahremiyetlerinden bir şey kaybedecekler ve bu şiirler Ahmet Kutsi’nin “Şiirler”i olmayacaktı. Ahmet Kutsi’nin şiirlerini yalnızlığın en derinliğine varabilmek için okuyorum.”²¹⁰

Diğer başlıca yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
4. sayı	01.09.1933	Burhan Ümit, “Köylüler ve Münevverler, Yakup

²⁰⁹ 1. sayı, 15. s., 15.07.1933.

²¹⁰ 34. sayı, 13. s., 01.12.1934.

		Kadri'nin Yaban'ı Münasebetiyle", 10. s.
5. sayı	15.09.1933	Ahmet Muhip Dıranas, "Yunus Emre Divanı Hakkında", 11. s.
10. sayı	01.12.1933	Ziya Osman Saba, "Ben ve Ötesi, Necip Fazıl'ın Şiirleri", 9. s.
20. sayı	01.05.1934	Yaşar Nabi, "Yakup Kadri ve Ankara", 7. s.
71. sayı	15.05.1936	Yaşar Nabi, "Sait Faik'in İki Eseri Karşısında", 8. s.
85. sayı	15.01.1937	Yaşar Nabi, "Halid Ziya'nın Kırk Yıl", 7. s.
93. sayı	15.05.1937	Nahid Sırrı ve Yaşar Nabi, "Kuyucaklı Yusuf, Bir Kitap Hakkında İki Tahlil", 8. s.
183. sayı	15.02.1941	Abdülkadir İnan, "Manas Destanına Dair Notlar", 8. s.
185. sayı	15.03.1941	Abdülkadir İnan, "Manas Destanına Dair Notlar II, Manas'ta İdeoloji ve Kahramanlar", 3. s.
188. sayı	01.05.1941	Abdülkadir İnan, "Manas Destanında Görülen Muhtelif Tabakalar", 2. s.
190. sayı	01.06.1941	Abdülkadir İnan, "Manas Destanına Dair Notlar IV, Manas Destanında Aş-Yog Merasimi", 10. s.
199. sayı	15.10.1941	Cevdet Kudret, "Fahim Bey ve Biz", 12. s.
386. sayı	01.09.1952	Cahit Tanyol, "Yahya Kemal'in Bir Hikâyesi", 4. s.
490. sayı	15.11.1958	Ahmet Hamdi Tanpınar, "Yahya Kemal'in Şiirleri ve İstanbul", 14. s.
524. sayı	15.04.1960	Cevdet Kudret, "Finten Üzerinde Shakespeare Etkileri", 8. s.
554. sayı	15.07.1961	Ahmet Hamdi Tanpınar, "Kendi Gök Kubbemiz", 2. s.
568. sayı	15.02.1967	Tahsin Yücel, "Son Kitabı: Saatleri Ayarlama Enstitüsü", 7. s.
673. sayı	01.07.1966	İbrahim Zeki Burdurlu, "Dağlarca'nın İki Şiiri", 6. s.
753. sayı	01.06.1970	Adnan Binyazar, "Efruz Beyler", 2. s.
824. sayı	01.05.1976	Burhan Günel, "Sait Faik'in Çocuk Dünyası'na Bir Yaklaşım", 6. s.

825. sayı	01.06.1976	Burhan Günel , “Dede Korkut Hikâyelerinde İslâmiyet Etkisi”, 12. s.
------------------	-------------------	--

Tablo 38

3.6.1.4. Genel Tarih

Burada Türk tarihinden dünya tarihine kadar olan yazıları aldık. Tespit ettiğimiz başlıca yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
16. sayı	01.03.1934	Reşat Ekrem , “Girit ve Osmanlı İmparatorluğu”, 9. s.
111. sayı	15.02.1938	Avni Candar , “Ahdi Atik’e Göre Etiler”, 4. s.
112. sayı	01.03.1938	Avni Candar , “Ahdi Atik’e Göre Etiler”, 7. s.
113. sayı	15.03.1938	Avni Candar , “Ahdi Atik’e Göre Etiler”, 9. s.
114. sayı	01.04.1938	Avni Candar , “Ahdi Atik’e Göre Etiler”, 7. s.
115. sayı	15.04.1938	Avni Candar , “Ahdi Atik’e Göre Etiler”, 5. s.
161. sayı	15.03.1940	Hüseyin Namık Orkun , “Atilla’nın Ziyafeti”, 5. s.
163. sayı	15.04.1940	Hüseyin Namık Orkun , “Macar Serhadlerinde Türk Sazları”, 7. s.
165. sayı	15.04.1940	Hüseyin Namık Orkun , “Eski Türk Askerlik Tarihine Dair”, 16. s.
169. sayı	15.07.1940	Hüseyin Namık Orkun , “Eski Türklerde İsim Verme”, 8. s.

Tablo 39

3.6.1.5. Edebiyat Tarihi

Bu başlıktaki yazılar edebiyat tarihimizle ilgili olanlardır. Değerlendirme, tespit ya da tenkit içerebilirler.

Hüseyin Namık Orkun “*Millî Efsanelerimiz*”²¹¹ adlı yazısında Efsanelerle bir “tarihçi” ve “içtimaiyatçı” kadar yazar ve şairlerin de ilgilenmesi gerektiğini söylüyor. Henüz Oğuz Efsanesi gibi pek çok millî efsanemiz bizlerce incelenmemiştir. Yazar kendisi bunları incelemekle beraber henüz “ikmal edememiş”, fakat yeri geldikçe Varlık sayfalarında bahsedecektir.

Cahit Tanyol “*Tanzimat’ın Yapısı ve Edebiyat*”²¹²ta Tanzimat yazarlarının edebiyatta yaptıkları ilerici adımları isimleri ve eserleri zikrederek anlatır. Sonraki nesiller de kendilerince buna katkıda bulunmuşlardır. Ancak bugüne baktığımızda “Avrupalı” bir gelişim takip edildiği halde düşüncede bu ilericiliğin olmadığını söyler.

“Bugün dahi edebiyatımız Avrupalı bir gelişmeyi takip ettiği halde, düşünce sahasında, kılık değiştirmiş bir medrese zihniyetinin aramızda ve içimizde yaşadığı, ahlâkımızı zehirlediği muhakkak. Öyle ki; Tanzimat’ın edebiyatta yaptığı candan hamleyi fikirde henüz yapamadık... Korkaklığımızın, fikri kendimizden ayırışımızın onu bir haysiyet telakki etmeyişimizin sebebi budur. Bunun için edebiyattaki nesil kavgası, fikirde görülüyor.”

Tespit ettiğimiz diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
36. sayı	01.01.1935	Hüseyin Namık Orkun, “Acunun Yaradılışı Efsanesi”, 6. s.
118. sayı	01.06.1938	Halit Bayrı, “Bağdatlı Ahdi”, 5. s.
126. sayı	01.10.1938	Hüseyin Namık Orkun, “Bay Böre Efsanesi”, 11. s.
177. sayı	15.11.1940	Hüseyin Namık Orkun, “Kutadgu Bilig hakkında”, 4. s.
235. sayı	15.04.1943	Şükrü Kurgan, “Gılgamış Destanı Dolayısıyla”, 10. s.

Tablo 40

²¹¹ 34. sayı, 9. s., 01.12.1934.

²¹² 378. sayı, 12. s., 01.01.1952.

3.6.1.6. Güncel Konular

Burada ele alacağımız iki yazı Ruşen Eşref Ünaydın'a aittir. Zamanın 29 Ekim ve 10 Kasım dolayısıyla yeniden gündeme güncel konularıyla ilgilidir. Demokrat Parti döneminin politikalarıyla Varlık'ın sahip olduğu Atatürkçü zihniyet arasında bariz bir farklılık vardır. Dolayısıyla bu yazıyı güncel bir konu olarak değerlendirdik. Nitekim o yıllarda Varlık'ta bu ve buna benzer Yaşar Nabi tarafından yazılmış güncel yazılar mevcuttur. Fakat daha çok politik görüşleri yansıttıkları için bunları ele almadık, sadece bir iki örnek vermekle yetindik.

Ruşen Eşref Ünaydın “*Mustafa Kemal Kimdir*” adlı yazısına Atatürk'ün İzmir alındığında yaptığı konuşma ile başlar. Onun hitabetteki dehasını belirtir. Atatürk'ün en büyük gayesi milletine hayırlı olmaktır. Büyük nutku ve söylevleri bunun belgeleridir.²¹³

Yazarın bir başka yazısı; “*Ziya Gökalp*”.²¹⁴ Bu yazı Ziya Gökalp'ın ölüm yıldönümü olan Ekim ayı dolayısıyla bu sayıda yer almıştır. Esasen bu yazı da yazarın diğer yazısı gibi yine gündeme gelmiş olan siyasi tartışmalarla alakalıdır. Bu sebeple bu yazıyı da burada belirttik.

3.6.1.7. Tenkit

Bu kısımda değerlendirdiğimiz yazılar edebî tenkit mahiyetinde olanlardır.

Hilmi Yavuz “*Edebiyatta Yapısalcılık*” yazısında eserlerin bağlı oldukları sistemden dışlanıp incelenemeyeceklerini söyler. Yunus Emre ve Oktay Rıfat'ın şiirlerinden örnekler vererek bu şiirlerin her ne kadar birbirlerine benzese de bulundukları sistem içinde incelenmeleri gerektiğini, sırf teknik bir karşılaştırma yapılarak incelenmesinin yeterli olmadığını belirtir. Bu aynı zamanda Durkheim'ın önerdiği bir yöntemdir.²¹⁵

Mehmet Kaplan “*Üslûba Dair*”de önce Şinasi'den söz açar. Onun üslûbu ne kadar sadeleştirdiğini, süsten, gereksiz uzatmalardan temizlediğini belirtir. Fakat

²¹³ 414. sayı, 3. s., 01.01.1955.

²¹⁴ 411. sayı, 2. s., 01.10.1954.

²¹⁵ 779. sayı, 2. s., 01.06.1972.

böyle kalmamıştır. Arkasından gelen Namık Kemal onun “hoparlörü” olmuş, yeni anlayışı bağıra bağıra söylemiştir. Bu kadarla da kalmamış Ahmet Mithat’la geleneksel “geveze” üslûp kendini göstermiştir. Maalesef bu “kahvehane” üslûbu sonrasında da devam eder. Bugün de Hüseyin Rahmi’nin eserlerinde bu “geveze” üslûp vardır. Fakat savaş yılları kâğıt kıtlığından dolayı gazete ve mecmualarda daha nitelikler yazılar kendini göstermektedir tam da bugünlerde:

“Stendhal yazmaya başlamadan önce bir kanun kitabı okurmuş. Bizimkiler, galiba, kahve dönüşü masaya oturuyorlar. Fakat harp işimize yaradı. Kâğıt azlığından yazıcılar mevzularını ve cümlelerini sıkıyorlar. O küçük gazete fıkralarında bile bir canlılık görülüyor. Bu tutumu harpten sonra da bırakmasak iyi olur.”²¹⁶

Mehmet Saffet “*Yükseliş Mücadelemizde Edebiyatımız*” adlı yazısında (2. sayı, 1. s., 01.08.1933). Bugün edebiyatın modern seviyeye ulaşması için eskileri okunması gerektiğini, bunun için de klasiklerin ve özellikle Yunan klasiklerinin tercüme edilmesini belirtiyor.

Cevdet Kudret “*Roman Deyince*” adlı yazısında bir romanın roman olması için eleştirmenlerin bazı kuralları şart koyduğunu söyler: birincisi kişilerdir, ikincisi “bir takım olaylar”, üçüncüsü romancının “tarafsız” olması. Cevdet Kudret bu kuralların her zaman doğru olmadığını iddia eder ve bunlara uyan ve uymayan ünlü eserlerden örnekler verir.²¹⁷

Bir başka yazıda yenileşme dönemi Türk edebiyatının nasıl olması gerektiği tartışılır. Burada dikkate alınan en önemli görüş Türkiye Cumhuriyetinin ilkeleridir. Sosyal ve kültürel alanda yapılan devrimler edebî anlayışın biçimlenmesinde etkili olur. Bu yazı Kâzım Nami’ye aittir.

Kâzım Nami “*İnkılâp Edebiyatı*” adlı yazısına şöyle başlar:

“Edebiyat teknik itibariyle mi, yoksa ruh itibariyle mi inkılâbı ifade edecek? Edebiyatımız bugüne kadar tekniğinde olsun, ruhunda olsun, yürüdüğümüz inkılâp yoluna yabancı kalmış gibidir.”

²¹⁶ 202. sayı, 10. s., 01.12.1941.

²¹⁷ 520. sayı, 1. s.

Ona göre gerçek edebiyatımız millî değerlerimizden beslenendir:

“Mey ve mahbub edebiyatını, Avrupai yeniliklerin edebiyatını, taklitçi milliyet edebiyatını ben Türkün asıl edebiyatı saymıyorum. Türk edebiyatı, folklor edebiyatına, bu canlı köke aşılacak bir inkılâp ruhiyle, yaşayan, yürüyen, koşan, uçan bir edebiyat olacaktır.”²¹⁸

Burada ele almak istediğimiz bir başka konu Varlık’ta gördüğümüz İkinci yeni tartışmalarıdır. Varlık Yaşar Nabi Nayır’ın kişisel tutumundan dolayı İkinci Yeni şiirine sayfalarında fala yer vermez. “Anlamsız” olarak nitelendirilen bu tür şiirlere Yaşar Nabi mesafeli bakmıştır. 1958 yılında yazmış olduğu “Gerçek Öncülük” adlı yazısında bunu açıkça belirtmiştir. Burada son zamanlarda genç şairler arasında ortaya çıkan “anlamsızlığı” eleştirmektedir. Batıda ortaya çıkan bu akım gençlerce yanlış anlaşılmıştır ona göre. Çünkü bir asırdır Fransız şiirinde görülen bu tür eğilimlerde şair her ne kadar farklı ve yeni yollar denese de sanattan uzaklaşmamış ve anlamsızlıkta çok ileri gitmemiştir. İleri gidenler dahi daha sonra bundan vaz geçmişlerdir. Varlık olarak yeniliğe her zaman açık olduklarını söyleyen Yaşar Nabi bunu bir yenilik olarak görmemektedir. Ona göre Orhan Veli’den beri henüz yeni bir akım doğmamıştır. Bu “anlamsızlık” eğilimini kuru gürültü olarak tanımlar ve şunları söyler: “Sanat alanında kuru gürültüler bir saman alevi kadar çabuk sönüp gider, ona bel bağlayanlar da çok zaman yaya kalırlar. Gerçekten kalıcı olan eserdir. Onu verebilen de zaten gürültünün her çeşidine kulaklarını tıkamış, işine koyulmuştur. Bize sanatçının bu çeşidi lazım.”²¹⁹

Yaşar Nabi yayıncı kimliğiyle yeniliklere açık olmuş ancak edebî eserler söz konusu olduğunda “sanat”tan yana bir tavır almıştır. Bunu henüz 1934 yılında yazdığı “Cemiyetçi Edebiyat ve Şiir”²²⁰ adlı yazısında görmekteyiz. O her ne kadar sanatçıyı topluma karşı “mesul” ve toplumun içinde biri olarak görmüşse de edebiyat söz konusu olduğunda sanatın önüne hiçbir şey geçmemelidir ona göre. Bu yazıyı Romain Rolland’ın toplumcu edebiyat üzerine Sovyet yazarlarına gönderdiği bir

²¹⁸ Varlık, 15.07.1933, 1. sayı, 3. s.

²¹⁹ “Gerçek Öncülük”, 1 Ağustos 1958, 2. s.

²²⁰ 28. sayı, 1 eylül 1934, 10. s.

mektup üzerine yazmıştır. Toplumcu edebiyat üzerine kendi düşüncelerini belirtmiş ve toplumla sanatkârın güçlü bir şekilde birbirine bağlı olduğunu vurgulamıştır. Sovyet yazarlarının “tekâmüle ve inkılâba” karışmalarını onaylar. Fakat ona göre sanatı bu “biricik rol” içine “hapsetmek” “yeni nizamın istikbâli için müfrit ve hattâ zararlı olur.” Kendisi her ne kadar sanatçıların topluma hizmet etmelerini savunsa da “şiire saf düşünce ve geniş zihin tahayyülleri serbest sahalarını bırakmalıdır.” Ona göre topluma ve onun geleceğine hizmet etmek için sanatı kendi unsurlarıyla ifade etmek gerekir. Son paragraflarda dostlarına seslenen Yaşar Nabi bu hususta şöyle söyler: “Saf ilim gibi saf şiiri teşvik ediniz! Güzellik ve hakikat sahasında san’at ve ilmin kazandığı her şey kurduğunuz yeni dünya için tohum ambarı olacaktır.” Böyle düşünen Yaşar Nabi için İkinci yeni şiiri elbette biraz yavan olacaktır. Çünkü o bildik söz sanatlarına ve kolay anlaşılır söz oyunlarına aşina olan bir nesilden gelmektedir. Nitekim “Gerçek Öncülük” yazısında da görüleceği üzere İkinci Yeni şiirine karşı sert bir tutumu yoktur. O sanki bu şiire biraz zaman verme ihtiyacını duyar.

Öte taraftan bu tartışmalar Varlık’ta 1957-1960 yıllarında hararetle ele alınmış, hem İkinci Yeni’yi savunan hem de yeren yazılara aynı özenle yer verilmişti. Öyle ki Oktay Rıfat’ı ve İlhan Berk’in yazılarını da burada görmekteyiz. Bu yazılardan bazıları farklı yayınlarda çıkmış olmasına rağmen bu tutumuyla Yaşar Nabi tartışmaların “tarafsızca”, yani her iki görüşe de yer verecek şekilde olmasına zemin hazırlamıştır. Bu Yaşar Nabi’nin her ne kadar bu şiiri “anamlı” bulmuyor olsa da ona bir şans verdiğini gösterir.

Bunlardan ilki 1957 yılında yapılmış münakaşalardır. Bunlar Sabahattin Teoman-Suut Kemal Yetkin-Oktay Rıfat arasında geçmiştir. İlk Sabahattin Teoman’ın “Sokaklı Perçem”²²¹ adlı yazısı yayınlanır Varlık’ta. Teoman günün kolay ün salan şairlerini bön koca ile kurnaz karısı hikâyesine benzeterek başlar yazısına. Buna göre kadın güzel olmadığı halde sokakta kocası ile yürürken geçen erkeklere dilini çıkarırmış. Bunun üzerine karısına bakan erkeklerin karısını beğendiğini sanan koca bununla avunup karısının güzel olduğunu düşünürmüş.

²²¹ 450. sayı, 15 Mart 1957, 10-11. s.

Bugünün şairleri de şiirlerini eleştirenlere böyle “dil çıkarmakta”, şaire fazla laf söylenmemekte, böylece okuyucu da avunmaktadır. Şiirde Orhan Veli’nin yaptığı yenilik esasında neredeyse yarım asırdır batı edebiyatında olan fakat bizde yeni görülen bir şeydir. Oysa Oktay Rıfat’ın “Perçemli Sokak”ı bunlardan uzaktır. Şiirde anlamın boşaltılması, şiirin anlamsızlaştırılması şiir olmamalıdır ona göre. Oktay Rıfat bu kitabıyla Orhan Veli ile beraber alay ettikleri “şairanelik”e bizzat kendisi düşmüştür. Oktay Rıfat’ın bir “çığır açıcı” olamayacağını, bu kadar övgüyü hak etmediğini bildirerek sözlerini bitirir. Bunun üzerine Oktay Rıfat’ın Yeditepe’de yazdığı yazıya da yeniden Varlık sayfalarında yer verir.²²²

Arkasından Suut Kemal Yetkin de bu görüşleri destekleyen bir yazı kaleme alır. “Perçemli Sokak mı? Sokaklı Perçem mi?”²²³ yazısında o da kitaptaki şiirleri anlaşılması zor bularak eleştirir. Toplum meselelerinden uzak olmadığını söyleyen bir şairin bunu yapmasını kendini fildişi kuleye kapatmak olarak görmektedir. Gerçeküstü olarak tanımladığı bu şiirin Fransa’da bile modasının geçtiğini söyler. Oktay Rıfat’ın bu tarzını bir deneme olarak, “bir de şunu deneyeyim” şeklinde uyguladığını düşünür. Fakat bu haklı olarak eleştirilere maruz kalacaktır. Nitekim Sabahattin Teoman’ın yazısını haklı ve yerinde bulur. 23.03.1957-28.03.1957 tarihli Ataç söyleşisine değinen yazar Oktay Rıfat’ı gerçeküstücü olarak tanımlaması ve onun şiirlerini takdir etmesinden dolayı Ataç’ı da eleştirir.

Oktay Rıfat’ın “Perçemli Sokak” adlı yazısını bu defa Yaşar Nabi Varlık’ta yayınlır.²²⁴ Sabahattin Teoman’ın ve Suut Kemal Yetkin’in söylediklerine karşılık verir. Bilhassa “gerçeküstücü” terimiyle ilgili olarak söylendiğinin aksine Fransa’da bu akımın hâlâ rağbet gördüğünü belirtir. S. K. Yetkin’in sözlerine karşılık olarak da toplum davalarından vaz geçmediğini ancak her kitabının da toplum üzerine olmasına gerek olmadığını söyler: “Ben hiçbir zaman şair denen adam, yalnız toplum davalarını ele alır, sevdıydı, ölümdü, yolculuktu, anıydı, bunların tümüne boş verir demedim. Deseydim, sevda şiiri, anı şiiri, yolculuk şiiri yazmazdım. Şair yaşayan bir varlık olduğu için, toplum içinde de yaşadığı için, saadetimiz, bugünümüz, yarınımız

²²² “İyi Anlatamamışım”, 453. sayı, 1 Mayıs 1957, 6. s.

²²³ 454. sayı, 15 Mayıs 57, 5. s.

²²⁴ 456. sayı, 15 Haziran 1957, 7. s.

topluma bağılı olduğu için toplumu düzetmeye çalışanların safında, toplumun düzensizliğinden fayda umanlara karşı savaşı dedim. Bu dediklerimin birinden caymış değilim. “Perçemli Sokak”ta bunlara uymayan ne var? Bu kitapta toplum davaları ele alınmamış. İyi ama bir şair her kitabında mutlaka toplumla ilgili konuları ele alır diye bir kural yok ortada.” Şiirlerinin gerçeküstü olduğu iddialarını da kabul etmez ve onları tamamen gerçek, hayatın olduğu gibi görüntüleri olarak kabul eder. Ayrıca sanıldığı gibi değişmediğini, yıllar önce neyse yine öyle olduğunu savunur.

Bütün bu tartışmalara en güzel cevap Memet Fuat’tan gelmiştir. M. Fuat, “Yeni Şiiri Anlamak”²²⁵ adlı yazısında son zamanlardaki İkinci Yeni tartışmalarına toparlayıcı ve yanlış anlaşılmalrı düzelten bir açıklık getirir. Giriş paragrafı bu yazının ana fikrini bize verir: “Bugün memleketimizde yeni bir şiir akımı var. “Anlamsız Şiir” diye adlandırılan bu akım, “İkinci Yeniler”in yanı sıra, onlara katamıyacağımız birkaç ünlü şairi de içine alıyor. Bu akımı görmemezlikten gelmek, dudak büküp geçmek bence çok yanlış bir iş. Küçümsemek, karşı durmak bir yana, beğenmiyorum demek için bile önce o akım üzerine düşünmüş anlamıya çalışmış, ne gibi gerçeklerin sonucu olduğunu araştırmış olmalı insan. Böyle bir çaba göstermeden, ileri geri konuşmak hem boşunadır, hem de kim bilir belki tadına varabileceği bir takım güzelliklerden kendini yoksun kılmaktır.” Yazının devamında Oktay Rıfat’ın ve Turgut Uyarın kendisine hitaben yazdıklarını ele alır ve yanlış anlaşıldığını belirtir. Kendisi İkinci Yeni’ye kaşı değildir sadece onu “anlamaya” çalışmaktadır. Bu güncel tartışmalara cevap veren Memet Fuat sonrasında İkinci Yeni şiirlerinden örneklerle daha eski dönemden şairlerin şiirlerinden örnekler vererek bu şiiri anlamsız bulmadığını ve bu tür denemelerin geçmişte de yapılmış olduğunu ileri sürer.

1960 yılında tartışmalar yeniden canlanır. Bu defa ilk olarak Sami Çelenk’in yazılarını görmekteyiz. “Bir dava Üstüne İki ayrı Görüş; Soyut Şiir Üstüne”²²⁶ başlıklı yazısında soyut şiirin dili bozduğu ve anlamsızlık üzerine olduğunu iddia ediyor.

²²⁵ 494. sayı, 15.01.1959, 8. s.

²²⁶ 520. sayı, 15 Şubat 1960, 8. s.

İlhan Berk'in yazısı da aynı sayıda yayınlanır. "Bir Dava Üstüne İki Ayrı Görüş; Anlam"²²⁷ yazısına göre anlam düz yazıdadır, "öykü", "betimleme" ve "toplumsal öğüt" düz yazının işidir, şiirin değil. Yeni şiirde aslolan uyandırdığı duygulardır. Anlamı biçimin de buyruğunda bir öge olarak tanımlar. Sözlerini desteklemek için ünlü Fransız şairlerden alıntılar yapar.

Melih Erçin de "Anlamsızlık Tartışması"²²⁸ adlı yazısıyla tartışmaya dâhil olur. Çelenk'in iddia ettiğinin tersine bu şiirlerde "anlam" bulunduğunu söyler. İkinci yeni şiirlerden örnekler vererek onların güzelliğini ve sadeliğini göstermeye çalışır.

S. Çelenk "Anlamsızlığa Birinci Cevap"²²⁹ adlı yazıyla bunlara karşılık verir. İlhan Berk'i anlamla fikri karıştırmakla suçlar. Önceki görüşlerini tekrarlayarak dil üzerinde ısrarla durur. Anlamsızlık demek dili bozmak demek değildir ona göre.²³⁰

Tespit ettiğimiz diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
15. sayı	15.02.1934	Sabahattin Rahmi, "Öz Şiir Meselesi", 8. s.
31. sayı	15.10.1934	Nahit Sırrı, "Roman ve Hikâyenin Menbaları", 6. s.
123. sayı	15.08.1938	Rüştü Şardağ, "Romantizm Realizm Meselesi", 3. s.
137. sayı	15.03.1939	Sabri Esat Siyavuşgil, "Karagöz Oyunları ve Osmanlı Cemiyeti", 6. s.
141. sayı	15.05.1939	Hüseyin Namık Orkun, "Terim Nasıl Yapılır", 18. s.
154. sayı	01.12.1939	Orhan Veli, "Garip", 10. s.
		Rüştü Şardağ, "Edebiyatımızda Vatan Duygusu", 7. s.
157. sayı	15.01.1940	Orhan Veli, "Taklit", 5. s.
159. sayı	15.02.1940	Rüştü Şardağ, "Edebiyatımızda Vatan Duygusu", 9. s.
160. sayı	01.03.1940	Rüştü Şardağ, "Edebiyatımızda Vatan Duygusu VI",

²²⁷ 520. sayı, 15 Şubat 1960, 9. s.

²²⁸ 522. sayı, 15 Mart 1960, 10.s.

²²⁹ 524. sayı, 15 Nisan 1960, 6. s.

²³⁰ Her ne kadar Varlık dergisi İkinci Yeni'den yana görünmüyor gibi görünse de bu şairle yapılan mülâkatları sayfalarında yayınlamıştır. Bunlardan tespit edebildiklerimiz şöyledir: 540. sayıda (1960) Edip Cansever'le bir mülâkat, 8. s.. 571. sayıda (1 Nisan 1962, 8. s.) İlhan Berk'le bir mülâkat. 827. sayıda (Ağustos 1976) Cemal Süreya ile mülâkat.

		10. s.
163. sayı	15.04.1940	Rüştü Şardağ, “Edebiyatımızda Vatan Duygusu VII”, 15. s.
164. sayı	01.05.1940	Rüştü Şardağ, “Edebiyatımızda Vatan Duygusu VIII”, 15. s.
165. sayı	15.05.1940	Rüştü Şardağ, “Edebiyatımızda Vatan Duygusu IX”, 12. s.
213. sayı	15.05.1942	Mehmet Kaplan, “Meçhul Bir Peygamber”, 14. s.
276-277. sayı	1-15.01.1945	Ferit Develioğlu, “Tenkitçilikte İnsafı Davranalım”, 10. s.
318. sayı	01.01.1947	Oktay Rifat, “Şiirde Mânâ”, 9. s.
370. sayı	15.04.1951	Orhan Veli, “Şiirde Mânâ”, 6. s.
		Sabri Esat Siyavuşgil, “Hikâyecilerimizde Olmayan Şeyler”, 4. s.
381. sayı	01.04.1952	Cahit Tanyol, “Sanatta Fayda”, 3. s.
383. sayı	01.05.1952	Sabahattin Eyüboğlu, “Halk Şiiri ve Aşık Veysel”, 2. s.
400. sayı	01.12.1953	Hikmet Dizdaroğlu, “Edebiyatta Tesir Meselesi”, 5. s.
402. sayı	01.01.1954	Hikmet Dizdaroğlu, “Yedi Meşale Hareketi”, 4. s.
447. sayı	01.02.1957	Suut Kemal Yetkin, “Roman Üzerine”, 2. s.
450. sayı	15.03.1957	Sabahattin Teoman, “Sokaklı Perçem”, 10. s.
454. sayı	15.05.1957	Suut Kemal Yetkin, “Perçemli Sokak mı ? Perçem mi ?”, 5. s.
490. sayı	15.11.1958	Suut Kemal Yetkin, “Bir Şair Öldü”, 1. s.
494. sayı	15.01.1959	Memet Fuat, “Yeni Şiiri Anlamak”, 8. s.
495. sayı	01.02.1959	Memet Fuat, “Yanlıssız Yazmak”, 3. s.
499. sayı	01.04.1959	Memet Fuat, “Duygularla Gelen”, 2. s.
500. sayı	15.04.1959	Memet Fuat, “Şair-Şiir-Okuyucu, Memet Fuat”, 1. s.
503. sayı	01.06.1959	Memet Fuat, “Garip”, 4. s.
568. sayı	15.02.1967	Ahmet Hamdi Tanpınar, “Şehir”, 2. s.
		Ahmet Hamdi Tanpınar, “Adalet Cimcoz’a

		Mektuplar”, 3. s.
616. sayı	15.02.1964	Ahmet Hamdi Tanpınar, “Tanpınar’ın Mektupları (A. K. Tecer’e)”, 6. s.
753. sayı	01.06.1970	Hilmi Yavuz, “Romanda Türk İnsanı Sorunu”, 3. s.
762. sayı	01.03.1971	Hilmi Yavuz, “31 Mart Olayı”, 9. s.
794. sayı	01.11.1973	Muzaffer Uyguner, “Elli Yılın Türk Edebiyatına Bakmak”, 13. s.
802. sayı	01.07.1974	Muzaffer Uyguner, “Türk Edebiyat Tarihinin Kaynakları”, 4. s.
828. sayı	01.09.1976	Muzaffer Uyguner, “Klasik Divan Şiirimiz”, 11. s.
835. sayı	01.04.1977	Adnan Binyazar, “Romanımızın Sorunları”, 5. s.
838. sayı	01.07.1977	Rüştü Şardağ, “Ecevit’in Şiirleri, Şiir Anlayışı”, 13. s.
858. sayı	01.01.1979	Samim Kocagöz, “Yüzüncü Yılında Halka Dönük Türk Romanı”, 3. s.

Tablo 41

3.6.1.8. Tiyatro

Cumhuriyet döneminde Atatürk’ün emriyle bir Devlet Konservatuvarı (Ankara, 1936) kurulması, Darülbeydiinin İstanbul Şehir Tiyatrolarına (1934) dönüştürülmesi, Halk Evlerinin ve sanatçıların önemli çabaları ile gelişme göstermiştir. Bu sayede yeni oyuncular yetişmiş ve yeni oyunlar yazılmıştır. Tiyatronun devlet eliyle desteklenmesi gelişimine yol açmıştır.

Bizde batılı anlamda çok eski olmayan tiyatronun başlarda pek çok eksikleri ve sıkıntıları olmuştur. Cumhuriyet döneminde tiyatronun en büyük sıkıntısı ekonomik desteğin azlığı ve salonların yeterli olmamasıdır. Tüm bunların *Varlık* sayfalarında dile getirildiğini görürüz.

Varlık tiyatro bahsine ilk sayılardan itibaren çok önem vermiştir. Hem tiyatro eserleri hem de eserler üzerine yazılar hem de tiyatronun sorunları *Varlık* sayfalarında ele alınmıştır. Burada belli başlı yazıları ele aldık. Tiyatroyla ilgili

yazıların yanı sıra Varlık'ın son sayfalarında verilen ilanlar ve küçük haberlerle de tiyatro güncel olarak yerini bulur. Öyle ki bu küçük yazılarda bir oyun eleştirilebilmekte, sahne sıkıntısı dile getirilmekte ya da oynanacak bir oyun övgüyle tanıtılabilmektedir.

Nitekim henüz ilk sayının son sayfasında böyle bir habere yer verilir. Yazının sahibi Yaşar Nabi Nayır'dır. Arka sayfada verilen haberlerden biri de Ankara'da kurulan Temsil Akademisi'yle ilgilidir. Bu kısacık yazı bie Varlık'ın tiyatroya verdiği ehemmiyeti gösterir:

“Rejimin diğer sanat şubeleri gibi bugün tiyatro ve sinemaya gösterdiği alaka pek yerindedir. Halk terbiyesine çok ehemmiyet vermesi lazım gelen milletlerden biriyiz ve halk terbiyesi hususunda tiyatro ve sinemanın büyük rolü herkesçe malumdur. Milli Temsil Akademisi yarınki Türk tiyatrosunun temel taşı olmya namzettir.”²³¹

Bir başka yazısı olan “*Tiyatromuz Kurulurken*” (84. sayı 1. s., 01.01.1937) de Yaşar Nabi, 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'nın kurulması üzerine “devlet tiyatrosuna temel vazifesini görececek bir mektebin kurulmuş olmasından” sevinç duyduklarını belirtir. Nicedir beklenen ve istenen bir hayal gerçek olmuştur.

Yaşar Nabi Türk tiyatrosunun gelişimi ile topluma kültürel ve eğitim anlamından büyük bir katkı olacağını düşünmektedir.

“Kendisinde, memlekete büyük bir sanatkâr kazandıracak istidadı sezen her genç için, bu davete icabet etmek bir yurt borcudur.”²³²

Cevdet Kudret Solok “*Türk Tiyatrosunun Devirlere Taksimi*” yazısında Türk tiyatrosunun tarihine ve gelişimine dair yazıların azlığından şikâyet eder ve üzerinde durulacak en iyi çalışmanın **Mustafa Nihat Özön**'ün “*Muasır Türk Edebiyatı Tarihi*” adlı eseri olduğunu belirtir. Mustafa Nihat Özön'ün yaptığı tasnifi alıntılar. Buna göre 1. Devir hazırlık devridir, 1860-1873, 2. Devir 1873-1888

²³¹ 15 Temmuz 1933.

²³² 84. sayı 1. s., 1 Ocak 1937.

yıllarını kapsar, 3. Devir 1908'den sonra ve bugünkü tiyatrodur. Bu devirlerin önemli temsilcilerini de Cevdet Kudret sıralar. Fakat bu sınıflamayı doğru bulmaz. Ona göre 1908'den öncesini tek bir tasnif olarak ele almalıdır. Çünkü başlangıç devri eserleri ile olgunluk devri eserleri arasında sanat değeri bakımından fark yoktur. Hatta ilk eserler üslûp ve dil bakımından daha iyi bile sayılır. Ona göre Türk tiyatrosunu taksim ederken şu noktalar göz önüne alınmalıdır: 1. Türkiye'de tiyatronun tanınması, 2. Türkçenin sahne dili olması ve Türk tiyatro edebiyatının doğması, 3. Türkçenin sahnede Türkler tarafından kullanılması ve Türk tiyatro edebiyatının gelişmesi.²³³

Sabri Esat Siyavuşgil'e göre, “*Tiyatro ve Seyirci*” adlı yazısında belirttiği üzere, “Tiyatro davalarının başında seyirci meseleleri gelmektedir”. Fakat bunun için de “tiyatro tenkidinin” olması ve seyircinin bunu dikkate alması gereklidir. “Münekkide itimat” edilmeyen yerlerde ise “tiyatro hayatı seyircilerin zevkine ve kültürüne göre” yol alır. Bunun için tiyatro eskiye, göreneğe saplanıp kalmamalı, yeniliğe açık olmalıdır. Nasıl ki bugün halk bir zamanların yeni ve öncü olan tiyatrosunu seviyorsa yeniliği de kabul edip sevecektir.²³⁴

Baha Dürder'in “*Bizde İlk Tiyatro Sözleşmesi*” yazısında yüzyıllık bir geçmişe kavuşan Türk tiyatrosunun problemleri ele alınıyor. Bunların başında oyuncuların hak ettikleri ücretleri alamadığı ve haklarını koruyan sözleşmelerin yokluğudur. Oysa yüz yıl önce Güllü Agop oyuncularını ile baştan bir sözleşme yapardı. Oyuncuların ücretlerini alacağı garantilenirdi ve devlet bunu desteklerdi. Yazının devamında ayrıntılı olarak bu sözleşmeden bahsedilmektedir.²³⁵

Konuyla ilgili diğer yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
3. sayı	15.08.1933	Mehmet Cemil, “Bu Hane Kiralıktır, Darülbedayi

²³³ 133. sayı, 25. s., 15.01.1939.

²³⁴ 367. sayı, 02.1951, 2. s.

²³⁵ 512. sayı, 15.10.1959, 6. s.

		Nereye Doğru Gidiyor”, 13. s.
6. sayı	01.10.1933	Mehmet Cemil , “O Hane Kiralıktır, Selami İzzet Beye Açık Mektup”, 10. s.
18. sayı	01.04.1934	Yaşar Nabi , “İstanbul Şehir Tiyatrosuna Dair”, 3. s.
163. sayı	15.04.1940	Lamia F. Kerman , “Tiyatro”, 12. s.
388. sayı	01.11.1952	Orhan Hançerlioğlu , “Türk Tiyatrosuna Doğru”, 7. s.
395. sayı	01.06.1953	Suat Taşer , “Dil ve Tiyatro”, 4. s.
430. sayı	15.05.1956	Haldun Taner , “Çehov’un Oyun Yazarlığı”, 10. s.
524. sayı	15.04.1960	Necati Cumalı , “Tiyatro Tekniği Üzerine”, 2. s.
538. sayı	15.11.1960	Cevdet Kudret , “Midas’ın Kulakları”, 10. s.
658. sayı	15.11.1965	Metin And , “Eski Beyoğlu Tiyatroları I”, 6. s.
659. sayı	01.12.1965	Metin And , “Eski Beyoğlu’nun Tiyatroları II”, 4. s.
673. sayı	01.07.1966	Muzaffer Uyguner , “Abdülhak Hamit ve Tarık Piyesi”, 11. s.
677. sayı	01.09.1966	Metin And , “Hüseyin Suat ve Tiyatro I”, 5. s.
678. sayı	15.09.1966	Metin And , “Hüseyin Suat ve Tiyatro II”, 4. s.
686. sayı	15.01.1967	Metin And , “Mehmet Rauf ve Tiyatro I”, 6. s.
688. sayı	15.02.1967	Metin And , “Mehmet Rauf ve Tiyatro II”, 6. s.
733. sayı	01.01.1969	Metin And , “Meşrutiyette Tiyatro Toplulukları”, 9. s.
742. sayı	01.07.1969	Meral Çelen , “İstanbul’da Tiyatro”, 9. s.

Tablo 42

3.6.2. Edebî Tartışmalar

Edebî münakaşaları birkaç ana başlık altında topladık. Bunlar hece aruz, öz Türkçe, tenkide dair, şiir üzerine, roman üzerine, edebiyat tarihi, eski-yeni ve çeşitli soruşturmalar olmak üzeredir. Bu tartışmaların bir kısmı karşılıklı olanlardır bir kısmı ise yazarın tartıştığı konular olmak üzeredir.

3.6.2.1. Hece-Aruz

Bu konudaki ilk münakaşayı 6. sayının 2. sayfasında görürüz. “**Aruz, Hece Meselesi**” başlığı altında çeşitli yazarların görüşleri kısa kısa verilmiştir. Bu yazarlar Yaşar Nabi, Cevdet Kudret, Halit Fahri, Behçet Kemal ve Necmettin Halil’dir.

Münakaşa Akşam gazetesinde hece ve aruzla ilgili görüşlerin belirtilmesiyle başlar.²³⁶Hikmet Feridun ve Cenap Şehabettin’le başlayan münakaşaya Nurullah Ataç ve Yaşar Nabi de katılır. Burada Cenap Şehabettin hece aleyhinde fikirler öne sürer. Hatta hece vezniyle ilgili olarak “parmak hesabı dünyanın en kötü, en biçimsiz ölçüsü” diye tarizde bulunur.²³⁷

Yaşar Nabi buna sessiz kalamaz ve *Varlık*’ta bu devam eder. Bu yazıda Yaşar Nabi söze şöyle başlar:

“Cenap Şehabettin Beyin Akşam’da intişar eden hece vezni aleyhindeki beyanatı matbuatta kuvvetli bir aksülâmel uyandırdı. Fakat bahis millî ve içtimâî bir mesele haline sokularak yalnız o bakımdan mütalâa edildi.”

Yaşar Nabi sözlerini “estetik”e getirerek devam ettirir ve bu münakaşayı sanat bakımından ele alır. Ona göre aruzdan heceye geçişmesinin sebebi “milliyet davası veya moda telâkki edildiği için” değildir. “Aruzdan heceye geçişin iki esaslı sebebi vardır”:

1. “Dil inkılâbı Fars ve Arap kelimeleriyle eski Osmanlıca aruz veznine ne kadar müsait idiyse ve bu veznin edebiyatımızda yerleşmesine ne kadar hizmet ettiyse, yabancı kelimelerden büyük bir tenkîsat yapmış olan yeni Türkçe de o kadar aruza aykırı ve onunla imtizaç edemez bir hâle gelmiştir.”
2. “Garp sanatına nüfuz ettikten sonra hakiki estetik kıymetin sun’i ahenk oyunlarından ziyade şairin kendi derûni âhengini mısralara verebilmesinde olduğu genç sanatkârların anlamış olmasıdır.”

²³⁶ Akşam, 5353, 4 Eylül 1933.

²³⁷ Hasan Kolcu, **Türk edebiyatında Hece-Aruz Tartışmaları**, 2. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 2007, s. 251.

Yaşar Nabi Yahya Kemal'in aruzu "bir latarna"ya benzetmesini ve kolunu çevirince kendi kendine çalmasını doğru bulur ve kendisi ise heceyi "piyanoya" aruzu "piyanola"ya benzetir:

"Gramofon çalgıcısı vaziyetine düşmek istemeyen sanatkâr, kendi iç âhengini duyurmak isteyen şair, hiç şüphesizdir ki buna en müsait olan hece veznini kendi vezni yapacak, ve muttarit bir âhenk makinesi olan aruza yüz çevirecekti."

Diğer yazarlar da cenap Şehabettin'e hitaben hecenin aleyhine görüşlerini bildirirler. Halit Fahri şöyle der: "hece vezni ile öz Türkçe yazılır, aruzla Osmanlıca... Aradaki farkı izaha lüzum yok!" Necmettin Halil'in şu sözleri de dikkat çeker: "Bugünün şiirinin neden hece vezniyle yazıldığını sormaya ihtiyaç yok. Denizdeki balığa "niçin denizde yaşıyorsun?" diye sorulur mu?"²³⁸

Hece-aruz münakaşaları *Varlık*'ta pek çok kez yapılmıştır. *Varlık*'ın bu konudaki fikri değişmez. O hep heceden yana olmuştur.

Tespit ettiğimiz diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
6. sayı	01.10.1933	Enis Behiç, "Aruz-Hece, Bir Eski Bahis", 4. s.
		Kâzım Nami, "Milli Vezin Her Bakımdan Aruza Faiktir", 3. s.
13. sayı	15.01.1934	Ömer Bedrettin, "Gene Vezin Meselesi", 8. s.
66. sayı	01.04.1936	Vasfi Mahir, "Vezin ve Kafiye", 4. s.

Tablo 43

3.6.2.2. Teorik Eleştiri

Burada bahsini ettiğimiz yazılar "tenkid"ın ve "münekkid"ın nasıl olması gerektiği üzerine olan tartışmalar ve denelerdir.

Yaşar Nabi "*Şöhrete, Tenkide ve Nurullah Ata Beye Dair*" adlı yazısı kendisinin 26. sayıda çıkan "*Şöhret Tufeylileri*" yazısına istinaden Nurullah Ataç'ın

²³⁸ Varlık, 6. sayı, 1 Ekim 1933, 2. s.

kendisini kast ettiğini sanarak cevap verdiği yazıya karşılıktır. Yaşar Nabi burada Nurullah Ataç'ı kast etmediğini, yanlış anlaşıldığını belirterek Nurullah Ataç'ın bu konularda “havadan nem” kapacak kadar da “müvesvis” olduğunu belirtir.²³⁹ *Varlık*'ın “hücum” etmek için “hücum” etmeyeceğini belirtir:

“İnandığı bir davaya istinat etmek şartile en şiddetli tenkitlere bile sayfalarında yer vermiş olan *Varlık*'ın hücum için hücumu prensip ittihaz etmemekle gençlikten uzaklaştığı fikrini kabul edemiyorum.”

Yaşar Nabi'nin “*Hakikî Münekkide Dair*” yazısında da yine benzer şekilde Nurullah Ataç'a bir eleştiri vardır. Nurullah Ataç Yaşar Nabi'nin yazılarından yola çıkarak Yaşar Nabi'nin bizde münekkid olmadığını düşündüğünü söyler. Buna göre de Yaşar Nabi'nin sadece kendisini münekkid olarak gördüğünü iddia eder. Hâlbuki Yaşar Nabi'nin eserlerine şöyle bir bakılırsa asıl tenkide ihtiyacı olan kendisidir. Yaşar Nabi de Nurullah Ataç'ın bu görüşlerine karşı çıkar. Nurullah Ataç'ın hakiki bir “münekkid” olduğunu fakat kendisini yanlış anladığı söyler. Üstelik yaptığı eleştirilerde de haklı değildir. Söyledikleri Yaşar Nabi'nin kitaplarını tam olarak okumadığını gösterir. Bunları da yanlış anlamıştır.²⁴⁰

Nurullah Ataç-Yaşar Nabi, “*Tenkid Meselesi Üzerine Bir Münakaşa, Münekkidsizlik, Tenkid Meselesi, Daima Tenkid*”: Bu münakaşa 116. Sayıda yeniden görülür. Burada Nurullah Ataç'ın ve Yaşar Nabi'nin **Ulus** ve **Haber** gazetelerinde birbirlerine ithafen yazdıkları tenkitler bir araya getirilmiştir. Bunlar 31 Mart 1938 tarihli *Ulus*, 5 Nisan 1938 tarihli *Haber*, 7 Nisan 1938 tarihli *Ulus*, 9 Nisan 1938 tarihli *Haber*, 12 Nisan 1938 tarihli *Ulus* gazeteleri ile *Varlık*'ın bu sayısında Yaşar Nabi'nin verdiği cevaptan oluşur.²⁴¹

3.6.2.3. Şiir

²³⁹ *Varlık*, 28. sayı, 01.09.1934, 5. s

²⁴⁰ *Varlık*, 97. sayı, 15.07.1937, 2. s.

²⁴¹ *Varlık*, 116. sayı, 1 Mayıs 1938, 9-11 s.

Hâmit Macit Selekler'in “*Şiir Ölüyor mu, Bir Ulusun Edebi Anketi Münasebetile*”²⁴² adlı yazısı Ulus gazetesinin edebi anketi üzerine yazılmıştır. Yazar burada şiirin eski sihrini kaybettiğini söyler.

Vasfi Mahir, “*Vezin ve Kafiye*”²⁴³ yazısında bir yazarın “Şiiri niçin vezinli ve kafiyeyle yazarlar, hâlâ anlıyamadım “ demesi üzerine kendi düşüncelerini belirtiyor. Kendisi de vezni ve kafiye gereksiz buluyor ve hatta “dili bozduğunu, cümleleri alt üst ettiğini” söylüyor. Eski şiirimizden örnekler veriyor. Hece veznini kullanan şairlerin de “kuru ve soğuk” bir şiir kurduklarını, “heceyi aruza yaklaştırdıklarını” ifade ediyor. Ona göre şiir “tabii” olmalı. Yeni şairlerde bunu görmek giderek mümkün olmaktadır.

Yaşar Nabi “*Cemiyetçi Edebiyat ve Şiir*”²⁴⁴ adlı yazısında Fransız yazar Romain Rolland'ın Sovyet muharrirlerine hitaben göndermiş olduğu “sosyalist realizm” hakkında bir mektuba binaen düşüncelerini bildiriyor. Bunu takdir ediyor fakat tek başına yeterli bulmuyor, hatta zararlı buluyor. Geçmişteki en büyük ediplere bakıldığında milli değerlere sahip çıkanlar ve estetiğe önem verenlerdir.

3.6.2.4. Roman

“*Bugünkü Edebiyatımız Romansız mıdır?*”²⁴⁵ adlı başlık altında Yıldırım Keskin-Yaşar Nabi arasındaki bir münakaşa söz konusudur.

Yaşar Nabi *Varlık*'ın 386. sayısının “Okuyucularla Başbaşa” sütununda “bugünkü edebiyatımızın romansız” olduğunu iddia eder. “Yazarlarımız bollaştığında” bunun da telafi olacağını söyler. Yıldırım Keskin bir sonraki sayıda Yaşar Nabi'nin bu iddiasına itiraz etmiştir. Ona göre iyi romanların çıkması yazarların bollaşmasıyla olmaz. Bunun için dünya edebiyatlarından örnekler verir. Romanın çok yaygın olmadığı doğu ve Asya ülkelerinde bile çok iyi romancılar çıkmaktadır. Çok romancı var sandığımız Fransa'da bile senede birkaç roman çıkmaktadır. Bizde de durum aşağı yukarı böyledir.

²⁴² 110. sayı, 01.02.1938, 2. s.

²⁴³ 66. sayı, 1 Nisan 1936, 4. s.

²⁴⁴ 28. sayı, 01.09.1934, 10. s.

²⁴⁵ 387. sayı, 01.10.1952, 14. s.

Hemen altında Yaşar Nabi'nin Yıldırım Keskin'e cevabı yer alır. Yaşar Nabi sanat değeri olan romanları kast ettiğini söyler. Zaten onlar da Varlık yayınları arasından çıkmıştır. Onun asıl söylemek istediği yazarlarımızda şiir ve hikâye yazma hevesi kadar roman yazma hevesi olmadığıdır.

3.6.2.5. Edebiyat Tarihi

Nahid Sırrı'nın “*Edebiyat Tarihi Özü*” adlı yazısı Saadettin Nüzhet'in lise edebiyat tarihi kitabına bir eleştirisidir. Bilgi ve değerlendirme yanlışlarına dikkati çeker.²⁴⁶

Vasfi Mahir Kocatürk “*Türk Edebiyatı Nasıl Tasnif Edilmelidir?*” adlı yazısında Türk edebiyatının nasıl tasnif edilebileceğini tartışır. Burada İslamiyet'ten önceki, İslamiyet'ten sonra ve yeni dönem olmak üzere üçlü bir tasnif önerisi vardır. Bugünkü edebiyatı da “1. Gittikçe tekâmül edip Osmanlı edebiyatına doğru yükselen halk edebiyatı, 2. Gittikçe millileşip halka doğru inen Osmanlı edebiyatı, 3. Garp tesiri.”²⁴⁷

3.6.2.6. Dil

Bu tartışmalar alfabe değişimi ve öz Türkçe kullanımı üzerine yapılanlardır. Çeşitli fikirler öne sürülür. Genel kanı halkın anlayacağı, kullanışta olan dilden uzaklaşmamaktır.

Öz Türkçe tezi *Varlık*'ın esasında en başından beri savunduğu bir görüştür. Henüz çıkmaya başladığı yıllarda Öz Türkçe cereyanı mevcut idi ve bizzat devlet tarafından teşvik ediliyordu. Nitekim Yaşar Nabi tarafından bu husus pek çok kez dile getirilmiştir. Bunu makaleleri ele alırken daha ayrıntılı anlattık.

Hasan Ali Yücel “*Öz Türkçe Nedir*” adlı yazısını hâlâ aruzu savunanlara karşı yazmıştır.

²⁴⁶ 43. sayı, 15.04.1935, 7. s.

²⁴⁷ 2. sayı, 01.08.1933, 2. s.

“Öz Türkçe Türk beynindeki kımıldama sesidir. Dil değişimi; deniz, toprak, dağ, ağaç gibi atam eli değmemiş varlıklardan en yeni kurumlara, en ileri yapılara kadar bütün acuna Türk ulusunun gözünü, gönlünü açmaktır.

Öz Türkçeyi varsın üç beş kişi anlamasın, anlamak istemesin. Biz milyonluk ulusla, budunla konuşmak, onunla anlaşmak istiyoruz.”²⁴⁸

İbrahim Necmi “*Karşılık Ararken, İki Yoldan Hangisine Gitmeli?*” yazısında yeni Türkçe kelimeler yapılırken halkın anlayabileceği ve mümkünse “kullanılır dilden alınmış sözlerle yazıların anlaşılır ve sevilir kılıklara sokulması”nı önerir. Ona göre halkın yüzde doksanı zaten okuma yazma bile bilmemektedir kaldı ki yeni üretilmiş kelimeleri anlayabilsinler.²⁴⁹

Diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
35. sayı	15.12.1934	Or. Pr. Leo Spitzer, “Türkçeyi Öğrenirken”, 3. s.
37. sayı	15.01.1935	Sadri Ertem, “Dil Değişmesi Bir Oluştur”, 7. s.

Tablo 44

3.6.2.7. Çeviri ve Batı Edebiyatı

Batı edebiyatından çeviriler üzerine bazı münakaşalar görmekteyiz. İlkini başlatan “*William Shakespeare Hakkında*”²⁵⁰ yazısıyla **Behçet Kemal** olmuştur. Burada yazar Shakespeare’in bilhassa bizim yazarlarca bu kadar beğenilmesinin yersiz olduğu üzerinde durur. Shakespeare’in adi bir halk şairi olduğunu iddia eder. Romeo ve Juliette’ten bir parça örnek verir ve bu tür parçaların bizim mizah mecmualarında her gün görülebileceğini söyler. İzleyen sayılarda Cevdet Kudret, Adile Maksudi ve Sabahattin Ali Behçet Kemal’in bu iddialarına karşılık vermişlerdir:

²⁴⁸ 35. sayı, 15.12.1934, 2. s.

²⁴⁹ 1. sayı, 15.07.1933, 9. s.

²⁵⁰ 28. sayı, 01.09.1934, 10. s

Cevdet Kudret, “*William Shakespeare Hakkında, Behçet Kemal Beye Mektup*” (29. sayı, 7. s., 15.09.1934).

Behçet Kemal Çağlar, “*Varlık’ın Bir Nüshası*” (33. sayı, 9. s., 15.11.1934).

Adile Maksudi, “*Shakespeare ve Biz, Behçet Kemal Beye*” (31. sayı, 10. s., 15.10.1934).

Sabahattin Ali “*Shakespeare Meselesi, Hakikî Shakespeare*” (32. Sayı, 8. s., 01.11.1934), “*Shakespeare Meselesi, Sahte Shakespeare’ler: Bacon*” (34. sayı, 8. s., 01.12.1934), “*Shakespeare Meselesi, Sahte Shakespeare’ler: Eduard de Vere*” (37. sayı, 8. s., 15.01.1935).

Çeviriye dair başka bir münakaşa da **Nurettin Artam** tarafından yazılan “*Tercüme ve Tercümelere Dair*”²⁵¹ adlı yazıdır.

3.6.2.8. Diğer Tartışmalar ve Soruşturmalar

Bunların dışında *Varlık*’ın açtığı çeşitli soruşturmalar ve yapılan münakaşalar vardır.

Ömer Bedrettin “*Garip İntibalar- Hüseyin Cahit Beye Cevap*” adlı yazısında (24. sayı, 7. s., 01.07.1934) Hüseyin Cahit’in tenkit mahiyetindeki yazılarını eleştirir. Hüseyin Cahit *Fikir Hareketleri*’nin dördüncü sayısından itibaren “yeni nesil hakkında edebî intihalar” yazmaktadır. Ömer Bedrettin de bu yeni nesildendir ve Hüseyin Cahit onu da beğenmemektedir. Hüseyin Cahit “Deniz Sarhoşları”nın kusurları için “uzun bir makale tahsis” etmiştir. Ömer Bedrettin de Hüseyin Cahit’in yazısını eleştireceğini söyler yazının başında. Hüseyin Cahit yazılarında bir münekkit olmadığını söyler ancak Ömer Bedrettin kendisini iyi niyetli bulmaz. Madem münekkit değilsiniz neden eleştiri yazıları yazıyorsunuz diye sorar. “yavan

²⁵¹ 89. sayı, 15.03.1937, 3. s.

intihalarınıza kimin ihtiyacı var” der. Yazının devamında sadece kendi eserleri için değil dönemin diğer sanatçılarının eserleri için söylediklerini de eleştirir.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile yapılan “*Hüseyin Cahit Beyin Tenkitleri, Yakup Kadri Beyle Bir Konuşma*” (34. sayı, 7. s., 01.12.1934) başlığıyla yayınlanan konuşmada Hüseyin Cahit’in kendisi için yaptığı eleştirilere cevap verir. Hüseyin Cahit Fikir Hareketleri’ndeki köşesinde Yakup Kadri için de eleştirilerini yazmıştır. Yakup Kadri bu sırada Tiran elçiliğinde çalışmaktadır. Kendisine bunlara ne cevap vereceği sorulduğunda bunlara gülerek cevap verir. Daha önce yazdıklarına bakarak bundan sonra yazacaklarını merak etmediğini söyler. Çünkü her eseri hakkında aynı şeyleri söylemektedir. Ona göre “Hüseyin Cahit Beyin bu makaleleri her türlü sentezden mahrumdur ve tıpkı Muallim Naci devrinin tenkitleri gibi bir takım retorik ve mantık teferruatı üzerinde durmaktadır.”

Hüseyin Cahit’in tenkitlerine dünya edebiyatından örneklerle cevap verir ve “Hüseyin Cahit Beyin garip bir tasallut hareketi olarak bulduğu bu hususiyetler Avrupa müellif ve edipleri arasında âdeta dilin, ifadenin esaslı unsurları haline girmiştir. Hüseyin Cahit Bey, görüyor ki uzun zaman edebiyatın dışında kalmış, bunun içindir ki her eli kalem tutanda bir gündelik gazete muharririnin zabıta vak’aları üslûbunu arıyor.” Devamında *Yaban*’la ilgili tenkitlerine değinir. Bunlara cevap verdikten sonra Hüseyin Cahit’in *Yaban*’daki köylü tiplerinden Büyük Kumandan’ın nasıl muzaffer bir ordu çıkardığına hayret etmesi üzerine kendisi de buna hayret etmekte olduğunu söyler. Yakup Kadri Büyük Kumandan’ın bir mucize yaptığına inanmaktadır. Ona göre Büyük Kumandan “o çamurun içine gömülmüş büyük cevheri” görmüştü. “Zaten Hüseyin Cahit Bey ve benim gibi adamlarla bir millete yeniden hayat veren büyük şefler arasındaki farkı da burada aramak lâzım gelir. Biz Türk köylüsünün karşısında ümitsizliğe, ye’s’e düşeriz, hâlbuki büyük şef bundan yeni bir hayat ve ümit kaynağı çıkarır.” diyerek konuşmasını bitirir.

Böyle tek tek kişilerin cevapları olduğu gibi bir tartışma ortamının yaratıldığı soruşturmalara da yer verilmiştir zaman. Bunlardan birisi 1967 yılı Ağustos sayısında görülür. Burada ortaya atılan bir soru ve soruya cevap veren 16 sanatçı söz konusudur. Soruşturmayı hazırlayan **Sunullah Arısoy’dur**. Esasında bu soruşturma

1960 yılı mart ayında Ulus gazetesi için hazırlanmış ancak siyasi çalkantıların olduğu o yıl gazete kapatıldığı için yayınlanamamıştır. Soruşturma konusu güncelliğini koruduğu için yayınlanması uygun bulunmuştur.²⁵²

“Bu soruşturmayla, “son yıllarda edebiyatımızın hemen her dalında kendini duyuran, bir toplumdaki, toplum sorunlarından kaçma, bir bunaltı, bir soyuta yöneliş”in var olduğunu ileri sürerek bir tartışma kapısı açmak, dikkatleri bu sorun üzerinde toplamak yararlı olabilirdi. Üç soruluk bu soruşturmayı çok sayıda yazara, sanatçıya gönderdim. On altı kişiden cevap geldi, ancak soruşturmayı Ulus’ta yayımlayamadık”

Bu sorular şöyledir:

1. *Son yıllarda edebiyatımızın hemen her dalında kendini duyuran, bir toplumdaki, toplum sorunlarından kaçma, bir bunaltı, bir soyuta yöneliş var. Bu eğilim ve yönelim batıdaki örnekleri öykünme midir! Bu eğilimde, Türk toplumunun bugün içinde bulunduğu siyasal yönetim çatışmalarının etkisi de var mıdır?*
2. *Dilimizin anlaşması konusunda ne düşünüyorsunuz?*
3. *Sizce, bugün Yeni Türk Edebiyatı’nı (şiir, hikâye, roman, deneme-eleştirme) kimler temsil edebilir?*

Sorulara cevap verenler şu isimlerdir: **Mahmut Makal, Aziz Nesin, Orhan Kemal, Ceyhan Atuf Kansu, Edip Cansever, İlhan Berk, Fakir Baykurt, İlhan Tarus, Samim Kocagöz, Attila İlhan, Sabahattin Teoman, Behçet Kemal Çağlar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Sami N. Özerdim, Tahir Alangu, Kemal Tahir.**

Verilen cevaplar genel olarak ılımlı ve tahkir edici olmayan şekildedir. Bir çoğu “edebiyatımızda soyuta yönelişin” kaçma olarak algılanamayacağını, dilin doğal gelişiminin gerekli ama yaptırımın anlamsız olduğunu, son soruya ise “bilmiyorum” şeklinde cevaplar vermişlerdir.

²⁵² Sunullah Arısoy, 701. sayı, 1967 Ağustos, 8. s.

Aziz Nesin bu sorulara sırasıyla şu cevapları verir: İlk soruyla ilgili olarak ona göre toplum sorunlarından kaçma ile “bunaltı”, soyuta yöneliş sorunlarını birbirinden ayırmak gerekir. Bunaltı toplum sorunlarından kaçmaktan mı yoksa tersine içinde olmaktan mı doğmuştur? Bunu araştırmak gerekir. Hele soyutlamada iş bütünü değişir. Soyutlama, toplum sorunlarından kaçış için mi, yoksa tersine, toplum sorunlarını gerçekleri çok daha iyi belirtebilmek için mi yapılmıştır, bu, her sanatçının eseri ayrı ayrı incelenerek yapılır.

İkinci soruya verdiği cevapta Türkçenin anlaşması halkla bir olmak demektir, yeniden bir seçkinler dili yaratma değildir der. Ona göre dil benimsenmeli ve üstten yapılmamalıdır. “Türkçenin özleşmesi bir dil ırkçılığı değil, dilde sömürgeciliğe karşı koymadır.”

Üçüncü soruya verdiği cevap ise şöyledir: “Ben hiçbir edebiyat tekkesinin dervişi değilim. Edebiyatçı, kendi atını yaratıp, kendi açtığı meydana koşturabiliyorsa, o toplumu temsil eder.”

Orhan Kemal’e göre ise toplum sorunlarından kaçma, bunaltı, soyuta yöneliş edebiyatımızın salt son yıllardaki huyu değildir. Sadece bizim edebiyatımıza da vergi değildir. Zaman zaman olabilmektedir. Batıda da örnekleri vardır. “Asıl gerçekten bunalanlar, toplumun olanca ağırlığını omuzlarında taşıyan kalabalıklardır.” Dil konusunda farklı bir şey söylemez. Üçüncü soruya verdiği cevap ise “bilmiyorum”dur.

Son olarak **Edip Cansever**’in cevaplarına göz atarsak ilk soruya verdiği cevapta: “Yazın alanımızı saran bunaltı toplum sorunlarına olan ilginin azaldığını göstermez.” der. “Bu eğilimleri, yönelimleri batıya öykünme olarak özetleyemeyiz sanırım. Ama sürekli bir etkilenme söz konusu olabilir.” İkinci cevabında ise “Dil konusundaki çalışmalar bir gelişimi değil, değişimi gösteriyor daha çok. Dilimizin anlaşması yolunda çalışmak, salt buna özenmek yetersiz geliyor bana.” Onun da üçüncü cevabı “bilmiyorum”dur.

Tespit ettiğimiz diğer bazı soruşturmalar ve münakaşalar ise şöyledir:

Sayı	Tarih	Soruşturma Adı, Katılımcılar, Sayfa Numarası
5. sayı	15.09.1933	“Halit Fahri’ye Diyeceklerim”, Kâzım Nami . 4. s.
6. sayı	01.10.1933	“Kâzım Nami Bey Biraz İnsaf”, Halit Fahri . 12. s.
28. sayı	01.09.1934	“Cemiyetçi Edebiyat ve Şiir”, Yaşar Nabi . 10. s.
35. sayı	15.12.1934	“Gecelerin Dili Var mı”, Hasan Refik Ertuğ . 14. s.
		“Yeni Atılmalar”, Necib Ali Küçük . 1. s.
41. sayı	15.03.1935	“Tuhafa Giden Şeyler”, Yaşar Nabi . 4. S.
49. sayı	15.07.1935	“Çok İleri Gitmiş Bir Adam”, Vasfi Mahir . 3. s.
113. sayı	15.03.1938	“Şiirde Eski Yeni Meselesi”, Yaşar Nabi . 4. s.
341. sayı	01.01.1949	“Oktay’a Akbal’a Cevap”, Necati Cumalı . 9. s.
785. sayı	01.02.1973	Toplu Soruşturmamız, “Edebiyatımızın, günümüzdeki döneminde, şiir, hikâye, roman, deneme ve eleştiri türlerinden hangisinde en üstün düzeyde bulunduğu kanıdasınız ve neden?” Katılımcılar: Adnan Binyazar, Samim Kocagöz, Mehmet Salihoğlu . 8. s.
789. sayı	01.06.1973	Toplu Soruşturmamız, “Cumhuriyetimizin 50. yılında edebiyatımızın, 50 yıl öncesine göre almış olduğu yol ve bugünkü durumu üzerinde ne düşünüyorsunuz ve başarı aşamasını yeterli bulur musunuz?” Katılımcılar: Nahit Ulvi Akgün, Necati Cumalı, Sabahattin K. Aksal, Oğuz Kâzım Atok, Zeyyat Selimoğlu, Mehmet Şeyda, Tahsin Yücel . 8. s.
790. sayı	01.07.1973	Toplu Soruşturmamız, “Şiirimizde son zamanlarda, ara sıra konu bir yarı karanlık içinde kalsa da, anlam açıklığına, düzgün dizelere, dil ve gramer saygısına, kısaca klâsik yazı düzenine doğru bir eğilim göze çarpıyor, özellikle tanınmış en ünlü şairlerimizin son ürünlerinde. Bu yeni akımı nasıl karşılıyor ve açıklıyorsunuz? Bu gidişin uzun ömürlü olacağına mı yoksa yeni bir atılım için hazırlık dönemi olduğuna mı inanırsınız?”. Katılımcılar: Nahit Ulvi Akgün, Sabahattin K. Aksal, Necati Cumalı, Mehmet

		Şeyda, Tahsin Yücel, Oğuz Kâzım Atok, Zeyyat Selimoğlu. 9. s.
791. sayı	01.08.1973	Toplu Soruşturmamız, “Bugün dünya edebiyatında, özellikle roman alanında göze çarpan çok satışın tek basan ölçüsü kabul edilmesi yönündeki gelişme yavaş yavaş bizim edebiyatımız da etkisi altına almaya başlamış görünüyor. Bu akımı, romancılığımızın geleceği için bir tehlike sayar mısınız?” Katılımcılar: Nahit Ulvi Akgün, Sabahattin K. Aksal, Necati Cumalı, Mehmet Şeyda, Tahsin Yücel, Oğuz Kâzım Atok, Zeyyat Selimoğlu. 9. s.
792. sayı	01.09.1973	Toplu Soruşturmamız, “Edebiyatımızın deneme türünde epey gerilerde kalmış olduğu kanısı yaygınlaşmakta görünüyor. Bu kanıya katılır mısınız ve nedenini açıklamak ister misiniz?” Katılımcılar: Nahit Ulvi Akgün, Sabahattin K. Aksal, Necati Cumalı, Mehmet Şeyda, Tahsin Yücel, Oğuz Kâzım Atok, Zeyyat Selimoğlu. 9. s.

Tablo 45

3.7. ANKET

Anketleri iki ayrı başlık altında ele aldık. Bunlardan ilki “edebî meseleler” diğeri ise “tiyatro”. Bunun sebebi Varlık’ta ikisine ayrı yer verilmiş olmasıdır.

3.7.1. EDEBÎ MESELELER

Varlık’ta yazarlarla edebiyat üzerine anketler yapılmıştır. Yazarlara tek tek dil ve edebiyatla ilgili görüşleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar yayınlanmıştır. Bunlardan ilki 1934 yılı 32. sayısı Kasım ayında Halit Ziya Uşaklıgil’le yapılandır. İlkın Türk Dilinin özleşmesi hakkındaki fikirleri sorulur. Halit Ziya buna taraftar olduğunu söyler. Başka bir soru fertçi ve cemiyetçi edebiyat meselesi hakkında

fikirleri üzerinedir. Bu ikisini ayrı görmediğini söyler, ikisi de birdir, edebiyat sanat içindir. Fakat edebiyat zaman zaman bir ilmin, bir nazariyenin aleti olabilmektedir. Eski ile yeniye mukayese etmesi istendiğinde ise eski edebiyatı daha değerli bulur, bilhassa Tanzimat neslini.²⁵³

Bir başka anket “*Edebi Anketimiz, Prof. Dr. Fuat Köprülü’nün Cevabı*” başlığıyla görülür. Anketi yapan Şinasi Özden’dir.

Fuat Köprülü’ye edebiyatımızla ilgili birkaç soru yöneltilir. Bunlardan ilki “millî edebiyat tabiri hakkındaki fikirleri”dir. Verdiği cevapta milli edebiyatın sadece geçmişte aranmaması gerektiğini, hatta gelecekte olduğunu söyler: “Biz, millî edebiyatı, mazide değil, ancak istikbâlde aramak lâzım geldiğine kaniiz. Yarınki Millî Türk edebiyatı, mevzularını eski il devri esatirinden, ümmet devri hâtıralarından, bugünkü millet hayatından alabilir. Fakat bütün bunlar kendi ruhundan kopmak doğrudan doğruya kendi şahsından çıkmak, yabancı edebiyatlardan tercüme edilmemek şartıyla... Türk Milleti, nasıl Avrupa milletleri içinde, diğer muasır milletlerden farksız, fakat hususî harsına ve şahsiyetine malik bir surette yaşamaya namzet ise, Türk edebiyatı da, diğer milletlerin edebiyatı gibi, şeklen onlardan farksız fakat ruh itibarıyla kendi şahsiyetini en yüksek derecede gösterir bir mâhiyet almaya mecburdur. Bizim vazifemiz, bu tabii istikbali, şimdiden görmek ve onu, imkân mertebesinde kolaylaştırmaktan ibarettir.”²⁵⁴

Başka bir soru ise şöyledir: “Sanatkâr, sizce, sanatını, cemiyetin, hayatın temayülleri, icapları ve ihtiyaçları emrine vermeli mi?”. Köprülü bu soruya verdiği cevapta “cemiyetin, hayatın temayülleri, icapları ve ihtiyaçları”na cevap vermeyen sanat eserinin “hayat ile rabitasız ve sahte bir edebiyat” olduğunu söyler.

Ahmet Hamdi Tanpınar’la yapılan bir anket vardır. “*Ahmet Hamdi Tanpınar’la Konuştum*” başlığıyla yayımlanır, Şahap Sıtkı tarafından yapılmıştır. Tanpınar soru soru gitmek istemediğinden sohbet tarzında yapılmıştır.

²⁵³ 32. sayı, 1 Kasım 1934, 10. Sayfa.

²⁵⁴ **Varlık**, 242. sayı, 1 Ağustos 1943, 5. s.

Tanpınar’a şiirle ilgili sorular yöneltilir. Tek tek soruların kendisini “müşkül duruma soktuğunu” söyleyen Tanpınar şiir hakkında kişisel görüşlerini bildirmeyi uygun bulur. “Şiirin toplumdaki yeri”, “Yeni Türk şiirinin dünya şiirindeki yeri” gibi sorulara uzunca bir cevap verir. Ona göre “modern Türk şiiri Yahya Kemal’le başlar”. “Yani sokak ve ev konuşmasını nazım diline getiren ilk adamımızla. Türkçülük cereyanının met ve cezirlerinden kurtulan, Servet-i Fünun nazeninliğinden şiiri sıyrınan odur. Bizde bu adamın rolü, Fransız lisanının dünya ölçüsünü göz önünde tutarak Valery’ninkine çok benzer.” Şiirin bir form meselesi olduğunu söyleyen Tanpınar bu formun geleneksel kaidelerle olabildiği gibi “Cahit Sıtkı ve Orhan Veli”de olduğu gibi şahsi kaidelerle de olabileceğini söyler. Bu sebeple nazımı da beğenir. Çünkü “sanatta sosyal olmak istemekte” fakat şiirde başka pek çok kişiden “daha fertçi kalmaktadır”. Ne sebeple olursa olsun şiir bir kafiye ve retorik işidir, kulak ister ona göre.²⁵⁵ Sözlerinin devamında güncel şiirimizi değerlendirir.

“Sabahattin Eyüboğlu’nun Cevabı”²⁵⁶, konuşmacı **Şinasi Özden**. Burada Sabahattin Eyüboğlu’na “milli edebiyat, milliyetçi edebiyat, kozmopolit edebiyat” gibi konular üzerine sorular yöneltilmiştir. Diğer anketlerde de benzer sorular vardır.

Diğer anketlerden bazıları şöyledir:

Sayı	Tarih	Hazırlayan ve Eser Adı, Sayfa Numarası
61. Sayı	15.01.1936	Vasfi Mahir, “Divan Edebiyatı, Halk Edebiyatı”, 8. s.
246. sayı	01.10.1943	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Behçet Kemal Çağlar Diyor ki”, 1. s.
247. sayı	15.10.1943	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Yunus Kazım Köni Diyor ki”, 2. s.
249. sayı	15.11.1943	Şinasi Özden, “Edebiyat Anketi, Enis Behiç Koryürek’in Cevabı”, 1. s.
252. sayı	01.01.1944	Şinasi Özden, “Edebiyat Anketi, Suut Kemal Yetkin’in

²⁵⁵ Varlık, 319. Sayı, Şubat 1947, 3. Sayfa.

²⁵⁶ 245. Sayı, 1. S.

		Cevabı”, 1. s.
253. sayı	15.01.1944	Şinasi Özden, “Edebiyat Anketi, Suut Kemal Yetkin’in Cevabı”, 1. s.
256-257. sayı	01.03.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Ömer Bedrettin’in Cevabı”, 2. s.
258-259. sayı	1-15.04.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Sabri Esat Siyavuşgil’in Cevabı”, 1. s.
260-261. sayı	1-15.05.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Peyami Safa’nın Cevabı”, 1. s.
262-263. sayı	01.06.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Hüseyin Cahit Yalçın’ın Cevabı”, 1. s.
264-265. sayı	01.07.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Halit Fahri Ozansoy’un Cevabı”, 1. s.
266-267. sayı	01.08.1944	Şinasi Özden, “Edebi Anketimiz, Kemalettin Kamu’nun Cevabı”, 1. s.

Tablo 46

3.7.2. TİYATRO

Tiyatro anketleri özel bir sayfada verilmiştir. Bunlarda tiyatrocılara yöneltilen sorular ve cevapları yer alır. Bir çoğu tiyatromuzun güncel sorunlarına, ihtiyaçlarına ve yeterliliğine dairdir.

“*Tiyatromuz Hakkında Bir Anket*” (22. sayı, 10. s., 01.06.1934). Mehmet Nurettin, Yakup Kadri, Cevdet Kudret ankete katılanlardandır. Dört soru sorulmuştur:

- “1. Darülbedayiın bugünkü vaziyeti hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Darülbedayiın operet ve vodvil oynamasına taraftar mısınız?
3. Tiyatromuz sizce nasıl bir program altında çalışmalıdır?

4. Tiyatroya verilmesi lazım gelen ehemmiyet ve alelumum Türk tiyatrosunun tekâmülü için neler yapılması icap ettiği hakkında fikriniz?”

Mehmet Nurettin ikinci soruyla ilgili olarak “operet”in tiyatronun değil musikinin işi olduğunu ve konservatuarın ilgilenmesi gerektiğini belirtmiştir. Yakup Kadri’ye göre Darülbedayi maksadından uzaklaşmıştır. Ona göre “Darülbedayi bir tiyatro kumpanyası haline” girmiş ve “bütün edebî mahiyetini kaybetmiştir”. Üçüncü ve dördüncü sorulara verdiği cevapta bize lazım olanın devlet destekli bir “milli tiyatro” olduğunu söyler. Cevdet Kudret’e göre de bugünkü Darülbedayi yetersiz, tiyatromuz sanattan uzaktır. Ona göre tiyatronun vazifesi “memlekete bu sanatı öğretmek” ve “halkta onu tabii bir ihtiyaç haline getirmeğe çalışmaktır”.²⁵⁷

“Tiyatromuz Hakkında Bir Anket” (23. sayı, 14. s., 15.06.1934). bir önceki sayıda sorulan soruların aynısı vardır. Ankete burhan Asaf katılmıştır.

“Tiyatro Anketimiz” (477. sayı, 7. s., 01.05.1958) Metin And’la yapılmıştır. Tiyatromuzun gelişmesi için neler yapmamız gerektiği ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Diğer bazı anketler şunlardır:

Sayı	Tarih	Katılanlar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
479. sayı	01.06.1958	“Tiyatro Anketimiz, Tunç Yalman’ın Cevapları”, 8. s.
690. sayı	15.03.1967	S. Günay Akarsu, Selami Andak, Beklan Algan, Hayati Asilyazıcı, Recep Bilginer, Tarık Buğra, Hasan Ali Ediz, Necati Cumalı, Zahir Güvenli, Yıldız Kenter, Yaşar Nabi, Mücap Ofluoğlu, Ülkü Tamer, Haldun Taner, “Tiyatromuzun Sorunları”. 2. s.
691. sayı	01.04.1967	S. Günay Akarsu, Selami Andak, Beklan Algan, Hayati Asilyazıcı, Recep Bilginer, Tarık Buğra, Hasan Ali Ediz, Necati Cumalı, Zahir Güvenli, Yıldız Kenter, Yaşar Nabi, Mücap Ofluoğlu, Ülkü Tamer,

²⁵⁷ Varlık, 22. sayı, 1 Haziran 1934, 11. Sayfa.

		Haldun Taner, “Tiyatromuzun Sorunları II”. 8. s.
--	--	---

Tablo 47

3.8. MÜLÂKAT

Hemen hemen her sayıda sanatçılarla konuşmalar yapılmıştır. Bunları “Mülâkat” başlığı altında ele aldık. Tespit ettiklerimiz aşağıdaki gibidir:

“Yakup Kadri’yle Mülakat”, hazırlayan Yaşar Nabi. Yakup Kadri’yle “Yaban” hakkında konuşulmuştur. Yaşar Nabi bilhassa köylüler ile aydınlar arasında bir uçurum görüldüğünü ve romanın böyle bir tezinin olup olmadığını sorar. Yakup Kadri esasında romanında bir tez savunmak istemediğini belirtir. Ona göre roman adeta “mevzusuz”dur. O aslında tiplerin öne çıktığı bir roman yazmak istemiş ancak bambaşka bir şey ortaya çıkmıştır. “Ben önce içine bir entelektüel tipi koymadan klâsik Rus romanları gibi köylü bir ailenin hikâyesini yazmak istedim. İlk tasavvurum buydu. Fakat sonra baktım ki bunun için Anadolu köylerini icabettiği kadar tanımıyorum. Nitekim fark etmişsinizdir ki “Yaban”daki köylüler mesela bir Rus romanının mujikleri gibi canlı ve net değildiler. Sadece resimler, peyzajlar, vakalar zabt etmişim.”²⁵⁸

Yakup Kadri ile pek çok kez görüşülmüştür. Bunlardan bazıları şunlardır:

Yakup Kadri ile Bir Konuşma, Yaşar Nabi (321. sayı, 4. s., 01.04.1947).

Yakup Kadri Karaosmanoğlu Anlatıyor, Mustafa Baydar (424. sayı, 8. s., 01.10.1955).

Yakup Kadri Karaosmanoğlu Anlatıyor (525. sayı, 2. s., 01.05.1960).

Yakup kadri Karaosmanoğlu, Mustafa Baydar (762. sayı, 1. s., 01.03.1971).

²⁵⁸ Varlık, 12. Sayı, 1 Ocak 1934, 8. s.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Adnan Binyazar (775. sayı, 2. s., 01.04.1972).

“**Hasan Ali ile Bir Konuşma**”, Muzaffer Reşit. Burada Hasan Ali’ye edebiyatımızla ilgili birkaç soru yöneltir. İlk soru “bugünkü edebiyatımız hakkında toplu fikriniz nedir?” olur. Hasan Ali yeni ve genç yazarların yetişebilmesi için ortamı yeterli bulmadığını söyler. Çünkü edebiyatımız edebî çevrelerden yoksundur ve bu yüzden edebî otoriteler de zayıftır. Ayrıca okuyucuyu temsil eden “kudretli, mantıklı ve makul münekkitler henüz yetişmemiştir. Bu sebeplerle yazarlar kendilerini uyandırıcı bir karşılık bulamamaktadırlar. Başka bir soru “Edebiyatımızın hangi istikametlerde ve nasıl gelişmesine taraftarsınız, bunun için ne gibi şartları lüzumlu görüyorsunuz?” şeklindedir. Buna verdiği cevabın bir kısmı şöyledir:

“Edebiyatımızın realizme gitmesini isterim. Bizim elit sınıfının en zayıf cephesi pozitif terbiyesinin eksikliğidir. Edebi eserlerimizin, memleket içinde çok az yayılışı ve halka inmeyişi realiteleri görmek ve göstermekteki pozitif terbiyeden bence mahrum oluşumuzun neticesidir.”²⁵⁹

Kendisiyle yapılan başka bir konuşma: “*Her Ay Bir Konuşma*”, **Hasan Ali Yücel Anlatıyor** (419. sayı, 4. s., 01.06.1955).

“**Memduh Şevket Esendal’la Bir Konuşma**”, hazırlayan Sunullah Arısoy. Yazarı evinde ziyaret eden Sunullah Arısoy önce kendisine daha kişisel sorular sorar. Bunlar “Edebiyata karşı alaka sizde ne zaman ve nasıl uyandı? Bir gün, meşhur bir edebiyatçı olacağınızı çocukluğunuzda tahmin eder miydiniz? Çalışkan bir talebe miydiniz? Hangi dersleri sever hangilerinden hoşlanmazdınız? Mektebi neden bıraktınız? Nasıl yazarsınız? vb.dir. Esendal bu sorulara içtenlikle cevap vermiştir. Arkasından daha genel edebiyatımızı ilgilendiren sorular gelir. “Toplum meseleleri karşısında sanatçının duruşu ve tavrı nasıl olmalıdır?” sorusuna şöyle karşılık verir:

“Efendim, bana göre iki türlü sanatkâr vardır. Biri cemaatin önünde gider, biri cemaati arkadan takip eder.

²⁵⁹ **Varlık**, 58. sayı, 1 Aralık 1935, 2. s.

Cemaatin önünde giden sanatkâr, o cemaate yeni bir dünya görüşü getirir. Bir cemiyet nizamı kurar. Şartlarını tespit eder. Cemaate nasıl yaşamaları, nasıl çalışmaları gerektiğini söyler. Bu iş, aynı zamanda bir mütefekkir işidir de... Cemaati arkadan takip eden sanatkâr, “olan”ı tespit eder. Cemiyete ayna tutar. Cemiyetin nasıl bir gidişi, yaşayışı olduğunu gösterir, tarihe de, o cemiyet hakkında tespit edilmiş müşahedeler bırakır. Bu da bir iştir.”²⁶⁰

Nurullah Ataç kendisiyle en fazla görüşülen isimlerdendir. 430. sayıda yer alan bir konuşmasında kendisine Türk Dili ve Edebiyatıyla ilgili sorular yöneltilir. Bunlardan bazıları ve verdiği cevaplar şöyledir: “Sizde Türkçe kelimelere merak ne zaman ve nasıl başladı?” sorusuna kültürünün Fransızca kitaplar okuyarak geliştiğini, bu şekilde düşünmeye alıştığını söyler. Fransızca ise “kelimenin kökünün, anlamının” nasıl olduğunun iyice bilinmesi gereken bir dildir. Türkçeden Arapça kelimeler çıkarılmaya başlandığında Türkçe düşünmesi gerektiğine karar vermiş, 1940ların başında. Başka bir soru “Tutunmuş olan bazı kelimelerin kanunla kaldırılmasına ne diyorsunuz?” dur. Buna verdiği cevapta “dilın özleşmesi Cumhuriyet Halk Partisinin uydurması değildir, bu en aşağı yüz yıldır sürmekte olan bir akımdır der. Kullanmadığı bazı edat ve bağlaçlar üzerine sorular gelir. “Eğer”i “–sa, –se” ekinden dolayı, “ve”yi de Türkçe’de “ile” ve “de” olduğu, Arapların “ve”sini kullanmaktan hoşlanmadığı için kullanmadığını söyler. Bir başka bir soru “Halk şiiri üzerinde durdunuz mu, hükmünüz nedir?” şeklindedir. Halk şiirinde bazı iyi isimler olmakla beraber iyi bulmadığını söyler. Ona göre Halk Şiiri Divan Şiirinin taklitçisidir, onun kadar iyi olamamıştır.”²⁶¹

Nurullah Ataç’la yapılan diğer konuşmalardan bazıları:

Nurullah Ataç Anlatıyor, 430. sayı, 4. s., 01.05.1956.

Nurullah Ataç’la Bir Konuşma, 385. sayı, 4. s., 01.08.1952.

Nurullah Ataç’la Sohpet, Şahap Sıtkı, 318. sayı, 6. s., 01.01.1947.

Varlık dergisi her zaman tiyatroya ayrı bir değer vermiştir. Hemen her sayıda tiyatroya dair haberler, yazılar ya da piyesler yer alır. Bunlardan biri de tiyatrocularla

²⁶⁰ **Varlık**, 383. sayı, Haziran 1952, 5. s.,

²⁶¹ **Varlık**, 430. sayı, Mayıs 1956, 5. s.

yapılan konuşmalardır. Fazla olmamakla birlikte üzerinde duracak kadar değerlidirler.

“Yıldız Kenter’le” (636. sayı, 5. s., 15.11.1964) adlı konuşmayı hazırlayan Mübeccel İzmirli’dir. İzmirli’nin sorduğu bazı sorular ve aldığı cevaplar şöyle:

“Bana tiyatronun ne olduğunu Yıldız Kenter olarak anlatır mısınız?”

“-Bence tiyatro bir gerçek imajı uyandırma çabasıdır. En basit anlamında tabii oyunculuk da aynı açıklamaya giriyor.”

“Bunalımı ya da varoluşçu akımlar Türk halk yapısının asıl gerçekleriyle uygunluk halinde midir?” sorusuna verdiği cevapta bunları “halka ulaşamayan, havada dolaşan akımlar” olarak ifade eder. Konuşma Türk tiyatrosu ile devam eder. Nurullah Ataç’ın tiyatro ile ilgili eleştirilerini çok tutarlı bulmaz. Keşanlı Ali Destanı’nın ise yabancı bir zemine oturduğunu söyler. Son sözlerinde bizde halen sağlam tiyatro yazarlarının bulunmadığını söyler.

“**Yılmaz Guruda**”yla yapılan konuşmayı hazırlayan Meral Çelen’dir. Yazının başlığı “*Büyük Meydan Sahnesi: Yılmaz Guruda*” (719. sayı, 10. s., 01.06.1968) olarak verilir. Türk tiyatrosunun ekonomik meseleleri üzerine konuşurlar önce. Sonra oyunculukla ilgili olarak Türk eserleri mi yoksa yabancı eserleri mi oynamayı tercih edeceği sorulur oyuncuya. Buna verdiği cevapta elbette yerli eserleri tercih edeceğini ancak bunun daha zor olduğunu söyler. Çünkü hem bizi bize anlatmak daha ustalık ister hem de hazırdaki eserlerimiz bu konuda çok başarılı değildir ona göre.

Varlık’ta yazar ve şairlerle yapılan diğer konuşmalardan bazıları şunlardır:

Sayı	Tarih	Konuşmacı ve Hazırlayan, Sayfa Numarası
13. sayı	15.01.1934	“Falih Rıfkı’yla Mülâkat”, Yaşar Nabi, 4. s.
52. sayı	01.09.1935	“B. Hüseyin Cahit ile Konuşma”, Ferzan A. Aras, 7. s.
53. sayı	15.09.1935	“B. Vâlâ Nurettin ile Konuşma”, Ferzan A. Aras, 6. s.

54. sayı	01.10.1935	“B. Nurullah Ata ile Konuşma”, Ferzan A. Aras, 5. s.
55. sayı	15.10.1935	“B. Ercüment ile Konuşma”, Ferzan A. Aras, 6. s.
57. sayı	15.11.1935	“Sami Paşazade Sezai B. Sezai ile Konuşma”, Ferzan A. Aras, 7. s.
60. sayı	01.01.1936	“Vasfi Mahir ile Bir Konuşma”, Muzaffer Reşit, 8. s.
65. sayı	01.03.1936	“Sabahattin Ali ile Bir Konuşma”, Muzaffer Reşit, 8. s.
108. sayı	01.01.1938	“Sabahattin Ali ile Bir Konuşma”, Ümran Nazif, 6. s.
320. sayı	01.03.1947	“Sabri Esat’la Bir Konuşma”, Muzaffer Reşit, 6. s.
322. sayı	01.05.1947	“Sabahattin Eyüboğlu ile Konuştum”, Şahap Sıtkı, 4. s.
323. sayı	01.06.1947	“Reşat Nuri Güntekin’le Konuştum”, Yaşar Nabi, 4. s.
328. sayı	01.11.1947	“Beş Şehir”, Muhtar Körükçü, 6. s.
346. sayı	01.05.1949	“Sanatın Rolü ve Ehemmiyeti”, Samet Ağaoğlu ile Bir Konuşma, 4. s.
348. sayı	01.07.1949	“Sabahattin Eyüboğlu ile Bir Konuşma”, 6. s.
351. sayı	01.10.1949	“Cahit Külebi ile Bir Konuşma”, 4. s.
352. sayı	01.11.1949	“Oktay Rifat’la Bir Konuşma”, 8. s.
353. sayı	01.12.1949	“Şükûfe Nihal’le Bir Konuşma”, 8. s.
355. sayı	01.02.1950	“Melih Cevdet’le Bir Konuşma”, 6. s.
358. sayı	01.05.1950	“Ceyhun Atuf Kansu’yla Bir Konuşma”, 4. s.
367. sayı	01.02.1951	“Cahit Külebi ile Bir Konuşma”, 6. s.
372. sayı	01.07.1951	“Muzaffer Hacıhasanoğlu ile Bir Konuşma”, 5. s.
373. sayı	01.08.1951	“Behçet Necatigil’le Bir Konuşma”, 4. s.
374. sayı	01.09.1951	“Bekir Sıtkı ile Bir Konuşma”, 6. s.
377. sayı	01.12.1951	Ahmet Hamdi Tanpınar, “Ahmet Hamdi Tanpınar Anlatıyor”, 3. s.
379. sayı	01.02.1952	“Haldun Taner’le Bir Konuşma”, 5. s.
382. sayı	01.05.1952	“Ümran Nazif’le Bir Konuşma”, 4. s.
384. sayı	01.07.1952	“Abdülhak Şinasi Hisar’la Bir Konuşma”, 4. s.

386. sayı	01.09.1952	“Turgut Uyar’la Bir Konuşma”, 7. s.
387. sayı	01.10.1952	“Reşat Nuri Güntekin’le Bir Konuşma”, 2. s.
388. sayı	01.11.1952	“Baki Süha ile Bir Konuşma”, 6. s.
389. sayı	01.12.1952	“İlhan Demiraslan’la Bir Konuşma”, 6. s.
391. sayı	01.02.1953	“Falih Rıfkı ile Bir Konuşma”, 3. s.
392. sayı	01.03.1953	“Suut Kemal Yetkin’le Bir Konuşma”, 4. s.
393. sayı	01.04.1953	“Bedri Rahmi ile Bir Konuşma”, 4. s.
394. sayı	01.05.1953	“Muhtar Körükçü ile Bir Konuşma”, 4. s.
396. sayı	01.07.1953	“Mahmut Özay’la Bir Konuşma”, 18. s.
400. sayı	01.11.1953	“Muvaffak Sami Onat’la, Her Ay Bir Konuşma”, 8. s.
401. sayı	01.12.1953	“Behçet Kemal Çağlar Anlatıyor”, 10. s.
414. sayı	01.01.1955	“Haldun Taner Diyor ki, Her Ay Bir Konuşma”, 6. s.
417. sayı	15.02.1955	“Ruşen Eşref Ünaydın Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 6. s.
418. sayı	01.03.1955	“Hüseyin Cahit Yalçın Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 5. s.
420. sayı	01.04.1955	“Sabahattin Kudret Aksal Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 5. s.
421. sayı	15.04.1955	“Ahmet Hamdi Tanpınar Anlatıyor”, 4. s.
422. sayı	01.05.1955	“Abdülhak Şinasi Hisar Anlatıyor”, 5. s.
423. sayı	15.05.1955	“Ahmet Kutsi Tecer Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 5. s.
425. sayı	15.06.1955	“Bedri Rahmi Eyüboğlu Anlatıyor”, 8. s.
427. sayı	15.07.1955	“Behçet Necatigil Anlatıyor”, 5. s.
428. sayı	01.08.1955	“Yaşar Kemal Anlatıyor”, 4. s.
431. sayı	15.09.1955	“Tahsin Yücel Anlatıyor”, 5. s.
432. sayı	01.10.1955	“Oktay Akbal Anlatıyor”, 4. s.
435. sayı	01.07.1956	“Baki Süha Ediboğlu Anlatıyor”, 7. s.
436. sayı	15.07.1956	“Vedat Nedim Tör Anlatıyor”, 7. s.
437. sayı	01.08.1956	“Talip Apaydın Anlatıyor”, 7. s.
439. sayı	01.09.1956	“Talip Apaydın Anlatıyor”, 5. s.

442. sayı	15.10.1956	“Eflâatun Cem Güney Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 8. s.
445. sayı	01.01.1957	“Cengiz Dağcı Anlatıyor”, 6. s.
453. sayı	01.05.1957	“Bekir Sıtkı Kunt Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 8. s.
456. sayı	15.06.1957	“Necati Cumalı Anlatıyor”, Mustafa Baydar, 8. s.
465. sayı	01.11.1957	“Hüseyin Cahit Anlatıyor”, 8. s.
494. sayı	15.01.1959	“Refik Halit Karay Anlatıyor”, 4. s.
495. sayı	01.02.1959	“Aziz Nesin Anlatıyor”, 8. s.
496. sayı	15.02.1959	“Halit Fahri Ozansoy Anlatıyor”, M. Baydar, 11. s.
498. sayı	15.03.1959	“Behçet Kemal Anlatıyor”, M. Baydar, 9. s.
501. sayı	01.05.1959	“Suut Kemal Anlatıyor”, 4. s.
502. sayı	15.05.1959	“Orhan Seyfî Orhon Anlatıyor”, 10. s.
503. sayı	01.06.1959	“Sıtkı Yırcalı Anlatıyor”, 9. s.
504. sayı	15.06.1959	“Yusuf Atılgan Anlatıyor”, 6. s.
506. sayı	15.07.1959	“Munis Faik Ozansoy Anlatıyor”, 4. s.
510. sayı	15.09.1959	“Cahit Külebi Anlatıyor”, 4. s.
515. sayı	01.12.1959	“Mahmut Makal Anlatıyor”, 8. s.
516. sayı	15.12.1959	“Fethi Naci Anlatıyor”, 6. s.
518. sayı	15.01.1960	“Hikmet Dizdaroğlu Anlatıyor”, 5. s.
520. sayı	15.02.1960	“Memet Fuat Anlatıyor”, 5. s.
523. sayı	01.04.1960	“Necati Cumalı Anlatıyor”, 8. s.
527. sayı	01.06.1960	“Behçet Necatigil Anlatıyor”, 2. s.
536. sayı	15.10.1960	“Ahmet Hamdi Tanpınar Anlatıyor”, 4. s.
539. sayı	01.12.1960	“Özdemir Nutku Anlatıyor”, 4. s.
540. sayı	15.12.1960	“Edip Cansever Anlatıyor”, 6. s.
555. sayı	01.08.1961	“Ümit Yaşar Oğuzcan Anlatıyor”, 13. s.
569. sayı	01.03.1967	“Talip Apaydın’la”, Muazzez Menemencioğlu, 9. s.
570. sayı	15.03.1967	“Ülkü Tamer’le”, Muazzez Menemencioğlu, 7. s.
571. sayı	01.04.1967	“İlhan Berk’le”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.
572. sayı	15.04.1967	“Muzaffer Özyalçın’le”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.

575. sayı	01.06.1962	“Cengiz Dağcı ile”, Osman Türkay, 6. s.
576. sayı	15.06.1962	“Samim Kocagöz’le”, Muazzez Menemencioğlu, 10. s.
578. sayı	15.07.1962	“Kemal Özer’le”, Muazzez Menemencioğlu, 11. s.
581. sayı	01.09.1962	Melih Cevdet Anday’la”, Muazzez Menemencioğlu, 5. s.
582. sayı	15.09.1962	“Orhan Duru ile”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.
583. sayı	01.10.1962	“Sunullah Arısoy’la”, Muazzez Menemencioğlu, 5. s.
584. sayı	15.10.1962	“Tarık Dursun K. İle”, Muazzez Menemencioğlu, 5. s.
590. sayı	15.01.1963	“Ümit Yaşar’la”, Muazzez Menemencioğlu, 10. s.
593. sayı	01.03.1963	“Muzaffer Hacıhasanoğlu”, M. Ünal, 4. s.
594. sayı	15.03.1963	“Adnan Ardağı”, M. Ünal, 5. s.
		“Haldun Taner’le”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.
596. sayı	15.04.1963	“Ahmet Kutsi Tecer’le”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.
597. sayı	01.05.1963	“Muzaffer Uyguner’le”, M. Ünal, 6. s.
598. sayı	15.05.1963	“Sabahattin Kudret Aksal”, Muazzez Menemencioğlu, 6. s.
599. sayı	01.06.1963	“Behçet Kemal Çağlar’la”, Muazzez Menemencioğlu, 5. s.
600. sayı	15.06.1963	“Yahya Benekay’la”, M. Ünal, 7. s.
601. sayı	01.07.1963	“Asım Bezirci”, Muazzez Menemencioğlu, 5. s.
604. sayı	15.08.1963	“Özker Yaşın’la”, M. Ünal, 6. s.
614. sayı	15.01.1964	“Muazzez Menemencioğlu’yla”, Mübeccel İzmirli, 6. s.
620. sayı	15.04.1964	“Haldun Taner’le”, Ayhan Sümer, 11. s.
621. sayı	01.05.1964	“Gülten Akın’la”, Mübeccel İzmirli, 10. s.
625. sayı	01.07.1964	“İhsan Akay’la Konuşma”, M. Ünal, 5. s.
626. sayı	15.07.1964	“Türkân İldeniz’le”, Mübeccel İzmirli, 8. s.
628. sayı	15.07.1964	“Jülide Gülizar’la”, Mübeccel İzmirli, 8. s.
638. sayı	15.12.1964	“Demir Özlü”, Mübeccel İzmirli, 10. s.
639. sayı	01.01.1965	“Mehmet Şeyda”, Mübeccel İzmirli, 11. s.

649. sayı	01.07.1965	“Sabahattin Eyüboğlu”, Mustafa Baydar, 6. s.
652. sayı	15.08.1965	“Oktay Rıfat”, Aysel Alpsal, 8. s.
653. sayı	01.09.1965	“Halikarnas Balıkcısı”, Mustafa Baydar, 10. s.
659. sayı	01.12.1965	“Refik Erduran”, Aysel Alpsal, 6. s.
662. sayı	15.01.1966	“Orhan Kemal”, Aysel Alpsal, 12. s.
663. sayı	01.02.1966	“Nezihe Meriç”, Mübeccel İzmirli, 8. s.
706. sayı	15.11.1967	“Kabare Tiyatrosunu Haldun Taner Anlatıyor”, Günay Akarsu, 9. s.
707. sayı	01.12.1967	“Dağlarca’ya 10 Soru”, Oktay Akbal, 3. s.
709. sayı	01.01.1968	“Mübeccel İzmirli ile”, Afet Muhteremoğlu, 6. s.
710. sayı	15.01.1968	“Leylâ Erbil’e Beş Soru”, Mehmet Şeyda, 7. s.
723. sayı	01.08.1968	“Haldun Taner’le”, Şennur Sezer, 9. s.
730. sayı	15.11.1968	“Muhtar Körükçü ile”, Cahit Obruk, 12. s.
735. sayı	01.02.1969	“Bekir Yıldız”, Mahmut Makal, 7. s.
743. sayı	01.09.1969	“Talip Apaydın’la”, Adnan Binyazar, 9. s.
744. sayı	15.09.1969	“Metin And’la”, Adnan Binyazar, 9. s.
745. sayı	01.10.1969	“Cahit Külebi ile”, Adnan Binyazar, 7. s.
746. sayı	01.11.1969	“Tahsin Saraç’la”, Adnan Binyazar, 11. s.
748. sayı	01.01.1970	“Ceyhun Atuf Kansu”, Adnan Binyazar, 11. s.
749. sayı	01.02.1970	Aziz Nesin’le, “Behzat Ay”, 10. s.
750. sayı	01.03.1970	“Orhan Kemal’le”, Behzat Ay, 8. s.
751. sayı	01.04.1970	“A. Kadir’le”, Behzat Ay, 9. s.
752. sayı	01.05.1970	“Mehmet Kemal’le”, Behzat Ay, 12. s.
754. sayı	01.07.1970	“Fazıl Hüsnü Dağlarca”, Behzat Ay, 4. s.
756. sayı	01.09.1970	“Mahmut Makal”, Behzat Ay, 10. s.
757. sayı	01.10.1970	“Cengiz Dağcı”, Osman Türkay, 8. s.
758. sayı	01.11.1970	“Fakir Baykurt”, Behzat Ay, 16. s.
759. sayı	01.12.1970	“Kerim Afşar”, Aysel Alpsal, 9. s.
761. sayı	01.02.1971	“Talât Sait Halman”, Osman Türkay, 10. s.
770. sayı	01.11.1971	“Kültür Bakanımız Talât Sait Halman’la”, Yaşar Nabi, 3. s.

774. sayı	01.03.1972	“Suut Kemal Yetkin”, Adnan Binyazar, 5. s.
779. sayı	01.08.1972	“Füruzan Anlatıyor”, Ahmet Köklügiller, 8. s.
781. sayı	01.10.1972	“Attila İlhan’la”, Hilmi Yavuz, 8. s.
786. sayı	01.03.1973	“Behçet Necatigil’le Almanya’da Bir Konuşma”, Yüksel Pazarkaya, 9. s.
787. sayı	01.04.1973	“Metin Eloğlu”, Behzat Ay, 10. s.
788. sayı	01.05.1973	“Tarık Dursun K.”, Adnan Binyazar, 10. s.
791. sayı	01.08.1973	“Tahir Alangu Sait Faik’i Anlatıyor”, Mahmut Alptekin, 7. s.
793. sayı	01.10.1973	“Almanya’da Necati Tosuner’le Konuşma”, Yüksel Pazarkaya, 10. s.
797. sayı	01.02.1974	“Adnan Binyazar Anlatıyor”, Mehmet Bayrak, 8. s.
799. sayı	01.04.1974	“Köy Edebiyatı Üstüne, Dursun Akçam”, Mehmet Bayrak, 9. s.
800. sayı	01.05.1974	“Sait Faik’in Türk Öyküsündeki Yeri”, Mahmut Alptekin, 4. s.
808. sayı	01.01.1975	“Ümit Kaftancıoğlu”, Nusret Ertürk, 11. s.
820. sayı	01.01.1976	“Ceyhun Atuf Kansu’yla”, Adil Gülvahaboğlu, 7. s.
821. sayı	01.02.1976	“Cahit Külebi”, Behzat Ay, 4. s.
822. sayı	01.03.1976	“Oktay Akbal”, Behzat Ay, 3. s.
823. sayı	01.04.1976	“Aziz Nesin’le”, Behzat Ay, 13. s.
825. sayı	01.06.1976	“Nazlı Eray”, Selda Anıl, 13. s.
826. sayı	01.07.1976	“Ayşe Kilimci”, Kemal Ateş, 8. s.
827. sayı	01.08.1976	“Cemal Süreya”, Behzat Ay, 8. s.
828. sayı	01.09.1976	“Burhan Günel”, Aysin Uğur Kezer, 16. s.
829. sayı	01.10.1976	“Behzat Ay, Kemal Ateş”, 12. s.
830. sayı	01.11.1976	“Nedim Gürsel’le”, Necati Tosuner, 15. s.
834. sayı	01.03.1977	“Tarık Dursun K.”, Behzat Ay, 10. s.
838. sayı	01.07.1977	“Selim İleri”, Hasan Bülent Kahraman, 13. s.
839. sayı	01.08.1977	“Şinasi Özdenoğlu”, Behzat Ay, 8. s.
850. sayı	01.07.1978	“İnci Aral’la Bir Konuşma”, Halil Şahan, 10. s.

855. sayı	01.12.1978	“Necati Tosuner’le”, Behzat Ay, 12. s.
856. sayı	01.01.1979	“Abdullah Rıza Ergüven Anlatıyor”, Osman Nuri Yıldırım, 12. s.
858. sayı	01.03.1979	“Alâaddin Asna ile Konuşma”, Güneş Akbayar, 9. s.
859. sayı	01.04.1979	“Kemal Ateş’le Çürük Kapı Üzerine”, Vural Yıldırım, 8. s.
860. sayı	01.05.1979	“Talât Sait Halman”, Sıtkı Salih Gör, 4. s.
875. sayı	01.08.1980	“Sabahattin Kudret Aksal’la”, Behzat Ay, 8. s.
877. sayı	01.10.1980	“Burhan Günel’le”, H. Vasfi Uçkan, 7. s.

Tablo 48

3.9. DÜNYA EDEBİYATI VE ÇEVİRİ

Varlık Türk kültürü ve sanatına olduğu kadar dünya edebiyatlarına ve sanatlarına da büyük bir önem vermiştir. Esasında bu yeni Türkiye’nin de önem verdiği bir husustur. Yabancı eserleri takip etmek, çeviri faaliyetlerini hızlandırmak ve Türkiye dışında kalmış Türk toplumlarının edebî eserlerine sahip çıkmak ve onları tanıtmak *Varlık*’ın başlıca görev edindiği değerlerdendir.

Çeviri eserleri aşağıda uzunca değerlendirdik. “**Değerlendirme yazıları**” dediğimiz ilk kısımda bizim yazarlarımızın “dünya edebiyatları” ve onların sanatçıları üzerine yazdıkları yazılar, ikinci kısımda ise çeviri eserler yer almaktadır. Bu kısımda yazarlarımız bazen bir yazarı ya da şairi değerlendirmişler, hayatını ve sanatını anlatmışlar bazen de genel edebî değerlendirmeler yapmışlardır. Bazıları klâsikleri ele alırken bazıları da güncel edebiyat akımlarıyla ilgilidir. Bunları yer aldıkları ülke ve dile göre tasnif ettik. *Varlık*’ın yabancı dillerin edebiyatlarına bu derece önem vermesi bizim yazarlarımızın aktif olarak dünya edebiyatı ile kültür alışverişi içinde olmasını mümkün kılmıştır.

İkinci kısımda **çeviri eserleri** türlerine göre sıraladık. Önce şiir bahsini ele aldık, sırasıyla hikâye, piyes ve diğer yazıları değerlendirdik. Her türü ait olduğu dile göre belirttik. Bu sıralamayı yaparken en çok çeviri yapılan dillere göre vermeye çalıştık.

3.9.1. DEĞERLENDİRME YAZILARI

Bizim yazarlarımızın diğer dillerin edebiyatları üzerine yazdıklarını değerlendirdiğimiz bu kısımda en çok bahsi geçen edebiyat Fransız edebiyatı olmuştur. Onu izleyen Amerikan edebiyatı ile Alman edebiyatıdır.

Bu tür yazılar çoğunlukla bir yazar ve onun bir eseri üzerinedir. Bizim yazarlarımızın imzalarını taşıyor olsalar da büyük bir kısmının yabancı dillerden okunan metinlerden yola çıkılarak yazıldıkları muhtemeldir. Yer aldıkları ülkenin edebiyat gündeminde olan tartışmalar da burada sıklıkla görünen türde yazılardır.

Bu yazılar dünya edebiyatı hakkında edebiyat severlerin dikkatini çekme ve tanıtmaya işlevi bakımından önemlidir. Orhan Gürsel, M. Zeki Gülsoy, Nihal Yalaza Taluy bu yazılarda öne çıkan imzalıdır.

3.9.1.1. Fransız Edebiyatı

Orhan Gürsel, “*Jules Romains*” yazısında ünanimizmin kurucusu, kuramcısı ve temsilci olan Jules Romains’i anlatır. Ünanimizm sanatçıların toplum yön verdiğine inanır. “Ünanimizm; kalabalığı, koyun sürüsünü andıran kalabalığın son derece basit, anlayışsız ruhunu, içgüdüsel hareketlerini konu olarak almadığı gibi, bu şekilsiz, bâtil kitleyi hor görür. Onu ilgilendiren şey, topluluktur; teknedeki biçimsiz, ekşi ekşi kokan hamura göre pişmiş ekmek neyse kalabalığa göre de topluluk odur. Kabarmasını sağlayacak mayayı koyduktan sonra bu hamuru yoğuran, onu işe yarar bir şey haline getiren ekmekçiye benzer ünanimist yazar. Bir topluluğa ruh vermek, bu ruhu kavrayıp topluluğa da kavratmak, işte yalnız Jules Romains’de rastladığımız

saf ve tam anlamıyla ünanimist tarz.”²⁶² Yazının devamında sanatından, sanatının özelliklerinden ve romanlardaki karakterlerden söz eder Orhan Gürsel.

Fransız edebiyatıyla ilgili diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
90. sayı	01.04.1937	Suut Kemal Yetkin, “Dünya Nimetleri”, 5. s.
177. sayı	15.11.1940	Fevzi Rahik, “Fransız Tiyatrosunda Realizm Rehberleri”, 13. s.
239. sayı	15.06.1943	Sabahattin Tahsin, “Marcel Proust ve Kayıp Zamanın Peşinde”, 11. s.
254. sayı	1- 15.02.1944	Yaşar N. Nayır, “Alfred de Musset”, 7. s.
374. sayı	01.09.1951	Dr. Ziya Somar, “Alain”, 16. s.
378. sayı	01.01.1952	Yıldırım Keskin, “Guillaume Apollinaire”, 18. s.
389. sayı	01.12.1952	Yaşar Nabi, “François Mauriac”, 21. s.
410. sayı	01.10.1954	Azize Ertem, “Colette”, 26. s.
438. sayı	01.09.1956	Orhan Gürsel, “Andre Gide”, 16. s.
447. sayı	01.02.1957	İhsan Akay, “Baudelaire”, 15. s.
573. sayı	01.05.1962	Afet Muhteremoğlu Çırakman, “Marcel Proust’a Dönüş”, 7. s.
877. sayı	01.10.1980	İnci Gürel, “Gustave Flaubert”, 22. s.

Tablo 49

3.9.1.2. Amerikan Edebiyatı

“*Jack London’ın Hayatı ve Eseri*” başlıklı **Ahmet Cemil**’e ait yazı yazarın Ahmet Cemil tarafından Türkçemize çevrilip Remzi Kitabevi’nden yayınlanan “Güneş Çocuğu” adlı kitabıyla ilgilidir. Ahmet Cemil kitabın başında Jack London

²⁶² 464. Sayı, Ekim 1957, 15. s.

hakkında bir yazı yazar. Bu yazı burada yayınlanır. Jack London'ın hayatı, sanatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgiler bulunur.²⁶³

Behzat Ay “*Alberto Moravia'nın İki Romanı*” yazısında Moravia'nın önce “Kıskançlık” adıyla Türkçeye çevrilmiş romanını anlatır. Romanın orijinal adı “*Sıkıntı*” (Lo Nola)'dır. 1962 yılında Varlık Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Romanda Dino adlı bir ressamın sıkıntısını unutma çabaları ve kıskançlık duyguları ayrıntılarıyla anlatılmaktadır. Romanın başında kendi ağzından uzun uzun “sıkıntı” anlatılmıştır. Sonraki bölümlerde kahramanın mutsuz ilişkileri konu edilir.

Behzat Ay'ın üzerinde durduğu ikinci roman “*Nefret*” adını taşır. Bu da Moravia'nın bahsi geçen önceki eserine benzemektedir. Kahraman yine güçsüz bir erkektir. Karısıyla yaşadıkları geçim sıkıntısı üzerine senaryo yazarlığına başlar. Film yapımcısı Battista ile tanışır. Kendisinden Odysseia'i senaryolaştırması istenir. Bu arada karısı kendisinden nefret etmeye ve onu aldatmaya başlamıştır.²⁶⁴

Talât Sait Halman “*Ezra Pound Gelenekçi Yenilikçi*” yazısına Ezra Paund'un cenazesıyla başlar. Venedik'te toprağa verilişini ve cenaze törenini şiirsel bir dille anlatır. Ezra Paund anayurdu Amerika'dan uzakta gömülmüştür. Bunun ardından hayatını ve öğrenim yıllarını anlatır Halman. Öğrenim gördükten sonra Avrupa'ya gelmiş ve uzun yıllar sefalet içinde yaşamıştır. Üçüncü kitabıyla edebiyat çevrelerinde tanınmaya başlar. T. E. Hulme ve F. S. Flinte'le beraber “imgecilik” akımına ön ayak olur. Bizde Orhan Veli ve arkadaşlarının yöneldiği çığı o 1910'larda açmıştır. Buradaki edebiyat çevresini yazar uzun uzun anlatır. Dönemin en önemli isimleriyle görüşmüştür. Londra'dan sonra Paris ve en son İtalya'ya geçer. Burada Mussolini taraftarı olur. Amerika'ya ihanet ettiği için suçlanır ve 1945'te İtalyan Partizanlarca yakalanıp Amerika'ya teslim edilir. Hapsedilen Paund akıl hastanesinde tedaviye mahkûm edilir. On iki yıl burada kalır. Çıktıktan sonra

²⁶³ 111. sayı, 15 Şubat 1938, 6. s.

²⁶⁴ 787. sayı, Nisan 1973, 20. s.

yeniden İtalya'ya gelir. 1962 yılında burada kalp krizinden vefat eder. Yazının devamında Talât Sait Halman Paund'un şiirlerini ve sanatını uzunca anlatmıştır.²⁶⁵

Diğer bazı yazılar şöyledir:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
376. sayı	01.10.1951	Orhan Azizoğlu, “Ernest Hamingway”, 21. s.
393. sayı	01.04.1953	Orhan Azizoğlu, “Edgar Allan Poe”, 20. s.
379. s.	01.02.1952	Orhan Azizoğlu, “Luigi Pirandello”, 17. s.
414. sayı	01.01.1955	M. Zeki Gülsoy, “Romancı Farrel”, 28. s.
422. sayı	01.08.1955	M. T. Karamustafaoğlu, “Langston Hughes Anlatıyor”, 21. s.
430. s.	15.05.1956	Orhan Gürsel, “Alberto Moravio”, 20. s.
491. sayı	01.12.1958	Ahmet Bağışgil, “Çağdaş Amerikan Şiiri”, 12. s.
512. sayı	15.10.1959	Ahmet Bağışgil, “Walt Whitman”, 12. s.
521. sayı	01.03.1960	Ahmet Bağışgil, “Emily Dickinson”, 12. s.
565. s.	01.01.1962	Orhan Gürsel, “Alberto Moravio ve Yeni Romanı”, 9. s.

Tablo 50

3.9.1.3. Alman Edebiyatı

Behçet Necatigil'e ait “*Bir Alman Şairi: Günter Eich*” adlı yazı Eich'in sanatı ve kişiliği üzerinedir. Günter Eich 1961 yılı ekim ayında Türkiye'ye gelmiş, İstanbul ve İzmir'e ziyaretlerde bulunmuştur. 2 Kasım'da “Türk Alman Kültürü” derneğinde Behçet Necatigil sanatçının yirmi iki şiirini, Adalet Cimcoz ise bir oyununu tanıtmıştır. Bu yazı o gün yapılan konuşmadan alınmıştır.²⁶⁶

Diğer bazı yazılar ise şöyledir:

²⁶⁵ 785. sayı, Şubat 1973, 21. s.

²⁶⁶ 563. Sayı, Aralık 1961, 7. s.

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
402. sayı	01.01.1954	Oğuz Akalın, “Rainer Maria Rilke”, 13. s.
426. sayı	01.01.1956	Oğuz Akalın, “Franz Kafka”, 20. s.
833. sayı	01.02.1977	Dr. Şahin Yenişchirlioğlu, “Rilke ve Yaratma Gücü”, 24. s.

Tablo 51

3.9.1.4. Rus Edebiyatı

A. Gaffar'ın yazdığı “*İvan Bunin*” başlıklı yazı Nobel ödülünü alan yazar hakkındadır. A. Gaffar yazarın dokuz hikâyesini çevirmiş ve Varlık’ta yayınlamıştır. Çeviri yaparken bazılarını yazarın kendisine göndermiş ve ondan karşılık almıştır. Bir İstanbul hayranı olan Bunin mektubuyla beraber birkaç da fotoğraf gönderir. Bu yazının başında mektuptan kısa bir parçayı verir. Daha sonra hayatını, yazarlığa nasıl başladığını ve sanat yaşamını uzun uzun anlatır.²⁶⁷

Diğer bazı yazılar ise şöyledir:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
126. sayı	01.10.1938	Hüsamettin Bozok, “Mayakofski”, 7. s.
258. sayı	1- 15.04.1944	Nihal Yalaza Taluy, “Rus Klasiklerinde Vatanseverlik”, 22. s.
303. sayı	1- 15.02.1946	Nihal Yalaza Taluy, “Münekkit V. G. Belinskiy”, 7. s.

Tablo 52

²⁶⁷ 20. sayı 1 Mayıs 1934, 10. s.

3.9.1.5. İngiliz Edebiyatı

Memet Fuat, “*Shakespeare’in Bir Şiiri*”nde Can Yücel’in Shakespeare’den çevirdiği bir sone üzerinde duruyor. Can Yücel’in “Her Boydan Dünya Şiirinden Seçmeler” adlı bir kitabı vardır. Memet Fuat burada rastladığı Shakespeare’in “6. Sonnet”ini aslı ile karşılaştırıyor. Şiirin anlam bakımından neredeyse aynı fakat kelime kelime karşılaştırıldığında aslından çok farklı olduğunu görüyor. Bu şiire çeviri değil yeniden yazılmış denebilir ancak. Zaten Can Yücel de çeviren tabirini kullanmamış “Türkçeye aktaran” demiştir kendisi için. “Şiir çevrilmez; çevrileceği dilde yeniden yazılır” düşüncesini savunanlar arasında Can Yücel aşırı olanlardandır. Memet Fuat bu kadar aşırılığı savunmuyor. Fakat yine de Can Yücel’inkini daha güzel buluyor.²⁶⁸

Diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
371. sayı	01.07.1951	Orhan Azizoğlu, “Katherine Mansfield”, 20. s.
419. sayı	01.06.1955	Önay Sözer, “Aldous Huxley”, 27. s.
774. sayı	01.03.1972	Mehmet Salihoğlu, “Bertrand Russel”, 19. s.

Tablo 53

3.9.1.6. Bulgar Edebiyatı

“*Bulgar Yazını*” yazısında **Muzaffer Uyguner** Bulgar şiiri hakkında bilgi veriyor. Bulgar edebiyatı da bizde pekiyi bilinmemektedir. Paris’te 1968’de bir kitap yayımlanır, “La Poesie Bulgare” adında bir Bulgar şiiri antolojisi. Bu kitaptaki şiirlerin bir çoğunu çevirdiğini söyler yazar. Ayrıca Özdemir İnce de bu kitaptan yararlanarak bir Bulgar şiiri antolojisi hazırlamıştır. Hem bu kitaptan hem de yaptığı derlemelerden yararlanan Muzaffer Uyguner yazısında Bulgar şiirini anlatır. Önce tarihine değinir. Osmanlı Devleti’nden ayrıldıktan sonra yaşananları ve bunların

²⁶⁸ 497. sayı, Mart 1959, 18. s.

eserlere nasıl yansıdığını anlatır. Sonrasında başlangıçtan itibaren önemli temsilcileri hakkında bilgiler verir.²⁶⁹

Diğer bazı yazılar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Sayfa Numarası
160. sayı	01.03.1940	Türker Acaroğlu, “Komşu Bulgar Edebiyatının Bir Yıllık Muhasebesi”, 20. s.
841. sayı	01.10.1977	Hüseyin Dalı, “Elin Pelin (1877-1949)”, 25. s.

Tablo 54

3.9.1.7. İsveç Edebiyatı

Muzaffer Uyguner “*Çağdaş İsveç Şiiri Üzerine*” yazısında İsveç edebiyatının bizde iyi bilinmediğiyle başlıyor söze. İsveç’in tarihi, coğrafyası ve kültürü hakkında bilgiler veriyor. Sonra edebiyatından bahsediyor, edebiyatın coğrafyadan nasıl etkilendiğine dair örnekler veriyor. Bu girişten sonra şiirde önemli temsilcileri ve eserleri hakkında özet bilgilerle devam ediyor.²⁷⁰

Başka bir yazı:

Zühtü Bayar, “İsveç Edebiyatı”.²⁷¹

3.9.1.8. Norveç Edebiyatı

“Norveç Edebiyatı” üst başlığıyla yayınlanan “*Knut Hamsun*” adlı yazı **Sabahattin Ali**’ye aittir. Sabahattin Ali Hamsun’ı dehaları sağken teslim edilmiş yazarlardan addeder. Diğerleri ise Bernard Shaw, Rabindranat Tagore, Tagor, Maksim Gorki ve Tagor’dur. Hamsun bizde pek az bilinmektedir çünkü bizde edebiyat Fransız kanalından gelir. 1920 yılında Nobel ödülüne layık görülen yazar dünya edebiyatçıları içinde çok değerli bir konumdadır. Türkçeye sadece birkaç eseri

²⁶⁹ 855. Sayı, Aralık 1978, 20. s.

²⁷⁰ 522. Sayı, Mart 1960, 12. s.

²⁷¹ 784. sayı, 01.01.1973, 24. s.

tercüme edilmiş ve bunlardan yalnızca “Açlık” kitap halinde neşredilmiştir. Diğerler Pan, Victoria, Hulyakâr gibi eserleridir. Yazının devamında Sabahattin Ali Hamsun’ın yaşamından ve sanat hayatından bahseder. Yazısını bitirirken sanatı ile doğduğu yer arasında benzerlik bulur:

“Yaşadığı memleket dünya patırtılarından uzak, yalnız azametli tabiat ile didinen insanların memleketidir. Hamsun memleketinin en büyük bir evlâdı olmak sıfatile orayı temsil eder. Gürültüsüz, patırtısız ve tabiat kadar büyüktür. Kitaplarını okurken orada geniş, hudutsuz ve derin bir insan ruhundan başka bir şeyler aramamalıdır.”²⁷²

Bir başka eser:

Sabahattin Kudret Aksal, “*Hedda Gabler*”.²⁷³

3.9.1.9. İspanyol Edebiyatı

Behçet Necatigil, “*Juan Ramon Jimenez*” (442. sayı, 21. s., 01.11.1956) 1955 yılında İspanyol şair “Nobel Ödülü” almıştır. Necatigil önce bunu belirtir. Arkasından şairin kendi ağzından yayınlanmış otobiyografisini verir. Sonra şiirlerini değerlendirir, zaman içinde geçirdiği değişimi ve sanatının özelliklerini anlatır. Jimenez için şiirde “biçim” önemlidir, o biçime önem vermeyen şairleri tenkid etmiştir.²⁷⁴

Başka bir yazı da **İbrahim Hoya** “*İspanya’da Edebî Cereyanlar*” (5. sayı, s. 10., 01.09.1933) “Garp Edebiyatı” üst başlığı altında verilmiştir.

²⁷² 21. sayı 15 Mayıs 1934, 11. s.

²⁷³ 468. Sayı, 15.12.1957, 18. s.

²⁷⁴ 442. Sayı, Kasım 1956, 21. s.

3.9.1.10. İrlanda Edebiyatı

Orhan Azizoğlu, “*James Joyce*”.²⁷⁵ Edebî Portreler üst başlığında.

3.9.1.11. Hint Edebiyatı

Selâhattin Batu, “*Rabindranath Tagore*”.²⁷⁶

3.9.1.12. İsrail Edebiyatı

Orhan Hançerlioğlu, “*İsrail edebiyatı Üzerine*”.²⁷⁷

3.9.1.13. Arap Edebiyatı

Nusret Mordan, “*Arap Şiirinde İsimler ve Akımlar*”.²⁷⁸

3.9.2. ÇEVİRİ ESERLER

Varlık dergisi ilk sayıdan itibaren çeviri eserlere sayfalarında yer vermiştir. Dünya edebiyatıyla Türk edebiyatının kültürel alış verişi içinde olmasını istemiş ve çeviri faaliyetlerine destek olmuştur. Doğudan batıya hemen her dilden çeviri yapılmıştır. “Batı” ağırlıklı olan bu çeviriler eskisine kıyasla sadece çok bilinen milletlerin edebiyatları değildir, Avrupa’nın diğer ülke edebiyatlarına da oldukça yer verilmiştir. Otuzdan fazla dilin çevirileri görülmekle beraber bunların bir kısmı aslından değil, Fransızca, İngilizce gibi çevirilerinden Türkçe’ye aktarılmıştır.

Çeviri deyince *Varlık*’ın en önemli işlevlerinden biri de Balkan edebiyatlarının Türkiye’de tanıtılması, Balkanlarda kalmış Türk yazarların eserlerinin Türkçeye aktarılmasıdır. Kendisi de Balkanlarda doğup oradan Türkiye’ye gelmiş olan Yaşar Nabi bunun üzerinde titizlikle durur.

Henüz birinci sayıda Yaşar Nabi çeviriye verdikleri önemi şöyle dile getirir:

²⁷⁵ 375. sayı, 01.10.1951, 13. s.

²⁷⁶ 569. sayı, 01.03.1962, 7. s.

²⁷⁷ 608. Sayı, 15.10.1963, 4. s.

²⁷⁸ 787. Sayı, 01.04.1973, 24.s.

“Telif yazılara daima en fazla yer ayırmakla beraber garbin şah eserlerini ve edebi hareketlerini okuyucularımıza tanıtacağız. Ve gözlerimizi, şimdiye kadar yapıldığı gibi yalnız Fransa’ya çevirmeyeceğiz, bütün garp dillerinden ve edebiyatlarından sırasile eserler neşredeceğiz.”²⁷⁹

Çeviri faaliyeti sadece yazılar bazında kalmamış *Varlık Yayınları*’nda da pek çok eser basılmıştır. Sadece Balkan edebiyatlarına dair otuzdan fazla eser vardır.²⁸⁰

İkinci sayıda klâsiklerin tercümesiyle ilgili mevcut durumun değerlendirildiği görülür. Bu konuda *Varlık*’ın nasıl bir pozisyon aldığı açıklanır. Klâsiklerin pek çoğunun dilimize çevrilmediği, bu sebeple de yabancı dil bilmeyen “münevver”lerin onları okuyamadığından yakınılır. Fakat öyle ki bunlar çevrilse de okuyanın az olduğu, bu sebeple de yayınlamanın zor olduğu söylenir. Maarif vekâletinin bu konuda bir hazırlığı vardır. Şimdilik en iyi çözüm vekâletin belirttiği gibidir:

“Vekâletin bu kitap tercümesi teşebbüsü de son icraatının hepsi gibi, tamamiyle memleketin ihtiyaçları düşünülerek hazırlanmış olduğu muhakkaktır. Bizim de bir Üniversitemiz, bir Temsil Akademimiz ve zengin bir kütüphanemiz olacaktır. Bu vaitlerin hakikat olacağı günün yakınlığını düşünerek sevinç ve ümitte bekliyoruz.”²⁸¹

1940 yılına gelindiğinde çeviri eserlerin sayısı artmış, yapılan faaliyetler işe yaramıştır. Fakat *Varlık*’a göre yine de yeterli değildir. Çünkü bir sistemsizlik söz konusudur. *Varlık* özellikle iki hususta şikâyet bildirir. İlki birinci derecede öneme sahip klâsik eserlerin çevrilmemesi, ikincisi de ücret azlığı yüzünden basım kalitesizliği. *Varlık* bu konudaki sözlerini çalışmaların devam ettirilmesi dileği ile bitirir:

“Bu güzel teşebbüs karşısında üzerine aldığı ağır yükü hakkiyle başarmıya azmetmiş olan genç Maarif Vekilimize millî irfanımız namına teşekkürü bir borç

²⁷⁹ On Beş Günde yazısından, 16. s.

²⁸⁰ Mustafa İsen, “Balkan Edebiyatlarını Ülkemizde Tanıtan Aydın: Yaşar Nabi Nayır”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, a.y.

²⁸¹ 1 Ağustos 1933, son sayfa.

bilir, tercüme heyetinin de işi ihtiyacımızın büyüklüğü nispetinde süratli yürütmeye çalışmasını temenni ederiz.”²⁸²

Varlık yazarları bunların yanı sıra çevirinin nasıl olması gerektiği üzerine de fikir üretmişlerdir. Bunlardan birisi 211. sayıda görülen “*Klasik Tercüme Dili Nasıl Olmalı ve Bizde Ne Haldedir?*” başlıklı **Ahmet Cevat Emre** tarafından yazılmış olan yazıdır.

Ahmet Cevat Emre bu yazıda mitolojik eserlerin çevirisinde dil bakımından eksiklik olduğunu belirtir. Sebebi ise önce kendi klâsiklerimizden habersiz ve bunları günümüze aktarmamış oluşumuzdur. Burada çevrilmiş bazı mitolojik eserlerin satır satır tenkidini yapar. Yapılan hatalarda orijinal dillerden değil de batı dillerinden aktarılmış olarak çeviri yapılmasının da payı vardır. Bu tür çeviriler roman tercüme eder gibi çalakalem yapılmamalıdır. Çeviriyi yapan kişi Türkçe’ye her bakımdan hâkim olmalıdır.²⁸³

Çeviri eserleri incelerken önce türlerine göre şiir, hikâye ve diğer yazılar olarak tasnif yaptık. Her türü de çevrilmiş olduğu dile ve ait olduğu ülkeye göre tasnif ettik. Bunların sıralanışı en çok çevirisi yapılan dile göre olmuştur. Bunlara geçmeden önce ise **birinci sayıda** yer alan çeviri eserlere ayrıntılı olarak göz atacağız.

15 Temmuz 1933 tarihli birinci sayıda iki çeviri eserle karşılaşyoruz. İlki 10. sayfada yer alan manzum bir şiirdir. **Comtesse dö Noailles**’dan “*Teessüfler*” ve “İspanya Akşamları” isimli şiirleri çeviren Sabahattin Eyüboğlu’dur. Şiirler “*Garp Edebiyatı*” başlığı altında verilir. Başında da bir açıklama yapılmıştır:

“Büyük şairimiz Ahmet Haşim son günlerini, yaşarken Fransa’da, kadın şairlerinin en kuvvetlisi olan Comtesse de Noailles’ı kaybetti. Romanyalı prens de Brancovan’ın kızı ve annesi tarafından Türkiye’nin Londra Büyükelçisi Müzürüs Paşanın torunu olan bu kıymetli şair kadın Paris’te doğmuştur. Çocukluğunun ve ilk

²⁸² 15 Mart 1940, 1. s.

²⁸³ 15 Nisan 1942, 2. s.

gençliğinin en büyük kısmı Fransa’da geçmekle beraber annesinin vatanı olan İstanbul’a da gelmiş ve birçok şiirlerinde İstanbul’u ve şarkı terennüm etmiştir.”²⁸⁴

Ayrıca Comtesse dö Noailles’in eserlerinden ve Fransız edebiyatındaki öneminden kısaca söz edilir.

Birinci sayıdaki diğer çeviri eser ise 14. sayfada yer alan bir Macar hikâyesidir. **Etienne Tömörkeny**’ye ait olan “*Akşam Karanlığı*” adlı hikâyeyi Yaşar Nabi çevirmiştir. Bu hikâyenin başında yazarıyla ilgili kısa bir açıklama vardır:

“Yeni Macar hikâyecilerinin en meşhuru ve en iyi halkçı yazıcılarından biri olan **Etienne Tömörkeny** bilhassa basit insanların hayatlarını tasvirde büyük bir varlık göstermiştir. Elli bir senelik ömrünün mahsulü olan yirmi cildi aşkın eseri büyük Macar ovasının her bucağına dağılmış köylerin hayatını bütün yerli renkleri ve hisleriyle yaşatmaktadır.”²⁸⁵

Bazı eserlerde çeviren belirtilmemiştir. Bu yüzden tablolarda boş bırakıp sadece eseri, asıl sanatçıyı ve tarihi verdik.

3.9.2.1. ŞİİR

Çeviri şiirlere baktığımızda en fazla eser Fransız Edebiyatı’ndan ve Amerikan Edebiyatı’ndan görülmektedir. Bizim tespit ettiğimiz otuz üç ülkeye ait şiir vardır. Bunu tespit ederken çok bilinir olmasa da, temsili olması bakımından tüm dillerden yapılmış çevirilere yer vermeye çalıştık. Bu bakımdan en az bir örnek gösterdik. Verdiğimiz örnekler başlıklardan da anlaşılacağı üzere çevirinin yapıldığı dile değil yazarın ait olduğu ülkenin edebiyatına göredir. Böyle düşünüldüğünde verdiğimiz örnekler içinde bulunan mesela bir Arap şiiri Arapça orijinalinden değil bir İngilizce çeviriden aktarma olabilir, ancak biz onu Arap Edebiyatı başlığı altında vermişizdir.

²⁸⁴ 15 Temmuz 1933, 10. s.

²⁸⁵ 15 Temmuz 1933, 14. s.

Bu bilgi dergide belirtilmişse onun açıklamasını altına yaptık. Bununla birlikte tespit edemediklerimiz olabilir.

Genel olarak baktığımızda çevirisi yapılan şairler çoğunlukla romantik dönem şairlerin ya da geçen yüzyılın başında ünlenmiş olanlar olduğunu söyleyebiliriz. Fakat incelediğimiz tarih aralığı İkinci Dünya Savaşı ve öncesini kapsadığından 1946 yılından sonra görülen şairler arasında modern sanatçılar da vardır. Bunların bir çoğu o dönemde hayattadırlar. Bu tarihten sonra görülenler dünyanın geçirmekte olduğu kültürel ve sosyal olayların bir uzantısıdır. Çünkü bu dönemde “Soğuk Savaş” kendisini göstermeye başlamış, batılı şairlerin bir çoğu da buna karşıt bir tutum sergilemişlerdir.

Dikkati çeken önemli şairler arasında şunları söyleyebiliriz:

Fransız edebiyatından **Paul Verlaine, Charles Baudelaire, Jacques Prevert, François Coppee, A. De Lamartine, Chateaubriand, François Villon, Paul Valery, A. De Musset, Gerard De Nerval, Emil Botta, F. Mauriac, Victor Hugo, G. Apollinaire, Philippe Soupault, Jean Cocteau, Arthur Rimbaud, Paul Eluard, Max Jacop, Jules Romain, L. G. Des Bois** önde gelenlerdir. Çeviri yapanlar arasında ise **Erdoğan Alkan, Cahit Sıtkı Tarancı, Ferzan A. Aras, Sait Maden, S. K. Aksal** önemli isimler olarak görülür.

Amerikan edebiyatına baktığımızda şairler arasında **T. S. Eliot, Carl Sandburg, Ezra Pound, Edgar Allen Poe, Henry W. Longfellow, Walt Whitman, Emily Dickinson, Ralph W. Emerson, Leonard Cohen** dikkati çekenlerdir. Çeviri yapanlar arasında **M. T. Karamustafaoğlu, Ülkü Tamer, Tâlat Sait Halman, Osman Türkay, Tahsin Yücel, Erdal Öz, Sami Akalın, Adnan Ardağı, Muzaffer Uyguner** önemli isimlerdir.

İngiliz edebiyatında **William Shakespeare, Dylan Thomas, P. B. Shelley, William Butler Yeats, Doris Lessing, William Blake, John Keats,** öne çıkarken çevirenler arasında da **T. S. Halman, Ülkü Tamer, Osman Türkay** önemli olanlardır.

Alman edebiyatında Berthold Brecht, Rainer Maria Rilke, F. V. Schiller gibi şairler görülürken çevirenler arasında **Yüksel Pazarkaya, A. Turan Oflazoğlu, Behçet Necatigil, Kâmuran Şipal, Sıtkı Salih Gör** öne çıkar.

İspanyol edebiyatında Frederic Garcia Lorca ile J. R. Jimenez görülürken, Sami Akalın, M. T. Karamustafaoğlu, Yekta Ataman öne çıkan çevirmenlerdir.

Diğer dillerin edebiyatlarında öne çıkan şairleri her başlığın altında belirttik. Onlarda en çok çeviri yapanlar arasında ise **Muzaffer Uyguner, Türker Acaroğlu, Oğuz Akalın, Orhan Veli, İlhan Berk, Hilmi yavuz, Mübarek Hasan Halife** dikkati çekenlerdir.

3.9.2.1.1. Fransız Edebiyatı

Klâsiklerden moderne kadar pek çok Fransız şairin şiirleri *Varlık* sayfalarında görülür. En çok şiirlerini gördüğümüz isimler arasında **Paul Verlaine, Charles Baudelaire** ve **Jacques Prevert** vardır. Çeviri yapanlar arasında **Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Kudret Aksal, İlhan Berk** gibi ünlü şairlerimizle beraber Erdoğan Alkan, Ferzan A. Aras, Sait Maden gibi isimler öne çıkar.

Sembolist şairlerden **Paul Verlaine**'ın "*Baş-Rüyam*" ve "*Unutulur mu Hiç*" adlı şiirleri tek sayfada verilir. Ortak bir çeviri söz konusudur. Çevirenler İhsan Akay, Fıtrat Atasel ve Ali Gürdal'dır. Bu şiirlerde yalın ve sade bir dille sakin bir şiirsellik vardır:

Gördüğüm hep şu garip ve sıcak rüyadır:
Meçhul bir kadın seviyorum, oda beni seviyor;
Ve her seferinde ne tamamen aynı, ne de tamamen başka bir kadın;
Beni seviyor ve beni anlıyor.

(Baş-Rüyam, 215. s., 10. s.)

Hatıra hatıra nedir istediğin benden?
Durgun sonbahar havası ve uçuşan ardıçlar...
Serpilen son ışıkları güneşin
Rüzgârın uğuldadığı sararmış ormana.

(Unutulur mu Hiç, 215. sayı, 10. s., 15.06.1942)

Şairin diğer bazı şiirleri ise şöyledir:

“*Batan Güneşler*”, çev. Erdoğan Alkan (438. s., 14. s., 01.07.1956), “*Uyku*”, çev. Erdoğan Alkan (457. sayı, 12. s., 01.07.1957), “*Hafif Hafif Yağmur Çiseliyor Şehre*”, çev. Erdoğan Alkan (468. s., 12. s., 15.06.1957), “*Spleen (Usanç)*”, çev. Erdoğan Alkan (520. sayı, 12. s., 15.02.1960), “*Yıldız Saati*”, çev. Erdoğan Alkan (524. sayı, 12. s., 15.04.1960).

Charles Baudelaire şiirlerini en fazla belirlediğimiz Fransız şairdir. Cahit Sıtkı’dan İlhan Berk’e pek çok ünlü şairimiz eserlerini çevirmiştir.

“*Seyahate Davet*” şiirini çeviren **Cahit Sıtkı Tarancı**’dır. Çeviride şiirsellik korunmuştur. Umudun ve insanlığın vurgulandığı bir şiirdir:

Kardeşim, yavrum,
Sana benziyen bir yer
Düşünüyorum;
Gidip orda beraber
Yaşamanın, sevmenin,
Sevmenin ve ölmenin
O yerde bir gün,
Saadetini düşün.
Karışık göklerinin
Islak güneşlerinde,
O hain gösterinin,
Bol yaşları içinde
Daima parıltılı
Duran riyakâr
Gözlerinin esrarlı
Cazibesi var.

(28. sayı, 5. s., 01.09.1934)

Bir başka şiiri “*Mensur Şiirler: IV Deli ve Venüs*”ü çeviren Ferzan A. Aras’tır. Bu şiirde yine iyimser bir hava vardır fakat bu doğayla bütünleşmiştir:

“Ne güzel gün! Geniş park güneşin yakıcı ışıkları altında hayat buluyor, tıpkı gençliğin, aşkın iradesi altında olduğu gibi.

Kâinat umumî hayretini, sükûtu ile ifade ediyor; sular dahi uyuyorlar gibi. İnsan bayramlarına hiç benzemiyen bir ziyafet veriliyor, buralarda.”

(80. sayı, 16. s., 01.11.1936)

Şairin diğer bazı şiirleri:

“Kediler”, çev. Hidayet Naci (36. sayı, 6. s., 01.01.1934), “Balkon”, çev. Cahit Sıtkı (47. sayı, 8. s., 15.06.1935), “Mensur Şiirler: I Yabancı, II İhtiyar Kadının Bedbinliği, III Köpek ve Esans Şişesi”, çev. Ferzan A. Aras (77. sayı, 11. s., 01.09.1936), “İnsan ve Deniz”, çev. Nihad Gök (80. sayı, 9. s., 01.11.1936), “Mensur Şiirler, Saçlarda Seyahat, Aşıkların Ölümü”, çev. M. İlhan Berk (100. sayı, 2. s., 01.10.1937), “Sevgililerin Ölümü”, çev. Sabahattin Tahsin (249. sayı, 10. s., 15.11.1943), “Hortlak”, çev. Orhan Veli Kanık (368. sayı, 6. s., 01.03.1951), “Seyahat”, çev. Sabahattin Teoman (372. sayı, 8. s., 01.07.1951), “Zehir”, çev. S. Maden (382. sayı, 15. s., 01.05.1952), “Cehennemlik Kadınlar, Delphine ve Hippolyte”, çev. Sait Maden (384. sayı, 9. s. 01.07.1952), “Güz Şarkısı”, çev. Hüseyin Demirhan (476. sayı, 12. s., 15.04.1958), “Hasta Muse”, çev. Abdullah Rıza Ergüven (550. sayı, 10. s., 15.05.1961), “Aşıkların Şarabı”, çev. Sabahattin Kudret Aksal (806. sayı, 18. s., 01.09.1974).

Diğer bazı Fransız şairler ve eserleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
1. sayı	15.07.1933	Comtesse dö Noailles, “Teessüfler” ve “İspanya Akşamları”, Sabahattin Eyüboğlu, s. 10.
76. sayı	01.09.1936	François Coppee, “Denizcilerin Grevi”, Vasfi Mahir, 11. s.
81. sayı	15.11.1936	A. De Lamartine, “İstimdat”, Nihat Gök, 13. s.
83. sayı	15.12.1936	Chateaubriand, “Rene’nin Melankolisi”, Nihat Gök, 11. s.
109. sayı	15.01.1938	Paul Valery, “Mensur Şiirler, Pencere, Rüzgâr, Kederli Kraliçe”, N. İlhan Berk, 10. s.

313. sayı	01.08.1946	Guy Mercier, “Hayır Demesini Bilemeyenlerin Türküsü”, 14. s.
371. sayı	01.06.1951	A. De Lamartine, “Eski Ev”, Yezdan T. Vener, 12. s.
		Jacques Prevert, “İlk Gün”, Sabih Şendil, 12. s.
		Marceline Desborder-Valmore, “Hasretler”, Özdemir Asaf, 12. s.
372. sayı	01.07.1951	A. De Lamartine, “Komşumun Perdesi”, M. İlhan Doğan, 16. s.
		A.D. Musset, “Mezar Yazısı”, Hüseyin Demirhan, 17. s.
		François Villon, “Ölüm”, Bahadır Gökyaran, 16. s.
		Jacques Prevert, “Şarkı”, Sabih Şendil, 16. s.
391. sayı	01.02.1953	François Villon, “Son Balad”, Bahadır Gökyaban, 10. s.
398. sayı	01.09.1953	Normil Sylvain, “Bir Zenci Şarkı Söylüyor, Adnan Ardağı, 13. s.
406. sayı	01.07.1954	Gerard de Nerval, “Les Cydalises”, Orhan Veli, 23. s.
410. sayı	01.09.1954	François Villon, “Ölüm”, Bahadır Gökyaran, 10. s.
416. sayı	01.03.1955	Jacques Prevert, “Pazar”, Yaşar Güngör, 25. s.
418. sayı	01.05.1955	François Mauriac, “Jean Cocteau”, Tahsin Yücel, 22. s.
446. sayı	15.01.1957	Jacques Prevert, “Birinci Gün”, Elif, 11. s.
		Pierre Reverdy, “Yola Küçük Köprüye Yakın”, Abdullah Rıza Ergüven, 11. s.
447. sayı	01.02.1957	Pierre Reverdy, “Kalp Kalbe”, Erdoğan Alkan, 11. s.
460. sayı	15.08.1957	Victor Hugo, “Yarın Erkenden”, Abdullah Rıza Ergüven, 12. s.
461. sayı	01.09.1957	Jacques Prevert, “Mayıs Ayı Şarkısı”, İlhan Demiraslan, 12. s.
464. sayı	15.10.1957	G. Apollinaire, “Savaş Gülü”, Hüseyin Demirhan, 12. s.
		Paul Fort, “Saadet”, İhsan Akay, 12. s.

		Philippe Soupault , “Pazar”, Basri Karagöz, , 12. s.
468. sayı	15.12.1957	François Villon , “Dostlara Mektup”, Hüseyin Demirhan, 12. s.
		Gerard de Nerval , “Deflica”, Jülide Gülizar-Abdullah Rıza, 12. s.
472. sayı	15.02.1958	Gerard de Nerval , “El Desdichado”, Abdullah Rıza Ergüven, 12. s.
475. sayı	01.04.1958	Francis Jammer , “Zamanlar Boyunca”, Abdullah Rıza Ergüven, 12. s.
476. sayı	15.04.1958	A.D. Musset , “Elveda”, Abdullah Rıza Ergüven, 12. s.
485. sayı	01.10.1958	G. Apollinaire , “Mirabo Köprüsü”, Rahmi Boyacı, 12. s.
502. sayı	15.05.1959	Jules Laforgue , “Delikanlılığın Hazin Türküsü”, İhsan Akat, 12. s.
510. sayı	15.10.1959	Saint-John Perse , “Ve Siz Dediler”, Cemal Oğuz, 19. s.
521. sayı	01.03.1960	Jean Cocteau , “Genç Kadın”, Abdullah Rıza Ergüven, 10. s.
541. sayı	01.01.1961	Arthur Rimbaud , “Cehennemde Bir Mevsim’den”, İlhan Berk, 10. s.
553. sayı	01.07.1961	Paul Eluard , “Dipdiri”, Akil Aksan, 10. s.
596. sayı	15.04.1963	G. Apollinaire , “Var”, Necati Cumalı, 8. s.
600. sayı	15.06.1963	Paul Eluard , “Eluard’dan Şiirler”, Sabahattin Kudret Aksal, 10. s.
640. sayı	15.02.1965	Max Jacop , “Billir misiniz Eckart Üstadı?”, Ülkü Tamer, 10. s.
742. sayı	01.07.1969	Arthur Rimbaud , “Sevi Çölleri”, Abdullah Rıza Ergüven, 22. s.
754. sayı	01.07.1970	Jules Romain , “Renkli Sevileri Paris’in”, “Epik Şiir”, Abdullah Rıza Ergüven, 22. s.
756. sayı	01.09.1970	Louis Aragon , “Yeni Yıl Gülü”, Engin Aşkın, 25. s.

769. sayı	01.10.1971	Jean Cocteau, “Yatay Olarak”, “Afyon”, Etüd”, Muzaffer Uyguner, 22. s.
803. sayı	01.08.1974	Louise Gareau des Bois, “Günlük Ülkem”, Talât Sait Halman, 22. s.
870. sayı	01.03.1980	Emil Botta, “Portre”, Cristina-Vasile Poenaru, 25. s.

Tablo 55

3.9.2.1.2. Amerikan Edebiyatı

Carl Sandburg, Langston Hughes, T. S. Eliot, Ezra Pound, Walt Whitman isimlerini en çok gördüğümüz Amerikan şairlerdir. Çeviri yapanlar arasında da **Ülkü Tamer, Talât Sait Halman, Tahsin Yücel, Osman Türkay** gibi isimler vardır.

Carl Sandburg “*Yıldızlar, Şarkılar, Yüzler*” şiirinde ölümün kaçınılmaz son olduğunu hatırlatır:

İstersen yıldızları topla.
Şarkıları topla, sakla onları.
Yüzlerini biriktir kadınların.
Yıllar, yıllar boyu saklamak için biriktir.
Sonra ...
Gevşeterek ellerini bırak hepsini
Allaha ısmarladık de.

(446. s., 11. s., Ocak 1957, çev. Gürmen Güler)

Diğer bazı şiirleri şöyledir:

“*Yitik*”, “*Sis*”, çev. M. T. Karamustafaoğlu (419. sayı, 20. s., 01.06.1955), “*Kasım Gecesi*”, çev. Gürmen Güler (447. sayı, 11. s., 01.02.1957), “*Demetler*”, çev. Gürmen Güler (452. sayı, 12. s., 15.04.1957), “*Gece Çanları*”, çev. Gürmen Güler (472. sayı, 12. s., 15.12.1957), “*Düşünceler*”, çev. Yekta Ataman (496. sayı, 12. s., 15.02.1959), “*Ossawatomie*”, çev. Ahmet Bağışgil (516. sayı, 12. s., 15.12.1959), “*Sandburg’tan Şiirler*”, çev. Nihat Genç (395. sayı, 18. s., 01.06.1953).

Langston Hughes 20. yüzyılın ünlü zenci şairlerindendir. Şiirlerinde ırk eşitliğini savunur. Renkli ve kaotik bir üslubu vardır. Caz ve blues müzikten etkilenmiştir. Talât Sait Halman tarafından çevrilen “*Ülkü Savaşçısı*”²⁸⁶ şiirinde haksızlık karşısındaki sert ve keskin tavır vardır:

Dürüst yaptığım iş,
Ama hakkımı vermiyorsun,
Dürüst gördüğüm düş,
Tükürüyorsun suratıma,
Ben de sıkıyorum yumruğumu
Artık
Senin suratına vurmak için.

M. T. Karamustafaoğlu’nun çevirdiği bir başka şiiri olan “*Bir Zenci Irmaklardan Konuşuyor*”da²⁸⁷ dünyadaki eski ırmaklardan geçerek ruhu derinleşir:

Irmaklar gördüm:
Irmaklar dünya kadar eski ve insan damarlarından akan kandan da eski.
Ruhum ırmaklar gibi derinleşti.

Fırat’ta yıkandım daha şafaklar tazeydi,
Kongo’nun kenarına kulübemi kurdum, ninni söyledi uyuturcasına.
Nil’e baktım, üzerinde pramitler yücelttim.
Missisipi’yi şarkı söylerken duydum Abe
Lincoln New Orleans’a gittiğinde, çamurlu göğsünün altına döndüğünü
gördüm gün bitiminde.

Şairin diğer bazı şiirleri:

“*Morlu Fantezi*”, çev. Ülkü Tamer (420. sayı, 24. s., 01.07.1955), “*Memleketimiz*”,
“*Ardella*”, çev. M. T. Karamustafaoğlu (420. sayı, 24. s., 01.07.1955), “*İhtiyar
Denizcinin Ölümü*”, “*Dilenci Çocuk*”, çev. M. T. Karamustafaoğlu (422. sayı, 21. s.,
01.09.1955), “*Sır*”, çev. M. T. Karamustafaoğlu (471. sayı, 12. s., 01.02.1958), “*Sınır
Çizgisi*”, çev. Coşkun Zengin (629. sayı, 10. s., 01.09.1964), “*Zulüm*”, “*Çıkmaz*”,
“*Savaş*”, “*Ağır Olun*”, çev. Talât Sait Halman (739. sayı, 26. s., 01.04.1969).

²⁸⁶ 739. sayı, 26. s., Nisan 1969.

²⁸⁷ 422. sayı, 21. s., Ağustos 1955.

Felsefeye ve spiritüelliğe meraklı olan **T. S. Eliot**’ın şiirlerinde mistik ve gizemli bir ifade vardır:

Saat 12.
Caddenin kenar taraflarında
Ayışığında erimiş,
Fısıltılarla dolaşmakta sihirler
Ayışığından,
Eritip hafızanın temellerini,
Hâhraların keskin rabitalarını
Ve parçalarını, katiyetini
Kaderden bir tokmak gibi bir davula
Vurmakta altından
Geçtiğim her sokak lâmbası.
Ve karanlığın gözden saklı köşelerinde,
Ölü sardunyalari başının üzerinde
Sarsıp durması gibi
Bir delinin,
Gece yarısı
Hatırayı tartaklayıp durmakta.²⁸⁸

Osman Türkay tarafından çevrilen “*Bir Kadının Portresi*”²⁸⁹ bir oyun sahnesi ile başlar. İç konuşmalar, zihinden geçenler, çağrışımlar ve anılar iç içe geçer:

Bir Aralık ikindisinin sisi ve dumanı arasında
Buluşma sahnesi –görüleceği irere- kendi kendini düzenler
“Bu öğleden sonra size ayırdım”la;
Dört şamdan loş odada,
Üstte dört ışık halkası tavanda,
Jüliet’in gömütünden bir hava.

Diğer bazı şiirleri:

“*Şiir*”, çev. Tektaş Ağaoğlu (418. sayı, 20. s., 01.05.1955), “*Prelüdlar*”, çev. Tahsin Yücel (424. sayı, 18. s., 01.11.1955), “*La Figlia Che Piange*”, çev. Tektaş Ağaoğlu (431. sayı, 16. s., 01.02.1956), “*Burnt Norton*”, çev. Tektaş Ağaoğlu (433. sayı, 12. s., 01.04.1956), “*Pencerede Sabah*”, çev. Yekta Ataman (480. sayı, 12. s., 01.05.1958), “*J. A. Prufrock’un Aşk Şarkısı*”, çev. Osman Türkay (599. sayı, 10. s.,

²⁸⁸ “*Rüzgârlı Gece Rapsodisi*”, çev. Tahsin Yücel, 423. sayı, Ekim 1955, 20. s.

²⁸⁹ 576. sayı, Haziran 1962, 9. s.

101.06.1963), “*Küçük Ruh*”, çev. Osman Türkay (619. sayı, 10. s., 01.04.1964), “*İşçilerin Toplu Şarkıları Tekrar*”, çev. Osman Türkay (638. sayı, 10. s., 15.01.1965), “*Kof İnsanlar*”, çev. Osman Türkay (792. sayı, 23. s., 01.09.1973), “*Rüzgârlı Bir Gece Üzerine Rapsodi*”, çev. Attila Büyüktunçay (570. sayı, 12. s., 15.03.1962).

Diğer bazı şairler ve şiirleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
387. sayı	01.10.1952	Ezra Pound , “Bir Dosttan Ayrılırken”, Turhan Oğuzkan, 14. s.
398. sayı	01.09.1953	Joseph Seamon Cotter Jr , “Ne Diyeceksin O Zaman”, Zeki Gülsoy, 19. s.
409. sayı	01.08.1954	Edgar Allen Poe , “Helen’e”, Ahmet Bağışgil, 13. s.
413. sayı	01.01.1954	Stephan Crane , “Bir Adam Gökte Bir Altın Top Gördü”, 21. s.
414. sayı	01.01.1955	Edgar Allen Poe , “Huzursuzluk Vadisi”, A. Turan Oflazoğlu, 18. s.
419. sayı	01.06.1955	Archibald Mac Leish , “Gencecik Ölen Askerler”, R. N. Sayman, 20. s.
423. sayı	01.09.1955	H. W. Longfellow , “Çocuklar”, Özhan Köksal, 27. s.
434. sayı	15.07.1056	Edna St. Vincent Millay , “Kimin Dudaklarıydı O Öptüğüm Dudaklar”, Ünal Boduroğlu, 11. s.
		John B. Tabb , “Gelişme”, İlhan Geçer, 11. s.
440. sayı	15.10.1956	Carlos Bulosan , “Epilog: Meçhul Asker”, L. Sami Akalın, 12. s.
		Sara Teasdale , “Unutulsun”, Gürmen Güler, 12. s.
446. sayı	15.01.1957	Robert L. Frost , “Ateş ve Buz”, Ünal Boduroğlu, 11. s.
449. sayı	01.03.1957	James Elroy Piecker , “Bin Yıl Sonraki Bir Şaire”, L. Sami Akalın, 20. s.
450. sayı	15.03.1957	“ Kızılderili Aşk Şarkıları ”, “ Kızılderili Düş Şarkıları ”, çev. Erdal Öz, 12. s.

		Walt Whitman , “Çayır Otu”, Ahmed Bağışgil, 12. s.
452. sayı	15.04.1957	Landis Everson , “Kıtlık”, İsmail Biret, 12. s.
453. sayı	01.05.1957	Henry Wadsworth Longfellow , “Denizlerde Yükselir, Alçalır Sular”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
454. sayı	15.05.1957	Henry Wadsworth Longfellow , “Geceye İlâhi”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
455. sayı	01.06.1957	Walt Whitman , “Ey Ruhum Şimdi cesaret Eder misin?”, Ahmed Bağışgil, 19. s.
457. sayı	01.07.1957	Louse Bogan , “Harp Zamanında Badem Çiçekleri”, Adnan Ardağı, 12. s.
		Robert L. Frost , “Penceremdeki Ağaç”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
466. sayı	15.11.1957	Vachel Lindsay , “Çin Bülbülü”, L. Sami Akalın, 12. s.
467. sayı	01.12.1957	Wallace Stevens , “Yeni Şiir Üzerine”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
471. sayı	01.02.1958	Edgar Allen Poe , “Hayal Ülke” (Elderado), İsmail Biret, 12. s.
		Fernando Gonzalez , “Denizde Düşünce”, M. Y. Gücüneli, 12. s.
472. sayı	15.02.1958	Edgar Lee , “Hadi”, Hüseyin Başaran, 12. s.
		John Mansfield , “Sır”, Atilla Büyüktuncay, 12. s.
475. sayı	01.04.1958	Robert L. Frost , “Karlı Bir Akşam Üstü Ormanda”, Hüseyin Başaran, 10. s.
477. sayı	01.05.1958	Edna St. Vincent Millay , “Recuerdo”, Ünal Boduroğlu, 12. s.
483. sayı	01.08.1958	Anne Morrow Lindberg , “Sadaka”, Muazzez Menemencioğlu, 12. s.
486. sayı	15.09.1958	Louis Simpson , “Şarkı”, Ünal Boduroğlu, 12. s.
493. sayı	01.01.1959	Emily Dickinson , “Gökten Daha Geniştir İnsanın Beyni”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
506. sayı	15.06.1959	W. Carlos Williams , “Aşk Şarkısı”, H. Ahmet Uçkan,

		12. s.
508. sayı	15.07.1959	Amy Lotvell , “Güzel Bayan”, H. Ahmet Uçkan, 12. s. Ralph W. Emerson , “Sana Şükürler Olsun Tanrım”, H. Ahmet Uçkan, 12. s.
512. sayı	15.10.1959	Walt Whitman , “Bir Yeşil-Meşe Gördüm Louisianat’da”, Ahmet Bağışgil, 12. s.
525. sayı	01.05.1960	“Çağdaş Latin Amerika Şiiri 1, her Ülkeden Bir Şair-Her Şairden Bir Şiir” , L. Sami Akalın, 12. s.
544. sayı	15.02.1961	Chester Kallman , “Şarkı”, Adnan Ardağı, 10. s.
546. sayı	15.03.1961	Jacques Blonde , “Harbe Doğru”, Cüşan Konuk, 10. s.
551. sayı	01.06.1961	Winthrop Palmer , “Savaştan Dönen Yiğit Dağlara Vurmuş”, Dinçer Sümer, 10. s.
583. sayı	01.10.1962	Ezra Pound , “Daha Daha”, Yekta Ataman, 10. s.
589. sayı	01.01.1963	Conrad Aiken , “Prelüd LVI”, Osman Türkay, 9. s.
647. sayı	01.06.1965	Ezra Pound , “Villanelle: Psikolojik Saat”, Yekta Ataman, 10. s.
745. sayı	01.10.1969	John Montague , “Alabalık”, Kaya Öztaş, 22. s.
747. sayı	01.12.1969	Herberto Padilla , “Küba’da Yaşadım Öldüm Olası”, Talât Sait Halman, 27. s.
752. sayı	01.05.1970	Luis Nieto , “Bu Şarkı devrim Yiğitlerine Adandı”, Engin Aşkın, 30. s.
778. sayı	01.07.1972	Allan Kaplan , “Kağıttan Uçak”, “Geleceğin Görüntüleri”, Talât Sait Halman, 19. s.
782. sayı	01.03.1973	Leonard Cohen , “Sisler İz bırakmaz”, Engin Aşkın, 25. s.
792. sayı	01.09.1973	Murat Nemet-Nejat , “Ağaçkakan”, “Atın Biri”, “Geyikle Orman”, Talât Sait Halman, 20. s.
820. sayı	01.01.1976	Owen Davis , “Yele Şiir”, Muzaffer Uyguner, 21. s.

Tablo 56

3.9.2.1.3. İngiliz Edebiyatı

William Shakespeare, Dylan Thomas en çok şiirleri görülen şairlerdendir.

Shakespeare, “*Şarki*” adlı şiirini çeviren Şahinkaya Dil’dir. Aşkın verdiği sarhoşluk anlatılır:

O dudaklara sakın dokunmayın
Ne güzel yemin ettiler
O gözler tan ışığı gibidir
Sabahı yanıltan parlaklığı
Buselerin yapar

(547. sayı, 10. s., Nisan 1961)

Talât Sait Halman tarafından bazı soneleri aktarılmıştır. Bunlarda da aşk ve lirizm öne çıkar:

Seni bir yaz gününe benzetmek mi, ne gezer?
Çok daha güzelsin sen, çok daha cana yakın
Taze tomurcukları sert rüzgârlar örseler,
Kısacıktır süresi yer yüzünde bir yazın.

(Sone 18, 577. sayı, 14. s., Temmuz 1962)

Zamanın soytarısı değildir sevgi asla,
Gül yüzlüler göçse de orağına düşerek
O değişmez kısacık günlerle haftalarla;
Direnir, karşı koyar mahşerin ucuna dek.
Yanılıyorsam bunda ve çıkarsa yanılsım,
Ne hiç kimse sevmiştir, ne ben şiir yazmışım.

(Sone 116, 610. sayı, 10. s., Kasım 1963)

Şiirlerinde doğa sevgisini, doğum ve ölüm arasındaki gizemli ilişkiyi dile getiren **Dylan Thomas**’ın “Çiçeği Yeşilde Büyüten Kudret” şiirini Nazmi Akman çevirmiştir. Bu şiirde kışın gelişi ile şairin de ölümünün gelişi olarak tasvir edilir:

Çiçeği yeşilde büyüten kudret
Yeşil yıllarımın gücüdür, ağaçların kökünü kıran

Benim de ölümümdür.
Ve ben diyemem boynu eğri güle:
Genç belimi büken aynı kış odudur.

(436. sayı, 12. s., Temmuz 1956)

Ülkü Tamer'in çevirdiği "Kâğıdı İmzalayan El" şiirinde pek çok acılara sebep olan savaşın tek bir imzaya bağlı olduğunu anlatır:

Kâğıdı imzalayan el bir şehri düşürdü;
Soluğunu vergi olarak aldı beş hükümdar parmak,
Ölüleri çoğalttı bölerken bir ülkeyi;
Bu beş kral bir kralı öldürdü.

(535. sayı, 10. s., Ekim 1960)

Şairin diğer bazı şiirleri:

"Ölüme Yer Yok Burda", çev. Nazmi Akıman (405. sayı, 20. s., 01.04.1954), "Ve Artık Egemenliği Kalmayacak Ölümün", çev. Osman Türkay (661. sayı, 10. s., 01.01.1966)

Diğer bazı şairler ve eserleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
2. sayı	01.08.1933	"Oscar Wilde'ın Mensur Şiirlerinden", Reşit Hayrı, 14. s.
372. sayı	01.07.1951	William Wordsworth, "Prelude'den", Sevda Şener, 17. s.
382. sayı	01.05.1952	Robert Browning, "Gurbette Vatan Düşünceleri", M. Zeki Gülsoy, 15. s.
383. sayı	01.06.1952	A. E. Housman, "Çiftim Hala Sürer mi", Turhan Oğuzkan, 12. s.
387. sayı	01.10.1952	William Wordsworth, "Bir Uyku, M. Zeki Gülsoy", 14. s.

409. sayı	01.08.1954	John Keats , “La Belle Dame Şans Mercı”, A. Turan Oflazoğlu, 6. s.
413. sayı	01.12.1954	William Butler Yeats , “Siyaset”, Tahsin Yücel, 21. s.
416. sayı	01.03.1955	William Butler Yeats , “İhtiyarlayınca”, A. Turan Oflazoğlu, 25. s.
440. sayı	15.10.1956	P. B. Shelley , “Emilia’ya”, Önay Süzer, 12. s.
448. sayı	15.02.1957	Dannie Abse , “Adanın Başbuğları”, Erdal Öz, 16. s.
453. sayı	01.05.1957	Charles Kingsley , “Dee Kumsalları”, L. Sami Akalın, 12. s.
454. sayı	15.05.1957	C. D. Lwis , “Tekrar Olacak mı O”, Adnan Ardağı, 12. s.
461. sayı	01.09.1957	Kete Bringen , “Geçti”, F. A. Özkul, 12. s.
462. sayı	15.09.1957	Alfred Noyes , “Ay Yukarda”, Atilla Büyüktuncay, 12. s.
463. sayı	01.10.1957	Francis W. Bovrdillon , “Şavk”, Coşkun Zengin, 12. s.
		William Butler Yeats , “İhtiyar Adamın Şarkısı”, Engin Ünsal, 12. s.
468. sayı	15.12.1957	Robert Browing , “Pippa’s Song”, Atilla Büyüktuncay, 12. s.
473. sayı	01.03.1958	John Keats , “Şarkı”, Ali Püsküllüoğlu, 12. s.
479. sayı	01.06.1958	C. G. Rossetti , “Türkü”, Hüseyin Başaran, 12. s.
481. sayı	01.07.1958	Christina Rosetti , “Dostum, Öldüğüm Zaman”, Şemsettin Ünlü, 12. s.
501. sayı	01.05.1959	Robert Browing , “Pippa Geçerken”, Ahmet Uçkan, 12. s.
515. sayı	01.12.1959	B. Boothroyd , “İlk Sevgi”, Engin Ünsal, 12. s.
547. sayı	01.04.1961	Doris Lessing , “Lucy Grange”, Nermin Menemencioğlu, 17. s.
569. sayı	01.03.1962	John Keats , “La Belle Dame Sans Mercı”, Mete Ataç, 11. s.
592. sayı	15.02.1963	Stephen Spender , “Tutsaklar”, Osman Türkay, 10. s.

636. sayı	15.12.1964	W. H. Auden , “Gözlerinde Yangın”, Anıl Meriçelli, 10. s.
755. sayı	01.08.1970	Andre Franaud , “Derin Sevda”, “Karşılıklı Söyleşmeler”, Muzaffer Uyguner, 24. s.
786. sayı	01.03.1973	Kathleen Nott , “Kış Uykusu”, Osman Türkay, 21. s.
791. sayı	01.08.1973	Andre Franaud , “Roma Büyücüsü”, Muzaffer Uyguner, 22. s.
799. sayı	01.04.1974	Alan Ross , “Gar Otel”, “Boğaziçi Yalılarında”, “Moskova Havalimanı”, Osman Türkay, 25. s.
812. sayı	01.05.1975	Stephen Spender , “Dört Bölümde On Beş Dizeli Sone”, Osman Türkay, 22. s.
814. sayı	01.07.1975	Wolfe Miller , “Çağımızın Bir Öyküsü”, Mazhar Candan, 22. s.
818. sayı	01.11.1975	William Blake , “Kısa Taşlamalar”, “Tanrıya”, Talât Sait Halman, 21. s.
826. sayı	01.07.1976	Geoffrey Grigson , “Parlak Bir Sabahla Gelen Düşünceler”, Bülent R. Bozkurt, 21. s.
840. sayı	01.09.1977	John Ellis , “Gün Batışı”, Muzaffer Uyguner, 19. s.
845. sayı	01.02.1978	William Blake , “Hasta Gül”, Talât Sait Halman, 25. s.
871. sayı	01.04.1980	Brain Swan , “Kuş Yılı”, Talât Sait Halman, 25. s.

Tablo 57

3.9.2.1.4. Alman Edebiyatı

Bertolt Brecht, Rainer Maria Rilke, Friedrich Von Schiller ismini en çok gördüğümüz Alman şairlerdir. Yüksel Pazarkaya, A. Turan Oflazoğlu, Behçet Necatigil, Kâmuran Şipal gibi ünlü sanatçılarımızın çevirileri vardır.

Bertolt Brecht’in “*Koltuk Değnekleri*” adlı şiirini çev. Sıtkı Salih Gör çevirmiştir. Bir düz yazıyı andıran, hikâyeveri bir şiirdir. Koltuk değneklerini doktor tavsiyesi ile atarak ayağa kalkan şairin sevinci vardır:

Mucize değil, dinle, dedi baktım

Bir deneyiver canım hele
Seni topal eden şu pılı pırtın
Yürü, düş, sürün dört ayak üstünde.

...
Hele bak, iyileştim: Yürüyorum.
Beni bir kakhaha iyileştirdi.
Arada bir o da, görürsem odun
Bir süre yürüyorum çirkin ve kötü.

(852. sayı, 24. s., 01.08.1978)

“Modern Destan” şiiri Yüksel Pazarkaya tarafından çevrilmiştir. Bu şiirde dünyanın bir tarafında savaş olurken başka bir tarafında iyiliklerin devam ettiği, acıyı ise sadece yaşayanın bildiği vurgulanır:

Bir ucunda dünyanın kabardı o zaman
Bir bağış ve parçalandı gök kubbede
Azgın ağızlardan taşan
Ve delice göğşe kabaran bir çığlık.
Soldu sarardı ilenmekten bin dudak
Bin yumruk vahşi bir öfkeyle sıkıldı.

Ve öbür ucunda dünyanın
Sevinç çığlıkları parçalandı gök kubbede
Bir şehvet kutlaması bir kudurma bir tepinme
Dolu bir soluma ve göğüs germe.
Eski duayı deşti durdu bin dudak
Bin el inanla kavuştu ve sonsuz.

(763. sayı, 29. s., 01.04.1971)

Şairin diğer bazı şiirleri: “*Savaş için Savaşanın Ölümü Üstüne*”, çev. Sıtkı Salih Gör (830. sayı, 24. s., 01.11.1976), “*Bertolt Brecht’ten Şiirler*”, çev. Faik Sabri Ceylan (614. sayı, 10. s., 15.01.1964).

403. sayıda **Rilke**’nin üç şiirini görürüz. “*Akşam Benim Kitabım*”, “*Sonbahar*”, “*Sonbahar Günü*” isimlerindeki şiirleri Oğuz Akalın çevirmiştir. Bu şiirlerde melânkolik ama yine de umutlu hisler vardır. Kendi kendine kalan şairin sezgileri ile doğa bütünleşir. Çeviri lirik ve sadedir:

Tanrım; vakit erişti. Çok büyüktü yaz.

Bırak gölgeni güneş saatlerinin üstüne.
Salıver koridorlarda rüzgârları.

Emret dolsunlar, meyvaların sonuncuları.
Güneyden iki gün daha ver onlara.
Olsunlar, gönder ki, araya,
Ve sert şaraba ver en tatlısını.

(Sonbahar Günü, 01.02.1954, 13. s.)

Rilke'nin diğer bazı şiirleri “*Sonbahar Günü*”, çev. İlhan Gevrek (557. sayı, 10. s., 01.09.1961), “Rilke’den Şiirler”, çev. A. Turan Oflazoğlu (586. sayı, 10. s., 15.11.1962), “Dilencinin Türküsü”, çev. Sıtkı Salih Gör (881. sayı, 25. s., 01.02.1981).

Alman edebiyatından diğer bazı şiirler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
75. sayı	15.07.1936	Stephan George, “Adanın Egemeni” ve “Dönüş”, 8. s.
76. sayı	01.08.1936	Friedrich Von Schiller, “İstek”, 12. s.
79. sayı	15.09.1936	Friedrich Von Schiller, “Dünyayı Paylaşma”, Nihad Gök, 11. s.
199. sayı	15.11.1941	Heinrich Heine, “Rüya Sahneleri”, Vasfi Mahir, 16. s.
249. sayı	15.11.1943	Franz Tussen, “Çöl Şiirleri”, Nihal Yalaza Taluy, 8. s.
399. sayı	01.10.1953	Gustave Falke, “Tanrım”, Oğuz Akalın, 18. s.
406. sayı	01.07.1954	Frieda Jung, “Yakarış”, Oğuz Akalın, 23. s.
445. sayı	01.01.1957	Gottfried Benn, “Ludwig Uhland”, “Yavru Yıldız”, Kamuran Şipal, 12. s.
447. sayı	01.02.1957	Gottfried Benn, “Morg, Zenci Gelin”, Kamuran Şipal, 11. s.
472. sayı	15.02.1958	Philippe Chabaneix, “Laura”, Abdullah Rıza Ergüven, 12. s.
497. sayı	01.03.1959	Albrecht Goes, “Kronik”, Behçet Necatigil, 12. s.
518. sayı	15.01.1960	Albrecht Goes, “Adımlar”, E. Mahir Yalnız, 12. s.

548. sayı	15.04.1961	Stephan George, “İrmakta Sesler”, E. Mahir Yalnız, 10. s.
554. sayı	15.07.1961	Hilde Domin, “Altın Halat”, Turgay Gönenç, 10. s.
562. sayı	15.11.1961	Stephan George, “Ey İnce Uzun”, E. Mahir Yalnız, 10. s.
740. sayı	01.05.1969	Günter Eich, “Mavi Tulumlu Adam”, “Gezi”, Cengiz Büker, 20. s.
747. sayı	01.12.1969	Karl Krolow, “Kore İçin Ağıt”, Fatma Akerson, 23. s.
843. sayı	01.12.1977	Hans Magnus Enzensberger, “Baykuşların Sonu”, Nevzat Nader, 23. s.
877. s.	01.10.1980	Friedrich Von Schiller, “Umut”, Sıtkı Salih Gör, 25. s.

Tablo 58

3.9.2.1.5. İspanyol Edebiyatı

Federico Garcia Lorca Varlık'ta şiirlerini en çok gördüğümüz şairlerdendir. Genç yaşta İspanya İç savaşında ölmesine rağmen bugün de hala okunan ve etkili olan bir şairdir. Şiirleri coşkulu, gizemli ve karanlık bir havadadır. L. Sami Akalın tarafından çevrilmiş olan “*Haykırış*”²⁹⁰ şiirinde neren geldiği bilinmeyen bir “haykırış” dağlara ulaşır ve “kara mağaralardan insanlar lâmbalarla çıkarlar” bu sese doğru:

Bir haykırışın
Çizdiği elips
Erişiyor dağdan dağa.
Zeytin korusundan öte
Kara bir ebemkuşağı olacak o,
Gecenin maviliği üstünde.
Ah!
Bir kemanın yayı gibi
Bak titretti haykırış
Rüzgârın uzun tellerini.
Ah!

²⁹⁰ 641. sayı, Mart 1965, 10. s.

Kara mağaralardan insanlar
Çıkıyorlar bütün lâmbalarını.
Ah!

Şairin diğer bazı şiirleri şöyledir:

“Elveda”, çev. M. T. Karamustafaoğlu, 468. s., 12. S. “Kısır Portakal Ağacının Türküsü”, çev. M. T. Karamustafaoğlu, 468. s., 12. S. “Seata Şiiri”, çev. Muallâ N. Etker, 470. s., 12. S. “Ölü Çocuğa Gazel”, çev. M. Turçin, 505. s., 12. S. “Ayrılış”, çev. Erdoğan S. Bozdoğan, 572. s., 1. S. “Haykırış”, çev. L. Sami Akalın, 641. s., 10. S. “Dilsiz Çocuk”, 649. S. 11. S., “Göğün Yeşilinde”, çev. O. Serhat Erkekli, 833. s., 22. S.

Diğer bazı şairler ve şiirleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
503. sayı	01.06.1959	Gustaf Munch-Petersen, “Birine”, Ahmet E. Işık, 12. s.
739. sayı	01.04.1969	Gabriel Celeya, “Yoksulluk, Basitlik, Sevinç”, Yekta Ataman, 27. s.
740. sayı	01.05.1969	Rafael Alberti, “Günümüz Andalusya Ozanları İçin Balad”, Yekta Ataman, 26. s.
741. sayı	01.06.1969	Leon Pelibe, “Türkü Söylemeye Gelmedim”, Yekta Ataman, 20. s.
743. sayı	01.08.1969	Antonio Machado, “Granada’da Cinayet”, Engin Aşkın, 22. s.
749. sayı	01.02.1970	Juan Ramon Jimenez, “Süreksiz Dönüş”, “Uyku”, Hilmi Yavuz, 29. s.

Tablo 59

3.9.2.1.6. İsveç Edebiyatı

Birger Sjöberg'in Muzaffer Uyguner tarafından çevrilmiş birkaç şiiri 649. sayıda yer almıştır. Bunlar “*Ölüm Adası*”, “*Ne Daireler Ne Açılar*”, “*Yersel Anılar*”, “*Mignon*”dur²⁹¹:

Mignon, mignon – yeni açılan leylâkların kokusu
Beni saran kırçıl yıldızların yansıması
Bu adda- Mignon! Bir meltemin esmesi
Havada, çayır boy atıyor
Güçlü hümüsünde parkın, sessiz.
Bir zengin penceresinden ince bir türkü yükseliyor
Bir piyano çalınıyor-bu odur, Mignon!

(Mignon, Temmuz 1965)

Diğer bazı şairler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
546. sayı	15.03.1961	Ragnar Thoursie , “Porselen Uykusı”, Muzaffer Uyguner, 10. s.
559. sayı	01.10.1961	Karl Vennberg , “Hep Aynı Yalnızlık”, Muzaffer Uyguner, 10. s.
617. sayı	01.03.1964	Karin Boye , “Bir Kılıç Olmak”, Muzaffer Uyguner, 10. s.
631. sayı	01.10.1964	Gunnar Ekelöf , “Gümüş Çınlamı”, Muzaffer Uyguner, 10. s.
875. sayı	01.08.1980	Sonya Okesson , “J’ye Bir Kez”, “Evet İstiyorum”, Lütfi Özkök-Yavuz Çekirge, 24. s.

Tablo 60

²⁹¹ 649. sayı, Temmuz 1965, 10. s.

3.9.2.1.7. Rus Edebiyatı

Nobel ödülünü reddeden ve şiirleri kendi ülkesinde yasaklanmış olan **Boris Pasternak** bu kısımda inceleyeceğimiz şairdir. *Varlık*'ta birkaç şiiri yayınlanmıştır. Pastoral ve melankolik bir üslubu vardır:

Sürekli düşler çiziyorum, dizilerde söylediğim düşler
Böylece çekip götürüyorum düşünülerimi
Düşünülerimi ışık yüklü bulutlar gibi uzağıl dağlarda
Büyük kentin göllerinde kuğular türküsünü söylerken.

(Düş Tablosu)²⁹²

Seninleyim işte, burada, bu küçük dağ evinde
Dinarda kimsesiz bir orman, yapıalnız
Şarkılardaki gibi o ağaçlı, ıslak dar yollar
Uzanır o ezik acılarda, birbirini öpercesine.
Üzgün kütük duvarları seyreden
Acı yalnızlıklar içinde ikimiz
Namusluca durulmasını öğrendik de
Uçurumları geçmeyi nasıl öğrenmedik.

(Sonbahar)²⁹³

Bir başka şiiri :“*Şiir*”, çev. Coşkun Zengin (544. sayı, 10. s., 15.02.1961).

Diğer bazı şairler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
87. sayı	15.04.1936	G. P. Domuşçev, “Mensur Şiirler, I. Mezamir, II. İzdiham”, Türker Acaroğlu, 16. s.
536. sayı	15.10.1960	Edith Södergran, “Biz kadınlar”, Muzaffer Uyguner, 10. s.
545. sayı	01.03.1961	Tadiya Popoviç, “Doğuma değin Şiir”, Nusret Dişo Ülkü, 10. s.
598. sayı	15.05.1963	Mikhail Lermontov, “Melek”, “Düş”, A. Özyalçiner,

²⁹² Çev. Faik Sabri Ceylan, 644. sayı, Nisan 1965, 10. s.

²⁹³ Çev. Faik Sabri Ceylan, 605. sayı, Ağustos 1963, 10. s.

		Doğan Hızlan, 10. s.
739. sayı	01.04.1969	Voznesenski, “Mimarlık Enstitüsünde Yangın Var”, “Sonbahar”, Ülker İnce, 31. s.

Tablo 61

3.9.2.1.8. İtalyan Edebiyatı

İtalyan modernist şair, gazeteci ve akademisyen olan **Giuseppe Ungaretti** 1970 yılında “Neustadt Uluslararası Edebiyat Ödülü”nü kazanmıştır. Aynı zamanda Hermetizm olarak bilinen deneysel akımın temsilcilerindendir. Paolo Sartori ve Muzaffer Uyguner tarafından çevrilen “Artık Bağırmanın”²⁹⁴ şiirinde ölenlerin sesi duyulmuyorsa bu sesleri olmadığı için değil fısıldadıkları içindir der. Kendi seslerimizle onları bastıramayız ve ölümden kaçamayız. Bir başka şiiri olan “*Bitiş*”²⁹⁵ Talât Sait Halman çevirmiştir. Bunda da yine bir umutsuzluk ve ölüm teması görülür. Deniz şairin ruhu gibi karanlığa gömülmüştür:

Artık ne kükrüyor ne fısıldıyor deniz,
Deniz.
Düşü kalmamış, düşü kalmamış renksiz bir boşluk deniz,
Deniz.
Acımayı sana da öğretecek deniz,
Deniz.
Bulutlarla alabildiğine ilerliyor deniz,
Deniz.
İncecik dumanlara kendini kaptırmış deniz,
Deniz.
İşte, o da ölü, deniz,
Deniz.

“*Asude*”, “*Kardeşler*”, “*Kumru*”, “*Gömülü Liman*” yine aynı sayfada Talât Sait Halman’ın çevirdiği diğer şiirleridir.

Diğer bazı şairler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
------	-------	---

²⁹⁴ 790. sayı, Temmuz 1973, 19. s.

²⁹⁵ 760. sayı, Ocak 1971, 25. s.

616. sayı	15.02.1964	Francesko Petrarca , “Sone CoLXVII”, Selmin Güneyli, 10. s.
739. sayı	01.04.1969	Vasco Pratolini , “Vanda”, Egemen Berköz, 28. s.

Tablo 62

3.9.2.1.9. İsviçre Edebiyatı

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
371. sayı	01.06.1951	Hermann Hesse , “Günler Ne Kadar”, Hüseyin Demirhan, 12. s.
399. sayı	01.10.1953	Hermann Hesse , “İlkbahar”, Oğuz Akalın, 18. s.
406. sayı	01.06.1954	Hermann Hesse , “Gece”, Oğuz Akalın, 23. s.
423. sayı	01.10.1955	Hermann Hesse , “Alın Yazısı”, Oğuz Akalın, 27. s.

Tablo 63

3.9.2.1.10. Kore Edebiyatı

“Modern Kore Şiirinden Örnekler; Ters Orantı, Han Yong, Dostlarıma Özlem, Li-Kuangsu, Bireylik, Kim Kuang-sub”, çev. Gürmen Güler (458. sayı, 12. s.).

3.9.2.1.11. Hollanda Edebiyatı

Adriaan Morrien, “*Bir Kız*”, çev. Engin Ünsal (484. sayı, 12. s.).

3.9.2.1.12. Bosna Hersek Edebiyatı

Ahmed Muhammed İmamoviç, “*Nedenler ve Olaylar*”, çev. Necati Zekeriya (877. sayı, 24. s., 01.10.1980).

3.9.2.1.13. Macar Edebiyatı

Andre Ady, *Yarıda Kalan*, Orhan Veli (375. sayı, 7. s., 01.10.1951).

3.9.2.1.14. Brezilya Edebiyatı

Augusto Frederica Schmidt, “*Luciana’nın Görüntüsü*”, “*Arınma*”, “*Genç Kızın Ölümü*”, çev. Muzaffer Uyguner (785. sayı, 22. s., 01.02.1973), “*Alınyazısı*”, çev. Muzaffer Uyguner (762. sayı, 21. s., 01.03.1971).

3.9.2.1.15. Norveç Edebiyatı

Sigbjörn Obstfelder, Gunnar Reiss Andersen Norveçli şairlerdendir. İkisinin de birer şiirini görmekteyiz. Sigbjörn Obstfelder’in “*Görüyorum*” şiiri ile Gunnar Reiss Andersen’in “*Unutma*” adlı şiirleri²⁹⁶ Muzaffer Uyguner tarafından çevrilmiştir:

Onu unutma hiç,
Hiç, hiç unutma
Ona rastlamadın
Belki de, öldü o,
Artık rastlayamayacaksın.

(Unutma)

3.9.2.1.16. Arap Edebiyatı

Az sayıda Arap şairler görülmekle birlikte bunlar da İngilizce’den ya da Fransızca’dan Türkçe’ye çevrilmiştir. Bunlardan birisi “*Yüce Gurur*”²⁹⁷ şiiriyle **Buland Al-Haidari**’dir. Aşk, umut, karamsarlık iç içedir:

Sen ki anlamazsın
Ben neyi dilerim gönlümce
Gülüşlü karşı durmalar
Bitik bir yüzde başlar-beyazlara bulanmış
O ne diler sen anlamazsın

Tüm yılları ben arıttım pırıl pırıl
Bu üç kara çizgi o yüzden alnımda
Bu kasılmışlığı göz bebeklerimin
Bu ellerimin titrekliği

Tüm günlerim artık benim

²⁹⁶ 519. sayı, Şubat 1960, 12. s.

²⁹⁷ Çev. Coşkun Zengin, 482. sayı, Temmuz 1958, 12. s.

Islak mezarlarda geçer

Bir başka şiir ise **Mübarek Hasan Halife**'ye ait “*Duvar*”²⁹⁸’dır. Burada da yoksulluk ve hüznün vardır:

Işık kapının eşiğinde kalıyor
Gündüz evinde gece
Kuş sesleri inilti oluyor
Damının altında
Sen bu duvarın ardına saklanıyorsun
Narin vücudunda geziniyor
Uzun çok uzun gölgesi
Her gün aynı sözleri söyleyen
Babanı dinliyorsun
Sabah akşam aynı kelime
Günlerce boş inanlarla eskimiş
Örekesiyle yorulmadan sanılarını büken
İngesinin ırak köşelerinde

3.9.2.1.17. Makedon Edebiyatı

760. sayıda Üsküplü şair **Gane Todorovski**’nin iki şiiri vardır. “*Eller*” ve “Noktalama İşaretlerinden Yoksun Gece”²⁹⁹ Necati Zekeriya tarafından çevrilmiştir. “*Eller*” şiirinde insanlığın türlü haller içinde acımasızlığı anlatılır:

Bir çift el
Çamur aldılar, yaptılar Âdemi,
Ve sonra!
İşi tamamlasınlar diye
Düşündüler Havva’yı,

Bir çift el
Kendi imzalarıyla
Ölüm cezasını çıkardılar,
Ve sonra.
Öksüz kalan çocuğa
Saatlerce resim çizdiler
Okşadılar yüzünü.

Bir başka eser:

²⁹⁸ Çev. Orhan Erdivanlı, 556. sayı, Temmuz 1961, 10. s.

²⁹⁹ 760. sayı, Ocak 1971, 25. s.

Peter Payıç, “Sevgi Şiiri”, çev. Adnan Ardağı (545. sayı, 10. s., 101.03.1961).

3.9.2.1.18. Moldova Edebiyatı

Gagauz Şiirleri, derleyen B Zevrak Petri Besarabya (139. sayı, 23-26. s., 15.04.1939).

3.9.2.1.19. Belçika Edebiyatı

“George Rodenbach’tan; Mantolu Kadınlar”, çev. Sabri Esat, “Beethoven’in İztırabı” çev. Selahattin Edip (11. sayı, 10. s., 01.12.1933).

Maurice Maeterlinck, “Chanson”, çev. Savaş Toprak (464. sayı, 12. s., 15.10.1957).

3.9.2.1.20. Bulgar Edebiyatı

Bulgar şiirine hikâyenin aksine pek rastlamadık. 867. sayıda bir kaç şiir görmekteyiz. **Hristo Radevski**’nin Muzaffer Uyguner tarafından çevrilen iki şiiri vardır. “Bahar” ve “Ölü Yapraklar”³⁰⁰. “Bahar”da ilkbaharın gelişi ile güzelleşen dünya, “Ölü Yapraklar”da ise sonbaharın hüznü anlatılır:

Ve işte, bahar
Geliyor, sevgilim,
Sevinci ve güzelliği yenileniyor dünyanın
Fakat, güzelliği
Sizi tanıdığımdan bu yana görüyorum.

(Bahar, Aralık 1979)

Çıplak ağaçlar hüzünlü şimdi,
Göklere uzanmış dallar çıplak,
Gerilmiş kupkuru, sararmış yapraklar,
Dağılmış her yana.

(Ölü Yapraklar, Aralık 1979)

Aynı sayfada bir de yine Muzaffer Uyguner’in çevirdiği Blaga Dimitrova’ya ait “Kinin” adlı şiir yer alır.

³⁰⁰ 867. sayı, Aralık 1979, 23. s.

3.9.2.1.21. Çek Edebiyatı

J. S. Machar, “*Kahlenberg’in Tepesinde*” (42. sayı, 5. s., 01.04.1935).

3.9.2.1.22. Slovakya Edebiyatı

Jan Smrek, “*Genesis ve Exodus*”, çev. Kemal Kandaş (768. sayı, 21. s., 01.09.1971).

3.9.2.1.23. Yeni Zelanda Edebiyatı

Katherine Mansfield, “Ev”, çev. Orhan Gürsel, 474. s., 19. S.

3.9.2.1.24. Hint Edebiyatı

Krishna Srinivas’ın “*Toz Dansı*”³⁰¹ mistik ve gizemli ayinleri çağrıştıran bir şiiirdir:

İnsan günlük yakar
Bir aynanın yansıttığı
Etli kurban taşında
İşte orda taş görüntüler
Sayısız göllere yansıyan ayısız ay gibi
Bir milyon insana bir milyon büyülü yüz takar
Ve bölgelerin gölgelerle vuruşmasında
Kendi sonsuzluğuyla
Yüz yüze gelir

Tedirginlikten doğar
Yalnızlıktan bunalmış ölçüsüz zamanlar donanması
Büyük gemilerin hızını toparlayarak
Kayar cama benzeyen kıyılara

Başka bir şiiir **Marathi**’nin “*Radha*”sı, çev. Behiç Duygulu, (450. sayı, 12. s., 15.03.1957).

3.9.2.1.25. Çin Edebiyatı

Li-Po, “Ölüm Şarkısı”, çev. Engin Ünsal (467. sayı, 12. s., 01.12.1957).

³⁰¹ Çev. Osman Türkay, 872. sayı, Mayıs 1980, 22. s.

3.9.2.1.26. Küba Edebiyatı

Nicolas Guillen, “Kurşuna Dizilme”, çev. Ülkü Tamer (653. sayı, 10. s., 01.07.1961).

3.9.2.1.27. Meksika Edebiyatı

Octavio Paz, “Arkadaşlık”, çev. Osman Türkay (758. sayı, 25. s., 01.11.1970).

3.9.2.1.28. Guatemala Edebiyatı

Otto Castillo, “Gel Yürüyelim Yurdum”, çev. Engin Aşkın (751. sayı, 32. s., 01.04.1970)

3.9.2.1.29. Şili Edebiyatı

Pablo Neruda’nın “*Deniz Kıyısında Yaşlı Kadınlar*” ve “*Tembeller*”³⁰² adlı şiirlerini Hilmi Yavuz çevirmiştir. Aynı sayıda verilen şiirlerin başında şu açıklama yer alır:

“1904’te doğan Şili’li şair Pablo Neruda, bugünkü İspanyol dili şairlerinin en büyüğü sayılmaktadır. İspanya’daki kariyeri sırasında Lorca, Alexandre ve Rafael Alberti gibi İspanya’nın üç büyük şairiyle tanışan Neruda onlarla birlikte İspanyol şiirine büyük bir yenilik ve taze bir soluk getirmiştir. İnsan hakları ve ezilenlerin kaderi üzerindeki şiirlerini engage edebiyat üzerindeki etkisi büyük olmuştur.”

“*Deniz Kıyısında Yaşlı Kadınlar*” şiirinde yaşlı kadınların deniz kıyısına gelip oturuşları estetik bir ifade ve şiirsel bir üslûpla anlatılmıştır. Günlük bir olayı şair şiirleştirmiştir:

Geçmişin bütünlüğü içinden gelirler
Kararmış yanıklarından akşamların
Eskiden leylâk kokardı evleri

Suları görürler, ya da görmezler
Kumlara biçimler çizerler değnekleriyle
Deniz gelir siler o çizgileri

³⁰² 750. sayı, Mart 1970, 26. s.

Yaşlılar kalkıp giderler sonra
Çelimsiz bir kuşun ayaklarıyla
Rüzgârdır alıp götüren o sıra
Denizden kaçan ak köpükleri

Neruda'nın diğer bazı şiirleri:

“*Gecenin Üstüne Eğilmiş*”, Üstün Akman (659. sayı, 10. s., 01.12.1965),
“*Macchu Picchu'nun Dorukları*”, çev. Üstün Akmen (671. sayı, 10. s., 15.06.1966).

3.9.2.1.30. Sırp Edebiyatı

Radovan Pavlovski'ye ait “*Maya*”³⁰³ adlı şiir Ülkü Tamer tarafından çevrilmiştir. Gerçekle düş arasında, bir gençlik rüyasını hatırlatan bir şiirdir. Estetik bir anlatımı vardır:

Kutusunda çayır çiçeklerini, gelgitleri taşıyan
O lacivert taşı geri ver dalgalara.
Ekinlerle parlıyor yüreğim;
İkinci saatlerinde güneş hayat verdi odalardaki sayrılıklara:
Emsin diye havayı, bir çiçek diktim. Tarlalarda savaştılar,
Savaş kokusu vardı her yerde, görünmeyen bir savaşın kokusu,
Bir düğün kokusu vardı.
Kral olarak doğmuştum ben. Maya kraliçeydi,
Gelgit evlendirmişti bizi, yağmur yıkmıştı.
Kırmızı bir yemiş ısıtmıştı yatağımızı.

Bir başka şair **Vasko Popa**'nın “*Senin gözlerin Olmasaydı*”³⁰⁴ şiiri Necati Zekeriya tarafından çevrilmiştir.

3.9.2.1.31. Japon Edebiyatı

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
462. sayı	15.09.1957	Tarahama Kyoshi, “Haikular Üzerine”, Güngör Küçükersan, 12. s.

³⁰³ 793. s., Ekim 1973, 18. S.

³⁰⁴ 791. s., Temmuz 1973, 24. S.

		Yosana Akiko , “Bekleyiş”, Güngör Küçükersan, 12. s.
--	--	---

Tablo 64

3.9.2.1.32. Yunan Edebiyatı

Tassos Denegris’in “*Şiir*”ini³⁰⁵ Muzaffer Uyguner çevirmiştir. Karamsar ve melânkolik bir anlatımı vardır:

Gölgesini ıslatmadan
Yağmurda yürüyebilen
Tanrıyı taşır içinde
Baba, oğul ve iyilik
Çok acı çekmiş çalılık ve halkın güzeli
Doğum kontrolünün aklıktan öldürdükleri

Diğer bazı şairler:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
743. sayı	01.08.1969	Marguerite Liberaki , “Ateşten”, Muzaffer Uyguner, 29. s.
		Nanos Valaoritis , “Yüzlü Şiir”, Muzaffer Uyguner, 29. s.

Tablo 65

3.9.2.1.33. Rumen Edebiyatı

Melike Roman’ın çevirdiği “*Şarkı*”³⁰⁶ şiiri **Zaharia Stancu**’ya aittir. Gizemli ve karanlık bir atmosferi vardır. Bir hikâye anlatır gibidir. Şiirin başında “ay ışığı”nı alır arka plana:

Bir gün güneşe üfleyeceğim
Onu bir lamba gibi söndüreğim.
Gecenin derinliğinde ay
Altın kar yağdıracak.

³⁰⁵ 743. s., Temmuz 1969, 29. S.

³⁰⁶ 846. s., Mart 1978, 17. S.

Ayrıca bu şiirde şairin kendisine ait, şairliği ve dünyaya bir imza bırakmaya dair de bir anlam vardır:

Dünya bir gövde yarattı
Kabuğunda ormanlar bitsin diye.
Ben de bir arıktan doğdum
Şiirler yazıp yırtayım diye.

Saçların bakır kırmızısıydı
Ne zaman sezdim, ne zaman sevdim.
Belki de bir rüya gördüm. Belki de yaşadım.
Sevgiye vaktinde gümrük kestim.

Başka bir şiir:

Tiberiu Utan, “Seni Sevdim”, çev. Erem Melike Roman (863. sayı, 20. s., 01.08.1979).

3.9.2.2. HİKÂYE

Varlık çeviri hikâyeye yerli hikâye kadar önem vermiştir. Bu *Varlık*’ın çeviri faaliyetlerine ve klâsiklere verdiği önemle bağlantılıdır. Hem klâsik hem de modern hikâyecilere sayfalarını ayırır. Her sayıda en az bir çeviri hikâye vardır.

Öne çıkan isimler arasında dünyaca ünlü hikâyeciler vardır. Bu isimler *Varlık*’ta yer alan hikâye sayılarıyla değil onlara yer verilmiş olması bakımından dikkat ettik. Önemli olan bazıları şöyledir:

Fransız edebiyatında Anatole France, Alphonse Daudet, E. ve J. Goncourt, Georges Sand, Guy de Maupassant, Alphonse Daudet, Emile Zola, Stendhal, Alexandre Dumas öne çıkmaktadır.

Amerikan edebiyatına baktığımızda Erskine Caldwell, Ernest Hemingway, William Saroyan, Dorothy Parker, Edgar Allen Poe, John Steinbeck, W. Faulkner, Jack London dikkati çekenlerdir.

İngiliz edebiyatında James Joyce, Dylan Thomas, Oscar Wilde, Bernrd Show, Walter Scott, Coloridge, Virginia Woolf, Samuel Beckett kaydettiklerimizin arasındadır.

Rus edebiyatında Anton Çehov, İvan Bunin, Lev N. Tolstoy, Maksim Gorki, M. Y. Lermantof, Vladimir Nobakov, Puşkin önemli isimlerdendir.

Alman edebiyatında Heinrich Böll, B. Traven, Franz Kafka, Rainer Maria Rilke, **İtalyan edebiyatında** Luigi Prandello, Alberto Moravia, Dino Buzzati yine dikkati çeken isimlerdir.

Tahsin Yücel, İnci Gürel, M. Zeki Gülsoy, Orhan Gürsel, Zeyyat Selimoğlu, hayri Rüştü Akyürek, Ülkü tamer, Sabahattin Ali, Afet Muhteremoğlu, Adalet Cimcoz gibi isimler ise çeviri yapanlar arasında öne çıkar.

3.9.2.2.1. Fransız Edebiyatı

Fransız hikâyecileri şiirde olduğu gibi *Varlık*'ta en fazla yer alanlardandır. Bilhassa klâsik sayılabilecek isimlere yer verilmiştir. Aynı zamanda romantik ve realist edebiyatın öncüleri çokça yer alır. Bunlar arasında **Maupassant, Alexandre Dumas, E. ve J. Goncourt, Emile Zola, François Coppee, Stendhal** gibi isimler öne çıkar. Çeviri yapanlar arasında da **Behiç Enver, Tahsin Yücel, Orhan Gürsel, Vasfi Mahir** dikkati çekenlerdir.

Maupassant'ın "*Deli; Belki de Değil*"³⁰⁷ hikâyesini Behiç Enver çevirmiştir. İlginç ve gizemli bir konusu vardır. Jacques Parent adlı bir adam hastanede delirerek ölmüştür. Bunun üzerine yazar o adamla ilgili anılarını hatırlar. "Kırk yaşlarında, uzun, zayıf, kambur" olan bu adamın sanki "başka dünyadan bakan oynak kara gözleri" vardır. Bilinmez bir varlık tarafından tutulmuş gibi rahatsızdır. Ellerini saklama gibi bir huyu vardır. Bir gece onunla yürüyüşe çıkmışlardır. O gece onunla ilgili bazı sırlar öğrenir. Adam ona "manyetizma"dan bahseder. Bu bir başkasının düşüncelerin çalma gibi bir şeydir. Bunu ispatlamak için o gece adam köpeğini

³⁰⁷ 66. sayı, 1 Nisan 1936, 14. s.

manyetizma eder ve ona hipnotik hareketler yaptırır. Yazar bu olayı rahatsızlık duyarak hatırlar.

Guy de Maupassant'ın diğer bazı hikâyeleri şöyledir:

“*Aşk*”, çev. Turan Gülçür (274. sayı, 22. s., 1-15.12.1944), “*Çocuk*”, çev. Yusuf Öztürk (262. sayı, 22. s., 01.06.1944), “*Satıcı*”, çev. Ata Vehbi (67. sayı, 15. s., 15.04.1936), “*Han*”, çev. Bedia Kösemihal (187. sayı, 19. s., 15.03.1941), “*İşini Bilen Biri*”, çev. İhsan Akay (282. sayı, 22. s., 1-15.04.1945), “*Menuet*”, Bedia Kösemihal (181. sayı, 24. s., 15.01.1941), “*Moiron*”, çev. Behiç Enver (70. sayı, 10. s., 01.06.1936), “*Bir Boşanma Davası*”, çev. Behiç Enver (71. sayı, 11. s., 15.06.1936), “*Saç*”, çev. Behiç Enver (61. sayı, 13. s., 15.01.1936), “*Menuet*”, çev. Tahsin Yücel (475. sayı, 18. s., 01.04.1958), “*Miras*”, çev. Tahsin Yücel (479. sayı, 19. s., 01.06.1958).

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
38. sayı	01.02.1935	Anatole France, “Kime Türkücüsü”, Ruksan, 15. s.
57. sayı	15.11.1935	Alphonse Daudet, “Arl’lı Kız”, Halil Sezai Paracıkoğlu, 14. s.
68. sayı	01.05.1936	Alphonse Daudet, “İki Han”, Halil Sezai Paracıkoğlu, 12. s.
73. sayı	15.06.1936	Pierre Loti, “Afrika’da Bir Sağanak, Bir Sipahi’nin Romanından Bir Parça”, Halid Fahri Ozansoy, 6. s.
83. sayı	15.12.1936	L. Leflm Sosulya, “Bir İdealist ve Beşeriyet”, Sabahattin Ali, 13. s.
85. sayı	15.01.1937	E. ve J. Goncourt, “Maymun Vermiyon’un Ölümü”, Vasfi Mahir, 13. s. Henry Bordeaux, “Köy Kemancısı”, Hayri Rüştü Akyürek, 14. s.
86. sayı	01.02.1937	Georges Duhamel, “Gece Yarısı İtirafı”, Suut Kemal

		Yetkin, 8. s.
		Maxance Van der Maeersch , “Gurur”, çev. Hayri Rüştü Akyürek, 12. s.
100. sayı	01.09.1937	Georges Sand , “Büyük Meşeler Altında”, Vasfî mahir, 11. s.
107. sayı	15.12.1937	Henri Duvernois , “Ana”, Hayri Rüştü Akyürek, 10. s.
112. sayı	01.03.1938	Louis ve Rene Guerriet , “Çayırdaki Eşek”, Rüştü Şardağ, 13. s.
127. sayı	15.10.1938	Maurice Level , “Gelmeyen”, Muzaffer Nayır, 12. s.
183. sayı	15.02.1941	Alphonse Daudet , “Ayna”, Bedia Kösemihal, 18. s.
185. sayı	15.03.1941	Alphonse Daudet , “Fransa Perileri”, Bedia Kösemihal, 20. s.
209. sayı	15.03.1942	François Coppee , “İyi Kalpli Kız”, Bedia Kösemihal, 20. s.
212. sayı	01.05.1942	Emile Zola , “Semplis”, Bedia Kösemihal, 20. s.
231. sayı	15.02.1943	Stendhal , “Ortaçağ’da Bir Aşk Hikâyesi”, Fıtrat Atasel, 16. s.
234. sayı	01.04.1943	Villiers de L’Isle-Adam , “Virjini ve Pol”, Bedia Kösemihal, 17. s.
276. sayı	1-15.01.1945	Amire Maurois , “Şeref ve Kâbus Duygusu”, İhsan Akay, 20. s.
308. sayı	01-15.05.1946	Alexandre Dumas , “Kartal Avcısı”, Ali Kaygı, 25. s.
405. sayı	01.06.1954	Georges Duhamel , “Mercier’nin Ölümü”, Tahsin Yücel, 24. s.
407. sayı	01.08.1954	Erich Maria Remarque , “Toplama Kampında”, Zeyyat Selimoğlu, 23. s.
440. sayı	15.10.1956	Jean Geraudoux , “Kanape”, Orhan Gürsel, 19. s.
446. sayı	15.01.1957	Louis Calaferte , “Dünyanın En Akıllı Adam”, Yıldırım Keskin, 19. s.
456. sayı	15.06.1957	Jean Geraudoux , “Az Kalsın”, Orhan Gürsel, 15. s.

457. sayı	01.07.1957	Valery Larbaud, “Dolly”, Orhan Gürsel, 21. s.
459. sayı	01.08.1957	Jean Rousselot, “Kırmızı Köpek ile Uçan At”, Orhan Gürsel, 18. s.
472. sayı	15.02.1958	Jean Geraudoux, “Guigutte’le Piliç”, Orhan Gürsel, 20. s.
473. sayı	01.03.1958	Marcel Ayme, “Oscar’la Erick”, Orhan Gürsel, 19. s.
481. sayı	01.07.1958	Jean Geraudoux, “Açık Arttırma”, O. Gürsel, 20. s.
487. sayı	01.10.1958	Jean Geraudoux, “Bir Meslek”, Orhan Gürsel, 18. s.
515. sayı	01.12.1959	Françoise Sagan, “Köpeksi Gece”, Edibe Birsen, 21. s.
576. sayı	15.06.1962	Emilio De Marchi, “Dağınık Bellarmino”, Afet Muhteremoğlu Çırakman, 17. s.
593. sayı	01.03.1963	Françoise Sagan, “Bir Sabah Uyanınca”, Ayşe Çöl, 17. s.
634. sayı	15.11.1964	Somerset Maugham, “Bir Öğle Yemeği”, Sabah Şardağ, 17. s.
745. sayı	01.10.1969	Villiers de L’Isle-Adam, “Doktor Hallidonhill’in Kahramanlığı”, Tahsin Yücel, 24. s.
808. sayı	01.12.1975	Marcelle Padovani, “Postacı Kapıyı Çalmıyor”, İnci Gürel, 19. s.

Tablo 66

3.9.2.2.2. Amerikan Edebiyatı

Erksine Caldwell, Ernest Hemingway, William Saroyan, Dorothy Parker, Edgar A. Poe, John Steinbeck, William Faulkner gördüğümüz Amerikan edebiyatının önemli hikâyecilerindendir. Çeviri yapanlar arasında M. Zeki Gülsoy, Coşkun Zengin, Orhan Azizoğlu öne çıkarlar.

William Saroyan Ermeni asıllı Amerikalı yazardır. Hikâyelerinde ırk ayrımına karşı bir tutum içinde olduğu görülür. Hoş görü ve zayıf insanların çaresizliği vardır eserlerinde. “*Filipinli ile Sarhoş*”³⁰⁸ adlı hikâyesi M. Zeki Gülsoy

³⁰⁸ Şubat 1962, 567. sayı, 15. s.

tarafından çevrilmiştir. Bu hikâye vapur bekleme odasında başlar. Odada diğer yolcularla beraber bir Filipinli genç vardır. Sarhoş bir Amerikalı ondan rahatsızdır. Ona sövüp sayar ve onu itip kakar. Vapur gelip kapı açıldığında gemiye ilk binen Filipinli olur. Fakat sarhoş onu rahat bırakmaz. Sürekli aynı şeyleri söyler. Yirmi dört ay Fransa’da savaşmıştır. Beyaz tenli olmayanların Amerika’da yaşamaya hakkı yoktur ona göre. En sonunda genç Filipinliye saldırır. O da artık dayanamaz ve adamı bıçaklar. Tüm bunlar olurken diğer yolcular sadece izlemiş, ikisine de engel olamamışlardır.

Yazarın diğer bazı hikâyeleri:

“Gaston”, çev. Talât Tekin (571. sayı, 14. s., 01.05.1962), “Hiç Sen Bir Cüceye Aşık Oldun mu”, çev. A. Ferhan Oğuzkan (599. sayı, 17. s., 01.06.1963), “Savaş ve Barış”, M. Z. G. (506. sayı, 21. s., 15.05.1959), “Aşk Tekmesi”, çev. M. Z. G. (488. sayı, 20. s., 15.10.1958), “Evan’la Oğlu”, çev. Coşkun Zengin (534. sayı, 17. s., 15.09.1960), “Kırmızı Güller”, çev. Coşkun Zengin (540. sayı, 16. s., 15.12.1960), “Gün Ortası Karanlığı”, çev. M. Z. G. (527. sayı, 17. s., 01.06.1960), “Portakallar”, çev. Fikret Kolverdi (468. sayı, 19. s., 15.12.1957), “Satılık Cadillac”, çev. M. Zeki Gülsoy (398. sayı, 19. s., 01.09.1953), “Harp”, çev. Mustafa Yurdakul (406. sayı, 19. s., 01.05.1954), “Cennet Yılı”, çev. M. Zeki Gülsoy (424. sayı, 26. s., 01.08.1955).

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
100. sayı	01.09.1937	Jack London, “Semper İdem”, Süreyya S. Berkem, 12. s.
105. sayı	15.11.1937	Ernest Hemingway, “İspanya’da Temiz, Aydınlık Bir Yer”, Hayri Rüştü Akyürek, 11. s.
109. sayı	15.01.1938	Louis Bromfield, “Zenobia White’ın Hayatı”, Rüştü Şardağ, 7. s.
362. sayı	01.08.1950	Jack London, “Hayat Kanunu”, Orhan Azizoğlu, 9. s.

363. sayı	01.09.1950	John Steinbeck, “Kahvaltı”, 11. s.
366. sayı	01.12.1950	Erksine Caldwell, “Ekmek Bıçağı”, Mustafa Yurdakul, 17. s.
367. sayı	01.01.1951	William Faulkner, “Emily için Bir Gül”, 15. s.
368. sayı	01.02.1951	John Steinbeck, “Mübarek Fasulya”, 14. s.
371. sayı	01.05.1951	Erksine Caldwell, “Rachel”, Mustafa Yurdakul, 16. s.
373. sayı	01.07.1951	John Steinbeck, “Linçten Sonra”, 19. s.
377. sayı	01.12.1951	Erksine Caldwell, “Dam Üstünde Keçiler”, Mustafa Yurdakul, 16. s.
379. sayı	01.02.1952	Albert Maltz, “Dünyanın En Mesut Adamı”, Orhan Azizoglu, 13. s.
385. sayı	01.08.1952	Erksine Caldwell, “Dorothy”, M. Zeki Gülsoy, 19. s.
390. sayı	01.01.1953	Erksine Caldwell, “Dedikodu”, Türköz Taga, 23. s.
394. sayı	01.05.1953	O. Henry, “Bin Dolar”, Mehmet Harmancı, 17. s.
395. sayı	01.06.1953	John Steinbeck, “Azize Katy”, 15. s.
396. sayı	01.07.1953	Ernest Hemingway, “Kızılderililer Kampı”, Türköz Taga, 19. s.
		John Steinbeck, “Ak Bildircin”, Türköz Taga, 16. s.
401. sayı	01.12.1953	Richard Wright, “Bilmediğin Şeyden Sana Zarar Gelmez”, Zahir Güvemli, 18. s.
402. sayı	01.01.1954	Ray Bradbury, “Hiç Görmeyeceğim”, M. Zeki Gülsoy, 25. s.
		Tivator Raith, “Babam”, Haldun Taner, 15. s.
409. sayı	01.10.1954	Erksine Caldwell, “Lavinia’ya Dönüş”, Mustafa Yurdakul, 21. s.
410. sayı	01.11.1954	Ray Bradbury, “Asfalt Cadde”, M. Zeki Gülsoy, 22. s.
411. sayı	01.12.1954	Albert Maltz, “Köşe Başındaki Vaka”, M. Zeki Gülsoy, 21. s.
414. sayı	01.01.1955	William Faulkner, “Ayakta Uyuyan”, Tahsin Yücel, 19. s.
415. sayı	01.02.1955	Pearl Buck, “Analar-Babalar”, M. Zeki Gülsoy, 24. s.

421. sayı	01.08.1955	Erksine Caldwell, “Boş Oda”, M. Zeki Gülsoy, 26. s.
423. sayı	01.10.1955	James T. Farrel, “İşe Girmek”, M. Zeki Gülsoy, 26. s.
426. sayı	01.01.1956	James T. Farrel, “Eski Mahallemizde”, M. Zeki Gülsoy, 21. s.
433. sayı	01.07.1956	Erksine Caldwell, “Yeşil Dağlarda”, 17. s.
436. sayı	15.08.1956	Ring Lardner, “Aşk Yuvası”, 19. s.
439. sayı	15.09.1956	Irwin Shaw, “Yaz Elbiseleri Giymiş Kızlar”, 16. s.
440. sayı	01.10.1956	James T. Farrel, “Roma Treninde”, Ferhan Oğuzkan, 17. s.
449. sayı	01.03.1957	Dorothy Parker, “Şu Telefon”, Ayşe V. Arkun, 19. s.
458. sayı	15.07.1957	Thomas Öven, Orhan Gürsel, “Çekmece”, 19. s.
460. sayı	15.08.1957	Erksine Caldwell, “Adı Amelie idi”, Zeki Gülsoy, 15. s.
462. sayı	15.09.1957	Erksine Caldwell, “Tehlikeli Vadi”, Selçuk Batur, 20. s.
463. sayı	01.10.1957	Ernest Hemingway, “Küçük Bir Soruşturma”, Zeki Gülsoy, 20. s.
465. sayı	01.11.1957	Dorothy Parker, “New York’tan Detroit’e”, Selçuk Batur, 21. s.
470. sayı	15.01.1958	Edgar A. Poe, “Sessizlik”, Zeki Gülsoy, 16. s.
471. sayı	01.02.1958	Erksine Caldwell, “Nelli’den’in Anısına”, Zeki Gülsoy, 18. s.
478. sayı	15.05.1958	James T. Farrel, “Sokak Ortasında”, Yekta Ataman, 20. s.
490. sayı	15.11.1958	Eudora Welty, “Satıcının Ölümü”, İnci Enginün, 19. s.
500. sayı	15.04.1959	Katherine Anne Porter, “Büyü”, M. Z. G., 21. s.
503. sayı	01.06.1959	Erksine Caldwell, “Bir Sonbahar Sevdası”, Yekta Ataman, 19. s.
505. sayı	01.07.1959	John D. Stewart, “Harçlık”, A. Ferhan Oğuzkan, 20. s.
508. sayı	15.08.1959	James T. Farrel, “Ben Dansöz Frances”, M. Z. Gülsoy, 20. s.

509. sayı	01.09.1959	William Faulkner , “Boğucu Bir Eylül Akşamı”, Adalet Cimcoz, 19. s.
510. sayı	15.09.1959	John Steinbeck , “Savaş Hikâyeleri”, Tahsin Yücel, 19. s.
512. sayı	15.10.1959	Katherine Anne Porter , “Tanık”, M. Z. G., 20. s.
513. sayı	01.11.1959	Thomas Wolfe , “Güneş, Yağmur, Toprak”, Ülkü Tamer, 21. s.
514. sayı	15.11.1959	Katherine Anne Porter , “İp”, M. Z. G., 19. s.
517. sayı	01.01.1960	Ernest Hemingway , “Üç Gün Süren Fırtına”, A. Ferhan Oğuzkan, 19. s.
518. sayı	15.01.1960	Dorothy Parker , “İçli Kızlar”, M. Zeki Gülsoy, 21. s.
524. sayı	15.04.1960	O. Henry , “Fedakârlık”, M. Z. G., 20. s.
526. sayı	15.05.1960	James T. Farrel , “Edna’nın Kocası”, M. Z. G., 17. s.
530. sayı	15.07.1960	Erksine Caldwell , “Böyle Oldu”, M. Z. G., 17. s.
532. sayı	15.08.1960	O. Henry , “Bir Dolar Değerinde”, Mehmet Harmanlı, 17. s.
543. sayı	01.02.1961	Katherine Anne Porter , “Son Yaprak”, M. Z. G., 16. s.
560. sayı	15.10.1961	Ambrose Bierge , “Dolap”, Orhan Gürsel, 18. s.
569. sayı	01.03.1962	Pearl Buck , “Kavga”, M. Z. G., 15. s.
570. sayı	15.03.1962	Ernest Hemingway , “Bugün Cuma”, Zeyyat Selimoğlu, 15. s.
574. sayı	15.04.1962	Dorothy Parker , “Dian’ın Dadısı”, Mutena Ören, 17. s.
579. sayı	01.08.1962	William Faulkner , “Tören”, Ülkü Tamer, 17. s.
600. sayı	15.06.1963	Erksine Caldwell , “Mahlon Adında Biri”, Coşkun Zengin, 17. s.
603. sayı	01.08.1963	William Faulkner , “Mağara”, 15. s.
741. sayı	01.06.1969	Gwendolyn Brooks , “Lincoln Westin Yaşamı”, Bedia Turgay-Ahmad, 27. s.
749. sayı	01.02.1970	Henry Miller , “Berthe”, Gülen Olut, 26. s.
757. sayı	01.10.1970	Robert Somerlott , “Eskimo Dondurma”, Bedia Turgay Ahmet, 32. s.

Tablo 67

3.9.2.2.3. İngiliz Edebiyatı

İngiliz hikâyesinde öne çıkan isimler **James Joyce** ve **Dylan Thomas**'tır.

James Joyce'un “*Kızkardeşler*”³⁰⁹ adlı hikâyesi Kemal Bek tarafından çevrilmiştir. Bu hikâyede ölen bir rahiple dost olan bir delikanlı anlatılır. Rahibi seven delikanlı ölümüne üzülmüştür. Fakat ailesi böyle yaşlı bir pederle yakın olmasını doğru bulmamaktadır. Yengesi ile ölü evine giden delikanlı ev halkından son günlerini ve ölümünü dinlerler. Peder sakın birisidir. Fakat son günlerinde biraz huzursuz imiş. Daha sık günah çıkarmaya ve yalnız kalmaya başlamış. Bu yüzden onun için “mutlaka bir günahı vardı” diye düşünmüşler. Ölmeden önce ise gayet huzurluymuş.

Yazarın diğer bazı hikâyeleri:

James Joyce, “*Çamur*”, çev. Sabri Koç (744. sayı, 22. s., 01.09.1969), “*Eveline*”, çev. Orhan Azizoğlu (375. sayı, 17. s., 01.10.1951), “*Kızkardeşler*”, çev. Kemal Bek (840. sayı, 21. s., 01.09.1977), “*Yarıştan Sonra*”, çev. Selçuk Yönel (822. sayı, 23. s., 01.03.1976).

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
28. sayı	01.09.1934	G. Wells, “Ben Bir Zamanlar Allah Olmuştum”, Ragıp Şevki, 15. s.
51. sayı	15.08.1935	Liam O’Flaherty, “Vatandaş Harbi”, Sabahattin Ali, 8. s.
64. sayı	01.03.1936	Georgiy Peskof, “Oyuncaklar”, A. Gaffar Güney, 15. s.

³⁰⁹ 840. sayı, Eylül 1977, 21. s.

78. sayı	01.10.1936	Oscar Wilde, “Esrarengiz Sphinx”, M. Sami Karul, 15. s.
87. sayı	15.02.1937	Bernard Show, “Sonelerin Esmer Kadını”, Veli Necdet Sünkitey, 9. s.
91. sayı	15.04.1937	Walter Scott, “Bir Yarış”, Vasfi Mahir, 7. s.
95. sayı	15.06.1937	Coleridge, “İhtiyar Denizci”, Vasfi Mahir, 9. s.
98. sayı	01.08.1937	Geoffrey Chauer, “Sadık Konstans”, Enver Kalaklı, 9. s.
392. sayı	01.03.1953	H. H. Munro, “Açık Pencere”, 16. s.
431. sayı	01.06.1956	Frak O’connor, “Gelin”, Filiz Karabey, 17. s.
454. sayı	15.05.1957	Bertold Brecht, “Augsburc Tebeşir Dairesi”, Adalet Cimcoz, 19. s.
461. sayı	01.09.1957	Dylan Thomas, “Çömlek”, Zeki Gülsoy, 21. s.
519. sayı	01.02.1960	Dylan Thomas, “Takipçiler”, Ülkü Tamer, 21. s.
521. sayı	01.03.1960	George Moore, “Julia Cahill’in Bedduası”, M. Z. Gülsoy, 20. s.
524. sayı	15.04.1960	Dylan Thomas, “İçi Yünlü Ayakkabı”, 20. s.
584. sayı	15.10.1962	Dylan Thomas, “Entari”, Ülker İnce, 16. s.
589. sayı	01.01.1963	Dylan Thomas, “Fanila”, Ülker İnce, 15. s.
626. sayı	15.07.1964	Edgar Wallace, “Kuşku”, Selçuk Yönel, 14. s.
752. sayı	01.05.1970	Virginia Woolf, “Perili Ev”, Ayseli Usluata, 33. s.
758. sayı	01.11.1970	Peter Blagha, “İnsanlar ve Karıncalar”, Kemal Bek, 29. s.
766. sayı	01.07.1971	Mahmud Diab, “Çocuklarıma Bir Ev”, Bedia Turgay Ahmad, 24. s.
875. sayı	01.08.1980	Samuel Beckett, “Düşleme Ölü Düşleyin”, Ayseli Usluata, 25. s.

Tablo 68

3.9.2.2.4. Rus Edebiyatı

Anton Çehov, İvan Bunin, Lev N. Tolstoy, Maksim Gorki, M. Y. Lermontof, Vladimir Nabokov, Puşkin gibi pek çok isme ait eserleri Varlık'ta görmekteyiz. Çeviri yapanlar arasında da A. Gaffar Güney, Türker Acaroğlu, Ülkü Tamer, Orhan Gürsel, Nihal Yalaza öne çıkan isimlerdendir.

Rus şair ve yazar **İvan Alekseyeviç Bunin** 22 Ekim 1870'te Rusya'da doğmuş, 8 Kasım 1953'te Paris'te ölmüştür. Şiirleri "parnasa" yakındır ve Puşkin öncesi şiir geleneğine bağlıdır. 1917 devrimi ile uyum sağlayamamış ve 1920'de Rusya'dan ayrılarak Fransa'ya yerleşmiştir. Kısa öykü, roman ve incelemeler yazmıştır. Özellikle Rus köylülerin yaşamı anlatmıştır. 1933'te Nobel edebiyat Ödülü'nü kazandı.

“*Azizleşen İnsanlar*”³¹⁰ adlı hikâyesi Türker Acaroğlu tarafından çevrilmiştir. Hikâye soğuk ve parlak bir kış gecesinde geçer. Ev sahibi Arseniç ailesiyle burada yaşayan mutlu bir adamdır. O gece de misafir ağırlamaktadırlar. Alkol içilmekte kumar oynanmaktadır. Çocuklar oyunlarıyla etrafta koşuşturur. Gecenin sonunda Arseniç misafirlerine heyecan verici ve merak uyandırıcı bir hikâye anlatır. Herkes büyülenmiş gibi onu dinler.

Yazarın diğer bazı hikâyeleri şöyledir:

“*Azizleşen İnsanlar*”, Türker Acaroğlu (102. sayı, 10. s., 01.10.1937), “*Maske*”, çev. A. Gaffar (3.sayı, 14. s., 15.08.1933), “*Düşen Yıldız*”, çev. A. Gaffar (5.sayı, 13. s., 15.09.1933), “*Son Gün*”, çev. A. Gaffar (12. sayı, 13. s., 01.01.1934), “*Meçhul Dost*”, A. Gaffar Güney (106. sayı, 10. s., 01.10.1937), “*Karanlık Yollar*”, çev. Orhan Gürsel (443. sayı, 19. s., 01.04.1956).

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
10. sayı	01.12.1933	Anton Çehov, “Muallim”, A. Gaffar, 13. s.

³¹⁰ 102. sayı, 1 Ekim 1937, 10. s.

25. sayı	15.07.1934	Maksim Gorki , “Bir Sonbahar Gecesi”, İbrahim Hoyi, 13. s.
26. sayı	01.08.1934	Aleksandr İvanoviç Kuprin , “El Ekmeği”, A. Gaffar, 14. s.
36. sayı	01.01.1935	Anton Çehov , “Oydu”, A. Gaffar, 12. s.
44. sayı	01.05.1935	Maksim Gorki , “Boles”, A. Gaffar, 11. s.
54. sayı	01.10.1935	Maksim Gorki , “Han ve Oğlu”, Esat Sami Erdem, 14. s.
55. sayı	15.10.1935	İlya Ehrenburg , Kaptanın Çubuğu, Orhan Şaik, 11. s.
56. sayı	01.11.1935	Anton Çehov , “Birinci Mevki Yolcusu”, A. Gaffar, 14. s.
58. sayı	01.12.1935	Panteleimon Romanov , “Karanlık”, Sabahattin Ali, 14. s.
62. sayı	01.02.1936	Lev N. Tolstoy , “Güneş-Sıcaklık”, A. Gaffar Güney, 11. s.
66. sayı	01.04.1936	Panteleimon Romanov , “Allahın Lûtfu”, A. Gaffar Güney, 12. s.
72. sayı	01.06.1936	Anton Çehov , “Albiyo’nun Kızı”, A. Gaffar Güney, 10. s.
75. sayı	15.07.1936	Feodor M. Dorovin , “Kadın=Problem”, Türker Acaroğlu, 13. s.
79. sayı	15.09.1936	Panço Mihaylov , “Nikola”, Türker Acaroğlu, 14. s.
81. sayı	15.10.1936	N. V. Gogol , “Bir Delinin Notları”, A. Gaffar Güney, 12. s.
83. sayı	15.11.1936	V. L. Azov , “Hüviyet Cüzdanı”, Türker Acaroğlu, 12. s.
92. sayı	01.05.1937	B. Şutskoy , “Ben”, Türker Acaroğlu, 12. s.
108. sayı	01.01.1938	Gogol , “Çiçikof ve Madam Goroboçka”, Vasfî Mahir, 12. s.
		Puşkin , “Kırcalı”, A. Gaffar Güney, 10. s.
110. sayı	01.02.1938	Aleksandr İvanoviç Kuprin , “Cinnet”, A. Gaffar Güney, 5. s.

116. sayı	01.05.1938	Bursoy, “Tolstoy ve Gorki”, Nihal Yalaza, 6. s.
120. sayı	01.07.1938	Maksim Gorki, “Miyamlın’lı Vatandaş”, Hüsametdin Bozok, 14. s.
123. sayı	15.08.1938	Lev N. Tolstoy, “Bir Musıki Düşmanı”, Türker Acaroğlu, 9. s.
124. sayı	01.09.1938	Maksim Gorki, “Ümmü”, Nihal Yalaza, 14. s.
169. sayı	15.07.1940	M. Y. Lermontof, “Aşık Garip”, A. Gaffar Güney, 20. s.
173. sayı	15.09.1940	Çirikof, “Del V”, A. Gaffar Güney, 14. s.
314. sayı	01.09.1946	Anton Çehov, “Ahçı Kadın Evleniyor”, Erol Güney-Oğuz Peltek, 12. s.
319. sayı	01.02.1947	V. Teffi, “Ahçıbaşı Potapovna”, Nihal Yalaza Taluy, 12. s.
416. sayı	01.03.1955	Anton Çehov, “Vasi”, İhsan Akay, 18. s.
523. sayı	01.04.1960	Anton Çehov, “Karış”, Ülkü Tamer, 22. s.
546. sayı	15.03.1961	Vladimir Nabokov, “Musıki”, Orhan Gürsel, 17. s.
553. sayı	01.07.1961	Lev N. Tolstoy, “Tanrı gerçeği Görür Ama Bekler”, Cemal Yıldırım-Behiç Duygulu, 16. s.
591. sayı	01.02.1963	Anton Çehov, “Yulya Vasilyevna”, Gülriz Alpar, 17. s.
659. sayı	01.12.1965	Mihail Şolohov, “Don Kıyısında”, Tektaş Ağaoğlu, 17. s.
755. sayı	01.08.1970	Mihail Zoşçenko, “Bülbül Niçin Ötüyordu?”, Besin Tınaz, 30. s.
798. sayı	01.03.1974	Mihail Şolohov, “Aile Babası”, Nermin Menemencioğlu, 23. s.
802. sayı	01.07.1974	Yuli Daniel, “Eller”, Nermin Menemencioğlu, 22. s.
829. sayı	01.10.1976	Panteleimon Romanov, “Sektion”, Münip Koruyan, 21. s.
850. sayı	01.05.1978	Aleksey İvanoviç Panteley, “Şeref Sözü”, 23. s.
857. sayı	01.12.1978	Aleksandr İvanoviç Kuprin, “Leylak Ağacı”, Mesut Günsey, 25. s.

3.9.2.2.5. Alman Edebiyatı

Heinrich Böll, B. Traven, Franz Kafka, Rainer Maria Rilke dikkati çeker. Çevirenler arasında ise Kâmuran Şipal, Adalet Cimcoz, Yüksel Pazarkaya, A. Turan Oflazoğlu, Zeyyat Selimoğlu gibi isimler vardır.

Heinrich Böll ünlü Alman yazarlardandır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında alman Edebiyatını önemli ölçüde etkilemiştir. Toplumcu gerçekçi akımda romanları vardır. 1972 yılında Nobel Edebiyat ödülüne layık görülmüştür. Zorbalığa ve otoriteye karşı bir duruşu vardır. Aciz ve suçlu hisseden insanların hayatını acımasızca gözler önüne serer. “*Bıçaklı Adam*”³¹¹ adlı hikâye de bunlardan biridir. Bıçaklarla gösteri yapan bir sahne sanatçısıyla genç bir adamı konu alır. Gösteri sanatçısının adı Jupp’tır. Ailesi savaşta kaybetmiştir. Evleri de savaş sırasında yanmış, geriye yalnızca küçük bir bavul kalmıştır. Genç adamı kendisine figüran olması için ikna etmeye çalışır. Esasında çıplak bir kadınla yapmak ister gösteriyi ancak bir adamla da olabilir. Genç adamı ikna eder. Sahne sırası gelince hazırlanırlar. O sırada sahneye çıktıklarında genç adama her şey yapay ve tiksindirici gelir. Ancak bıçaklar üstüne doğru gelmeye başladığında tuhaf duygular hisseder. Her şey bir anda kaybolur. Adeta başka bir dünyaya gider. Bundan zevk alır. Gösteri bittiğinde Jupp’la aralarında bir güven ve ortaklık hisseder. Bunu bir iş olarak benimser. Selamlayarak gösteriyi bitirirler. Yazarın üslûbu alaycı ve eleştireldir. Küçük ayrıntılarla olayın vehametini ve acımasızlığını betimler.

Diğer bazı hikâyeleri şöyledir:

“*Cüce ile Bebek*” (577. sayı, 17. s., 01.07.1962), “*Dostluk Başka Alışveriş Başka*”, çev. Kâmuran Şipal (578. sayı, 17. s., 15.07.1962), “*Hesapta Olamayan Konuklar*”, çev. Kâmuran Şipal (586. sayı, 17. s., 15.11.1962), “*Köprü Başında*”, çev. Kâmuran Şipal (545. sayı, 14. s., 01.03.1961), “*O Vakitler Odesa’da*”, çev. Kâmuran Şipal (594. sayı, 16. s., 15.03.1963), “*Rujuklar Ülkesinde*”, (555. sayı, 17.

³¹¹ Çev. Zeyyat Selimoğlu, 632. sayı, Ekim 1964, 16. s.

s., 01.08.1961), “Çocuklar da Sivildir”, çev. Cemal Engin Demirer (765. sayı, 29. s., 01.04.1971), “Gülücü”, çev. Semiramis Aydınlık (784. sayı, 25. s., 01.01.1973).

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
79. sayı	15.09.1936	Hoffmann, “Sevgili”, Vasfî Mahir, 15. s.
86. sayı	01.04.1936	Manfred Kyber, “Sessiz Dilekler”, Orhan Şaik Gökyay, 11. s.
87. sayı	15.04.1936	Manfred Kyber, “Kahramanlık”, Orhan Şaik Gökyay, 12. s.
88. sayı	01.05.1936	Jean-Paul Richter, “Bir Bedbahtın Yeni Yıl Gecesi”, Nihad Gök, 6. s.
90. sayı	01.04.1937	Heinrich Von Kleist, “Şili Zelzelesi”, Orhan Şaik Gökyay, 12. s.
110. sayı	01.02.1938	Max Dauthendey, “Filin Başındaki Oğlan”, Orhan Şaik Gökyay, 8. s.
111. sayı	15.02.1938	Rainer Maria Rilke, “Bir Beyaz Saadet”, Rüştü Şardağ, 12. s.
410. sayı	01.09.1954	Franz Kafka, “Kardeş Katli”, A. Turan Oflazoğlu, 24. s.
492. sayı	15.12.1958	B. Traven, “Alış-Veriş”, Adalet Cimcoz, 18. s.
495. sayı	01.02.1959	B. Traven, “İlaç”, Adalet Cimcoz, 21. s.
499. sayı	01.04.1959	B. Traven, “Büyük Sanayici”, Adalet Cimcoz, 19. s.
511. sayı	01.10.1959	Andre Loos, “Dâna Hırsızın Biridir”, A. Ferhan Oğuzkan, 21. s.
516. sayı	15.12.1969	Herbert Heckmann, “Erkek Oluyoruz”, Adalet Cimcoz, 19. s.
528. sayı	15.06.1960	B. Traven, “Bir Eşek Satın Alayım Dedim”, Adalet Cimcoz, 21. s.
532. sayı	15.08.1960	B. Traven, “Övgü Mektubu”, Adalet Cimcoz, 17. s.

542. sayı	15.01.1961	Wolfgang Hilderheimer , “Baharlık Açık Gri Pardesü”, Kâmuran Şipal, 17. s.
550. sayı	15.05.1961	B. Traven , “Santantua’nın Başına Gelenler”, Adalet Cimcoz, 17. s.
554. sayı	15.07.1961	Wolfdietrich Schnurre , “Balık Sepetleri”, Kâmuran Şipal, 17. s.
573. sayı	01.05.1962	Siegfried Lenz , “Dert Ortağı”, Kâmuran Şipal, 7. s.
580. sayı	15.08.1962	Wolfgang Borchert , “Ekmek”, Sıtkı Salih Gör, 17. s.
583. sayı	01.10.1962	Wolfgang Borchert , “Bu Salı”, Kâmuran Şipal, 19. s.
596. sayı	15.04.1963	W. Borchert , “Radi”, Kâmuran Şipal, 17. s.
602. sayı	15.07.1963	Hans Erick Nossack , “Yabancı Bir Yaratığın İnsanlar Üzerine Raporu”, Kâmuran Şipal, 17. s.
617. sayı	01.03.1964	Wolfgang Borchert , “Kucak Kucak Kar”, Kâmuran Şipal, 17. s.
625. sayı	01.07.1964	Gerhard Amanshauer , “Aşağıdakiler”, Kâmuran Şipal, 17. s.
650. sayı	15.07.1965	Marie Luise Kaschnitz , “Haziran Ortasında Bir Öğle Vakti”, Kâmuran Şipal, 9. s.
651. sayı	01.08.1965	Peter Weiss , “Benim Yerim”, Adalet Cimcoz, 15. s.
661. sayı	01.01.1966	Franz Kafka , “Şosede Çocuklar”, Kâmuran Şipal, 17. s.
668. sayı	15.04.1966	Heinz Piontek , “Vazgeçemiyecek misin?”, Zeyyat Selimoğlu, 17. s.
670. sayı	15.05.1966	Elisabeth Borchers , “Ay ve Çorba”, Yüksel Pazarkaya, 17. s.
742. sayı	01.07.1969	Siegfried Lenz , “Kaygısız”, Oya Akbal, 29. s.
766. sayı	01.07.1971	Herbert Heckmann , “Kim Kimdir”, Kâmuran Şipal, 23. s.
786. sayı	01.03.1973	Wolfdietrich Schnurre , “Kaçarken”, Zeyyat Selimoğlu, 22. s.
815. sayı	01.08.1975	Siegfried Lenz , “Bu Ne Umursamazlık”, Melahat

		Togar, 23. s.
--	--	---------------

Tablo 70

3.9.2.2.6. Yunan Edebiyatı

Yunan hikâyecilere de *Varlık*'ta epeyce yer verilmiştir. Bunların çoğu ilk yıllarda Avram N. Papazoğlu tarafından çevrilmiştir.

İlias Venezis Anadolu kökenli Yunan yazarlarından. 4 Mart 1904'de Ayvalık'ta doğmuş ve on beş yaşına kadar burada yaşamıştır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, Yunanistan'a göç etmiştir. İlk yapıtını 1928'de yazmıştır. Venezis'e asıl ününü 1931'de yazdığı “31328 Numara” adlı otobiyografik yapıtı sağlamıştır. İlias Venezis'in bu kitabı, Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra tutsak olarak geçirdiği yılların öyküsüdür. *Varlık*'ta gördüğümüz

İlias Venezis'in “*Martılar*”³¹² adlı hikâyesini M. T. Karamustafaoğlu çevirmiştir. Hikâye konusu ve üslûbuyla Sait Faik'in hikâyelerini hatırlatır. Küçük bir adada yaşayan Dimitri adlı bir bekçinin hayatından bir kesit vardır. Bu ada çorak, ıssız ve isimsizdir. Dimitri yıllardır burada bekçilik yapmaktadır. Ada verimsizdir ancak gün batımları çok güzeldir. Suyun bin bir rengi dalgalanır ve Athos dağları durgun denizde yükselir. Dimitri maaş günü dışında adadan ayrılmaz. Yalnızca balıkçılar ve martılarla yoldaşlık eder. İki oğlu “Küçük Asya”da kaybolmuştur. Bir gün adaya yüzerek iki genç gelir. Üniversite öğrencileri olan genç bir kızla genç bir delikanlı. Dimitri şaşırır çünkü daha önce hiç kimse yüzerek gelmemiştir adaya. Fakat çok memnun olur. Sohpet ederler. Dimitri'yi yapayalnız gören gençler onun için üzölmüşlerdir. Arkadaşlarının öldürdüğü iki martı için özür dilerler. Dimitri artık umudunu kaybetmiş, ölüme doğru gitmektedir.

Diğer bazı hikâyeciler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
18. sayı	01.04.1934	Traso Kastanakis, “Dansöz Kontesina Feliçita”, Avr.

³¹² Ağustos 1955, 422. sayı, 27. s.

		N. Papazoğlu, s. 14.
24. sayı	01.07.1934	Tatiana Stavru , “Ne Hale Gelmişti?”, Avr. N. Papazoğlu, s. 12.
30. sayı	01.10.1934	Aleksandros Baras , “Yüzük”, Avr. N. Papazoğlu, 11. s.
33. sayı	15.11.1934	Traso Kastanakis , “Ana”, Avr. N. Papazoğlu, 11. s.
43. sayı	15.04.1935	Katina Papa , “Dünya”, Avr. N. Papazoğlu, 12. s.
50. sayı	01.08.1935	Yorgo Vafopulos , “Keman”, Avr. N. Papazoğlu, 13. s.
65. sayı	15.03.1936	Petros Haris , “Beklenilmeyen Kitap”, 15. s.
74. sayı	01.07.1936	Dimostenis Vutiros , “Hırsız”, Avr. N. Papazoğlu, 11. s.
88. sayı	01.03.1937	Glafkos Alitersis , “Cellat”, Avr. N. Papazoğlu, 13. s.
95. sayı	15.06.1937	Yanis Sfakianakis , “Güllü Ev”, Avr. N. Papazoğlu, 10. s.
104. sayı	01.11.1937	Angelos Terzakis , “Ferdi Çavuşun Nöbetçiliği”, Avr. N. Papazoğlu, 13. s.
121. sayı	15.07.1938	Andras Karkavisas , “Deniz”, Avr. N. Papazoğlu, 11. s.
125. sayı	15.09.1938	Kostas Kristalis , “Muallime”, Avr. N. Papazoğlu, 11. s.
130. sayı	01.12.1938	Eli Aleksiou-Daskalaki , “Üç Kardeş”, Avr. N. Papazoğlu, 9. s.
191. sayı	15.06.1941	“Odise” (Odüsseia) Homiros’tan , Ahmet Cevat Emre, 13. s.
760. sayı	01.01.1971	Elli Aleksiou , “İbrahim Babanın Çeşmesi”, Ahmet Yorulmaz, 26. s.
761. sayı	01.02.1971	Grigoryos Ksenepulos , “Baba ile Oğul”, Yekta Ataman, 31. s.
773. sayı	01.02.1972	Stratis Mirivilis , “Eva”, Ahmet Yorulmaz, 21. s.
820. sayı	01.01.1976	Nikou Papaperikli , “Mezarda Hayat”, Ahmet Yorulmaz, 23. s.
871. sayı	01.04.1980	Dimitris Kranis , “Hava Korsanları”, Ahmet Yorulmaz, 23. s.

Tablo 71

3.9.2.2.7. İtalyan Edebiyatı

Luigi Pirandello, Alberto Moravia, Dino Buzzati gibi İtalyan hikâyecilerin eserlerini görmekteyiz. Çevirmenler arasında Orhan Gürsel, Tahsin Yücel, İhsan Akay, Afet Muhteremoğlu vardır.

En çok gördüğümüz isim Alberto Moravia'dır. 1907 doğumlu İtalyan yazar eserlerinde Varoluşçu bir tavır sergiler. Yalnızlık, aylaklık, cinsellik gibi temalar eserlerinde öne çıkar. “*Pina*”³¹³ adlı hikâyesi Bedrettin Cömert tarafından çevrilmiştir. Hikâye birinci tekil kişi ağzından aktarılır. Genç bir adam kendisine göre oldukça kaba ve görgüsüz bir kadın olan Pina'ya âşık olmuştur. İlk satırlarda Pina'nın çekiciliği ve güzelliği anlatılır. Öyle cezp etmiştir ki kendisini evlenmesi gerekmektedir. Fakat bu kadının bir kusuru vardır, o da “nezaketsiz” oluşu. Bu girişin arkasından Pina ile geçirdikleri bir günü anlatır. Oldukça sıradan bir gündür. Trene binişleri, trende ve plajda yaşadıkları kaba saba olaylar kadının çapkınlığını ve edepsizliğini ortaya serer.

Diğer bazı hikâyeleri şöyledir:

“*Kaçamak*”, çev. Coşkun Arda (466. sayı, 20. s., 15.11.1957), “*Romulusla Remus*”, çev. Orhan Gürsel (452. sayı, 17. s., 15.04.1957), “*Şair ve Hekim*”, çev. Memduh Balaban (633. sayı, 17. s., 01.11.1964), “*Sır*”, çev. Fikret Uçkan (581. sayı, 17. s., 01.09.1962).

Diğer bazı hikâyeciler ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
98. sayı	01.08.1937	Alessandro Manzoni, “Nişanlılar”, Vasfi Mahir, 10. s.
118. sayı	01.06.1938	Georgiyos Dorsinis, “Çirkin Kız”, A. M. Papazoğlu, 12. s.
391. sayı	01.03.1953	Luigi Pirandello, “Karımın Kocası”, Yaşar Nabi, 14. s.
406. sayı	01.07.1954	Giovanni Guareschi, “Beş Bin Frank”, Tahsin Yücel,

³¹³ Kasım 1965, 658. sayı, 15. s.

		22. s.
419. sayı	01.03.1955	Curzio Malaparte, “Soroca’lı Kızlar”, 22. s.
427. sayı	01.01.1956	Grazia Deledda, “Cüzdan”, Orhan Gürsel-Nuri Ersoy, 16. s.
558. sayı	15.09.1961	Massimo Bontempelli, “Florestano’nun Arkadaşı”, Afet Muhteremoğlu Çırakman, 17. s.
588. sayı	15.12.1962	Federico Tozzi, “Satılık Ev”, Afet Muhteremoğlu Çırakman, 15. s.
620. sayı	15.04.1964	Luigi Malerba, “Alfabenin Bulunuşu”, Egemen Berköz, 17. s.
743. sayı	01.07.1969	Natalia Ginzburg, “O ve Ben”, Yekta Ataman, 23. s.
754. sayı	01.07.1970	Luigi Pirandello, “Dağa Kaldırma”, Ayda Doz, 30. s.
763. sayı	01.04.1971	Dino Buzzati, “Gelip Geçiş”, İhsan Akay, 31. s.

Tablo 72

3.9.2.2.8. Bulgar Edebiyatı

Bilindiği gibi *Varlık* Balkan edebiyatlarına ayrı bir önem vermiş, bilhassa Balkan ülkelerinde yaşayan Türk yazarların eserlerini çevirmeye çalışmıştır. Bulgar yazını da bunlardandır. **Elin Pelin**, **Yordan Yovkov**, **Angel Karaliyçev** öne çıkan yazarlardır. Çevirenler arasında Türker Acaroğlu ve Behçet Necatigil göze çarpar.

Elin Pelin en çok eseri görülen isimlerdendir. Ünlü Bulgar yazarlardan olan Elin Pelin eserlerinde sevgi ve insanlık üzerinde durur. Türker Acaroğlu’nun çevirdiği “*Angelinka*”³¹⁴ adlı hikâyesinde çocukken yaşadığı bir anıyı anlatır. Hikâyenin başında yapılan açıklamada Elin Pelin şöyle tanıtılmıştır: “Unutulmaz köylü portreleri çizen, tipik Balkan mizahiyle karışık Bulgar köylü adetlerini bir seri halindeki tablolarıyla gayet güzel ve canlı bir surette anlatan muharririn hikâyelerinin büyük bir yekûnu pek çok yabancı dillerce de tercüme olunmuştur.” Hikâye içten ve yalın bir dille anlatılır. Bir çocuğun gözünden ayrıntılar abartılarak verilir. Unutulmaz bir gündür hikâyenin odağında olan. Stanka hala diye anılan bir kadın ve

³¹⁴ Çev. Türker Acaroğlu, Ağustos 1942, 218. sayı, 17. s.

onun uzak bir yerde oturan Dımşa Teyzesi vardır. Stanka hala bu teyzeyi dilinden hiç düşürmez, sürekli anar. Çocukların gözünde bu teyze bir ilâhe gibi canlanır olmuştur. Bir gün bir mektup gelir. Mektupta Dımşa Teyzekızıyla birlikte miraç günü ziyarete geleceğini bildirmektedir. Yazar o günü bir rüya gibi hatırlar. Dımşa teyze ile kızı Angelinca bir masal dünyasından çıkıp gelivermiş gibidirler.

Elin Pelin’in diğer bazı hikâyeleri:

“Aşk”, çev. Behçet Necatigil (246. sayı, 14. s., “Misafir”, çev. Âdem Şakar (260. sayı, 25. s., 1-15.05.1944), “Rüzgâr”, çev. Âdem Şakar (301. sayı, 28. s., 1-15.01.1946), “Öbür Dünyada”, çev. Âdem Şakar (303. sayı, 23. s., 1-15.02.1946), “İhtiyar Öküz”, çev. Hayri Rüştü Akyürek (84. sayı, 14. s., 01.02.1937).

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
89. sayı	15.03.1937	Kostantin Kostantinof, “Vukuat”, Hayri Rüştü Akyürek, 13. s.
93. sayı	15.05.1937	Dobri Nemirof, “En Fakir”, Hayri Rüştü Akyürek, 12. s.
96. sayı	01.07.1937	Konstantin N. Petkanov, “Goşo”, Türker Acaroğlu, 11. s.
97. sayı	15.07.1937	Stamatov, “Bir Mahkeme Celbi”, Türker Acaroğlu, 11. s.
126. sayı	01.10.1938	Hristo Botef, “Harp ve Ötesi”, Türker Acaroğlu, 9. s.
242. sayı	01.08.1943	Yordan Yovkov, “Albena”, Türker Acaroğlu, 17. s.
244. sayı	01.09.1943	Yordan Yovkov, “Serseri”, Türker Acaroğlu, 14. s.
271. sayı	15.10.1944	Angel Karaliyçev, “Dönme Osman”, Türker Acaroğlu, 22. s.
276. sayı	01.01.1945	Fani Popova-Mutafova, “Nogay Han’ın Hükümü”, Türker Acaroğlu, 23. s.
284. sayı	01.05.1945	Angel Karaliyçev, “Madara Süvarisi”, Behçet

		Necatigil, 25. s.
649. sayı	01.05.1965	Yordan Yovkov, “Telgrafın Tellerine”, 12. s.
740. sayı	01.05.1969	Yordan Yovkov, “Meçhul Köylü”, Nihal Öno1, 27. s.
879. sayı	01.12.1980	Yordan Yovkov, “Ayrı Bir Dünya”, Türker Acaroğlu, 23. s.

Tablo 73

3.9.2.2.9. Sırp Edebiyatı

Sırp hikâyeciler içinde İvo Andrić dikkat çekenlerdendir. “*Lütfü’nün Kahvesi*”³¹⁵ adlı hikâye bir kaldırım kahvesinde geçer. Pek çok dinden ve milletten insanın toplandığı bir yerdir. Savaşa dair konuşmalar geçer. Bunlardan anlaşılan tarihin tekerrür ettiği ve olanın mazluma olduğudur.

Diğer bazı hikâyeleri:

“*Günah Çıkarma*”, çev. Mahmut Kıratlı (789. sayı, 2. s., 01.06.1973) “*Pencere*”, çev. Nusret Dişo Ülkü (630. sayı, 17. s., 15.09.1964), “*Tuz Öyküsü*”, çev. E. Tonguç (618. sayı, 15. s., 15.02.1964).

Diğer bazı hikâyeciler:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
595. sayı	01.04.1963	F. Herczeg, “Kurbağalar”, Sami N. Özerdim, 14. s.
663. sayı	01.02.1966	Svetozan Corović, “Daşa”, Zeyyat Selimoğlu, 15. s.
695. sayı	01.06.1967	Branislav Nuşić, “Sevda”, Süreyya Yusuf, 13. s.
754. sayı	01.07.1970	Dimitar Solev, “Kimsesiz Alacakaranlık”, N. Zekeriya, 28. s.
865. sayı	01.11.1979	Mirko Maryanović, “Son Karar”, Necati Zekeriya, 23. s.
867. sayı	01.12.1979	Necad İbrişimović, “Bosna Yıldırımı”, Necati Zekeriya, 23. s.

³¹⁵ Çev. Zeyyat Selimoğlu, Temmuz 1966, 789. sayı, 2. s.

Tablo 74

3.9.2.2.10. İspanyol Edebiyatı

İspanyol yazarlar arasında en adı geçen ve eserleri yayınlanan **Miguel de Unamuna**'dır. Bu hikâyelerin çoğunu Behçet Necatigil çevirmiştir. **Unamuna** varoluşçu akımın öncülerinden sayılır. Pek çok dil bilir. Aynı zamanda siyasetçi ve Felsefe hocasıdır. Antimilitarist bir duruşu vardır. “*Sessizlik Mağarası*”³¹⁶ adlı hikâyesinde gizemli bir ormandaki karanlık bir mağara etrafında yaşananlar anlatılır. Bu orman yaz kış yeşildir ancak hiç yağmur düşmez. Fırtınalı günlerde bile bulutlar aralanır bu ormanın üzerinde. Tam ortasında bir mağara vardır. Mağaranın etrafından dolanan yol ileride uçuruma doğru kaybolur. Ne bu mağarada ne de uçurumun altında olanlar bilinmemektedir. Çünkü gidenler geri dönmez. Bu mağaradan ve ormandan insanı kendine çeken, uyuşturucu bir müzik gelmektedir. Bir gün krallığa kör, yaşlı bir dilenci gelir. Yanında ada küçük bir çocuk vardır. Bilinmeyen bir dilde konuşmakta ve şarkılar söylemektedir. Bir gün çocukla mağaraya girerler. Gün batarken yaşlı adam çıkagelir fakat çocuk yoktur. Söylediklerinden kimse bir şey anlamaz. Ormanda kaybolur gider. Hikâyenin anlatımında genel olarak siyasal ve toplumsal eleştiri göze çarpar.

Yazarın diğer bazı hikâyeleri şöyledir:

“*İhtiyar Şairi Bir Ziyaret*”, çev. Behçet Necati (228. sayı, 17. s., 01.01.1943), “*Eşek Arısı*”, çev. Behçet Necati (231. sayı, 13. s., 15.02.1943), “*Sussin’in Başına Gelenler*”, çev. Behçet Necati (199. sayı, 20. s., 15.10.1941), “*Bayağılık*”, çev. M. Y. Gücüneli (447. sayı, 19. s., 01.02.1957), “*Burs*”, çev. Yıldız Ersoy (477. sayı, 20. s., 01.05.1958), “*Yollar Kavşağı*”, çev. Yıldız Ersoy (497. sayı, 21. s., 01.03.1959).

Diğer bazı yazarlar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
110. sayı	01.02.1938	Blasco İbanez, “Esrarengiz Kadın”, Sehap Nafiz, 14. s.

³¹⁶ Çev. Behçet Necatigil, 1 Kasım 1942, 224. sayı, 15. s.

485. sayı	01.09.1958	Jose Martinez Ruiz Azorin, “Uzun Liste”, Yıldız Ersoy, 20. s.
-----------	------------	---

Tablo 75

3.9.2.2.11. Yeni Zelanda Edebiyatı

Katherine Mansfield *Varlık*’ta adını en çok gördüğümüz yabancı yazarlardandır. Mansfield henüz otuz dört yaşında tüberkülozdan vefat ettiği halde İngiliz edebiyatında eserleriyle ses getirmiş bir yazardır. Hikâyelerinde karakterlerinin iç dünyalarını hüznü ve gerçekçi bir dille anlatmıştır. *Varlık*’ta pek çok hikâyesi yayınlanmıştır. Bunlardan birisi “*Lehman’ın Evinde*”³¹⁷ adlı hikâyedir. Sade anlatımı olan sıradan bir günün hikâyesidir. Sabina adlı genç bir hizmetçi kızın etrafında olanlardır söz konusu olan. Lehamanlar karı koca kafeterya ve pastane işletiyorlardır. Sabina da onarla ev ve dükkânda yardım ediyor. Bir gün öğleden sonra pastaneye genç bir adam gelir. Sabina ondan hoşlanır. Tatlı tatlı sohbet ederler. O gece gebe olan evin hanımı doğum yapar. Hikâyede öne çıkan Sabina’nın saflığı, temizliği ile iç dünyası, özlemleridir.

Diğer hikâyeleri şöyledir:

“*Bir Fincan Çay*”, çev. Orhan Azizoğlu (370. sayı, 14. s., “*Aşk*”, çev. Yaşar Nabi (386. sayı, 15. s., 01.09.1952), “*Mis Brill*”, çev. Canan Ergüder (412. sayı, 23. s., 01.12.1954), “*Rahibe*”, çev. Orhan Gürsel (437. sayı, 20. s., 01.08.1956), “*Küçük Kız*”, çev. A. Ünügür (480. sayı, 20. s., 15.06.1958).

3.9.2.2.12. Macar Edebiyatı

Efraim Kışon Macaristan doğumlu İbrani mizah yazarıdır. Eserleri pek çok dile çevrilmiştir. “*George*”³¹⁸ adlı hikâyesini Nesim Eskin çevirmiştir. Hikâye New York’un eğlence semti Broadway’de geçer. Yazarın burada yaşayan Truda adlı bir teyzesi vardır. Kadın New York’un tehlikeli sokaklarına çıkmak istemediği için iki aydır evden çıkmamıştır. Efraim onu ziyarete gelir. Onu bile içeri sorgulatarak

³¹⁷ Çev. Orhan Gürsel, Ekim 1960, 536. sayı, 15. s.

³¹⁸ Ağustos 1971, 768. sayı, 19. s.

almıştır. Evin bütün ihtiyaçları telefonla, siparişle hallediliyordur. Teyze Efraim’i de tehlikelere karşı uyarır, son zamanlarda yaşanan hırsızlık ve cinayet olaylarını anlatır. Efraim de dikkat eder bundan sonra. Bir gün caddede zenci bir dilenci ondan belli bir miktar para ister. Üzerinde olmadığını, yarın getirebileceğini söyler Efraim. Ertesi gün bütün bir para getirir. Zenci üzerini ona geri verir. Bu olay onu duygulandırır. Kısa bir süre sonra da savaşın devam ettiği Tel Aviv’e döner.

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri şöyledir:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
1.sayı	15.07.1933	Etienne Tömörkeny, “Akşam Karanlığı”, Yaşar Nabi, s. 18.
73. sayı	15.06.1936	Koloman Mikszath, “Yeşil Böcek”, İbrahim Hoyi, 9. s.
110. sayı	01.02.1938	Eugene Heltai, “Tokat Yiyen Adam”, Hayri Rüştü Akyürek, 12. s.
664. sayı	15.02.1966	Thibor Dery, “Sevgi”, Gülçin Yücel, 15. s.
819. sayı	01.12.1975	Gyula Marosi, “Bir Şeyler Oldu Bana”, İnci Gürel, 21. s.
848. sayı	01.03.1978	Istvan Örkeny, “Askeri Hastane”, Vural Yıldırım, 23. s.

Tablo 76

3.9.2.2.13. İsveç Edebiyatı

Selma Lagerlöf Nobel edebiyat ödülünü alan ilk kadın yazardır. Hikâyelerinde efsane ve masallardan yararlanır. Behiç Enver tarafından çevrilen “*Gürlita’nın Koca Ayısı*”³¹⁹ adlı hikâyede yabani bir ayı ile onu vuran bir avcı anlatılır. Ormanların karanlığında yırtıcı hayvanlar vardır. Bunlardan en korkuncu ise iki adam kuvvetindeki koca ayıdır. Çocuklar ve büyükler onun adını anmaktan dahi korkarlar. Koca ayı Löven Gölünün kıyısında Gürlita adlı kayalıkta oturur. Burada bolluk içinde bir hayatı vardır. Bir kış gecesi yemek bulmak için kilisenin ahırına sığınır. Ayın parladığı bu gece ayı avlama tutkusunu olan Anders Füc adlı adam da

³¹⁹ 1 Mart 1936, 63. sayı, 13. s.

tüfeği ile kiliseye gider. Orada ayıyı vurur. Bu sırada kürkünden elde edeceği parayı düşünür.

Diğer bazı yazarlar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
378. sayı	01.01.1952	Par Lagerkvist, “Yer Altı”, Yaşar Nabi, 14. s.
496. sayı	15.02.1959	Stig Dagerman, “Yanmış Çocuk”, Z. Gülsoy, 20. s.
748. sayı	01.01.1970	Stig Dagerman, “Bir Çocuk Öldürmek”, Ata Karatay, 25. s.
753. sayı	01.06.1970	Hjalmar Bergman, “J’udith”, Yekta Ataman, 29. s.

Tablo 77

3.9.2.2.14. İsviçre Edebiyatı

Burada bahsedeceğimiz en önemli isim **Herman Hesse** Almanya doğumludur. Hayatının büyük kısmını İsviçre’de geçirmiştir. Misyoner ailesi ile anlaşılamayan Hesse bir intihar girişiminde bulunmuş, gördüğü tedavi neticesinde psikanalizle ilgilenmiştir. Budizm ve teosofiyle ilgilenmiş, iç dünyasını zenginleştirmiştir. Bu zenginliği eserlerinde görmek mümkündür. 1946 yılında Nobel ödülüne layık görülmüştür. *Varlık*’ta yayınlanan “Ozan”³²⁰ adlı hikâyesini Haluk Erdemol çevirmiştir. Bu hikâye Zen inancını yansıtır. Çinli bir ozanın hikâyesidir. Genç ozan iyi bir ozan olma tutkusu içindedir. Ancak öte taraftan sözlüsü vardır ve bir ozanın ile geçindirmesi onu düşündürmektedir. Fakat sözlüsünü çok sevmektedir. Köyde şenliklerin olduğu bir gece bir ağaç gövdesine dayanıp gökyüzünün ve ırmağın güzelliğinin seyrine dalar. Sonra bir anda arkasında iyi giyimli bir ihtiyar belirir. Genç ozana onun hislerini yansıtan bir şiir okur. Ozan kim olduğunu sorar saygıyla. Hislerimi nasıl böyle okuyabildiniz der. İhtiyar adam eğer iyi bir ozan olmak istiyorsa dağların eteğindeki kulübesine gelmesini söyler ve bir anda ortadan kaybolur. Genç ozan düğünü erteler ve ihtiyar adamdan eğitim almaya başlar. Uzun yıllar geçer. Bir gün uyandığında Ayaşlı adam yoktur. Genç ozan da kopuzunu alarak

³²⁰ Ağustos 1969, 744. sayı, 28. s.

memleketine doğru yola çıkar. Gittiği yerlerde saygı ve hürmet görür. Evine geldiğinde tanıdığı herkesin öldüğünü anlar. Tanımadığı insanlar yaşamaktadır artık köyünde. Kopuzunun nağmesi ve okuduğu şiirlerle herkesi büyüleyen bir ozandır artık.

Diğer bazı yazarlar:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
483. sayı	01.08.1958	C. F. Ramuz, “ <i>Uyuyan Kız</i> ”, çev. Orhan Gürsel, 20. s.
828. sayı	01.09.1976	Max Frisch, “ <i>Andorra’lı Yahudi</i> ”, çev. Melahat Toğar, 24. s.

Tablo 78

3.9.2.2.15. Hint Edebiyatı

Munichi Premchad Premchand ismiyle de bilinen **Prem Chand** modern Hintçe ve Urduca edebiyatının önemli isimlerindendir. Zeyyat Selimoğlu’nun çevirdiği “*Çocuk*”³²¹ adlı hikâye ibretlik bir olayı anlatır. Bir efendi ile kölesi arasında geçer. Bu köle Brahman olduğu için ötekilerden farklıdır. Çok titiz ve kurumludur. Bir gün istifa etmek istediğini söyler. Efendi şaşırır ve sebebini sorar. Fahişelik yaptığı söylenen bir kadınla evlenecektir ve bunun efendisini küçültmesini istemez. Efendi kabul eder fakat bu evliliğin uzun süreceğini sanmaz. Köle ise kadın için söylenenlere inanmaz. Altı ay geçtikten sonra kadın kaçar. Köle onu aramaya gider. Bir hastanede bulur. Kadın doğum yapmıştır. Çocuk kölenin kendisinden değildir ama onu sevgiyle kabul eder. Efendisi de duygulanır ve kadınla tanışmaya gider.

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
486. sayı	15.09.1958	Mulk Raj Anand, Güzey Kamözüt, “ <i>İhtiyar Babu</i> ”, 20. s.

³²¹ Kasım 1961, 561. sayı, 17. s.

537. sayı	01.11.1960	K. A. Abbas, “Kayıp Mektup”, 17. s.
769. sayı	01.10.1971	Kartar Singh Duggal, “Mucize”, Bedia Turgay Ahmad, 24. s.
776. sayı	01.05.1972	Kulvant Singh Virk, “Dünyayı Başında Taşıyan Öküz”, Bedia Turgay Ahmad, 23. s.
870. sayı	01.03.1980	Laxminath Bezboroa, “Bhadari”, Esra ve İlgün Mirze, 25. s.

Tablo 79

3.9.2.2.16. Roman Edebiyatı

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
48. sayı	01.07.1935	Mihail Asorgn, “Bir Adamın Eşyası”, A. Gaffar, 10. s.
91. sayı	15.04.1937	Çezar Petresko, “Hücum”, Zahit Boztuna, 9. s.
100. sayı	01.09.1937	Çezar Petresko, “Sabit Fikir”, Zahit Boztuna, 5. s.
115. sayı	15.04.1938	N. Filimon, “Çokoy”, Z. Boztuna, 9. s.
739. sayı	01.05.1969	Dumitru Radu Popescu, “Asılmış Bebek”, Bingül Gülseven, 23. s.

Tablo 80

3.9.2.2.17. Japon Edebiyatı

Jiro O Saragi'nin “*Göller Bahçesi*” adlı hikâyesini Naram B. Gözaydın çevirmiştir. Hikâyenin başında yazarla ilgili kısa bilgi verilir. Yazar 1896 yılında Yokohama’da doğmuştur. Hariciye, hukuk ve edebiyat alanlarında eğitim almıştır. Pek çok romanı buluna yazar aynı zamanda memurluk ve öğretmenlik yapmıştır. “*Göller Bahçesi*”³²² adlı uzun hikâyede tarihi Budist ve doğal bahçeleriyle ünlü Kyoto şehrinde yaşanan bir aşk anlatılır. Kyoto şehri savaşın yıkıntılarının uzak kaldığı bir yerdir. Burada doğal güzellikleri ve tarihi mabetleriyle ünlü göller ve bahçeler vardır. Buradaki tapınakların Avrupa’daki tapınaklardan farkı yaşıyor olması, ataların izlerinin hala duyuluyor olmasıdır. Kyogo adlı adam buraya ilk defa

³²² Mart 1971, 762. sayı, 28. s.

kiraz çiçekleri açtığında gelmiş, bundan sonra ada sık sık ziyaret etmiştir. Doğallığıyla kendini büyüleyen bu yerde güzel bir hanımla tanışır.

Diğer bazı yazarlar ve hikâyeleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
408. sayı	01.08.1954	Tatsuzo İshikawa, “Karanlıktaki Düşünceler”, M. Zeki Gülsoy, 25. s.
648. sayı	15.06.1965	Ryunosuke Akutagawa, “Ormanda”, Tarık Dursun K., 16. s.
768. sayı	01.09.1971	Wu Shu Shi, “İksir”, Aydın Yaşaroğlu, 22. s.

Tablo 81

3.9.2.2.18. Polonya Edebiyatı

Slavomir Mrozek İtalya, Fransa ve Meksika’da yaşamış Polonyalı yazardır. Daha çok oyunları ile tanınır. Yüksel Pazarkaya’nın çevirdiği “*Dürüst Bir Adam*”³²³ hikâyesinde ironik bir devlet eleştirisi vardır. Ülkenin uzak bir köşesinde hava raporlarını bildiren bir daire vardır. Dairenin tek müdürü dürüst bir adam olduğu için her zaman isabetli raporlar hazırlar ve bunları merkeze gönderir. Bir gün yaşlı bir meteorolog müdürü ziyarete gelir. Ona raporlarının ne kadar üzücü olduğunu söyler. Müdür şaşırır. Son raporu gönderdikten hemen sonra merkeze çağrılır. Orada da raporlarının üzücü olduğunu, ekinlerin ihtiyacına göre rapor hazırlaması gerektiği söylenir. Fakat adam dürüst olduğu için yine onların istediği gibi rapor hazırlayamaz. Bunun üzerine yeniden merkeze çağrılır. Geri döndüğünde havanın hep güzel olduğunu bildiren raporlar yazmaya başlar. Fakat dengesi alt üst olmuş, alkole başlamıştır. Bir gün bulutları elleriyle dağıtmaya çalışırken yıldırım çarpması sonucu ölür.

³²³ 597. sayı, Mayıs 1963, 16. s.

Bir başka hikâyesi yine Yüksel Pazarkaya'nın çevirdiği "*Fil*"³²⁴ ve Kâmuran Şipal'ın çevirdiği "*Köpek*"tir.³²⁵

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
120. sayı	01.07.1938	Janis Poruks, "Kokoşına", Rüştü Şardağ, 12. s.
268. sayı	01.09.1944	Ya. Polonski, "Büyük Kazımır", Nihal Yalaza Taluy, 26. s.
619. sayı	01.04.1964	Jaroslav Iwaskiewicz, "İkaros", Kâmuran Şipal, 17. s.
739. sayı	01.04.1969	Jaroslav Iwaskiewicz, "İkaros", Zeyyat Selimoğlu, 29. s.
755. sayı	01.08.1970	Tadeusz Borowski, "Akşam Yemeği", Zeyyat Selimoğlu, 26. s.
806. sayı	01.11.1974	Jan Koprowski, "Nasıl oldu", Danuta Wrdbleska, 24. s.

Tablo 82

3.9.2.2.19. Brezilya Edebiyatı

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
69. sayı	15.05.1936	Machado De Assis, "Dünyaya İkinci Geliş", Ferzan Arif Aras, 13. s.
451. sayı	01.04.1957	Ruben Braga, "Bir Sağ Kol İçin Anılar", Zeki Gülsoy, 18. s.

Tablo 83

3.9.2.2.20. Avusturya Edebiyatı

Stefan Zweig iki dünya savaşını görmüş, eserleri ile ünlenmiş ancak bu sebeple Nazilerce aranan biri olmuş, bu strese dayanamadığı için intiharı tercih etmiş

³²⁴ 592. sayı, Şubat 1963, 15. s.

³²⁵ 627 sayı., Temmuz 1964, 17. s.

yazardır. Arandığı için ülkesini terk etmiş ve sık sık seyahat etmiştir. “*Cenevre Gölü Vakası*”³²⁶ hikâyesini Zeyyat Selimoğlu çevirmiştir. Bu hikâyede Nazilerden kaçmış yaşlı bir asker anlatılır. Bir sabah bir balıkçı onu gölde bulur. Eski bir salla el yordamıyla gelmiştir. Bu bitkin adamı hükümete teslim eder. Konuştuğu dil anlaşılammamaktadır. Onu hapse koyarlar. Çevrede bu haber duyulur ve yabani adamı görmeye gelenler olur. En son adamın Rus olduğu ve adının Boris olduğu anlaşılır. Esir kampında yaşadıklarını anlatır. Evine dönmek ister fakat savaş devam ettiği için izin vermezler. Ertesi gün gölde cesedi bulunur.

Diğer bazı yazarlar ve eserleri:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
525. sayı	01.05.1960	Ilse Aichinger, “Gümüş Para”, 21. s.
646. sayı	15.05.1965	Ilse Aichinger, “Açılmış Emir”, Behçet Necatigil, 16. s.
824. sayı	01.05.1976	Herbert Eisenreich, “İsa”, Zeyyat Selimoğlu, 23. s.

Tablo 84

3.9.2.2.21. Çek Edebiyatı

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
742. sayı	01.06.1969	Jaroslav Hašek, “Kitapseverler Arasında”, Ülkü Tamer, 21. s.
785. sayı	01.02.1973	İvan Vyskocil, “Yakub’un Kuyusu”, Kemal Bek, 24. s.

Tablo 85

3.9.2.2.22. Arjantin Edebiyatı

George Louis Borges, “*Araya Giren Kadın*”, çev. Bedia Turgay Ahmad (799. sayı, 23. s., 01.02.1974).

3.9.2.2.23. Portekiz Edebiyatı

Camoens, “*Fırtına*”, çev. Vasfi Mahir (90. sayı, 7. s., 01.04.1937).

³²⁶ 345. sayı, Nisan 1949, 10. s.

3.9.2.2.24. Karadağ Edebiyatı

Branimir Şčepanoviç, “*Bay Goluja’nın Ölümü*”, çev. İnci Gürel (764. sayı, 30. s., 01.05.1971).

3.9.2.2.25. Hollanda Edebiyatı

Bertus Aafjes, “*Aile*”, çev. Güner İnal (551. sayı, 17. s., 01.06.1961).

3.9.2.2.26. Slovak Edebiyatı

Karel Pecka, “*Eller*” (797. sayı, 24. s., 01.02.1974).

3.9.2.2.27. Hırvat Edebiyatı

Brenko V. Radiçeviç, “*Sarı Öykü*”, çev. Nusret Dişo Ülkü (628. sayı, 17. s., 15.08.1964).

3.9.2.2.28. Afrika Edebiyatı

Michael Anthony, “*Kakao Vadisi*”, çev. Bedia Turgay Ahmad (788. sayı, 23. s., 01.05.1973).

3.9.2.2.29. Endonezya Edebiyatı

Mochtar Lubis, “*Camdan Duvarlar*”, çev. Arın Yüzbaşıoğlu (869. sayı, 25. s., 01.02.1980).

3.9.2.2.30. Mısır Edebiyatı

Valid İhlasi, “*Ölü Bir Gün*”, çev. Bedia Turgay Ahmad (771. sayı, 23. s., 01.12.1971), “*Bilinmiyen Adres*”, çev. İnci Gürel (809. sayı, 24. s., 01.02.1975).

3.9.2.2.31. Avustralya Edebiyatı

Zana Vera Webb, “*Paylaşılmış Köpek*”, çev. Arın Yüzbaşıoğlu (868. sayı, 24. s., 01.01.1980).

3.9.2.2.32. Bosna-Hersek Edebiyatı

Ziya Dizdareviç, “*Ana*”, çev. Necati Zekeriya (839. sayı, 20. s., 01.08.1977).

3.9.2.2.33. İzlanda Edebiyatı

Halldor Laxness, “*İtalyan Hava Kuvvetlerinin Reykjavik’te Püskürtülüşü*” (767. sayı, 23. s., 01.08.1971), “*Ringa Balığı*”, çev. Coşkun Abda (438. sayı, 19. s., 01.09.1956).

3.9.2.3. PİYESLER

Çeviri piyesler diğer edebî türler kadar yer almamıştır Varlık’ta. Var olan eserler içinde de Rus yazarlara ait olanların daha çok olduğunu söyleyebiliriz. Bunlar arasında öne çıkan isimler şöyledir: **Anton Çehov**, **İvan Bunin**, **M. Lermontof**. Fransız edebiyatından **Lenormand**, Belçika edebiyatından **Maurice Maeterlinck**, İngiliz edebiyatından da **Oscar Wilde** dikkati çeken yazarlardır.

3.9.2.3.1. Rus Edebiyatı

Leonid Andereyef Çarlık dönemi Rusya’sının genç yaşta hayatını kaybetmiş kısa hikâye ve oyun yazarlarından. Hukuk okumuş ve gazetecilik yapmıştır. Eserlerinde felsefî konuları günlük hayat içinde ve karakterleriyle vererek işler. Dünya üzerine, varoluş, yoksulluk, devlet düzeni gibi konular karakterler ve olaylar aracılığıyla tartışılır. A. Gaffar Güney’in çevirdiği “*Ömrümüzün Günleri*”³²⁷ adlı oyun on sayıda tefrika halinde yayınlanmıştır. Toplam dört perdedir. Bir grup yoksul üniversite öğrencisiyle geçimini fahişelik yaparak sağlayan genç bir kadın etrafında olanlar anlatılır. Genç kadınla bir öğrenci arasında bir aşk söz konusudur. Genç adam kadının fahişelik yaptığını sonradan öğrenir. Öğrenci grubu bilime ve varoluşun gizemlerine meraklıdır. Fakat geçim sıkıntısı ağır basar. Kendilerini alkolle avuturlar. Aralarında yaptıkları konuşmalarla devlet düzeni, aile yaşantısı, astronomi, bekâret ve inanç gibi kavramlar sorgulanır. İçlerinden birinin babası Bir keresinde Moskova’da bir caddede otururlarken içlerinden birisi bir şarkı söyler. Bekçi yanlarına gelerek şarkı söylemenin yasak olduğu konusunda uyarır ve polis çağırır. Polis onlarla ilgilenmez. O zaman aralarında şöyle bir konuşma geçer:

³²⁷ 117. sayı, 15 Mayıs 1938, 15. s.

“ANUFRI: Eminim ki iki bin sene sonra bütün polisler...

MİŞKA: Kaldırılacak mı? Böyle bir fikirden kendini sakın ha, Anufri. O zaman al sana sağlam bir anarşi.

ANUFRI: hayır Mişka kaldırılmasına kaldırılamaz; ama yeni bir şekil alır.”³²⁸

Diğer bazı piyesler:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
29. sayı	15.09.1934	Anton Çehov, “Teklif”, A. Gaffar, 14. s.
30. sayı	01.10.1934	Anton Çehov, “Teklif”, A. Gaffar, 13. s.
32. sayı	01.11.1934	İvan Bunin, “Tavşan”, A. Gaffar, 12. s.
74. sayı	01.07.1936	M. Lermontof, “Kendine İnanma”, A. Gaffar Güney, 15. s.

Tablo 86

3.9.2.3.2. Fransız Edebiyatı

I. ve II. Dünya savaşlarına tanıklık eden **Henri Rene Lenormand** bu yıllarda gelişen bilinçaltı dışavurumunu eserlerinde kullanan yazarlardandır. Oyunlarında kişilerinin duygusal çatışmalarını ve trajik kaderlerini işlemiştir. Oyunlarının çoğu Paris’te sahnelenmiştir. Yaşar Nabi Nayır’ın çevirdiği “*Zaman Bir Rüyadır*”³²⁹ adlı oyun diğer birçok oyun gibi tefrika halinde yayınlanır. Piyesin başında varlık tarafından şu açıklama yapılmıştır:

“Lenormand yaşayan Fransız Tiyatro yazarlarının en büyüklerinden biridir. Tamamen kendine has olan bir sahne anlayışı vardır. Pek çok tablolara taksim edilmiş olan piyeslerinin hemen hepsi metafizik endişelere tercüman olmaktadır. İnsanların yaşayış ve mukadderatları üzerinde insan iradesinden üstün kuvvetlerin oynadığı rolü tasvir eden eserleri geniş bir his ve şiir havası yaratır.”

“Zaman Bir Rüyadır” adlı oyunda da bu mistik ve derin atmosferi görüyoruz. Hikâye bir kasabada eski bir köşkte geçiyor. Bir sonbahar günü öğleden sonra saat

³²⁸ 120. sayı, 1 Temmuz 1938, 15. s.

³²⁹ 5, 40. sayı, 1 Mart 19315. s.

dörttür. Evde genç kadın olan Riemke ve hizmetçiler var. Anne ile babası seyahatteler. Erkek kardeşi Nico da yolda gelmek üzere. Nico Romme ile nişanlıdır. Birkaç gün sonra düğünleri olacaktır. Romme kısa zaman önce korkunç bir kâbus görmüştür. Bu kâbusta genç bir adamın yüzü suyun altında görünmektedir. Bundan Riemke'ye bahsetmiş, hatta bu adamın Nico'ya benzediğini söylemiştir. Ertesi gün Nico ile nişanlısı arasında bazı konuşmalar geçer. Nico eskiden karşılaştığı bir rahipten söz eder. Bu rahip geçmiş ve geleceği görebilmektedir. Bunun için gece açık havada toprakta uzanması yeterlidir. Bu inziva ona kâhinlik yeteneği vermektedir. Romee bunun nasıl olduğunu sorar:

“ROMEE: Mazi veya istikbal sahalarına nüfuz etmeğe nasıl muvaffak oluyormuş?

NİCO: Geceleyin açık toprak üstünde yatıp kendisini meçhul kuvvetlere terk ederek. Bu inziva, bu ölüme benzeyen atalet esnasında gözlerinden bir çok hayaller geçermiş. O bunların maziye mi yoksa istikbale mi ait olduğunu anlarmış.”³³⁰

Bunun üzerine zaman üzerine tartışmaya başlarlar. Nico kâhinin zamanla ilgili düşüncelerini hatırlar:

“Bu kâhin bana diyordu ki zaman bir bahçe gibidir. İnsan içinde dolaşır... Arkasında elinde bir perde taşıyan biri yürür ve mazi çiçeklerini görmesine mani olur. Önünde başka bir perde taşıyan biri yürür ve istikbal çiçeklerini gözlerinde saklar. Bu iki perde arkasında bütün bu çiçekler mevcuttur. Fakat onları görebilmek için kâhin gözü lâzımdır.”³³¹

Genç kadın kötü olaylar önceden bilirse önüne geçmek için işe yaramaz mı diye soruyor. Nico bunun imkânsız olduğunu, kaderin önüne geçilemeyeceğini söylüyor. Kadın bu sırada hafif bir fenalık geçiriyor.

Nico da benzer bir his duymaktadır içten içe. Sudan ve yosunsu düşüncelerden korktuğunu söyler bir yerde.

³³⁰ 44. sayı, 1 Mayıs 1935, 16. s.

³³¹ 44. sayı, 1 Mayıs 1935, 16. s.

Başka bir yerde de köle Saidyah’la aralarında yine zamanla ilgili bir konuşma geçer. Nico zamanın aslında anda olduğundan bahseder. Her şey anda olmaktadır, doğum da ölüm de:

“Dün, bugün, yarın, bunlar manasız kelimelerdir Saidyah... yalnız bizim miskin kafalarımızda yer bulan kelimeler... Bizim kafalarımızın haricinde ne mazi ne de istikbal vardır... Vasi bir halden başka hiçbir şey yoktur. Ebediyet içinde biz aynı zamanda hem doğmamış, hem hayatta ve hem de ölüyüz.”³³²

Nico ölümden korkmadığını anlatır bu konuşmada.

Son perdede yine bir öğleden sonra saat dört civarındır. Birlikte yola çıkarlar Nico ve kız kardeşi. Ertesi gün düğün merasimi olacak ve iki gün sonra da gelinle damat balayına gideceklerdir. Nişanlısı onları uğurlar. Fakat kız kardeşi yolda rahatsızlanır ve geri dönerler. Nico da yorgun görünmektedir. Bahçeye çıkar. Biraz sonra nişanlısı kâhya kadına Nico’yu sorar. Bahçeye gittiğini öğrenir. Pencereden bakar ve dehşete kapılır. Nico kendini göle atmıştır.

Hikâyenin kurgusu ustalıkla örülmüştür. En başından beri kişiler ve olaylarla ilgili üstü örtülü bir gerilim okuyucuya hissettirilir. Nico’nun konuşmalarında zaman ve arkasından ölümden bahsetmesi ve ölümden korkmadığını ifade etmesi, öte taraftan oyun boyunca beklenen kehanet mükemmel bir sıralamayla verilmiştir. Dekor ve sahnedeki objeler de oyunda neler olacağına dair fikir verir. Mobilyalar eskidir, geniş bir pencere yeşil bir alana bakmaktadır. Her detay israfsızca kullanılmıştır. Oyunun başladığı gibi öğleden sonra yine köşkte sona ermesi de okuyucuda bir bütünlük hissi uyandırır. Diyaloglarda geçen fikirler de oyunun felsefi yapısını oluşturur.

Oyun altı perdedir. Tefrika toplam sekiz sayı sürmüş, 47. sayıda sona ermiştir.

³³² 46. sayı, 1 Haziran 1935, 16. s.

3.9.2.3.3. Danimarka Edebiyatı

Karen Bramson, “*Mağrur Adam*”, çev. Yaşar Nabi (91. sayı, 14. s., 15.04.1937).

3.9.2.3.4. Belçika Edebiyatı

Maurice Maeterlinck Nobel edebiyat ödülü sahibi Belçikalı şair ve tiyatro yazarıdır. Oyunlarında sembolik bir anlatım çıkar. “*Fakirlerin Hazinesi*” ve “*Mavi Kuş*” adlı oyunları ile tanınır. *Varlık*’ta yer alan “*İçerde*”³³³ adlı oyununu Şaziye Berin Kurt çevirmiştir.

Oyun dramatik bir sahneyi canlandırır. Bir köyde bir ailenin çocuğu nehirde ölü bulunmuştur. Ölüyü bulan oradan geçen bir yabancısıdır. Bir ihtiyar ile yabancı aileye haber vermek üzere giderler. Köylüler de ölüyü getirmek üzere hazırlanmaktadır. Gece vaktidir. Söğüt ağaçlarının olduğu bir bahçe içindeki evi görürler. Bahçede bir süre kalırlar. Pencereden gelen ışığın arkasında ailenin oturduğunu görürler. Bir baba ve anne iki kızları ile sobanın etrafındadır. Bir bebek de odanın bir köşesinde uyur. İhtiyar ile yabancı bu mutlu aile tablosu karşısında çok duygulanırlar. Bu mutluluğu bozmaktan korkarlar. Uzun süre oyalanırlar. Nasıl söyleyeceklerini bilemezler. Sonra ihtiyarın torunları gelir ve ölünün getirilmek üzere olduğunu söylerler. Sonunda ihtiyar kapıyı vurur. Baba kapıyı açmak üzere kalkar. Uzaktan onları izlerler. İhtiyarın ve ailenin hareketleri görünür yalnızca. Olayı öğrenen aile dışarı fırlar. Oyunda öne çıkarılan şey mutlu bir ailenin bir anda üzücü haberle hayatının değişmesidir. Birkaç saatlik bir zamanda geçer her şey.

3.9.2.3.5. İngiliz Edebiyatı

Oscar Wilde on dokuzuncu yüzyıl sonunda yaşamış ünlü yazarlardandır. Sıra dışı hayatı ve bakış açısıyla etkili olmuştur. Tek romanı “*Dorian Gray’in Portresi*”dir. Daha çok hikâye, oyun ve şiirleriyle bilinir. *Varlık*’ta yer alan “*Mukaddes Fahişe*”³³⁴ adlı oyun hemen altında “*yahut Mücevherli Kadın*” olarak iki isimle verilmiştir. Oyunun başında yazarla ve oyunla ilgili kısa bir bilgi yer alır:

³³³ 77. sayı, 15 Eylül 1936, 12. s.

³³⁴ Çev. Veli Necdet, 27. sayı, 15 Ağustos 1934, 11. s.

“En meşhur İngiliz muharrirlerinden biri olan Oscar Wilde 1856’da Dublin’de doğmuş, 1900’de Paris’te ölmüştür. Adaba mugayir hareketinden dolayı iki sene hapse mahkûm olmuştur. Cezasını bitirdikten sonra Fransa’ya hicret ederek orada yerleşmiş ve son eserlerini Fransızca yazmıştır. Dorian Gray’in Portresi, De Profundis, Sfenks ve Salome en meşhur eserleridir. Mukaddes Fahişe müellifin son eseri olmuştur. Salome gibi bunu da Fransızca kaleme alan Wilde eserini ikmale vakit bulamadan ölmüş, müsveddeler dostları tarafından toplanmak ve tasnif edilmek suretile bitmemiş olarak neşredilmiştir. Mukaddes Fahişe bitmemiş olmasına rağmen büyük bir edebi kıymeti haizdir.”

Oyun günahkâr bir kadının tövbe edip iman yoluna girmesi ile onu bu yola sokan keşişin günahın cazibesine yenilmesini anlatır. Tek perdedir. Sahne çölde bir mağara önünde geçer. Mağaranın önünde büyük bir haç vardır. Keşiş Onarius mağarada yaşamakta ve kadınlarla görüşmemektedir. Ona hizmet eden iki de köylü vardır. Morina bu ünlü keşişi cezbetmek niyetindedir. Kendisiyle görüşmek ister. İki hizmetli buna cesaret edemeyince Morina kendisi mağaraya gider. Güzelliğiyle ünlü bir prenestir Morina. Keşişe seslenir. Ona ününü ve güzelliğini anlattıktan sonra kendisi ile İskenderiye’ye sarayına gelmesini ister. Keşiş kendisi için tek aşkın Tanrının oğlu İsa olduğunu, onun sayesinde Rabbin cemalini gördüğünü söyler. Kadını da tövbe etmeye çağırır. Bir sonraki sahnede kadın tövbe etmiş fakat kadının güzelliği karşısında keşiş günahın cazibesine kapılmıştır. Morina ile İskenderiye’ye gitmek ister. Fakat kadın artık geri dönmez. Keşiş ise yoldan çıkmıştır.

Oyunda estetik betimlemeler öne çıkar. Kadının güzelliği ile âşıklarıyla yaşadıkları uzun uzun anlatılır.

3.9.2.3.6. Yunan Edebiyatı

Grigoryos Ksenepulos “*Ölüm Karşısında*”³³⁵ adlı kısa oyununda ölümü ve ötesini sorgular. Hristos adlı bir yazar bir kitap yazmaktadır. Kâtiplerinden biri olan Kostas da onu temize çeker. Henüz eserini tamamlamamıştır. Ölümünden sonra açılmak üzere bir vasiyet yazıp kâtibe teslim eder. Eğer eserini yetiştiremezse bunu

³³⁵ Çev. Avr. N. Papazoğlu, 19. sayı, 15 Nisan 1934, 14. s.

kâtibin tamamlayıp kendi adına bastırmasını ister. Kâtip önce itiraz eder, eser onun değildir. Fakat Hristos ölüm ve ötesi üzerine bazı konuşmalar yaparak onu ikna eder. Felsefeden ve bazı inançlarından bahseder. Bir insan ihtiyarladığında ölümden korkmakta ve ölümden sonra daha uygunsuz olmaktadır. Fakat kişi bile isteye öldüğünde ölümden sonraki yaşamı daha rahat geçmektedir onun inancına göre. Bu şekilde vasiyetini tamamlayıp kâtibe teslim eder. Bundan da anlaşılan kendini öldürmeyi düşünmektedir. Hikâye kısa ve özdür. Ölüme farklı bir bakış açısı sunar yazar.

Bir başka oyun:

Sofoklis, “*Kral İdipus*”, çev. Cevdet Kudret Solok (202. sayı, 15. s., 01.12.1941).

3.9.2.3.7. İsviçre Edebiyatı

Friedrich Dürrenmatt 1950’li yıllarda komedi türünde oyunları ile ün kazanmıştır. Aynı zamanda romanları bulunan yazar eserlerinde hicvi kullanır. Uyumsuzluk tiyatrosunun öğeleriyle yabancılaştırmayı konu alır. *Varlık*’ta yer alan “*Augeas’ın Ahırlarında*”³³⁶ adlı oyununu çeviren Mehmet Zeki Gülsoy’dur. Yabancı bir dergide rastlanan oyunun sadece dördüncü sahnesi çevrilmiştir. Sahne bir ahırda geçer. Ortadan ucunda çingirak olan bir ip sarmaktadır. Sahnenin başında gübrelerin içinden kent meclisinin on üyesi çıkar. Ortalarında liderleri Augeas vardır. Belden aşağıları gübreye batmış haldedirler. Augeas çingırağı çalar. Üyeler sırayla konuşurlar. Ülkenin her yanının bok koktuğunu söylerler. Bu boktan nasıl kurtulacakları üzerine tartışırlar. Her biri fikrini öne sürer. Augeas bundan kökten kurtulmayı önerir, temizlense de yeniden batacaktır nasılsa. Yönetim de kökten bir değişikliği ister. Aralarındaki şu konuşma eleştirinin odağını gösterir:

1. Üye: bir kerecik yıkanmak isterdim. Ama su bile boklu.
 2. Üye: ah bir ayaklarımı yıkasam.
 3. Üye: Yüzümü ...
 4. Üye: böyle bok içinde olmayan kentler de vardır herhalde.
- Ötekiler: ama bizimki bok içinde.

Augeas çingırağı çalar. Susalım! Bir an.

³³⁶ 803. sayı, Temmuz 1974, 25. s.

9. üye: Hiç olmazsa sağlığımız yerinde ya, ona bakın siz.

Ötekiler: ama boka batmışız.

10. üye: tapınaklarımıza gidebiliyoruz ya, ona bakın siz.

Ötekiler: ama boka batmışız yine de.

5. Üye: Yeryüzünün en eski demokrasisiyiz ya.

Ötekiler: Ama yine de boka batmışız.

10. üye: Yeryüzündeki en özgür halkız.

Ötekiler: Yine de boka batmışız.

0. Üye: gerçek Grek biziz.

Ötekiler: yine de bok içindeyiz.

Augeas'ın fikrini kabul ederler ve bu defa kökten temizlik için bir çözüm ararlar. Parasıyla dışarıdan birini tutmak daha mantıklı gelir çünkü içeriden biri daha sonra hak talep edebilir. Böylece Herkül adlı güçlü kişiyi tutmaya karar verirler. Böylece kendileri de sığırlarıyla uğraşabilecek, ekonominin de seyri bozulmayacaktır. Üyeler arasında “yaşa, varol” naraları yükselir. Sonunda on üye birden yeniden gübre yığınınına gömülürler.

3.9.2.4. DİĞER YAZILAR

Bu kısmı şiir, hikâye ve piyes dışında kalan konuşma, deneme, günce, söylev, hatıra ve mektup gibi yazıları aynı başlık altında vererek hazırladık.

En fazla yazı makale ve deneme türüne aittir. Çeviri yapılan dillere baktığımızda ise Fransızca ve Almanca eserlerin yoğunluğu vardır. Bu isimler arasında öne çıkanlar şöyledir: **Andre Maurois, Alain Robbe Grillet, Albert Camus, Aldoux Huxley, Heinrich Böll, Ander Gide, R. M. Rilke, Jean Louis Curtis, Juan Roman Jimenez, Gaston Bachelard, Michel Butor, Roland Barthes, Henry Miller, Simon de Beauvoir.** Çeviri yapanlar arasında ise şu isimler

dikkate değerdir: **Tahsin Yücel, İnci Gürel, Ferzan Arif Aras, Kâmuran Şipal, Behçet Necatigil, Orhan Gürsel, Süheyla Bayrav.**

3.9.2.4.1. Mülâkat

Yabancı şair ve yazarlarla yapılan konuşmaların bir kısmı çeviridir bir kısmı ise Türk konuşmacılarla yapılmıştır.

“Bernard Spencer’le Bir Konuşma”³³⁷ hazırlayan Muazzez Menemenlioğlu’dur. Yazarla konuşan da kendisidir. Konuşmanın başında yazarla ilgili kısa bir bilgi vardır. Spencer 1909’da Hindistan’ın Madras şehrinde doğmuştur. İngiliz kültürü adına Mısır, Yunanistan, İtalya ve İspanya’da İngilizce, Latince ve Yunanca dersleri okutmuştur. İlk soru “şairin topluma hizmet edip etmemesi” üzerine şairin düşüncelerinin ne olduğudur. Spencer cevabında şöyle der:

“Gerçekten yaşıyan şair yazıldığı zamana uymak zorundadır. Bu yüzden kendi içine kapanamaz. Nerede canlı düşünceler ve duygular varsa hammaddesini derlemek için şair oraya yönelir. İçinde yaşadığımız zaman gerek siyasal gerekse toplumsal bakımlardan kararsız olduğundan bugünkü şair de, öteki özellikleriyle birlikte, bu toplumsal gerginlikleri yansıtıyor. Bugünkü ruhsal karmaşalar da şiiri etkilemektedir. Barış içinde yaşıyan bir dünyada daha az yaygaracı, daha dostça işlenmiş ve iyi bir dengeye kavuşmuş bir şiire, şiirde bir Augustus çağına varacağımızı söyleyebilirim.”

Yazara güncel edebiyatla ilgili birkaç sorudan sonra son olarak Türk şiirini nasıl bulduğu sorulur. Estetik ve konu bakımından değerlendirmesi, kimleri okuduğu ve Türk şairlerde İngiliz şiiri etkisi görüp görmediği sorulur. Türk şairlerden Bülent Ecevit ve Nermin Menemencioğlu’nun çevirilerini okumuştur. Genelde köylülerin ve sokaktaki adamın konu edildiğini söylüyor. Basit ve kendiliğinden olan nükteleri beğenmiştir. Bu şiirlerde İngiliz şiiri etkisi görmediğini ekler.

Diğer bazı konuşmalar:

³³⁷ 484. sayı, Temmuz 1958, 8. s.

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
387. sayı	01.10.1952	Annie Biekke, “Steinbeck’le Bir Konuşma”, 8. s.
589. sayı	01.01.1963	Leo Sauvage, “John Steinbeck ile Konuşma”, Güngör Tekçe, 7. s.
756. sayı	01.09.1970	Keneth Tynan, “Sartre’la Görüşme”, Bedia Turgay-Ahmet, 27. s.
793. sayı	01.10.1973	Anne Philipe, “Yorgo Seferis’le Konuşma”, M. Zeki Gülsoy, 22. s.

Tablo 87

3.9.2.4.2. Makale ve Deneme

Deneme türünde yapılan çeviriler oldukça fazladır. Burada belli başlılarından söz edip bazılarının sadece adını zikredeceğiz. Bu yazılar birçoğu güncel yazarlara aittir, az bir kısmı ise bilinen ünlü yazarların geçmişteki yazılarıdır. Çeviri yapanlar arasında Orhan Gürsel, İnci Gürel, Yıldırım Keskin, Tahsin Yücel, Kâmuran Şipal öne çıkan isimlerdir.

En çok yazısı bulunan yazar **André Maurois**’dır. Bu yazılar romanlar üzerine, yazarlar üzerine ve güncel eğilimler üzerine olabilmektedir. Çevirilerin birçoğu Tahsin Yücel tarafından yapılmıştır.

“*İnsan ve Eser*”de³³⁸ eser ile yazarın biyografisini sorgular. Eseri anlamak ve değerlendirmek için yazarın şahsiyetini ve hayatını bilmek gerekli midir diye sorarak başlar yazıya. Gerekli değildir ancak... diye devam eder. Bir eseri yazarını hiç tanımadan da sevebilir ve değerlendirebiliriz. Kaldı ki yazar günlük hayatındaki durumuyla yazarkenki haliyle aynı kişi değildir. Üstelik çoğu zaman yarattığı Kahramanlar kadar örnek biri olmayabilir de. Fakat öte taraftan realiteyle eser arasında bağ kurulduğunda eserler daha anlamlı ve ilgi çekici olabilmektedir ona göre.

³³⁸ 413. sayı, Çev. İhsan Akay, Aralık 1954, 9. s.

Tahsin Yücel'in çevirdiği "*Roman Ölmedi*"de³³⁹ psikolojik roman, toplumsal roman ve tahlil romanı hakkında tartışıyor. Gelecekte bu romanların devam edeceğine inanmıyor. Konular aynı kalsa da tekniklerin değişeceğine inanıyor. Romanın değişerek devam edeceğini söylüyor.

Yine Tahsin Yücel'in çevirdiği "*Üslûp*"ta³⁴⁰ üslûbun ne olduğu üzerinde durur. Pek çok iyi yazar vardır ancak herkeste üslûp yoktur. Ona göre üslûp "mizacın, karakterin, tutkuların ifade yolları"dır. Ona göre "düşünceleri açıkça ifade etmek, cümleleri iyi kurmak"la iyi yazar olunabilir ancak bu yazara üslûp vermez. Üslûp arandığında bulunmaz, başka nitelikler ararken o kendiliğinden gelir. Her büyük yazarın kendi paleti vardır. Bir yazı estetik olabilir ama üslûbu olmayabilir. İfadede yazarın kendi imzası olmalı.

Yazarın diğer bazı yazıları şöyledir:

"*Stendhal ve Kırmızı ve Siyah*", çev. Muammer Necip (58. sayı, 9. s., 01.12.1935), "*Emile Zola*", çev. Yaşar Nabi (390. sayı, 18. s., 01.01.1953), "*Halk İçin Edebiyat*", çev. Tahsin Yücel (402. sayı, 10. s., 01.01.1954), "*Antoine de Saint Exupery*", çev. Tahsin Yücel (406. sayı, 27. s., 01.07.1954), "*Dorothy Parker*", çev. Haldun Taner (409. sayı, 25. s., 01.10.1954), "*Biyografi Üzerine*", çev. Tahsin Yücel (410. sayı, 10. s., 01.11.1954), "*Okumak Okumak*", çev. Tahsin Yücel (415. sayı, 16. s., 01.02.1955), "*Bugünkü Fransız Romanı*", çev. Ferhan Oğuzkan (434. sayı, 10. s., 01.05.1956), "*Geleneklerden Kopmak*", çev. Tahsin Yücel (439. sayı, 10. s., 01.10.1956), "*Kitap ve Perde*", çev. Tahsin Yücel (449. sayı, 12. s. 01.03.1957), "*Diyalog Üstüne*", çev. Tahsin Yücel (471. sayı, 10. s., 01.02.1958), "*Biyografya Üzerine*", çev. Tahsin Yücel (472. sayı, 9. s., 15.02.1958), "*Edebiyatta Büyüklük*", çev. Tahsin Yücel (473. sayı, 7. s., 01.03.1958), "*Marcel Proust*", çev. Orhan Gürsel (476. sayı, 18. s., 01.05.1972), "*Paul Valery*", çev. Orhan Gürsel (478. sayı, 15. s., 01.07.1972) "*Dağınık Yazarlar*", çev. Orhan Gürsel (483. sayı, 6. s., 01.07.1958), "*Romanın Üç Boyutu*", çev. Tahsin Yücel (485. sayı, 14. s., 01.09.1958), "*Serbest Mısra*", çev. Tahsin Yücel (486. sayı, 13. s., 01.10.1958), "*Jacques De Lacretelle*",

³³⁹ 456. sayı, Haziran 1957, 16. s.

³⁴⁰ 468. sayı, Aralık 1957, 8. s.

çev. Orhan Gürsel (486. sayı, 18. s., 01.10.1958), “*Mizah*”, çev. Tahsin Yücel (496. sayı, 17. s., 15.02.1959), “*Okunmak*”, çev. Tahsin Yücel (500. sayı, 13. s., 15.04.1959), “*Tehlikeli Oyunlar*”, çev. Tahsin Yücel (502. sayı, 15. s., 01.05.1959), “*Roman Tekniği ve Mauriac*”, çev. Osman Fuat Özkılıç (504. sayı, 18. s., 01.06.1959), “*Dorian Gray’in Portresi*”, çev. İhsan Akay (516. sayı, 10. s., 15.12.1959), “*Nükte ve Mizah*”, çev. İhsan Akay (526. sayı, 13. s., 15.05.1960), “*Tolstoy ve Gerçek*”, çev. Tahsin Yücel (543. sayı, 7. s., 01.02.1961), “*Edebiyat ve İnsan*”, çev. Tahsin Yücel (601. sayı, 2. s., 01.07.1963), “*Yüzüncü Yıldönümünde Romain Rolland*”, çev. Tahsin Yücel (672. sayı, 14. s., 15.06.1966), “*Hikâye ve Roman*”, çev. Tahsin Yücel (462. sayı, 11. s., 15.09.1957).

Alain Robbe Grillet’in “Yeni Roman” üzerine yazılarını görürüz *Varlık*’ta. Bunlardan birisi olan “*Yeni Roman Yeni Adam*”³⁴¹ Orhan Gürsel tarafından çevrilmiştir. Burada “Yeni Roman” üzerine yapılan eleştirileri ele alır ve bunların doğru olmadığı tezinden yola çıkar. Yapılan eleştiriler basit, çarpıtılmış ve yanlışır. Gerçeğin tam tersini yansıtmaktadır. Bu iddiaları beş madde ile sıralıyor:

1. Yeni Roman gelecek romanın yasalarını saptadır.
2. Yeni Roman, geçmişin üstüne bir sünger çekti.
3. Yeni Roman, insanı dünyadan kovmak istiyor.
4. Yeni Roman, tam bir nesnelliğin peşinde.
5. Zor okunan Yeni Roman, yalnız uzmanlara sesleniyor.

Bu maddeleri tek tek ele alarak yanlışlığını açıklıyor. Birincisi için “Yeni Roman”ın yasası olmadığını söylüyor. Yasa koymak bir yana onlar tam tersine yasaların karşısında yer alırlar. İkincisi için değişimin, evrimin sadece sanatta, edebiyatta değil her alanda olduğunu açıklıyor. Bu önüne geçilemez bir evrimdir. Üçüncü iddia için de kendi eserlerinde geleneksel anlamda kişiler olmadığını, insanın var olduğunu fakat gelenekten farklı olduğunu ileri sürüyor. Dördüncü iddia için eşyanın, nesnenin eserlerinde olduğunu fakat bunun hayatın kendisini yansıttığını söylüyor. Üstelik nesne Balzac gibi büyük romancılarda da vardır. Fakat onlarla kendileri arasında fark

³⁴¹ 570. sayı, Mart 1962, 7. s.

varsa bu “insanın dünyadaki durumunun yüzyıl öncesine göre değişmiş olmasındandır”.

“Nesnel olduğunu yalnız Tanrı ileri sürebilir. Oysa tam aksine, bizim kitaplarımızda gören, duyan, düş kuran insandır; bir yere ve zamana yerleşmiş, tutkularına çakılı, sizin benim gibi bir insan. Kitap, bir insanın sınırlı, belirsiz deneyinden başka bir şey de iletmez. Orada, o anın adamı, kendi kendini anlatır, kısaca.”

Beşinci iddiaya cevabense eserlerin zor anlaşılabilir olduğunu kabul etmez. Eserler her gün kullandığımız sözcüklerle yazılmıştır der.

Diğer bazı yazıları:

“*Geleceğin Romanına Giden Yol*”, çev. Yıldırım Keskin (534. sayı, 5. s., 15.10.1960), “*Roman Anlatımında Devrim*”, çev. İnci Gürel (768. sayı, 17. s., 01.09.1971).

Albert Camus’nun “*Sanatçı ve Çağı*”³⁴² adlı yazısı 1957 yılında Nobel ödülünü alması üzerine İsveç’te yaptığı konuşmadan alınmıştır. İlginç bir çağda yaşadığımızı belirterek başlar söze. Çağın kendisine duyarsız kalamamaktayız. “Yazar kendi düşüncelerini ve sevgili hayallerini yaşayabilmek için dışta kalmayı ümit edemez.” Bu da kolay değildir çünkü değişim sert olmuştur. “En iyi yol çağımıza istediği hakkı tanımaktır.” “Sevgili üstatların, kamelyan sanatçıların çağı sona ermiştir.” “Sanat devlet kuvvetleri ile tehdit edilmektedir.” “Sanatçı ya mücadele eder ya da edemeyecek duruma getirilir.” Sanat “toplumun istediği ile yetinmeden”, “şümulüz bir eğlence aracı olmadan” topluma hizmet etmelidir.

Aldoux Huxley “*Şiirde Konu Meselesi*”³⁴³ adlı yazısında geçmişten günümüze şiirde konu meselesini tartışır. Ona göre şiirde “insan zekâsının kavrayabildiği her şeyi” konu edinmek mümkündür. Ancak “dünya edebiyatının en güzel şiirleri dar bir saha ile yetinmiştir”. Bu bakımdan Wordsworth’un teorisini

³⁴² 485. sayı, Çev. Yıldırım Keskin, Ağustos 1958, 7. s.

³⁴³ Çev. Önay Sözer, 415. sayı, Şubat 1955, 13. s.

savunuyor. Buna göre “güneş altında ve ötesinde ne varsa her şey sanat eseri için o kadar amade dururken” konular “ölüm, aşk, din, tabiat, şahsi ilgiler” etrafında dönüp duruyor. Üstelik bunlarda da hissi bir etki yoktur, sadece zihnimizden geçerler. Günümüzde de durum böyledir.

Yazarın diğer bazı yazıları:

“*İlim ve Din*”, çev. Ferzan Arif Aras (71. sayı, 5. s., 15.05.1936), “*Yeni Romantizm*”, çev. Onay Sözer (437. sayı, 17. s., 01.08.1956).

Heinrich Böll’ün “*Roman Üzerine*”³⁴⁴ adlı yazısını Kâmuran Şipal çevirmiştir. Burada yazar modern romanın ne olup olmadığını tartışır. “Modern Roman”, “Çağdaş Roman” gibi ifadelerin ne anlatmak istediği belirsizdir. Çünkü çağdaş olup da klasik tarzda yazan yazarlar bu şekilde değerlendirilemez. Diğer taraftan pek çok akımda yazan yazarlar bulunduğu için “çağdaş roman” denince belli bir şey gelmez akla. Bunun için Camus gibi, Grillet gibi yazarlar iyi bir örnektir. Fakat yine de çağdaş romanın eksikliklerinden söz edilebilir. Bu da mizahtır. Çünkü umutsuzluk bu eserlerin ortak noktasıdır. Mizah ise “yüce bir nesne”dir. “Bir sanatçının da her şeyden önce, sanatçı olduğundan sanatının üstüne çıkabilmesi gerekir ve bu yüce durumunu bildirilerinin örgüsüne katabilir rahat rahat.”

Yazarın bir başka yazısı:

“*Yıkıntı Edebiyatından Yana* (1952)”, çev. Kâmuran Şipal (655. sayı, 7. s., 01.10.1965).

Diğer bazı yazılar şöyledir:

Sayı	Tarih	Yazar ve Eser Adı, Çeviren, Sayfa Numarası
5. sayı	15.09.1933	Francis de Miomandre, “Bir Sıçanın Ölmezliği”, Yaşar Nabi, 6. s.
11. sayı	15.12.1933	Charles Boudelaire, “Tepeliyelim Dilencileri”,

³⁴⁴ 591. sayı, Şubat 1963, 5. s.

		Sabahattin Ali, s. 12.
		Dezsö Kosztolanyi , “Şiir ve Şaire Dair”, Sadrettin Rahmi, 13. s.
26. sayı	01.08.1934	F. Gundolf , “Şairler ve Kahramanlar”, Hasan Cemil , 2. s.
29. sayı	15.09.1934	E. Piscator , “Sovyet Tiyatrosu”, Yaşar Nabi, 3. s.
34. sayı	01.12.1934	Thomas H. Dickinson , “Bugünkü Alman Tiyatrosu”, Hasan Refik, 10. s.
45. sayı	09.05.1935	Kostls Bastyas , “Deniz”, Avr. N. Papazoğlu, 12. s.
51. sayı	15.08.1935	Andre Gide , “Tiyatronun Tekâmülü”, Muammer Yalman, 5. s.
52. sayı	01.09.1935	Andre Gide , “Tiyatronun Tekâmülü”, Muammer Yalman, 9. s.
53. sayı	15.09.1935	Henryk Sienkiewicz , “Rüya”, Fûruzan Selçuk, 8. s.
		Jean-Richard Bloch , “Edebî Yaratma ve İnsan Cemiyeti”, Muammer Yalman, 5. s.
56. sayı	01.11.1935	Léon Moussinac , “Tiyatronun Vazifesi”, Muammer Necip, 9. s.
62. sayı	01.02.1936	Marc Slonim, Tolstoy , Bir Dâhinin Hayatından Sahneler I’, Muammer Necip, 16. s.
70. sayı	01.05.1936	Edmond Verneuil , “Goethe’nin Helene’inden Giraudoux’un Helene’ine”, Muammer Necip, 8. s.
74. sayı	01.07.1936	Jean Cassou , “Fransız Sembolizmi”, Muammer Necip Arda, 5. s.
80. sayı	01.11.1936	Paul Bourget , “Modern Bir Filozof”, Vasfî Mahir, 13. s.
82. sayı	01.12.1936	M. Braunschvig , “Roman”, Hayri Rüştü Akyürek, 8. s.
84. sayı	01.01.1937	Boyan Penev , “Bulgar Edebiyatında Realizm”, Hayri Rüştü Akyürek, 12. s.
105. sayı	15.11.1937	G. Vasselkof , “Şarkının Ölümü ve Doğuşu”, Nihal Yalaza, 7. s.

107. sayı	15.12.1937	Skosiref , “Türkmen Edebiyatında Bahşılar”, Nihal Yalaza, 5. s.
110. sayı	01.02.1938	Julien Benda , “Sanat mı Modaya Tabidir Moda mı Sanata”, Rüştü Şardağ, 6. s.
119. sayı	15.06.1938	Sebafimoviç , “Büyük Bir Rus Edibi: Şolohof”, Nihal Yalaza, 8. s.
128. sayı	01.11.1938	L. Penkovski , “Manas: Kırgız Milli Kırgız Epopesi”, Nihal Yalaza, 8. s.
231. sayı	15.02.1943	Nikola Zabello , “Taras Şevçenko ve Lirizm”, Nihal Yalaza Taluy, 10. s.
234. sayı	01.04.1943	Arnold Bennet , “Edebiyatı Hayata Tatbik”, Hamit Develi, 11. s.
236. sayı	01.05.1943	Mandes , “Kral Oidipüs Trajedisi’nin Hususiyeti”, Nihal Yalaza Taluy, 13. s.
260. sayı	01.05.1944	Rainer Maria Rilke , “Şiir Ne Zaman Yazılmalıdır?”, Behçet Necatigil, 7. s.
264. sayı	01.07.1944	Des Granges , “Charles Dickens”, İhsan Akay, 16. s.
266. sayı	01.08.1944	Camille Bellaigue , “Jean-Jacques Rousseau ve Musiki”, İhsan Akay, 22. s.
284. sayı	01.05.1945	Maksim Gorki , “Paul Verlaine ve Dekadanlar”, Nihal Yalaza Taluy, 14. s.
297. sayı	1- 15.11.1945	Maksim Gorki , “Leonid Amdreyev ve Eserleri” Nihal Yalaza Taluy, 14. s.
372. sayı	01.06.1951	James Donald , “Aktöreden Şaire”, Suat Taşer, 20. s.
378. sayı	01.01.1952	Pyhilis Bentley , “Değişen Roman”, Orhan Azizoğlu, 4. s.
		Pyhilis Bentley , “Değişen Roman”, Orhan Azizoğlu, 4. s.
392. sayı	01.03.1953	A. J. Guerard , “Thomas Wolfe”, Yaşar Nabi, 17. s.
399. sayı	01.10.1953	Erskine Caldwell , “Hikâye Yazmak ve Bastırmak”, M. Zeki Gülsoy, 3. s.

		Franz Kafka'dan Bir Yazı , “Bindim Kömür Kovaşına”, Adalet Cimcoz, 16. s.
402. sayı	01.01.1954	W. Somerset Maugham , “Yazar ve Yardımcı Meslek”, Haldun Taner, 6. s.
405. sayı	01.04.1954	John Rowland , “Roman Ölüyor mu”, M. Zeki Gülsoy, 19. s.
406. sayı	01.05.1954	Pyhilis Bentley , “Roman Ölmemelidir”, M. Zeki Gülsoy, 10. s.
408. sayı	01.07.1954	F. Nietzsche , “Şairler Üzerine”, Suat Taşer, 24. s.
410. sayı	01.09.1954	Julien Benda , “Eleştirme Nedir?”, İhsan Akay, 12. s.
412. sayı	01.11.1954	Christofer Morley , “Eleştirmenin Değeri”, M. Zeki Gülsoy, 18. s.
		James T. Farrel , “Realizm Üzerine Birkaç Söz”, M. Zeki Gülsoy, 16. s.
		Pierre Henry Simon , “Roman Kahramanları Hür müdür?”, Tahsin Yücel, 26. s.
413. sayı	01.12.1954	Ernest Hemingway , “Amerikan Edebiyatı Üzerine”, Tahsin Yücel, 9. s.
418. sayı	01.05.1955	Pierre Henry Simon , “Bugünkü Edebiyatta Aşk”, Tahsin Yücel, 18. s.
421. sayı	01.08.1955	Tennessee Williams , “Bana Göre”, Ferhan Oğuzkan, 22. s.
423. sayı	01.10.1955	Jean Louis Curtis , “Niçin Yazarsınız?”, Tahsin Yücel, 2. s.
		Marya Mannes , “Tennessee Williams’ın Marazî Büyüsü”, M. T. Karamustafaoğlu, 8. s.
		R. L. Bruckberger , “Fransız Romanı ve Amerikan Gerçeği”, çev. Ferhan Oğuzkan, 13. s.
		Raymond Charmet , “Halkla Eleştirmeci Arasındaki Ayrılık”, Tahsin Yücel, 17. s.
		Rene Fülöp Miller , “Psikanaliz Öncüsü Dostoyevski”,

		İhsan Akay, 21. s.
425. sayı	01.12.1955	A. Jolivet , “Nobel: 1955: Halldor Laxnes”, Tahsin Yücel, 24. s.
432. sayı	15.06.1056	Jessamyn West , “Hangi Eserler Amerika’nın Sözcülüğünü Edebilir?”, Ferhan Oğuzkan, 13. s.
439. sayı	01.10.1056	Jacques Lemarchand , “Bertholt Brecht Öldü”, Tahsin Yücel, 20. s.
445. sayı	01.01.1957	Michel-Droit , “Andre Maurois”, Orhan Gürsel, 19. s.
		Juan Ramon Jimenez , “Platero ve Ben”, Tahsin Yücel, 20. s.
446. sayı	15.01.1957	Felicien Marceau , “Gerçek ve Uydurma”, Tahsin Yücel, 17. s.
		W. Somerset Maugham , “Dil, Değiş Üzerine”, Zeki Gülsoy, 18. s.
447. sayı	01.02.1957	Thierry Maulner , “Roman Edebiyat Maratonu mu”, Tahsin Yücel, 14. s.
452. sayı	15.04.1957	Rene-Marill Alberes , “Albert Camus”, Orhan Gürsel, 19. s.
454. sayı	15.05.1957	Thierry Maulner , “Toplumsal Gerçekçilik”, Tahsin Yücel, 16. s.
456. sayı	15.06.1957	Pierre de Boisdefere , “Andre Malroux”, Orhan Gürsel, 17. s.
457. sayı	01.07.1957	Edouard Peisson , “Çocuk Gibi Yazmak”, Tahsin Yücel, 17. s.
		François Porche , “Baudelaire”, İhsan Akay, 17. s.
		Marcel Schneider , “Günümüz Alman Edebiyatı”, Yıldırım Keskin, 9. s.
459. sayı	01.08.1957	Roger Ikor , “Yaşasın Roman”, Tahsin Yücel, 9. s.
461. sayı	01.09.1957	Andre Gide , “Genç Yazara Öğütler”, 5. s.
465. sayı	01.11.1957	Elizabeth Janeway , “Dünya Yazarlarının Tokyo Toplantısı”, Ferhan Oğuzkan, 15. s.

467. sayı	01.12.1957	Marcel Spada , “Gelecekte Roman”, Suat Erginer, 9. s.
468. sayı	15.12.1957	Jules Romain , “Dinleyiciler Dikkat”, Tahsin Yücel, 15. s.
		Justin O’Brien , “Nobel Armağanını Kazanan Camus”, Ferhan Oğuzkan, 8. s.
472. sayı	15.02.1958	François Mauriac , “Ölmiyen Natüralizm”, Tahsin Yücel, 18. s.
473. sayı	01.03.1958	Andre Billy , “Yazarlar Ne Zaman Dâhidir”, Tahsin Yücel, 13. s.
474. sayı	15.03.1958	Angus Wilson , “Bugünkü İngiltere’de Yazar”, Tahsin Yücel, 8. s.
481. sayı	01.07.1958	Jules Romain , “Hayal ve Gerçek”, Tahsin Yücel, 10. s.
482. sayı	15.07.1958	Andre Billy , “Francis Carlo”, T. Yücel, 19. s.
484. sayı	15.08.1958	Leon Edel , “Bugünkü Biyografya Yazarının Karşılaştığı Güçlükler”, Ferhan Oğuzkan, 16. s.
493. sayı	01.01.1959	John Steinbeck , “Yazar Gözüyle”, M. Z. G., 10. s.
494. sayı	15.01.1959	James T. Farrel , “Çocukluk Aşkı”, M. Z. G., 19. s.
		John Hall Wheelock , “Şiir Hakkında Düşünceler”, Tekbaş Oğuzkan, 10. s.
496. sayı	15.02.1959	Anatole France , “Estetiğin Esassızlığı”, Hüseyin Cöntürk, 11. s.
497. sayı	01.03.1959	Jose Le Breho , “İhtiyar Balıkçı Nasıl Yazıldı?”, Tahsin Yücel, 14. s.
498. sayı	15.03.1959	John Wray Young , “Halk Tiyatrosu”, Oğuz Bülent Nayman, 10. s.
499. sayı	01.04.1959	Raymond Las Vergnas , “Joseph Conrad”, İhsan Akay, 15. s.
501. sayı	01.05.1959	Rabindranath Tagore , “Sanatım”, Muzaffer Uyguner, 20. s.
502. sayı	15.05.1959	Pierre de Boisdefere , “François Mauriac”, Orhan

		Gürsel, 12. s.
505. sayı	01.07.1959	W. Somerset Maugham , “Romancı Olmak İçin”, M. Z. G., 3. s.
513. sayı	01.11.1959	François Mauriac , “Polis Romanları”, T. Yücel, 14. s.
515. sayı	01.12.1959	Claude Mauriac , “Bugünkü Fransa’da Şiir”, A. Ferhan Oğuzkan, 13. s.
519. sayı	01.02.1960	Flora Lewis , “Alman Edebiyatında Son Gelişmeler”, A. Ferhan Oğuzkan, 8. s.
520. sayı	15.02.1960	W. Somerset Maugham , “Yazar Kendini Savunuyor”, Âlim Şerif Onaran, 10. s.
521. sayı	01.03.1960	Bernard De Fallois , “1959’da Fransız Edebiyatı”, Orhan Gürsel, 15. s.
		Ivor Brown , “Açıklığa Övgü”, Memet Fuat, 7. s.
522. sayı	15.03.1960	Jacques de Lacretelle , “Romancılar Nasıl Çalışır”, Orhan Gürsel, 14. s.
523. sayı	01.04.1960	Louis Macneice , “Şiirde İncelik, Sağlamlık Gerek”, Memet Fuat, 6. s.
		Mare Slonim , “Bugünkü İtalyan Edebiyatında Roman”, A. Ferhan Oğuzkan, 7. s.
524. sayı	15.04.1960	Pierre Gaxotte , “Şu Edebî Yeni Dalga”, Orhan Gürsel, 7. s.
525. sayı	01.05.1960	Jacques de Lacretelle , “Üslûp ve Dil Üzerine”, Osman Fuat Özkılıç, 8. s.
538. sayı	15.11.1960	Alain Bosquet , “Saint-John Perse”, Orhan Gürsel, 10. s.
539. sayı	01.10.1960	Henri Troyat , “Tolstoy”, T. Y., 7. s.
553. sayı	01.07.1961	François Mauriac , “Cam Dolap”, Orhan Gürsel, 11. s.
557. sayı	01.09.1961	Michel Butor , “Roman Bir Araştırmadır”, Yıldırım Keski, 12. s.
		Pierre Meyla , “Romaine Rolland ve Panait Istrati”, T. Y., 7. s.
558. sayı	15.09.1961	Robert Kanters , “Şairlerimizi Artık Anlamıyoruz”,

		Orhan Gürsel, 8. s.
559. sayı	01.10.1961	Paul Vialar , “Roman Üzerine”, T. Y., 1. s.
563. sayı	01.12.1961	Jean Guehenno , “Rabindgranath Tagore”, Orhan Gürsel, 11. s.
576. sayı	15.06.1962	Erskine Caldwell , “Bir Roman Yayınlandıktan Sonra”, M. Z. G., 7. s.
587. sayı	01.12.1962	John Steinbeck , “İnsanlar ve Renkler”, Tahsin Yücel, 13. s.
594. sayı	15.03.1963	Jean Mistler , “Suç Zola’da”, Tahsin Yücel, 6. s.
600. sayı	15.06.1963	Geaton Picon , “Roman Sanatı ve Proust”, Tahsin Yücel, 5. s.
602. sayı	15.07.1963	Henri Perruchot , “Biyografi Üzerine”, T. Y., 16. s.
623. sayı	01.06.1964	Armand Gaspard , “Çağdaş İran Edebiyatı”, T. Y., 11. s.
635. sayı	01.12.1964	Gaston Bachelard , “Evren ile Ozan”, Necip Alsan, 9. s.
636. sayı	15.12.1964	Enid Starkie , “Gide Üzerine, Dar Kapı”, Muzaffer Uyguner, 7. s.
651. sayı	01.08.1965	Roland Barthes , “Nesnel Edebiyat”, Süheyla Bayrav, 7. s.
652. sayı	15.08.1965	Michel Butor , “Roman Uzayı”, Tahsin Yücel, 7. s.
653. sayı	01.09.1965	Michel Butor , “Roman Üzerine Araştırmalar”, Tahsin Yücel, 7. s.
660. sayı	15.12.1965	Josef Mühlberger , “Kafka’nın İlk Şiirleri”, Kemal Yeşilay, 12. s.
740. sayı	01.05.1969	Henry Miller , “Kitaplar Canlıdır, Benimle Konuşur”, Zeyyat Selimoğlu, 23. s.
741. sayı	01.06.1969	Roland Barthes , “Eleştiri Nedir?”, Berke Vardar, 19. s.
744. sayı	01.09.1969	Michel del Castillo , “Soljenitsin’in Yapıtları Arasında”, Mükerrrem Akdeniz, 31. s.
745. sayı	01.10.1969	Boris de Schlozer , “Dostoyevski’nin Üç Öyküsü Üstüne”, çev. Kaya Öztaş, 25. s.

753. sayı	01.06.1970	Jean Kott , “Beckett’in Gerçekliği”, Ali Acamı, 20. s.
754. sayı	01.07.1970	Yves Blrger , “Edebiyatın Maceracısı Jack London”, Muzaffer Uyguner, 24. s.
756. sayı	01.09.1970	Alvaro Manuel Machado , “Pablo Neruda ve Şiirin Dirimsel Kökleri”, M.E.U., 23. s.
757. sayı	01.10.1970	Jean-Jacques Mabie , “Çağdaş Rus Romanı”, M.E.U., 27. s.
758. sayı	01.11.1970	Jean Louis Bory , “Bir Tuna Köylüsü Panait Istrati”, Tahsin Yaşamak, 21. s.
762. sayı	01.03.1971	Arthur Miller , “Yazarlar ve Yasaklar”, İnci Gürel, 24. s.
		Michel Random , “Çağdaş Japon Edebiyatı”, İnci Gürel, 20. s.
763. sayı	01.04.1971	Mihaylo Mihaylov , “Düşman Gibi Görünen Sanatçı”, Talât Sait Halman, 26. s.
769. sayı	01.10.1971	Ernest Fischer , “Edebiyatta Yenileşme”, Nur Deriş-Celal Üster, 19. s.
		Robert Louit , “Hemingway’in Yaşamı ve Ölümü”, İnci Gürel, 18. s.
773. sayı	01.02.1972	Roger Caillois , “Yüzüncü Yılında Paul Valery”, İnci Gürel, 19. s.
781. sayı	01.10.1972	Erje Ayden , “Çağdaş Amerikan Şiirinde Newyork Akımı”, Talât Sait Halman, 21. s.
788. sayı	01.05.1973	Max Brod , “Kafka’nın Ataları ve Çocukluğu”, Muzaffer Uyguner, 22. s.
801. sayı	01.06.1974	Richard Laventhal , “Sosyalizmden Beklenen”, İnci Gürel, 18. s.
806. sayı	01.11.1974	F. Chatelet , “Yapısalcılık”, Mehmet Rifat, 21. s.
812. sayı	01.05.1975	R. M. Alberes , “Yeni Eleştiri ve Metin Çözümleme”, Mehmet Rifat, 23. s.
821. sayı	01.02.1976	Michel Butor , “Roman Tekniği Üstüne”, Mehmet

		Rifat, 22. s.
846. sayı	01.03.1978	Fatma Musa Mahmud , “Mısır Romancılığına Bir Bakış”, çev. Muzaffer Uyguner, 23. s.
859. sayı	01.02.1979	Simon de Beauvoir , “Kadın mı Üstün Erkek mi”, İnci Gürel, 15. s.

Tablo 88

3.9.2.4.3. Günce

“*Jean Rostand’ın Güncesinden*”de³⁴⁵ yazarın kendi kendine konuşmalarını özlü sözler şeklinde görürüz. Arada başka yazarların sözlerini de kendine hatırlatır. Bazıları şöyledir:

“-Doğru neden güzel olsun? Güzel olan, ille de güzel olmasını istememektir.

-Aynı yaşama iç güdüsü tanrıya inananı ermişlikten, inanmayanı da umutsuzluktan korur.

-Düşle doldurmaya kalkmazlarsa, bütün boşluklarımızın ağzı açık bırakılmasına razı olurum.”

3.9.2.4.4. Söylev

1970 yılında Nobel Edebiyat ödülünü kazanan Sovyet yazarı **Aleksandr Soljenitsin** Sovyet baskısından dolayı ödülünü almaya gidememiştir. Bunun üzerine ödül konuşmasını³⁴⁶ gazeteler vasıtasıyla dünyaya bildirir. Bildirinin bir kısmı da *Varlık*’ta Hilmi Yavuz’un çevirisiyle yayınlanmıştır. Konuşmanın ilk bölümünde Soljenitsin sanatın işlevini tartışır. Sanat ona göre Tanrı’yla bağlıdır, sanatçı da bu bağı kuran kişidir. Bu sebeple topluma bunu aktarmakla borçludur. Ancak toplumun çoğu sanatçıyı anlayacak düzeyde değildir. Burada sanatçıya düşen bunu uygun dille aktarabilmektir. Sanatın öldüğünü ileri sürenlere şu cevabı verir:

³⁴⁵ Çev. Bertan Onaran, 849. sayı, Haziran 1978, 19. s.

³⁴⁶ 782. sayı, Kasım 1972, 19. s.

“Gerçekte ölen biziz, sanat sonsuzdur. Öldüğümüz, yok olduğumuz gün bile, onun bütün görüşlerini, bütün olanaklarını kavramış olacak mıyız? Her nesneye bir ad verilemez, bazı nesneler, bizi kelimelerin dışına sürüklerler çünkü. Sanat, karanlıklarda donmuş bir yüreği bile yalazlandırabilir, onu yüce bir ruh deneyinden geçirebilir. Bizi, kısa ve belirsiz de olsa, bir ruh deneyinden geçirebilir. Bizi, kısa ve belirsiz de olsa, bir aydınlığa, ne ölçüde toplayıcı olursa olsun aklın hiçbir zaman yaratmayı başaramıyacağı bir aydınlığa götüren sanattır.”

Burada Dostoyevski’nin “güzelliktir dünyayı kurtaracak olan” sözünü hatırlatır ve giderek ne kadar doğru olduğunu anladığını söyler.

3.9.2.4.5. Hatıra

İvan Bunin’e ait “*Gorki’ye Dair Hatıralar*”³⁴⁷ Gorki’nin ölümü üzerine yazılmıştır. Kendisinde farklı bir siyasi görüşe sahip olmasına rağmen Bunin Gorki’nin ölümünün radyolarda alelade birinin ölümü gibi ilan edilmesini yadırgamıştır. Söze bununla başlayarak Gorki’yle tanışmasını ve izlenimlerini anlatır. Daha ilk tanışmalarında Gorki kendisine çok mütevazı ve kibar davranmıştır. Pek çok kusurlarına rağmen üslûbunun kuvvetli olduğunu ifade eder.

Başka bir hatıra yazısı da birkaç sayı devam eden “*Oscar Wilde’a Dair Hatıralar I*”³⁴⁸ Burhan Ümit Toprak’ın çevirdiği hatıra yazısı **Andre Gide**’e aittir. 46., 47., 48. ve 49. sayılarda yazı verilmiştir.

3.9.2.4.6. Mektup

Rainer Maria Rilke’nin “*Bir Genç Şaire Mektuplar*”ını Orhan Şaik üç mektup olarak üç farklı sayıda çevirmiştir. Birinci mektubun başında şairle ve mektuplarla ilgili kısa bir bilgi verilir. Alman şair 1875 yılında Prag’da doğmuş, 1926 yılında Fransa’da ölmüştür. Kendisiyle mektuplaşmak isteyen genç bir Viyanalı şaire yazdığı mektuplar P. X. Kappus tarafından kitap haline getirilmiştir. Viyanalı genç şair kendisinden şiirlerini değerlendirmesini ister. Rilke mektubun başında tenkit etmekten uzak olduğunu belirtir. Sonra ayrıntılı olarak şiirleri hakkında yorum

³⁴⁷ Çev. Ferzan Arif Aras, 76. sayı, Eylül 1936, 4. s.

³⁴⁸ 46. sayı, 1 Haziran 1935, 2. s.

yapar. Eksik gördüğü hususlar üzerine nasıl iyi yazabileceğine dair samimi tavsiyeler verir:

“Siz dışarı bakıyorsunuz ve bunu her şeyden önce şimdi yapmamalısınız. Size hiç kimse yol gösteremez ve yardım edemez, hiç kimse. Yalnız bir tek yol vardır. Kendi içinize dönünüz. Yazmak dediğiniz yeri araştırınız; onun kalbinizin en derin yerinde köklerini yayıp yaymadığına bakınız ve size yazmak yasak edilmiş olsaydı ölmeye mecbur olmaz mıydınız? Bunu kendinize itiraf ediniz. Her şeyden önce bu: gecenizin en sessiz saatlerinde kendinize sorunuz: yazmalı mıyım? İçinizi derin bir cevap almak için kazınız... Sonra tabiata yaklaşınız ve yine, söylemek caizse bir ilk insan gibi gördüğünüz ve yaşadığınız ve sevdiğiniz ve kaybettiğinizi deneyiniz. Aşk şiirleri yazmayınız; ilk önce pek cari ve mutak olan şekillerden kaçınınız: bunlar en güçleridir, çünkü iyi ve kısmen parlak eserlerin pek çok bulunduğu yere şahsi bir şey vermek büyük ve olgun bir kudret ister.”³⁴⁹

Diğer mektuplar 47. ve 48. sayılarda verilmiştir.

Diğer bazı mektuplar:

Sayı	Tarih	Şair ve Eser Adı, Sayfa Numarası
448. sayı	15.02.1957	Jean Giraudoux, “İmzasız Mektup”, Orhan Gürsel, 19. s.
757. sayı	01.10.1970	Antoine de Saint-Exupery, “General X’e Mektup”, Aydın Yaşaroğlu, 28. s.

Tablo 89

³⁴⁹ 43. sayı, 15 Nisan 1935, 9. s.

SONUÇ

Cumhuriyetin 10. yılında yayın hayatına başlayan Varlık Dergisi'nin kültür ve sanat hayatımızda büyük önemi vardır. 1933 yılından bu yana edebî çizgisini bozmadan günümüze kadar gelmiş, yakın tarihimize tanıklık etmiştir. Bu bakımdan Cumhuriyet dönemi edebiyatımızın da en uzun süreli yayın organı niteliğindedir.

Varlık Dergisi kurucusu olan Yaşar Nabi Nayır'ın şahsiyetinden ayrı düşünülemez. Üsküp doğumlu olan Yaşar Nabi yaşamı boyunca Balkan Türklerine verdiği önem ve Atatürk önderliğindeki Türkiye Cumhuriyetinin örnek bir vatandaşı olarak tanınmıştır. O “Yedi Meşale”nin “meşaleler”inden biridir ve Varlık'ı da bu meşalenin sözcüsü haline getirmiştir.

Başından itibaren sahip olduğu yayın ilkelerinden ödün vermeyen Varlık dönemin gençlerini ve okuryazarlarını bünyesinde toplamış, topluma umut ve beraberlik gücü vermiştir.

Önceki dönemden sanatçılarımızla adını ilk defa Varlık'ta duyuran isimleri Varlık çatısı altında buluşturmuştur. Sanatı her daim önde tutan Varlık kimi zaman toplumsal konuları gündeme getirmeyi kendine bir borç bilmiştir.

Bugün edebiyat tarihimizde saygıyla anılan, bir döneme adını yazdırmış olan **Orhan Veli, Cahit Sıtkı Tarancı, Sait Faik Abasıyanık, Mahmut Özay, Mahmut Makal, Sulhi Dölek, Nazlı Eray** gibi edebiyatçılarımız onun sayesinde edebiyatımıza kazandırılmıştır.

Gündeme getirdiği kültürel ve sanatsal meseleler ile dikkati tiyatroya, müziğe, eğitime ve bilimin çeşitli dallarına çekmiştir.

Türkçe'ye ve millî kültüre verdiği değer ve bu konuda ele aldığı tartışmalar ile okuyucunun dikkatini millî kültüre ve tarihe yönlendirmeyi başarmıştır.

Çeviri faaliyetleri ve dünya edebiyatlarına çektiği dikkat ile gençlerin ufkunu genişletmeyi amaçlamıştır.

Çıktığı yıllarda Anadolu'nun çeşitli köy ve kasabalarında görev yapmakta olan yazarların ve okuyucuların millî bir edebiyat ve kültür ortamında buluşmalarına, bilgi paylaşımı yapmalarına, kendilerini ifade etmelerine vesile olmuştur. Çünkü Yaşar Nabi bir “öğretmen” vasfıyla gençlere ulaşmak istemiş, eli kalem tutanlara fırsat tanımıştır. Her ne kadar tezimizde detaylı olarak ele alamadıysak da yayınlanan okuyucu mektupları ve okuyucular arasında düzenlenen şiir ve hikâye yarışmaları bu amaçla düzenlenmiştir.

Varlık yaptığı yayınlar ile de gençlerin kitaba ve bilgiye ucuz ve kolaylıkla ulaşabilmesini sağlamıştır. 1981 yılına gelindiğinde iki binden fazla eser Varlık Yayınları'nda basılmıştır. Yayınladığı Atatürk çizgisindeki çağdaş, lâik ve geniş çerçevedeki yazılar ve eserlerle zamanın neslinin bilgiye ve edebiyata olan susuzluğunu gidermede önemli bir rolü vardır.

Bilhassa Atatürk'ün ölümünden sonra politik tavırlardan uzak kalmayı ve siyasî münakaşalara yer vermemeyi tercih etmesi ile her anlayıştan okuyucunun güvenini ve saygısını kazanmıştır.

Biz de tezimizde mümkün olduğu kadar incelediğimiz tarih aralığı içinde her bakımdan Varlık'ı ele almaya, edebiyat ve kültür hayatımıza katkısını göstermeye çalıştık.

Birinci bölümde Varlık'ı geniş çaplı olarak tanıtmak istedik. Nasıl bir ortamda, kimler tarafından yayın hayatına girdiği bilgisini verdik. Ana özellikleri ile yayın tarihimizdeki önemini anlattık. Bu açıdan baktığımızda da Varlık'ın Cumhuriyet'in taze ve heyecanlı coşkusu ile hareket ettiğini, bu sebeple de bir öğretici, kültürel alanların her dalında bilgilendirici işleviyle, toplumun beraberliğini sürdürmeyi temel motivasyon olarak alan bir yayın organı olduğu sonucuna vardık. Bunda da Varlık'ın kurucusu ve yöneticisi olan Yaşar Nabi Nayır'ın kişiliği ve edebî tutumu etkili olmuştur.

Üsküp'te dünyaya gelen ve İstanbul'da öğrenim gören Yaşar Nabi bağımsızlığın, memleketin, millî kültürün, dilin ve eğitimin değerini yaşadığı hayat vasıtası ile öğrenmiştir. Varlık'ı Cumhuriyet'in "varlık"ına denk şekilde, millî beraberlik ve kültür bütünlüğü amacıyla çıkarmış, bunu da gençleri yüreklendirme ve dünya edebiyatını tanıtmaya göreviyle, eski nesilden yazarlarla gençleri bir araya getirerek, ülkedeki her yeni kültürel değişimi ve gelişmeyi kaydederek yapmıştır. Dile ve millî kültüre olan titizliği, eğitime ve diğer sanat dallarına verdiği önem, Cumhuriyet'in ilkelerine olan bağlılığı ve Mustafa Kemal Atatürk'e olan inancı, Atatürk'ün ölümünden sonra sivri çıkışlara ve siyasî propagandaya izin vermeden her anlayıştan sanatçıya sayfalarında yer vermesi Varlık'ı bugünlere getirmiştir. Bu sebeple de Varlık kültür sac ayağımızın bir parçası olarak sanat ve kültürün her alanında söz söylemiş ve Varlık Yayınları aracılığıyla geniş bir okuyucu kesimine ulaşmayı başarmıştır. Hem yerli hem de diğer dillerin edebiyatlarını aynı titizlikle okuyucuya sunmuş, dünya dilleri ile olan edebî ve kültürel bağının devamına vesile olmuş, edebiyatımıza yeni isimler kazandırmış, birkaç nesli de içine alan "bir döneme", Cumhuriyet Dönemine adını yazdırmıştır.

İkinci bölümde Varlık'ı **biçimsel özellikleri** ile ayrıntılı olarak tanıttık ve örnek görseller sunduk. Bu bakımdan geçirdiği değişimi sayfa ebatından sayfa numarasına ve yayınların dergideki sıralanışına kadar inceledik. Her sayfanın hangi konu başlığına ayrıldığını ve nasıl bir düzende sunulduğunu gösterdik. Yaptığımız bu inceleme sonuçta bize Varlık'ın belli bazı dönemlerde şekil bakımından bazı evreler geçirdiğini göstermiştir. Bu evreler dünyada ve Türkiye'de yaşanan siyasi ve toplumsal gelişmelerden ayrı düşünülemez.

Buna göre Varlık Atatürk'ün vefatını ve İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda ilk büyük değişimini yaşar. 1938-1939 yıllarına denk gelen bu zamanla beraber Varlık'ın ekonomik desteği kesilir, Yaşar Nabi Nayır yeniden askere alınır. Hem maddi hem de zamansal kısıtlanmadan dolayı aylık olarak, hatta bazen iki ayda bir çıkar. Bu durum derginin içeriğine olduğu gibi sayfa ve basım kalitesine de yansır. Tek renkli, daha küçük ebatla ve yazar kadrosu daha sınırlı olarak, edebî eserler yanında ekonomi ve toplumsal meselelerden bahseden bir Varlık görürüz bu

yıllarda. 1946 yılına kadar devam eden bu durum savaşın sona ermesi ve Varlık'ın merkezinin İstanbul'a taşınmasıyla sona erer. Bu sebeple 1946 yılı Varlık'ın geçirdiği ikinci önemli değişim zamanını işaret eder. Yaşar Nabi Nayır bizzat evini satarak ve memuriyetinden ayrılarak işleri tek elden yürütmeye başlar. Bugünden sonra Varlık renklendirilerek, sayfa ebatı ilk zamankinden de büyükçe, daha edebî içerikli ve on beş günlük olarak karşımıza çıkmıştır. Belli zamanlarda geçirdiği değişimlere rağmen bu durum 1980'lere kadar benzer şekilde devam etmiş, Varlık esas olarak kendi kimliğini bir dönem Türk okuyucusunu peşinden sürüklediği bu yıllarda oluşturmuştur. Aylık olarak çıkmaya başlaması ise 1970'li yılların başındadır.

Şekil özelliklerini geçirdiği bu değişim dönemlerini dikkate alarak incelediğimiz derginin her döneme has koruduğu belli sayfalar vardır. Bunlar belirli konulara ya da yazarlara ayrılmış, yazıların ve diğer eserlerin belli bir sıralamaya göre düzenlenmesiyle ilgili hususlardır. Bütün bunların yanında dergide reklama ilk ne zaman yer verildiği ve ne tür reklamların yayınlandığı, okuyucuyla nasıl bir iletişim kurulduğu ve bunun sayfa düzenine nasıl yansıdığı, yıllara göre fiyat bilgisi, baskı ve matbaa bilgisi, yer alan resim ve fotoğraflar ile bunların niteliği ve derginin kimliği ile olan bağlantısı gibi bilgileri de bu ikinci bölümde yaptığımız alıntılar ve örnek resimlerle vermiş bulunmaktayız.

Üçüncü bölüm çalışmamızın esas bölümü niteliğindedir. Burada edebî eserlerle diğer yazıları tasnif edip değerlendirdik. Yerli eserleri türlerine ve konularına göre önem derecesine göre inceleyip, belirtmeyi uygun gördüğümüz dier eserleri küçük bir indeksle verdik. Çeviri eserleri ise türlerine göre ayırıp alt başlıklarda çevrildiği dile göre tasnif ettik. En çok çeviri yapılan dile göre bir sıralama yapmayı tercih ettik. Buradan çıkardığımız sonuç Varlık'ın edebiyat hazinesi olarak Türk kültüründe önemli bir yeri olduğudur. Çünkü incelenen malzeme edebî ve kültürel olarak yoğunluk ve devamlılık gösterir. 884. sayısına kadar (Nisan 1981) incelediğimiz Varlık ortalama 20-25 sayfa olarak çıkarılmış, her sayıda aşağı yukarı on-on beş şiir, en az iki hikâyeye yer vermiştir. Bu göz önüne alındığında derginin sadece şiir ve hikâye türündeki eserlerle nasıl bir yoğunluk

içerdiği ortaya çıkar. Üstelik bu eserler edebî bir titizlikle seçilmiş eserlerdir. Bu sebeple ortaya çıkan sonuçla dergide yer alan eserlerin ve yazıların edebiyat bakımından niteliği ortaya çıkar.

Çeviri eserler için de durum böyledir. Çeviri yapan yazarlarımız dile hâkim olan, bazılarını şair ya da yazar olarak tanıdığımız şahsiyetlerdir. Çevirilen eserler ise tüm dünya dillerinden tanınmış ya da edebî değeri kabul edilmiş yazarlara aittir. Klâsiklerle çağdaş eserler yan yanadır. Öyle ki Varlık edebiyat kimliği ile okuyucuya her dilden önemli şahsiyetleri tanıtan, her dilden en az bir kaç örnek veren bir dergi olmuştur.

Edebî eserlerin ve çeşitli edebî tenkit ve soruşturmaların yanı sıra özellikle 1946'dan sonra neredeyse her sayıda gördüğümüz **anketler ve görüşmelerle, hatıra yazıları** da ayrıca üzerinde önemle durmayı hak eden kıymettedirler. Bunlar da dönemin öne çıkan değerli yazarları ile daha sonra bizler tarafından değeri bilinen genç yazarların kaleminden çıkmıştır. Üçüncü bölümde genişçe yer vermeye çalıştığımız bir diğer yazı grubunu da bunlar oluşturur.

Yaşar Nabi Nayır edebî birikimi ve hassasiyeti ile hayatta olduğu sürece derginin yazar kadrosu ve yazı kalitesi üzerinde titizlikle durmuş, rastlantıya yer vermemiştir. Bu anlayışla yürütülen Varlık dili iyi kullanan, edebiyat değeri olan, kültür ve sanat bakımından değeri ve niteliği olan bir yayıncılık anlayışı ile gerçek bir arşiv niteliğindedir. Varlık bu yönü ile halen bakirdir, çünkü taşıdığı kültürel, sanatsal ve edebî ağırlık tek bir çalışmayla gözler önüne serilemez.

Bütün bunların sonucunda çalışmamız bize göstermiştir ki Varlık Cumhuriyet döneminde ortaya çıkan en uzun soluklu dergi olmanın yanı sıra edebî duruşu ve çağdaş ve millî kültüre verdiği önemle de Cumhuriyet tarihimizin en önemli dergilerinden biridir. Yaşar Nabi Nayır'ın şahsiyeti ve edebî birikimiyle Varlık bir dönem edebî bir "okul" haline gelmiş, zamanın edebiyat okurunu fazlasıyla beslemiştir. Her dönem toplumsal koşullara uyum sağlamayı başarmış, her türlü okuyucunun ilgisini ve dikkatini çekmeyi başararak bugüne kadar "varlığını" sürdürmüştür. Varlık'ta çıkan yazar kadrosuna baktığımızda bu isimlerin neredeyse

her birinin kendi alanında edebiyat tarihimizde yerlerini aldığını, bir dönem Türk kültür ve edebiyatına yön vermiş şahsiyetler olduğunu görürüz. Varlık tüm bu yönleriyle bugünün düzeyli ve kaliteli dergi ve yayıncılık anlayışına örnek teşkil etmekte, “okul” vasfını devam ettirmektedir.

BİBLİYOGRAFYA

REFERANS KAYNAKLAR

KİTAPLAR

Bezirci, Asım: **Orhan Veli: Yaşamı, Kişiliği, Sanatı, Eserleri**, İstanbul, Evrensel Basım Yayın, 2003.

Emil, Birol: **Türk Kültür ve Edebiyatından 1-Meseleler**, 1. baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997.

Enginün, İnci: **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, 5. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004.

Kaplan, Mehmet: “Atatürk’ün Başarısını Sağlayan Sebepler”, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 2**, 4. Bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999.

Kaplan, Mehmet: **Cumhuriyet Devri Türk Şiiri**, 17. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2008.

Kaplan, Mehmet: **Edebiyatımızın İçinden**, 3. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004.

Kaplan, Mehmet: **Hikâye Tahlilleri**, 11. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005.

Kaplan, Mehmet: **Nesillerin Ruhu**, 13. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016.

Kaplan, Mehmet: **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1**, 9. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999.

Kırcı, Mustafa: **Ahmet Muhip Dıranas: Hayatı, Sanatı, Fikirleri, His Dünyası**, 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997.

Kolcu, Hasan: **Türk edebiyatında Hece-Aruz Tartışmaları**, 2. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 2007.

Kurdakul, Şükran: **Çağdaş Türk Edebiyatı III**, 1. Basım, Ankara, Bilgi yayınevi, 1987.

Kurdakul, Şükran: **Çağdaş Türk edebiyatı IV**, Cumhuriyet Dönemi:2. Kitap, 3. Baskı, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1994.

Kurdakul, Şükran: **Çağdaş Türk edebiyatı IV, Cumhuriyet Dönemi:2. Kitap**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1994.

Mazıoğlu, Hasibe: **Necmettin Halil Onan'ın Kişiliği, Eserleri ve Şairliği**, Ankara, 1971.

Necatigil, Behçet: **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, 24. Basım, İstanbul, Varlık Yayınları, 2007.

Okay, M. Orhan: **Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı**, 6. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016.

Oktay, Ahmet: **Toplumsal Değişme ve Basın**, İstanbul, B/F/S Yayınları, 1987.

Prof. Dr. Hasibe Mazıoğlu, **Necmettin Halil Onan'ın Kişiliği, Eserleri ve Şairliği**, Ankara, 1971.

Varlık'ta İlk İmzalar, haz. Enver Ercan, İstanbul, Varlık Yayınları, 2003.

Yetiş, Kâzım: **Dönemler, Problemler Şahsiyetler Aynasında Türk Edebiyatı II/2**, 1. baskı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2013.

Yetiş, Kâzım: **Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, Kitabevi, İstanbul, 2007.

MAKALELER

“Bir Nehir Serüveni: Dergicilik, Varlık, Dün-Bugün”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, editörler: Filiz Nayır Deniztekin-Enver Ercan, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010.

Asılıyazıcı, Hayati: “**Yaşar Nabi Nayır’ın Tiyatroya Bakışı Üzerine**”, Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi, 2010, s. 309.

Ataç, Nurullah: “**Yirminci Yıl**”, 1 Temmuz 1953, 396. sayı, 4. s.

Berk, İlhan: “Bir Dava Üstüne İki Ayrı Görüş; Anlam”, **Varlık**, 520. sayı, 15.02.1960, 9. s.

Binyazar, Adnan: “Yaşar Nabi ve “Varlık”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, 2010, Ankara, s. 42.

Emil, Birol: “Modern Türk Edebiyatında Hâkim Temâyüller”, **Türk Kültür ve Edebiyatından 1-Meseleler**, 1. baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s. 153.

Emil, Birol: “Bitmeyen Buhranlar”, **Türk Kültür ve Edebiyatından Meseleler I**, Ankara, 1. Baskı, Akçağ yayınları, 1997, s. 46.

Emil, Birol: “Türkiye’de Çağdaşlaşma Meselesi ve Edebiyattaki Akisleri”, **Türk Kültür ve Edebiyatından Meseleler I**, 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997, s. 130.

Enginün, İnci: “Edebî Eser Kahramanı Olarak Atatürk”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, c. V, Mart 1989, s. 344.

Enginün, İnci: “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirinde Halk Kültüründen Yararlanma”, **Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi, Tebliğler Türk Edebiyatı, c. 1**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1985, s. 61.

Erçin, Melih: “Anlamsızlık Tartışması”, **Varlık**, 522. sayı, 15.03.1960, 10. s.

Fuat, Memet: “Yeni Şiiri Anlamak”, **Varlık**, 494. Sayı, 15.01.1959, 8. s.

İleri, Selim: “Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi: Türk Öykücülüğü Özel Sayısı**, sayı: 286, Temmuz 1975, s., 19.

İsen, Mustafa: “Balkan Edebiyatlarını Bize Tanıtan Aydın”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, Ankara, 2010, s.

Kahraman, Hasan Bülent: “Bir Nehir Serüveni: Dergicilik, Varlık, Dün-Bugün”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, editörler: Filiz Nayır Deniztekin-Enver Ercan, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010, s. 14.

Kaplan, Mehmet: “Ahmet Hamdi Tanpınar”, **Edebiyatımızın İçinden**, 3. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınevi, 2004, s. 149.

Kaplan, Mehmet: “Aklım Arkada Kalacak”, **Hikâye Tahlilleri**, 11. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 255.

Kaplan, Mehmet: “Atatürk’ün Başarısını Sağlayan Sebepler”, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 2**, 4. Bs., İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999, s. 241.

Kaplan, Mehmet: “Bir Gül Bu Karanlıklarda”, **Edebiyatımızın İçinden**, 3. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 163.

Kaplan, Mehmet: “Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Kısa Bir Bakış”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2**, 4. Bsk., İstanbul, 1999, s. 311.

Kaplan, Mehmet: “Cumhuriyet Devrinde Memleket Şiirleri ve Faruk Nafiz Çamlıbel”, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 2**, 4. baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999, s. 302.

Kaplan, Mehmet: “Dülger Balığının Ölümü”, **Hikâye Tahlilleri**, 11. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005, s. 194.

Kaplan, Mehmet: “Gün Eksilmesin Pencereynden”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2**, 4. Bsk., İstanbul 1999, s. 314.

Kaplan, Mehmet: “İstanbul’u Dinliyorum”, **Edebiyatımızın İçinden**, 3. Bsk., İstanbul, Dergâh Yayınları, 2004, s. 247.

Kaplan, Mehmet: “Karadut”, **Cumhuriyet Devri Türk Şiiri**, 17. Bsk., Dergâh Yayınları, 2008, s. 109.

Kaplan, Mehmet: “Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Kısa Bir Bakış”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2**, 4. Bsk., İstanbul, 1999, s. 309.

Kaynardağ, Arslan: **“Yayın Dünyası”**, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 10. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995, s. 2824.

Makal, Mahmut: “Yokluk İçinde Varlık”, **Varlık**, sayı 867, 1 Aralık 1979, s. 6.

Karagülle, Fırat: “Varlık Dergisi”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Yeni Türk edebiyatı Tarihi II, c. 4, sayı 8, İstanbul, 2006, s. 614.

Nayır, Yaşar Nabi: “Kırkinci Yılımız”, **Varlık**, sayı 790, Temmuz 1973.

Nayır, Yaşar Nabi: “Gerçek Öncülük”, **Varlık**, 484. sayı, 1 Ağustos 1958, 2. s.

Nayır, Yaşar Nabi: “Cemiyetçi edebiyat ve Şiir”, **Varlık**, 28. sayı, 01.09.1934, 10. s.

Nayır, Yaşar Nabi: “Varlık Üzerine Kişisel ve Toplumsal Bir Değerlendirme”, **Varlık**, sayı: 1000, Ocak 1991.

Nayır, Yaşar Nabi: “Varlık’ın Yirminci Yılı”, **Varlık**, sayı 396, 1 Temmuz 1953.

Nayır, Yaşar Nabi: “Varlık Ne İçin Çıkıyor”, **Varlık**, 15 Temmuz 1933, 1. sayı.

Nayır, Yaşar Nabi: “Yirminci Yıldönümümüz”, **Varlık**, 1 Temmuz 1953, 396. sayı, 1. s.

Nayır, Yaşar Nabi: “Sait Faik’in İlk Eseri Karşısında”, **Varlık**, sayı:71, 15 Haziran 1936.

Nayır, Yaşar Nabi: “Yaşam Öyküm”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, Ankara, 2010, s. 86-87.

Nayır, Yaşar Nabi: “**Otuzuncu Yıl**”, 15 Temmuz 1963, 602.

Okay, M. Orhan: “Cumhuriyet Dönemi edebiyatı Üzerine Bazı Dikkatler”, **Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı**, İstanbul, 6. Baskı, Dergâh Yayınları, 2016, s. 203.

Okay, Orhan: “Orhan Veli ve Garip Önsözü”, **Poetika Dersleri**, İstanbul, 5. Baskı, Dergâh Yayınları, 2016.

Rıfat, Oktay: “Perçemli Sokak”, **Varlık**, 456. sayı, 15 Haziran 1957, 7. s.

Teoman, Sabahattin: “Sokaklı Perçem”, **Varlık**, 450. sayı, 15 Mart 1957, 10-11. s.

Teoman, Sabahattin: “İyi Anlatamamışım”, **Varlık**, 453. sayı, 1 Mayıs 1957, 6. s.

Uçarol, Tuncer: “Yaşar Nabi Nayır ve Şiirleri, Unutulan Şair”, **Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi**, Ankara, 2010, s. 292.

Walls, D. W.: “Bir Yabancı Gözüyle Orhan Kemal”, **Varlık**, sayı: 600, 15 Haziran 1963.

Yetiş, Kâzım: “Cahit Külebi”, **Dönemler, Problemler Şahsiyetler Aynasında Türk Edebiyatı II/2**, 1. baskı, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 2013.

Yetiş, Kâzım: “Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı”, **Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı**, İstanbul, Kitabevi, 2007.

Yetkin, Suut Kemal: “Perçemli Sokak mı? Sokaklı Perçem mi?”, **Varlık**, 454. sayı, 15 Mayıs 57, 5. s.

Yüce, Sefa: Baki Süha Ediboğlu ve Eserleri, **Türkbilig**, 2015/30:102.

Yüce, Sefa: Baki Süha Ediboğlu ve Eserleri, **Türkbilig**, 2015/30:102.

ANSİKLOPEDİ MADDELERİ

Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, “**Edebiyat Ödülleri**”, Edebiyat maddesi, 3. c., 602. s.

Enginün, İnci: “Cahit Sıtkı Tarancı”, **İslam Ansiklopedisi**, cilt: 40, 2011 s. 15.

Kaynardağ, Arslan: “**Yayın Dünyası**”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 10. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995, s. 2824.

Okay, Orhan: “Necip Fazıl Kısakürek”, **İslam Ans.**, c. 25, s. 487.

Törenek, Mehmet: “Şevket Rado”, **İslam Ansiklopedisi**, cilt 34, s. 391.

Uçman, Abdullah: “HİSAR, Abdülhak Şinasi” , **İslam Ansiklopedisi**, yıl: 1998, cilt: 18, sayfa: 129-131.

YARARLANILAN DİĞER KİTAPLAR

Akı, Niyazi: **Türk Tiyatro Edebiyatı Tarihi 1**, 1. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1989.

Aktaş, Şerif: **Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi**, y.y., Kurgan Edebiyat, 2012.

Akyüz, Kenan: **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, t.y., İstanbul.

İnkılâp Kitabevi, And, Metin: **Başlangıcından 1983’e Türk Tiyatro Tarihi**, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

Andaç, Feridun: **İlhan Berk’le Şiirin Anayurdunda**, İstanbul, Dünya Yayıncılık, 2004.

Atatürkçülük, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1983.

Bezirci, Asım: **1950 Sonrasında Hikâyecilerimiz: Eleştiriler Konuşmalar**, 2.baskı, İstanbul, Evrensel Basım Yayın, 2003.

Bezirci, Asım: **İkinci yeni Olayı**, 3. Baskı, İstanbul, Evrensel Basım Yayın, 2013.

Bezirci, Asım: **İkinci yeni olayı: Eleştirme – Örnekleme**, 4. Baskı, İstanbul, Evrensel, 1996.

Bezirci, Asım: **Nurullah Ataç**, 2. Baskı, İstanbul, Varlık Yayınları, 1983.

Bezirci, Asım: **Orhan Veli Kanık**, İstanbul, Eti Yayıncılık, 1967.

Bezirci, Asım: **Rıfat Ilgaz**, 4. Baskı, İstanbul, Çınar Yayınları, 1997.

Bezirci, Asım: **Sabahattin Ali**, 2. Baskı, İstanbul, Gözlem Yayınları, 1979.

Birinci, Necat: **Edebiyat Üzerine İncelemeler**, Kitabevi, İstanbul, 2000.

Celal, Metin: **Çağdaş Türk Edebiyatı Öykü Antolojisi: Cumhuriyet' in ilanından 1950 li Yıllara**, 1.cilt, İstanbul, Bulut Yayınları, 1998.

Çetin, Nurullah: **Şiir Çözümleme Yöntemi**, 4. Baskı, Ankara, Edebiyat Otağı Yayınları, 2006.

Doğan, Mehmet H.: **İkinci Yeni Şiir: Antoloji – Dosya**, 2. Baskı, İstanbul, İkaros Yayınları, 2008.

Ediboğlu, Baki Süha: **Bizim Kuşak ve Ötekiler**, İstanbul, Varlık Yayınları, 1968.

Emil, Birol: **Türk Kültür ve Edebiyatından**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997.

Emiroğlu, Öztürk: **Türkiye'de Edebiyat Toplulukları**, 3. Baskı, Ankara, Akçağ, 2008.

Enginün, İnci: **Yeni Türk Edebiyatı: Tanzimat'tan Cumhuriyete (1839-1923)**, 4. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2009.

Ercilasun, Bilge: **Edebiyat Tarihi ve Tenkit**, 1. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2013.

Gümüş, Semih: **Orhan Veli Kanık**, 2. Baskı, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015.

Güvenir, O. Murat: **2. Dünya Savaşında Türk Basını**, İstanbul, Siyasal İktidarın Basını Denetlemesi ve Yönlendirmesi, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti yayınları, 1991.

İlhan, Atilla: **Hangi Edebiyat**, 2. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009.

İlhan, Atilla: **İkinci Yeni Savaşı**, İstanbul, Türkiye İş Bankası, 2004.

Kabaklı, Ahmet: **Türk Edebiyatı**, İstanbul, Türkiye Yayınevi.

Kantarcıoğlu, Sevim: **Edebiyat Akımları: Platon'dan Derrida'ya**, 1. Baskı, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2009.

Kaplan, Mehmet: **Atatürk Devri Türk Edebiyatı**, Ankara, Kültür Bakanlığı, 1992.

Kaplan, Mehmet: **Büyük Türkiye Rüyası**, 6. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2012.

Kaplan, Mehmet: **Kültür ve Dil**, 20. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2005.

Kaplan, Mehmet: **Tevfik Fikret: Devir, Şahsiyet, Eser**, 4. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1995.

Kaplan, Mehmet: **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1**, 5. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999.

Karaca, Alaattin: **İkinci Yeni Poetikası**, 2. Baskı, Ankara, Hece Yayınları, 2010.

Kili, Suna: **Atatürk Devrimi**, 5.baskı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1995.

Kili, Suna: **Türk Devrim Tarihi**, 9. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası, 2009.

Kinross, çev. Ayhan Tezel: **Atatürk: Bir Milletin Yeniden Doğuşu**, İstanbul, Sander Yayınları, 1978.

Kolcu, Ali İhsan: **Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı: Şiir**, 2. Baskı, Erzurum, Salkımsöğüt Yayınevi, 2009.

Kongar, Emre: **Devrim Tarihi ve Toplumbilim Açısından Atatürk**, 9. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2005.

Kongar, Emre: **Türkiye' nin Toplumsal Yapısı**, cilt 1-2, 9. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1995.

Kudret, Cevdet: **Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman III: Cumhuriyet Dönemi 1923 – 1959**, İstanbul, Dünya Kitapları, 2004.

Miyasoğlu, Mustafa: **Haldun Taner**, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988.

Miyasoğlu, Mustafa: **Ziya Osman Saba**, 2. Baskı, Ankara, Akçağ, 1999.

Moran, Berna: **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 1**, 14. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003.

Mumcu, Ahmet: **Atatürkçülükte Temel İlkeler**, 4. Baskı, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2000.

Mumcu, Ahmet: **Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi**, 15. Baskı, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1996.

Mumcu, Uğur: **40' ıların Cadı Kazanı**, 17.baskı, Ankara, Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, 1996.

Nayır, Yaşar Nabi: **EnverErcan, Tanzimattan Günümüze Türk öykü Antolojisi**, İstanbul, Varlık, 2008.

Nayır, Yaşar Nabi: **Yıllar Boyunca Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)**, Cumhuriyet, 1999.

Okay, M. Orhan: **Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı**, 6. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2016.

Okay, M. Orhan: **Sanat ve Edebiyat Yazıları**, 4. Baskı, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2015.

Oktay, Ahmet: **Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı: 1923-1950**, Ankara, Kültür Bakanlığı, 1993.

Oktay, Ahmet: **Toplumsal Değişme ve Basın, 1960-1986 Türk Basını Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma**, İstanbul, Bilim/Felsefe/Sanat yayınları, 1986.

Oktay, Ahmet; Usmanbaş, İlhan; Günay, Lütfü: **Sanatımızda Bir Dönemeç, 50'li Yıllar**, 1. Baskı, Ankara, İstanbul, Edebi Şeyler, 2014.

Oral, Fuat Süreyya: **Türk Basın Tarihi 1728-1965**, Ankara, Yeni Adım Matbaası

Önertoy, Olcay: **Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1984.

Özçelebi, Hüseyin: **Cumhuriyet Döneminde Edebi Eleştiri**, 1939-1950, Ankara, Kültür Bakanlığı, 1998.

Rado, Şevket: **Aramızdaki Orhan Veli**, İstanbul, 1987.

Sander, Oral: **Siyasi Tarih 1918 – 1994**, Ankara, 1998.

Sazyek, Hakan: **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi**, 3. Baskı, İstanbul, Akçağ Yayınları, 2006.

Tan, Nail: **Atatürk Dönemi Kültür Kurumlarından Örnekler: 1920-1938**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.

Tan, Nail: **Atatürk ve Türk Halk Kültürü Folkloru**, Ankara, Folklor Araştırmaları Kurumu, 2001.

Tanpınar, Ahmet Hamdi: “Ataç İçin”, **Varlık**, 456. Sayı, 1957.

Tanpınar, Ahmet Hamdi: **On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, 9. Baskı, İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 2001.

Timuroğlu, Vecihi: **Cahit Külebi : “Hırçın ve Lirik”**, Ankara, Başak, 1995.

Tunalı, İsmail: **Sanat Ontolojisi**, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 2014.

Tunaya, Tarık Z.: **Türkiyede Siyasi Partiler 1859 – 1952**, İstanbul, 1952.

Uyguner, Muzaffer: **Sabahattin Kudret Aksal: Yaşamı, Sanatı, Yapıtlarından Seçmeler**, Bilgi Yayınevi, 2000.

Ülken, Hilmi Ziya: **Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi**, 12. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013.

Ülken, Hilmi Ziya: **Türkiyede Çağdaş Düşünce Tarihi**, 1979.

Yetiş, Kâzım: **Dönemler, Şahsiyetler, Problemler Aynasında Türk Edebiyatı II/2**, 1. Baskı, İstanbul, Kitabevi, 2013.

TEZLER

Anar, Turgay: **Yeni Türk Edebiyatı’nda Edebiyat Mahfilleri**, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, 2011.

Aydın, Erkan: **Yedi Meşaleciler**, Mehmet Kaplan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, İstanbul, 1965.

Buttanrı, Müzeyyen: **Türk Edebiyatında Tarihi Tiyatro (Başlangıçtan 1950' ye kadar)**, İstanbul, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, 2002.

Büyükbayraktar, Kezban Habibe: **Varlık Dergisinin Düşün ve Edebiyat Dünyamıza Katkıları (1938-1941 dönemi)**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Samsun, 2009.

Cavkaytar, Serap: **Varlık Dergisinin İlk 150 Sayısındaki Edebiyat Yazılarının Sınıflandırılması**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Eskişehir, 2001.

Cengiz, Recep: **Varlık Dergisi Perspektifiyle Atatürk Devrimlerinin Yorumu (1933-1950)**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995.

Çakmak, Özgür: **Varlık Dergisinde Şiir ve edebi İnceleme**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2008.

Çobanoğlu, Şaban: **İlhan Berk'in Şiir Dilinde Sapmalar ve Deformasyon**, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, 2012.

Demir, Tülin: **Varlık Dergisinde Plastik Sanat Yazıları**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.

Demiral, Hilmi: **Varlık Dergisinin 400-500 Sayılarının Edebi yönden İncelenmesi**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Eskişehir, 2003.

Ertan, Tomris: **Varlık dergisinin 1938-1942 arası 5 yıllık sistematik dergisi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, 1970.

Güneş, Şafak: **Abdülhak Şinasi Hisar'ın Eserlerinde İstanbul (Boğaziçi)'da Gündelik Hayat**, İstanbul, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2005.

Halaçlı, Dilek: **Yaşar Nabi Nayır'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri**, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, 2005.

Hancıoğlu, Hümeysra: **Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerinde Temalar**, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.

İnaba, Terue: **Varlık Dergisinin Sistematik İndeksi : (1993-1973)**, İstanbul, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2000.

İnalkaç, Selma: **Varlık Dergisinin Yayınlandığı İlk Yıllardaki Sanat Faaliyetleri (s.1-60)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2006.

Kalelioğlu, Leyla: **1965-1969 Yılları Arasındaki Varlık Dergisi'nin Sistematik İndeksi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, 1970.

Kaya, İbrahim Şeref: **Varlık Dergisinde Şiire ve Şiir Tenkidine Dair Yazılar (1933-1953) (2 Cilt)**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Konya, 1992.

Öksüz, Songül: **Varlık Dergisinin Kültürel Konulara Yaklaşım Biçimi (1950-1960)**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2002.

Özay, Çiğdem: **İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Şiirimizde Savaş Teması**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, 2009.

Safi, İhsan: **1951-1955 Yılları Arasındaki Edebi Faaliyet**, İstanbul, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1996.

Saltık, Olcay: **Varlık Dergisinin 301-400 Sayılarının Edebî Yönden İncelenmesi**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Eskişehir, 2000.

Selçuk Alakel, Banu: **Zeki Ömer Defne'nin Şiirlerinin Tematik Açıdan İncelenmesi**, İstanbul, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, 2006.

Soydemir, Ahmet: **Varlık Dergisi'nin Yayınlandığı İlk Yıllardaki Fikrî Faaliyetler (s. 61-120)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2005.

Soykıray, Sibel Durak: **Cengiz Dağcı'nın Hikâyeleri**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dünyası Anabilimdalı Türk Dünyası Edebiyatları Bilim Dalı, İzmir, 2004.

Tabakçılar, Rukiye Esra: **Varlık Dergisinin 231-281. Sayılarındaki Edebi Metin Eleştirileri ve Şiirler**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2007.

Teke, Ahmet: **Varlık Dergisinin 151-300 Sayılarının Edebi Yönden İncelenmesi**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Eskişehir, 2000.

Tonbul, Mihriye: **Varlık Dergisinin 434-484 Sayıları Arasında Şiir ve Edebi İnceleme**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2008.

Tural, Şecaattin: **Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde Din Duygusu**, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2001.

Turan, Yüksel: **1936 Yılı Türk Basımında Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal ve Türk Basını**, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Anabilim Dalı, 2010.

Yeşilyurt Kayhan, Türkân: **Kadın Şairde Kadın: Şükûfe Nihal'in Şiirleri**, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Haziran 2005.

Yılmaz, Sibel: **Varlık Dergisi'nden Garip hareketine şiir (1933-1941)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, Ankara, 2017.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

wikipedia.org.tr

Saydam, Songül: “Nurullah Ataç: Eleştirmen, Çevirmen”, (Çevrimiçi) <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/31471/001640727010.pdf?sequence=1>, **Bütün Dünya**, Ekim 2002.

Sirmen, Ali: Varlık, **Cumhuriyet**, 16 Kasım 1981, (Çevrimiçi) <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/27314/001514957006.pdf?sequence=1>.

Sınar, Alev: Nurullah Ataç’a Göre Dil ve Edebiyat Eğitimi, (Çevrimiçi) M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 1996, Sayı: 8 Sayfa : 217-226, <http://dergipark.gov.tr/maruaebd/issue/363/2071>.

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Çorlu’da dünyaya geldi. 2007 yılında Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı lisans programından mezun oldu. 2009 yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi’nde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. Aynı yılın sonunda İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK ile “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türk Şiirinde Savaş Teması” adlı yüksek lisans tezini tamamladı.

2009 yılında İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü doktora programına başladı. 2010-2012 yıllarında aynı kürsüde 35. Madde ile görevlendirildi. 2012 yılından beri ilk görev yeri olan Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde çalışmakta ve akademik çalışmalarına devam etmektedir.